

Tilburg University

Eenheid van de mensheid als opdracht

Rezaei, A.A.

Publication date:
2013

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Rezaei, A. A. (2013). *Eenheid van de mensheid als opdracht: Educatie vanuit bahá'í-perspectief: Een bronnenonderzoek naar de bahá'í-visie op universele opvoeding en opleiding.* [, Tilburg University]. Ipskamp Drukkers.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Eenheid van de mensheid als opdracht

Educatie vanuit bahá'í-perspectief

Uitgegeven in eigen beheer
© Dr. Abdul Ali Rezaei, 2013

Omslagontwerp: Patricia Bédouet
Gedrukt: Ipskamp Drukkers B.V., Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

ISBN: 978-94-6191-777-5

Eenheid van de mensheid als opdracht

Educatie vanuit bahá'í-perspectief

Een bronnenonderzoek naar de bahá'í-visie op
universele opvoeding en opleiding

Proefschrift

ter verkrijging van
de graad van doctor aan Tilburg University,
op gezag van de rector magnificus, prof. dr. Ph. Eijlander,
in het openbaar te verdedigen ten overstaan van
een door het college voor promoties aangewezen commissie
in de aula van de Universiteit op
woensdag 26 juni 2013 om 14.15 uur

door

Abdul Ali Rezaei

geboren op 27 oktober 1953 te Abadan, Iran

Promotiecommissie:

Promotores:

Prof. Dr. H.L. Beck

Prof. Dr. H.H.M. Roebben

Overige leden:

Prof. Dr. W.E.A. van Beek

Dr. A. Nugteren

Prof. Dr. H.M.P. Kersten

Dr. J. de Vries

Beschouwt de mens als een
mijn, rijk aan edelstenen van
onschatbare waarde. Alleen
opvoeding kan de schatten
ervan aan het licht doen komen
en de mensheid in staat stellen
daarvan profijt te trekken.

Bahá'u'lláh

Ik dank de Nederlandse
samenleving uit de grond van
mijn hart, want zonder haar
gastvrijheid was dit onderzoek
niet mogelijk geweest.

Inhoudsopgave

Woord vooraf

Inleiding	1
Hoofdstuk 1: Onderwijs in verleden en heden in kort bestek	9
1.1 Inleiding	9
1.2 Onderwijs en vrijheid van godsdienst	12
1.3 Educatie - op zoek naar een gulden middenweg	18
1.4 Godsdienst en levensbeschouwing - bereidheid tot reflexiviteit	26
Hoofdstuk 2: Sociaal en historisch raamwerk	35
2.1 Inleiding	35
2.2 Perzië de oorsprong van het Bahá'í-geloof	41
2.3 Centrale figuren in het Bahá'í-geloof	43
2.3.1 De Báb (1819-1850), de voorloper	43
2.3.2 Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter	50
2.3.3 'Abdu'l-Bahá (1844-1921) de opvolger	56
2.3.4 Shoghi Effendi Rabbání (1897-1957) de Behoeder	57
2.4 Het verbond	59
2.5 Bahá'í-geschriften	60
2.6 Het huidige bestuursstelsel	62
2.7 De bahá'ís in Nederland	66
2.8 Gemeenschap en structuren	68
2.9 De kalender	70
2.10 Het Negentiendaagsfeest	72
2.11 Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhkár)	74
2.12 Bahá'í-wetten	75
2.13 Gebed, meditatie en vasten	77
2.14 Consultatie	79

2.15 Huwelijk en familielevens	82
2.16 Wie wordt beschouwd als een bahá'í?	85
2.17 Leerstellingen	87
Hoofdstuk 3: Sociaal-maatschappelijke leringen	93
3.1 Inleiding	93
3.2 Eenheid van de mensheid	96
3.3 Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn	103
3.4 Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders	110
3.5 Gelijkwaardigheid van man en vrouw	116
3.6 Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit	121
3.7 Kennis als basis van vooruitgang	125
3.8 De aard van de mens	127
3.9 Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk	132
3.10 Muziek, gebed en meditatie	139
3.11 Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap	142
Hoofdstuk 4: Godsdienst, wetenschap en morele leringen	153
4.1 Inleiding	153
4.2 Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God	159
4.2.1 Abraham en Mozes	169
4.2.2 Jezus	174
4.2.3 Mohammed	182
4.3 God en Zijn manifestaties	190
4.4 De manifestaties; de goddelijke opvoeders	193
4.5 De progressieve openbaring van God	200
4.6 Leven na de dood	210
4.7 Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding	215
4.8 Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof	222

4.9 Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid	225
4.10 Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften	231
4.10.1 Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding	243
4.10.1.1 Ethiek en moreel gedrag	244
4.10.1.2 Liefde, geloof, daden en morele leringen	257
Hoofdstuk 5: Recapitulatie en evaluatie	269
5.1 Inleiding	269
5.2 Belangrijke kaders	270
5.3 Het gezin als bakermat van opvoeding en opleiding	277
5.4 Ontwikkeling van de mens	281
5.5 Bahá'í-educatie en godsdienstige onderwerpen	288
5.6 Morele/geestelijke thema's	304
Hoofdstuk 6: Conclusie en reflectie	309
6.1 Conclusie-educatie vanuit bahá'í-perspectief	309
6.2 Reflectie op de informatie met betrekking tot educatie in de geraadpleegde bronnen	323
Bibliografie	331
Samenvatting - Eenheid van de mensheid	349
Summary - Unity of mankind	357

Woord vooraf

Graag wil ik hier van de mogelijkheid gebruik maken om een aantal mensen, die mij op welke manier dan ook hebben aangemoedigd en gesteund bij de totstandkoming van dit boek, te bedanken.

Allereerst wil ik prof. dr. Herman L. Beck en prof. dr. Bert H.M. Roebben heel hartelijk bedanken voor hun deskundige adviezen, feedback en jarenlange nauwe samenwerking.

Daarnaast wil ik prof. dr. Wouter E.A. van Beek, dr. Tineke Nugteren, prof. dr. Bert M.P. Kersten en dr. Jelle de Vries bedanken voor het lezen van dit boek en voor hun waardevolle feedback.

Tevens zijn er tal van collega's van de Faculteit der Geesteswetenschappen, de Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen en de Interfacultaire Lerarenopleiding-UvA en vele vrienden die mij ieder op hun manier hebben gesteund. Dit zijn er echter teveel om allemaal apart op te noemen. Desalniettemin wil ik hen allen heel hartelijk bedanken.

Tot slot bedank ik de mensen die altijd voor mij klaarstonden, mij steeds weer van nieuwe energie en ideeën voorzagen: mijn vrouw Mahnaz en mijn kinderen Hoda en Navid hebben met hun morele steun en intellectuele discussies een essentiële bijdrage geleverd om dit boek te maken tot wat het is. Ik houd van jullie.

Abdul Ali Rezaei
Baarn, 23 mei 2013

Inleiding

Van jongs af aan was ik leergierig, had een onderzoekende houding. Ik bracht mijn jeugd door in Abadan,¹ destijds een stad met een kosmopolitisch karakter mede door een van de grootste olieraffinaderijen ter wereld. Dit trok veel mensen aan vanuit heel Iran, maar ook vanuit het buitenland, waardoor er een grote verscheidenheid aan bevolkingsgroepen en nationaliteiten bestond. Ik was geïnteresseerd in die verscheidenheid en vond contacten met anderen en andersdenkenden niet alleen leerzaam, maar ook interessant, ondanks het feit dat die contacten door mijn omgeving niet op prijs werden gesteld. Die contacten kregen een extra accent na mijn opleiding als turbinetechnicus, toen ik werk kreeg op de (internationale) luchthaven en daardoor ook meer internationale contacten. Daar werd mij duidelijk dat verscheidenheid ook verschillen aan het licht kan brengen en daardoor conflicten kunnen ontstaan. Mijn gedachten gingen over hoe zulke conflicten voorkomen zouden kunnen worden en wat de binding zou kunnen zijn tussen al die mensen, met verschillende gewoontes, culturen, talen, religies en nationaliteiten. Door die zoekende houding kwam ik gaandeweg ook twee uitspraken tegen, die sterk mijn aandacht trokken:

Men beroeme zich er niet op zijn vaderland lief te hebben, maar stelle er een eer in de gehele wereld lief te hebben. De aarde is slechts één land, waarvan alle mensen de burgers zijn;² én
Gij zijt de vruchten van één boom en de bladeren van één tak.³

Deze teksten bleken van iemand met de naam Bahá'u'lláh.⁴ Ik kwam er achter dat hij de stichter van een omstreden godsdienst was, waarvan de aanhangers van het begin af aan zijn vervolgd. Deze uitspraken waren voor mij bevredigender dan de antwoorden die ik tot dan toe had gekregen en gaven mijn leergierigheid een extra impuls. Uiteindelijk werd mijn onderzoekende houding de oorzaak van het vogelvrij zijn en het ontvluchten van mijn geboorteland, waar ik alles moest achterlaten wat ik liefhad. Een land dat ik onder de huidige omstandigheden nooit meer zal kunnen bezoeken.

Mijn gezin en ik kregen de mogelijkheid om in Nederland opnieuw te beginnen en ons te ontplooien. Mijn studie begon in Utrecht en betrof cultuur van het Midden-Oosten en talen, waarna ik mijn doctoraal bij de faculteit der Geesteswetenschappen (Wetenschap van Godsdienst en Levensbeschouwing) in Amsterdam heb afgerond, evenals mijn Master of Arts (Eerstegraads Lerarenopleiding). Tijdens mijn studie werd ik nieuwsgierig naar de geschiedenis van Nederland en hoe daar, ook in het verleden, is omgegaan met verscheidenheid.

---

1 Abadan ligt in het zuiden van Iran.

2 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 148. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 70-71.

3 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 105.

4 Zie hoofdstuk 2.3.2, *Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter*.

Ook Nederland had te maken met verschillende groeperingen, zoals liberalen, socialisten, katholieken en protestanten. Doordat die groeperingen in 'zuilen' waren georganiseerd, een systeem dat bekend staat als 'verzuiling',⁵ wist elke groep waar zij aan toe was. Er werd gesproken over: "Soevereiniteit in eigen kring".⁶ Na de Tweede Wereldoorlog, zo tegen het eind van de 60-er jaren viel dit systeem uit elkaar.⁷ Daarnaast zorgde de komst van migranten er voor, dat Nederland niet alleen cultureel meer divers werd, maar ook religieus. Deze situatie bracht botsende gedachten en spanningen met zich mee. Men kan constateren dat er op dit punt eigenlijk sprake is van een verstoring in de Nederlandse samenleving. Waar men ook kijkt, zijn er groeperingen, op allerlei niveaus, die zoekende zijn.⁸

Thema's die meer dan ooit de aandacht trekken van deskundigen, opvoeders en opleiders zijn religieus opvoeden in een multiculturele- en multireligieuze samenleving,⁹ de school moet jongeren voorbereiden op een actief burgerschap,¹⁰ discussie over onderwijs in godsdiensten en geestelijke stromingen,¹¹ levensbeschouwelijke ontwikkeling binnen democratisch kader,¹² het belang van democratisch burgerschap,¹³ het multiculturele aspect in onderwijs en opvoeding,¹⁴ waardevormend (levensbeschouwelijk) onderwijs en het zoeken naar gemeenschappelijkheid van waarden als basis of ten minste als cement in de samenleving.¹⁵ Daarnaast hebben "traditionele waardesystemen en instituties aan kracht verloren en daarmee is hun belang voor de opvoeding van jonge mensen sterk afgenomen".¹⁶ Als vakdidacticus heb ik, door mijn contacten met studenten en het veld, regelmatig te maken met vragen betreffende godsdienst en levensbeschouwing. Essentieel daarbij is de vraag: Hoe moet worden opgevoed en opgeleid in een multiculturele en multireligieuze samenleving?

---

5 Zie hoofdstuk 1.2, *Onderwijs en vrijheid van godsdienst*.

6 Kok, J.A. de, zoals aangehaald bij: Boekholt, P.Th.F.M., en Booy, E.P. de, (1987), *Geschiedenis van de school in Nederland vanaf de middeleeuwen tot aan de huidige tijd*, Assen/Maastricht, p. 214 en *De schoolstrijd*, p. 212-228. Zie ook: Kok, J.A. de, 'Kerken en Godsdienst: de school als motor van de verzuiling' In: *Algemene geschiedenis der Nederlanden* (13), p. 145-155 en http://www.dbnl.org/tekst/boek009gesc01_01/boek009gesc01_01_0013.php (geraadpleegd op 4 februari 2012).

7 Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 33-34.

8 Zie hoofdstuk 1, *Onderwijs in verleden en heden in kort bestek*.

9 Roebben, B., (2000), *Religieus opvoeden in een multiculturele samenleving*, Leuven.

10 Veugelers, W. & de Kat, E., (2005), *Identiteitsontwikkeling in het openbaar onderwijs*, Antwerpen-Apeldoorn, p. 7.

11 Meijer, W.A.J., (2006), 'Maatschappelijke verandering en leerplanvernieuwing. 'Geestelijke stromingen' als voorbeeld' In: S. Miedema (Ed.), *Religie in het onderwijs. Zekerheden en onzekerheden van levensbeschouwelijke vorming*, Zoetermeer, p.149-150.

12 Veugelers, W., (2008), *Levensbeschouwing en onderwijs. Nieuwe ontwikkelingen en consequenties voor docenten godsdienst/levensbeschouwing*, Amsterdam, p. 33.

13 Winter, M. de, (2011), *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding. Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*, Amsterdam, <http://www.viddler.com/v/5aaf4ac3> (geraadpleegd op 4 februari 2012).

14 Vermeersch, E., e.a., (2003), 'Multiculturalisatie in onderwijs en opvoeding', in: *Decanensymposium. Leerling centraal in een krachtige leeromgeving* (lezingenbundel 11 september 2003), HvA – UvA.

15 Veugelers, W., e.a., (2002), *Onderzoek naar de pedagogische functie van het onderwijs op klas- en schoolniveau*, Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO), NWO, Den Haag, p. 25

16 Leenders, H., & Veugelers, W., (2004), 'Waardevormend onderwijs en burgerschap. Een pleidooi voor een kritisch-democratisch burgerschap', In: *Pedagogiek* (24e jaargang april 2004), p. 362. Zie ook:

<http://www.pedagogiek-online.nl/index.php/pedagogiek/article/viewFile/254/253> (geraadpleegd op 4 februari 2012) en Vedder, P.H., & Veugelers, W., (1999), *De pedagogische functie van het onderwijs. Waardenvormend onderwijs in een multiculturele en pluriforme samenleving*, PROO/NWO, Den Haag.

In onze snel veranderende samenleving worden de verschillen tussen culturen en religies steeds meer zichtbaar en onderwerp van gesprek. Amsterdam is wereldrecordhouder als stad met de meeste nationaliteiten.¹⁷ Al die nationaliteiten vertegenwoordigen een grote religieuze, culturele en etnische diversiteit, waarmee velen te maken hebben en moeten leren omgaan.

Een samenleving kan slechts blijven functioneren “wanneer er een zekere mate van sociale cohesie en sociaal verantwoordelijkheidsgevoel bestaat. Het onderwijs wordt hierbij een belangrijke taak toebedeeld”.¹⁸ In die snel veranderende samenleving met haar verschillen tussen culturen en religies hebben ook de bahá'ís hun plaats. Aan de Universiteit van Tilburg is onderzoek verricht, onder andere naar de oorsprong van hen en het ontstaan van hun gemeenschap in Nederland.¹⁹

In Nederland begint hun geschiedenis in de periode 1912-1917. Er is niet veel bekend over de bahá'ís uit die tijd, want er was geen registratie. Na de Tweede Wereldoorlog kwamen onder andere enkele bahá'ís uit de Verenigde Staten en Perzië/Iran in Nederland wonen en nam de Bahá'í-gemeenschap langzamerhand in aantal toe. Onderzoek laat zien dat het door die toename mogelijk wordt om in 1948 in Amsterdam de eerste zogeheten Plaatselijke Geestelijke Raad (PGR) en uiteindelijk in 1962 de eerste Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís in Nederland (NGR) te kiezen.²⁰

Een van de sociaal-maatschappelijke beginselen van de bahá'ís is: **Universele opvoeding en opleiding voor iedereen**, waarop dit onderzoek betrekking heeft. Wat men bij een eerste bestudering van de Bahá'í-geschriften onder andere tegenkomt, is dat het belang van opvoeding en opleiding van kinderen sterk wordt benadrukt. Daarnaast wijst Bahá'u'lláh, de stichter van het Bahá'í-geloof, erop dat opvoeding en opleiding noodzakelijk is en verplicht. Het bovenstaande geldt ook voor 'Abdu'l-Bahá, zijn opvolger en Shoghi Effendi, de Behoeder, die later zullen worden behandeld.²¹ Bahá'u'lláh heeft verkondigd dat:

17 Verslaggever (z.n.), (2007), 'Amsterdam stad met meeste nationaliteiten (177) ter wereld' in: *Trouw* (22 augustus 2007), <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/nieuws/article/detail/1325301/2007/08/22/Amsterdam-stad-met-meeste-nationaliteiten-177-ter-wereld.dhtml> en <http://binnenland.nieuws.nl/553518> (geraadpleegd 30 januari 2012).

18 Leenders, H., & Veugelers, W., (2004), 'Waardevormend onderwijs en burgerschap. Een pleidooi voor een kritisch-democratisch burgerschap', In: *Pedagogiek* (24e jaargang, april 2004), p. 362. Zie ook: <http://www.pedagogiek-online.nl/index.php/pedagogiek/article/viewFile/254/253> (geraadpleegd op 4 februari 2012) en Vedder, P.H., & Veugelers, W., (1999), *De pedagogische functie van het onderwijs. Waardenvormend onderwijs in een multiculturele en pluriforme samenleving*, PROO/NWO, Den Haag.

19 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned .... The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven.

20 De Geestelijke Raden worden op democratische wijze gekozen, ieder jaar opnieuw op 21 april. Zij bestaan uit negen personen van 21 jaar of ouder. Op nationaal niveau wordt de Nationale Geestelijke Raad (NGR) voor één jaar gekozen door afgevaardigden van de diverse regio's en/of plaatsen in een land. Zij zijn verantwoordelijk voor het beheer van aangelegenheden van het geloof in dat land. Verder worden één keer per jaar tijdens een anonieme stemming de leden van de Plaatselijke Geestelijke Raden (PGR) gekozen, in een gemeente waar 9 of meer bahá'ís wonen. Dit wordt uiteengezet in het hoofdstuk twee, “Het huidige bestuursstelsel”.

21 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 114; Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.47 en p. 235 (1e druk in Nederlands in 1997); Bahá'u'lláh, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 9; Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 253 en 417; 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 98, p. 134; 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 60; Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 64 en Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p.

Opvoeding algemeen moet zijn, hetgeen van wezenlijk belang is voor de eenheid van de mensheid, opdat iedereen, zowel jongens als meisjes, op dezelfde wijze opgevoed wordt en dezelfde opleiding ontvangt. Wanneer het onderwijs in alle scholen universeel is, zal er een perfecte communicatie tussen de leden van het mensenras tot stand zijn gebracht. Wanneer allen dezelfde soort onderwijs ontvangen zal de basis voor oorlog en strijd volledig zijn vernietigd.²²

Bahá'u'lláh beschouwt opvoeding en opleiding, als één van “de meest wezenlijke factoren van een ware beschaving”. Opvoeding en opleiding moet echter, wil het adekwaat en vruchtdragend zijn, een veelomvattend karakter hebben en niet alleen “de lichamelijke en intellectuele kant van de mens in aanmerking nemen, maar ook zijn geestelijke en ethische aspecten”.²³ Hij benadrukt: “De mens is de verheven Talisman. Gebrek aan een juiste opvoeding heeft hem echter ontnomen wat hij van nature bezit” en “Beschouwt de mens als een mijn, rijk aan edelstenen van onschatbare waarde. Alleen opvoeding kan de schatten ervan aan het licht doen komen en de mensheid in staat stellen daarvan profijt te trekken”.²⁴ ‘Abdu’l-Bahá zegt:

Overdenk nu dat door opvoeding het oosten en het westen onder het gezag van de mens komen; door opleiding ontstaan belangrijke industrieën; door opvoeding worden er grootse kunsten en wetenschappen verbreid; ...komen nieuwe ontdekkingen en wetten aan het licht. Als er geen opvoeder was, zouden dergelijke zaken als gerief, beschaving, of menselijkheid er niet zijn. ...het is dan ook duidelijk dat er een opvoeder nodig is.²⁵

Bahá'ís streven naar een verplichte universele opvoeding en opleiding voor iedereen. Opvoeding en opleiding is essentieel, zegt ‘Abdu’l-Bahá en alles wat daarop betrekking heeft, zou over de gehele wereld in overeenstemming met elkaar moeten worden gebracht en “in een universeel curriculum” moeten worden vastgelegd, net zoals dat met ethiek het geval zou moeten zijn.²⁶

Bahá'ís zetten zich wereldwijd in voor opvoeding en opleiding, aan de hand van Bahá'u'lláh's leringen, die zowel gericht zijn op de opvoeders en opleiders als op de opvoeding van de kinderen. Opvoeding gebeurt aanvankelijk thuis en in lokale en regionale kinderklassen en later naast de reguliere school. Vervolgens wordt daarop voortgebouwd tijdens regionale en (inter-) nationale activiteiten voor diverse leeftijdsgroepen. De leringen draaien om eenheid van de mensheid, met eenheid in verscheidenheid als

---

18-19. Zie ook: Fathea'zam, H., (2008), *Dar Shena'sa'ieye A'iene Baba'i*, Madrid, p. 135 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 496.

22 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 44-45.

23 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 294. Zie ook: Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 66.

24 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 155.

25 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 13. Zie ook: Fathea'zam, H., (2008), *Dar Shena'sa'ieye A'iene Baba'i*, Madrid, p. 21-24 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 486-487.

26 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 253. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *Khitábát. Talks of ‘Abdu’l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, p.451.

patroon, en zij streven naar een nieuwe wereldorde. De bahá'ís beweren niet de enige te zijn die de waarheid in pacht hebben, maar hun manier van (godsdienstige) opvoeding bevat aspecten, die van belang kunnen zijn voor iedere samenleving.

Met dit onderzoek, dat inventariserend, beschrijvend en systematiserend van karakter is, is voor het eerst in Nederland besloten om door het bestuderen van de Bahá'í-geschriften, die betrekking hebben op opvoeding en opleiding, te onderzoeken of zij mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan het gemeenschappelijk zoeken naar een nieuw evenwicht in een multiculturele en multireligieuze samenleving.

Dit onderzoek beoogt een inventarisatie van de informatie die in de vele bronnen over opvoeding en opleiding te vinden is, zodat eventueel vervolgonderzoek op meer inhoudelijk niveau kan plaatsvinden. Het laat een analyse van een reflectie op de (huidige) educatieve praktijk in de Bahá'í-(wereld-)gemeenschap ongemoeid, die aan verandering onderhevig is. Het is niet de intentie om bahá'í-idealen kritisch en confronterend te verbinden, zoals met praktijken op scholen, in gezinnen of in situaties van multiculturaliteit, intergenerationele verschillen of laat-moderniteit.

Dit proefschrift is gericht op de verschillende aspecten van universele bahá'í-educatie, het westerse concept voor wat in de bronnen wordt aangeduid met 'opvoeding en opleiding'. Deze woorden luiden in de bronnen Tarbíyat (تربیت) voor opvoeding²⁷ en Ta'lim (تعلیم) voor opleiding.²⁸

Een groot aantal citaten is opgenomen om zo dicht mogelijk bij deze bronnen te blijven. De bahá'í-leringen zijn verspreid over vele gezaghebbende geschriften. De teksten worden, indien nodig, vergeleken met die in de oorspronkelijke taal (Perzisch en/of Arabisch). Er wordt echter zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de officiële Nederlandse vertaling. De transcriptie is gebaseerd op de *Spellingwijzer* voor de Bahá'í-gemeenschap van Nederland.²⁹ Met het oog op vervolgonderzoek wordt, voor degenen die de betreffende talen machtig zijn, soms zowel de Perzische, Arabische, als Nederlandse tekst naast elkaar gebruikt (c.q. de vertolking door Shoghi Effendi).

Belangrijke woorden of begrippen uit de geschriften, die toelichting vergen, worden in de voetnoten voorzien van uitleg, zoals openbaring en manifestatie, maar ook plaatsen zoals Shíráz, Isfáhán en Tabriz. Daarnaast is voor sommige begrippen, zoals het Negentiendaagsfeest en het verbond, een aparte paragraaf opgenomen. Bovendien is er een verwijzing naar een link met de "Nederlandse Bahá'í-literatuur - Verklarende Woordenlijst".

Het is vermeldenswaardig dat de grote hoeveelheid geschriften van de Báb (1819-1850), Bahá'u'lláh (1817-1892), 'Abdu'l-Bahá (1844-1921) en Shoghi Effendi (1897-1957) vele duizenden pagina's beslaan. Op de teksten die tot

---

27 Het is vermeldenswaardig dat in de vertaalde teksten in enkele gevallen het woord vorming voorkomt, waar over het algemeen het oorspronkelijke woord Tarbíyat (تربیت) is gebruikt, namelijk opvoeding. Zie bijvoorbeeld 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í-geschriften*, Den Haag, p. 24, 39, 46-47 en 72.

28 Soms wordt in de vertaling van Ta'lim (تعلیم) opleiding, of scholing en onderwijs c.q. onderwijzen gebruikt.

29 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (2002), *Spellingwijzer Bahá'í-gemeenschap Nederland*, Den Haag, p. 7 e.v..

nu toe beschikbaar gekomen zijn, is dit proefschrift gebaseerd.³⁰ De data die in de voetnoten bij hun namen staan hebben betrekking op de publicatie van hun geschriften, die gebruikt zijn in dit proefschrift.

Soms wordt in een voetnoot (tussen haakjes) aanvullende informatie gegeven die ontleend is aan de betreffende bronnen, met vermelding van de datum waarop deze geraadpleegd zijn.

Om het doel van dit onderzoek vorm te geven wordt in hoofdstuk één, “Onderwijs in verleden en heden in kort bestek”, gesproken over aspecten die betrekking hebben op educatie in Nederland. Het handelt daarbij onder andere over wetgeving, ouders, docenten en overheid, pedagogische inhoud en of religie/godsdienst al of niet een rol zou moeten spelen. Zowel op nationaal, Europees, als internationaal niveau, zijn onderzoekers betrokken bij de vraag hoe dit moet plaatsvinden in een snel veranderende samenleving. Dit hoofdstuk heeft onder andere betrekking op de probleemstelling van mijn proefschrift, waarbij verschillende ontwikkelingen de revue passeren.

In hoofdstuk twee worden in het kort de historische achtergronden van het Bahá’í-geloof behandeld. Dit is het “Sociaal en historisch raamwerk” waarbinnen opvoeding en opleiding plaatsvindt, die allereerst gericht is op de opvoeders, die op hun beurt weer de kinderen opvoeden en opleiden. Vanwege het korte karakter van dit hoofdstuk, is meer gebruik gemaakt van de bahá’í-bronnen. Daarnaast komen aspecten aan bod, die (meestal) in haar geschiedenis zijn ontstaan en voorbereidend zijn op en te maken hebben met de volgende hoofdstukken. Vervolgens worden in het derde hoofdstuk “Sociaal-maatschappelijke leringen” behandeld, die de richting en inhoud van opvoeding en opleiding thematiseren.

Daarnaast passeren in het vierde hoofdstuk, dat betrekking heeft op religieuze opvoeding, “Godsdienst, wetenschap en morele leringen” de revue. Dit onderzoek beperkt zich tot een aantal manifestaties van God, zoals Abraham, Mozes, Jezus en Mohammed.

Voor een betere beeldvorming en om niet tekort te doen aan de inhoud en uitgebreidheid van de onderwerpen worden in het vijfde hoofdstuk, “Recapitulatie en evaluatie”, een aantal belangrijke onderwerpen samengebracht, die van belang zijn voor het trekken van de conclusies in het zesde hoofdstuk, “Conclusie en reflectie” waar, in het eerste deel, “Conclusie-educatie vanuit bahá’í-perspectief”, met name wordt gefocust op de vraag om welke aspecten de verzamelde bronnen draaien en voor mogelijk vervolgonderzoek een voorstel wordt gedaan. Het tweede deel betreft “Reflectie op de informatie met betrekking tot educatie in de geraadpleegde bronnen”.

---

30 Alle geschriften, ook die nog niet gepubliceerd zijn, worden bewaard in het archiefgebouw te Haifa (Israël). Daar worden deze door het Research Centre onder andere bestudeerd, geselecteerd, vertaald en verspreid onder de wereldwijde Bahá’í-gemeenschap, onder toezicht van het Universele Huis van Gerechtigheid. Zie: Buck, C., (1998), ‘A Symbolic Profile of the Bahá’í Faith’ in: *the Journal of Bahá’í Studies* (Vol. 8 number 4 -1998) en Saiedi, N., e.a., (2003), *Khoosh-i Há’i az Kharman-i-Adab va Honar*, Landegg Academy, Switzerland, Vol. 14, p. 13. Zie ook: <http://www.newnegah.org/articles/666> en http://hessamibooks.blogspot.nl/2011/03/blog-post_10.html (geraadpleegd op 27 december 2011).

De bahá'í-opvoeding en opleiding richt zich op een evenwichtige groei en ontwikkeling van het kind (individueel), in een harmonieuze leefomgeving. Het betreft de geïntegreerde ontwikkeling van alle capaciteiten, zoals “geestelijk, moreel, intellectueel, emotioneel en lichamelijk”.³¹ De bahá'ís willen de eigenschappen die potentieel in elk kind aanwezig zijn tot uitdrukking brengen. Daarvoor maken ze gebruik van de bahá'í-leringen, die zich onder andere richten op wereldburgerschap, wereldvrede, mondiale ethiek en eenheid van de mensheid. Bahá'u'lláh zegt:

De mens is gelijk staal, waarvan de essentie verborgen is; met vermaningen en uitleg, goede raad en opvoeding zal die essentie aan het licht gebracht worden. Als hem echter wordt toegestaan in zijn oorspronkelijke toestand te blijven, zal de aantasting van lusten en begeerten hem in feite vernietigen.³²

Dit proefschrift wordt afgesloten met de samenvatting, waar “eenheid van de mensheid” centraal staat.

---

³¹ Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

³² Bahá'u'lláh, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 7.

Hoofdstuk 1: Onderwijs in verleden en heden in kort bestek

1.1 Inleiding

Onderwijs heeft een maatschappelijke functie; het kent, naast cognitieve- immers ook vormingsaspecten. In de Nederlandse samenleving hebben scholen veel invloed op de vorming van leerlingen, onder andere op de aandacht voor levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden. Dat is wettelijk geregeld, “met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden en met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing”.³³ Doordat de samenleving, onderwijs en opvoeding invloed op elkaar hebben, wordt geprobeerd om de belangrijkste aspecten van de ontwikkelingen daarin de revue te laten passeren.

Deskundigen hebben in de loop van de tijd met diverse intenties en vanuit verschillende invalshoeken naar de geschiedenis gekeken, waaronder de negentiende eeuwse filosoof en historicus Renan,³⁴ die opmerkte: “... de geschiedenis, is een essentiële factor in de vorming van een natie” en op die manier is “de voortgang van historisch onderzoek dikwijls een bedreiging voor het nationalisme”.³⁵

Tot ver in de negentiende eeuw hadden nationalistische ideeën echter weinig aanhang onder het grootste deel van de bevolking dat nog altijd op het land leefde en dat aan die ‘nationale cultuur’ niet of nauwelijks deel had en waarvoor religie ...het voornaamste identificatiemiddel was.³⁶

Sindsdien hebben er op vele terreinen veranderingen plaatsgevonden, waaronder op het gebied van religie en is het opvallend dat thans, ruim 100 jaar later, in vrijwel “alle westerse samenlevingen debatten gaande zijn over het verlies of de verandering van waarden en de effecten daarvan op sociale cohesie”. Er wordt getracht “om oude waarden in ere te herstellen of nieuwe waarden naar voren te schuiven”.³⁷ Dit verschijnsel is eveneens aanwezig in de Nederlandse samenleving. In het begin van de jaren negentig werd opgeroepen tot “een meeromvattende herbezinning op de rol en het belang van normen en waarden”. Op initiatief van de toenmalige onderwijsminister³⁸

33 Limper, R., in het voorwoord bij: Veugelers, W. & de Kat, E., (2005), *Identiteitsontwikkeling in het openbaar onderwijs*, Antwerpen-Apeldoorn, p. 7.

34 Ernest Renan (1823-1892) was een Frans filosoof en schrijver, die rooms katholiek is opgevoed en vooral bekend is geworden door zijn invloedrijke historische werken over het vroege Christendom en zijn politieke theorie. Het leven van Jezus (*La vie de Jésus*, 1863) waarin hij onder andere de orthodoxie bestrijdt is één van zijn bekendste werken. Ook argumenteert hij dat het leven van Jezus op dezelfde wijze onderzocht zou moeten worden als van welke mens dan ook. Daarnaast zou hetzelfde kritische onderzoek dat voor historische documenten geldt, ook op de *Bijbel* van toepassing moeten zijn. Deze uitspraak zorgde voor veel verzet van de Kerk, wat onder andere tot uitdrukking kwam in de uitspraak van paus Pius IX, die Renan ‘De blasfemist van Europa’ noemde. Victor Duruy, de Franse minister van Onderwijs, gaf Renan een onderwijsverbod. Zie: Grosheide, F.W., (1934), *Korte Christelijke encyclopedie*, Kampen, p. 919 en <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/497999/Ernest-Renan> (geraadpleegd op 3 mei 2012).

35 Renan, E., zoals aangehaald bij: Leezenberg, M., en Vries, G. de, (2001), *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*, Amsterdam, p. 120.

36 Leezenberg, M., en Vries, G. de, (2001), *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*, Amsterdam, p. 120.

37 Joas, H., zoals aangehaald bij: Veugelers, W., e.a., (2002), *Onderzoek naar de pedagogische functie van het onderwijs op klas- en schoolniveau*, Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO), NWO, Den Haag, p. 7.

38 Jozef Marie Mathias (Jo) Ritzen (1945) is een Nederlands econoom en sociaaldemocratisch politicus. In 1989 werd hij namens de Partij van de Arbeid minister van Onderwijs en Wetenschappen in het Kabinet-Lubbers III,

“startte de overheid processen om een maatschappelijk samenbindend, gemeenschappelijk waardenkader voor het onderwijs te ontwikkelen”. Uitgangspunt was het zoeken naar ‘gemeenschappelijkheid van waarden’, “een set van algemeen gedeelde waarden”, als basis of cement van de samenleving, die de gevaren van “doorgeschoten individualisering en de bedreigingen van de sociale cohesie” kan ombuigen.³⁹ Er zijn, Koningin Beatrix parafraserend, allerlei elementen in onze samenleving ingeslopen, die het leven niet altijd even prettig maken, met name de verharding, de oppervlakkigheid, het materialisme, de ‘doorgeschoten individualisering’ en dat iedereen eigenlijk met zijn eigen belangen of met kleine groepsbelangen bezig is. De behoefte aan eenheid in de heterogeniteit van de kleurrijke Nederlandse samenleving is voelbaar. Er gebeuren dingen die men nog niet kan overzien, ‘waarin we nog geen nieuw evenwicht hebben gevonden’, als samenleving als geheel. Tolerantie is iets dat een mens generatie na generatie moet aanleren. Je leert je kinderen om tolerant te zijn, je probeert jezelf ook steeds weer voor te houden hoe belangrijk dat is. Nederland heeft een lange geschiedenis waarin tolerantie buitengewoon belangrijk is geweest. Vroeger gold tolerantie hier binnen het Christendom. Het ging eigenlijk om verdraagzaamheid tussen de verschillende stromingen binnen het Christendom. Tegenwoordig moeten we dat begrip uitbreiden naar andere godsdiensten, naar alles waarvan je kunt zeggen dat het gemeenschappelijke, diep menselijke, waarden zijn, die in het teken van het goede staan.⁴⁰

Nederland wordt van oudsher beschouwd als een land waar vreemdelingen naar toe trekken en welkom zijn. Met trots wijst men op de houding van Nederlanders, als individu en als groep, ten aanzien van nieuwkomers. Een houding die gekenmerkt wordt door tolerantie.⁴¹

Als gevolg van een continu proces van verandering in de wereld, heeft Nederland thans te maken met een multiculturele samenleving met meer etnische en religieuze verscheidenheid dan ooit. Die veranderingen brengen vele vragen met zich mee, onder andere met betrekking tot opvoeding en

---

waarin hij in 1994 nog een maand minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur was. Bij het aantreden van het Kabinet-Kok I datzelfde jaar werd hij minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

39 Veugelers, W., e.a., (2002), *Onderzoek naar de pedagogische functie van het onderwijs op klas- en schoolniveau*, Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO), NWO, Den Haag, p. 7.

40 Beerekamp, H., (2005), ‘Het Beeld’, in: *NRC Handelsblad* (29 april 2005), <http://archieff.nrc.nl/?modus=l&text=beatrix+1980-2005&hit=1&set=2&check=Y&identify=Y> (geraadpleegd op 20 februari 2012) en RTL Nieuws, (2005), ‘Hele interview met koningin Beatrix’, in: *RTL Nieuws* (april 2005), http://www.rtl.nl/components/actueel/rtlnieuws/2005/04_april/28/binnenland/0428_2145_interview_beatrix.xml (geraadpleegd op 14 mei 2012). Zie ook: Elsevier, (red.), (2005), ‘Beatrix: Koningschap eenzamer dan gedacht’, in: *Elsevier* (29 april 2005), <http://www.elsevier.nl/web/1029177/Nieuws/Nederland/Beatrix-Koningschap-eenzamer-dan-gedacht.htm> (geraadpleegd op 20 februari 2012). Zie verder: Röling, H., e.a., (1995), *Nederland in de twintigste eeuw*, Utrecht, p. 91-92 en en Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p. 109-113.

41 Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 37 (Haar beschrijving van de geschiedenis van de migratie in Nederland is voornamelijk gebaseerd op: Berg-Eldering, L. van den, (red.), (1986), *Van gastarbeider tot immigrant: Marokkanen en Turken in Nederland, 1965-1985*, Alphen aan den Rijn/Brussel; Knippenberg, H., (1992), *De Religieuze Kaart van Nederland, Omvang en geografische spreiding van godsdienstige gezindten vanaf de Reformatie tot heden*, Assen/Maastricht; Landman, N., (1992), *Van Mat tot Minaret, De institutionalisering van de Islam in Nederland*, Amsterdam en Werf, S. van der, (1992), *Allochtonen, Een inleiding*, Muiderberg). Zie ook: Beck, H.L., (2011), *Samen leven in fragmenten. Religieuze diversiteit en religieuze identiteit in Nederland*, Haarlem.

opleiding, zoals: Wat zou de inhoud van het onderwijs moeten zijn? Welke rol zou de overheid hierbij moeten spelen? Welke waarden en normen zouden gehanteerd moeten worden en wie bepaalt dat? Wat is de verhouding tussen theologie en wetenschap? Wat is de rol van spiritualiteit in morele en religieuze opvoeding en in hoeverre moet godsdienstonderwijs of levensbeschouwing daarbij een rol spelen? Wat is de rol van docenten en ouders? Hoe moeten deze samenwerken? Is er daarbij sprake van een partnerschap? Deze vragen houden politici, wetenschappers, deskundigen, docenten en ouders al jarenlang bezig, vanuit diverse invalshoeken en achtergronden, niet alleen nationaal, maar ook Europees en internationaal. Men kan zien dat het onderwijs in Nederland eigenlijk of seculier is georganiseerd of op basis van levensbeschouwing in de vorm van religie of een speciale levensvisie. Het is de verantwoordelijkheid van ouders en onderwijs om kinderen waarden en normen mee te geven, al dan niet met een religie. Degene die de lessen van godsdienst en levensbeschouwing voor de ontwikkeling van hun kinderen belangrijk vinden, sturen hun kinderen naar scholen die beantwoorden aan hun verwachting.

Naast aanhangers van godsdiensten zoals het Jodendom, het Christendom en de Islam, nemen ook de bahá'ís deel aan de Nederlandse samenleving.⁴² Hun motto is “eenheid van de mensheid” en daarop heeft mijn proefschrift betrekking.

In de gezaghebbende Bahá'í-geschriften komen veel uitspraken voor met betrekking tot opvoeding en opleiding die, zoals in dit proefschrift zal worden aangetoond, draaien om het idee dat kinderen een universele opvoeding en opleiding zouden moeten genieten, gebaseerd op wetenschap en religie om op basis daarvan te streven naar wereldvrede, mondiale ethiek en een nieuwe wereldorde.

Het hoofdonderdeel van dit proefschrift vormt de bahá'í-visie op opvoeding en opleiding, zoals beschreven in de gezaghebbende bronnen, en wat op basis daarvan bijgedragen zou kunnen worden aan de (Nederlandse) samenleving. Alvorens daarop vanaf hoofdstuk 2 verder in te gaan, is het noodzakelijk een overzicht te geven van “Onderwijs in verleden en heden in kort bestek” dat onderverdeeld is in de paragrafen 1.2 “Onderwijs en vrijheid van godsdienst”, 1.3 “Educatie - op zoek naar een gulden middenweg” en 1.4 “Godsdienst en levensbeschouwing - bereidheid tot reflexiviteit”. In dit hoofdstuk komt tot uitdrukking dat men, op allerlei niveaus, op zoek is naar hoe je kinderen waarden en normen mee kunt geven, zodat zij zelfstandige persoonlijkheden en zo volwaardig mogelijke burgers kunnen worden. Voor sommige mensen hoort religie daarbij en voor anderen niet. Dit laat zien dat mensen zoekende zijn naar hoe je onderwijs vorm zou moeten geven, of dat onderwijs inderdaad exclusief op één religie moet zijn gericht, zoals dat tot nu toe veelal het geval is, of dat je onderwijs vanuit diverse religies zou moeten geven. Hieruit kan men zien dat onderwijs niet bevredigend genoeg is in religieus pluralistische samenlevingen, zoals alle samenlevingen tegenwoordig zijn.

---

42 Beck, H.L., (2011), *Samen leven in fragmenten. Religieuze diversiteit en religieuze identiteit in Nederland*, Haarlem, p.18-20.
Zie ook: Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned .... The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven.

1.2 Onderwijs en vrijheid van godsdienst

In de middeleeuwen werd iedereen in Nederland geboren als lid van de kerk. Je was daarvan dus automatisch lid, wat door de doop nog eens werd bevestigd. Velen geloofden dat niet alleen de kerk God vertegenwoordigde, maar dat ook de vorst dat deed. Voor de mensen was godsdienst niet een aparte categorie in het leven, want het maakte deel uit van hun totale bestaan.

Als we in grote lijnen kijken waren er in de 16e eeuw al mensen die de kerk wilden zuiveren en ziet men dat er niet één kerk meer bestaat, maar dat er meer kerken zijn.⁴³

Op politiek gebied hield in 1795 de federatie van zelfstandige gewesten en steden, de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, op te bestaan, die grotendeels zelf hun eigen zaken regelden, ook die van het onderwijs.⁴⁴

Op 1 maart 1796 werd de Nationale Vergadering geopend. Al snel ging een grondwetscommissie aan het werk.⁴⁵ Er werd enthousiast gedebatteerd over hoe het verder zou moeten. Daarom moest er een nieuwe Grondwet in Nederland komen. Nederland werd nu een eenheidsstaat onder de naam Bataafse Republiek, met een centrale regering in Den Haag. ‘Die regering regelde, voor het gehele land, ook het onderwijs’, dat zelfs een kernpunt van het beleid werd, met al in de eerste regering een speciale bewindsman; ‘de Agent van Nationale Opvoeding’.⁴⁶

Er werd aan het einde van de achttiende eeuw op allerlei terreinen nagedacht over hoe je een samenleving optimaal moet organiseren. De waarheid moet worden gezocht, deze kan niet binnen de samenleving in pacht zijn bij een bepaalde groep.⁴⁷ In de eerste Nederlandse Grondwet, de “Staatsregeling voor het Bataafsche Volk 1798”, werd het volgende over God, godsdienst en uitoefening daarvan aangenomen. Men treft in het eerste hoofdstuk bij “Algemene beginselen”:

Artikel 8. De eerbiedige erkenning van een Albestuurend Opperwezen versterkt de banden der maatschappij, en blijft iederen Burger ten duursten aanbevolen.⁴⁸

Verder kan men zien dat een bepaling ten aanzien van godsdienstvrijheid wordt doorgevoerd, namelijk:

Artikel 19. Elk Burger heeft vrijheid, om God te dienen naar de overtuiging van zijn hart. De Maatschappij verleent, ten dezen opzichte,

---

43 Grosheide, F.W., (1934), *Korte Christelijke encyclopedie*, Kampen, p. 586.

44 Boekholt, P.Th.F.M., en Booy, E.P. de, (1987), *Geschiedenis van de school in Nederland vanaf de middeleeuwen tot aan de huidige tijd*, Assen/Maastricht, p. 89.

45 Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p. 76.

46 Boekholt, P.Th.F.M., en Booy, E.P. de, (1987), *Geschiedenis van de school in Nederland vanaf de middeleeuwen tot aan de huidige tijd*, Assen/Maastricht, p. 89.

47 Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p. 68-70 en 85-90.

48 Parlementair Documentatie Centrum Universiteit Leiden(PDC), *Nederlandse Grondwet. Versies Nederlandse Grondwet vanaf 1798*, <http://www.denederlandsegrondwet.nl/9353000/1/j9vviHf299q0sr/vidyf0ke5w7x> en http://www.europa-nu.nl/id/vh2cgtidy2jsu/pdc_parlementair_documentatie_centrum (geraadpleegd op 6 februari 2012).

aan allen gelijke zekerheid en bescherming; mids de openbaare orde, door de Wet gevestigd, door hunnen uiterlijken eerdienst nimmer gestoord worde.⁴⁹

Voorts kan men, wat godsdienstuitoefening betreft, het volgende zien:

Artikel 22. De gemeenschappelijke Godsdienst-oefening wordt verrigt binnen de daartoe bestemde Gebouwen, en wel met ontsloten deuren.⁵⁰

Je mag als het ware je godsdienst beleven maar, met andere woorden, niet iets in het geheim doen. Met deze Grondwet komt er gelijkheid van godsdienst en tegelijkertijd wordt het geloof in God als een essentieel element beschouwd, dat moet worden gesteund. Kortom het moet aan de burgers duidelijk gemaakt worden dat het geloof in God belangrijk is en ook van belang voor de cohesie in de samenleving.

Dezelfde gedachten zien we terug in de Grondwet⁵¹ die we eigenlijk tot vandaag toe hebben, van J. R. Thorbecke die in 1848 tot stand is gekomen. Wat betreft de “Vrijheid van godsdienst” kan men het volgende lezen:

Artikel 164. Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid, behoudens de bescherming der maatschappij en harer leden tegen de overtreding der strafwet.⁵²

Dus men mag zijn geloof belijden maar moet zich aan de wet houden. Verder kan men met betrekking tot “Gelijke bescherming kerkgenootschappen” lezen, dat:

Artikel 165. Aan alle kerkgenootschappen in het Rijk wordt gelijke bescherming verleend.⁵³

De Grondwet van 1848 was een liberale Grondwet en de liberalen wilden dat het ‘algemene belang’ zou worden gediend. Men moest proberen de problemen in de samenleving zo goed mogelijk van alle kanten te belichten met als uitgangspunt dat het gezond verstand zou overwinnen. Zij stelden “gezond verstand boven emotie, wetenschap boven geloof en tolerantie boven fanatisme”. De overheid moest zich buiten haar natuurlijk werkterrein (ordehandhaving, buitenlandse politiek en infrastructuur) terughoudend opstellen, zodat elke burger zich in vrijheid kon ontwikkelen. De liberalen waren van mening dat een maatschappij op basis van dit uitgangspunt, voor alle burgers het beste zou opleveren en de vooruitgang van de gehele samenleving zou garanderen. Dit sloot aan bij het verlichte gedachtegoed uit de achttiende eeuw en had een sterke nationale oriëntatie en beklemtoonde de verbondenheid van allerlei Nederlandse burgers en de gelijkheid van ieder

49 Idem.

50 Idem.

51 Parlementair Documentatie Centrum Universiteit Leiden(PDC), *Nederlandse Grondwet, Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden (1848)*, <http://www.denederlandsegrondwet.nl/9353000/1/j9vvihl299q0sr/vi7aaw43p5mk> (geraadpleegd op 17 februari 2012).

52 Parlementair Documentatie Centrum Universiteit Leiden(PDC), *Nederlandse Grondwet*, zesde hoofdstuk, Van de Godsdienst, Artikel 164, <http://www.denederlandsegrondwet.nl/9353000/1/j9vvihl299q0sr/vi7aawb0opz1> (geraadpleegd op 17 februari 2012).

53 Idem, Artikel 165.

voor de wet. Thorbecke streefde ernaar de staat te bevrijden van bestuurlijke willekeur, in welke vorm dan ook en was ervan overtuigd dat de samenleving zich op geleidelijke wijze zou moeten ontwikkelen en dat een staatsinrichting daarbij moest aansluiten. “Nederland was hard op weg te veranderen in een samenleving waar niet langer afkomst telde, maar talent”.⁵⁴ Thorbecke stelde onder andere de vrijheid van drukpers, de vrijheid van onderwijs en de ministeriële verantwoordelijkheid centraal. Ook trok hij een duidelijke scheidslijn tussen kerk en staat. Met het oog op het algemeen belang, hoopte hij, samen met de liberalen, dat men goed zou kunnen blijven discussiëren en dat de degenen, die over religie wilden discussiëren, dat ook zouden kunnen doen. Het idee dat over godsdienst en allerlei politieke items eigenlijk besloten zou moeten worden in een nationale discussie, heeft heel lang kunnen blijven bestaan, totdat er aan het einde van de 19^e eeuw twee groepen waren die zeiden dat zij niet zozeer over het algemeen belang wilden praten, maar over hun eigen groepsbelang. Dat waren de socialisten aan de ene kant en Abraham Kuyper (1837-1920) en de zijnen aan de andere kant. Daarmee veranderde ook de politieke cultuur, waardoor het debat over het algemeen belang veranderde in een debat over groepsbelangen. Men kwam op voor de eigen groep en deze had recht op eigen onderwijs en op een eigen plaats in Nederland.⁵⁵ Dit wordt gezien als het begin van de verzuiling. Kuyper was de motor achter het oprichten van eigen scholen, “doordrongen als hij was van het feit, dat scholen een grote vormende waarde hebben op de toekomstige burger”. Het motto “Soevereiniteit in eigen kring”, gebruikte Kuyper in 1880 in zijn gelijknamige openingsrede aan de Vrije Universiteit (VU) te Amsterdam. Dit idee lag in Nederland aan de basis van de verzuiling. Wat onderwijs betreft geen liberaal onderwijs, maar eigen onderwijs.⁵⁶ Het verzuilde onderwijs is het resultaat van een historische ontwikkeling.⁵⁷ Waar Nederland, als protestants land, bijna 300 jaar lang een missiegebied van het Vaticaan was, zonder eigen bisschoppen, besloot de paus, in 1853, tot het herstel van de ‘kerkelijke hiërarchie’. Dat dit veel weerstand zou oproepen bij de protestanten, begreep Thorbecke, maar dit herstel kon hij

---

54 Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p. 85-86 en 95.

55 Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p. 83-104. Zie ook: <http://www.iisg.nl/bwsa/bios/kuijper.html> (geraadpleegd op 18 februari 2012).

56 Kok, J.A. de, zoals aangehaald bij: Boekholt, P.Th.F.M., en Booy, E.P. de, (1987), *Geschiedenis van de school in Nederland vanaf de middeleeuwen tot aan de huidige tijd*, Assen/Maastricht, p. 214. Zie ook: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 29-33 (Zij schrijft dat zuilen instituties zijn, ontstaan op grond van verticale scheidingslijnen in de samenleving, langs de grenzen van de godsdienst. Verschillende auteurs leggen verschillende accenten in de beschrijving van het begrip ‘verzuiling’ en ontzuiling, zoals o.a.: Blom, J.C.H., en Talsma, J., (red.), (2000), *De verzuiling voorbij. Godsdienst, stand en natie in de lange negentiende eeuw*, Amsterdam; Lijphart, A., (1975), *The Politics of Accommodation: Pluralism and Democracy in the Netherlands*, 2nd rev., Berkeley, p. 28; Dekker, G., (1993), *Godsdienst en Samenleving, Inleiding tot de studie van de Godsdienst-sociologie*, Kampen, p. 89 ev. en Thurlings, J.M.G., e.a., (1980), *Institutie en beweging*, Deventer, p. 18).

57 Veen, T. ten, zoals aangehaald bij: Kuipers, N., (2000), *Islamitisch godsdienstonderwijs op Nederlandse basisscholen. Een gemiste kans*, Maastricht, p. 14. Zie ook: Veen, T. ten, (1990), *Christelijke onderwijs. Een Kostbaar Recht een Dure Verplichting*, Kampen, p. 49 (De katholieke kerk was oorspronkelijk de enige onderwijsgevende instantie. Vanaf de 14^e en 15^e eeuw werd er daarnaast door de stadsbesturen onderwijs georganiseerd voordat de staat deze taak in de 19^e eeuw overnam) en Redactie, (z. j.), ‘DC 34 De geschiedenis van het onderwijs in Nederland’, in: *Onderwijsassistent (O4)*, Digitale Content 34, p. 6-7, http://www.profi-leren.nl/files/oa_dc_34_geschiedenis.pdf (geraadpleegd op 25 februari 2012).

moeilijk verbieden, op basis van de Grondwet. De komst van bisschoppen was nog nauwelijks bekendgemaakt, of er ontstond grote onrust bij de protestanten. “Nederland had zich toch niet vrijgevochten van het katholieke Spanje om nu weer opnieuw door katholieken opzij gezet te worden?”. De scheiding van kerk en staat bood de rooms-katholieke kerk in Nederland echter de mogelijkheid zich te organiseren zoals zijzelf dat wilde.⁵⁸ Aanvankelijk deden de rooms-katholieken dat niet, maar aan het begin van de 20^e eeuw manifesteerden ook zij zich als een zuil.⁵⁹ De term verzuiling verwijst dus enerzijds naar ‘een snel groeiend complex van levensbeschouwelijke instituties’, waarbinnen steeds meer mensen vanaf het begin van de 20^e eeuw hun maatschappelijke activiteiten verrichten, anderzijds heeft ze betrekking op subculturen, levenswijzen en mentaliteit.⁶⁰

Verzuiling kan gezien worden als een reactie op de Verlichting en de geest van de Franse Revolutie. De verzuiling was het gevolg van een religieuze en politieke mobilisering van de Nederlandse bevolking. Deze voltrok zich in drie verschillende fasen, waarbij in elke fase andere strijdpunten centraal stonden. De eerste fase draaide om ‘een strijd voor kerkherstel’, de tweede om ‘de schoolstrijd’ en de derde om ‘het arbeidsvraagstuk’.⁶¹

Wat etniciteit in de Nederlandse samenleving betreft, was er sprake van eenheid. Verscheidenheid was er vooral op het gebied van godsdienst. Deze manier van het organiseren van de samenleving is gedurende ongeveer een eeuw bepalend geweest voor het gezicht van de Nederlandse cultuur.⁶²

Er werd in het Nederland van vóór de oorlog opgemerkt dat men “slechts één minuut met iemand hoefde te spreken of men wist dat die ander christelijk [protestants], rooms, liberaal of socialist was”.⁶³

In het verzuilde onderwijssysteem zijn de verschillende opvattingen geïnstitutionaliseerd, waardoor de in de Grondwet verankerde vrijheid heeft geleid tot het ontstaan van diverse schooldenominaties. Elke zuil heeft dus de mogelijkheden haar eigen waarden en normen te cultiveren en haar leden erin te socialiseren. Ten aanzien van het omgaan met ‘anders gelovigen’ heeft elke zuil eigen ‘modellen’. Onder ‘vrijheid van onderwijs’ wordt verstaan het recht van ouders het onderwijs in te richten op basis van een, al dan niet godsdienstige, levensbeschouwelijke overtuiging en dat ligt vast in de Grondwet. In een verzuilde samenleving heeft dit tot gevolg dat verschillende, maar soms ook conflicterende waarden en normen, worden overgedragen. In Nederland is de vrijheid van onderwijs gebaseerd op het feit dat de ouders de eerst verantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun

58 Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p. 87.

59 Boekholt, P.Th.F.M., en Booy, E.P. de, (1987), *Geschiedenis van de school in Nederland vanaf de middeleeuwen tot aan de huidige tijd*, Assen/Maastricht, p. 212-228.

60 Laarse, R., van der, e.a., (1995), *Nederland in de twintigste eeuw*, Utrecht, p. 70. Zie ook: Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p.68-70.

61 Laarse, R., van der, e.a., (1995), *Nederland in de twintigste eeuw*, Utrecht, p.72.

62 Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 29-30.

63 Schöffers, I., zoals aangehaald bij: Laarse, R., van der, e.a., (1995), *Nederland in de twintigste eeuw*, Utrecht, p. 70. Zie ook: Dekker, G., (1996), *Een moeizaam gevecht: mijn geschiedenis met de kerk*, Hilversum, p. 12 en Dekker, G., (2006), *Van het centrum naar de marge. De ontwikkeling van de christelijke godsdienst in Nederland*, Kampen, p. 125.

kinderen. Zij zijn volgens de Leerplichtwet 1969⁶⁴ verantwoordelijk voor het naar school gaan van het kind, vanaf de eerste dag van de maand volgend op die, waarin het de leeftijd van vijf jaar bereikt.⁶⁵

Het is belangrijk om te weten dat er vier onderwijssoorten in Nederland zijn.⁶⁶ Deze kunnen worden ingedeeld in twee hoofdgroepen, namelijk openbaar en bijzonder onderwijs. De eerste schoolsoort is tot stand gekomen vanuit de socialistische en de liberale zuilen en opgezet door de landelijke en gemeentelijke overheden. De tweede soort door ouders of namens hen door stichtingen of verenigingen. Bijzondere scholen kunnen worden onderverdeeld in confessionele scholen 'op godsdienstige basis' en algemeen bijzondere scholen 'op basis van levensbeschouwelijke of pedagogisch-didactische beginselen'.⁶⁷

De jaren zestig brachten veranderingen met zich mee die gezien worden als een culturele revolutie. Er ontstond een radicale verandering in de levensstijl van de mensen. Door een stijging van het reële inkomen ontstond een 'consumptiemaatschappij', het gemiddelde opleidingsniveau ging omhoog en de 'verzorgingsstaat'⁶⁸ werd uitgebreid:

Bovendien veranderden de normen en waarden van mensen. Vooral jongeren wilden zich losmaken van bestaande gedragsvoorschriften op het gebied van seksualiteit, het gezinsleven en gezagsverhoudingen. Christelijke normen en waarden kwamen onder andere door de vrijere seksuele moraal in het gedrang. Ook de moderne wetenschappen brachten de christelijke ideologieën in het nauw. De christelijke zuilen, net als de liberale en socialistische, brokkelden steeds meer af. Verschillende instanties verbonden zich niet langer aan religie, zoals de *Volkskrant* die zich in 1966 losmaakte van de katholieke vakbeweging. Vanaf het eind van de jaren '60 vond naast afbrokkeling van de zuilen ook een snelle secularisering plaats. De ontbinding van de zuilen ging hand in hand met de ontkerkelijking ...In 1980 rekende volgens het

---

64 Overheidsinformatie, (2011), 'Leerplichtwet 1969', in: *Overheidsinformatie. Wet- en regelgeving* (17 november 2011), Artikel 3 sub 1, de Rijksoverheid: De verplichting om te zorgen, dat een jongere als leerling van een school staat ingeschreven, begint op de eerste schooldag van de maand volgende op die waarin de jongere de leeftijd van vijf jaar bereikt.... Zie verder: http://wetten.overheid.nl/BWBR0002628/geldigheidsdatum_17-11-2011#2_Artikel3 (geraadpleegd op 19 februari 2012).

65 Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 63-64.

66 Kuijpers, N., (2000), *Islamitisch godsdienstonderwijs op Nederlandse basisscholen. Een gemiste kans*, Maastricht, p. 13. Zie ook: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 63-64.

67 Karagül, A., zoals aangehaald bij: Kuijpers, N., (2000), *Islamitisch godsdienstonderwijs op Nederlandse basisscholen. Een gemiste kans*, Maastricht, p. 13. Zie ook: Karagül, A., (1994), *Islamitisch godsdienstonderwijs op de basisschool in Nederland. Theorie en praktijk in vergelijking met enkele Europese en Moslimse landen*, Proefschrift UvA, Amsterdam, p. 101 en Redactie, (z. j.), 'DC 34 De geschiedenis van het onderwijs in Nederland', in: *Onderwijsassistent (O.A)*, Digitale Content 34, p. 20, http://www.profi-leren.nl/files/oa_dc_34_geschiedenis.pdf (geraadpleegd op 25 februari 2012) (Naast openbare scholen en bijzondere scholen ontstond er ook onderwijs met een bepaalde visie, waarbij vaak een onderwijsvernieuwer hoorde. Voorbeelden hiervan zijn: Montessorionderwijs (1916 Maria Montessori), Vrije School (1923 Rudolf Steiner), Daltononderwijs (1926 Helen Parkhurst), Werkplaats Kindergemeenschap (1926 Kees en Betty Boeke)).

68 Met verzorgingsstaat wordt bedoeld een samenleving waarin het recht op een menswaardig bestaan in de Grondwet is vastgelegd. Door uitgebreide sociale wetgeving wordt op de mogelijke behoeften en noden van de bevolking ingespeeld. Ontleend aan: <http://www.encyclo.nl/begrip/Verzorgingsstaat> (geraadpleegd op 21 mei 2012).

Bureau voor de Statistiek 26 procent zich niet tot een kerkelijke gezindte. In 2009 was dat 44 procent.⁶⁹

De ontkerkelijkering wordt in twee versnellingsfasen gekenmerkt, namelijk in de jaren twintig en de jaren zestig - zeventig, totdat uiteindelijk in de jaren tachtig veel zuilenorganisaties zijn opgeheven, gefuseerd of geïntegreerd binnen koepelorganisaties. Onderwijs en medische zorg identificeren zich niet meer op basis van hun oorspronkelijke grondslag maar door concurrentie op kwaliteit.⁷⁰ Het blijkt dat de verzuiling in de pers en het onderwijs, die beide grote affiniteit met godsdienst en levensbeschouwing vertonen, uiteindelijk het langste stand houdt. Communicatie tussen mensen vindt plaats over de muren van de zuilen heen. Zij organiseren zich in sociale bewegingen, dwars door die zuilen heen en dringen aan op institutionele veranderingen.⁷¹ Dit zuilensysteem heeft kunnen voortbestaan omdat:

er een grote mate van plausibiliteit bestond ten aanzien van het belang van het naleven van de voorschriften die gelden binnen de verschillende zuilen, en de bevrediging die het geeft om aan die voorschriften te voldoen. Wanneer aan het einde van de zestiger jaren de dwarsverbindingen tussen de zuilen toenemen, ontstaat er een bepaalde mate van instabiliteit. Normen en waarden die tot dan toe voor kennisgeving zijn aangenomen, komen in die tijd door de toenemende onderlinge communicatie in een ander daglicht te staan en worden heroverwogen. Daarbij blijkt er geen overkoepelende instantie te zijn die een kader kan aanreiken voor een juiste manier van handelen in de gewijzigde omstandigheden. Men ervaart dat de kerk de problemen niet kan oplossen waarvoor met name de opgroeiende generatie zich in de veranderde maatschappelijke context [voor veel vragen] geplaatst ziet.⁷²

Als men probeert de algemene stand van de religie in de jaren negentig van de twintigste eeuw te karakteriseren, dan komen onmiddellijk de beelden op van kerken die slecht werden bezocht. “Met nog geen één op de drie Nederlanders die lid is van een kerk, behoort de Nederlandse buitenkerkelijkheid tot de hoogste in Europa”.⁷³ Na een lange religieuze

---

69 Metz, K., (2012), ‘Periode van verzuiling tot ontkerkelijkering in Nederland’, in: *Is Geschiedenis. Dagelijkse historische achtergrond bij het nieuws* (17 februari 2012),

http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/periode_van_verzuiling_tot_ontkerkelijkering_in_nederland (geraadpleegd op 29 februari 2012) (Zie haar bronnen: Aerts, R., en Rooy, P. de, e.a., (1999), *Land van kleine gebaren*. Nijmegen en Vuisje, H., (1999), *Honderd jaar Nederland 1900-2000*). Zie ook: Berger, P.L., (1969), *Het Hemels Baldakijn*, Utrecht, p. 123 (secularisatie: het proces waardoor sectoren van de samenleving en cultuur worden onttrokken aan de overheersing van godsdienstige instituties en symbolen) en Exel, M. van, (2011), ‘Geschiedenis van de Volkskrant’, in: *Is Geschiedenis. Dagelijkse historische achtergrond bij het nieuws* (2 oktober 2011),

http://www.isgeschiedenis.nl/rubriek/Nu/geschiedenis_van_de_volkskrant (geraadpleegd op 29 februari 2012).

70 Laarse, R., van der, e.a., (1995), *Nederland in de twintigste eeuw*, Utrecht, p. 85.

71 Thurlings, J.M.G., zoals aangehaald bij: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 33. Zie ook: Thurlings, J.M.G., e.a., (1980), *Institutie en beweging*, Deventer, p. 7-8.

72 Alma, H.A., zoals aangehaald bij: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 34. Zie ook: Alma, H.A., (1993), *Geloven in de leefwereld van jongeren*, Kampen.

73 Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), (2000), zoals aangehaald bij: Dijkstra, A.B., & Miedema, S., (2003), *Bijzonder gemotiveerd. Een onderzoek naar de ideale school volgens dragers en vragers van confessioneel basisonderwijs*, Assen, p. 5.

Zie ook: Sociaal en Cultureel Rapport (2000), http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2000/Sociaal_en_Cultureel_Rapport_2000 (geraadpleegd op 26 februari 2012).

geschiedenis, waarin zij ingrijpend veranderde, was Nederland een seculier land geworden⁷⁴ en aan het einde van de twintigste eeuw “veranderd van een monoculturele verzuilde maatschappij, in een multiculturele ontzuilde en geseculariseerde samenleving”.⁷⁵

Het praktiseren van religie heeft zich onttrokken aan het kerkelijke monopolie, met als gevolg voor het onderwijs dat geloofsoverdracht zich tegenwoordig niet meer strikt en eenduidig op de kerkelijke religie richt. “De vraag is wat überhaupt als godsdienst kan doorgaan en om welke godsdienst (religie) het eigenlijk gaat”.⁷⁶ Men spreekt individueel met elkaar over profane zaken en niet over levensbeschouwelijke. Godsdienst speelt een steeds minder belangrijke rol en de afname van de plausibiliteit van godsdienst in de publieke sector duidt men aan met de term ‘secularisatie’.⁷⁷ Het Christendom heeft de Nederlandse cultuur sterk beïnvloed. Ook omgekeerd is dat het geval. Op basis van godsdienstsociologisch onderzoek is aangetoond dat er sprake is van een “nauwe relatie en wisselwerking tussen godsdienst ...en samenleving”.⁷⁸ Veel duidelijker dan meestal wordt toegegeven, speelt godsdienst in verband met de zogenaamde ‘multiculturaliteit’ ook een centrale rol.⁷⁹ In Nederland was het beeld ontstaan dat God niet langer nodig was en de Nederlanders die Hem nog wel serieus namen, vormden een minderheid. Een groep nieuwe Nederlanders, voor een deel van islamitische afkomst, had echter al voor een duidelijk revitaliserende, religieuze impuls gezorgd. Godsdienst in Nederland was dood en bleek tegelijkertijd springlevend.

Nietzsche heeft zich vergist: God is niet dood, zelfs niet in Nederland. Een tijdlang hebben we gemeend God uit ons denken te kunnen verbannen. Maar de laatste jaren beseffen we weer dat het overgrote deel van de mensheid gebukt gaat onder religieus verlangen. Uit de discussie van de laatste jaren en uit veel indicatoren blijkt dat religie in de wereld aan actualiteit toeneemt. We beginnen te beseffen dat onze geseculariseerde levensstijl ons niets extra's heeft gebracht....⁸⁰

1.3 Educatie - op zoek naar een gulden middenweg

Aan het begin van de 21e eeuw schijnt religie weer helemaal terug te zijn. Het lijkt wel of de media en religie een nieuwe relatie zijn aangegaan, zoals bij de *Volkskrant* en *NRC Handelsblad*, die de laatste jaren meer aandacht geven aan religie, ‘spiritualiteit’ en ‘zingeving’. In verschillende kringen worden vaak meningen ter discussie gesteld onder andere over de ‘clash’

74 Dekker, G., (1993), *Godsdienst en Samenleving, Inleiding tot de studie van de Godsdienst-sociologie*, Kampen, p. 107 ev. Zie ook: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 35.

75 Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 19.

76 Ziebertz, H., e.a., Miedema, S., Kieviet, F., en Hoeksema, J., (red.), (1999), *Tussen nabijheid en distantie. De interactie tussen leerling en leraar*, Houten/Diegem, p. 30.

77 Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 35. Zie ook: Ziebertz, H.G. en Ven, J.A. van der, (Hrsg.), (1994), *Religiöser Pluralismus und Interreligiöses Lernen*, Weinheim/Kampen, p. 15 en Berger, P.L., (1969), *Het Hemels Baldakijn*, Utrecht, p. 123.

78 Dekker, G., zoals aangehaald bij: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 28. Zie ook: Dekker, G., (1993), *Godsdienst en Samenleving, Inleiding tot de studie van de Godsdienst-sociologie*, Kampen, p. 89.

79 Vermeersch, E., e.a., (2003), ‘Multiculturalisatie in onderwijs en opvoeding’, in: *Decanensymposium. ‘Leerling centraal in een krachtige leeromgeving’* (lezingenbundel 11 september 2003), HvA - UvA, p. 12.

80 Kok, T., (2004), ‘Leerlingen moeten niet te veel geloven’, in: *NRC Handelsblad* (20 december 2004), <http://archief.nrc.nl/?modus=l&text=T.+Kok&hit=6&set=1&check=Y> (geraadpleegd op 30 januari 2012).

tussen de christelijke en de islamitische beschaving.⁸¹ Hans Küng (1928) beklemtoont in een van zijn boeken:

Alle godsdiensten in de wereld moeten tegenwoordig hun medeverantwoordelijkheid voor de wereldvrede erkennen. En daarom kan ik de stelling die overal in de wereld groeiend begrip vindt, niet vaak genoeg herhalen: geen vrede onder de volken zonder vrede onder de godsdiensten, kortom: geen wereldvrede zonder godsdienstvrede.⁸²

Hoewel secularisten oordeelden dat het verdwijnen van religie in Nederland niet meer was dan een kwestie van enkele jaren, kan waargenomen worden dat buiten Europa het aantal gelovigen nog steeds significant groeit en ook in Nederland lijkt de religiositeit toe te nemen. Men kan de vraag opwerpen of religie ooit wel weggeweest is? Steeds duidelijker wordt dat religie de afgelopen veertig jaar niet is verdwenen, maar een 'metamorfose' heeft ondergaan. Misschien moeten we anders naar religie leren kijken. Religie heeft in Nederland in korte tijd een opmerkelijke ervaring doorgemaakt. Het beeld van religie is veel 'meer pluralistisch' dan in de tijd dat de christelijke kerken overheersten. Aan de ene kant is religie sterk geïndividualiseerd. Mensen lijken daarbij te werk te gaan als zogenaamde doe-het-zelvers. Veel migranten, zowel christelijke als niet-christelijke, bevinden zich echter aan de andere kant. De religie van hun land van herkomst is meestal bepalend voor hun activiteiten en fungeert als bindmiddel met de etnische groep. Tussen die twee uitersten in kan men vele varianten vinden, waaronder de traditionele christelijke kerken:

Typend voor de huidige situatie is niet alleen diversiteit, maar vooral ook gelijktijdige ongelijktijdigheid: in hetzelfde tijdsgewricht bestaan religieuze opvattingen en praktijken, die hun wortel in heel verschillende tijdperken hebben, Mythische, premoderne, moderne en postmoderne religieuze configuraties bestaan naast elkaar. Soms leidt dat tot interessante ontmoetingen, soms tot misverstanden en conflicten.⁸³

Het kernelement van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is het zelfbeschikkingsrecht.⁸⁴ Dit houdt onder meer in dat ieder individu, op basis van eigen denken, zijn mening over hoe de wereld en de mens in elkaar zitten mag vormgeven en zijn geluk nastreven.⁸⁵ In een rationele wereld, waarin de rol van de wetenschap centraal staat, is daarnaast te

81 Instituut voor Interdisciplinaire Studies (IIS), (z.n.), (2006), 'Religie Nu', in: *IIS-UvA*, (5 september 2006). Zie: <http://www.iis.uva.nl/nieuws-iis/nieuws.cfm> (geraadpleegd op 2 maart 2012). Zie ook: Huntington, S., (1996), *The clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, New York.

82 Küng, H., (1992), *Mondiale verantwoordelijkheid. Aanzetten voor een verbindende ethiek*, Kampen, p. 95. Zie ook: Küng, H., zoals aangehaald bij: Schaefer, U., (1998), *Beyond the Clash of Religions. The Emergence of a New Paradigm*, Sweden, p. 93-94.

83 Instituut voor Interdisciplinaire Studies (IIS), (z.n.), (2006), 'Religie Nu', in: *IIS-UvA*, (5 september 2006). Zie: <http://www.iis.uva.nl/nieuws-iis/nieuws.cfm> (geraadpleegd op 2 maart 2012).

84 Het individuele recht op zelfbeschikking is een element van persoonlijke vrijheid en een mensenrecht. In de VN verdragen van 1966 is dat recht opgenomen, zowel voor het individu als voor een collectief (zelfbeschikking van volken), ontleend aan: <http://www.amnesty.nl/mensenrechten/encyclopedie/zelfbeschikking> (geraadpleegd op 9 juni 2012).

85 Vermeersch, E., e.a., (2003), 'Multiculturalisatie in onderwijs en opvoeding', in: *Decanensymposium. Leerling centraal in een krachtige leeromgeving* (lezingenbundel 11 september 2003), HvA - UvA, p. 1.

merken dat de grote godsdiensten moeilijkheden ondervinden. Als die het hoofd boven water willen houden, dan zullen zij hun systeem van begrippen en 'waarheden' moeten aanpassen. Er zijn theologen en intellectuelen binnen het Christendom, die zich dat realiseren, echter voor een deel van de gelovigen is het, op een wetenschappelijke manier naar religie kijken, te hoog gegrepen, "zoiets moet uiteraard tot wrijvingen en conflicten leiden". De Islam heeft het in dat opzicht ook moeilijk. Voor moslims is de *Koran* het eeuwige woord van God. In het Christendom vindt een deel van de gelovigen over de *Bijbel*, dat er een schrijver als tussenpersoon fungeerde. Dat laat het makkelijker toe om te zeggen dat die schrijver tijdsgebonden elementen heeft ingebracht. "Voor de *Koran* is zoiets misschien ook mogelijk; maar het valt moeilijker daarvoor een ruim aanvaarde theorie te vinden".⁸⁶ Sceptici zijn van mening dat godsdienst zowel een positieve, maar veelal een negatieve drijvende kracht kan zijn, want monotheïstische godsdiensten lenen zich in het bijzonder voor "aanzet tot geweld door bedrog, valse beloftes en andere vormen van manipulatie door geestelijke leiders". De vraag is in hoeverre deze religies in de 21^e eeuw nog tot positieve maatschappelijke krachten zouden kunnen worden omgevormd. Er wordt gezegd dat het al een vooruitgang zou zijn als politieke besluitvormers de moed zouden hebben om door rationalisering van godsdienstonderwijs te trachten, "de mogelijkheid van manipulatie die deze godsdiensten in zich dragen, te neutraliseren en hun positieve kanten te optimaliseren".⁸⁷

In het primaire fundamentele confessionele onderwijs krijgen kinderen ... 'absolute waarheden' aangeboden. Monotheïstische godsdiensten gaan uit van Gods Woord en aangezien God niet anders kan zijn dan een volmaakt wezen, moet Zijn Openbaring ook de absolute waarheid zijn. Dergelijke 'absolute waarheden' behoren al eeuwenlang tot het autoritaire denken, maar sinds onze democratische staat vorm kreeg, hebben we, tot op de dag van vandaag, uit een gevoel van piëteit onze democratisch-paradoxe houding tegenover dergelijk godsdienstonderwijs niet gewijzigd. Een democratische samenleving zou het onderwijs van joodse, christelijke en islamitische signatuur erop dienen te wijzen dat de risico's van 'absolute waarheden' vandaag de dag niet meer kunnen worden aanvaard. Zij vormen immers de basis voor intolerantie en geweld en zijn dus in strijd met het algemeen democratisch belang.⁸⁸

In onze democratische samenleving, waarin diversiteit van religies bestaat, hebben ouders het recht hun kinderen volgens hun eigen levensbeschouwing op te voeden. Kinderen, van welke herkomst ze ook zijn, hebben recht om op zo'n manier opgevoed te worden dat de toekomst voor hen 'volledig open staat'. Geen mens heeft een ethische verplichting "tot trouw aan de natie, volk, cultuur of godsdienst van de ouders". Er is echter wel een ethische norm om volledig het 'burgerschap' te beleven van het land waarin men zijn leven wil doorbrengen. De opvoeding moet onder andere gericht zijn op het garanderen van de autonomie van de toekomstige

---

⁸⁶ Idem, p. 5.

⁸⁷ Kok, T., (2004), 'Leerlingen moeten niet te veel geloven', in: *NRC Handelsblad* (20 december 2004), <http://archieff.nrc.nl/?modus=l&text=T.+Kok&hit=6&set=1&check=Y> (geraadpleegd op 30 januari 2012).

⁸⁸ Idem.

volwassene, inclusief levenswijze en wereldbeeld, zodat men als volwassene keuzevrijheid heeft.⁸⁹ In een pluriforme samenleving wordt “de vanaf de geboorte verworven culturele vanzelfsprekendheid” echter vroeger of later aangetast. Als het niet op straat is of bij de burens, in de kinderopvang of op school dan wel via tv en andere moderne media: “de verschillen van levensstijl en opvatting sijpelen het kinderleven binnen”.

Hoe gaan opvoeders daarmee om? Er gaan stemmen op die ‘monoculturele’ opvoeding en onderwijs aanprijzen: kinderen binnen één cultuur en wereldbeschouwing grootbrengen en hen zo de kans geven daarin te wortelen. De school wordt dan bijvoorbeeld ook volledig in het verlengde van de gezinsopvoeding geplaatst. De levensbeschouwing van de ouders moet ook op school en in het onderwijs de norm zijn. Onderwijs consolideert de van huis uit meegegeven cultuur en levensbeschouwing. Wie uitgaat van de moderne westerse pedagogiek zal de verhouding tussen gezin en school echter anders willen bepalen en de taak van het onderwijs niet louter in het verlengde van de primaire cultuuroverdracht plaatsen.⁹⁰

Wat religie betreft is er een opvatting dat zij ‘irrationeel van aard is en de wetenschap als doel heeft deze irrationaliteit bloot te leggen’.⁹¹ Daarnaast zijn er ook wetenschappers die zeggen dat religies een bedreiging kunnen vormen voor de sociale cohesie aan de ene kant, maar aan de andere kant een gezondheidsbevorderende werking hebben. In verband hiermee wordt samenwerking bepleit tussen ‘theologie en godsdienstwetenschap’ in het ontwikkelen van een vak levensbeschouwing, “dat jonge mensen in staat stelt culturele competenties te ontwikkelen om zo naar vermogen aan het maatschappelijk leven deel te nemen”.⁹²

De laatste tientallen jaren hebben levensbeschouwing en ideologie aan consistentie en eenduidigheid verloren. Het doel van de opvoeding is minder duidelijk omschreven en “ook de inspiratie tot het opvoeden is minder duidelijk terug te voeren op levensbeschouwing en ideologie”. Niet alleen christelijke scholen worstelen met het omschrijven van hun ‘opvoedingsinhoud’, maar onder andere ook het openbaar onderwijs is bezig om de eigen identiteit beter uit te werken en te realiseren.⁹³ Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat, naast verschillende christelijke richtingen en joodse scholen in Nederland, er nieuwe richtingen zijn bijgekomen, zoals islamitisch en hindoeïstisch onderwijs.⁹⁴

---

89 Vermeersch, E., e.a., (2003), ‘Multiculturalisatie in onderwijs en opvoeding’, in: *Decanensymposium. Leerling centraal in een krachtige leeromgeving* (lezingenbundel 11 september 2003), HvA - UvA, p. 13.

90 Meijer, W.A.J., (2006), *Traditie en toekomst van het islamitisch onderwijs*, Amsterdam, p. 226.

91 Lett, J., zoals aangehaald bij: Wiegers, G.A., (2005), ‘Afscheid van het methodologisch agnosticisme? Godsdienstwetenschap en theologie aan het begin van de 21ste eeuw’, in: *Religie en haar Wetenschappen, Tijdschrift voor Theologie*, 45^e jaargang (april/mei/juni), p. 153-154. Zie ook: Lett, J., (1997), ‘Science, Anthropology, and Religion’, in: *A Handbook*, Glazier, S.D., (ed.), London, p. 103-120; Vgl. Id., (1990), ‘Emics and Etics: Notes on the Epistemology of Anthropology’, in: *Emics and Etics: The Insider/ Outsider Debate*, Headland, T.N., (ed.), e.a., London/New Delhi, p. 127-142.

92 Dommel, Chr., zoals aangehaald bij: Wiegers, G.A., en Jong, A.F. de, (2007), ‘Godsdienstwetenschap in het middelbaar onderwijs’, in: *Nederlands Theologisch Tijdschrift*, 61/4 november, p. 267.

93 Veugelers, W., (2001), ‘De docent als bemiddelaar van waarden en normen’, in: Vuijsje, H., (red.), *Mores leren. De overdracht van waarden en normen in het onderwijs*, Assen, p. 38.

94 Herweijer, L., en Vogels, R., (december 2004), *Ouders over opvoeding en onderwijs*, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Den Haag, p. 92.

Over de betrokkenheid van ouders kan over het algemeen gezegd worden dat ouders en leerkrachten zich beschouwen als partners in de opvoeding. In de praktijk is er echter een opvallende tweedeling. Een deel van de ouders is actief bij school betrokken. Zij stellen eisen, ook wat betreft pedagogische doelen. Een ander deel van de ouders heeft weinig of geen contact met de school. Zij reageren ook niet of nauwelijks op initiatieven. Juist voor deze laatste groep ouders is contact belangrijk, omdat “vooral onder hen degenen worden gevonden van wie de school vindt dat ze tekortschieten in de opvoeding”.⁹⁵ Bovendien lijkt de samenwerking tussen ouders en docenten, primaire- c.q. secundaire opvoeders, voor de overheid erg belangrijk. Daarnaast is ‘de positie van ouders in het onderwijs de laatste jaren aan het veranderen’, door een wijziging in de bestuurlijke verhoudingen tussen overheid, scholen en ouders.

De overheid zet een stap terug, waardoor het aantal centrale regels verminderd wordt. Scholen krijgen daarmee meer ruimte voor eigen keuzen en accenten. Als tegenwicht voor deze toenemende zelfstandigheid wordt tegelijkertijd de positie van ouders in het onderwijs versterkt. Om te zorgen voor een goede afstemming, moeten scholen ouders betrekken bij de invulling van de keuzeruimte die de overheid hen laat. Het beleid roept ouders en scholen op samen op te trekken als ‘partners in opvoeding en onderwijs’.⁹⁶

Voor het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) was de gewenste verandering in de verhouding tussen ouders en school, aanleiding om onderzoek te doen ‘naar de visie van ouders op opvoeding en onderwijs, en naar hun rol op de school van hun kind’.⁹⁷ Onduidelijk is de betekenis van de grotere inbreng van de ouders in het onderwijs, naast hun wensen en opvattingen over het onderwijs en het vervagen van de scheidslijnen tussen school en gezin.⁹⁸ Opvoeding houdt in dat ouders ‘het kind helpen in zijn ontwikkeling’. Dit gebeurt onder andere door kennis, waarden en normen over te dragen en door structuur en een verzorgende en beschermende omgeving te bieden. Opvoeden verwijst over het algemeen naar het ondersteunings- en controlegedrag van ouders en verzorgers in de dagelijkse omgang met het kind.⁹⁹ Het primaire leefmilieu, dus het gezin waarin het kind opgroeit, is van groot belang in de (religieuze) ontwikkeling. Wil het kind een (gelovige) levenshouding kunnen ontwikkelen, dan is daarbij enerzijds het

---

95 Veugelers, W., (2001), ‘De docent als bemiddelaar van waarden en normen’, in: Vuijsje, H., (red.), *Mores leren. De overdracht van waarden en normen in het onderwijs*, Assen, p. 37. Zie ook: Vogels, R., (november 2002), *Ouders bij de les. Betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind*, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Den Haag, p. 164 (Volgens Vogels zijn: niet alle ouders in gelijke mate bij het onderwijs betrokken. De verschillen hangen samen met achtergrondkenmerken en denominatieve voorkeuren. Er kunnen in grote lijn vier groepen ouders worden onderscheiden, met een afnemende graad van ouderbetrokkenheid. Dat zijn achtereenvolgens twee groepen actieve ouders: de ‘partners’ en de ‘participanten’, en twee groepen passieve ouders: de ‘overdragenden’ en de ‘onzichtbaren’).

96 Herweijer, L., en Vogels, R., (december 2004), *Ouders over opvoeding en onderwijs*, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Den Haag, p. 1.

97 Idem.

98 Idem, p. 3

99 Rispens, J., zoals aangehaald bij: Herweijer, L., en Vogels, R., (december 2004), *Ouders over opvoeding en onderwijs*, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Den Haag, p. 22. Zie ook: Rispens, J., Hermanns, J., en Meeus, W., (1996), *Opvoeden in Nederland*, Assen.

voorbeeldgedrag van de ouders belangrijk en anderzijds de sfeer die zij in hun leven en huis creëren.¹⁰⁰ Normaal gesproken zijn de ouders de voornaamste volwassenen in het leven van een kind tot het naar school gaat. De school functioneert als een belangrijke overgang naar de buitenwereld. Het kind is dan, voor een gedeelte van de dag, uit het zicht van de ouders.¹⁰¹ Wat betreft de taakverdeling tussen ouders en docenten werd door het SCP het volgende samengevat:

dat leraren constateren dat zij meer opvoedingstaken toebedeeld krijgen, onder meer omdat ouders steken laten vallen. Het opnemen van pedagogische taken door de school lijkt daarmee vooral door de omstandigheden afgedwongen te zijn. Ouders zijn er geen groot voorstander van dat de school meer opvoedingstaken gaat uitvoeren. Wel zien zij een rol voor de school weggelegd in het overbrengen van waarden en normen, en daarbij vinden ze de leraren aan hun kant. De meningen verschillen wel over de aanpak ervan. De verschillen in opvattingen tussen ouders en leraren onderstrepen het gebrek aan kennis over beider visies op opvoeding en onderwijs. Wil het beoogde partnerschap van de grond komen, dan is het van belang dat er een betere afstemming komt tussen school en ouders over welke taak tot wiens verantwoordelijkheid behoort.¹⁰²

Als socialisatie-instituut hebben onder andere kerken, politieke partijen en vakbonden, aan belang verloren. Daarmee is onderwijs het belangrijkste pedagogische instrument geworden, dat nog kan worden ingezet. Een punt in de discussie over de pedagogische opdracht is, dat vorming van identiteit en burgerschap te maken heeft “met attitudes, waarden en normen. Maar wie zal zeggen om welke normen het gaat?”.¹⁰³

Het onderwijs had vroeger een voor velen herkenbare opvoedende taak, waarbij de pedagogische boodschap van katholiek en protestants-christelijk onderwijs misschien niet concreet was uitgewerkt, “maar voor de betrokkenen was zij helder, consistent en richtinggevend”. Zowel katholicisme als protestantisme stonden ieder nog garant voor eenduidigheid qua inhoud en kwaliteit. Het openbare onderwijs was ‘neutraal’ en werkte niet vanuit een levensbeschouwing, maar ook hier was een pedagogische opdracht aan de orde. Het was gericht op het aanpassen van jongeren aan de maatschappij en maakte deel uit van het beschavingsoffensief van de overheid. In tegenstelling tot deze traditionele duidelijkheid staat de moderne uitwerking van de pedagogische opdracht van het onderwijs, waarbij uit onderzoek naar die pedagogische opdracht

---

100 Andree, T.G.I.M., zoals aangehaald bij: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 5 en 141-142 (Andree is van mening: dat bij een christelijke gelovige levenshouding, naast het gezin, de school en kerk een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor socialisatie door middel van christelijk leren). Zie ook: Andree, T.G.I.M., (1983), *Gelovig word je niet vanzelf, Godsdiensige opvoeding van r.k. jongeren tussen 12 en 20 jaar*, Nijmegen; Andree, T.G.I.M., (1989), ‘Geloofsopvoeding en religieuze socialisatie: theorie en praktijk’, in: *Praktische Theologie* 1989/2, p. (137) 25 - (154) 42 en Roebben, B., (1995), *Een tijd van opvoeden, moraalpedagogiek in christelijk perspectief*, Leuven/Amersfoort, p. 312-315.

101 Herweijer, L., en Vogels, R., (december 2004), *Ouders over opvoeding en onderwijs*, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Den Haag, p. 22.

102 Idem, p. 62.

103 Veugelers, W., (2001), ‘De docent als bemiddelaar van waarden en normen’, in: Vuijsje, H., (red.), *Mores leren. De overdracht van waarden en normen in het onderwijs*, Assen, p. 40-41.

blijkt,¹⁰⁴ “dat scholen van diverse denominaties nauwelijks van elkaar verschillen wat betreft de invulling van deze opdracht”. Alleen in het vak godsdienst en levensbeschouwelijke vorming en in godsdienstige activiteiten bestaan verschillen.¹⁰⁵ Waar ooit de docent sprak in naam van God, spreekt en handelt die nu in naam van het ondernemerschap.¹⁰⁶

Voorheen deelden docent en leerlingen dezelfde levensbeschouwelijke visie, nu is de boodschap onduidelijker en kan ook de relatie van de docent tot de levensbeschouwing er een zijn van gedogen. De docent werkt ogenschijnlijk nauwelijks meer vanuit een levensbeschouwing en trekt zich terug op het eigen vakgebied: de docent is kennismanager geworden. Veel docenten hebben geen pedagogisch verhaal meer. Ze praten over hun vak vooral in technisch - instrumentele termen.¹⁰⁷

In het moderne godsdienstonderwijs zijn opvattingen die uitgaan van het feit dat de docent iemand is, die de leerling ertoe moet brengen om zelfstandig een eigen (religieuze) identiteit te verwerven en om deze kritisch te blijven overwegen.¹⁰⁸ Godsdienstonderwijs moet wel recht doen aan godsdienst, maar het is niet identiek daaraan, noch deel daarvan.¹⁰⁹ Er moet iets zinvol voor het leven in te ontdekken zijn.¹¹⁰ Eerdergenoemde onderwerpen zijn onder meer de gebieden waarmee onderzoekers en auteurs al jarenlang, vanuit diverse invalshoeken, bezig zijn om verbeteringen te adviseren in een veranderende samenleving. De Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO) die zich, sinds de tweede helft van de jaren 90, richt op diverse wetenschappelijke onderzoeken in het onderwijs, is een voorbeeld daarvan.¹¹¹ In het project ‘De Pedagogische Opdracht van het

---

104 Het onderzoek vond plaats in HAVO en VWO.

105 Veugelers, W., (2001), ‘De docent als bemiddelaar van waarden en normen’, in: Vuijsje, H., (red.), *Mores leren. De overdracht van waarden en normen in het onderwijs*, Assen, p. 35. Zie ook: Veugelers, W., & Kat, E. de, (2000), *De pedagogische Opdracht van het Studiehuus, Onderzoeksalliantie ‘De pedagogische dimensie’*, ILO/UvA, Amsterdam.

106 Kuijpers, J., (2006), ‘God moet iets opleveren’, in *NRC Handelsblad* (02 november 2006), <http://vorige.nrc.nl/wetenschap/article1719476.ece> (geraadpleegd op 7 februari 2012).

107 Veugelers, W., (2001), ‘De docent als bemiddelaar van waarden en normen’, in: Vuijsje, H., (red.), *Mores leren. De overdracht van waarden en normen in het onderwijs*, Assen, p. 36.

108 Geerincx, I., (2006), *Identiteit als toegevoegde waarde. Het kritische beden en verleden van het godsdienstonderwijs*, Universiteit van Tilburg. Ontleend aan: <http://www.onderzoekinformatie.nl/nl/oj/nod/onderzoek/OND1295207/> (geraadpleegd op 7 februari 2012).

109 Meijer, W.A.J., zoals aangehaald bij: Roebben, B., (1995), *Een tijd van opvoeden, moraalpedagogiek in christelijk perspectief*, Leuven/Amersfoort, p. 316. Zie ook: Meijer, W.A.J., (1987), ‘Godsdienst en godsdienstonderwijs. Verschillen en relaties’, in: *Pedagogische Studiën*. 64 (1987) 6, P. 247 en Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p.71.

110 Ziebertz, H., e.a., Miedema, S., Kieviet, F., en Hoeksema, J., (red.), (1999), *Tussen nabijheid en distantie. De interactie tussen leerling en leraar*, Houten/Diegem, p. 45.

111 De Programmaraad voor het onderwijsonderzoek (PROO) financiert wetenschappelijk onderzoek op het terrein van het primair onderwijs, algemeen voortgezet onderwijs, voorbereidend beroepsonderwijs en middelbaar beroepsonderwijs en lerarenopleidingen. Het gaat hierbij om fundamenteel onderzoek naar het beleid over en de praktijk in het onderwijs op de (midden)lange termijn. Zie:

http://www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/NWOP_5PQBCH?OpenDocument en

http://www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/NWOP_5T8JY8 (geraadpleegd op 21 maart 2012). De PROO vierde in 2009 haar 12,5-jarig bestaan. Om professionals in en rond het onderwijs een indruk te geven van recent uitgevoerd onderwijsonderzoek en de relevantie ervan voor de praktijk op scholen, is een boekje uitgebracht. In het boekje wordt teruggekeken op 12,5 jaar PROO en zijn acht onderzoeksprogramma’s geportretteerd, zie: http://www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/NWOA_7SNHG4 (geraadpleegd op 21 maart 2012).

Onderwijs', stelde een andere groep onderzoekers,¹¹² het zoeken naar gemeenschappelijkheid van waarden als de basis, of ten minste het cement van de samenleving, centraal.¹¹³ Een ander onderzoek richtte zich op de godsdienstige ontwikkeling van leerlingen in een interreligieuze onderwijscontext. Dit onderzoek naar 'de ontwikkeling van het godsconcept van autochtone- en allochtone kinderen in een multiculturele- en multireligieuze onderwijscontext', waarbij twee scholen waren betrokken,¹¹⁴ werd gepubliceerd onder de titel 'Kinderen en God verteld in verhalen'.¹¹⁵

Weer een ander onderzoek naar de ideale school 'volgens dragers en vragers van confessioneel basisonderwijs' onderzocht hoe die vragers en dragers van protestants-christelijke, rooms-katholieke, reformatorische en gereformeerde basisscholen vinden dat de ideale christelijke school eruit zou moeten zien.¹¹⁶

Een godsdienstpedagogisch onderzoek "Identiteit als toegevoegde waarde. Het kritische heden en verleden van het godsdienstonderwijs" heeft plaatsgevonden op basis van literatuuronderzoek en door het in kaart brengen van het actuele spreken en denken in de kerk, de theologie en het godsdienstonderwijs (ontologie van het heden).¹¹⁷ Last but not least, het onderzoek van een groep wetenschappers, die zich bezig hebben gehouden met "De toekomst van de theologie in Nederland".¹¹⁸ Er is zorg over de positie van de theologie binnen de huidige maatschappelijke verhoudingen. De ingrijpende verandering van de maatschappij en de kerkelijke

112 Veugelers, W., Miedema, S., Zwaans, A., Dam, G. ten, Klassen, C., Leeman, Y., Meijnen, W. en Slegers, P., (2002), *Onderzoek naar de pedagogische functie van het onderwijs op klas- en schoolniveau*, Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO), NWO, Den Haag.

113 Idem, p. 7.

114 Deze scholen zijn de Juliana van Stolbergsschool en de Prinses Margrietschool, beide in Ede (Gld). (In de Edense Post zien wij voor het eerst, op donderdag 27 april 1989, een artikel: 'Het begin van een nieuw tijdperk'. 'Eerste Christelijk-Islamitische school een feit'. Met ingang van het komende schooljaar, zal gestart worden met een nieuwe (bestuurlijke) stichting voor de Juliana van Stolbergsschool. Deze eerste interreligieuze school heeft haar wortels in de protestants-christelijke basisschool en zal als eerste Christelijk-Islamitische school de al ingezette koers onder een andere vlag voortzetten (Zie: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. VII e.v.). De andere school, waar men met deze ontwikkeling bezig is, is de Prinses Margrietschool, waar men protestants-christelijk godsdienstonderwijs geeft. Beide scholen tellen, naast de Nederlandse - christelijke en seculiere - leerlingen, een groot aantal allochtone - Islamitische - leerlingen (Zie: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 2-3.)).

115 Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer.

116 Dijkstra, A.B., & Miedema, S., (2003), *Bijzonder gemotiveerd. Een onderzoek naar de ideale school volgens dragers en vragers van confessioneel basisonderwijs*, Assen, p. 12 ("Opvattingen over onderwijs hangen ook samen met godsdienstige levensbeschouwelijke factoren. Het kan dan gaan om de wens tot vorming vanuit een bepaalde levensbeschouwelijke traditie, in overeenstemming met godsdienstige of kerkelijke doctrines, of onderwijs binnen een beschermde, met het godsdienstige klimaat van het gezin verbonden setting. In dit onderzoek is op uiteenlopende wijze aandacht aan dergelijke factoren besteed". Men probeert duidelijk te maken welke ideeën er leven over de doelen en motieven van het christelijk onderwijs aan het begin van de 21ste eeuw).

117 Geerincx, I., (2006), *Identiteit als toegevoegde waarde. Het kritische heden en verleden van het godsdienstonderwijs*, Universiteit van Tilburg (Geerincx is van mening dat er binnen onze maatschappij een 'regime' bestaat dat voortdurend oproept "het eigen leven te zien als een onderneming". In haar onderzoek tracht zij antwoord te vinden op verschillende vragen, zoals: Wie zijn wij? Wij, voor wie identiteit een probleem vormt en voor wie identiteit iets is waarover voortdurend nagedacht 'moet' worden?). Zie ook:

<http://www.onderzoekinformatie.nl/nl/oi/nod/onderzoek/OND1295207/> (geraadpleegd op 7 februari 2012).

118 Beek, A. van de, Jonge, H.J. de, Ven, J.A. van der, (2000), *De toekomst van de Theologie in Nederland*, het verslag van de discussiebijeenkomst, Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen Commissie

Geesteswetenschappen (KNAW), Amsterdam. Zie ook:

<http://www.knaw.nl/smartsite.dws?lang=NL&id=26101&pub=90000010> (geraadpleegd op 6 februari 2012).

gemeenschappen waarbinnen de theologie beoefend wordt, dwingt tot een heroriëntatie op de inhoud en positie van de theologie.¹¹⁹

De praktische theologie moet zich bezinnen op de relatie tussen normativiteit en tolerantie. Vasthouden aan eigen normen behoeft tolerantie niet uit te sluiten. Juist de op normen gebaseerde identiteit moet een rol spelen bij het onderzoek; maatschappelijke ontwikkelingen vragen hierom. De praktische theologie moet zich vanuit de theologie van de eigen godsdienst, rekenschap geven van de sociaal - wetenschappelijke aspecten van die godsdienst alsmede van andere godsdiensten. In de huidige samenleving begint een gemeenschappelijke basis voor godsdienst en levensbeschouwing meer en meer te ontbreken.¹²⁰ Aan welke voorwaarden moet worden voldaan om te zorgen dat we de komende periode een vitale theologie in Nederland levend houden? Er moet samenwerking gezocht worden met andere culturen en disciplines.¹²¹

Overal wordt door de aard van de omstandigheden gezocht naar compromis, dialoog, gemeenschappelijke waarden of samenwerking, kortom naar een nieuw evenwicht en misschien een nieuwe identiteit.

Naast het onderwijs wordt, zoals bekend, ook het onderwerp 'religie' in de samenleving druk bediscussieerd. Terecht of ten onterechte wordt religie aangewezen als een mogelijke bron van desintegratie of juist als een bron van sociale cohesie.¹²²

Godsdienst is van alle tijden, maar wat wij als godsdienst beschouwen verandert met de tijd. Het is vandaag de dag steeds verder uit het publieke domein verdreven en ook hebben velen hun kerklidmaatschap opgezegd, wat echter niet wil zeggen dat zij niet meer om godsdienst geven. Men gelooft vaak nog wel 'iets', maar wil nergens meer bijhoren. Het is opmerkelijk dat "Dit '*believing without belonging*', zoals moderne godsdienstsociologen het verschijnsel noemen, ... echter ook godsdienst" wordt genoemd. Godsdienst is een historisch en voortdurend veranderend fenomeen en dit is iets wat leerlingen en studenten juist moeten leren.¹²³

1.4 Godsdienst en levensbeschouwing - bereidheid tot reflexiviteit

Naar aanleiding van de eerdergenoemde onderwerpen met betrekking tot opvoeding en opleiding, wordt in het kort aangestipt wat de manier van aanpak binnen de verschillende godsdiensten is, zoals in het Jodendom, het

---

119 Idem, p. 90 (De veranderingen in kerk en samenleving zijn binnen de theologie onvoldoende gethematiseerd en bovendien wordt er te weinig ruimte geboden aan methodisch nieuw onderzoek).

120 Immink, F.G., (2000), zoals aangehaald bij: Beek, A. van de, Jonge, H.J. de, Ven, J.A. van der, (2000), *De toekomst van de Theologie in Nederland*, het verslag van de discussiebijeenkomst, Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen Commissie Geesteswetenschappen (KNAW), Amsterdam, p. 85-86.

121 Beek, A. van de, Jonge, H.J. de, Ven, J.A. van der, (2000), *De toekomst van de Theologie in Nederland*, het verslag van de discussiebijeenkomst, Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen Commissie Geesteswetenschappen (KNAW), Amsterdam, p. 88.

122 Wiegers, G.A., en Jong, A.F. de, (2007), 'Godsdienstwetenschap in het middelbaar onderwijs', in: *Nederlands Theologisch Tijdschrift*, 61/4 november, p. 265.

123 Bremmer, J.N., & Nauta, R., (2004), 'Rationaliseer godsdienst niet', in: *NRC Handelsblad* (29 december 2004), <http://archieff.nrc.nl/index.php/2004/December/29/Overig/7/Rationaliseer+godsdienst+niet/check=Y> (geraadpleegd op 8-2-2012).

Christendom en de Islam, in het besef van de uiteenlopende hedendaagse religieuze opvoeding. Dit geldt ook voor de diverse stromingen binnen die godsdiensten. Vele godsdiensten hechten belang aan de kracht van godsdienstige opvoeding en vorming in de eerste levensjaren; met andere woorden ‘Jong geleerd, oud gedaan’ en dit wordt gecontinueerd op school en/of naast school. Op deze manier wordt getracht om de eigen godsdienst aan de volgende generaties door te geven. Dit kan men onder meer doen op basis van ‘a religious ritual routinely’ of van ‘followed it attentively and consciously’.¹²⁴ In het eerste geval zou men zich een persoon kunnen voorstellen die, zuiver uit gewoonte, dagelijks uit een heilig boek leest, zonder daar bewust bij stil te staan. Men veronderstelt dat er op deze manier niet veel geleerd zal worden. In het tweede geval heeft religie een ander effect op die persoon, als hij zich daarin verdiept en aandachtig handelt.

A religious person should constantly read the foundations of his or her beliefs and apply them to new situations, always revisiting, ...the trodden path with renewed intent to move forward.¹²⁵

In elke godsdienst heb je normen en waarden die door de stichter(s) tot de mensheid zijn gekomen. Wetten en principes zijn hetgeen waarnaar de gelovigen moeten luisteren en de fundamenten waarop zij hun leven dienen te bouwen. In dit proces staan doelstellingen centraal die functioneren als een belangrijke drijfveer, zowel voor hier op aarde waarnaar men zijn leven moet inrichten, als voor het hiernamaals waarop men zich moet voorbereiden. “Vanaf de geboorte worden kinderen opgenomen in het dagelijkse leven, in de cultuur en levensstijl van de ouders”, doen daarin mee en binnen dat kader verwerven ze in toenemende mate zelfstandigheid. Ze kunnen steeds meer zelf, zonder dat anderen helpen, zelf vooruitkomen en afstanden overbruggen, leren praten en mee gaan praten; leren bidden en zelf bidden en meegaan naar kerk, moskee, synagoge of tempel.

Het reproduceren van gebruik en gewoonte maakt onmiskenbaar deel uit van het verwerven van zelfstandigheid. En ook het reproduceren van de daarvan deel uitmakende vanzelfsprekende opvattingen, over wat gezond is en wat mooi en lelijk, over wat hoort voor meisjes en jongens, mannen en vrouwen, over orde en wanorde, in huis of buiten, in het leven en samenleven.¹²⁶

Iedere persoon heeft bepaalde patronen in zich die ‘het denken, voelen en handelen bepalen’ en die zich gevormd hebben tijdens zijn of haar leven. Veel daarvan zijn aangeleerde patronen, die uit de vroegste kindertijd stammen, omdat men dan het meest ontvankelijk is ‘voor het aanleren en opnemen van nieuwe dingen’.¹²⁷ Aanleren gebeurt op een impliciete manier. Op de leeftijd van ongeveer tien jaar ligt het waardepatroon van kinderen min of meer vast en is het moeilijk om daar nog veranderingen in aan te brengen. De eenmaal aangeleerde patronen moeten dan eerst worden

124 Berliner, D., en Sarro, R., (2007), *Learning Religion. Anthropological Approaches*, New York en Oxford, p. 2.

125 Idem.

126 Meijer, W.A.J., (2006), *Traditie en toekomst van het islamitisch onderwijs*, Amsterdam, p. 225-226.

127 Engel, Blackwell & Miniard, (1995), Hofstede, (1991), Rokeach, (1973), zoals aangehaald bij: Oppenhuisen, J., (2000), *Een schaap in de bus? Een onderzoek naar waarden van de Nederlander*, Amsterdam, p. 15.

afgeleerd, voordat men iets nieuws kan leren. ‘Afleren is echter veel moeilijker dan de eerste keer aanleren’.¹²⁸ Mensen, die plotseling in een andere cultuur terecht komen, kunnen daarom problemen ondervinden. Zij moeten het waardepatroon van die andere cultuur aanleren en dat gaat niet altijd even gemakkelijk.¹²⁹ Opvoeders die geloofsopvoeding belangrijk vinden worstelen in dat proces eveneens met vragen en onzekerheden:

Het begint vaak al bij onszelf: wat houdt het geloof voor onszelf eigenlijk in? Wat vinden we belangrijk? Wat vinden we belangrijk om kinderen mee te geven en hoe doen we dat? Wat is de rol van de geloofsgemeenschap?¹³⁰

In het Jodendom is het Hebreeuwse woord voor opvoeding Chinoeg, dat eigenlijk inwijding of levensheiliging betekent. Een ‘profane opvoeding’ is maatschappijgericht en bereidt voor op een materialistische wereld, waarbij zingeving van het bestaan weinig aan de orde komt. Chinoeg is Godgericht, wijkt bijna altijd af van de normen en idealen ‘uit de buurt’, brengt tijdloze en bovenaardse idealen bij en sluit aan bij het Goddelijke in de mens. In de eerste levensjaren ‘zijn de ouders de dragers en overbrengers van de joodse traditie’. Ouders zijn daarbij dus imitatiemodellen.¹³¹ Veel ouders worstelen met hun rol van opvoeder. “Binnen het hedendaagse Jodendom is wat geloofsopvoeding betreft ook niet iedereen het met elkaar eens”. Maar een aantal idealen wordt vrij algemeen gedeeld:

De Joodse geloofsopvoeding is erop gericht kinderen deel te laten zijn van de gemeenschap, deel van het joodse volk. ... Elk kind leert, met zijn eigen talenten, te delen in wat gezien wordt als de Joodse opdracht in de wereld: God en de medemens dienen, in woord, maar vooral in daad. Je dient God door je te houden aan de godsdienstige geboden en voorschriften én door daden van medemenselijkheid. ...Dit is een levenslange opdracht, waarmee kinderen van jongs af aan vertrouwd gemaakt worden.¹³²

Om het bovenstaande gestalte te kunnen geven, wordt al vroeg begonnen met het bestuderen van de traditie, oftewel ‘lernen’. In traditionele kringen begint een kind als ‘het vijf jaar is’ met het lezen en leren van de Thora. ‘Met tien jaar’ wordt begonnen met het bestuderen van de Misjna en ‘met vijftien jaar’ met de Talmoed. Hierdoor wordt het kind meegenomen op weg naar de volwassen wereld. ‘Lernen’ doe je samen. Onder leiding van een leraar

---

128 Hofstede, G., zoals aangehaald bij: Oppenhuisen, J., (2000), *Een schaap in de bus? Een onderzoek naar waarden van de Nederlander*, Amsterdam, p. 15.

129 Oppenhuisen, J., (2000), *Een schaap in de bus? Een onderzoek naar waarden van de Nederlander*, Amsterdam, p. 15.

130 Janusz Korczak Stichting, (z.j.), ‘Kinderen zijn de toekomst’, Uit: *De Verklaring van de Rechten van het Kind van Janusz Korczak* (pseudoniem van Henryk Goldszmit, 1878-1942), Amsterdam, p. 2 en geraadpleegde literatuurlijst, p. 8-9. Zie ook: http://www.kri-web.nl/downloads/katernen_kinderen.pdf en <http://www.korczak.nl/2004/index.html> (geraadpleegd op 11 februari 2012).

131 Evers, R., (1994), ‘Jong geleerd, oud gedaan’, in: *Likud Nederland* (1 juni 1994), <http://likud.nl/1994/06/jong-geleerd-oud-gedaan/> (geraadpleegd op 11 februari 2012).

132 Janusz Korczak Stichting, (z.j.), ‘Kinderen zijn de toekomst’, Uit: *De Verklaring van de Rechten van het Kind van Janusz Korczak* (pseudoniem van Henryk Goldszmit, 1878-1942), Amsterdam, p. 2-3 en geraadpleegde literatuurlijst, p. 8-9.

bestudeer je de traditie, waarmee kinderen vertrouwd gemaakt worden door dialoog en uitleg.¹³³

De geboden die ik je vandaag voorschrijf, moet je in je hart prenten.
Spreek er met je kinderen over, telkens weer, wanneer je thuis bent en
onderweg, als je gaat slapen en als je opstaat.¹³⁴

In het Christendom zijn er ook adviezen om vroeg te beginnen met godsdienstondericht bij kinderen. Dit kan door kinderen de “allereerste beginzelen der Christelijke waarheden” en de “voornaamste geschiedenissen des Bybels” door een “geduurige herhaaling” in het geheugen te prenten. Daarnaast wordt aanbevolen om hierna over te gaan tot “meer aaneengesochte voorstellingen van het allervolmaaktste Gebed, het Geloof en de Tien Geboden”. Wat godsdienstondericht betreft kunnen ouders gebruik maken van prentenboeken, maar ook van de *Bijbel*, die geschikt wordt geacht als leesboek voor jonge kinderen.¹³⁵ Meestal wordt, voor het vergroten van kennis en begrip van de *Bijbel*, geprobeerd om kinderen Bijbelse waarden en normen te leren, zodat ze zich een Bijbels wereldbeeld kunnen vormen en een christelijke levensstijl ontwikkelen.

Het Christendom is begonnen als een Joodse beweging, waarin het profetisch optreden van een man genaamd Jezus, afkomstig uit Nazareth, een centrale rol speelt. Kernpunten voor christelijk geloof zijn het geloof in God, in zijn openbaring door zijn zoon Jezus Christus, die God en mens is en in de H. Schrift en Traditie, met als kernboodschap het geloof in een hiernamaals'.¹³⁶

In deze tijd is geloofsopvoeding een moeilijke zaak. Ouders en opvoeders komen tot de ontdekking “dat de taal van *Bijbel* en kerk zo anders is dan de taal van de kinderen van deze tijd”. Kinderen zijn mondig en kritisch geworden.¹³⁷ “Geloofsopvoeding houdt toch in de eerste plaats in dat we kinderen kennis laten maken met de Zaak waar het in het geloof om draait”. Dit betekent onder andere: kinderen kennis laten maken met God, hen verhalen vertellen uit de *Bijbel*, hen meenemen naar vieringen, hen onderwijzen en met hen discussiëren op catechisaties en hen leren bidden. Dat alles ‘om hen kennis te laten maken met hun Schepper en Heer’, met de hoop dat kinderen uiteindelijk zelf keuzes leren maken en dus niet omdat “vader of moeder het zegt of de dominee”. Dit omdat hun kennis, nu ook kennis omvat van de Zaak van God, zodat zij ook in geloofszaken “hun *eigen*

133 Janusz Korczak Stichting, (z.j.), ‘Kinderen zijn de toekomst’, Uit: *De Verklaring van de Rechten van het Kind van Janusz Korczak* (pseudoniem van Henryk Goldszmit, 1878-1942), Amsterdam, p. 3 en geraadpleegde literatuurlijst, p. 8-9.

134 De Bijbel, *Deuteronomium* 6: 6-7, zoals aangehaald bij: Janusz Korczak Stichting, (z.j.), ‘Kinderen zijn de toekomst’, Uit: *De Verklaring van de Rechten van het Kind van Janusz Korczak* (pseudoniem van Henryk Goldszmit, 1878-1942), Amsterdam, p. 1 en geraadpleegde literatuurlijst, p. 8-9. Zie ook: De Bijbel, (1926), *Deuteronomium* 6: 6-7, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam.

135 Anonymus, zoals aangehaald bij: Los, W., (2005), *Opvoeding tot mens en burger. Pedagogiek als cultuurkritiek in Nederland in de 18e eeuw*, Hilversum, p. 293 (Zie over Anonymus p. 226).

136 Goddijn, W., e.a., zoals aangehaald bij Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 112.

137 Praamsma, J.M., (1998), ‘Kennis van het Koninkrijk. Geloofsopvoeding in zaakpedagogisch perspectief’, in: *Traject*, Periodiek orgaan van de Vereniging van Christen Pedagogogen en Beroepsopvoeders, jaargang 7 (3 december 1998), nr. 1, p. 1, Amsterdam.

oordeel kunnen vormen”.¹³⁸ Psalm 78 vertelt aan de kinderen van de Israëlieten:

opdat die hun vertrouwen op God zouden stellen, en Gods werken niet vergeten, maar zijn geboden bewaren; en niet worden gelijk hun vaders, een weerbarstig en weerspannig geslacht, een geslacht, onstandvastig van hart, en welks geest niet trouw was jegens God.¹³⁹

Wat de Islam betreft wordt het volgende vers uit de *Koran* in verband gezien met opvoeding:

O gij die gelooft! red uzelf en uw gezinnen van een vuur, welks voedsel menschen en steenen is; daarover zijn strenge en sterke engelen, die God niet ongehoorzaam zijn in wat Hij hun gebiedt en doen wat hun is geboden.¹⁴⁰

Hier wordt uitgegaan van het feit dat de opvoeding bescherming van kinderen tegen ‘straf in het hiernamaals’ betekent.¹⁴¹ Verder staat in de *Koran* hoe de profeet Loqmàn adviezen geeft aan zijn zoon, waarbij hij onder andere vertelt hoe hij zich moet gedragen.¹⁴² “Een expliciete beschrijving van de opvoeding kan in de *Koran* en Sunna echter niet gevonden worden”. Islamitische geleerden hebben het wel nader uitgewerkt en opvoeding op verschillende manieren omschreven. In relatie tot de term ‘Rabb’ (Heer) in de *Koran* wordt opvoeding omschreven als ‘grootbrengen’, ‘volwassen maken’ of ‘leiden tot het juiste pad’. Het doel is om kinderen tot volwassen moslims op te voeden, die hun leven inrichten volgens de Islam. Op basis hiervan heeft de islamitische gemeenschap de opvoeding van haar kinderen georganiseerd en scholen opgericht. In dit proces blijft de familie het belangrijkste opvoedingsinstituut. Deze opvoedingsvorm heeft haar eigen stijl,

¹³⁸ Idem, p. 2-3.

¹³⁹ De Bijbel, *Psalm 78: 6-8*, zoals aangehaald bij: Praamsma, J.M., (1998), ‘Kennis van het Koninkrijk. Geloofsoepvoeding in zaakpedagogisch perspectief’, in: Traject, Periodiek orgaan van de Vereniging van Christen Pedagogen en Beroepsopvoeders, jaargang 7 (3 december 1998), nr. 1, p. 3, Amsterdam. Zie ook: De Bijbel, (1926), *Psalm 78: 6-8*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam.

¹⁴⁰ De Koran, *Het verbod (At-Tabrim) 66: 6*. Zie: De heilige Qoer-an, (1968), *Hoofdstuk 66, Het verbod (At-Tabrim): 6*, Stichting Isha’at Islam Qoranfonds, Suriname.

¹⁴¹ Bal, R., (2005), ‘Islamitische Opvoeding in Nederland’, in: *Tijdschrift: Acta Academica*, p. 2. Zie ook: http://www.pharos.nl/uploads/site_1/Pdf/Jeugd/Kd-Opvoeding_Islamitische_Opvoeding_in_Nederland.pdf, <http://www.pharos.nl/> en <http://www.pedagogiek.nu/102001> (geraadpleegd op 30 januari 2012).

¹⁴² De Koran, *Loqmàn 31: 13-19*. Zie: De heilige Qoer-an, (1968), *Hoofdstuk 31, Loqmàn: 13-19*, Stichting Isha’at Islam Qoranfonds, Suriname (13 En toen Loqmàn tot zijn zoon zei, terwijl hij hem vermaande: O mijn zoon: plaats niets nevens God; waarlijk, goden (nevens God) plaatsen is een groote ongerechtigheid - 14 En Wij hebben den mensch ten aanzien van zijn ouders bevolen - zijn moeder draagt hem met zwakheid op zwakheid in haar schoot en zijn spening neemt twee jaar - zeggende: Wees dankbaar jegens Mij en jegens uw beide ouders; tot Mij is de uiteindelijke komst. 15 En indien zij tegen u strijden, opdat gij datgene met Mij zult vereenigen, waarvan gij geen kennis hebt, gehoorzaam hen niet, en houd hun in deze wereld op een goede wijze gezelschap, en volg den weg van hen die zich tot Mij wendt; daarna is tot Mij uw wederkeer, en Ik zal u inlichten omtrent wat gij gedaan hebt. 16 O mijn zoon! waarlijk, indien het de zwaarte van een mosterdkorrel is en al zij het in (het hart van) en rots, of (hoog boven) in den hemel of (diep beneden) in de aarde, God zal het (aan het licht) brengen; waarlijk God is de Kenner van fijnheden, Zich bewust: 17 O mijn zoon! onderhoud het gebed en beveel het goede en verbied het kwade, en verdraag geduldig wat u wedervaart; waarlijk, dit is een der ernstig bevolen zaken: 18 En wend uw aangezicht niet met minachting van de menschen af, en wandel niet hoogmoedig in het land; waarlijk, God heeft geen verwaanden snoever lief: 19 En volg den rechten weg in uw gang en laat uw stem dalen; waarlijk, de afschuwelijkste der stemmen is het baken der ezels).

doelstellingen en aanpak.¹⁴³ Verder wordt gezegd dat, zoals in elke levensbeschouwelijke opvoeding het geval is, geldt “voor de islamitische opvoeding ook dat zij normatief is”. De doelstellingen voor de opvoeding zijn namelijk ontstaan vanuit de islamitische levensbeschouwing.

Daarnaast is het zo dat de meeste waarden en normen waarbinnen de opvoeding plaats vindt afgeleid zijn van de Islam. Of zij zijn niet in strijd met de Islam. T.a.v. de doelstelling van de Islamitische opvoeding kunnen wij stellen dat het gaat om de profielschets van de moslim in de *Koran* en *Sunna*. De opvoeding moet dus ertoe leiden dat een kind opgroeit tot een moslim zoals die beschreven is in de bronnen.¹⁴⁴

Vanaf een bepaalde leeftijd zijn jongens en meisjes in de Islam ‘moekallif’, dat wil zeggen verantwoordelijk voor het uitvoeren van de islamitische praktijk.¹⁴⁵ Wat geloofsopvoeding betreft, baseert men zich, op hoe de profeten in hun tijd namens God de mensheid hebben opgevoed. Die opvoeding berust op drie uitgangspunten.¹⁴⁶ Allereerst heeft de mens van oorsprong een goede, van God afkomstige, aanleg (*fitra* - فطرة). Daarnaast is de mens de dienaar van God, (*‘Abd Allah* - عبد الله) en ten derde is de mens de vertegenwoordiger van God op aarde (*Khalifa* - خليفة). In hun prediking maken de profeten gebruik van de volgende elementaire beginselen: ‘het geven van het goede voorbeeld’, ‘het uitleggen van de boodschap’, ‘het wijzen op de gevolgen van de menselijke daden’, ‘het onderrichten door rechtstreekse instructie of vergelijkingen’ en ‘het begeleiden van innerlijke ontwikkelingen van de opvoedelingen’. Ouders gebruiken deze elementaire principes als richtlijnen bij de opvoeding.¹⁴⁷ Verder worden achtereenvolgens ‘gehoorzaamheid, nederigheid, kuisheid en schaamte’ genoemd, als belangrijkste waarden die het kind zich eigen moet maken en waarvoor de ouders verantwoordelijk zijn. Voorts behoort het vertellen van verhalen daartoe, dit is een methode “die *Allah* ook veelvuldig in de *Koran* gebruikt”. De ideale normen voor goed gedrag kunnen hierdoor op een begrijpelijke manier worden gepresenteerd door middel van ‘betekenisvolle verhalen’.¹⁴⁸

In de huidige, veranderende samenleving kan godsdienst een probleem zijn voor jonge mensen die zich een wereldbeeld moeten vormen. Er wordt gezegd dat binnen godsdiensten wordt opgevoed, bijna uitsluitend gericht op de eigen ‘eeuwige’ normatieve waarheid, een duurzame, vaste vorm. Met nadruk op de uniciteit van het eigene, worden in veel gevallen de verschillen

143 Bal, R., (2005), ‘Islamitische Opvoeding in Nederland’, in: *Tijdschrift: Acta Academica*, p. 2.

144 Idem, p. 3.

145 Instituut voor Leerplanontwikkeling (SLO) & Christelijk Pedagogisch Studiecentrum (CPS), (1991), *Aanzetten tot een leerplan Islamitisch Godsdienstonderwijs in de basisschool*, Enschede/Hoevelaken. Zie:

<http://users.pandora.be/arseen.de.kesel/aanzetel.htm#ISLAMITISCH> (geraadpleegd op 2 april 2012).

146 Nanhekhan, H., zoals aangehaald bij: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 142 -

143. Zie ook: Miedema, S., Prooijen, T. van, Vroom, H., Westerman, W., (2002), *Alle onderwijs bijzonder. Levensbeschouwelijke waarden in het onderwijs*, Zoetermeer, p. 67.

147 Abdus Sattar, S.M., zoals aangehaald bij: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p.

142 -143. Zie ook: Abdus Sattar, S.M., (1990), *Aspekten van opvoeding en onderwijs in de Islam*, Stichting Nederlandse Moslimvrouwen Al Nisa, p. 29.

148 Nanhekhan, H., in: Miedema, S., Prooijen, T. van, Vroom, H., Westerman, W., (2002), *Alle onderwijs bijzonder. Levensbeschouwelijke waarden in het onderwijs*, Zoetermeer, p. 68, zoals aangehaald bij: Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer, p. 142 -143.

benoemd ten opzichte van andersdenkenden, maar meestal niet de overeenkomsten. Men zou, vroeg of laat, op de gedachte kunnen komen dat godsdienst niet hoeft af te hangen van afstamming. “Dat kan toch geen criterium zijn!”.¹⁴⁹ Onderwijs moet reflexiviteit stimuleren: “het her-denken, opnieuw, vanuit nieuwe invalshoeken kritisch gaan nadenken over wat van huis uit vertrouwd en vanzelfsprekend was”. Dit is de belangrijkste taak van algemene vorming, “van het algemene, voor allen bedoelde onderwijs om ieders horizon te verbreden” en kennis te laten maken met nieuwe werelden.¹⁵⁰

Opvoeding en onderwijs moeten het zelfstandig denken en oordelen in de nieuwe generatie bevorderen, zodat toekomstige volwassenen zelf onder eigen verantwoordelijkheid hun positie kunnen bepalen, ook in wereldbeschouwelijk opzicht. Dat zal zelden een kwestie zijn van een eenmalige keus, een keus ‘voor eens en altijd’ (de rest van je leven). Wie de houding van oprechtheid en reflexiviteit heeft die als het goed is in opvoeding en onderwijs is gecultiveerd, zal steeds weer voor keuzes, voor nieuwe vragen en afwegingen komen te staan. Ook het heroverwegen van eerdere keuzes maakt daarvan deel uit: dat is, zoals betoogd, inherent aan de historiciteit van het menselijk bestaan. Een reflexieve vorm van cultuuroverdracht is daarom niet vorming in de zin van het verschaffen van een duurzame, vaste ‘vorm’, maar beoogt reflexiviteit die het passende antwoord is op de onvermijdelijke historiciteit. Vorming in de pedagogische zin van opvoeding en onderwijs is dan het begin van levenslange ‘zelfvorming’: het steeds opnieuw reflexief en verantwoord bepalen van de eigen positie in een historisch-cultureel steeds veranderend geheel.¹⁵¹

In de meeste onderzoeken, artikelen en dialogen komt naar voren dat de samenleving veranderd is en omdat verandering een essentiële eigenschap is van deze wereld, zal niets in deze wereld onveranderd blijven, behalve de verandering zelf. Dat betekent dat het onderwijs mee moet veranderen. “De multiculturele samenleving schept aldus verplichtingen”.¹⁵² De discussie over de mogelijke rol die het vak godsdienst en levensbeschouwing kan, mag of moet spelen in de vorming van de volgende generaties is geenszins beperkt gebleven tot Nederland, maar vindt op dit moment ook plaats in de meeste landen van de Europese Unie.¹⁵³

---

149 Vermeersch, E., e.a., (2003), ‘Multiculturalisatie in onderwijs en opvoeding’, in: *Decanensymposium. ‘Leerling centraal in een krachtige leeromgeving’* (lezingenbundel 11 september 2003), HvA - UvA, p. 12.

150 Meijer, W.A.J., (2006), *Traditie en toekomst van het islamitisch onderwijs*, Amsterdam, p. 226.

151 Idem, p. 227-228.

152 Projectgroep ICO, zoals aangehaald bij: Luijten, I., (2005), *Media en Cultuur in Dubbelperspectief. Een onderzoek naar hoe media-educatie kan bijdragen aan de stimulering van interculturele communicatie tussen jongeren van verschillende etniciteiten op het VMBO*, Utrecht, p. 15-16. Zie ook: Projectgroep ICO, (1995), *Intercultureel onderwijs, impuls voor school en omgeving*, Den Bosch, p. 5.

153 Wiegers, G.A., en Jong, A.F. de, (2007), ‘Godsdienstwetenschap in het middelbaar onderwijs’, in: *Nederlands Theologisch Tijdschrift*, 61/4 november, p. 266. Zie ook: Onderwijsraad, (2002), *Vaste grond onder de voeten. Een verkenning inzake artikel 23 Grondwet*, Den Haag, bijlage 3. p. 9 (Artikelen 149 en 150 van het *Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap* (EG-Verdrag) (Tractatenblad 1998, 11): *ARTIKEL 149-1*: De Gemeenschap draagt bij tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig door hun activiteiten te ondersteunen en aan te vullen, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel en van hun culturele en taalkundige verscheidenheid).

Naast de nationale en Europese discussies vinden deze echter ook op internationaal niveau plaats, onder meer door docenten, wetenschappers en theologen van de wereldreligies. Men houdt zich onder meer bezig met de rol van ethiek- en godsdienstonderwijs bij de ontwikkeling van de spirituele kracht van jongeren, het stimuleren van duurzame interreligieuze samenwerking, het beëindigen van religieus gemotiveerd geweld en het realiseren van vrede en gerechtigheid, zoals onder andere het: “Verenigde Religies Initiatief (URI)”, het “Parlement van Wereldreligies (CPWR)”, de “Guerrand-Hermès Foundation for Peace (GHFP)” en de “United Nations Alliance of Civilizations (UNAOC)”.

De wereldwijde Bahá’i-gemeenschap is nauw betrokken bij allerlei activiteiten, waaronder over sociaal-maatschappelijke onderwerpen, zowel nationaal als internationaal. In het “Parlement van Wereldreligies (CPWR)” waren zij een van de ondertekenaars van “The declaration of a global ethic”.¹⁵⁴ Recent zijn zij deelnemer geweest aan het “International Symposium on Religion, Spirituality, and Education for Human Flourishing”, waar onder meer de volgende vragen centraal stonden: Wat is spiritualiteit? Hoe kan religieus onderwijs dit bevorderen en welke rol spelen religie en spiritualiteit in het bevorderen van het menselijk welzijn?¹⁵⁵ Een vertegenwoordiger van de “The Bahá’i International Community (BIC)” die haar zetel heeft bij de Verenigde Naties in New York, was een van de deelnemers en zei onder andere:

It is only through education ...that the latent potential of every human being can develop, be expressed, and ultimately serve to benefit the individual and his or her community.¹⁵⁶

Educatie, in de ruimste zin, is het onderwerp van de volgende hoofdstukken en wordt belicht vanuit bahá’i-perspectief. Om daaraan in dit proefschrift gestalte te kunnen geven is het noodzakelijk om in het kort de historische achtergronden van het Bahá’i-geloof te behandelen. Dit is het “Sociaal en historisch raamwerk” waarbinnen opvoeding en opleiding plaatsvindt, die

---

154 Deze verklaring is opgesteld tijdens een twee jaar durende voorbereiding door ongeveer 200 geleerden, die vele wereldgodsdiensten vertegenwoordigden en op 4 september 1993 gepresenteerd op de bijeenkomst van het “Parlement van Wereldreligies” in Chicago. “The declaration, with The Principles of a Global Ethic appended, was signed by 143 respected leaders from all of the world’s major faiths, including Bahá’i World Faith, Brahmanism, Brahma Kumaris, Buddhism, Christianity, Hinduism, Indigenous, Interfaith, Islam, Jainism, Judaism, Native American, Neo-Pagan, Sikhism, Taoism, Theosophist, Unitarian Universalist and Zoroastrian. The Council for a Parliament of the World’s Religions offers it to the world as an initial statement of a group of rules for living on which all of the world’s religions can agree”, zie verder: <http://www.religioustolerance.org/parliame.htm> en <http://www.parliamentofreligions.org/includes/FCKcontent/File/TowardsAGlobalEthic.pdf> (geraadpleegd op 23 april 2012). Zie ook: Küng, H. en Kuschel, K.J., (1993), *A Global Ethic. The Declaration of the Parliament of the World’s Religions*, London/New York.

155 Roebben, B., (2012), ‘Moral and Religious Education with "Spirit"’ in: *Seeking Sense in the City. Religious education and practical theology in a society on the move* (8 maart 2012), <http://bertroebben.blogspot.com/2012/03/moral-and-religious-education-with.html> (geraadpleegd op 24 april 2012) en The Bahá’i International Community, (2012), ‘In Morocco, symposium explores religion, spirituality and education’ in: *Bahá’i World News service* (2 March 2012), <http://news.bahai.org/story/894> (geraadpleegd op 24 april 2012). Zie ook: <http://www.unaoc.org/actions/online-platforms/erb/> (geraadpleegd op 24 april 2012).

156 The Bahá’i International Community, (2012), ‘In Morocco, symposium explores religion, spirituality and education’ in: *Bahá’i World News service* (2 March 2012). Zie ook: <http://news.bahai.org/story/894> (geraadpleegd op 24 april 2012).

allereerst gericht is op de opvoeders, die op hun beurt weer de kinderen opvoeden en opleiden.

Hoofdstuk 2: Sociaal en historisch raamwerk

2.1 Inleiding

Een van de sociaal-maatschappelijke leringen van het Bahá'í-geloof is: 'Universele opvoeding en opleiding voor iedereen'. Hierover gaat dit onderzoek. In dit hoofdstuk wordt eerst de ontwikkeling van dit geloof belicht en daarna wordt er stilgestaan bij de aspecten die op een of andere wijze, in het licht van educatie in brede zin, noodzakelijk zijn voor de komende hoofdstukken.

Het ontstaan van het Bahá'í-geloof gaat terug naar het midden van de 19^e eeuw. De volgelingen van Bahá'u'lláh, worden bahá'ís genoemd.¹⁵⁷ Het Bahá'í-geloof stamt uit 1844. Voor veel mensen is deze godsdienst onbekend of zij hebben zich daarvan nog geen duidelijk beeld kunnen vormen. Het gevolg daarvan is, dat het Bahá'í-geloof in publicaties en gesprekken onjuist wordt aangeduid of gezien als "een sekte"¹⁵⁸ van de Islam. In hun land van herkomst (Iran) worden de bahá'ís onder andere gezien als afvalligen,¹⁵⁹ elders als mensen die een andere godsdienst dan de Islam aanhangen.¹⁶⁰

De bahá'í-literatuur laat zien dat naast haar grondleggers diverse schrijvers, zowel in het Oosten als in het Westen, geprobeerd hebben om denkbeelden

---

157 Bahá'í betekent letterlijk "van bahá" en bahá is het Arabisch voor licht, glorie, of heerlijkheid en staat voor Bahá'u'lláh, de Heerlijkheid Gods of de Glorie van God. De term bahá'í wordt als zelfstandig naamwoord gebruikt voor een volgeling van Bahá'u'lláh en in samenstellingen als Bahá'í-geloof en bahá'í-opvoeding.

158 Vieten, G.C., (1979), *Het Bahá'í-geloof. De kenmerken van een godsdienst*, Den Haag, zie Inleiding. Zie ook: Bakker, P., (1983), 'Bahá'í-geloof geen sekte maar wereldgodsdienst', in: *NRC Handelsblad* (8 juli 1983).

159 In Iran worden de bahá'ís, die daar gezien worden als mensen die de Islam hebben afgezworen, als afvalligen beschouwd. Zij staan van tijd tot tijd bloot aan gedwongen bekering door middel van psychisch en/of lichamelijk martelen, verjaging of het ter dood brengen. In het beste geval worden zij niet gezien als volwaardige burgers. Hun huwelijk wordt niet geaccepteerd, hun kinderen als buitenechtelijk beschouwd en zeer recent werd hen de toegang tot het hoger onderwijs en de universiteit geweigerd. Zie: The Bahá'í International Community, (1982), *The Baha'is in Iran, A Report on the Persecution of a religious Minority*, United Nations Office, New York; The Bahá'í International Community, (2011), *Inciting Hatred. Iran's media campaign to demonize Bahá'ís*, United Nations Office, New York, <http://www.bic.org/timeline/inciting-hatred-report> (geraadpleegd op 7 mei 2013). Zie ook: The Bahá'í International Community, (2013), 'From Cradle to Grave. The all-encompassing nature of Iran's state-sponsored persecution of Baha'is', in: *The Bahá'í International Community* (2013), United Nations Office, New York, <http://www.bic.org/fiveyears/from-cradle-to-grave/> (geraadpleegd op 7 mei 2013): "As noted recently by the UN's special expert on freedom of religion or belief, the persecution of Iran's Bahá'í community extends from cradle to grave, touching Bahá'ís at every stage of life. Currently, three infant children are imprisoned with their mothers. In primary and secondary schools, students are frequently harassed and insulted by teachers. Throughout Iran, young Bahá'ís are denied access to higher education. Adults are banned from government employment and discriminated against in virtually every other sector of the economy. Bahá'í marriages are not recognized, inheritances are denied. The elderly are denied rightfully earned pensions. This all-encompassing discrimination extends even to death. In many locations, Bahá'ís are denied the right to proper burial while unprosecuted acts of arson and vandalism at Bahá'í cemeteries carries the persecution beyond the grave" en The Bahá'í World News Service, (2013), 'Persecution of Bahá'ís in Iran extends across all stages of life' in: *The Bahá'í International Community* (18 March 2013), Geneva, <http://news.bahai.org/story/945> (geraadpleegd op 7 mei 2013).

160 Het Bahá'í-geloof is een nieuwe religie, geheel onafhankelijk, met een geheel eigen geloofsovertuiging, beginselen en wetten die verschillen van, en volledig in strijd zijn met de geloofsovertuiging, beginselen en wetten van de Islam. Geen bahá'í kan daarom gezien worden als een moslim of vice versa, zomin als een boeddhist, brahmaan of christen gezien kan worden als een moslim of vice versa. Dit vonnis van het religieuze Hof van Appèl in Beba, werd op 10 mei 1925 uitgesproken en vervolgens bekrachtigd door de hoogste geestelijke autoriteiten in Caïro, door hen als bindend aangemerkt en door de moslim autoriteiten zelf gedrukt en verspreid. Zie: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 386 en The Bahá'í International Community, (2007), 'Situation of the Bahá'ís in Egypt. 6th Session of the Human Rights Council', in: *The Bahá'í International Community* (24 September 2007), Geneva, <http://www.bic.org/statements/situation-bahais-egypt> (geraadpleegd op 7 mei 2013).

over het Bahá'í-geloof te weerleggen en misverstanden uit de weg te ruimen.¹⁶¹

Is het Bahá'í-geloof een godsdienst, een sekte, een syncretisme, een levenswijze, of een filosofie? De bahá'ís zijn ervan overtuigd dat het een onafhankelijke wereldgodsdienst is. Er zijn anderen die menen dat het Bahá'í-geloof 's werelds jongste universele religie is.¹⁶²

De 19e eeuw was vanuit spiritueel opzicht het begin van een turbulente tijd, maar ook technologisch gezien, waarbij de telegraaf een van de eerste belangrijke veranderingen op het gebied van communicatie was, die met de vele andere (technische) ontwikkelingen, die daarop volgden en ook in de eeuw daarna, het begin vormden van een grote wereldwijde verandering.

De introductie van de telegraaf gebeurde op de ochtend van 24 mei 1844. Er verzamelde zich een uitgelezen gezelschap rond een toestel in de stad Baltimore, onder wie James Madison (vierde president van de U.S.A.).¹⁶³ Afgesproken was dat Samuel Morse (1791-1872) (de uitvinder van het toestel dat later telegraaf werd genoemd) op hetzelfde tijdstip aan de andere kant van de lijn (in Washington D.C. 200 kilometer westwaarts) achter de seinsleutel zou plaatsnemen. Plotseling begon het apparaat te ratelen. De aanwezigen hielden hun adem in. Ze waren getuigen van het eerste telegrafisch bericht. Op hetzelfde ogenblik dat Morse zijn seinsleutel in Washington bewoog werd in Baltimore een Bijbeltekst uit het boek Numeri ontvangen.¹⁶⁴ De tekst luidde: 'Wat heeft de HERE gewrocht'.¹⁶⁵

Deze veranderingen, ook wel de industriële revolutie genoemd, begonnen eind 18e eeuw in Engeland en begin 19e eeuw in de rest van Europa. De uitvinding van de stoommachine gaf een enorme impuls aan het ontwikkelen en vervaardigen van producten. Daardoor groeiden kleine werkplaatsen uit tot fabrieken en ontstond er een grootschalige industrie. Er was echter tegelijkertijd sprake van veel armoede en werkloosheid, naast uitbuiting en kinderarbeid.

Vanaf 1870 begon in Nederland de grote industriële doorbraak. Er ontstond voor het eerst een trek vanaf het platteland naar de grote steden. De negentiende eeuw zorgde daarmee ook voor een maatschappelijke omwenteling. Onder andere op het gebied van infrastructuur, communicatie, voeding en gezondheidszorg, economische structuur en energievoorziening voltrokken zich fundamentele veranderingen, die leven en werken van de Nederlandse bevolking diep beïnvloedden. Het waren veranderingen die de basis hebben gelegd voor de moderne samenleving waarin wij thans leven.¹⁶⁶ Ook werden er belangrijke stappen genomen voor verbeteringen in levensomstandigheden. Voorbeelden daarvan zijn onder andere het

---

161 Een aantal voorbeelden hiervan zijn onder andere onder andere:

- Schaefer, U., (1980), *The Light Shined In Darkness. Five studies in revelation after Christ*, Oxford en Schaefer, U., (1984), *Sekte of openbaringsreligie? Een plaatsbepaling van het Baha'i Geloof binnen de godsdienstwetenschap*, Den Haag.
- Gulpágyáni, Mirzá Abu'l-Faḍl, (2001), *Kitábu'l-Farā'id*, Hofheim-Langenhain.
- Vieten, G.C., (1979), *Het Bahá'í-geloof. De kenmerken van een godsdienst*, Den Haag.

162 Gore, A., (1993), *De Wereld in de Waagschaal. Een Marshallplan voor de aarde*, Utrecht, p. 289.

163 Drunen, J.E.M. van, (2003), *Film radio en televisie: facsimile essay*, Meppel, p.23-26.

164 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen.

165 De Bijbel, (1926), *Numeri 23: 23*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam.

166 Linten, H.W., e.a., (1992-1995), *Geschiedenis van de Techniek in Nederland. De wording van een moderne samenleving 1800-1890*, Zutphen. zie ook: Jansen, M., (1999), *De industriële ontwikkeling in Nederland 1800-1850*, Amsterdam.

afschaffen van de slavernij en meer aandacht voor het welzijn van kinderen. Er was bijvoorbeeld geen leerplicht. In een eerste stap werd in 1874 fabrieksarbeid verboden, door het Kinderwetje van Samuel van Houten, voor kinderen onder de 12 jaar.¹⁶⁷ Zij mochten nog wel thuis en op het veld werken, maar oudere kinderen ontsnapten daarmee niet aan werken. Pas in de tweede helft van de twintigste eeuw volgde volledige leerplicht tot 16 jaar.¹⁶⁸ Ook de adolescent kreeg meer aandacht.¹⁶⁹

Tot ver in de negentiende eeuw hadden nationalistische ideeën weinig aanhang onder het grootste deel van de bevolking. Die bevolking leefde nog altijd op het land en had aan die nationale cultuur niet of nauwelijks deel. Voor hen was religie (godsdienst) en niet taal het voornaamste identificatiemiddel.¹⁷⁰ Ook vanuit godsdienstig oogpunt bekeken is de negentiende eeuw een eeuw van bijzondere verwachtingen bij stromingen binnen diverse godsdiensten, zowel in het Oosten als in het Westen. Het waren verwachtingen van de komst van de Messias.

Bij een aantal adventistengroeperingen die de *Bijbel* hadden uitgeplozen, werden onder andere de aanwijzingen in Jesaja 11 (De Messias en het Vrederijk) en Mattheüs 24 (Rede over de laatste dingen) onder de loep genomen en heroverwogen. Hierdoor was men gaan denken, dat de wederkomst letterlijk binnen korte tijd zou plaatsvinden.

In Amerika voorspelde William Miller (1782-1849) dat Christus ergens zou terugkeren tussen 21 maart 1843 en 21 maart 1844. Deze mening baseerde hij op het boek Daniël en op de Openbaring van Johannes. Met deze gedachte riep hij grote verwachtingen op. In 1843 waren er veel adventistengroeperingen, met ongeveer 100.000 leden, dat echter drastisch afnam toen hun verwachting niet uitkwam en er ook niets bijzonders gebeurde op 22 oktober 1844 (de herziene datum).¹⁷¹

Iemand die beïnvloed werd door de ideeën van Miller was Charles Taze Russell (1852-1916). In 1897 begon hij met het uitgeven van zijn eigen blad *Zions Wachttore* en een aantal boeken, pamfletten en andere geschriften, met als belangrijkste de serie schriftstudies. Na verloop van tijd ontwikkelden groepjes abonnees op *De Wachttore* zich tot bijbelstudieklassen en later tot gemeenten en was er sprake van een op zichzelf staande beweging. Aanvankelijk stond deze beweging bekend als Russellisten, maar later als Jehova's getuigen. Het jaar 1914 werd gezien als het begin van het duizend jarig rijk.¹⁷²

---

167 Stuurman, S., (1995), 'Houten, Samuel van' in: *Biografisch Woordenboek van het Socialisme en de Arbeidersbeweging in Nederland (BWSA)*, VI, 1995, Amsterdam, p. 103-106. Zie ook: <http://www.iisg.nl/bwsa/bios/houten-s.html> (geraadpleegd op 10 oktober 2008).

168 Overheidsinformatie, (2011), 'Leerplichtwet 1969', in: *Overheidsinformatie. Wet- en regelgeving* (17 november 2011), Artikel 3 sub 1, de Rijksoverheid. Zie ook: http://wetten.overheid.nl/BWBR0002628/geldigheidsdatum_17-11-2011#2_Artikel3 (geraadpleegd op 19 februari 2012).

169 Krüger, M., (2007), 'Adolescentie' in: *College dictaat Universiteit van Amsterdam, (15 november 2007), Amsterdam*, p. 2. Zie ook: Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam, p. 95-96.

170 Leezenberg, M., en Vries, G. de, (2001), *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*, Amsterdam, p. 120.

171 Clarke, P.B., (1993), *Godsdiensten van de wereld*, Houten, p. 204 en Grosheide, F.W., (1934), *Korte Christelijke Encyclopaedie*, Kampen, p. 18-19.

172 Clarke, P.B., (1993), *Godsdiensten van de wereld*, Houten, p. 203 en Grosheide, F.W., (1934), *Korte Christelijke Encyclopaedie*, Kampen, p. 944. Zie ook: Ghadimi, R.K., (1990), *His Holiness Jesus Christ. Christianity and its denominations*, Toronto, p.297-300 en *Encyclopaedia Britannica*.

In Europa geloofden groepen als de Tempeliers dat zij in de Christelijke geschriften bewijzen hadden gevonden die hun overtuiging staaften dat de geschiedenis ten einde was gekomen en de wederkomst van Christus op handen. De belangrijkste leiders van de Duitse protestantse Tempeliers besloten daarom om in Haifa (Israël), aan de voet van de berg Karmel, een nederzetting te stichten ter verwelkoming van Christus. Op de lateien boven de deuren van hun huizen die ze daar bouwden kan men nog steeds de uitgebeitelde opschriften zien als: “Der Herr ist nahe” (De Heer is nabij).¹⁷³ Voorspellingen, beloftes en waarschuwingen in de heilige boeken over het einde der dagen, de dag van opstanding en het laatste oordeel, waren vaak een punt van gesprek voor veel gelovigen en zijn het vandaag de dag nog steeds. Aanwijzingen over “de beloofde” zijn te vinden in verschillende godsdiensten en in diverse stromingen daarbinnen en vormen een belangrijke spil waar de gedachten om draaien.¹⁷⁴ In veel van die stromingen werd meer dan ooit gesproken over een Messiaanse openbaring. Het middelpunt van de gesprekken daarover waren de vele voorspellingen, zoals over de wederkomst van de Here Jezus in de Glorie van de Vader, de komst van de Vrededorst en van gerechtigheid en de Here der Heerscharen.¹⁷⁵ Maar ook de kennis van de Heer vervult de aarde,¹⁷⁶ het begin van het Duizendjarig Vrederijk,¹⁷⁷ Hij zal de tranen van alle aangezichten afwissen.¹⁷⁸

---

173 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 66; The Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 36 en Bakker, P., (2002), *Bahá'ís, Serie wegwijzers wereldreligies*, Kampen, p. 120.

174 Zie enkele voorbeelden in:

- Ravitzky, A., (1996), *Messianism, Zionism, and Jewish Religious Radicalism*, London, p. 97-98 (over de verwachting van Messiah Ben Joseph en van Messiah Ben David. Verder over Acute Messianism p.193-196).
- Coogan, M.D., (2006), *Wereld Religies*, Kerkdriel, p. 28-29 (over: “Er is dan sprake van twee messiasen, één afkomstig uit de lijn van de aartsvader Jozef en één afkomstig uit het huis van David. De van David afstammende Messias, wiens heerschappij het begin zou zijn van Gods koninkrijk op aarde, zou voorafgegaan worden door de van Jozef afstammende Messias, die in een tot mislukking gedoemde strijd tegen de machten van het kwaad de goede strijdkrachten aanvoert. Zijn falen en ondergang zouden dan de voorbode zijn van Gods interventie in de geschiedenis, wanneer hij onder de tweede, davidische messias zijn heerschappij vestigt”).
- Clarke, P.B., (1993), *Godsdiensten van de wereld*, Houten, p. 204 (over de zevendedagsadventisten en hun verwachtingen over de wederkomst).
- Idem, p. 121 (over de verwachtingen van het Zoroastrisme: “Een Messias, geboren uit het zaad van een profeet en een maagdelijke moeder, zal de doden uit hun graf doen opstaan en het laatste Oordeel vellen. Daarna zullen de slechte mensen omkomen en de hel zal worden schoongeveegd. Het Koninkrijk van God zal op aarde komen en de wereld zal weer volmaakt zijn”).
- Driessen, H., (1997), *In het huis van de Islam*, Nijmegen, p. 170-172 (over verborgenheid en het einde der tijden).

175 De Bijbel, (1926), *Jesaja 9: 5-6*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam: 5 Want een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op zijnen schouder; en men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst; 6 der grootheid dezer heerschappij en des vredes zal geen einde zijn op den troon Davids en in zijn Koninkrijk, om dat te bevestigen en dat te sterken met gericht en met gerechtigheid, van nu aan tot in eeuwigheid toe. De ijver des HEEREN der Heerscharen zal zulks doen.

176 De Bijbel, (1926), *Jesaja 11: 9*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam: Men zal nergens leed doen noch verderven op den ganschen berg mijner heiligheid; want de aarde zal vol van kennis des Heeren zijn, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.

177 De Bijbel, (1926), *Openbaringen 20: 1-3*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam: (Het duizendjarig rijk) 1 En Ik zag een engel uit de hemel neerdalen met de sleutel van de onderaardse diepte en zware ketenen in zijn hand. 2 Hij greep de draak, de slang van weleer, die ook duivel of satan wordt genoemd, en ketende hem voor duizend jaren. 3 Hij gooide hem in de diepte, sloot de put boven hem en verzegelde die, opdat de volken niet meer door hem misleid zouden worden tot de duizend jaar voorbij waren; daarna moet hij korte tijd worden losgelaten.

In de negentiende eeuw verwachtten steeds meer mensen, niet alleen in het Westen maar ook in het (Midden-) Oosten en vooral in Iran, een Messiaanse openbaring, namelijk de komst van de verborgen imam Mahdi (door God rechtgeleide) / Qá'im (Hij die zal opstaan).¹⁷⁹

De twaalver shí'iten,¹⁸⁰ hebben hun naam te danken aan het feit dat ze geloven dat er twaalf imams¹⁸¹ zijn geweest. De twaalfde zou niet dood zijn, maar zich uit het openbare leven hebben teruggetrokken,¹⁸² nu al meer dan elf eeuwen geleden. Deze verborgenheid is onlosmakelijk verbonden met messianistische verwachtingen en heeft een krachtig stempel gedrukt op de shí'ah.¹⁸³ In de geschiedenis van de twaalver shí'ah hebben verschillende mensen beweerd dat zij een gezant waren van de twaalfde imam, terwijl anderen zelfs verklaarden de imam zelf te zijn. Dergelijke aanspraken zijn echter nooit algemeen geaccepteerd. Wel zorgden zij af en toe voor opschudding. Ook in de sunnitische traditie bestaan 'messianistische' verwachtingen. Met zekere regelmaat gaven mensen zich uit voor Mahdi of

178 De Bijbel, (1926), *Jesaja 25:8*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam: Hij zal den dood verslinden tot overwinning en de Heere HEERE zal de tranen van alle aangezichten afwischen, en Hij zal de smaadheid zijns volks van de gansche aarde wegnemen; want de HEERE heeft het gesproken.

179 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned .... The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p.44 (Hij schrijft: The Qá'im is the Shiite Islam equivalent of the Sunni Mahdi an apocalyptic and Messianic figure who is expected to deliver the world from oppression, establish the rule of justice and restore the purity of religion).

180 De twaalver shí'iten worden ook imamiëten genoemd. Zij vormen de grootste groep binnen de shí'ah en ruim tien procent van het totale aantal moslims. Deze stroming speelt tevens een grote rol in onder andere Iran en het shí'itische deel van Irak. Zie: Driessen, H., (1997), *In het huis van de Islam*, Nijmegen, p. 162 en Waardenburg, J., (2000), *Islam. Norm, ideaal en werkelijkheid*, Houten, p. 424-431. In de volgende voetnoten meer uitleg hierover.

181 Imam is een Arabisch woord dat leider of voorganger betekent. Er zijn verschillende meningen over de betekenis er van. Zie: Grosheide, F. W., (1934), *Korte Christelijke Encyclopaedie*, Kampen, p. 494.

182 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 46 (Deze overlevering vertelt dat de toen vierjarige imam van 874 tot 941 (na Christus), via een tussenpersoon, de 'poort', tot zijn volk sprak. Tijdens zijn eerste kleine verborgenheid maakte hij van vier verschillende woordvoerders gebruik. Daarna volgde zijn grote verborgenheid en pas aan het einde daarvan zal hij als Mahdi terugkeren). Zie ook: Driessen, H., (1997), *In het huis van de Islam*, Nijmegen, p. 170. (Het onderwerp van verborgenheid is niet beperkt tot de twaalver shí'ah, maar "ontstond onder vroege ismailieten, die geloofden dat de zevende imam in verborgenheid was gegaan, vandaar dat zij ook wel 'zeveners' worden genoemd", die zou terugkeren als Qá'im, de ismailitische versie van de stichter van het rechtvaardig rijk 'van de eindtijd').

183 De moslims zijn in twee hoofdgroepen te verdelen: de sunniten en shí'iten. De sunniten zijn de volgelingen van de soenna (de traditie) en houden zich aan het voorbeeld van de profeet en aan de overeenstemming die binnen de gemeenschap (djama'a) is gegroeid over essentiële kwesties van wet en geloofsleer. Deze groep vormt de meerderheid van alle moslims. De shí'iten erkennen Mohammeds neef en schoonzoon Ali (die na Mohammeds dood in 632 de vierde kalief is geweest van 656 tot 661) als de eerste rechtmatige kalief of imam. Het ontstaan van de shí'ah Islam dateert uit de vroegste tijden van de Islam. De term shí'iten is afgeleid van shí'at Ali wat partijgenoten of aanhangers van Ali (als imam en directe kalief na Mohammed) betekent. De sunniten volgen de kaliefen, waarvan Aboe Bakr de eerste was. Direct na Mohammeds dood werd er een vergadering van vooraanstaande moslims belegd. Ali, de schoonzoon van Mohammed, was daar niet bij. Bij meerderheid van stemmen werd Aboe Bakr gekozen als kalief en opvolger van Mohammed. Volgens de shí'iten echter beslist niet menselijk overleg, maar God zelf wie imam van de moslimgemeenschap moet zijn en de wil van God zou reeds door Mohammed verkondigd zijn. Volgens de shí'iten zou Mohammed hebben gezegd dat het leiderschap door Ali moest worden voortgezet en door diegenen van zijn nakomelingen die aan de voorwaarden van het leiderschap voldoen. De shí'iten zien de ontwikkeling van het kalifaat na de dood van Ali dan ook als onrechtmatig en werpen de schuld voor het latere verval van de Islam op het verkeerde leiderschap van de Oemajjaden en Abbasiden. Zie: Waardenburg, J., (2000), *Islam. Norm, ideaal en werkelijkheid*, Houten, p. 412 en Driessen, H., (1997), *In het huis van de Islam*, Nijmegen, p. 170.

werden daarvoor aangezien. De ahmadiyya¹⁸⁴ werden bijvoorbeeld gezien als een ‘messianistische’ afsplitsing van de sunnitische Islam.¹⁸⁵

Van “belofte en beloning” kwam “hoop en vrees”. Het was een gevoel van hoop en geluk versus oordeel en afrekening. Er waren mensen, zoals Shaykh Ahmad-i-Ahsá’i (1753-1826),¹⁸⁶ de oprichter van een 19e eeuwse shí’itische school in het Perzische en Ottomaanse rijk, die een andere mening over deze verwachtingen en voorspellingen hadden. Volgens Shaykh Ahmad-i-Ahsá’i waren die soms symbolisch aangeduid en zouden niet letterlijk genomen moeten worden. Zijn volgelingen werden Shaykhís genoemd.

In Iran is de komst van de Mahdi/Qá’im (en aansluitend van de Messias, als twee opeenvolgende openbaringen) een actueel onderwerp. Dit wordt onder meer duidelijk als men de kranten en het nieuws uit Iran volgt. Jaarlijks wordt er extra aandacht aan geschonken bij de herdenking van de geboortedag van de Mahdi, waarvan de komst in Iran dan ook wordt gezien als de oplossing voor een crisisperiode.¹⁸⁷

Voor een goede beeldvorming komen in dit hoofdstuk, in relatie tot opvoeding en opleiding, de volgende paragrafen aan bod. Perzië, als bakermat van het Bahá’i-geloof en de centrale figuren daarin, de betekenis van het verbond, de Bahá’i-geschriften en het huidige bestuursstelsel. Daarna wordt het ontstaan van de Bahá’i-gemeenschap belicht met haar structuren, kalender en het Negentiendaagsfeest en het ontstaan van de Bahá’i-gemeenschap van Nederland. Ook worden de Huizen van Aanbidding (Mashriqu’l-Adhkár), de bahá’i-wetten, gebed, meditatie en vasten behandeld. Voorts de noodzaak van consultatie in alle aangelegenheden, huwelijk en familielevens en wie als bahá’i wordt beschouwd. Aan het einde van dit hoofdstuk worden verschillende leerstellingen, als bouwstenen voor

---

184 De ahmadiyya werd gevormd door de volgelingen van Mírzá Ghulam Ahmad (circa 1839-1908) uit Punjab, die in 1891 verklaarde de Mahdi te zijn. Door te verklaren dat hij nieuwe openbaringen zou hebben ontvangen, doorbrak hij een belangrijk taboe, namelijk het dogma dat Mohammed het zegel van de profeten was. Ahmads volgelingen hebben zich echter in twee groepen verdeeld. Door sunnitische moslims worden beide groepen meestal als afvalligen beschouwd. Zie: Driessen, H., (1997), *In het huis van de Islam*, Nijmegen, p. 172 en ook Waardenburg, J., (2000), *Islam. Norm, ideaal en werkelijkheid*, Houten, p. 316-317.

185 Driessen, H., (1997), *In het huis van de Islam*, Nijmegen, p. 170-172.

186 Shaykh Ahmad ibn Zayn ad-Dín ibn Ibráhím al-Ahsá’i was een bewoner van de Al-Ahsa regio (Arabisch schiereiland), opgeleid in Bahrein en de theologische centra van Najaf en Karbala in Irak. Hij bracht de laatste 20 jaren van zijn leven door in Iran. Zie verder: Nabil-i-Zarandí, (1932), *The Dawn-Breakers: Nabil’s Narrative of the Early Days of the Bahá’i Revelation*, Wilmette, p. 2-7. en Saiedi, N., (2000), *Logos and Civilization. Spirit, History, and Order in the Writings of Bahá’u’lláh*, Maryland, Bethesda, p. 2, waarin hij een afwijkend geboorte- en sterftejaar geeft voor Shaykh Ahmad-i-Ahsá’i (1743-1828).

187 day2daypictures, (z.n.), (2008), ‘Mahdi Ceremony. Messiah will return’, in: *Mashhad (IRAN) Daily Photos*, (18 August 2008), (Muslims believe Mahdi will rid the world of error, injustice and tyranny alongside Jesus. They also believe that Jesus is alive in Heaven and will return to Earth to defeat the Antichrist. Yesterday was Mahdi’s birthday. We believe he is alive and will return), <http://day2daypictures.blogspot.com/2008/08/mahdi-ceremony-messiah-will-return.html> (geraadpleegd op 10 oktober 2008). Zie ook: Worldnetdaily (WND), (z.n.), (2007), ‘Iran prepares people for ‘messiah miracles’, Government broadcasts series on imminent appearance of apocalyptic Islamic ‘Mahdi’’, in: *WND* (27 January 2007), http://www.worldnetdaily.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=53964 (geraadpleegd op 10 oktober 2008) en Worldnetdaily (WND), (z.n.), (2006), ‘Shiite messiah to kill archenemy in Jerusalem, may arrive during next equinox’, in: *WND*, (31 December 2006), (“Imam Mahdi (may God hasten his reappearance) will appear all of a sudden on the world scene with a voice from the skies announcing his reappearance at the holy Ka’ba in Mecca”), http://www.wnd.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=53577 (geraadpleegd op 10 oktober 2008).

de opvoeding en opleiding genoemd en stapsgewijs verder uitgewerkt in de komende hoofdstukken.

2.2 Perzië de oorsprong van het Bahá'í-geloof

De inwoners van Perzië hebben hun land altijd Iran genoemd. De naam Perzië is door de Europeanen afgeleid van de provincie Fars of Pars, in het zuidwesten van het land, waar ooit de Grieken Iran binnenvielen. Tegen de tijd dat het Bahá'í-geloof begon op te komen, waren de heldendaden van Cyrus en Darius in de vijfde eeuw voor Christus, al lang vergeten. Iran was in de tussenliggende eeuwen door de ene na de andere buitenlandse macht geregeerd, zoals onder andere door de Grieken, de Romeinen, de Arabieren, de Turken en de Mongolen.¹⁸⁸ Ondanks alle invasies bleef Iran een duidelijk herkenbare culturele eenheid vormen.

Zarathoestra¹⁸⁹ was een Perzische profeet en de grondlegger van het Zoroastrisme (ook bekend onder de namen Parsisme en Mazdaïsme), de (staats)godsdienst van het oude Perzische Rijk. De godsdienst die hij stichtte is eigenlijk een vorm van dualisme. Als profeet van Ahoera Mazda (de Scheppergod) moest Zarathoestra de mensheid oproepen om bewust voor de Spenta Mainyu (heilige geest) te kiezen in strijd tegen Angra Mainyu (de boze geest). Vanaf de achtste eeuw na Christus maakte Perzië deel uit van de wereld van de Islam. De Perzische volksziel is sterk beïnvloed geweest door een Messiaanse verwachting. Religie en literatuur ademen een groot verlangen naar het paradijs en de eindtijd.¹⁹⁰ Zarathoestra had zijn volgelingen al verteld dat aan het einde der tijden een verlosser zou verschijnen die het kwaad in de wereld zou overwinnen en dat het Koninkrijk van God op aarde zal komen en de wereld weer volmaakt zal zijn.¹⁹¹ Nadat Perzië voor de Islam was gewonnen, kreeg deze gedachte een andere inhoud, namelijk de verwachting van de komst van de Qá'im/Mahdi. Zoals eerder vermeld, geloofde men dat de twaalfde imam niet was overleden maar op 'de jongste dag' zou terugkeren om een eeuwigdurend vrederijk op aarde te vestigen.

Henry Corbin was een belangrijk expert op het gebied van oosterse godsdiensten. Hij heeft de aandacht gevestigd op de parallellen tussen de shí'iten en de aanhangers van de leer van Zarathoestra. Die parallellen zijn onder andere het geloof in één God, de dualiteit van het goede en het kwade en de komst van een uiteindelijke heiland, die de wereld zal transformeren. Volgens hem zijn de Islam en de leer van Zarathoestra in Iran ineengevloeid.¹⁹²

Naast bovengenoemde verwachtingen, die in de volksziel van de mensen al aanwezig waren, was er in Perzië een grote crisissituatie die het verlangen naar de komst van de verborgen imam alleen maar vergrootte.

188 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 42.

189 Het is niet duidelijk wanneer Zarathoestra precies geleefd heeft. Sommigen gaan uit van de 14e eeuw voor Christus en anderen van rond 600 voor Christus (Encyclopaedia Britannica 628 - circa 551 voor Christus). Zie ook: Beck, H.L., e.a., (1997), *Grondleggers van het Geloof. De levensverhalen van Mozes, Boeddha, Jezus en Mohammed*, Amsterdam, p. 229.

190 Idem p. 229-230 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 1.

191 Clarke, P.B., (1993), *Godsdiensten van de wereld*, Houten, p. 121.

192 Corbin, H., zoals aangehaald bij: Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 44.

De eerste helft van de negentiende eeuw was Perzië een feodale maatschappij met scherpe sociale tegenstellingen en conflicten en er woonden naast Perzen onder meer Koerden, Arabieren, Turken en Europeanen, ieder met hun eigen etnische en culturele karakteristieken. Naast moslims, te onderscheiden naar shí'iten en sunniten, leven er zoroastriërs, christenen en joden. De shí'iten behoren tot de shí'ah, die sinds de Safawidische dynastie (1501-1722)¹⁹³ in haar vorm van de twaalver shí'ah de staatsgodsdienst van Iran is. Aan het begin van de negentiende eeuw heeft de Qájár-dynastie (1779-1924)¹⁹⁴ ter legitimatie van haar bewind zoveel macht aan de shí'itische geestelijkheid gegeven, dat er een machtsblok van geestelijken ontstond.¹⁹⁵

In het Perzië van de 19^e eeuw was er geen grondwet en geen parlement. Alleen de Sháh (koning) en zijn familieleden oefenden er een vrijwel onbeperkt gezag uit en bezetten er de belangrijkste posten. Het staatsapparaat was corrupt. Gevangenen werden onmenselijk behandeld en er was een onvoorstelbare wreedheid bij de executie van misdadigers. Vrouwen hadden weinig of geen rechten. Er werd recht gesproken door moslimgeestelijken op basis van het islamitisch recht, doch op hun uitspraken was geen beroep mogelijk.¹⁹⁶ Verder ontbrak er een deugdelijk onderwijssysteem en meestal werd alleen de *Koran* onderwezen door islamitische geestelijken. Pas in 1851 werd het eerste seculiere educatie instituut (de Dar al-Fonun: huis / stad van de kunsten) geopend, een belangrijke stap in de geschiedenis van het onderwijs. Bovendien was deze stap een sprong in de richting van educatie naar Europese methoden. De Dar al-Fonun vergrootte de bestaande politieke en culturele splitsing in Iran tussen de voorstanders en tegenstanders van een educatie volgens de Europese methode en moderniteit.¹⁹⁷

---

193 Zie ook: *Encyclopædia Britannica*.

194 Idem.

195 Beck, H.L., e.a., (1997), *Grondleggers van het Geloof. De levensverhalen van Mozes, Boeddha, Jezus en Mohammed*, Amsterdam, p. 226.

196 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 1-3 en Vahman, F., (2009), *160 Years of Persecution. An overview of the persecution of the Babá'is of Iran*, Darmstadt, Germany, p. 84-85 e.v.. Voor meer informatie: Morier, J., *The Adventures of Hájjí Bába of Ispahán*, dat voor het eerst in 1824 in Engeland gepubliceerd is. Het zou gebaseerd zijn op het leven en het karakter van een prominent figuur in de Qajar periode. James Morier (1780-1849), heeft een verslag geschreven over zijn ervaringen in het Oosten, dat in 1812 gepubliceerd werd onder de titel *Een reis door Perzië, Armenië en klein Azië tot Constantinopel* in 1808-1809. Van 1810-1816 was hij de Engelse vertegenwoordiger aan het Perzische hof. Na zijn terugkeer publiceerde hij *Een tweede reis door Perzië tot Constantinopel* tijdens de jaren 1810-1816. Met zijn kennis van het leven en de gewoonten in het Oosten schreef hij verschillende boeken. De meest populaire daarvan waren: *De avonturen van Hájjí Bába of Ispahán* (1824), *De avonturen van Hájjí Bába of Ispahán in Engeland* (1828), *Zohrab de gijzelaar* (1832) en *Ayesha het meisje van Kars* (1834). Zie ook de Perzische vertaling van: Morier, J., (2001), *The Adventures of Hájjí Bába of Ispahán*, Tehran.

197 Ringer, Monica M., (2001), *Education, Religion, and the Discourse of Cultural Reform in Qajar Iran*, Costa Mesa, California, hoofdstuk 3. Zie ook: Floor, Willem M., (2001), 'Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East', in: *Project MUSE* (2001), Volume 21, Number 1& 2, p. 78-79 (Zie kort uittreksel van de inhoud: Hoewel verschillende elementen van onderwijshervorming in Qajar (Iran) in het verleden geanalyseerd zijn (Dar al-Fonun, individuele hervormers, etc.) was er gedurende de hele 19^e eeuw geen boek dat al deze elementen behandelde en met elkaar in verband bracht, om de ontwikkeling van onderwijshervorming in zijn sociale en historische context te kunnen plaatsen. David Menashri maakte een kort introductiehoofdstuk over onderwijshervormingen gedurende de 19^e eeuw voor zijn boek *Onderwijs in een modern Iran*. Het was echter meer een springplank, om hem in staat te stellen om argumenten te geven voor de periode na 1910. Monica Ringer had met haar boek, dat een bewerking van haar (doctoraal) proefschrift was, de uitdaging aangenomen om verschillende bestaande en relevante elementen in een deugdelijke analyse om te zetten. Wat "modernisering" dreef in Qajar

De crisissituatie in het land werd nog vergroot door Europese inmenging, die erop gericht was Perzië aan de westers kapitalistische belangen te onderwerpen. Oorlogen met Rusland in 1813 en 1828 en met Engeland in 1839 lopen voor Perzië op nederlagen uit. Het resultaat daarvan was een grote schuldenlast en een financiële crisis met enorme gevolgen voor de economie, naast buitenlandse interventie in de interne Perzische politiek. Verder teisterden epidemieën regelmatig het land, zoals cholera in de jaren 1821 en 1840. Er braken in de jaren veertig van de negentiende eeuw in verschillende delen van het land opstanden uit. Het is dan ook niet verwonderlijk dat rond het midden van de negentiende eeuw veel inwoners van Perzië verwachtten dat het einde der tijden nabij was.¹⁹⁸ De mensen waren door alle omstandigheden klaar voor de komst van een redder.

Het is van belang om te weten dat de shí'ah vele stromingen kent, die allemaal een eigen accent geven aan deze eindtijdverwachting. Het shaykhísme, is een stroming binnen de twaalver shí'ah. Deze begon bij het leven van Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í (1753-1826) en kwam daarna onder zijn opvolger Siyyid Kázim-i-Rashtí (1798-1843) verder tot ontwikkeling. Zij bereidden de mensen er op voor dat de tekenen erop wezen dat er spoedig twee openbaringen zouden plaatsvinden. Volgens het shaykhísme moest eerst de Báb (de poort) verschijnen als aankondiger van de komst van de beloofde. Siyyid Kázim-i-Rashtí wees vóór zijn dood geen opvolger aan. Wel gaf hij aan dat de Báb al geboren was en dat men hem moest gaan zoeken.¹⁹⁹

2.3 Centrale figuren in het Bahá'í-geloof

2.3.1 De Báb (1819-1850), de voorloper

Het ontstaan van het Bahá'í-geloof draait om enkele centrale figuren, namelijk de Báb, Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi. De eerste is Siyyid 'Alí Muhammad geboren op 20 oktober 1819 in Shíráz.²⁰⁰ Hij claimde op 23 mei 1844 onder andere de beloofde Qá'im (of Mahdi) te zijn. Na zijn verklaring nam hij de titel van de Báb aan, waarvan de naam 'bábí' voor een aanhanger van de Báb staat, de 'Stichter van de Bábí Beschikking'.

Naar aanleiding van eerdergenoemde mededeling van Siyyid Kázim-i-Rashtí, hadden binnen korte tijd de eerste achttien discipelen (de meesten waren Shaykhís), ieder op verschillende wijze en onafhankelijk van elkaar, de Báb gevonden en erkend. Met de Báb als negentiende werden zij: "Letters van de

---

(Iran), zoals geïllustreerd werd door onderwijs. Zij benoemde eerst de kwestie van hoe nuttig termen zijn zoals modernisering en verwestering. Ontleend aan:

http://muse.jhu.edu/journals/comparative_studies_of_south_asia_africa_and_the_middle_east/summary/v021/21_1floor.html (geraadpleegd op 10 oktober 2008)

198 Beck, H.L., e.a., (1997), *Grondleggers van het Geloof. De levensverhalen van Mozes, Boeddha, Jezus en Mohammed*, Amsterdam, p. 226-227.

199 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 30; Beck, H.L., e.a., (1997), *Grondleggers van het Geloof. De levensverhalen van Mozes, Boeddha, Jezus en Mohammed*, Amsterdam, p. 232 en Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 54. en Saiedi, N., (2000), *Logos and Civilization. Spirit, History, and Order in the Writings of Bahá'u'lláh*, Maryland, Bethesda, p. 2, waarin hij een afwijkend geboorte- en sterftejaar geeft voor Shaykh Aḥmad-i-Aḥsá'í (1743-1828) en zijn opvolger Siyyid Kázim-i-Rashtí (1793-1843).

200 Shíráz is de hoofdstad van de provincie Fars in Perzië; de geboorteplaats van de Báb en de plaats van Zijn Verkondiging in 1844. Zie ook:

http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070821201045_Woordenlijst.pdf en

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/541082/Shiraz> (geraadpleegd op 9 september 2011).

Levende” genoemd. Hij zond deze discipelen naar verschillende delen van Perzië en Turkestan om het nieuws van zijn openbaring te verspreiden.²⁰¹ Hij kreeg een groot aantal aanhangers en de heersende geestelijkheid voelde zich daardoor bedreigd. Daarnaast vreesden de overheid en de rijken de sociale gevolgen van zijn hervormingen. Daarom werd hij van plaats tot plaats verbannen en dit leidde tot zijn opsluiting van drie jaar in de forten in de bergen van Ādhirbāyjān,²⁰² aan de grens met Rusland. Als gevolg van een reeks gebeurtenissen moest hij allereerst Shiráz verlaten en

Op wonderlijke wijze gespaard door een almachtige en wakende Voorzienigheid ging de Báb (in september 1846) vergezeld van Siyyid Kāzim-i-Zanjānī naar Isfāhān. Weer deed er zich een adempauze voor, een korte periode van betrekkelijk rust, waarin de goddelijke gang van zaken die in beweging was gezet, nog verder in vaart toenam, een serie gebeurtenissen verhaastend, die leidden tot de gevangenzetting van de Báb in de forten Māh-Kū en Chihriq en eindigden met Zijn marteldood op het kazerneplein in Tabriz.²⁰³

Deze periode van gevangenschap in een verafgelegen deel van het rijk, ver weg van Shiráz, Isfāhān en Teheran,²⁰⁴ “verschafte Hem de noodzakelijke tijd om te beginnen met Zijn meest monumentale werk”. Maar ook om zich bezig te houden met andere, “bijkomstige geschriften, bestemd om de gehele strekking te ontvouwen van, en volle kracht te verlenen aan Zijn kortstondige doch geweldige Beschikking”. Over de omvang van de geschriften van de Báb, het grote aantal verschillende onderwerpen dat hij daarin behandelde, schrijft Shoghi Effendi:

Zijn Openbaring is volkomen ongeëvenaard in de annalen van enige voorgaande religie. Zelf verklaarde Hij tijdens Zijn opsluiting in Māh-Kū, dat tot die tijd Zijn geschriften, handelende over zeer uiteenlopende onderwerpen, meer dan vijfhonderdduizend verzen bevatten. Bahá'u'lláh's getuigenis in de *Kitáb-i-Iqán* luidt, “De verzen, die uit de wolken der genade van de Almilddadige neerregenden, zijn zo overvloedig, dat niemand nog in staat is geweest hun aantal te

201 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 26-27.

202 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 19-37 (over de periode van de Báb's verbanning naar de bergen van Ādhirbāyjān, die ongeveer drie jaar duurde, schrijft Shoghi Effendi op p. 19: “de meest tragische en in zeker opzicht de meest geladen fase van Zijn zesjarig beleid. Ze bevat de negen onafgebroken maanden van opsluiting in het fort Māh-Kū en Zijn daarop volgende kerkering in het fort Chihriq, die slechts door een kort, zij het gedenkwaardig bezoek aan Tabriz werd onderbroken”). Ādhirbāyjān is een gebied dat bestaat uit het uiterste noordwestelijke deel van Iran, dat in het noorden wordt begrensd door de rivier Aras en Azerbeidzjan en Armenië, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/46770/Azerbaijan> (geraadpleegd op 9 september 2011).

203 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 14-15. Zie ook over zijn tijd in de forten van Māh-Kū en Chihriq: Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada, p. 358-375 en Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 193-195 en verder Tabriz, de hoofdstad van de provincie Oost Āzarbāyjān, in het uiterste noordwesten van het land, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/579865/Tabriz> (geraadpleegd op 9 september 2011) en Isfāhān, dat een grote stad in het westen van Iran is, aan de noordoever van de Zāyandeh rivier, ongeveer 340 kilometer ten zuiden van Teheran, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/192452/Esfahan> (geraadpleegd op 9 september 2011).

204 Teheran, is de hoofdstad van Iran en ook de naam van de provincie, in het noorden van centraal Iran aan de voet van het Elburz gebergte. Sinds het, meer dan 200 jaar geleden onder Āghā Mohammad Khān (1742-1797), [de oprichter en eerste heerser van de Qājār dynasty], de hoofdstad werd, is het uitgegroeid van een kleine stad tot de grootste stad van Iran, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/585619/Tehran> (geraadpleegd op 9 september 2011).

schatten. Twintig boeken zijn nu beschikbaar. Hoevele blijven nog buiten ons bereik! Hoevele zijn er geroofd en ...hoevele, waarvan niemand iets weet!” Niet minder boeiend is de verscheidenheid van onderwerpen, die deze lijvige geschriften bieden, zoals gebeden, predicaties, redevoeringen, Tafelen van Ontmoeting, wetenschappelijke verhandelingen, leerstellige dissertaties, vermaningen, commentaren op de *Koran* en op verschillende tradities, brieven aan de hoogste godsdienstige en geestelijke hoogwaardigheidsbekleders in het rijk, en wetten en voorschriften voor de bestendiging van Zijn Geloof, en de verdere aanwijzingen voor de activiteiten daarvan.²⁰⁵

Binnen de muren van het fort Máh-Kú werd de *Bayán* (Uiteenzetting)²⁰⁶ geopenbaard,²⁰⁷ die een speciale plaats inneemt tussen de geschriften van de Báb.²⁰⁸ Het wordt gezien als de “grootste bewaarplaats van de wetten en voorschriften van de nieuwe Beschikking”. Maar ook als “de schatkamer” waarin de meeste van “de Báb’s verwijzingen en huldebetuigingen aan, zo goed als zijn waarschuwingen” met betrekking tot degene die na hem zal openbaren, zijn opgenomen. Shoghi Effendi schrijft verder dat dit boek veeleer moet:

worden beschouwd als een lofzang op de Beloofde dan als een verzameling wetten en voorschriften die moet dienen als een blijvende gids voor komende generaties. Dit Boek schafte tegelijk de wetten en het ceremonieel af die in de *Koran* waren voorgeschreven met betrekking tot gebed, vasten, huwelijk, echtscheiding en erfrecht, en handhaaft volledig het geloof in de profetische zending van Mohammed, ...Het legde bovendien op meesterlijke wijze de betekenis uit van bepaalde termen die men herhaaldelijk in de heilige boeken van voorgaande Beschikkingen tegenkomt, zoals paradijs, hel, dood,

205 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 24-25 en 27 (Shoghi Effendi benadrukt op p. 27 dat: “Het grootste deel van de geschriften, uit het vruchtbare brein van de Báb ontsproten, was echter voorbehouden voor de periode van Zijn opsluiting in Máh-Kú en Chihríq. Uit deze periode stammen waarschijnlijk de talloze brieven die de Báb ... speciaal richtte aan de godgeleerden van iedere stad in Perzië evenals aan diegenen, die woonden in Najaf en Karbilá, waarin Hij tot in de kleinste onderdelen de fouten beschreef, die ieder van hen had begaan”). Zie ook: Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada, p.720-955 (Over de geschriften van de Báb).

206 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 27 (Shoghi Effendi heeft over de indeling van de Bayán en de status daarvan onder andere geschreven: “Ongewoonaard onder de leerstellige werken van de Stichter van de Bábí Beschikking, bestaande uit negen Váhids (eenheden) van ieder negentien hoofdstukken, op de laatste Váhíd na, die slechts tien hoofdstukken bevat; niet te verwarren met de kleinere en minder belangrijke Arabische Bayán die in dezelfde tijd werd geopenbaard; ... volledig gevrijwaard van de tussenvoegingen en knoeierijen die het lot waren van zo veel minder belangrijke werken van de Báb, ... dit Boek van ongeveer achtduizend verzen dat een centrale plaats inneemt in de Bábí literatuur”). Het is vermeldenswaardig dat de Báb, 3 jaar na zijn openbaring in Shiraz, begon met het schrijven van De *Perzische Bayán*. Voor meer informatie zie: Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada, p. 870 e.v. en Faydí, M.A., (1987), *Hudrat-i-Nuqtay-i ulá. The Life Of The Báb*, Hofheim-Langenhain, p. 242-245.

207 Het woord openbaring betekent bekend maken, iets naar buiten brengen dat eerder niet bekend was. In godsdienstige zin is het een proces waarmee God zichzelf bekend maakt aan de mensen. De manifestaties van God zijn zij die aan de mensheid het woord en de wil van God openbaren.

208 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 24-30. Zie ook: The Báb, (1982), *Selections from the Writings of the Báb*, Wilmette, (De eerste uitgave was in 1976 door het Universele Huis van Gerechtigheid, Haifa, Israël) en Balyuzi, H. M., (1973), *The Báb. The Herald of the Day of Days*, Oxford. Andere belangrijke geschriften van de Báb zijn onder andere: *Qayyúmu'l-Asmá'* [Verdediger van de heilige namen] ook bekend als: *Tafsir surat Yusuf* (commentaar op de Surih van Joseph), *Dalá'il-i-Sab'ih* (Zeven Bewijzen), *Kitáb-i-Asmá'* (Het boek van de namen) en Gebeden en meditatie. Zie over de geschriften van de Báb: Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada, p.720-955 en Ghadimi, R.K., (1987), *The King of Messengers. The Báb. The Lord, the most exalted*, Toronto, p. 26-31.

opstanding, de wederkomst, de weegschaal, het uur, het laatste oordeel en dergelijke. Opzettelijk streng in de regels en voorschriften die het oplegt, revolutionair in de principes die het inprent, bedoeld om de geestelijkheid en het volk uit hun eeuwenlange verstarring te doen ontwaken en een plotselinge en fatale slag toe te brengen aan verouderde en corrupte instellingen....²⁰⁹

Over de openbaring, die kort na de Báb zal plaatsvinden, benadrukt Shoghi Effendi dat men dient te bedenken dat “in de derde Váhíd (eenheid) van dit Boek” een passage voorkomt, die zowel wat betreft “haar uitdrukkelijke verwijzing naar de naam van de Beloofde alsook de verwachting van de Orde die in later jaren met Zijn Openbaring vereenzelvigd zou worden”, kan worden gerangschikt onder de belangwekkendste verklaringen die in de geschriften van de Báb zijn opgetekend. “Zijn profetische verkondiging” luidt:

“Wel gaat het hem die zijn blik gericht houdt op de Orde van Bahá’u’lláh en zijn Heer daarvoor dank brengt. Want Hij zal voorzeker geopenbaard worden. God heeft dat voorwaar onweerlegbaar verordend in de *Bayán*”. Met deze Orde heeft de Stichter van de beloofde Openbaring twintig jaar later - deze zelfde term in Zijn *Kitáb-i-Aqdas*^[210] bezigende - het Stelsel geïdentificeerd dat in dat Boek in het vooruitzicht werd gesteld, aantonende dat “deze grootste Orde” het evenwicht in de wereld had verstoord en in het geregelde leven van de mensen een ommekeer had teweeggebracht.²¹¹

Volgens Shoghi Effendi was de Báb zich van het begin af aan bewust van zijn tweevoudige zending. Namelijk als “de Brenger van een geheel zelfstandige Openbaring”, maar eveneens als “de Heraut van een andere Openbaring die nog groter was dan de Zijne”, wiens komst “de vrucht en het uiteindelijke doel van Zijn Beschikking” was.²¹²

Hij stelt zich dus buiten de Islam, niet alleen door zijn openbaring maar ook door het afschaffen van de *shari’ah*, de islamitische wet, en stelt er wetten en voorschriften voor in de plaats. Daarnaast voert hij hervormingen en vernieuwingen in, zoals een karakteristieke kalender met een jaartelling van 19 maanden met 19 dagen.²¹³ Deze verandering speelt een belangrijke rol in het Bahá’í-bestuursstelsel, dat later onder meer in het licht van educatie zal worden behandeld.

Doordat de Báb met zijn leer uiteindelijk tienduizenden volgelingen trok, reageerde de heersende geestelijkheid met wrede vervolgingen, waarbij duizenden van zijn aanhangers vermoord werden. Niet alleen in de Bahá’í-geschriften²¹⁴ wordt daar melding van gedaan, maar ook door anderen. Zo

209 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 27-28.

210 In ‘Akká omstreeks 1873, negentien jaar vóór zijn dood, voltooide Bahá’u’lláh “*De Kitáb-i-Aqdas, Het Heiligste Boek*”, dat beschouwd wordt als zijn belangrijkste werk, “het Moederboek van Zijn Beschikking en het Handvest van Zijn nieuwe Wereldorde”. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 223-226.

211 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 27-28. Zie ook: Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábi Dispensation*, Canada, p. 868-942.

212 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 30.

213 Beck, H.L., e.a., (1997), *Grondleggers van het Geloof. De levensverhalen van Mozes, Boeddha, Jezus en Mohammed*, Amsterdam, p. 233.

214 Nabil-i-Zarandí, (1932), *The Dawn-Breakers: Nabil’s Narrative of the Early Days of the Bahá’í Revelation*, Wilmette; Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábi Dispensation*, Canada;

schreef een Oostenrijkse kapitein, Alfred von Gumoens, aan een vriend een ooggetuigenverslag van deze gruweldaden, dat vervolgens in *The London Times* van 23 oktober 1852 werd afgedrukt:

Volg mij naar de ongelukkigen die, nadat hun ogen zijn uitgestoken, op de plaats des onheils zelf worden gedwongen om hun eigen afgesneden oren op te eten, wier tanden hun door de hand van de beul met onmenselijk geweld worden uitgerukt of wier naakte schedels met mokerslagen worden vermorzeld; kijk hoe de bazaar verlicht wordt door ongelukkige slachtoffers, in wier borst en schouders links en rechts door de menigte gapende gaten worden gereten waarin brandende kaarsen worden gestoken. De laatste tijd durf ik mijn huis niet meer te verlaten, uit angst met nog meer gruweldaden te worden geconfronteerd.²¹⁵

De Báb zelf werd uiteindelijk in 1850, 31 jaar oud, op het kazerneplein van Tabriz, als revolutionair met 750 geweren ter dood gebracht. De stoffelijke resten van hem liggen begraven in een graftombe te midden van de bahá'í tuinen op de berg Karmel in Haifa, Israël.²¹⁶

In de Bahá'í-geschriften wordt het leven en sterven van de Báb vergeleken met dat van Johannes de Doper, die de heraut van de komst van Jezus is. Toen men Johannes de vraag stelde “of hij niet mogelijk de Christus ware” antwoordde hij “Ik doop u wel met water, maar hij komt die sterker is dan ik, wien ik niet waardig ben den riem van zijne schoenen te ontbinden: deze zal u doopen met den Heilige Geest en met vuur”.²¹⁷ Op zijn beurt vergelijkt Jezus de kracht en de geest van Johannes met die van Elia,²¹⁸ de joodse profeet van de eindtijd.²¹⁹ Ook de Báb predikt dat hij niet meer is dan “een ring aan de vinger” van de beloofde,²²⁰ “Hij, Dien God zal openbaren”.²²¹ De leer van de Báb kent een centrale plaats toe aan deze op handen zijnde

Ghadimi, R.K., (1987), *The King of Messengers. The Báb. The Lord, the most exalted*, Toronto en Faydí, M.A., (1987), *Ḥaḍrat-i-Nuqtay-i ulá. The Life Of The Báb*, Hofheim-Langenhain.

215 Gumoens, A. von, zoals geciteerd bij: Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De hoveniers van God*, Nieuwegein, p. 49.

Zie ook: Momen, M., (1981), *The Bábí and Bahá'í Religions, 1844-1944: Some Contemporary Western Accounts*, Oxford, p. 132-134 en Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada, p. 606-607.

216 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 56-57; Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De hoveniers van God*, Nieuwegein, p. 53; Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Bábí Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 18-19; Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada, p. 556-585 (paragraaf 24; *Marteldood van de Báb*); Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 199-200 en Faydí, M.A., (1987), *Ḥaḍrat-i-Nuqtay-i ulá. The Life Of The Báb*, Hofheim-Langenhain, p. 329-349 en 352-367.

217 De Bijbel, (1926), *Lucas 3:15-16*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam.

218 De Bijbel, (1926), *Matteüs 17:10-13*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam: 10 En zijne discipelen vraagden hem, zeggende: Wat zeggen dan de schriftgeleerden, dat Elía eerst moet komen? 11 Doch Jezus antwoordende zeide tot hen: Elía zal wel eerst komen, en alles weder oprichten; 12 maar ik zeg u dat Elía nu gekomen is, en zij hebben hem niet gekend, doch zij hebben aan hem gedaan al wat zij hebben gewild: alzóó zal ook de Zoon des menschen van hen lijden. 13 Toen verstonden de discipelen dat hij hun van Johannes den Dooper gesproken had.

219 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p.220.

220 The Báb, (1982), *Selections from the Writings of the Báb*, Wilmette, p. 168 (De eerste uitgave was in 1976 door het Universele Huis van Gerechtigheid, Haifa, Israël).

221 De Báb gebruikt oorspronkelijk “Man-Yuzhiruhu'lláh”= من يظهره الله, dat betekent “Hij, Dien God zal openbaren”. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 75 en 257-258 (1e druk in Nederlands in 1997); Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 102 en Vries, J. de, (2002), *The Bábí Question You Mentioned .... The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p.45.

eindtijdverwachting, waarin die Messiaanse openbaring na hem een essentiële rol speelt.

Vanuit bahá'í-optiek heeft de mensheid, afhankelijk van de betreffende religie, voorspellingen en verwijzingen over de komst van (een) goddelijke openbaring(en). Zij verwijzen allemaal naar een uniek tijdperk, waarin de mensheid, na een turbulente periode, “een louteringsproces voor de gehele mensheid”, geleidelijk zal worden verenigd in “een organische, ondeelbare, wereldomvattende gemeenschap”.²²² Dit aspect is in de geschriften van de centrale figuren vele malen belicht, maar ook onderzoekers hebben zich daarin verdiept en daaraan in hun geschriften aandacht besteed.²²³

Volgens de Bahá'í-geschriften gaat een deel van deze voorspellingen over de openbaring van de Báb, als heraut van een nieuw tijdperk, voor de komst van Bahá'u'lláh.²²⁴ Naar aanleiding van deze verwachtingen haalt Shoghi Effendi de woorden van ‘Abdu’l-Bahá aan en schrijft:

“Alle volkeren ter wereld verwachten twee Manifestaties, die gelijktijdig moeten komen; allen wachten op de vervulling van deze belofte”. En verder, “Het essentiële feit is, dat aan allen twee Manifestaties worden beloofd, die na elkaar zullen komen”.²²⁵

De komst van de Báb wordt gezien als de beëindiging van de zogenoemde “profetische tijdkring” en de aanvang van de “cyclus van vervulling”.²²⁶ Met andere woorden, alle manifestaties van God, van Adam tot en met Mohammed, hebben dit keerpunt in de geschiedenis van de mensheid

222 Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 14. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 417.

223 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag; Bahá'u'lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fāḍil-i-Māẓindarānī*, Hofheim-Langenhain, Vols. 1-4; The Báb, (1982), *Selections From the Writings of the Báb*, Wilmette (De eerste uitgave was in 1976 door het Universele Huis van Gerechtigheid, Haifa, Israël); ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag; ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *New keys to the book of Revelation*, Compiled by Moffett, R.J., New Delhi, India; Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag; Arjumand Hamadani, M., (1982), *Gulshan Haqáyiḡ*, Los Angeles; Momen, M., (1997), *Scripture & Revelation, Babá'i Studies Volume III*, Oxford; Sears, W., (1981), *Thief in the Night, or The Strange Case of the missing millennium*, Oxford; Ghadimi, R.K., (1990), *His Holiness Jesus Christ. Christianity and its denominations*, Toronto; Schaefer, U., (1980), *The light shineth in darkness. Five studies in revelation after Christ*, Oxford; Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag; Ghadimi, R.K., (1988), *Síyyid-i-Rusul. His Holiness Muhammad. Islam and its branches*, Toronto; Momen, M., (1985), *An Introduction to Shi'i Islam, History and Doctrines of Twelver Shi'ism*, Oxford; Momen, M., (2000), *Islam and the Baba'i Faith*, Oxford; Momen, M., (2001), *Hinduism & the Baba'i Faith*, Oxford; Fozdar, J., (1995), *The God of Buddha*, Italy; Momen, M., (1995), *Buddhism and the Baba'i Faith*, Oxford; Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábi Dispensation*, Canada; Ghadimi, R.K., (1987), *The King of Messengers. The Báb. The Lord, the most exalted*, Toronto; Fayḍi, M.A., (1987), *Ḥaḍrat-i-Nuṣṭay-i úlá. The Life Of The Báb*, Hofheim-Langenhain; Gulpáygání, Mírzá Abu'l-Faḍl, (2001), *Kitábu'l-Fará'id*, Hofheim-Langenhain; Taherzadeh, A., (1974), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Baghdád 1853-63*, Oxford, vol. 1; Taherzadeh, A., (1977), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Adrianople 1863-68*, Oxford, vol. 2; Taherzadeh, A., (1983), *The Revelation of Bahá'u'lláh, 'Akká, The Early Years 1868-77*, Oxford, vol. 3; Taherzadeh, A. (1987), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Mazra'ih & Bahjí 1877-92*, Oxford, vol. 4; Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen.

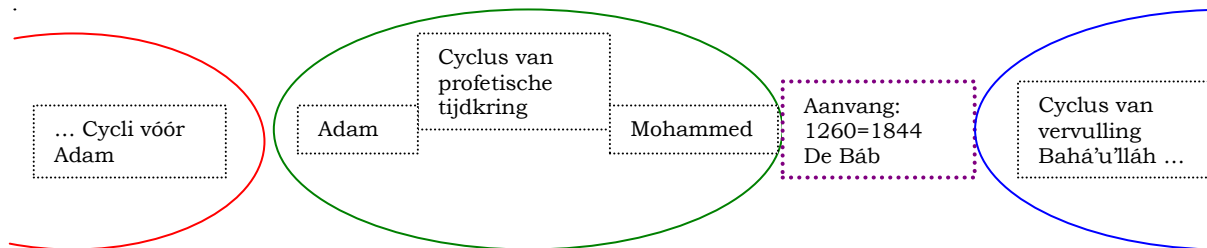
224 Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 54 (In de volksmond zijn de voorspellingen en verwijzingen, zonder onderscheid te maken tussen de twee manifestaties, voor de christenen de terugkeer van Christus, voor de joden de komst van de Heer der Heerscharen, voor de moslims de Qá'im/Mahdi, voor de boeddhisten een andere Boeddha, voor de hindoes de terugkeer van Krishna en voor de volgelingen van Zarathoestra, Sháh-Bahram).

225 ‘Abdu’l-Bahá zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 96-97. Zie ook: Gulpáygání, Mírzá Abu'l-Faḍl, (2001), *Kitábu'l-Fará'id*, Hofheim-Langenhain, p. 205-207.

226 ‘Abdu’l-Bahá zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 61.

voorspeld. Hún tijd was de tijd van voorspellingen en Mohammed het zegel van de profeten; het einde van de “profetische tijdkring”.

De Báb is het keerpunt en de aanvang van het nieuwe tijdperk en met de openbaring van Bahá'u'lláh is de “cyclus van vervulling” begonnen, de tijd op de drempel waarvan de mensheid nu staat.²²⁷ Dit wordt hieronder schematisch weergegeven:

Over de voorspellingen betreffende de Báb en “Zijn Openbaring” schrijft Shoghi Effendi:

door Zijn komst [werden] tegelijkertijd de beloften uit alle tijden vervuld en de vervulling van alle Openbaringen ingeluid. Hij de “Qá’im” (Hij die verrijst), beloofd aan de shí’ahs, de “Mihdi” (Hij die wordt geleid), verwacht door de Sunnís, de “wederkeer van Johannes de Doper”, verbeid door de Christenen; de “Úshídar-Máh”, genoemd in de geschriften van Zoroaster; de “wederkomst van Elia”, verwacht door de Joden; Wiens Openbaring “de tekenen en voortekenen van alle Profeten” moest tonen; Die de “volmaaktheid van Mozes, de luister van Jezus en het geduld van Job moest manifesteren” was nu verschenen, had Zijn Zaak verkondigd, was genadeloos vervolgd en was op glorieuze wijze gestorven, ...de eerste van de twee “Boodschappers”....²²⁸

Bahá'u'lláh spreekt over de verhevenheid van de rang van de Báb, zijn voorloper:

als de “Kern der Kernen” de “Zee der Zeeën” het “Punt waaromheen de wezenlijkheid van de Profeten en Boodschappers wentelt” “uit Wie God de kennis van alles wat was en zijn zal deed voortkomen” Wiens “rang die van alle Profeten overtreft” en Wiens “Openbaring het bevattingsvermogen en begrip van alle uitverkorenen te boven gaat”....²²⁹

De Báb wees er al zijn volgelingen met nadruk op dat zij de komst van degene, die zich na hem zou openbaren, namelijk Bahá'u'lláh, moesten verwachten en verklaart in zijn geschriften:

²²⁷ Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 61. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 56.

²²⁸ Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 60-61 (NB: De voorspellingen, die specifiek over de tweede manifestatie gaan nl. Bahá'u'lláh, worden in hoofdstuk 4 behandeld). Zie ook: Amanat, A., (1989), *Resurrection and Renewal: The Making of the Babi Movement in Iran, 1844-1850*, Ithaca and London, p. 2-18.

²²⁹ Bahá'u'lláh zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 60-61.

Ik ben een letter uit dat meest machtige Boek en een dauwdroppe uit die onbegrensde Oceaan. Wanneer Hij zal verschijnen, zullen Mijn ware wezen, Mijn geheimen, raadselen en toespelingen duidelijk worden.²³⁰

2.3.2 Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter

Bahá'u'lláh (Heerlijkheid van God) werd geboren op 12 november 1817 in Teheran en kreeg de naam Mírzá Husayn 'Alí Nuri. Zijn moeder was Khadijih Khánum en zijn vader Mírzá Buzurg van Nur,²³¹ een vooraanstaand man aan het hof van Fath'Alí Sháh Qájár, koning van Perzië van 1797 tot 1834.²³²

Bahá'u'lláh bevestigt in 1844 de claim van de Báb, toen Mullá Husayn²³³ een boodschap van de Báb bij hem in Teheran bezorgde. Uit Mullá Husayn's aantekeningen van die gebeurtenis wordt duidelijk dat hij Bahá'u'lláh uitgezocht had op speciale instructie van de Báb.²³⁴

Als resultaat van de executie van de Báb, werd in 1852 door een handjevol woedende bábís een aanslag gepleegd op Náṣiru'd-Dín Sháh Qájár (1848-1896), die hij overleefde.²³⁵ De volledige Bábí-gemeenschap werd beschuldigd, terwijl de daders beweerden dat zij alléén werkten. Ook Bahá'u'lláh werd opgepakt en in een onderaardse kerker in Teheran geworpen, de Siyáh-Chál (De Zwarte Put). Slechts weinigen overleefden een verblijf in deze gevangenis. Bahá'u'lláh kwam er na ruim vier maanden echter levend uit²³⁶ en werd in januari 1853 met zijn familie uit Iran verbannen.

... Hem werd bevolen het grondgebied van Perzië te verlaten, waarbij Hem een tijdslimiet voor vertrek van een maand werd gegeven en Hem het recht werd verleend het land van Zijn verbanning Zelf uit te kiezen.²³⁷ ... [Hij vertrok] een maand later naar Baghdád [destijds een stad in het Ottomaanse Rijk], de eerste étape in een gedenkwaardige en levenslange verbanning die Hem in de loop der jaren tot aan

230 De Báb, zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 31.

231 Deze familie stamde af van een van de grootste vorstenhuizen uit de Perzische vóór islamitische periode van hoge cultuur; de Sásanián. Zie Balyuzi, H.M., (1980), *Bahá'u'lláh, The King of Glory*, Worcester, p. 9-11.

232 Idem.

233 Mullá Husayn-i-Bushru'i, (1813–1849), was een van de vooraanstaande geestelijken van de Shaykhís aan wie de Báb het eerst zijn zending bekend maakte. Hierdoor kreeg hij de titel Janáb-i-Bábu'l-Báb (de poort van de poort). Zie ook: Amanat, A., (1989), *Resurrection and Renewal: The Making of the Babi Movement in Iran, 1844-1850*, Ithaca and London, p. 168-169.

234 Shoghi Effendi, (1983), *God schrijft voorbij*, p. 8-9 (Shoghi Effendi wordt gezien als één van de meest gezaghebbende bronnen voor de gebeurtenissen in het leven van Bahá'u'lláh); Faizi, M.A., (1990), *The life of Bahá'u'lláh. Hayát-i-Haḍrat-i Bahá'u'lláh*, Hofheim-Langenhain, p. 24-26 en Ishráq Khávarí, A.H., (2004), *Rahiq-i-Makhtúm*, Hofheim-Langenhain, vol. 1, p. 78-82. Zie ook: Balyuzi, H.M., (1980), *Bahá'u'lláh, The King of Glory*, Worcester en Taherzadeh, A., (1976, 1977, 1984 and 1988), *The Revelation of Bahá'u'lláh*, vols. 1-4, Oxford.

235 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned .... The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 17-19 (Zie de vermelding hierover in de Nederlandse kranten: Opregt Haarlemsche van 11 October 1852, Nieuwe Rotterdamsche courant, 16 October 1852 en Dagblad van 's-Gravenhage, 22 October 1852).

236 Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 119-120 (Momen schrijft: Bahá'u'lláh's leven werd gespaard vanwege zijn hoge sociale positie en door bemiddeling van de Russische gezant in Teheran (Bahá'u'lláh's zuster was getrouwd met een functionaris van het Russische gezantschap). Bahá'u'lláh werd vrijgelaten uit de gevangenis op voorwaarde dat hij in ballingschap zou gaan. De Russische gezant bood hem de mogelijkheid om naar Russisch grondgebied te gaan. Bahá'u'lláh gaf er de voorkeur aan om naar Baghdád te gaan, omdat hij voorzag dat hij een pion zou worden in het politieke spel tussen Rusland en Engeland om de macht in Perzië, als hij naar Rusland zou gaan (Eigen vertaling)). Zie ook Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 40-41.

237 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 111.

Adrianopol in het Europese deel van Turkije zou voeren en die met Zijn vierentwintig jaar durende gevangenschap in 'Akká zou eindigen.²³⁸

Het was in die zwarte put, waar hij zwaar geketend en onder zeer slechte omstandigheden werd vastgehouden, dat Bahá'u'lláh zijn roepingvisioen ontving. Hij hoorde de stem van God, die hem meedeelde dat Hij grootse dingen met hem voor had.

Over deze roeping als profeet schreef hij later in zijn *Súratu'l-Haykal* (de Surih van de Tempel):

Terwijl Ik werd overspoeld door beproevingen, hoorde Ik een heel wonderbaarlijke, een heel lieflijke stem boven Mijn hoofd. Toen Ik mijn gelaat ophief, aanschouwde Ik een Maagd - de belichaming van het gedenken van de naam van Mijn Heer - die in de lucht voor Mij zweefde. Zo verheugd was zij in het diepst van haar ziel, dat haar gelaat straalde met helder licht van de Algenadige. Tussen aarde en hemel liet zij een roep horen, die hart en ziel van de mensen bekoorde. Zij gaf zowel Mijn innerlijke als Mijn uiterlijke wezen tijdingen die Mijn ziel en de ziel van Gods geëerde dienaren verheugden. Met haar vinger op Mijn hoofd wijzende sprak zij allen die in de hemel en allen die op aarde zijn toe, zeggende, 'Bij God! Dit is de meest Geliefde van de werelden, en toch begrijpt gij het niet. Dit is de Schoonheid van God onder u, mocht gij het slechts verstaan. Dit is het Mysterie van God en Zijn Schat, de Zaak van God en Zijn Heerlijkheid voor allen die zich bevinden in de koninkrijken van Openbaring en schepping, indien gij behoort tot hen die inzicht hebben'....²³⁹

Zoals reeds eerder vermeld werd Bahá'u'lláh gefolterd, gevangengenomen en daarna verbannen uit zijn geboorteland. Eerst trok hij met zijn familie naar Baghdád (1853). Daarna naar Istanbul, korte tijd later naar Edirna (1863) en ten slotte naar 'Akká, een strafkolonie in Palestina (1868). Zijn verblijf in Baghdád duurde tot april 1863. Daar kreeg hij met zijn familie plotseling en onaangekondigd te horen dat ze naar Istanbul, ver van de Perzische grens, moesten vertrekken.

In april 1863, vóór zijn gedwongen vertrek uit Baghdád, verkondigde Bahá'u'lláh dat hij niet alleen degene was die de Báb bedoelde met "Hij, Dien God zal openbaren", maar ook de universele manifestatie van God en de belofde, waarvan de komst in voorgaande religies was voorspeld.²⁴⁰ Deze verkondiging vond plaats in een tuin die door hem de tuin van Ridván (Paradijs) werd genoemd. Het merendeel van de bábí's²⁴¹ aanvaardde de

---

²³⁸ Idem, p. 109.

²³⁹ Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 106-107.

²⁴⁰ Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Báb's Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 37-38. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 75 en 257-258 (1^e druk in Nederlands in 1997) en Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 102.

²⁴¹ Een kleine minderheid schaart zich aan de zijde van Mírzá Yahyá (1830-1912), halfbroer van Bahá'u'lláh, die bekend staat als Šubḥ-i-Azal. Deze maakt er aanspraak op de opvolger van de Báb te zijn. Voor meer details:

- Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 31, 119 en 170.
- Momen, M., (1991), 'The Cyprus Exiles', in: *Bahá'í Studies Bulletin*, 5-6 (June 1991), p. 84-113. Zie ook: http://bahai-library.com/momen_cyprus_exiles (geraadpleegd op 9 september 2011).
- Miller, W.M., (1974), *The Báb's Faith. Its History and Teachings*, Pasadena, p. 107.

claim van Bahá'u'lláh, inclusief de weduwe van de Báb.²⁴² Voortaan noemen zij zich bahá'ís.²⁴³

De bahá'í geschiedenis refereert aan de ervaring van Bahá'u'lláh in de zwarte put als het begin van zijn openbaring. In zijn verklaring in de tuin van Ridván, heeft hij zijn claim expliciet aangekondigd aan anderen en de loop van de bábí geschiedenis is daarmee blijvend veranderd.

Deze gebeurtenis wordt tegenwoordig over de gehele wereld gevierd als de belangrijkste herdenking in het Bahá'í-geloof.²⁴⁴ Niettemin werd de invloed van de verklaring pas vier jaar later tastbaar, na de openbare verkondigingen van Bahá'u'lláh's missie.²⁴⁵

In Edirna (van eind 1863 tot 1868) en later vanuit 'Akká begon hij met zijn openbare verkondiging die in hoofdzaak gericht was tot de heersers van de wereld afzonderlijk en soms gezamenlijk. Shoghi Effendi schrijft over aan wie de brieven van Bahá'u'lláh gericht waren:

Koningen en keizers, afzonderlijk en allen tezamen; de presidenten van de Republieken van Amerika; gezanten en ambassadeurs; de Paus; de plaatsbekleder van de Profeet van de Islam; de koninklijke gevolmachtigde van het koninkrijk van de Verborgene Imám; de vorsten van het Christendom, zijn aartsvaders, aartsbisschoppen, bisschoppen, priesters en monniken; de erkende leiders van zowel de Sunnī als de Shī'ah orden; de hogepriesters van de zoroastrische religie; de filosofen, de geestelijke leiders, de wijsgeren en de inwoners van Constantinopel - die trotse zetel van het sultanaat en het kalifaat -; de gehele schare van belijdende aanhangers van het zoroastrische, joodse en christelijke en moslim geloven: het volk van de *Bayán*; de wijsgeren in de wereld, de geleerden, dichters, mystici, handelslieden en gekozen vertegenwoordigers van het volk; Zijn eigen landgenoten - allen zijn vroeg of laat door middel van boeken, epistels en Tafelen binnen het bereik gebracht van de vermaningen, waarschuwingen, oproepen, bekendmakingen en profetieën die het thema vormen van Zijn hoogst belangrijke oproep aan de leiders der mensheid - een oproep die zijn weerga niet vindt in de annalen van enige voorgaande religie, en waarvan de boodschappen die de Profeet van de Islam destijds aan enkele heersers zond, slechts een flauwe afspiegeling zijn.²⁴⁶

Enkele van deze leiders waren paus Pius IX, keizer Napoleon III van Frankrijk, tsaar Alexander II van Rusland, koning Willem I van Duitsland, koningin Victoria van het Verenigd Koninkrijk, keizer Franz Joseph van Oostenrijk-Hongarije, sultán 'Abdu'l-'Azíz van het Ottomaanse Rijk en Násiru'd-Dín Sháh Qájár van Perzië. Hij heeft hen op de hoogte gesteld van zijn goddelijke plan, hen vermaand en gewaarschuwd.²⁴⁷

242 In 1842 trouwde de Báb met Khadíjih-Bagum en zij kregen een zoon, Ahmad, die heel jong is gestorven. Zie ook: Rouhani Ma'ani, B., (2009), *Leaves of the Twin Divine Trees*, Oxford, p. 28-33 en 43-44 en Taherzadeh, A., (1977), *The Revelation of Bahá'u'lláh. Adrianople 1863-68*, Oxford, vol. 2, p. 383.

243 Vries, J. de, (2002), *The Bábí Question You Mentioned .... The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 45.

244 De bahá'ís herdenken deze periode uit 1863 (van 21 april tot en met 2 mei). Bahá'u'lláh verbleef toen in een tuin in Baghdád, die hij 'de Tuin van Ridván' heeft genoemd. Tijdens dit verblijf verkondigde Bahá'u'lláh zijn zending als de Boodschapper van God voor deze tijd.

245 Hatcher, W.S., en Martin, J. D., (1986), *The Bábí Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p.38.

246 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 222.

247 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boeveniers van God*, Nieuwegein, p. 64. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 51-70.

George Townshend geeft aan dat Shoghi Effendi de eerste brief van Bahá'u'lláh, de Súriy-i-Muluk (brieven aan de koningen), als de allerbelangrijkste Tafel van hem beschrijft. Daarin roept hij alle koningen en godsdienstige leiders van de hele wereld op om zich tot hem te wenden en zijn voorschriften op te volgen.²⁴⁸ “Deze oproep (die, zoals hij uitdrukkelijk vaststelde, de Allergrootste Vrede zal brengen) werd echter onmiddellijk en met verachting door alle Koningen afgewezen”. Hierna doet Bahá'u'lláh nog een beroep op de christelijke koningen van Europa.²⁴⁹ Shoghi Effendi schrijft dat Bahá'u'lláh in deze tafel, de aard van zijn zending ontvouwt en hen aanspoort om:

Zijn Boodschap te aanvaarden; bevestigt de rechtgeldigheid van de Openbaring van de Báb; berispt hen om hun onverschilligheid voor Zijn Zaak; draagt hun op rechtvaardig en waakzaam te zijn om hun geschillen bij te leggen en hun bewapening in te krimpen; weidt uit over Zijn beproevingen; beveelt de armen in hun zorgen aan; waarschuwt hen dat “goddelijke kastijding” hen “van alle kanten” zal “overvallen” indien zij weigeren Zijn raadgevingen in acht te nemen en voorspelt Zijn “overwinning op aarde”, al zou er geen koning zijn die zijn gelaat naar Hem wendt.²⁵⁰

In die brieven heeft Bahá'u'lláh deze leiders gevraagd om bij elkaar te komen en samen te werken en te streven naar verbetering van de wereld en haar bevolking. Hij benadrukt onder andere dat voor de oplossing van de problemen tussen naties een wereldgemenebest zou moeten worden gerealiseerd.²⁵¹ Koningin Victoria heeft als enige vorst positief op de boodschap van Bahá'u'lláh gereageerd.²⁵² Bahá'u'lláh openbaarde aan haar dat de profetieën van het *Evangelie* met zijn komst waren vervuld. Hij prees de twee maatregelen die zij kort tevoren in de geest van de nieuwe tijd had getroffen; één daarvan was de afschaffing van de slavenhandel, de andere de uitbreiding van de burgerrechten.²⁵³ Shoghi Effendi zegt dat Bahá'u'lláh in zijn vermaning aan de koningen en heersers van de wereld heeft geschreven:

Nu gij de Allergrootste Vrede hebt afgewezen, houdt u aan de Kleine Vrede, zodat gij mogelijkermits uw eigen toestand en die van uw onderdanen enigermits kunt verbeteren.²⁵⁴

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft op 31 januari 1985 dat het hoofddoel van Bahá'u'lláh's verschijning op dit moment in de geschiedenis van de mensheid is het totstandbrengen van “de eenheid der mensheid” en het vestigen van “vrede” onder de volkeren:

---

248 Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 92-93. Zie ook Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 179.

249 Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 94.

250 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 179.

251 Hatcher, W.S., en Martin, J. D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p.44.

252 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boeveniers van God*, Nieuwegein, p. 64 (Zij schrijven dat Koningin Victoria na lezing van Bahá'u'lláh's brief verklaarde: Als dit Gods wil is, is het blijvend, zo niet dan kan het geen kwaad).

253 Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 97.

254 Shoghi Effendi, (1986), *Vrede. Een compilatie uit de Bahá'i geschriften*, Den Haag, p. 52.

daarom zijn alle krachten die geconcentreerd zijn op het bereiken van die doelen, door Zijn Openbaring beïnvloed. Wij weten echter dat vrede stap voor stap komt. Eerst zal de Kleine Vrede komen, wanneer de eenheid der natiën bereikt zal zijn, daarna geleidelijk de Allergrootste Vrede, de zowel geestelijke alsook sociale en politieke eenheid van de mensheid....²⁵⁵

Wat betreft “de Kleine Vrede” heeft Shoghi Effendi uitgelegd dat dit in het eerste begin “een politieke eenheid” zal zijn, die bereikt zal worden door een besluit van de regeringen van verschillende landen. Daarnaast schrijft het Universele Huis van Gerechtigheid dat hij heeft verteld dat er twee grote processen aan het werk zijn in de wereld, namelijk:

het grote Plan van God, onstuimig in haar vooruitgang, werkend door de hele mensheid, dat de obstakels voor wereldeenheden omver haalt en de mensheid in het vuur van lijden en ondervinding samensmeedt tot een ééngeworden lichaam. Dit proces zal, op het door God bepaalde tijdstip, de Kleine Vrede voortbrengen, de politieke eenwording van de wereld. De mensheid kan op dat moment worden vergeleken met een ééngeworden maar levenloos lichaam. Het tweede proces, de taak leven te blazen in dit ééngeworden lichaam - ware eenheid en spiritualiteit te scheppen met hoogtepunt de Allergrootste Vrede - is aan de Bahá'ís die, welbewust, met uitvoerige aanwijzingen en onder voortdurende goddelijke leiding, werken aan de oprichting van het bouwwerk van het Koninkrijk van God op aarde, waarheen zij hun medemensen oproepen ....²⁵⁶

Gedurende zijn ballingschap (vanaf 1853 tot aan het eind van zijn leven in 1892) openbaarde Bahá'u'lláh duizenden verzen, die verzameld zijn in meer dan honderd werken die op zijn naam staan en ook ‘tafelen’ worden genoemd.

De Tafel van Kullu't-Ta'ám en het gedicht Rashh-i-'Amá werden geopenbaard in Teheran en zijn de eerste vruchten van Zijn goddelijke pen. Ze zijn de voorboden van die onsterfelijke werken zoals *Het Boek Van Zekerheid (Kitáb-i-Íqán)*, *Verborgene Woorden (Kalamát-i-Maknúnih)* en *De Zeven Valleien (Háft Vádí)*. Voorafgaande aan Zijn verkondiging in Baghdád, nam het aantal van Zijn geschriften toe. Daarmee effenden deze de weg voor een verdere bloei van Zijn profetische genie en Zijn opzienbarende verkondiging aan de wereld, zoals in de vorm van brieven aan koningen en staatshoofden. Ten slotte voor de laatste vervulling van Zijn zending in de Wetten en Verordeningen van Zijn Beschikking, die werden geformuleerd tijdens Zijn opsluiting in de gevangenis in 'Akká.²⁵⁷

In 'Akká omstreeks 1873, negentien jaar vóór zijn dood, voltooide Bahá'u'lláh “*De Kitáb-i-Aqdas. Het heiligste boek*”. Het wordt beschouwd “als het Moederboek van Zijn Beschikking en het Handvest van Zijn nieuwe Wereldorde”.²⁵⁸ Hij heeft in zijn tafelen na de *Kitáb-i-Aqdas* over dit boek gezegd dat de *Kitáb-i-Aqdas* op dusdanige wijze geopenbaard is:

255 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1986), *Vrede. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 78.

256 Idem, p. 73-74.

257 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 127 en 230.

258 Idem, p. 223-226.

dat het alle goddelijk ingestelde Beschikkingen aantrekt en omhelst.... Het bereik ervan is zo omvangrijk dat het alle mensen heeft omsloten, voordat zij het hebben erkend. Eerlang zal zijn soevereine kracht, zijn doordringende invloed en de grootheid van zijn macht op aarde aan de dag zijn getreden....²⁵⁹

Het is niet alleen een wetboek, maar het behandelt allerlei kwesties. Het richt zich op de noden van de gehele mensheid en hoewel bepaalde verordeningen gericht naar iets verwijzen, hebben zij ook universele implicaties.²⁶⁰

In 1890 ontving Bahá'u'lláh in Bahjí²⁶¹ de bekende oriëntalist professor Edward G. Browne, van de Universiteit van Cambridge. Volgens Gouvion en Jouvion schrijft Browne over deze ontmoeting dat hij het gezicht van Bahá'u'lláh nooit zal vergeten, ofschoon hij het niet kon beschrijven. De doordringende ogen leken diep in iemands ziel te lezen en macht en autoriteit spraken uit dat hoge voorhoofd. Bahá'u'lláh spreekt onder andere de volgende woorden tegen hem “Geprezen zij God, dat gij gekomen zijt!... Gij zijt hier gekomen om een gevangene en banneling te bezoeken...” en hij voegt er aan toe “Wij wensen slechts het welzijn van de wereld en het geluk der volkeren”:

toch houdt men Ons voor een onruststoker en oproerkraaier, die het verdiende gekneveld en verbannen te worden... Dat alle volkeren één worden in geloof en alle mensen als broeders, dat de banden van liefde en eenheid onder de mensen verstevigd worden, dat verscheidenheid van godsdienst ophoudt te bestaan, alle onenigheid tussen rassen teniet wordt gedaan: welk kwaad schuilt daarin?...Toch zal dit eenmaal geschieden; dit vruchteloos strijden, deze vernietigende oorlogen zullen voorbijgaan en de ‘Allergrootste Vrede’ zal komen. Heeft gij dit in Europa ook niet nodig? Is dit niet wat Christus voorspelde...Toch zien Wij uw koningen en heersers hun schatten gemakkelijker besteden aan middelen ter vernietiging van het menselijke ras dan aan datgene wat zou bijdragen aan het geluk van de mensheid...Deze strijd, dit bloedvergieten en deze tweedracht moeten ophouden, en alle mensen moeten als één familie zijn...Men beroeme er zich niet op zijn vaderland lief te hebben, maar stelle er een eer in de gehele wereld lief te hebben.²⁶²

In de vroege ochtend van de 29e mei 1892 overleed Bahá'u'lláh. Nog diezelfde avond werd hij in een kamer vlak naast zijn huis in Bahjí bijgezet en deze graftombe is vanaf die tijd voor alle bahá'ís in de wereld de heiligste plek op aarde en de plaats waarheen men zich in gebed keert. Overigens beschrijven

259 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 165.

260 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.10-11 (1e druk in Nederlands in 1997).

261 De laatste jaren van het leven van Bahá'u'lláh (1879-1892) bracht hij door in het huis van Bahjí, net buiten 'Akká, ook al was hij formeel nog een gevangene van het Ottomaanse Rijk.

262 Bahá'u'lláh zoals vermeld door Browne, E.G., en geciteerd door: Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 70-72. Zie ook: Balyuzi, H.M., (1980), *Bahá'u'lláh, The King of Glory*, Worcester, p. 371-373; Faizi, M.A., (1990), *The life of Bahá'u'lláh. Hayát-i-Haḍrat-i Bahá'u'lláh*, Hofheim-Langenhain, p. 240-242; Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 202 en Momen, M., (1981), *The Bábí and Bahá'í Religions, 1844-1944: Some Contemporary Western Accounts*, Oxford, p. 225-231.

de bahá'ís zijn verscheiden niet als dood maar als zijn hemelvaart. Hij had voor zijn overlijden op twee belangrijke plaatsen zijn opvolger aangewezen, zowel in de *Kitáb-i-Aqdas* als in zijn testament, de *Kitáb-i-Ahd* (*Boek van het Verbond*).²⁶³

2.3.3 'Abdu'l-Bahá (1844-1921) de opvolger

Naast de verkondiging van de Báb vond op 23 mei 1844 nog een belangrijke gebeurtenis plaats in de geschiedenis van het Bahá'í-geloof, namelijk de geboorte van Bahá'u'lláh's zoon 'Abás in Teheran. Hij deelde vanaf 9 jarige leeftijd het lot van zijn vader in ballingschap en gevangenis.

Negen dagen na het overlijden van Bahá'u'lláh werd het eerdergenoemde testament geopend in aanwezigheid van een groot aantal mensen in Bahjí. Daarin wees Bahá'u'lláh zijn oudste zoon aan als zijn enige rechtmatige opvolger en de uitlegger van zijn geschriften. Die zoon koos de titel 'Abdu'l-Bahá, dat dienaar van Bahá betekent. Bahá'u'lláh sloot in zijn testament een verbond²⁶⁴ met al zijn volgelingen. Hij riep hen op om zich eensgezind achter zijn oudste zoon te scharen en zijn gezag onvoorwaardelijk te aanvaarden. Bahá'u'lláh gaf 'Abdu'l-Bahá de titel van het "Mysterie Gods", en noemde hem ook de "Machtigste Tak".²⁶⁵ Hij wordt beschouwd:

als het Middelpunt en de Spil van Bahá'u'lláhs ... Verbond, ... als de vlekkeloze Spiegel van Zijn licht, het volmaakte Toonbeeld van Zijn leringen, ... de belichaming van ieder bahá'í-ideaal ....²⁶⁶

In de bahá'í-opvoeding wordt dan ook regelmatig gebruik gemaakt van de vele verhalen over zijn leven.

---

263 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 73-75. Zie ook: Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 39.

264 In de inleiding van de compilatie van "Het verbond" staat een brief van het Universele Huis van Gerechtigheid van 23 maart 1975. Het schrijft: "...In religieuze zin is een Verbond een bindende overeenkomst tussen God en de mens, waarin God van de mens een bepaalde houding verlangt, in ruil waarvoor Hij bepaalde zegeningen waarborgt; of waarin Hij de mens bepaalde gaven schenkt, in ruil waarvoor Hij van degene die deze aanvaardt vergt dat hij het op zich neemt zich op een bepaalde wijze te gedragen. Er bestaat bijvoorbeeld het Grote Verbond, dat elke Manifestatie van God met Zijn volgelingen sluit en waarin Hij belooft dat in de volheid der tijden een nieuwe Manifestatie gezonden zal worden en Hij van hen eist, dat zij Hem aanvaarden wanneer dit plaatsvindt. Er is ook het Kleine Verbond dat een Manifestatie van God met Zijn volgelingen sluit, dat zij na Hem de door Hem benoemde Opvolger aanvaarden. Als zij dit doen, kan het Geloof verenigd en zuiver blijven; zo niet, dan wordt het Geloof verdeeld en raken zijn krachten uitgeput". Bahá'u'lláh sloot met zijn volgelingen ook zo'n verbond over het feit dat zij na hem de door hem benoemde opvolger, 'Abdu'l-Bahá, zouden aanvaarden. Verder stelde Bahá'u'lláh in, dat het Universele Huis van Gerechtigheid, dat alle bahá'ís ter wereld vertegenwoordigd, moest worden gekozen om toezicht te houden op alle aangelegenheden. 'Abdu'l-Bahá benoemde in zijn testament Shoghi Effendi tot de Behoeder van het geloof én zijn opvolger en machtigde hem de geschriften uit te leggen. Met andere woorden Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi en de besluiten van het Universele Huis van Gerechtigheid zijn het gezag waarnaar alle bahá'ís zich voor leiding moeten wenden. Zie: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1992), *Het verbond*, Den Haag, p. 3 en Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het Nieuwe Tijdperk*, Den Haag, p. 133-134. Zie ook: Taherzadeh, A., (2000), *Het Kind van het Verbond*, Oxford, p. 12; Taherzadeh, A., (1992), *The Covenant of Bahá'u'lláh*, Oxford, p. 103 en 130-131; McMullen, M., (2000), *The Bahá'í. The Religious Construction of a Global Identity*, New Jersey and London, p. 57 en hoofdstuk 2.4, *Het verbond*.

265 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 180 en Bahá'u'lláh zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 40.

266 Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 39-40 en Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 180. Zie ook: National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 17-19; Taherzadeh, A., (1992), *The Covenant of Bahá'u'lláh*, Oxford, p. 103 en 130-131 en Taherzadeh, A., (2000), *Het Kind van het Verbond*, Oxford, p. 12.

‘Abdu’l-Bahá zorgde er onder meer voor dat het stoffelijk overschot van de Báb, na 50 jaar lang verborgen te zijn geweest, naar het Heilige land werd verplaatst en startte met het bouwen van het mausoleum op de berg Karmel om hem daar zijn laatste rustplaats te geven.

Na zijn vrijlating in 1908 ondernam ‘Abdu’l-Bahá van 1911 tot 1913 een aantal reizen naar Europa en Amerika. Daar verkondigde hij Bahá’u’lláh’s boodschap van eenheid en sociale gerechtigheid aan kerkgenootschappen, vredesbewegingen, leden van vakverenigingen, universiteiten, journalisten, regeringsfunctionarissen en in veel publieke bijeenkomsten.

Hij keerde in 1913 naar Haifa terug. Als gevolg van de eerste wereldoorlog wordt de communicatie met de buitenwereld bemoeilijkt.²⁶⁷ Gedurende deze jaren schreef ‘Abdu’l-Bahá zijn *Tafelen van het Goddelijke Plan*, waarin hij de instructies gaf voor de verspreiding van het Bahá’i-geloof. Verder legde hij in zijn testament onder meer de fundamenteën vast voor de huidige bestuurlijke orde van het Bahá’i-geloof.²⁶⁸ ‘Abdu’l-Bahá’s geschriften, toespraken en uitleg over een breed scala van onderwerpen, zijn thans onderwerp van onderzoek en verdieping.

Op 17 december 1919 schreef hij een gedetailleerde brief naar de Centrale Organisatie voor Duurzame Vrede in Den Haag. Hij stelt daarin dat de sleutel tot vestiging van de wereldvrede, eenheid van geweten is. Want totdat de mensen eensgezind worden, kan geen belangrijke zaak tot stand worden gebracht. Volgens hem zou eenheid van geweten gebaseerd moeten zijn op een aantal vooruitstrevende principes en acties. Deze betreffen onder andere de gelijkwaardigheid van man en vrouw, het geven van onderwijs aan iedereen, onafgebroken onderzoek en streven naar rechtvaardigheid. Hij roept ook op tot de vestiging van een universeel opperste gerechtshof, waaraan alle internationale conflicten voorgelegd moeten worden.²⁶⁹

‘Abdu’l-Bahá overleed op 28 november 1921 en werd begraven in een van de kamers van het mausoleum van de Báb op de berg Karmel te Haifa.

2.3.4 Shoghi Effendi Rabbání (1897-1957) de Behoeder

In zijn testament benoemde ‘Abdu’l-Bahá zijn oudste kleinzoon, Shoghi Effendi, als zijn opvolger en tot de Behoeder van het geloof en gezaghebbend uitlegger van de leringen.²⁷⁰ Gedurende de zesendertig jaar van zijn behoederschap heeft Shoghi Effendi veel geschriften van Bahá’u’lláh en ‘Abdu’l-Bahá in het Engels vertaald, hun betekenis toegelicht en de vorming van plaatselijke en nationale bahá’i-instellingen aangemoedigd. Hij gaf leiding aan een reeks plannen die tot doel hadden de bahá’i-idealen over de hele wereld te verspreiden. Bijna al zijn geschriften bestaan uit brieven soms ter dikte van een boek. Zij zijn meestal geschreven aan de bahá’is. Aan de bahá’is in het Oosten in het Farsi en Arabisch en aan de bahá’is in het Westen onder andere in het Engels. Zijn belangrijke boek heet *God schrijdt*

267 Faizi, M.A., (1986), *The life of ‘Abdu’l-Bahá. Hayát-i-Haḍrat-i ‘Abdu’l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, p. 251-255.

268 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 343.

269 ‘Abdu’l-Bahá, (1999), *Het vraagstuk van Universele vrede, De Tafel aan Den Haag door ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag (Een brief geschreven door ‘Abdu’l-Bahá aan de Centrale Organisatie voor een Duurzame Vrede te Den Haag, 17 december 1919. Oorspronkelijke titel: *The Tablet to The Hague by ‘Abdu’l-Bahá*).

270 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá’is van Nederland, (2004), *Bahá’i-gemeenschap Nederland. Statuten*, Den Haag, p. 5.

voorbij²⁷¹ en al zijn documenten zijn in te zien in het documentatiecentrum van de bahá'ís in Haifa. De documenten gaan over allerlei onderwerpen en worden ook nu nog bestudeerd en gepubliceerd.²⁷²

Shoghi Effendi besteedde, als de Behoeder, onder andere veel aandacht aan het tot stand komen en structureren van het bestuursstelsel en aan het geografisch uitbreiden van de wereldwijde Bahá'í-gemeenschap. In de inleiding van de *Kitáb-i-Aqdas* schrijft het Universele Huis van Gerechtigheid:

Shoghi Effendi richtte gedurende de zesendertig jaar van zijn beleidsperiode de structuur van gekozen geestelijke raden op - de Huizen van Gerechtigheid waar in de *Kitáb-i-Aqdas* naar verwezen wordt en die nu in hun embryonale stadium verkeren - en gaf met hun medewerking de aanzet tot de systematische tenuitvoerbrenging van het Goddelijk Plan dat 'Abdu'l-Bahá had ontworpen voor de verspreiding van het Geloof over de gehele wereld. Op basis van de sterke bestuurlijke structuur die was gevestigd, zette hij ook de processen in beweging die een essentiële voorbereiding waren op de verkiezing van het Universele Huis van Gerechtigheid.²⁷³

Shoghi Effendi overleed in 1957 gedurende een verblijf in Londen²⁷⁴ en is daar ook begraven. De leiding van de Bahá'í-gemeenschap werd gecontinueerd, door een door hem benoemde groep die “de Handen van de Zaak van God”²⁷⁵ werd genoemd, tot het eind van het 10 jarenplan (1953 – 1963) van Shoghi Effendi. In 1963 werd voor de eerste keer het Universele Huis van Gerechtigheid “in geheime stemming en met meerderheid van stemmen in een drietrapsverkiezing door volwassen bahá'ís uit de hele wereld gekozen”.²⁷⁶ Dit is het hoogste orgaan van de Bahá'í-gemeenschap, dat tussen Bahá'u'lláh en zijn volgelingen werd ingesteld.

---

271 Shoghi Effendi, (1944), *God Passes By*, Wilmette (In 1983 vertaald in het Nederlands *God schrijdt voorbij*).

272 Zie bijvoorbeeld: Shoghi Effendi, (1938), *The World Order of Bahá'u'lláh*, Wilmette; Shoghi Effendi, (1971), *Messages to the Bahá'í World, 1950-1957*, Wilmette; Shoghi Effendi, (1974), *Bahá'í Administration*, Wilmette; Shoghi Effendi, (1976), *Principles of Bahá'í Administration, 4th ed.*, London; Shoghi Effendi, (1980), *Citadel of Faith: Messages to America, 1947-1957*, Wilmette; Shoghi Effendi, (1981), *The Dispensation of Bahá'u'lláh*, Wilmette en Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette.

273 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.12 (1e druk in Nederlands in 1997) en Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 127-128.

274 Rabbání, R., (1969), *The priceless pearl*, London (Een belangrijke biografie die is geschreven door de echtgenote van Shoghi Effendi: 'Amatu'l-Bahá Rúhíyyih Khánum).

275 Volgens de wil en het testament van 'Abdu'l-Bahá moeten de leden van de Handen van de Zaak worden benoemd door Shoghi Effendi. De leden van de Handen van de Zaak van God is een groep bahá'ís, voor het leven benoemd, waarvan de belangrijkste taak is het beschermen en verbreiden van het Bahá'í-geloof. Deze titel is echter na het overlijden van Shoghi Effendi niet meer gegeven. In november 1964 bepaalde het Universele Huis van Gerechtigheid dat het geen wet kon uitvaardigen die het mogelijk maakte Handen van de Zaak te benoemen. In september 2007 stierf het laatste nog levende lid van de Handen van de Zaak. Het werk van de Handen van de Zaak wordt nu uitgevoerd door continentale raadgevers en hulpraadsleden. Zie ook: Hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*; Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*; Karmel Nijmegen, p. 455-457; Smith, P., (1987), *The Babi's & Bahá'í Religions; From messianic Shi'ism to a world religion*, Cambridge, p.128-130 en 'Amatu'l-Bahá Rúhíyyih Khánum (Zij was de vrouw van Shoghi Effendi en ook een van de leden van de Handen van de Zaak), (1992), *The Ministry of the Custodians 1957-1963*, Great Britain.

276 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.12 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 127-128.

2.4 Het verbond

Volgens de bahá'í-leer is het verbond, dat is ingesteld door Bahá'u'lláh, essentieel.²⁷⁷ Iedere bahá'í is vrij om de geschriften te interpreteren op basis van het eigen bevattingsvermogen. Shoghi Effendi zegt dat men onder de aandacht moet brengen dat in het Bahá'í-geloof iedereen het recht heeft om zich in vrijheid te uiten, naar wat iemands hart of verstand ingeeft.²⁷⁸ Als er geen verbond zou bestaan dan zou deze interpretatievrijheid onvermijdelijk leiden tot dogmatische chaos en de vorming van talrijke sekten op basis van de interpretaties van verschillende personen. Het verbond stelt dat, terwijl ieder individu vrij is om de Bahá'í-geschriften te interpreteren, niemand de autoriteit op het gebied van interpretatie daarvan kan claimen. Alleen de geschriften van Bahá'u'lláh en de uitleg en uiteenzettingen van 'Abdu'l-Bahá (het Middelpunt van het Verbond) en Shoghi Effendi (de Behoeder van de Zaak) zijn gezaghebbend en bindend. Daarnaast wordt de bahá'ís opgedragen zich te richten op het Universele Huis van Gerechtigheid, het hoogste bestuursorgaan van de internationale Bahá'í-gemeenschap.²⁷⁹ In de inleiding van de *Kitáb-i-Aqdas* schrijft het Universele Huis van Gerechtigheid:

Het geopenbaarde Woord van Bahá'u'lláh vormt, tezamen met de uitleg en uiteenzettingen van het Middelpunt van het Verbond en de Behoeder van de Zaak, het bindende referentiekader van het Universele Huis van Gerechtigheid en zijn vaste grondslag.²⁸⁰

Met het heengaan van Shoghi Effendi en de vestiging van het Universele Huis van Gerechtigheid kwam de leiding van de Bahá'í-gemeenschap niet langer via een persoonlijk kanaal, dat organisch verbonden was aan de manifestatie van God, tot stand, maar via een lichaam gekozen door de bahá'ís zelf. Sinds haar verkiezing in 1963 (voor de eerste maal), leidt het Universele Huis van Gerechtigheid de Bahá'í-wereldgemeenschap. Het is ingesteld door Bahá'u'lláh als het hoogste wetgevende orgaan van het Bahá'í-bestuursstelsel. Hij schrijft dat zijn leden “de Gevolmachtigden van God onder Zijn dienaren” zijn.²⁸¹ Het is echter alleen het instituut zelf dat met zulke leiding is begiftigd en niet de individuele leden ervan.²⁸² Volgens de expliciete teksten van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá, hebben de wetgevende handelingen van het Universele Huis van Gerechtigheid dezelfde autoriteit voor de bahá'ís als de heilige teksten zelf. Het verschil is dat het Universele Huis van Gerechtigheid het recht heeft haar verordeningen te herroepen of te wijzigen als de Bahá'í-gemeenschap zich ontwikkelt of als de

---

²⁷⁷ Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Babá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 178-181; Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá, (1976), *Testamenten van Babá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag en Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1992), *Het Verbond*, Den Haag. Zie ook: Taherzadeh, A., (2000), *Het Kind van het Verbond*, Oxford, p. 12 en Taherzadeh, A., (1992), *The Covenant of Babá'u'lláh*, Oxford, p. 103 en 130-131.

²⁷⁸ Shoghi Effendi, (1974), *Bahá'í Administration*, Wilmette, p. 63.

²⁷⁹ Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 77.

²⁸⁰ Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.12-13 (1e druk in Nederlands in 1997).

²⁸¹ Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Babá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 106.

²⁸² Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2009), 'Verdieping', in: *Bahá'í Berichten, voor de bahá'ís in Nederland*, (23 september 2009), Den Haag, nr. 6, p. 7. Zie ook: <http://info.bahai.org/universal-house-of-justice.html> (geraadpleegd op 3 oktober 2009).

omstandigheden daarom vragen, maar “kan het geen van de wetten die expliciet in de heilige Tekst vermeld staan, afschaffen of wijzigen”.²⁸³ ‘Abdu’l-Bahá stelt dat alle vraagstukken en onderwerpen die niet uitdrukkelijk in de heilige geschriften van het geloof worden behandeld “verwezen [moeten] worden naar het Universele Huis van Gerechtigheid. Hetgeen dit lichaam of eenstemmig of bij meerderheid van stemmen besluit, is waarlijk de waarheid...”.²⁸⁴ Hij licht dit verder toe:

Die zaken die het belangrijkst zijn en die de grondslag vormen van de Wet Gods staan uitdrukkelijk in de Tekst opgetekend, maar aanvullende wetten worden aan het Huis van Gerechtigheid overgelaten. De wijsheid hiervan is dat de tijden nooit gelijk blijven, want verandering is een noodzakelijke eigenschap en een essentieel kenmerk van deze wereld, en van tijd en plaats. Daarom zal het Huis van Gerechtigheid in overeenstemming daarmee handelen... Kortom, dit is de wijsheid dat maatschappelijke wetten naar het Huis van Gerechtigheid worden verwezen.²⁸⁵

Het verbond is een uiterst belangrijk punt in het Bahá’í-geloof, de bron van haar eenheid en vormt een fundamenteel onderwerp in de opvoeding en opleiding:

De kracht van het Verbond zal de Zaak van Bahá’u’lláh beschermen tegen de twijfel van het volk van dwaling. Het is de versterkte vesting van de Zaak van God en de hechte pijler van Gods religie. Geen andere kracht dan het Verbond van God kan de eenheid in de Bahá’í wereld in deze dag handhaven; anders zouden geschillen, gelijk een hevige storm, de Bahá’í wereld teisteren.²⁸⁶

Alhoewel de bahá’ís er van overtuigd zijn dat de leer van Bahá’u’lláh datgene is wat eenheid in de wereld zal brengen, is het verbond een bescherming er van. Daarom zegt het Universele Huis van Gerechtigheid dat het verbond de “spil van de eenheid van de wereld der mensheid” is, daar het de eenheid en de zuiverheid van het geloof zelf bewaart en het beschermt tegen scheuring, een lot dat alle openbaringen in het verleden was beschoren. Bovendien is het verbond vastgelegd in de geschriften van Bahá’u’lláh zelf. Het zal dus duidelijk zijn dat het aanvaarden van Bahá’u’lláh betekent, dat men zijn verbond aanvaardt; het afwijzen daarvan betekent dat men hem afwijst.²⁸⁷

2.5 Bahá’í-geschriften

Bahá’u’lláh’s geschriften zijn universeel en bestrijken elke fase van het menselijk leven, individueel en maatschappelijk, stoffelijk en geestelijk. Zij beslaan meer dan honderd boeken, waarvan de meeste zijn geschreven

283 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.14 (1e druk in Nederlands in 1997).

284 Shoghi Effendi, (1981), *Beschikking van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 54. Zie ook: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2009), ‘Verdieping’, in: *Bahá’í Berichten, voor de bahá’ís in Nederland*, (23 september 2009), Den Haag, nr. 6, p. 6.

285 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.13 (1e druk in Nederlands in 1997).

286 ‘Abdu’l-Bahá, (1981), *Tafelen van het Goddelijk plan*, Den Haag, p. 22. Zie ook: Taherzadeh, A., (2000), *Het Kind van het Verbond*, Oxford, p. 12.

287 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1992), *Het Verbond*, Den Haag, nr. 46, p. 35. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het Nieuwe Tijdperk*, Den Haag, p. 133-134 en Shoghi Effendi (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 250-251 en Shoghi Effendi, (1992), *Het Verbond*, Den Haag, nr. 15, p. 17.

onder de moeilijke omstandigheden van balingschap en gevangenschap.²⁸⁸ Deze verzameling geschriften van Bahá'u'lláh vormt de Bahá'i-openbaring en is, zoals eerder aangegeven, samen met “de uitleg en uiteenzettingen” van ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi, leidend en bindend voor de bahá'ís.²⁸⁹ De boodschap van Bahá'u'lláh is gericht aan de gehele mensheid en biedt de structuur om eenheid te realiseren. Zij beoogt onder andere de verwezenlijking van een morele, sociale en wetenschappelijke eenheid, de heelheid van de mensheid en de realisatie van wereldvrede; die hij *grootste vrede* noemt. *Het Boek Van Zekerheid (Kitáb-i-Iqán)* en *Het Heiligste Boek (Kitáb-i-Aqdas)* zijn twee belangrijke geschriften van Bahá'u'lláh.²⁹⁰ Shoghi Effendi schrijft over de *Kitáb-i-Aqdas* en de tafelen die Bahá'u'lláh tot het eind van zijn leven bleef openbaren:

De formulering door Bahá'u'lláh in de *Kitáb-i-Aqdas* van de fundamentele wetten van Zijn Beschikking werd, toen het einde van Zijn zending naderde, gevolgd door de uiteenzetting van bepaalde voorschriften en beginselen die de kern vormen van Zijn Geloof, door het opnieuw bevestigen van waarheden die Hij reeds eerder had verkondigd, door het uitwerken en verduidelijken van enkele wetten die Hij reeds had gegeven, door de openbaring van nog meer profetieën en waarschuwingen en door het instellen van bijkomende verordeningen die tot doel hadden de wetbepalingen in Zijn Heiligste Boek aan te vullen. Deze waren opgetekend in talloze Tafelen die Hij tot de laatste dagen van Zijn aardse bestaan bleef openbaren, waarvan de “*Ishráqát*” (*Pracht*), de “*Bishárát*” (*blijde Tijding*), de “*Tarázá*” (*Ornamenten*), de “*Tajalliyát*” (*Lichtstralen*), de “*Kalimát-i-Firdawsíyyih*” (*Woorden van het Paradijs*), de “*Lawh-i-Aqdas*” (*Heiligste Tafel*), de “*Lawhi-Dunyá*” (*Tafel van de Wereld*), en de “*Lawh-i-Maqsúd*” (*Tafel van Maqsúd*) de vermeldenswaardigste zijn. Deze Tafelen-de laatste machtige uitstortingen van Zijn onvermoeibare pen-moet men rekenen tot de uitgelezen vruchten van Zijn geest, en moeten worden gezien als het hoogtepunt van Zijn veertigjarig beleid.²⁹¹

Volgens Hatcher en Martin vallen de onderwerpen van de geschriften van Bahá'u'lláh in verschillende categorieën uiteen. In één daarvan komt het concept van progressieve openbaring van God voor, zoals dit in *Het Boek Van Zekerheid* wordt behandeld. Hierop wordt later teruggekomen. Een andere categorie heeft betrekking op het menselijke leven en gedrag, waarbij Bahá'u'lláh, als manifestatie van God op aarde, mensen vermaant en aanmoedigt. Hij verklaart onder andere de aard en het doel van het leven,

288 Het is vermeldenswaardig dat de grote hoeveelheid geschriften van de Báb, Bahá'u'lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi in de vele duizenden lopen. Alle geschriften, ook die nog niet gepubliceerd zijn, worden bewaard in het archiefgebouw te Haifa (Israël). Daar worden deze door het Research Centre onder andere bestudeerd, geselecteerd, vertaald en verspreid onder de wereldwijde Bahá'i-gemeenschap, onder toezicht van het Universele Huis van Gerechtigheid. Zie: Buck, C., (1998), ‘A Symbolic Profile of the Bahá'í Faith’ in: *the Journal of Bahá'í Studies* (Vol. 8 number 4 -1998) en Saiedi, N., e.a., (2003), *Khoosh-i Há'i az Kharman-i-Adab va Honar*, Landegg Academy, Switzerland, Vol. 14, p. 13. Zie ook: <http://www.newnegah.org/articles/666> en http://hessamibooks.blogspot.nl/2011/03/blog-post_10.html (geraadpleegd op 27 december 2011).

289 Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 84. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.12-13 (1e druk in Nederlands in 1997) en Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 230.

290 Beck, H.L., e.a., (1997), *Grondleggers van het Geloof. De levensverhalen van Mozes, Boeddha, Jezus en Mohammed*, Amsterdam, p. 257-258.

291 Shoghi Effendi (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 227-228.

beschrijft haar processen en adviseert de mensen om in overeenstemming met Gods wil te handelen. Een volgende categorie bestaat uit wetten en verordeningen, die voor de bahá'ís bindend zijn. Verder stelt hij sociale en bestuurlijke instellingen in, waarbij hij zorgvuldig de grenzen van hun gezag, hun rechten en bevoegdheden bepaalt.²⁹² Deze laatste twee categorieën, de wetten en instellingen, vormen samen het systeem dat Bahá'u'lláh's bestuursorde wordt genoemd. Het doel daarvan is de eenheid van de (wereldwijde) gemeenschap te waarborgen en ook om als instrument te dienen bij de totstandkoming van wereldeenheden. Deze geschriften zijn allemaal oorspronkelijk in het Perzisch of Arabisch geschreven en in meer dan 800 talen vertaald. Bij deze leringen, uitgangspunten en idealen, gaat het er om hoe de gelovigen daar in de praktijk van alle dag actief mee omgaan.²⁹³ Bahá'u'lláh schreef over de aard van zijn openbaring en de manier waarop de eenheid van de mensheid tot stand kan komen:

...Door de beweging van Onze Pen van heerlijkheid hebben Wij, in opdracht van de almachtige Beschikker, ieder menselijk omhulsel nieuw leven ingeblazen en ieder woord met nieuwe kracht begiftigd. Al het geschapene verkondigt de bewijzen van deze wereldomvattende wedergeboorte.²⁹⁴ ...O gij die op aarde woont! Het onderscheidende kenmerk, dat het bijzondere karakter van deze meest voortreffelijke Openbaring tekent, bestaat hieruit, dat Wij enerzijds, al datgene wat de oorzaak is geweest van strijd, kwaadwilligheid en onheil onder de mensenkinderen uit de bladzijden van Gods heilig Boek hebben uitgewist en anderzijds de essentiële vereisten voor eendracht, begrip en voor volledige en blijvende eenheid hebben vastgesteld. Wel gaat het hen die Mijn wetten nakomen.²⁹⁵ ...Onverholen en openlijk heeft deze Verguisde te allen tijde voor het aangezicht van alle volkeren der wereld datgene verkondigd wat zal dienen als de sleutel voor het ontsluiten van de deuren van kunst en wetenschap, van kennis, van welzijn, van voorspoed en rijkdom.²⁹⁶

De bahá'ís proberen de leringen uit te dragen in hun dagelijks handelen en dit al in een heel vroeg stadium aan hun kinderen bij te brengen. Voor een betere beeldvorming zal nog bij enkele belangrijke aspecten worden stilgestaan.

2.6 Het huidige bestuursstelsel

Het bestuursstelsel van Bahá'u'lláh is volgens Shoghi Effendi “een stelsel dat tegelijk de voorloper, de kern en het patroon van Zijn Wereldorde is”,²⁹⁷ en onlosmakelijk verbonden met de bahá'í-leringen. Het vormt een wereldwijd netwerk waarbinnen onder andere veel aandacht wordt geschonken aan educatie en voor sociale cohesie zorgt. Het wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de openbaring van Bahá'u'lláh. Het huidige bestuursstelsel bestaat enerzijds uit *gekozen* raden, internationaal, nationaal en plaatselijk. Zij zijn de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke

292 Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 84.

293 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boeveniers van God*, Nieuwegein, p. 191 en 185.

294 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 68.

295 Idem, p. 77.

296 Idem, p. 79.

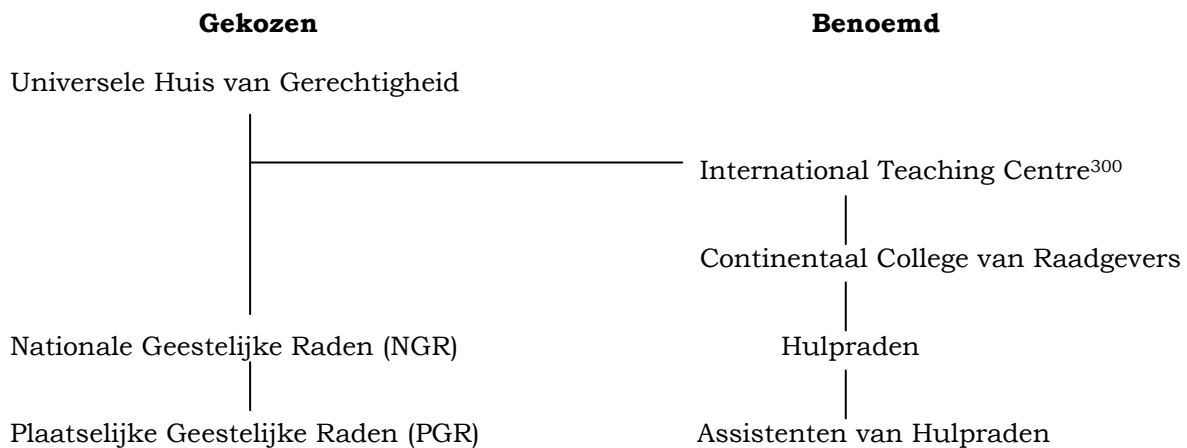
297 Shoghi Effendi (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. xxvi. Zie over “wereldorde” in volgende hoofdstuk.

macht over de Bahá'í-gemeenschap van het gebied waarvoor zij gekozen zijn. Anderzijds bestaat het uit instituten, waarin voortreffelijke en toegewijde gelovigen worden *benoemd* met het specifieke doel het geloof van Bahá'u'lláh te beschermen en te verbreiden.²⁹⁸

Wel gaat het hem die zijn blik gericht houdt op de Orde van Bahá'u'lláh en zijn Heer daarvoor dank brengt. Want hij zal voorzeker geopenbaard worden.

De Báb²⁹⁹

**Bahá'u'lláh
'Abdu'l-Bahá
Shoghi Effendi**

Bahá'í administratieve orde

Alle gekozen Geestelijke Raden bestaan uit negen bahá'ís van 21 jaar of ouder. Er is geen verkiezingscampagne of kandidaatstelling en de stemming is geheim. Raadsleden worden op democratische wijze gekozen bij meerderheid van stemmen, d.w.z. de negen personen met het hoogste aantal stemmen zijn gekozen.

Op internationaal niveau heet deze Raad: Het Universele Huis van Gerechtigheid (UHvG), dat voor het eerst in 1963 werd gekozen en dat het

²⁹⁸ Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag, p.7.

²⁹⁹ De Báb, in *Perzische Bayán*, zestiende hoofdstuk van de derde Váhíd (= eenheid), p.110. Zie ook: Shoghi Effendi (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 343.

³⁰⁰ Zoals eerder is aangegeven bepaalde het Universele Huis van Gerechtigheid in november 1964 dat het geen wet kon uitvaardigen die het mogelijk maakte Handen van de Zaak te benoemen. Het besliste in 1968 dat de functies van de Handen van de Zaak onder de verantwoordelijkheid van de Continentale Colleges van Raadgevers zouden vallen en die functioneren sinds 1973 onder verantwoordelijkheid van het International Teaching Centre dat toen werd ingesteld en in Haifa (Israël) zetelt. In september 2007 stierf het laatste nog levende lid van de Handen van de Zaak. Zie ook: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2004), *Het instituut van de raadgevers. Een document opgesteld door Het Universele Huis van Gerechtigheid*, Den Haag, p. 9-10.

hoogste bestuursorgaan van de Bahá'í-wereldgemeenschap is. Zij zetelt op de berg Karmel in Haifa, Israël. Haar negen leden worden elke vijf jaar gekozen door de leden van alle Nationale Geestelijke Raden.

Op nationaal niveau wordt de Nationale Geestelijke Raad (NGR) voor één jaar gekozen door afgevaardigden van de diverse regio's en/of plaatsen in een land. Zij zijn verantwoordelijk voor het beheer van aangelegenheden van het geloof in dat land.

Op plaatselijk niveau worden één keer per jaar, op 21 april de herdenkingsdag van de verkondiging van Bahá'u'lláh, de leden van de Plaatselijke Geestelijke Raden (PGR) gekozen, in een gemeente waar 9 of meer bahá'ís wonen.³⁰¹ Bahá'u'lláh zegt in de *Kitáb-i-Aqdas* het volgende:

De Heer heeft beschikt dat in iedere stad een Huis van Gerechtigheid moet worden opgericht, waarin raadslieden ten getale van Bahá³⁰² ...Het is hun plicht samen te beraadslagen en terwille van God rekening te houden met de belangen van Zijn dienaren zoals zij rekening houden met hun eigen belangen en datgene te kiezen wat gepast en betamelijk is.³⁰³

'Abdu'l-Bahá verklaart in navolging daarop in zijn testament dat het Universele Huis van Gerechtigheid de macht heeft wetten uit te vaardigen die niet uitdrukkelijk zijn geformuleerd in de *Kitáb-i-Aqdas*:

En aangezien het Huis van Gerechtigheid de macht heeft wetten uit te vaardigen die niet uitdrukkelijk in het Boek staan vermeld en die dagelijkse zaken betreffen, heeft het eveneens de macht deze te herroepen. Zo kan bijvoorbeeld het Huis van Gerechtigheid nu een bepaalde wet uitvaardigen en doen uitvoeren en kan honderd jaar later, als de omstandigheden grondig zijn veranderd, een ander Huis van Gerechtigheid de macht hebben en naar gelang van de eisen van die tijd, die wet veranderen.³⁰⁴

Voor de bevoegdheid van alle *gekozen* raden geldt het fundamentele principe van het Bahá'í-bestuursstelsel, dat macht en autoriteit niet berust bij individuele mensen, maar binnen gekozen instituten. De individueel gekozen leden van deze instituten hebben als individu, geen rang, macht of autoriteit. De instituten zijn leidend en niet de individuen. Wat de *benoemde* leden van het bestuursstelsel betreft, zij oefenen hun functie uit als individu, hebben geen bestuurlijke macht, maar treden slechts op vanuit een adviesgevende rol.³⁰⁵

---

301 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag, p. 7-9 en 14. Zie ook: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1993), *Bahá'í-Verkiezingen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

302 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 201-202 (1e druk in Nederlands in 1997), (ten getale van Bahá betekent: De abjad-numerieke waarde van "Bahá" is negen. Het Universele Huis van Gerechtigheid en de Nationale en Plaatselijke Geestelijke Raden hebben momenteel elk negen leden, het minimum aantal dat Bahá'u'lláh heeft voorgeschreven).

303 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 40 (1e druk in Nederlands in 1997).

304 'Abdu'l-Bahá, (2e herziene druk 1976), *Testament van 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 21.

305 Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p.80-81.

Het wezenlijke principe van het Bahá'í-geloof is consultatie en het wordt gezien als een van de belangrijkste elementen van het Bahá'í-bestuursstelsel.

Bahá'í-bronnen schatten het aantal bahá'ís wereldwijd op ruim 5 miljoen, met 179 Nationale Geestelijke Raden en meer dan 10.000 Plaatselijke Geestelijke Raden.³⁰⁶

Zoals in het schema hierboven te zien is, zijn er naast de gekozen instellingen ook organen, waarvan de leden worden benoemd.

Het International Teaching Centre werd in juni 1973 opgericht in Haifa en heeft negen leden, die door het Universele Huis van Gerechtigheid uit alle volwassen bahá'ís in de wereld voor een periode van vijf jaar worden benoemd. Het werk van het Teaching Centre is in wezen samenwerkend van karakter. Het behoort tot haar verantwoordelijkheden om te dienen als bron van informatie en onderzoek voor het Universele Huis van Gerechtigheid en te voorzien in de leiding en middelen van continentale raadgevers. Het moet onder andere volledig op de hoogte zijn van de situatie van het Bahá'í-geloof in alle delen van de wereld, de consolidatie van haar instellingen en de ontwikkeling van het Bahá'í-gemeenschapsleven. Het behoort deze mogelijkheden te analyseren met betrekking tot wereldomvattende plannen, te anticiperen op behoeften overal ter wereld en te zorgen dat de benodigde hulpbronnen beschikbaar komen voor de nationale gemeenschappen. Het International Teaching Centre is bekleed met het mandaat om te waken over de veiligheid van het geloof van God en te zorgen voor de bescherming ervan. Verder houdt elk college van raadgevers, tijdens haar beleidstermijn, een aantal bijeenkomsten om over de verschillende aspecten van haar werk voor de verspreiding en verdieping van het geloof te consulteren. Bepaalde zaken, zoals het benoemen van hulpraadsleden worden door het gehele college beslist.³⁰⁷ De leden van de hulpraden worden uit de gelovigen van een continent benoemd door "het Continentaal College van Raadgevers" voor een periode van vijf jaar.³⁰⁸ Elk Continentaal College van Raadgevers machtigt individuele hulpraadsleden om assistenten te benoemen. Een assistent wordt door hulpraadsleden benoemd voor een bepaald gebied en functioneert alleen voor dat gebied als assistent.³⁰⁹ Op basis van in 2005

---

306 Pala, A., en Weinberg, R., (2007), *The Bahá'í world van 2005-2006* (162 of the Bahá'í era), Atlanta, p. 249. Zie ook: *Bahá'í-Geloof. Officiële website van de Bahá'ís van Nederland*, <http://www.bahai.nl/read/Statistieken> (geraadpleegd op 26 juli 2012).

307 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2004), *Het instituut van de raadgevers. Een document opgesteld door Het Universele Huis van Gerechtigheid*, Den Haag, p. 10-12 (Op dit moment zijn vijf Continentale Colleges van Raadgevers werkzaam in de vijf grote regio's van de wereld: Afrika, het Amerikaanse continent, Azië, Australazië en Europa. De ambtstermijn van de raadgevers en de exacte grenzen van het werkgebied van elk college zijn vastgesteld door het Universele Huis van Gerechtigheid, evenals het aantal leden van elke college. De ambtstermijn is momenteel vijf jaar). Zie ook: Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 198-199.

308 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2004), *Het instituut van de raadgevers. Een document opgesteld door Het Universele Huis van Gerechtigheid*, Den Haag, p. 13 (Een hulpraadslid moet 21 jaar of ouder zijn. Het voltallige Continentaal College regelt in consultatie de benoemingen, die zo nodig schriftelijk kunnen worden uitgevoerd. Ieder hulpraadslid krijgt een bepaald gebied toegewezen).

309 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2004), *Het instituut van de raadgevers. Een document opgesteld door Het Universele Huis van Gerechtigheid*, Den Haag, p. 14 (Het besluit over de duur van de benoemingsperiode van assistenten wordt aan ieder Continentaal College zelf overgelaten en behoeft geen algemeen geldende regeling. Benoemingen kunnen gelden voor een beperkte periode, zoals een of twee jaar, met de mogelijkheid van herbenoeming).

gepubliceerde gegevens bedroeg het aantal continentale raadgevers wereldwijd 81 en hadden zij 990 hulpraden.³¹⁰ Met het oog op de toekomst en de rol van het bestuursstelsel zegt Shoghi Effendi:

Het toekomstige Bahá'í gemenebest, waar dit veelomvattende bestuursstelsel het enige raamwerk van is, is zowel in theorie als in de praktijk, niet alleen uniek in de gehele geschiedenis van politieke instellingen, maar kan ook zijns gelijke niet vinden in de annalen van een van de enkele godsdienstige stelsels ter wereld. Geen vorm van democratisch beleid, geen autocratisch stelsel of dictatoriaal regime, zelfs niet een van de erkende vormen van theocratie ...geen van deze kunnen vereenzelvigd worden of gelijkgesteld met het bestuursstelsel dat de meesterhand van zijn volmaakte Architect heeft ontworpen.³¹¹

2.7 De bahá'ís in Nederland

In mei 1962 koos de Nederlandse Bahá'í-gemeenschap voor de eerste maal haar Nationale Geestelijke Raad,³¹² die gevestigd is in Den Haag.³¹³ Nederland telt vijftientwintig Plaatselijke Geestelijke Raden en er wonen bahá'ís in 188 gemeenten. In Nederland wonen ongeveer 1.400 bahá'ís.³¹⁴

Zoals in de meeste Europese landen, was het een aanslag op het leven van de Sháh van Iran³¹⁵ in 1852 die het Bahá'í-geloof voor de eerste maal onder de aandacht bracht van het Nederlandse publiek.³¹⁶ Veel meer dan dat die aanslag het werk was van fanatici, behorend tot een nieuwe religieuze sekte, kwam de geïnteresseerde lezer echter niet te weten. Daarvoor waren de Nederlands-Iraanse contacten in die dagen te minimaal. Na de opening van het Suezkanaal in 1869 was de belangrijkste Nederlandse vertegenwoordiging in Iran, de Perzische Handels-vereeniging J.P.C. Hotz & Zoon,³¹⁷ die als eersten getuigen waren van vervolgingen van de bahá'ís en in contact kwamen met familieleden van de stichter en manuscripten van de heilige teksten verkregen.³¹⁸ Deze manuscripten werden later aangeboden aan de Leidse hoogleraar De Goeje, die in 1893 in De Gids het eerste Nederlandstalige artikel publiceerde.³¹⁹ De Nederlands-Iraanse handel bleef

310 McGee, A., en Boyles, A., (2005), *The Bahá'í world of 2003-2004* (160 of the Bahá'í era), Atlanta, p. 241.

311 Shoghi Effendi, (1934), *De beschikking van Bahá'u'lláh*, p. 58-59. Zie ook: Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de Volkeren der Wereld*, Den Haag, p. 39-44 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 437-442.

312 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 285. Veel van het onderzoek naar de bahá'ís in Nederland is ontleend aan Dr. J. de Vries, die in 2002 is gepromoveerd aan de Theologische Faculteit Tilburg op het proefschrift: *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven.

313 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, Den Haag (Riouwstraat 27 - 2585 GR). Het is vermeldenswaardig dat er in Nederland een volledige scheiding bestaat tussen Kerk (religie) en Staat. Er is praktisch geen mogelijkheid tot officiële erkenning van het Bahá'í-geloof. Dat neemt niet weg dat iedere Bahá'í-gemeenschap in Nederland met een Plaatselijke Geestelijke Raad rechtspersoonlijkheid bezit als zelfstandig onderdeel van het Bahá'í-geloof in Nederland. Voor kerkgenootschappen is een en ander geregeld in het Burgerlijk Wetboek- Boek 2 – Titel 1 – Art. 2. Zie: Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag, p. 27.

314 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (2012), *Jaarverslag 168 BE, 21 maart 2011 t/m 20 maart 2012*, Den Haag, p. 43.

315 Násiru'd-Dín Sháh Qájár, koning van Iran van 17 September 1848 to 1 May 1896.

316 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p.18.

317 Idem, p. 23.

318 Idem, p. 39 - 40.

319 Goeje, M. J. de, (1893), 'De Bábi's', in: *De Gids* (Jaargang 57, oktober 1893), Amsterdam, p. 100-119,

echter gering van omvang en in het begin van de twintigste eeuw kwam hij zelfs geheel tot stilstand. Hoewel de meeste van de circa honderd Nederlanders die in die periode in Iran verbleven van de nieuwe religie moeten hebben gehoord, werd niet één van hen bahá'í.³²⁰

Het was onder andere naar aanleiding van de publiciteit rond de reizen van 'Abdu'l-Bahá naar Europa en Noord Amerika, tussen 1911-1913, dat de eerste Nederlandse bahá'ís werden verwelkomd.³²¹

In 1920 kwamen twee afgezanten van 'Abdu'l-Bahá naar Den Haag om daar aan de Centrale Organisatie voor een Duurzame Vrede³²² de brief van 'Abdu'l-Bahá met het antwoord op hun vragen te overhandigen.³²³ Dit zorgde voor een toenemende bekendheid en de publicatie van de eerste christelijke polemieken tegen het Bahá'í-geloof illustreren dat.

Nederland telde in de jaren dertig slechts een handjevol bahá'ís, waaronder enkele Duitse vluchtelingen (het naziregime had het supranationale en rassenverbindende Bahá'í-geloof verboden) en was er van een nationale gemeenschap geen sprake. Na de oorlog moest de Nederlandse Bahá'í-gemeenschap worden opgebouwd.³²⁴

In april 1946 nam de Noord-Amerikaanse Bahá'í-gemeenschap de taak op zich om in verscheidene Europese landen, waaronder Nederland, het geloof te vestigen.³²⁵ De verbreidingsactiviteiten werden aanvankelijk

http://www.dbnl.org/tekst/_gid001189301_01/_gid001189301_01_0089.php en

http://www.dbnl.org/tekst/_gid001189301_01/colofon.php (geraadpleegd op 10 oktober 2008) (*De Báb's*. De 16e Mei 1892 is voor duizenden mensen in Perzië een dag van groote treurigheid geweest. Want op dien dag eindigde te Acco (Acre) in Palestina eene epifanie; de in den persoon van Behá'u'lláh mensch geworden Godheid verliet het aardisch omhulsel, aan het menschdom slechts zijn gebod achterlatende om, in geduldige onderwerping, zich met hart en ziel te wijden aan bevordering van vrede en welzijn, van liefde en eendracht, van verbetering en veredeling van levenswandel. Zoo drukt zich de zoon van den overledene uit in een brief van diepe droefheid, maar volkomen berusting, den 25 juni 1892 aan den heer E.G. Browne te Cambridge gericht. Nadere bevestiging van de tijding werd daarna door Baron Rosen te Petersburg verschaft...) en Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 46-50 (Hij meldt dat de datum van Bahá'u'lláh's overlijden in de tekst niet correct is en 29 mei 1892 moet zijn).

320 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 295.

321 Het is vermeldenswaardig dat onder andere naar aanleiding van de publiciteit rond die reizen, de Theosofische Uitgeversmaatschappij in Amsterdam enkele vroege boekjes en brochures vertaalde en uitgaf. Zie ook: Hoonard, W.C. van den, (2009), 'Geschiedenis van de Nederlandsche Bahá'í-gemeenschap', in: *Bahá'í-Denkbeelden* (editie 2009), <http://www.bahai-denkebeelden.nl/tools.html> (geraadpleegd op 10 oktober 2010); Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 295; Bakker, P., (2002), *Bahá'ís, Serie negrijs wereldreligies*, Kampen, p. 107-112 en Vieten, G.C. en Mazgani, M., (2012), '50 JAAR GELEDEN. De oprichting van de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland', in: *Bahá'í Berichten* (september 2012), Den Haag, nr. 9.

322 Een van oorsprong Nederlands-Zwitsers vredesinitiatief naar aanleiding van het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog.

323 'Abdu'l-Bahá, (1999), *Het vraagstuk van Universele vrede, De Tafel aan Den Haag door 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 5 ('Abdu'l-Bahá begint zijn antwoord van 17 december 1919 met: "De brieven die gij tijdens de oorlog verzonden hebt zijn niet ontvangen, maar een brief gedateerd 11 februari 1916 heeft ons zojuist bereikt en wordt onmiddellijk beantwoord"). Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 227, p.310; Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 324 en Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 296.

324 In Nederland begint de geschiedenis van de Bahá'í-gemeenschap in de periode 1912-1917. Er is niet veel bekend van de bahá'ís uit die tijd, want er was geen registratie. Na de Tweede Wereldoorlog kwamen enkele bahá'ís uit de Verenigde Staten en Iran in Nederland wonen.

325 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 296. Zie ook: Hoonard, W.C. van den, (2009), 'Geschiedenis van de Nederlandsche Bahá'í-

geconcentreerd op Amsterdam en in 1948³²⁶ kon er in die stad een geestelijke raad (PGR) worden gekozen. De resultaten van deze activiteiten werden geconsolideerd door het organiseren van jaarlijkse Europese conferenties. In aansluiting op de vierde Europese bahá'í conferentie, die in de zomer van 1951 in Scheveningen werd gehouden, kon er ook in Den Haag³²⁷ een geestelijke raad worden gekozen, de tweede in Nederland. In 1953 begon het 10 jarenplan van Shoghi Effendi. Het hoofddoel van dat plan was, voor zover het Nederland betrof, de vestiging van een geestelijke raad op nationaal niveau.

Een van de stappen die aan het kiezen van de Nationale Geestelijke Raad van de bahá'ís van Nederland vooraf ging, is de tijdelijke zgn. "Benelux Raad", die in 1957 werd gekozen en in Brussel haar zetel had. Om een Nationale Geestelijke Raad te kunnen kiezen, moeten er eerst voldoende Plaatselijke Geestelijke Raden gekozen zijn. Op zeven zogenaamde doelsteden, werden de activiteiten onder meer geconcentreerd: Arnhem, Delft, Haarlem, Heemstede, Leiden, Rotterdam en Utrecht.

In april 1961 kon de Nederlandse Bahá'í-gemeenschap zeven nieuwe geestelijke raden kiezen. In 1962 werd het gestelde doel bereikt met het kiezen van de eerste "Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland", die gevestigd is in Den Haag.³²⁸ Dat was één van de toen 56 Nationale Geestelijke Raden, die een jaar later (1963) voor de eerste keer het Universele Huis van Gerechtigheid hebben gekozen, dat zetelt op de berg Karmel in Haifa.³²⁹

2.8 Gemeenschap en structuren

Iedere godsdienst/religie kent haar gemeenschapsleven met eigen criteria zoals lidmaatschap, regelgeving, sociale leven en de vorm en aard van haar bijeenkomsten.

In 1921 waren de bahá'ís nog niet klaar voor de oprichting van eerdergenoemde democratische instellingen. Hun organisatiegraad en aantal was te gering. Shoghi Effendi moest stap voor stap te werk gaan.³³⁰

Het bestuursstelsel is ontleend aan de geschriften van Bahá'u'lláh en uitgelegd door 'Abdu'l-Bahá in zijn testament. Het heeft geruime tijd gekost om het bestuursstelsel definitief gestalte te geven. Shoghi Effendi heeft daaraan, als de Behoeder van het geloof (1921-1957), uitvoering gegeven.³³¹

Het Bahá'í-geloof wordt in *de Encyclopædia Britannica* en *de World Christian Encyclopædia* vermeld als de tweede meest wijdverspreide onafhankelijke

---

gemeenschap', in: *Bahá'í-Denkbeelden* (editie 2009), <http://www.bahai-denkbeelden.nl/tools.html> (geraadpleegd op 10 oktober 2010).

326 Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned .... The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven, p. 201.

327 Idem, p. 296.

328 Idem, p. 297.

329 Vieten, G.C. en Mazgani, M., (2012), '50 JAAR GELEDEN. De oprichting van de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland', in: *Bahá'í Berichten* (september 2012), Den Haag, nr. 9.

330 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 190.

331 Idem, p. 187.

wereldgodsdienst, in termen van het aantal vertegenwoordigde landen.³³² Het geloof is gevestigd in 191 landen en 45 gebieden en vertegenwoordigt meer dan 2.100 rassen en stammengroepen. In meer dan 100.000 plaatsen in de wereld wonen bahá'ís. Zij zijn actief in ongeveer 600 lopende sociale en economische ontwikkelingsprojecten en enkele duizenden kleinere projecten van bepaalde duur.³³³

Op verschillende gebieden worden studiebijeenkomsten georganiseerd, onder andere over diverse actuele, sociaal-maatschappelijke en educatieve (opvoeding en opleiding) onderwerpen. Ook worden lezingen, forums en verdiepingsbijeenkomsten gehouden. Opvallend is de aandacht die, van jongs af aan, wordt gegeven aan wetenschap en religie in de opvoeding. Daarover later meer.

In 1987 waren er wereldwijd in totaal 84 bahá'í-scholen. Deze scholen zijn toegankelijk voor iedereen, onafhankelijk van religie en ras.³³⁴

De Bahá'í-wereldgemeenschap is in 1948 erkend als non-gouvernementele organisatie bij de Verenigde Naties (VN) als de Bahá'í International Community (BIC).³³⁵

De BIC heeft sinds 1970 een consultatieve status bij de Economische en Sociale Raad van de VN (ECOSOC) en UNICEF (het Kinderfonds van de VN). Met de Wereldgezondheidsraad (WHO) onderhoudt het een werkrelatie en het is verbonden aan het Milieuprogramma (UNEP). Ook werkt het BIC samen met het Netwerk voor Natuurbehoud en Religie van het Wereldnatuur Fonds, het Centre For Our Common Future in Genève, het Education For All Network en de Advocates For African Food Security.³³⁶

De bahá'í-leringen zijn universeel van karakter, door Bahá'u'lláh verkondigd en door 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi uiteengezet en verder in praktijk gebracht. Deze leringen bevatten ook het Bahá'í-bestuursstelsel dat voor wereldwijde samenwerking zorgt.

De individuele gelovige staat aan de basis van de gemeenschap en het doel is om zijn of haar leven op één lijn te brengen met de leringen van Bahá'u'lláh. Hij heeft de geestelijkheid en andere religieuze professionals afgeschaft en verklaard dat zij hun rol in het verleden hebben gehad, toen de meeste mensen analfabeet waren en begeleiding nodig hadden. Tegenwoordig hebben de mensen de mogelijkheid om onderwijs te volgen. Voor velen is het mogelijk om de heilige geschriften zelf te lezen en om deze ook te begrijpen.³³⁷

---

332 Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 131.

333 McGee, A., en Boyles, A., (2005), *The Bahá'í world van 2003-2004* (160 of the Bahá'í era), Atlanta, p. 241. Zie ook: *Bahá'í-Geloof. Officiële website van de Bahá'ís van Nederland*, <http://www.bahai.nl/read/Statistieken> (geraadpleegd op 26 juli 2012).

334 Smith, P., (1998), *The Bahá'í Religion*, Oxford, p. 58. Zie ook: *Bahá'í-Geloof. Officiële website van de Bahá'ís van Nederland*, <http://www.bahai.nl/read/Statistieken> (geraadpleegd op 26 juli 2012).

335 Office of BIC, 866 United Nations Plaza, suite 120, New York, N.Y., 10017, USA.

336 The Bahá'í International Community, (1994), *The Bahá'ís*, United Kingdom, p. 60. Zie ook: Bureau Voorlichting, (1999), *Bahá'í Gemeenschap Nederland. Feiten en cijfers over het Bahá'í-geloof*, Den Haag, p. 3.

337 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 24 (1e druk in Nederlands in 1997); Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 225. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 250; Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het Nieuwe Tijdperk*, Den Haag, p. 174-175; 'Abdu'l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fádíl-i-Mázjandarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 3, p. 308-320; Ishráq Khávárí,

Religieuze rituelen dienen volgens Durkheim om bestaande maatschappelijke verhoudingen en classificaties in het individuele bewustzijn te bevestigen. Of zoals hij het zelf formuleert: In het ritueel aanbidt de maatschappij zichzelf. Er is geen samenleving die er geen behoefte aan voelt de collectieve gevoelens en voorstellingen, die er de eenheid en persoonlijkheid van uitmaken, met geregelde tussenpozen te versterken en te bevestigen. Die zedelijke overpeinzing kan slechts bereikt worden door middel van bijeenkomsten of vergaderingen, waar de individuen, dicht bij elkaar gebracht, hun gemeenschappelijke gevoelens gemeenschappelijk bevestigen; vandaar het bestaan van ceremoniën.³³⁸

Bahá'u'lláh echter heeft de rol van rituelen “in Zijn Geloof tot een absoluut minimum beperkt”.³³⁹ Routinematige aanbidding of regelmatig verplicht gebed en vasten zijn een sociologische vorm van ritueel gedrag, terwijl de geschriften van de bahá'ís ondubbelzinnig geformaliseerde of dogmatische ceremonies ontmoedigen. Deze theologische flexibiliteit dient de waarde van eenheid in verscheidenheid van de bahá'ís vorm te geven en ook het instellen van wereldwijde gebruiken, zonder geïdentificeerd te worden met één speciale cultuur.³⁴⁰ Shoghi Effendi heeft bijvoorbeeld geschreven:

Het geloof heeft bepaalde eenvoudige riten die door Bahá'u'lláh zijn voorgeschreven, zoals de verplichte gebeden, de huwelijksceremonie en de wetten voor de begrafenis van de doden. Maar in Zijn leer waarschuwde hij tegen het ontwikkelen van een systeem of uniforme en rigide rituelen. Inclusief het opnemen van kunstmatige vormen en praktijken, zoals die zijn overgebleven in andere religies, waar rituelen zoals gebruikelijk bestaan uit in detail uitgewerkte ceremonies, uitgevoerd door een geestelijke.³⁴¹

De wereldwijde Bahá'í-gemeenschap heeft haar eigen kalender.

2.9 De kalender

De bahá'í-kalender is oorspronkelijk door de Báb ingesteld. Bahá'u'lláh heeft deze bekrachtigd. Hij maakte 21 maart (Naw-Rúz) de eerste dag van het jaar en gaf ook de schrikkeldagen een vaste plaats. De bahá'í-tijdrekening begint in het jaar 1844. Het jaar begint dus op de eerste dag van de lente en de laatste maand is de vastenmaand. De jaren worden geteld met de datumaanduiding B.E. (Bahá'í Era).³⁴² Deze kalender bestaat uit 19 gelijke maanden die 19 dagen duren. Dit zijn gezamenlijk 361 dagen, plus enkele

---

A.H., (1997), *Taqrírát Dar Báriyi Kitáb-i-Aqdas*, Hofheim-Langenhain, p. 111-114 en *Bahá'í-Geloof. Officiële website van de Bahá'ís van Nederland*, <http://www.bahai.nl> (geraadpleegd op 26 juli 2012).

338 Durkheim, zoals aangehaald bij: Leezenberg, M., (2007), *Rede en religie*, Amsterdam, p. 162.

339 Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 31.

340 McMullen, M., (2000), *The Bahá'í. The Religious Construction of a Global Identity*, New Jersey and London, p. 76.

341 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 476-477.

Zie ook: McMullen, M., (2000), *The Bahá'í. The Religious Construction of a Global Identity*, New Jersey and London, p. 77.

342 De periode vanaf 21 maart 2007 tot 20 maart 2008 is jaar 164 B.E. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het Nieuwe Tijdperk*, Den Haag, p. 177-178.

schrikkeldagen, de Ayyám-i-Há.³⁴³ De Báb noemde elke maand (en elke dag van de maand) naar een goddelijke hoedanigheid (zie schema). Het is de bedoeling om de mensen steeds te herinneren aan de uiteindelijke bestemming waarvoor zij op aarde zijn, om de geestelijke kwaliteiten die in hen besloten liggen te ontplooiën.

De maanden van de kalender³⁴⁴

	Eerste dag	Arabisch	Nederlands
1.	21 maart	Bahá	Pracht
2.	9 april	Jalál	Heerlijkheid
3.	28 april	Jamál	Schoonheid
4.	17 mei	‘Azamat	Grootheid
5.	5 juni	Núr	Licht
6.	24 juni	Rahmat	Genade
7.	13 juli	Kalimát	Woorden
8.	1 augustus	Kamál	Volmaaktheid
9.	20 augustus	Asmá’	Namen
10.	8 september	‘Izzat	Macht
11.	27 september	Mashīyyat	Wil
12.	16 oktober	‘Ilm	Kennis
13.	4 november	Qudrat	Kracht
14.	23 november	Qawl	Spraak
15.	12 december	Masá’il	Vragen
16.	31 december	Sharaf	Eer
17.	19 januari	Sultán	Soevereiniteit
18.	7 februari	Mulk	Heerschappij
19.	2 maart	‘Alá’	Verhevenheid

De bahá’is kennen negen heilige dagen (zie het volgende schema), waarop in principe geen werk mag worden verricht. Iedere bahá’i zal dan ook proberen om vrij te nemen voor deze vieringen, maar soms is dat niet mogelijk. Daarnaast wordt werk in de geest van dienstbaarheid door Bahá’u’lláh ook gezien als aanbidding.

Iedere Bahá’i-gemeenschap is geheel vrij om het programma, waarbij de belangrijkste gebeurtenissen uit de bahá’i geschiedenis worden herdacht, zelf vorm te geven. Ook niet bahá’is zijn altijd welkom op deze heilige dagen of bij vieringen van speciale gebeurtenissen. ‘Abdu’l-Bahá zei:

In elk tijdperk en iedere openbaring zijn er in de heilige wetten Gods gewijde feesten of herdenkingsdagen. Op zulke dagen moeten alle soorten bezigheden, handel, industrie, landbouw, enzovoort rusten. Allen moeten zich met elkaar verheugen, openbare bijeenkomsten

³⁴³ Letterlijk de dagen van Há. Dit zijn de vier (in een schrikkeljaar vijf) schrikkeldagen vóór de laatste maand van het Bahá’i jaar, ‘Alá’, de vastenmaand. Bahá’u’lláh heeft de Ayyám-i-Há ingesteld als dagen van geestelijke voorbereiding voor de vasten, gastvrijheid, feest, liefdadigheid en het geven van geschenken.

³⁴⁴ Nationale Geestelijke Raad van de Bahá’is van Nederland, (1988), *Bahá’i Gebeden*, Den Haag, p. 196.

houden en als het ware een eensgezinde gemeenschap worden, opdat het nationale één zijn, de eenheid en de harmonie, in alle ogen tot uiting kan komen. Aangezien het een gewijde dag is, mag hij niet worden verwaarloosd, noch onbenut blijven door hem te gebruiken om louter genoegens na te jagen. Op zulke dagen moeten instellingen worden gevestigd die van blijvende waarde voor de mens zijn.³⁴⁵

De heilige dagen³⁴⁶

Naw-Rúz (Nieuwjaar)	21 maart
Eerste dag van Ridván	21 april
Negende dag van Ridván	29 april
Twaalfde dag van Ridván	2 mei
Verkondiging van de Báb	23 mei
Heengaan van Bahá'u'lláh	29 mei
Marteldood van de Báb	9 juli
Geboortedag van de Báb	20 oktober
Geboortedag van Bahá'u'lláh	12 november

Andere bijzondere dagen zijn de geboortedag van ‘Abdu’l-Bahá op 23 mei, de dag des verbonds op 26 november en het verscheiden van ‘Abdu’l-Bahá op 28 november.³⁴⁷

2.10 Het Negentiendaagsfeest

Het Negentiendaagsfeest³⁴⁸ vormt de kern van het Bahá’i-gemeenschapsleven en is een instelling die door Bahá'u'lláh is bevestigd en door Shoghi Effendi beschreven als grondslag van een nieuwe Wereldorde.³⁴⁹ Het Negentiendaagsfeest wordt gehouden op de eerste dag van iedere bahá’i maand en brengt haar leden samen. Alle bahá’is in een bepaald gebied proberen aanwezig te zijn.³⁵⁰ Over het belang van dit feest en zijn relatie tot het bestuursstelsel schrijft Shoghi Effendi:

345 ‘Abdu’l-Bahá zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 181.

346 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá’is van Nederland, (1988), *Bahá’i Gebeden*, Den Haag, p. 197.

347 Idem.

348 “In de Arabische *Bayán* riep de Báb Zijn volgelingen op om eens per negentien dagen samen te komen voor het betonen van gastvrijheid en kameraadschap. Bahá'u'lláh bekrachtigt dit hier en vestigt de aandacht op de verenigende functie van zulke gelegenheden. ‘Abdu’l-Bahá en na hem Shoghi Effendi hebben geleidelijk aan de institutionele betekenis van dit gebod ontwikkeld. ‘Abdu’l-Bahá benadrukte het belang van het geestelijke en stichtelijke karakter van deze bijeenkomsten. Shoghi Effendi heeft, naast het verder uitwerken van de stichtelijke en sociale aspecten van het feest, het bestuurlijke element van zulke bijeenkomsten ontwikkeld en door het feest systematisch in te voeren heeft hij voorzien in een tijd voor beraadslaging over de zaken van de bahá’i-gemeenschap, evenals voor het meedelen van nieuws en berichten”. Zie: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 218 (1e druk in Nederlands in 1997).

349 Zie uiteenzetting van de Nationale Geestelijke Raad van de Verenigde Staten, Bahá’i Procedure, Artikel 1, blad 6, zoals vermeld in de hierboven genoemde brief, namens Shoghi Effendi, van 6 september 1933.

350 “Aanwezig zijn op het Negentiendaagsfeest is niet verplicht maar wel zeer belangrijk” en iedere bahá’i zal het als een voorrecht beschouwen om bij zulke gelegenheden aanwezig te zijn. Zie: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 219 (1e druk in Nederlands in 1997).

Andere factoren die de ontwikkeling van dat Stelsel bevorderen en bijdragen tot de consolidatie ervan, zijn onder andere de vaste instelling van het Negentiendaagse Feest, zoals dat in de meeste Bahá'ï-gemeenschappen in Oost en West wordt gehouden, met de drievoudige nadruk op de geestelijke, de consultatieve en de sociale aspecten van het Bahá'ï-gemeenschapsleven.³⁵¹

Iedere bijeenkomst is verdeeld in drie delen. Het eerste deel is het meditatieve en bestaat uit het lezen van gebeden uit de heilige geschriften. Hierna begint het consultatieve gedeelte. Gedurende dit deel van het feest krijgen alle bahá'ís de gelegenheid voorstellen te doen aan de locale raad (PGR = de Plaatselijke Geestelijke Raad), vragen te stellen over de gang van zaken binnen de gemeenschap en indien nodig kritiek te leveren.

Het proces van consultatie is het mechanisme waarmee beslissingen worden genomen binnen het wereldwijde Bahá'ï-bestuursstelsel. De bedoeling van consultatie is om de mening van verschillende mensen over een specifiek onderwerp zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen en te ondersteunen, zodat de beslissing het resultaat is van de collectieve kennis en wijsheid.

Tijdens het derde gedeelte is er gelegenheid om vriendschapsbanden met elkaar aan te knopen c.q. deze te versterken. Wanneer het in de juiste sfeer wordt gevierd, dan is volgens 'Abdu'l-Bahá:

Dit feest een brenger van vreugde. Het is de grondslag van overeenstemming en eenheid. Het is de sleutel tot genegenheid en kameraadschap. Het verspreidt de eenheid onder de mensheid.³⁵²

In kleine gemeenschappen kunnen deze bijeenkomsten plaatsvinden in ieder willekeurig huis. De gastheer en/of gastvrouw zorgt voor de goede gang van zaken en meestal wordt door hen het meditatieve gedeelte van het programma samengesteld. Het hele feest staat onder begeleiding van een voorzitter en het consultatieve gedeelte wordt genotuleerd, zoals de bij meerderheid van stemmen aangenomen voorstellen en de vragen en opmerkingen, die voor behandeling worden doorgegeven aan de Plaatselijke Geestelijke Raad.

Afhankelijk van hun leeftijd doen kinderen mee aan verschillende delen van deze feesten. Meestal is er voor de kinderen in de grotere gemeenschappen na het meditatieve gedeelte, waarbij zij ook aanwezig zijn, een passend programma onder begeleiding georganiseerd. Na het consultatieve gedeelte sluiten zij weer aan bij het sociale deel en krijgen zij meestal de gelegenheid om te vertellen wat ze gehoord of gedaan hebben tijdens hun eigen programma.

Het lidmaatschap van de Bahá'ï-gemeenschap staat open voor mannen, vrouwen en kinderen van elk ras, religie en sociale achtergrond. Er zijn geen niveaus in het lidmaatschap, anders dan leeftijd. Op de leeftijd van vijftien jaar bereiken kinderen de wettelijke rijpheid en vóór deze leeftijd hoeven zij

---

351 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 361.

352 'Abdu'l-Bahá zoals geciteerd bij: Hamburger, C. (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 312-313.

bijvoorbeeld niet te vasten.³⁵³ De bestuurlijke volwassenheid wordt bereikt op het eenentwintigste levensjaar. De bahá'í-jongeren krijgen dan het recht om te stemmen en om gekozen te worden.³⁵⁴ In het Bahá'í-geloof, wordt grote nadruk gelegd op het vrijwillige karakter van het lidmaatschap en daarom is de beslissing om bahá'í te worden fundamenteel een individueel besluit, dat de meeste bahá'í raden graag zullen bekrachtigen.

2.11 Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhkár)

Strikt genomen kennen de bahá'ís geen tempels of kerkgebouwen en zoals eerder aangegeven geen priesterschap of geestelijkheid. De meeste bahá'í bijeenkomsten vinden plaats in bahá'í centra, de huizen van individuen, of gehuurde ruimten.³⁵⁵

In de *Kitáb-i-Aqdas* schrijft Bahá'u'lláh wel over het bouwen van “Huizen van Aanbidding” in de naam van God “Die de Heer van alle religies” is.³⁵⁶ Hij geeft aan deze gebouwen de naam Mashriqu'l-Adhkár, wat letterlijk betekent “de Dageraadplaats van Gods Lof”. In het Nederlands spreekt men over een “Huis van Aanbidding”.³⁵⁷

In de visie van Bahá'u'lláh is het Huis van Aanbidding bedoeld als het geestelijke centrum, met daaromheen verschillende instellingen die zich bezig houden met wetenschappelijke en humanitaire arbeid, onderwijs en bestuurlijke diensten. Shoghi Effendi geeft aan dat hierdoor de integratie van “bahá'í-aanbidding en dienstbaarheid” op tastbare wijze geïllustreerd zal worden en zegt verder:

Het Huis van Aanbidding vormt het centrale gebouw ..., een complex dat, naarmate het zich in de toekomst zal ontplooiën, behalve het Huis van Aanbidding tevens een aantal bijgebouwen zal omvatten die aan sociale, humanitaire, educatieve en wetenschappelijke activiteiten gewijd zullen zijn.³⁵⁸

Hierdoor komen wetenschap en religie tevens harmonieus in dienst van de samenleving. In zijn toespraak bij het leggen van de hoeksteen van het Huis van Aanbidding in Wilmette, vertelt 'Abdu'l-Bahá over de bedoeling van een dergelijke plek:

...waar verschillende volkeren, verschillende rassen en de mensen van elk niveau kunnen samenkomen, opdat de liefde en de overeenkomst tussen hen duidelijk zou zegevieren ...dat alle godsdiensten, rassen en sekten samen zouden kunnen komen in een universele schuilplaats.³⁵⁹

---

353 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 34, 119 en 178 (1e druk in Nederlands in 1997).

354 Idem, p. 201.

355 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 250-251. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 359.

356 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 40 en p. 68 (1e druk in Nederlands in 1997).

357 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 250-251. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 359 en Stichting Bahá'í Literatuur, (2002), *Spellingwijzer. Bahá'í-gemeenschap Nederland*, Den Haag, p. 11.

358 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 203 (1e druk in Nederlands in 1997).

359 'Abdu'l-Bahá, (2007), *The Promulgation of Universal Peace, Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 90 en Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p.74-75. Zie ook:

De bahá'ís hebben momenteel een zevental Huizen van Aanbidding over de hele wereld (Kampala (Oeganda), Sydney (Australië), Wilmette (bij Chicago in de Verenigde Staten), Panama City (Panama), Apia (op Samoa een van de eilandstaten in de Stille Zuidzee), Frankfurt (Duitsland) en New Delhi (India)). Hoewel zij in architectuur van elkaar verschillen hebben ze allemaal een negenzijdige structuur met negen deuren en een centrale koepel. Deze symboliseren zowel de verscheidenheid van de mensheid als haar wezenlijke eenheid.³⁶⁰ Onder het motto “eenheid in verscheidenheid”, staan zij dus open voor alle mensen, ongeacht ras of religie. Iedereen kan dus binnengaan om zich te bezinnen of om te bidden, als ze daaraan behoefte hebben. Er worden geen lange diensten gehouden en er is geen sprake van rituelen of speciale gebruiken. De programma's zijn eenvoudig en bestaan uit gebeden, meditatie en het lezen van gedeeltes uit de heilige geschriften van het Bahá'í-geloof en de andere wereldgodsdiensten, soms met passende muziek of een koor.

2.12 Bahá'í-wetten

Geen enkele manifestatie van God verschijnt in een vacuüm. De sociale omgeving van Iran is de bakermat van het Bahá'í-Geloof. De meeste Iraniërs, die tot het nieuwe geloof toetraden, waren moslims met een Shí'ah achtergrond, naast hen die uit andere godsdiensten en geestelijke stromingen kwamen. In de *Kitáb-i-Aqdas* wijst Bahá'u'lláh erop dat hem door zijn volgelingen vragen waren gesteld over de wetten.³⁶¹ Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat de Islam een nogal wettische kijk op het geloof kent. Moslim zijn betekent namelijk onder andere het volgen van de “Heilige Wet van de Islam”, terwijl christen zijn meer een kwestie is van het volgen van geloofspunten. Men moet zich er dus niet over verbazen dat de eerste bahá'ís niet zozeer wilden weten wat ze moesten geloven - zoals een christen zou willen doen - maar wel hoe de nieuwe wet in elkaar zat.³⁶² Bahá'u'lláh zegt echter: “Denkt niet dat Wij u slechts een verzameling wetten hebben geopenbaard”.³⁶³ Hierna wordt aandacht besteed aan de verschillende wetten en hun bronnen en in de voetnoten wordt de nodige extra informatie gegeven, zodat dit onderdeel enigszins beknopt kan blijven.

Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 184-186 en Braun, E., en Chance, H.E., (1983), *Een Sierlijke Kroon. Het Bahá'í Geloof en het Heilige Land*, Den Haag, p. 75-77.

360 De negenzijdige structuur en de negen deuren zijn symbolisch voor de religieuze overtuiging van de baha'ís: de negen deuren vertegenwoordigen de openheid en de mogelijkheid om ‘van welke kant men ook komt’ binnen te treden. De koepel is symbolisch voor de eenheid van God en de vereniging van alle religies en van de mensheid. Zie: Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 187.

361 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 64 (1e druk in Nederlands in 1997) en Nationaal Comité Educatie van de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1999), *Studegids ten behoeve van Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 1.

362 Nationaal Comité Educatie van de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1999), *Studegids ten behoeve van Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 1.

363 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 32 (1e druk in Nederlands in 1997); Nationaal Comité Educatie van de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1999), *Studegids ten behoeve van Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 1 en Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 83-90.

Het Bahá'í-geloof wordt gezien als een vrijzinnige filosofie. Het naleven van de wetten, plichten en gedragsregels vergt persoonlijke discipline.³⁶⁴ Over het belang van navolging van zijn wetten, het niet moeten gehoorzamen uit angst voor straf, maar ook over het onderscheidende kenmerk van zijn openbaring zegt Bahá'u'lláh:

De eerste plicht die God Zijn dienaren voorschrijft is de erkenning van Hem Die de Dageraad van Zijn Openbaring en de Bron van Zijn wetten is. ...Al wie deze plicht nakomt is tot al het goede gekomen. ...Het betaamt een ieder die deze zeer verheven staat, deze hoogste top van alles te boven gaande heerlijkheid bereikt, elk gebod van Hem Die het Verlangen der wereld is, in acht te nemen. Deze twee plichten zijn niet van elkaar te scheiden. De ene is niet aanvaardbaar zonder de andere. ...Neemt Mijn geboden in acht uit liefde voor Mijn schoonheid!³⁶⁵ O gij die op aarde woont! Het onderscheidende kenmerk dat het bijzondere karakter van deze meest voortreffelijke Openbaring tekent, bestaat hieruit dat Wij, enerzijds, al datgene wat de oorzaak is geweest van strijd en onheil onder de mensenkinderen, uit de bladzijden van Gods heilig Boek hebben uitgewist, en anderzijds de essentiële vereisten voor eendracht, begrip en voor volledige en blijvende eenheid hebben neergelegd. Wel gaat het hen die Mijn wetten nakomen.³⁶⁶

Hij heeft geestelijke en maatschappelijke leringen en wetten geopenbaard, die de mensheid nodig heeft om de problemen van deze tijd op te lossen en voor eenheid van de volkeren. In de inleiding van de *Kitáb-i-Aqdas* schrijft het Universele Huis van Gerechtigheid dat wat de wetten zelf betreft, een nauwkeurig onderzoek aantoonde dat zij “drie gebieden beslaan”. Allereerst “de relatie van de mens tot God”, ten tweede “de fysieke en geestelijke zaken die de mens rechtstreeks ten goede komen” en tot slot “de relaties tussen mensen onderling en tussen mens en maatschappij”. Deze wetten kunnen als volgt worden ingedeeld:

gebed en vasten; wetten betreffende de persoonlijke status aangaande huwelijk, echtscheiding en nalatenschap; een reeks andere wetten, verordeningen en verboden, alsook aansporingen; en de afschaffing van bepaalde wetten en verordeningen van voorgaande Beschikkingen.³⁶⁷

Een opvallend kenmerk is hun beknoptheid. Zij vormen de kern van een omvangrijk stelsel van wetten, dat in de komende eeuwen zal ontstaan. De gedetailleerde uitwerking zal bepaald worden door het Universele Huis van Gerechtigheid “op grond van het gezag dat Bahá'u'lláh het Zelf verleend heeft”.³⁶⁸ Shoghi Effendi schrijft dat Bahá'u'lláh bepaalde wetten en verordeningen van voorgaande beschikkingen heeft afgeschaft. Het betreft onder andere een aantal doctrines en praktijken, die zich binnen diverse godsdiensten hebben ontwikkeld. Hij schaft onder meer:

het instituut van het priesterschap af, verbiedt slavernij, ascetisme, bedelarij, het kloosterwezen, de biecht, het gebruik van preekstoelen en

364 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 103.

365 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 194-195.

366 Idem, p. 62.

367 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.13 (1e druk in Nederlands in 1997).

368 Idem.

de handkus, schrijft monogamie voor, veroordeelt wreedheid jegens dieren, ledigheid en luiheid, achterklap en laster, keurt echtscheiding af, verbiedt kansspelen, het gebruik van opium, wijn en andere bedwelmende dranken, ..., legt de verplichting op om een vak of beroep uit te oefenen, waarbij dat werk wordt verheven tot de rang van aanbidding, legt de nadruk op de noodzaak om de middelen te verschaffen voor het onderwijs aan kinderen....³⁶⁹

In *De wegwijzer*,³⁷⁰ een compilatie ten behoeve van nieuwe en/of aspirant-leden van de Nederlandse Bahá'í-gemeenschap worden een aantal persoonlijke verantwoordelijkheden,³⁷¹ enkele belangrijke wetten en verordeningen,³⁷² toelichtingen en adviezen,³⁷³ gegeven die nu van toepassing zijn. Sommige daarvan moeten de geestelijke vooruitgang van het individu helpen (gebed, meditatie en vasten) en andere hebben sociale implicaties (huwelijks wetten).³⁷⁴

2.13 Gebed, meditatie en vasten

Zonder discipline kan geen enkele bekwaamheid worden bereikt. Een muziekinstrument goed leren bespelen lukt bijvoorbeeld niet zonder langdurig oefenen. Dit geldt ook voor geestelijke ontwikkeling, want om die te kunnen bereiken, moet men zich een geestelijke discipline aanleren.³⁷⁵ Gebed, meditatie en vasten worden gezien als een middel met een transformerende kracht. De centrale figuren hebben het bahá'í-geloof honderden gebeden gegeven. Er zijn gebeden voor verschillende momenten en voor diverse doeleinden zoals voor bescherming, eenheid, gezin, kinderen en jongeren, geestelijke groei, genezing en vergeving.³⁷⁶ Van elke bahá'í wordt verwacht dat hij dagelijks bidt, waaronder een van de drie voorgeschreven gebeden.³⁷⁷ Het korte voorgeschreven gebed is als volgt:

Ik getuig, o mijn God, dat Gij mij hebt geschapen om U te kennen en U te aanbidden. Ik betuig op dit ogenblik mijn machteloosheid en Uw

369 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 225. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 24 (1e druk in Nederlands in 1997) en Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 90.

370 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag, p.11-26.

371 Zoals: 1- onderricht, 2- het bestuderen van het geloof, 3- bahá'í-opvoeding, 4- kuisheid, 5- geven aan het Bahá'í-fonds en 6- deelname aan bahá'í verkiezingen.

372 Zoals: 1- gebed, 2- vasten, 3- huwelijk, 4- afzien van het gebruik van alcohol, drugs en narcotica, 5- betrokkenheid bij politiek en overheid (niet meedoen aan partijpolitiek, loyaliteit tegenover de regering, militaire dienst, samenwerking met niet – bahá'í organisaties, samenwerking met andere religies), huqúqu'lláh (= recht van God), 7- vermijden van roddelen, kwaadspreken en laster, 8- begrafenissen en testament.

373 Zoals: 1- authenticiteit van de geschriften, 2- de grootste naam, 3- bahá'í heilige dagen, 4- de bahá'í-kalender, 5- Huizen van Aanbidding, 6- pelgrimsreis, 7- persoonlijke problemen.

374 Voor meer details over de wetten en principes zie onder andere in:

- Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag (1e druk in Nederlands in 1997).
- Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag.
- Shoghi Effendi, (1973), *Synopsis en codificatie van de wetten en verordeningen van de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag.
- Ishráq Khavari, A.H., (1980), *Ganjineh-e-bodud-va-Abkam*, New Delhi. (A book on the selected Laws and Ordinances of Baha'u'llah, as ordained in the Most Holy Book, the Kitáb-i-Aqdas).
- Qadimi, R., (1985), *Golzar-i-Ta'álím-i-Bahá'í* (The garden of Bahá'í teachings), Hofheim-Langenhain.

375 Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 83.

376 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag.

377 Deze drie zijn: Het korte verplichte gebed, het middellange verplichte gebed en het lange verplichte gebed. Zie: Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 2-15.

macht, mijn armoede en Uw rijkdom. Er is geen andere God dan Gij, de Helper in nood, de Bij-Zich-Bestaande.³⁷⁸

Daarnaast heeft Bahá'u'lláh gezegd dat men, zowel 's morgens als 's avonds, een passage uit de geschriften moet lezen en daarover mediteren. De geest waarin wordt gemediteerd is belangrijker dan de manier waarop en de duur daarvan. Ook is het de bedoeling om zich een moment van het aardse af te wenden. In de Bahá'i-gemeenschap is de volgende uitspraak van Bahá'u'lláh bij jong en oud bekend. In de opvoeding wordt daarover gesproken en men probeert het in praktijk te brengen:

Reciteert de verzen Gods elke morgenstond en avondstond...Beroemt u niet op het vele lezen van de verzen of op het grote aantal vrome daden dat gij dag en nacht verricht; want zou iemand één enkel vers met stralende vreugde lezen, dan is dat beter voor hem dan het met matheid lezen van alle Heilige Boeken van God...Leest de heilige verzen in die mate dat gij niet wordt overmand door apathie en zwaarmoedigheid. Belast uw ziel niet met hetgeen haar vermoeit en terneerdrukt, maar geeft haar veeleer hetgeen haar verlicht en in vervoering brengt, opdat ze op de vleugelen van de goddelijke verzen kan opwieken.³⁷⁹

Meditatie wordt gezien als de sleutel tot alle geheimen. Een mens zondert zich af van wat hem omringt. In deze subjectieve stemming verzinkt hij in een zee van geestelijk leven en kan hij het geheim van het wezen der dingen ontsluiten. Om dit te verduidelijken moet men zich de mens voorstellen met een innerlijk en een uiterlijk waarnemingsvermogen. "Als het vermogen van innerlijke waarneming wordt gebruikt is het vermogen van uiterlijke waarneming uitgeschakeld".³⁸⁰ Ondanks het feit dat de Bahá'i-geschriften aansporen tot meditatie, is er geen vastgestelde vorm voorgeschreven. Men is vrij om een eigen manier te gebruiken.³⁸¹ Vasten is eveneens belangrijk voor geestelijke groei, naast gebed en meditatie. Hierop wordt later teruggekomen in het licht van educatie.

Bahá'u'lláh heeft een periode van negentien dagen aangewezen waarin elke volwassen bahá'i dient te vasten. "Onthoudt u van zonsopgang tot zonsondergang van spijs en drank en hoedt u ervoor dat begeerte u berooft van deze genade...". Deze periode valt samen met de bahá'i maand 'Alá (Verhevenheid), die loopt van 2 tot en met 20 maart. Dit is de maand vóór aanvang van het bahá'i-nieuwjaar, op de dag van de lente. De bahá'is beschouwen deze periode als een tijd van spirituele regeneratie en voorbereiding op de activiteiten van het nieuwe jaar.³⁸² Er zijn aanwijzingen dat periodiek vasten, zoals in de bahá'i-leer is voorgeschreven, een heilzame maatregel van lichamelijk hygiëne is. De ware betekenis van vasten door bahá'is ligt niet in het zich onthouden van stoffelijk voedsel, hoewel dit dus

---

378 Eens in de vierentwintig uur te reciteren, op het middaguur. Zie: Bahá'u'lláh, (1988), *Bahá'i Gebeden*, Den Haag, p. 2.

379 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 80 (1e druk in Nederlands in 1997).

380 'Abdu'l-Bahá, (1974), *Bahá'i-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 25-26.

381 Momen, M., (2002), *The Bahá'i Faith*, Oxford, p. 87.

382 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 34 en 36-37 (1e druk in Nederlands in 1997) en Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'is van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag, p.16.

kan helpen het lichaam te zuiveren, doch des te meer in het afstand doen van alles buiten God.³⁸³ Volgens 'Abdu'l-Bahá heeft vasten op zichzelf geen invloed op de geest. Het is alleen maar een symbool, een waarschuwing. Anders heeft het geen betekenis. Vasten betekent niet, dat wij ons geheel onthouden van voedsel. De gulden regel met betrekking tot voedsel is, dat men er niet te veel, maar ook niet te weinig van neemt. Matigheid is noodzakelijk.³⁸⁴ Shoghi Effendi noemt de vastentijd:

...Een tijd van bespiegeling, gebed en geestelijke verjonging, gedurende welke de gelovigen er naar dienen te streven in hun innerlijk leven de noodzakelijke vernieuwingen aan te brengen en de in hun ziel besloten krachten te verfrissen en te verlevendigen.³⁸⁵

Ten slotte zijn bij de bahá'ís, vrouwen die zwanger zijn of voeding geven, ouderen, reizigers, degenen die zwaar werk doen en kinderen onder de vijftien jaar, vrijgesteld van vasten.³⁸⁶

2.14 Consultatie

Het principe van consultatie is een van de meest wezenlijke elementen van het Bahá'í-bestuursstelsel en heeft een bindend karakter. Zonder dit beginsel zou het goddelijk bouwwerk dat Bahá'u'lláh heeft ontworpen om de wereld te besturen, onmogelijk overeind kunnen blijven. De fundamenteën van het Bahá'í-bestuursstelsel, dat al eerder is behandeld, bestaan namelijk uit twee aspecten. Aan de ene kant schrijft Bahá'u'lláh hechte samenwerking en gemeenschappelijke beraadslaging voor en aan de andere kant roept hij zijn volgelingen op tot eendracht en harmonie. Het principe van consultatie is een manier waarop mensen met elkaar kunnen samenwerken zonder dat dit voortdurend tot spanningen en conflicten leidt.³⁸⁷ Voor huwelijk en opvoeding wordt consultatie ook gezien als sleutel om tot de juiste conclusies te komen. Het is een belangrijk element waaraan in de opvoeding aandacht moet worden geschonken. Bahá'u'lláh zegt:

Consultatie verleent een ruimer bewustzijn en verandert gissingen in zekerheid. Ze is een stralend licht dat in een duistere wereld de weg wijst en leiding geeft. Voor alles is er, en dat zal steeds zo blijven, een staat van vervolmaking en rijping. De volmaaktheid van de gave van begrip komt tot uiting door consultatie.³⁸⁸

---

383 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 182.

384 'Abdu'l-Bahá zoals aangehaald bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 182-183. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 35, p.74.

385 Shoghi Effendi zoals aangehaald bij: De Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag, p. 16. Zie ook: Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 233.

386 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 36 (1e druk in Nederlands in 1997).

387 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 445.

388 Bahá'u'lláh, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 1. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1964), *Má'idí-i-Ásmání. Compiled from the Writings by 'Abdu'l-Hamid-i-Isbráq-Khávarí*, Iran, Vol. 8, p. 60 en The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta, http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20080306162340_Het-Gezin-in-een-wereldgemeensch.pdf (geraadpleegd op 23 maart 2009).

Hij heeft beraadslaging ingesteld als één van de fundamentele principes en spoort aan om “in alle zaken samen te beraadslagen”, beschrijft beraadslaging als “het lichtbaken dat de weg wijst” en als “de schenker van begrip”. Hij “...benadrukt het belang van het bereiken van eenstemmigheid in besluitvorming” en dat bij gebrek daaraan de beslissing van de meerderheid het overwicht moet hebben.³⁸⁹ Bahá'u'lláh zegt “Er kan geen kracht bestaan dan door eenheid” en hij voegt er aan toe “Er kan geen voorspoed en geen welzijn worden verkregen dan door consultatie”.³⁹⁰

In alle aangelegenheden is consultatie noodzakelijk. Hierop moet u sterk de nadruk leggen, zodat iedereen consultatie in acht zal nemen. ...consultatie door de vrienden ten volle mag worden uitgevoerd, want consultatie is de oorzaak van bewustwording en het ontwaken, is een bron van het goede en van welzijn, en zal dat altijd blijven.³⁹¹

Beraadslaging of consultatie wordt volgens de bahá'í-leer gezien als een bruisende bron van inspiratie en vernieuwing die het Bahá'í-geloof in beweging houdt en dynamisch. Consultatie komt overal in de Bahá'í-gemeenschap voor onder andere tijdens het Negentiendaagsfeest dat een essentieel fundament van het bestuursstelsel is. De gehele gemeenschap is, van groot tot klein en op alle niveaus (lokaal, nationaal en internationaal), betrokken bij consultatie over alle onderwerpen. Bahá'u'lláh heeft in verschillende tafelen het belang van consultatie én mededogen benadrukt:

Het Verheven Wezen zegt: De hemel van goddelijke wijsheid is verlicht door de twee hemellichten consultatie en mededogen. Beraadslaagt tezamen in alle aangelegenheden, aangezien consultatie het lichtbaken is dat de weg wijst en de schenker van begrip.³⁹²

Consultatie en mededogen begint in familieverband, zoals tussen ouders onderling en tussen ouders en kinderen, zodat kinderen van jongs af aan daarmee opgroeien. Bahá'u'lláh roept op tot een consultatief proces waarin de individuele deelnemers ernaar streven hun eigen zienswijze te overstijgen om te functioneren als leden van één lichaam met haar eigen belangen en doelen. In een dergelijke atmosfeer, gekarakteriseerd door zowel oprechtheid als hoffelijkheid, behoren ideeën niet toe aan het individu bij wie ze gedurende de discussie zijn opgekomen, maar aan de groep als geheel, die ze kan aannemen, verwerpen of herzien al naargelang ze het na te streven doel het best lijken te dienen.³⁹³

‘Abdu’l-Bahá stelt dat consultatie niet alleen maar voor het bestuursstelsel is bedoeld, maar dat consultatie aanvaardbaar is “in tegenwoordigheid van de Almachtige en aan de gelovigen opgedragen”, zodat zij zowel over alledaagse en persoonlijke zaken, als over zaken van algemene en universele aard kunnen beraadslagen. Het doel van consultatie is omdat:

389 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 202 (1e druk in Nederlands in 1997).

390 Bahá'u'lláh, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 1.

391 Idem, p. 2.

392 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 139 en 104.

393 The Bahá'í International Community, (1995), *De Welvaart van de Mensheid. Een verklaring van de Internationale Bahá'í-gemeenschap*, New York, p. 18.

de inzichten van verscheidene personen zeker te verkiezen zijn boven die van één mens, zoals de kracht van een aantal mensen natuurlijk groter is dan de kracht van één mens... Kort gezegd, consultatie is wenselijk en aanvaardbaar in alle dingen en over alle kwesties.³⁹⁴

Hij noemt consultatie van het allergrootste belang en de vereisten daarvoor zijn onder meer zuivere beweegredenen, onthechting van alles buiten God, nederigheid en geduld.³⁹⁵ Beoogd wordt “geestelijke beraadslaging en niet het louter uitspreken van persoonlijke meningen”. Het oogmerk is om de nadruk te leggen op de verklaring, “dat consultatie het onderzoek naar de waarheid ten doel heeft”. Degene die een mening onder woorden brengt moet die niet als de enige juiste naar voren brengen, maar als een bijdrage tot het bereiken van eenstemmigheid, want het licht van werkelijkheid wordt zichtbaar, als twee meningen overeenstemmen.³⁹⁶

Een van de grondrechten van iedere bahá'í is de vrijheid van meningsuiting. Dit betekent dat “ieder lid in volkomen vrijheid zijn eigen mening naar voren brengt en zijn inzichten uiteenzet”.³⁹⁷ Zij “moeten in alle vrijheid hun eigen gedachten uiten en het is aan niemand toegestaan op enigerlei wijze de gedachten van een ander te kleineren”.³⁹⁸

Ieder mens moet zijn mening met de uiterste gemoedsrust, kalmte en behoedzaamheid afwegen. Voordat iemand zijn eigen inzichten naar voren brengt, moet hij zorgvuldig de inzichten die reeds door anderen geopperd zijn, overwegen. Als hij vindt dat een eerder uitgesproken mening juist is en van meer waarde, moet hij deze onmiddellijk aanvaarden en niet halsstarrig vasthouden aan zijn eigen mening. “Door deze voortreffelijke handelwijze tracht hij tot eenheid en waarheid te komen”.³⁹⁹

Shoghi Effendi geeft in een brief aan dat ‘Abdu’l-Bahá heeft gezegd, dat “door de botsing van persoonlijke meningen vaak de vonk van waarheid ontstoken wordt en goddelijke leiding onthuld”. Men moet zich dan ook niet ontmoedigd voelen als er meningsverschillen zijn, want die vervullen, zoals de ervaring heeft geleerd een waardevolle functie in alle beraadslagingen.⁴⁰⁰

Shoghi Effendi heeft verklaard dat het “principe van beraadslaging... één van de fundamentele wetten”⁴⁰¹ van het Bahá'í-bestuursstelsel is en “moet

394 ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 176. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fádíl-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 3, p. 412-413 en ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 9-10.

395 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 4.

396 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *The Promulgation of Universal Peace, Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 99. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 11-12.

397 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 44, p. 93. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 5-6.

398 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 45, p. 94.

399 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *The Promulgation of Universal Peace, Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 99-100. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 11-12.

400 ‘Abdu’l-Bahá zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 20-21. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1979), *Muntakhabátí az Makátib-i Haḍrat-i ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, vol. 1, p. 48.

401 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 202 (1e druk in Nederlands in 1997).

worden toegepast op alle bahá'í activiteiten".⁴⁰² "Openhartige en vrije consultatie is de basis van deze unieke Orde". Van jongs af aan leren kinderen, door onder meer thuis mee te doen, maar ook met de diverse bahá'í-activiteiten, hoe men door consultatie, samenwerking en voortdurende uitwisseling van gedachten en meningen tot de juiste beslissing kan komen.⁴⁰³ In een brief van 23 februari 1924 aan de vrienden in Amerika schreef Shoghi Effendi:

...Alleen van een waar bahá'í kan verwacht worden dat hij de grondbeginselen van genade en rechtvaardigheid, van vrijheid en onderwerping, van onschendbaarheid van het recht van het individu en van zelfovergave, van waakzaamheid, tact en bedachtzaamheid enerzijds en broederschap, oprechtheid en moed anderzijds met elkaar in overeenstemming brengt.⁴⁰⁴

De norm van het zoeken naar waarheid gaat verder dan de onderhandelings- en compromispatronen die het kenmerk neigen te zijn van de hedendaagse discussie over menselijke aangelegenheden.⁴⁰⁵ Consultatie zal slagen in de mate waarin alle deelnemers de genomen beslissingen steunen, ongeacht de individuele meningen waarmee men de discussie inging. Onder die omstandigheden kan een vroegere beslissing snel heroverwogen worden als de ervaring tekortkomingen aan het licht brengt. In dat licht bezien is consultatie de werkzame uitingvorm van rechtvaardigheid in menselijke aangelegenheden.⁴⁰⁶

2.15 Huwelijk en familieleven

De bahá'ís leggen grote nadruk op het belang van het huwelijk en een stabiel familieleven. Het huwelijk wordt beschouwd als zowel een geestelijke als een sociale instelling. 'Abdu'l-Bahá zegt over het huwelijk:

Het bahá'í-huwelijk is de verbinding van een hartelijke toegenegenheid tussen twee partijen. Zij moeten er evenwel de grootste zorg aan besteden om elkanders karakter te leren kennen. Deze eeuwige verbintenis moet gesloten worden door een hecht verbond en moet erop gericht zijn harmonie, kameraadschap en eenheid aan te kweken en eeuwig leven te verlangen.⁴⁰⁷

Het fundament voor een bahá'í gezin is de liefdevolle relatie tussen man en vrouw. Het huwelijk wordt gezien als een goddelijke schepping en heeft als doel het paar zowel lichamelijk als geestelijk te verenigen, zodat zij steeds elkaars geestelijk leven zullen verbeteren. In tegenstelling tot de traditie die lang in het Oosten heerste, hebben ouders niet het recht om een partner voor hun zonen of dochters te kiezen.

---

402 Shoghi Effendi, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Babá'í geschriften*, Den Haag, p. 18.

403 Idem, p. 19.

404 Idem, p. 15.

405 The Bahá'í International Community, (1995), *De Welvaart van de Mensheid. Een verklaring van de Internationale Bahá'í-gemeenschap*, New York, p. 18.

406 Idem.

407 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p.83.

Hoewel het huwelijk wordt aanbevolen verduidelijkt Bahá'u'lláh dat het niet verplicht is. Als een man of een vrouw ongehuwd wil blijven en geen gezin wil of kan stichten, dan is daartegen vanuit bahá'í-leerstellingen geen bezwaar.⁴⁰⁸

Het huwelijk moet monogaam zijn en concubinaat en polygamie zijn verboden, zoals alle seksuele relaties buiten het huwelijk. Seks wordt beschouwd als een normaal deel van het menselijke leven, maar het mag wettelijk slechts binnen de huwelijksverhouding worden beleefd.⁴⁰⁹

Voor een bahá'í-huwelijk is volgens Bahá'u'lláh niet alleen “de instemming van beide partijen” vereist, maar ook is “de toestemming van de ouders als voorwaarde gesteld”⁴¹⁰ zolang zij in leven zijn en ook indien zij geen bahá'í zijn. Deze bepaling is gemaakt om de banden van eerbied en respect tussen ouders en kinderen te versterken. Shoghi Effendi schreef daarover op 25 oktober 1947 aan de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van de Verenigde Staten dat voor een bahá'í-huwelijk de toestemming van alle ouders is vereist, of die ouders nu wel of niet bahá'í zijn. Bij de bahá'ís wordt namelijk ook aandacht geschonken aan de verbintenis tussen de twee families. Deze wet is ingesteld om het gebouw van de maatschappij te versterken en de banden met thuis nauwer aan te halen. Ook om een zekere dankbaarheid en respect in de harten van de kinderen te brengen voor degenen die hen het leven hebben geschonken en hun ziel hebben uitgezonden op de eeuwige reis naar hun Schepper.⁴¹¹ De huwelijksceremonie op zich heeft geen vastgestelde vorm, kan uiterst eenvoudig zijn⁴¹² en de huwelijksvoltrekking vindt plaats onder de hoede van “het gekozen bestuur van de gemeenschap, de Plaatselijke Geestelijke Raad”,⁴¹³ die het huwelijk voltrekt met instemming van het bruidspaar en hun ouders, waarbij bruid en bruidegom allebei, voor (twee) getuigen, de versregel herhalen: “Waarlijk, wij zullen allen verblijven bij de wil van God”⁴¹⁴ en daarmee “wijden de twee zichzelf aan God en, daardoor, aan elkaar”.⁴¹⁵ De huwelijksseed, om trouw te blijven aan de wil van God, vergt volgens de

408 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 126 (1e druk in Nederlands in 1997) en n. 91, p. 224-225 (Ook Shoghi Effendi verklaart, in een namens hem geschreven brief, dat “het huwelijk geenszins een verplichting is”, en hij bevestigt dat het “in laatste instantie aan de persoon is om te beslissen of hij een gezinsleven of een celibatair leven wil leiden”. Als iemand een aanzienlijk lange tijd moet wachten voordat hij of zij een partner vindt, of uiteindelijk alleen moet blijven, betekent dit niet dat hij of zij daardoor zijn of haar levensdoel, dat in wezen geestelijk is, niet kan vervullen).

409 Smith, P., (1998), *The Bahá'í Religion*, Oxford, p. 42.

410 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 52 (1e druk in Nederlands in 1997).

411 Shoghi Effendi, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 36-37.

412 Het is te vermelden dat een huwelijk met een niet bahá'í is toegestaan. Wel dient een bahá'í huwelijksceremonie plaats te vinden. Een bahá'í kan ook deelnemen aan de huwelijksceremonie van de religie van de partner, zolang hij of zij niets doet dat in strijd is met het Bahá'í-geloof. Voor partners die geen van beide bahá'í zijn, is het ook mogelijk om te trouwen volgens de bahá'í-wetten. Zie: Smith, P., (1998), *The Bahá'í Religion*, Oxford, p. 42 en Hornby, H., (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 368-402.

413 The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta, http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20080306162340_Het-Gezin-in-een-wereldgemeensch.pdf (geraadpleegd op 23 maart 2009).

414 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 111 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Mohammad Hosseini, N., (2008), *Concordance to the Kitáb-i-Aqdas*, Australia, p. 406-407 en Bahá'u'lláh zoals geciteerd bij: Wilcox, P., (1991), *Bahá'í Families. Perspectives, Principles, Practice*, Oxford, p. 9.

415 The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

bahá'ís een grote verantwoordelijkheid. Het gezin wordt beschouwd als de hoeksteen van de samenleving, waarbij voortdurend wordt gelet op de integriteit van het gezin en of de rechten van de afzonderlijke leden niet worden geschonden. Bahá'u'lláh raadt het sterk af, maar scheiden is toegestaan op grond van afkeer tussen man en vrouw. Het mag slechts worden toegestaan na een jaar van geduld, waarin het paar gescheiden leeft en alle mogelijke pogingen onderneemt om hun geschillen op te lossen. Als verzoening echter onmogelijk blijkt te zijn, mag het paar scheiden.

Het is vermeldenswaardig dat in het leven naar evenwicht wordt gezocht. De gedachte daarachter is dat geestelijke groei beter tot z'n recht kan komen, als mensen hun fysieke aard kunnen disciplineren en verfijnen tot een betrouwbaar instrument. Wanneer het fysieke lichaam blijft overheersen, zal de mens zijn ware aard belemmeren en gevangen houden door zijn fysieke, dierlijke aard.⁴¹⁶ Shoghi Effendi zegt:

Het streven van de bahá'ís is een kuise en zuivere levenswijze die het leidende principe moet zijn in het gedrag en de houding van alle bahá'ís, zowel in het maatschappelijk verkeer met de leden van hun eigen gemeenschap, als in hun betrekkingen met de wereld daarbuiten. ...Deze kuise en zuivere levenshouding houdt bescheidenheid, reinheid, gematigdheid, welgevoeglijkheid en zuiver denken in. Het betekent niet minder dan het toepassen van gematigdheid in al datgene, dat betrekking heeft op kleding, taal, amusement en artistieke en literaire werkzaamheden. ...Het staat geen compromis toe met de theorieën, de normen, de gewoonten en de uitspattingen van een in verval zijnd tijdvak.⁴¹⁷

Hij benadrukt dat men zich moet realiseren dat in de huidige samenleving precies het tegenovergestelde proces plaatsvindt. Veel jonge mensen geven weinig om de wensen van hun ouders. Echtscheiding beschouwt men als een natuurlijk recht dat onder allerlei voorwendsels verkregen wordt. Gescheiden mensen zijn maar al te gauw geneigd om het belang van de partner uit het huwelijk te kleineren. Als er sprake is van kinderen dan zijn beiden verantwoordelijk voor het op de wereld brengen én de opvoeding daarvan, ook als één van hen de volledige zorg voor de kinderen krijgt toegewezen. De bahá'ís moeten een dergelijke negatieve benadering bestrijden, die het gezinsleven en de schoonheid van de familierelaties zo snel vernietigen en de morele structuur van de samenleving te gronde richten, door zich strikt te houden aan de bahá'í-leringen.⁴¹⁸

Hechte en harmonieuze huwelijken geven kwaliteit binnen gezinnen en uiteindelijk binnen de hele wereld. Het is één van de belangrijkste en meest fundamentele instituties voor het tot stand komen van Bahá'u'lláh's wereldorde. Deze wereldorde beschrijft de weg waarop individuen zich kunnen verenigen met behulp van de gemeenschappelijke en ondersteunende instellingen. Om alle hoeken van de wereld te omvatten met

---

416 Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 153. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

417 Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette, p. 44-45.

418 Shoghi Effendi, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 36-37.

het doel om de wil van God op ieder niveau⁴¹⁹ uit te dragen en om daarmee te werken aan de eenheid van de mensheid.

Zoals hierboven wordt aangegeven is de institutie van het gezin gebaseerd op de huwelijksgelofte. Het fundament en een eerste vereiste is de liefdevolle relatie tussen man en vrouw, die elkaar in vrijheid hebben gekozen. De partners beloven trouw te zullen blijven aan de wil van God.⁴²⁰ De Bahá'í International Community zegt in haar verklaring "Het Gezin in een wereldgemeenschap" (1993):

Eén doel van het huwelijk is het scheppen van een nieuwe generatie die God zal liefhebben en de mensheid zal dienen. Het is daarom de taak van het gezin om een liefdevolle, respectvolle en harmonieuze relatie tussen ouders en kinderen te vestigen. Harmonie en samenwerking worden in het gezin, evenals in de wereld, gehandhaafd door het evenwicht tussen rechten en verantwoordelijkheden. Alle gezinsleden "hebben plichten en verantwoordelijkheden jegens elkaar en jegens het gezin als geheel" die, "verschillen van gezinslid tot gezinslid vanwege hun natuurlijke verhoudingen".⁴²¹

Recapitulerend vormt het huwelijk het begin van het gezin en het gezin vormt het begin van educatie, c.q. opvoeding en opleiding. In feite begint dat dus bij de ouders. In het volgende hoofdstuk wordt hierop teruggekomen.

2.16 Wie wordt beschouwd als een bahá'í?

Een bahá'í gaf het volgende antwoord op de vraag van een journalist: Wij zijn niet anders dan anderen, al zijn we als mens verre van volmaakt, we streven een ideaal na.⁴²² Als wereldburgers proberen de bahá'ís om plaatselijk te handelen, maar om wereldomvattend te denken. Dit betekent echter niet dat de bahá'ís alle perspectieven, geloven en ideologieën zullen accepteren. Vraag aan verschillende bahá'ís wat het betekent om bahá'í te zijn en zoals dat in elke godsdienst het geval zal zijn, zullen de antwoorden variëren.⁴²³ Op de vraag wat een bahá'í is, antwoordt 'Abdu'l-Bahá:

Een bahá'í te zijn betekent eenvoudig de wereld liefhebben, de mensheid liefhebben en trachten haar te dienen en voor wereldvrede en universele broederschap werken ... Hij die leeft volgens de leringen van Bahá'u'lláh is al een bahá'í. Anderzijds kan iemand zich vijftig jaar lang bahá'í noemen, maar als hij het bahá'í leven niet leeft, is hij toch geen bahá'í.⁴²⁴

Over het algemeen zullen de meeste bahá'ís drie stappen herkennen in het toetreden tot het Bahá'í-geloof. De eerste is het geloof in Bahá'u'lláh. Dit houdt onder meer in het accepteren van de progressieve openbaring van God én de openbaring van Bahá'u'lláh, als de laatste manifestatie van God aan

419 Hiermee worden bedoeld: Het individu, het gezin, de Plaatselijke Geestelijke Raden, de Nationale Geestelijke Raden en het Universele Huis van Gerechtigheid.

420 Wilcox, P., (1991), *Bahá'í Families. perspectives, principles, practice*, Oxford, p. 9-10.

421 The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

422 Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 103.

423 McMullen, M., (2000), *The Bahá'í. The Religious Construction of a Global Identity*, New Jersey and London, p. 110.

424 'Abdu'l-Bahá zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 79.

de mensheid, voor dit tijdperk. De tweede is meer van administratieve aard, namelijk de registratie als lid van de Bahá'í-gemeenschap, op basis waarvan iemand officieel bahá'í wordt en als volwaardig lid onder andere het recht heeft om deel te nemen aan het Negentiendaagsfeest, te stemmen tijdens verkiezingen en bij te dragen aan bahá'í-fondsen. De derde en laatste stap houdt onder andere persoonlijke en gezamenlijke verdieping in en systematische bestudering van de Bahá'í-geschriften. Daarmee begint voor een bahá'í een levenslange reis van persoonlijke ontwikkeling en het leven volgens bahá'í-leringen.⁴²⁵ Wat er in feite gebeurt, zegt Shoghi Effendi, is dat “het geestelijke zaad in de menselijke ziel begint te groeien, als iemand bahá'í wordt” en hij voegt er aan toe:

Deze gaven van de geest ontvangt men door gebed, meditatie, studie van de heilige uitspraken en dienstbaarheid aan de Zaak van God. De werkelijkheid is dat dienstbaarheid aan de Zaak te vergelijken is met de ploeg die de aarde omploegt wanneer er wordt gezaaid. De aarde moet worden omgeploegd zodat zij vruchtbaar kan worden gemaakt en op die manier een sterkere groei van het zaad teweegbrengt. Op precies dezelfde manier vindt door het omploegen van de aarde van het hart de ontwikkeling van de geest plaats.... Op die manier groeit en ontwikkelt de menselijke geest zich met grote sprongen.⁴²⁶

De bahá'ís proberen volgens de leringen van Bahá'u'lláh te leven, waarbij het accent ligt op daden en niet op woorden. Zij streven ernaar om zo te leven en te handelen dat zij de wereld verrijken. Het is dan niet slechts het erkennen van Gods Eenheid, maar bovenal het in het dagelijks leven uitdragen van de volmaaktheden en deugden die besloten liggen in de Bahá'í-geschriften. Zij beschouwen het Bahá'í-geloof als een onafhankelijke godsdienst, naast de andere wereldgodsdiensten, zoals Christendom, Islam, Boeddhisme, en Hindoeïsme. Bahá'í worden leidt niet tot het afwijzen van iemands vorige godsdienst. Dit is vanuit bahá'í-perspectief om verschillende redenen. Allereerst omdat de manifestaties van alle wereldgodsdiensten, de openbaringen van dezelfde werkelijkheid in deze wereld zijn en daarom houdt het aanvaarden van het Bahá'í-geloof geen verwerping van de stichter van een vorige godsdienst in. Daarnaast geldt ook dat men trouw is aan de voorspellingen die door vorige manifestaties in deze godsdiensten over de komst van de nieuwe verlosser zijn gedaan. De bahá'ís geloven dat deze belofte in vervulling is gegaan door de komst van Bahá'u'lláh. Ten slotte heeft de mensheid door de eeuwen heen verschillende gezichtspunten op godsdienstige vragen ontwikkeld. Er zijn vele spirituele wegen en geestelijke inzichten door mystici en de denkers en zieners van diverse godsdiensten ontwikkeld. Het Bahá'í-geloof heeft niet tot doel om deze rijke godsdienstige erfenis van de mensheid te verwerpen of te vervangen, maar eerder tot doel om het te bewaren binnen een algemeen kader van eenheid, ontdaan van elke vorm van verdeeldheid. De bahá'ís willen met andere religies zoeken

---

425 McMullen, M., (2000), *The Bahá'í. The Religious Construction of a Global Identity*, New Jersey and London, p. 110-111.

426 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 70. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *The Bahá'í Life [Hayát-i-Bahá'í]*, Wilmette, 45-46 en Shoghi Effendi, (1973), *Het Bahá'í leven leiden*, Den Haag, p. 84.

naar mogelijkheden om deze erfenis wereldwijd ter beschikking te stellen, zodat het beste van iedere religie en cultuur, ontdaan van ongegronde ideeën, kan bijdragen tot algemene vooruitgang van de mensheid. De bahá'ís zullen niemand hun eigen overtuiging opdringen.⁴²⁷

2.17 Leerstellingen

'Abdu'l-Bahá heeft gezegd dat de leringen van Bahá'u'lláh van een voortreffelijke aard zijn en dat zij de essentie en de geest van dit nieuwe tijdperk vormen.⁴²⁸ Bron daarvan zijn de geschriften van Bahá'u'lláh, die onder meer bestaan uit principes, wetten en instellingen voor een wereldbeschaving, die door eenheid en harmonie wordt gekenmerkt. Eenheid van de mensheid vormt de spil waar de bahá'í-leringen om draaien, met een patroon van "eenheid in verscheidenheid" in de praktijk.

Deze leringen zijn universeel van karakter. Ze zijn onder meer gericht op de opvoeding en rol van opvoeders en opleiders en in vervolg daarop op de kinderen. De taak van de opvoeders en opleiders is uiterst belangrijk, onder andere gezien vanuit hun voorbeeldfunctie.

De bahá'ís zijn van mening dat de mensheid aan de vooravond staat van wereldeenheden en stappen neemt in de richting van duurzame vrede. Daarbij staat de gedachte centraal dat alle mensen gelijke rechten hebben en alle grote godsdiensten uit dezelfde Bron komen. Met als uitgangspunt, "de aarde is slechts één land, waarvan alle mensen de burgers zijn",⁴²⁹ leert het Bahá'í-geloof de basisprincipes voor de veranderende samenleving, om langs die weg een voor alle mensen vreedzame wereld te bereiken. In opvoeding en opleiding spelen deze principes een cruciale rol.

In de geschriften van Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi zijn vele onderwerpen behandeld, waaronder leerstellingen die betrekking hebben op opvoeding en opleiding van zowel kinderen, individuen als gemeenschappen. Deze zijn, met de andere thema's in de bahá'í-leringen, onderwerp van gesprek en verdieping. Zij hebben een bindend karakter en door het onder meer aan de hand daarvan opvoeden en opleiden, proberen de bahá'ís hun godsdienst in praktijk te brengen.

Aan Shoghi Effendi werd om gedetailleerde informatie voor een bahá'í-onderwijsprogramma gevraagd. Zijn antwoord van 7 juni 1939 daarop is:

Vooralsnog bestaat er niet zoiets als een Bahá'í-leerplan, en er zijn geen Bahá'í publicaties die uitsluitend aan dit onderwerp zijn gewijd aangezien de leringen van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá geen welomschreven en gedetailleerd onderwijssysteem bieden, maar slechts bepaalde uitgangspunten en een aantal idealen over onderwijs uiteenzetten die toekomstige Bahá'í opvoedkundigen moeten leiden in hun pogingen een adequaat onderwijsleerplan te formuleren dat in volledige harmonie met de geest van de Bahá'í-leringen is en aldus tegemoet komt aan de eisen en behoeften van de moderne tijd. ...Maar de taak een onderwijssysteem op te zetten dat officieel door het Geloof

427 Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 103; Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag en *Bahá'í-Geloof. Officiële website van de Bahá'ís van Nederland*, <http://www.bahai.nl> (geraadpleegd op 26 juli 2012).

428 'Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 607.

429 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 148.

wordt erkend en dat als zodanig door de gehele Bahá'í wereld wordt uitgevoerd, is er duidelijk een die nog niet door de huidige generatie van gelovigen kan worden ondernomen, en die geleidelijk door toekomstige Bahá'í geleerden en opvoedkundigen ten uitvoer moet worden gebracht.⁴³⁰

In de Bahá'í-geschriften staan leringen, uitgangspunten en idealen van Bahá'u'lláh, die door 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi, onder andere in diverse toespraken en geschriften, zijn behandeld en uitgelegd. Over de uitgangspunten zegt Shoghi Effendi onder meer: “deze grondbeginselen zijn voorhanden in de heilige geschriften van het Geloof”, die moeten worden bestudeerd en “langzamerhand in de programma's van verschillende hogere scholen en universiteiten worden ingepast”.⁴³¹ 'Abdu'l-Bahá karakteriseert deze als “de geest van de tijd”,⁴³² en vertelt over de aard van de leringen van Bahá'u'lláh:

Ik wilde iets zeggen over bepaalde leringen van Bahá'u'lláh. Alle goddelijke beginselen die bij monde van de profeten van weleer zijn verkondigd, kunnen wij terugvinden in de woorden van Bahá'u'lláh. Maar bovendien heeft Bahá'u'lláh een aantal nieuwe leringen geopenbaard, die in geen enkel heilig boek uit het verleden te vinden zijn.⁴³³

Deze leringen worden voor verschillende leeftijdsgroepen en op diverse manieren gebruikt. Zij vormen de thema's van (wereldwijde) bijeenkomsten, zoals kinderklassen, leerkringen en studie/reflectie voor jeugd en (jong-) volwassenen.

Toen 'Abdu'l-Bahá, in de periode 1911- 1913 naar het Westen kwam, na zijn bevrijding uit de gevangenis, putte hij voor zijn vele toespraken uit de leringen van Bahá'u'lláh. Afhankelijk van de soort bijeenkomst en het onderwerp behandelde hij enkele thema's en introduceerde daarmee een deel van Bahá'u'lláh's leringen.⁴³⁴ In het Westen waren dat onder andere sociale leringen.⁴³⁵ De toen door hem gekozen onderwerpen worden soms gezien als “de twaalf principes” van het Bahá'í-geloof, alsof ze een complete weergave daarvan zouden zijn.⁴³⁶ Uit zijn toespraken kan men zien dat hij deze dikwijls aankondigt met woorden als: “onder de leringen van

430 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 70. Zie ook: Sabet, A., (1997), *Tárikhchi-Yi-Madrisi-Yi-Tarbiyat-I-Banin*, New Delhi, p. 197. Zie ook de brief van het Universele Huis van Gerechtigheid aan de Nationale Geestelijke Raden d.d. 31 augustus 1976.

431 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 70.

432 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 297.

433 'Abdu'l-Bahá, (1974), *Bahá'í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 20. 'Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 639-640.

434 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag.

435 Momen, M., (1988), ‘Het Bahá'í-geloof opnieuw geformuleerd, een benadering voor het onderricht aan Chinezen’, in: *De Bahá'í Vizier* (1988), Tijdschrift van Stichting Bahá'í Literatuur, Den Haag, p. 22-23 (Toespraak gehouden door M. Momen, tijdens de Europese Chinese Onderrichts Conferentie, september 1988, te Groesbeek; Nederlandse vertaling: Harry Merckies).

436 Idem, p. 34-35 (Zie de door Momen gebruikte bronnen en het pamflet getiteld: *The Bahá'í Faith*, uitgegeven door de Bahá'í Publishing Trust van het Verenigd Koninkrijk. Gelijkluidende teksten staan in de meeste introductieboekjes: zie bijvoorbeeld: Ferraby, J. (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 80-94 en Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 74-98).

Bahá'u'lláh is...” en de opsomming ervan eindigt met woorden zoals “dit zijn een paar van de leringen door Bahá'u'lláh verkondigd”.⁴³⁷ Enkele van de leerstellingen die ‘Abdu’l-Bahá tijdens zijn reizen gebruikte en die nadien in de verschillende boeken en pamfletten werden verwoord, zijn:

- Zelfstandig onderzoek naar de waarheid;
- De eenheid van de mensheid;
- de eenheid van God, de eenheid van Zijn manifestaties én Zijn progressieve openbaring;
- De eenheid van de grondslagen van alle godsdiensten;
- Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof;
- Religie moet in overeenstemming zijn met wetenschap en rede;
- De gelijkwaardigheid van man en vrouw;
- Universele opvoeding en opleiding voor iedereen (en het streven naar een universeel curriculum);
- Het instellen van een wereldhulptaal (naast de moedertaal);
- Een wereldregering en een wereldgerechtshof;
- De uitersten van rijkdom en armoede moeten verdwijnen;
- Geen inmenging van religie in politiek;
- Wereldvrede.⁴³⁸

Tijdens dezelfde reizen zijn ook andere leringen en uitgangspunten besproken, zoals:

- Eenheid van het gezin, als hoeksteen van de samenleving en het belang van opvoeding en opleiding;⁴³⁹
- Godsdienst moet de oorzaak zijn van eenheid, harmonie en eensgezindheid onder de mensen. Als dit niet het geval is, dan zou het beter zijn dat er geen godsdienst bestond;⁴⁴⁰
- Intellectuele en fysieke vooruitgang is incompleet zonder geestelijke en morele ontwikkeling.⁴⁴¹
- Universele mensenrechten moeten worden erkend en aangenomen;⁴⁴²

---

437 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 88, 145, 236, 242, 452, 640, 644.

438 Zie volgende bronnen: Voor Noord-Amerika, de lijst van de sociale leringen kan worden gevonden in: ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 84-88, 145-152, 174-178, 234-236, 241-244, 250-254, 320-326, 413-418, 446-452, 526-531, 610-612 en 639-642. Voor Europa: ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 143-188. Zie ook: Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 125-132; Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 51-53; Bakker, P., (2002), *Bahá'is, Serie wegwijs wereldreligies*, Kampen, p. 35-54; ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fáḍil-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain, vol. 4, p. 351-352; ‘Abdu’l-Bahá, (1999), *Het vraagstuk van Universele vrede, De Tafel aan Den Haag door ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag (Een brief van 17 december 1919, geschreven door ‘Abdu’l-Bahá aan de Centrale Organisatie voor een Duurzame Vrede te Den Haag. Oorspronkelijke titel: *The Tablet to The Hague by ‘Abdu’l-Bahá*) en ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *Khitábát. Talks of ‘Abdu’l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, p.447-454.

439 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 232.

440 Idem, p. 641 en ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá'í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 22.

441 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 253, 450 en 530.

- Leven na de dood;⁴⁴³
- De instelling en benoeming van het middelpunt van het verbond;⁴⁴⁴
- Het oprichten van het Universele Huis van Gerechtigheid, als het opperste bestuurslichaam;⁴⁴⁵
- Werk dat gedaan wordt in de geest van dienstbaarheid is de hoogste vorm van aanbidding.⁴⁴⁶

Naast het behandelen van een aantal van bovenstaande leringen vertelt ‘Abdu’l-Bahá dat men de vele andere leringen en principes kan vinden in de geschriften, tafelen en brieven van Bahá’u’lláh, zoals onder andere in *Verborgene Woorden*,⁴⁴⁷ de *Kitáb-i-Aqdas (Het Heiligste Boek)*⁴⁴⁸ en de tafelen die geopenbaard zijn na de *Kitáb-i-Aqdas*,⁴⁴⁹ zoals: *Bishárát (Blijde Tijdingen)*, *Kalimát-i-Firdawsíyyih (Woorden van het Paradijs)*, *Tajallíyát (Schitteringen)* en *Tarázát (Ornamenten)*.⁴⁵⁰ In bovengenoemde geschriften komt men ook andere leringen tegen zoals de noodzaak van consultatie in alle aangelegenheden,⁴⁵¹ vrijheid van meningsuiting⁴⁵² en van gematigdheid,⁴⁵³ naast de betrekkelijkheid van religieuze waarheden.⁴⁵⁴ Respect voor het milieu (De natuur is een weerspiegeling van het Goddelijke⁴⁵⁵ en aan de landbouw moet speciale aandacht worden besteed) is een ander aspect.⁴⁵⁶ Men dient erudiete en deskundige mensen te respecteren en kunsten en

---

442 Idem, p. 252 en 451. Allerlei facetten die te maken hebben met de rechten van de mens komen in dit onderzoek aan bod, zoals de gelijkwaardigheid van man en vrouw, het recht op onderwijs voor iedereen en het recht op vrijheid van godsdienst.

443 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 315-319.

444 ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 23-24 en ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 642. Zie ook: de paragraaf hierover in hoofdstuk 2 van dit proefschrift.

445 ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 23-24. Zie ook: de paragraaf hierover in hoofdstuk 2 van dit proefschrift.

446 Bahá’u’lláh, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 60; Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 146; ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fāḍil-i-Māẓindarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 4, p. 351-352; ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 612 en Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 225. Zie ook: National Spiritual Assembly of the Bahá’ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 176-177.

447 Bahá’u’lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag.

448 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, (1e druk in Nederlands in 1997).

449 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag.

450 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 640.

451 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 104 en 139 en Bahá’u’lláh, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag. Zie ook de paragraaf hierover in dit hoofdstuk.

452 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 44 en 45, p.93-94.

453 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 55-56.

454 Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de Volkeren der Wereld*, Den Haag, p. 20 (“Door de aanspraak van enige religie dat zij de laatste openbaring van God aan de mensen zou zijn te verwerpen, en dit ook voor Zijn eigen Openbaring te doen, scherpst Bahá’u’lláh het grondbeginsel in van de betrekkelijkheid van religieuze waarheid, de continuïteit van goddelijke Openbaring en de voortschrijding van religieuze ervaring”).

455 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 118.

456 Idem, p. 73. Zie ook: citaten van Bahá’u’lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi in: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1994), *Onze Natuurlijke Bronnen. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag en De Bahá’í International Community, (1988), *De Bahá’í verklaring met betrekking tot de natuur*, Den Haag.

wetenschappen te bestuderen.⁴⁵⁷ Daarnaast wordt het priesterschap afgeschaft en worden onder andere slavernij, ascetisme, bedelarij, het kloosterwezen en de biecht verboden. Ook wordt monogamie voorgeschreven en echtscheiding ontraden, terwijl wreedheid tegenover dieren wordt veroordeeld, naast ledigheid en luiheid, achterklap en laster.⁴⁵⁸ Shoghi Effendi schrijft over deze reizen van ‘Abdu’l-Bahá:

...sprekend voor grote menigten van soms wel meer dan duizend toehoorders zette ‘Abdu’l-Bahá met briljante eenvoud en overtuigingskracht en voor de eerste maal tijdens zijn beleid, de kenmerkende grondbeginselen van zijn Vaders Geloof uiteen die, samen met de wetten en verordeningen in de *Kitáb-i-Aqdas*, de grondslag vormen van Gods jongste Openbaring aan de mensheid.⁴⁵⁹

Hij vertelt ook over een aantal leringen die door ‘Abdu’l-Bahá gedurende deze reizen zijn verkondigd⁴⁶⁰ en over zijn waarschuwingen en voorspellingen:

De uiteenzetting van deze bezielende waarheden van het Geloof van Bahá’u’lláh, die hij karakteriseerde als “*de geest van de tijd*”, vulde hij aan met ernstige en herhaalde waarschuwingen voor een op handen zijnde wereldbrand die, indien de staatslieden die niet zouden kunnen afwenden, het hele continent van Europa in lichterlaaie zou zetten. Hij voorzegde, ook gedurende die reizen, de radicale veranderingen die op dat continent zouden plaatsvinden, voorspelde het onvermijdelijke streven naar de decentralisatie van politieke macht, zinspeelde op de onlusten die in Turkije zouden uitbreken, voorzag de jodenvervolgingen in Europa en verzekerde categorisch dat de “*banier van de eenheid der mensheid zou worden gehesen, dat het tabernakel van universele vrede zou worden opgericht en dat de wereld een andere wereld zou worden*”.⁴⁶¹

---

457 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 235 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Bahá’u’lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi, (1994), *Musjtek. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag; Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 32 en 42 en Bahá’u’lláh, (1986), *Writings of Bahá’u’lláh: Epistle to the Son of the Wolf*, New Delhi, p. 313 en 316.

458 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 24-25 en 161-163 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 225 en Nationale Geestelijke Raad van de Bahá’is van Nederland, (2004), *Bahá’í-gemeenschap Nederland. Statuten*, Den Haag, p. 3-4.

459 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 296.

460 Idem, p. 296-297 (Shoghi Effendi schrijft: “Het onafhankelijke onderzoek naar waarheid, ongehinderd door bijgeloof of overleveringen; de eenheid van de gehele mensheid; het principe waar alles om draait en de fundamentele leer van het Geloof; het grondbeginsel van de eenheid van alle religies; de verwerping van alle vormen van vooroordeel met betrekking tot religie, ras, klasse of nationaliteit; de harmonie die moet bestaan tussen religie en wetenschap; de gelijkwaardigheid van man en vrouw, de twee vleugels, waarop de vogel der mensheid omhoog kan wieden; het invoeren van verplicht onderricht; het aannemen van een universele hulptaal; de afschaffing van de uitersten van rijkdom en armoede; de instelling van een wereldgerechtshof voor het bijleggen van geschillen tussen naties; de verheffing van werk, gedaan in de geest van dienstbaarheid, tot de rang van gebed; de verheerlijking van gerechtigheid als het heersende grondbeginsel in de menselijke samenleving, en van religie als een bolwerk voor de bescherming van alle volkeren en naties; en de vestiging van een duurzame en universele vrede als het hoogste doel van de gehele mensheid - deze treden naar voren als de essentiële elementen van die goddelijke regeringsvorm die hij verkondigde aan de leiders van de publieke opinie, alsmede aan de massa in het algemeen, tijdens zijn onderrichtsreizen”).

461 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 297.

Shoghi Effendi zegt “deze grondbeginselen... in de heilige geschriften” moeten bestudeerd en ingepast worden,⁴⁶² net zoals ‘Abdu’l-Bahá benadrukt:

De principes van de leringen van Bahá’u’lláh dienen goed bestudeerd te worden, één voor één, totdat ze door het verstand en het hart begrepen en beseft worden....⁴⁶³

Daarom zegt Shoghi Effendi dat de kinderen, die worden opgevoed “in de wereldomvattende leringen van Bahá’u’lláh moeten wel opgroeien tot een waarlijk nieuw mensenras” en hij hoopt dat “deze jonge mensen zich zullen voorbereiden op de grote taak die hen in de toekomst wacht”, om te helpen de wereld op te bouwen “met de hulp en inspiratie van de Bahá’í-leringen”⁴⁶⁴ en met betrekking tot dit laatste zegt hij in een andere brief:

Jullie Bahá’í kinderen en jongeren...moeten jezelf op deze grote taak voorbereiden door te proberen de ware betekenis van de leringen te begrijpen en ze niet slechts te aanvaarden als iets dat je geleerd wordt. Ze zijn als een prachtige, nieuwe denkwereld....⁴⁶⁵

Vanuit de Bahá’í-gemeenschap worden, onder andere aan de Verenigde Naties, regeringen, religieuze leiders of aan de gehele wereldgemeenschap, boodschappen gestuurd over speciale en actuele thema’s, onder andere door de Bahá’í International Community (BIC), die als non-gouvernementele organisatie bij de Verenigde Naties (VN) een consultatieve status heeft en onder het Universele Huis van Gerechtigheid valt. Enkele voorbeelden daarvan zijn “De Welvaart van de Mensheid” (1995),⁴⁶⁶ “Het Gezin in een wereldgemeenschap” (1993)⁴⁶⁷ en “Duurzame ontwikkeling en de menselijke geest” (1993).⁴⁶⁸ Ook nationale raden sturen nota’s of speciale boodschappen aan de regeringen van hun landen.

Om universele opvoeding en opleiding voor iedereen, vanuit bahá’í-perspectief te kunnen verduidelijken, zullen een aantal leringen, principes en uitgangspunten, die betrekking hebben op mijn onderwerp en die de verschillende schakels vormen in de keten van opvoeding en opleiding, gaandeweg in de volgende hoofdstukken worden belicht.

---

462 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Babá’í geschriften*, Den Haag, p. 70.

463 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 24.

464 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Babá’í geschriften*, Den Haag, p. 72-73.

465 Idem, p. 73.

466 The Bahá’í International Community, (1995), *De Welvaart van de Mensheid. Een verklaring van de Internationale Babá’í-gemeenschap*, New York.

467 The Bahá’í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

468 The Bahá’í International Community, (1993), *Sustainable Development and the Human Soul, a statement by the Babá’í International Community*, United Nations Office, New York.

Hoofdstuk 3: Sociaal-maatschappelijke leringen

3.1 Inleiding

Volgens de bahá'í-leer heeft elk mens zowel een geestelijke als een materiële kant, die van jongs af aan door opvoeding moeten worden ontwikkeld. De bahá'í-opvoeding richt zich zowel op de opvoeders als op de kinderen. Opvoeders hebben een uiterst belangrijke rol in de opvoeding, zodat kinderen zich zo goed mogelijk geestelijk kunnen ontwikkelen en worden voorzien in de meest effectieve middelen daarvoor. Als de geestelijke kant namelijk onvoldoende aandacht krijgt, dan zal het materiële gaan overheersen. Blijvende geestelijke stabiliteit kan alleen gevonden worden in actieve en voortdurende ontwikkeling van de geestelijke kenmerken in balans met de materiële zijde en bevrijding van de vernietigende invloed van eenzijdige gerichtheid op het materiële. “Kinderen zijn de kostbaarste schat”⁴⁶⁹ die de samenleving bezit, zij zijn “rijkelijk met talenten begiftigd”⁴⁷⁰ en dragen potentiële eigenschappen in zich als parels “in de schelp der opvoeding”.⁴⁷¹

Het Opperwezen zegt: Beschouwt de mens als een mijn, rijk aan edelstenen van onschatbare waarde. Alleen opvoeding kan de schatten ervan aan het licht doen komen en de mensheid in staat stellen daarvan profijt te trekken.⁴⁷²

Bahá'u'lláh legde met zijn openbaring de basis voor het Bahá'í-geloof en daarmee voor een nieuwe wereldorde, die gebaseerd is op eenheid van de mensheid, de spil waarom al zijn leringen draaien. Hij legde daarmee tevens de basis voor de bahá'í-opvoeding.

In het Bahá'í-geloof staat de eenheid van de mensheid centraal. “Het welzijn der mensheid, haar vrede en veiligheid zijn onbereikbaar, tenzij haar eenheid blijvend tot stand is gebracht” zegt Bahá'u'lláh.⁴⁷³ Volgens de bahá'í-leer kan die eenheid bereikt worden door universele opvoeding en opleiding voor iedereen. Dit universele gedachtegoed is het thema van dit hoofdstuk. Het doel is om te onderzoeken of de bahá'í invalshoek een bijdrage kan leveren aan de steeds veranderende samenleving. Om het bovenstaande te verduidelijken worden sommige leringen, uitgangspunten en idealen, zoals in het vorige hoofdstuk genoemd,⁴⁷⁴ als bouwstenen voor de opvoeding toegelicht. In 3.2 wordt stilgestaan bij “Eenheid van de mensheid”. Daarna passeren de navolgende paragrafen de revue, namelijk 3.3 “Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn”, 3.4 “Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders”, 3.5 “Gelijkwaardigheid van man en vrouw” en 3.6 “Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit”. Vervolgens komen 3.7 “Kennis als basis van vooruitgang” en 3.8 “De aard van de mens” aan de orde. Hierna volgt 3.9

469 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2000), *Riḡván boodschap van april 2000*, Bahá'í Era 157, Haifa, Israël, alinea 25-26.

470 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 66.

471 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 106, p. 141. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 32-33.

472 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 155.

473 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 21 (1^e druk in Nederlands in 1997).

474 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

“Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk”, waarbij aan het laatste aspect extra aandacht zal worden geschonken en 3.10 “Muziek, gebed en meditatie”, waarin zal worden stilgestaan bij het effect daarvan voor evenwicht, rust en welzijn.

Opvoeding en opleiding zijn een centraal aspect in het Bahá’í-geloof en van fundamenteel belang. In de bahá’í-leringen zijn godsdienst en opvoeding nauw met elkaar verbonden, brengen verandering teweeg en zijn dus beide gebaseerd op de stelling, dat het mogelijk is om de menselijke natuur te ontwikkelen. Inderdaad vereist het maar weinig onderzoek om aan te tonen, dat het enige wat men met zekerheid van een levend wezen kan zeggen is, dat het aan verandering onderhevig is. Alleen verandering zelf is iets dat in deze wereld onveranderd blijft. Zonder verandering kan er geen leven zijn.

Vanuit bahá’í-perspectief blijkt, dat evenals lagere levende dingen tijden hebben van plotselinge overgang tot een nieuw en voller leven, ook voor de mensheid een kritiek stadium, een tijd van wedergeboorte op handen is. Dan zullen levenswijzen die van het begin van de geschiedenis tot nu toe hebben bestaan, snel en onherroepelijk veranderen. De mensheid zal een nieuwe levensfase binnentreden, even verschillend van al het oude als een vlinder van een rups en een vogel van een ei.⁴⁷⁵ Volgens Shoghi Effendi zou men in vogelvlucht moeten kijken naar de ontwikkelingen, die vanaf ongeveer het midden van de negentiende eeuw van start zijn gegaan. Dan komt men er grof gezien achter, dat er in de wereld twee processen zichtbaar zijn, parallel aan elkaar in beweging.⁴⁷⁶ Deze twee processen, van het ineensstorten van oude wetten en principes die niet meer van toepassing zijn enerzijds en anderzijds het opbloeien van nieuwe denkwijzen, zijn het teken van één en dezelfde stroming, die steeds krachtiger werd, namelijk de tendens naar een steeds sterker toenemende onderlinge afhankelijkheid en integratie van de mensheid. Het is het universele bewustzijn van deze tendens, zowel in zijn positieve- als in zijn negatieve uitingsvormen. Verder ziet men dat het bewustzijn zich in de loop van duizenden jaren geleidelijk aan heeft ontplooid. Families groeiden uit tot stammen, stammen tot volkeren en volkeren sloten zich aaneen tot naties. Momenteel lijkt de wereld zich op te maken voor een nieuwe fase in zijn ontwikkeling. De huidige generatie staat voor de enorme uitdaging om de aarde tot één wereld te maken.⁴⁷⁷ Hoe logisch dit proces ook lijkt, het gaat gepaard met heftige en soms erg agressieve reacties van diverse groeperingen in de wereld. In het opbouwende proces zijn wereldwijd veel denkers op verschillende wijzen bezig geweest om mensen op weg naar een nieuwe wereldorde te leiden, om individuele- en collectieve bewustwording tot stand te brengen en een nieuw perspectief te bieden. Bahá’u’lláh gebruikt de term nieuwe wereldorde, om een toekomstige reeks van mondiale veranderingen aan te geven, zoals wereldvrede en het belang van een wereldhulptaal en een wereldschrift, eenheid in verscheidenheid (als patroon) en het verdwijnen van uitersten van armoede en rijkdom. Dit wereldbeeld heeft ook betrekking op de oprichting van universele instellingen, die nodig zijn voor eenheid van de mensheid, zoals onder andere een opperste gerechtshof en een

475 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 123-124.

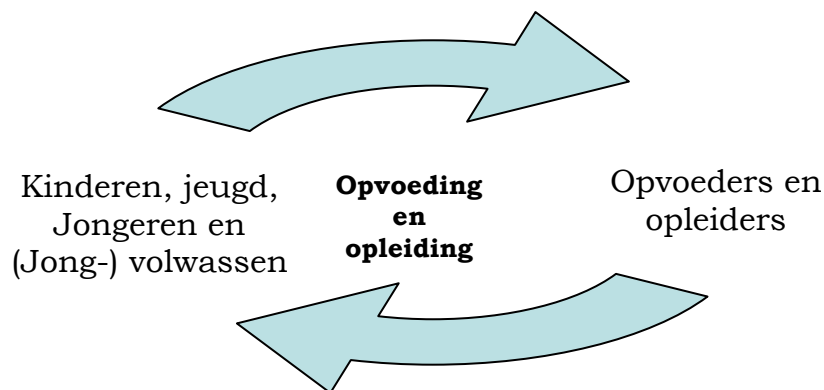
476 Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 55.

477 Idem, p. 56-57 en 50.

wereldparlement. Bij deze punten wordt in 3.11, “Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap” stilgestaan. De bahá'ís beschouwen het bereiken van Bahá'u'lláh's wereldeenheden, als het specifieke doel van zijn openbaring. De veranderingen kunnen onder andere bereikt worden als wereldwijd opvoeding en opleiding in de richting van wereldburgerschap plaatsvindt. ‘Abdu’l-Bahá zegt:

Universele opvoeding en onderwijs is een universele wet.⁴⁷⁸ Opvoeding en opleiding is essentieel, en alle normen die daarop betrekking hebben, zouden over de gehele wereld in overeenstemming met elkaar moeten worden gebracht en in één universeel curriculum vastgelegd, net zoals dat met ethiek het geval zou moeten zijn.⁴⁷⁹ (Eigen vertaling)

De Bahá'í-geschriften onderstrepen het belang van het gezin als hoeksteen van de samenleving en als basis voor de geestelijke ontwikkeling van het individu, evenals het belang van de stabiliteit van de maatschappij en haar vooruitgang. In een evenwichtige en harmonieuze omgeving van het gezin is men namelijk beter in staat om een kind op te voeden. De bahá'ís richten zich, zoals eerder gezegd, vooral op de opvoeding van de opvoeders en parallel daaraan op de opvoeding van de kinderen.

Kinderen moeten met de grootste zorg worden omringd, beschermd en opgevoed. Volgens ‘Abdu’l-Bahá is waar ouderschap daarop gebaseerd. Een goed karakter moet van jongs af aan worden bijgebracht door middel van opvoeding en opleiding. “De grondoorzaak van wangedrag is onwetendheid”.⁴⁸⁰ Het is uitermate moeilijk iemand iets te leren en zijn karakter te verfijnen, wanneer de puberteit eenmaal voorbij is. Zoals de ervaring heeft geleerd, baat het dan in het geheel niet meer, zelfs niet

478 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 417.

479 Idem, p. 253. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *Khutabát. Talks of ‘Abdu’l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, p.447-454.

480 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 24.

wanneer alles in het werk wordt gesteld één neiging te veranderen. Daarom moet in de eerste kinderjaren een hechte basis worden gelegd.⁴⁸¹ Om die reden zegt hij dat “indien men zich bij deze gewichtige taak grote inspanning getroost”, de wereld der mensheid door opvoeding een grote positieve verandering teweeg kan brengen.⁴⁸² De invloed van opvoeding is namelijk veel groter dan men denkt. Het is de belangrijkste factor voor het welbevinden van ieder mens.

3.2 Eenheid van de mensheid

Bahá'u'lláh wordt beschouwd als de opvoeder van de mensheid en hij en zijn openbaring staan in de bahá'í-opvoeding en opleiding centraal. Alle andere opvoeders zijn gericht op Bahá'u'lláh's leringen en plannen. In zijn testament, de *Kitáb-i-Ahd* (*Boek van het Verbond*), legt hij het doel van zijn geopenbaarde verzen uit:

Het doel van deze Verguisde bij het doorstaan van deze rampspoeden en ontberingen, bij het openbaren van de heilige Verzen en bij het tonen van bewijzen, is niets anders geweest dan het vuur van haat en vijandschap te doven, opdat de horizon van het hart der mensen moge worden verlicht met het licht van eendracht, en ware vrede en rust moge vinden.⁴⁸³

De kern van zijn leringen is “eenheid van de mensheid” en daarom streeft de Bahá'í-gemeenschap het bevorderen van de eenheid van de wereld na.⁴⁸⁴ Daarop is opvoeding en opleiding bij de bahá'ís gericht. “Hetgeen God heeft geuit, is een lamp” zegt Bahá'u'lláh “waarvan het licht bestaat uit deze woorden”:

Gij zijt de vruchten van één boom en de bladeren van één tak. Verkeert met elkander in de grootste liefde en eendracht, als ware vrienden en kameraden. Hij, de Dagster der Waarheid, is Mijn getuige! Zo krachtig is het licht van eenheid dat het de gehele aarde kan verlichten. De ene ware God, Hij die alle dingen kent, getuigt van de waarheid van deze woorden. Spant u in om deze allesovertreffende en hoogste staat te bereiken, een staat welke de bescherming en veiligheid van de gehele mensheid kan verzekeren. Dit doel overtreft ieder ander doel en dit streven gaat alle streven te boven....⁴⁸⁵

Hij spreekt over de problemen in de wereld en de verdeeldheid daarin. Verder beschrijft hij de omstandigheden van de tijd, de rampen, verwarring

481 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 111, p. 143-145.

482 Idem, 103, p. 130-131.

483 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 178. Zie ook:

Bahá'u'lláh, (1976), *Testamenten van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 4.

484 De Bahá'í-geschriften laten zien dat het fundamenteel principe van eenheid, in de leringen van Bahá'u'lláh, een bijzondere positie inneemt. Voor meer informatie: Bahá'u'lláh (1931), *Iqtidarát va chand Lawḥ-i-Digár*, (z. p.), P. 219; Dávudí, A.M., (1991), *Ulúhíyyat va Maḍbarríyyat. Falsafih va 'irfán*, Compiled and edited by Vahid Rafati, Canada, vol. 2, p. 268; Taherzadeh, A., (1998), *Najāḥát-i-Zubūr Ḥaḍrat-i-Bahá'u'lláh. The Revelation of Bahá'u'lláh*, Bagdad 1853-63, Canada, vol. 1, p. 321.

485 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 171 en Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the son of the wolf*, New Delhi, p. 310-311. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1982), *Lawḥ-i-mubárak khatáb bih Shaykh Muḥammad-Taqí Isfábání, ma'ríf bih Najafí (Tablet of Bahá'u'lláh to Shāykh Muḥammad Taqí Najafí)*, Hofheim-Langenhain, p. 10.

en oorlogen die de aarde hebben geteisterd, terwijl de reden van de schepping eenheid en harmonie is. “Ofschoon de wereld omringd is door ellende en smart,” zegt hij “heeft toch geen mens erbij stilgestaan wat daarvan de oorzaak of oorsprong kan zijn” en voegt aan toe:

Steeds wanneer de ware Raadgever een vermanend woord sprak, ziet, dan veroordeelden allen Hem als een aanstichter van onheil en verwierpen Zijn aanspraak. Hoe verbijsterend en beschamend is een dergelijk gedrag! Geen twee mensen zijn er te vinden waarvan gezegd kan worden dat zij uiterlijk en innerlijk een eenheid zijn. De bewijzen van tweedracht en haat zijn overal zichtbaar, hoewel allen werden geschapen voor harmonie en eenheid. Het Verheven Wezen zegt: O welbeminden! Het tabernakel van eenheid is opgericht; beschouwt elkander niet als vreemden. ... Wij koesteren de hoop dat het licht van gerechtigheid zal schijnen op de wereld en haar zal zuiveren van tirannie.⁴⁸⁶

Bahá'u'lláh benadrukt het belang van eenheid op vele manieren en vestigt zijn leer op het fundament van de eenheid van de mensheid. Hij zegt dat wat uiteengezet is en in de toekomst zal worden geopenbaard, slechts een teken van “het vurige verlangen van deze Dienaar” is, om zich geheel in dienst te stellen van alle geslachten der aarde. Hij zegt: “O vriend! Men moet onder alle omstandigheden elk middel aangrijpen dat veiligheid en rust bevordert onder de volkeren der wereld”⁴⁸⁷ en dat het fundamentele doel dat het geloof van God en Zijn religie bezielt is:

...de belangen van de mensheid te beveiligen, de eenheid der mensheid te bevorderen en de geest van liefde en kameraadschap onder de mensen aan te kweken. Laat het niet een bron van onenigheid en strijd, van haat en vijandschap worden. Dit is het rechte Pad, het hechte en onwrikbare fundament. Alles wat op dit fundament wordt opgericht, kan door de wisselvalligheden der wereld nooit aan kracht verliezen, noch zal het verloop van talloze eeuwen haar structuur ondermijnen.⁴⁸⁸

Volgens ‘Abdu’l-Bahá wordt in ieder tijdperk een door God bekrachtigd thema centraal gesteld, dat overeenkomt met de behoeften van die tijd. In deze verlichte eeuw is het de eenheid van de wereld der mensheid, die door God wordt bevestigd. Iedere ziel die deze eenheid dient, zal ongetwijfeld worden bijgestaan en geholpen.⁴⁸⁹ Hij schrijft uitgebreid over het verschil tussen onze tijd en voorbije tijden. Hij laat zien dat de eenheid van de mensheid mogelijk is en geeft sommige aspecten voor het bereiken daarvan aan. Hij geeft aan dat, hoewel er in vervlogen tijdperken harmonie bestond, de eenheid der gehele mensheid niet kon worden verwezenlijkt, door gebrek aan communicatie. De verschillende continenten bleven ver van elkaar gescheiden en zelfs voor de volken van hetzelfde werelddeel, was het vrijwel onmogelijk met elkaar in verbinding te treden en van gedachten te wisselen.

---

486 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 131 en Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 135.

487 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 142.

488 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 129 en Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 139.

489 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 77, p. 120.

Onderling verkeer en begrip, maar ook de eenheid van alle volken op aarde, konden daardoor niet worden bereikt:

In deze tijd zijn de communicatiemiddelen echter zo talrijk geworden dat de vijf werelddelen eigenlijk al één geheel zijn... Evenzo zijn alle leden van de samenleving, hetzij volken of regeringen, steden of dorpen, hoe langer hoe meer van elkaar afhankelijk geworden. Want de een kan onmogelijk nog langer zonder de ander bestaan, aangezien politieke belangen alle volken en natiën met elkaar verbinden, terwijl ook op het gebied van handel en industrie, landbouw en onderwijs de onderlinge banden dagelijks worden verstevigd. Hieruit volgt dat in deze tijd de eenheid van de mensheid kan worden bereikt. Dit is inderdaad een van de wonderen van deze buitengewone, deze glorierijke eeuw. Vroegere tijdperken waren hiervan verstoken, maar deze eeuw - de eeuw van licht - is vol van unieke en ongeëvenaarde heerlijkheid, kracht en luister. Vandaar dat iedere dag een nieuw wonder onthuld wordt. Uiteindelijk zal men zien hoe helder de kaarsen van eenheid in de menselijke samenleving branden....⁴⁹⁰

Met betrekking tot deze wereldwijde ontwikkelingen voorspelt hij een aantal opmerkelijke veranderingen en schrijft daarover:

Ziet hoe het licht van eenheid thans daagt aan de duistere horizon der wereld. De eerste kaars is de eenheid op het politieke vlak, waarvan het eerste flauwe schijnsel nu kan worden waargenomen. De tweede kaars is de eenheid van denken wat betreft de samenwerking op wereldniveau, waarvan men spoedig de totstandkoming zal zien. De derde kaars is de eenheid in vrijheid, die stellig komen zal. De vierde kaars is eenheid van religie, die de eigenlijke hoeksteen van het geheel is en die door de macht van God in alle pracht zal worden geopenbaard. De vijfde kaars is de eenheid der volken, een eenheid die in deze eeuw hecht gevestigd zal worden, waardoor alle mensen op aarde zich als burgers van één gemeenschappelijk vaderland zullen beschouwen. De zesde kaars is de eenheid van ras, die alle mensen op aarde, alle volken en geslachten, tot één ras zal maken. De zevende kaars is de eenheid van taal, dit betekent dat er een wereldtaal zal worden gekozen die aan alle mensen (naast de landstaal) zal worden geleerd, zodat zij met elkaar kunnen spreken. Dit alles zal zonder twijfel tot stand komen door de hulp en kracht van het Koninkrijk Gods.⁴⁹¹

Bahá'u'lláh heeft daarover al in een eerder stadium gezegd: "De aarde is slechts één land, waarvan alle mensen de burgers zijn".⁴⁹² Het beginsel van de eenheid van de mensheid wordt steeds weer onderstreept en benadrukt in de Bahá'í-geschriften. Met veel gelijkenissen zoals: de mensen worden beschouwd als de sterren aan één hemel, de stralen van één zon, de bomen van één boomgaard en de bloemen van één tuin.⁴⁹³ Uw zielen zijn gelijk golven op de zee van de geest; hoewel ieder van u een afzonderlijke golf is, is

490 Idem, 15, p. 34-36. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1974), *Bahá'í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 36-38 en Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 29-31.

491 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 15, p. 34-36. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1974), *Bahá'í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 36-38 en Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 30-31.

492 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 148. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 70-71.

493 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 45, p. 93.

toch de oceaan één. Allen zijn verenigd in God.⁴⁹⁴ Wanneer alle kinderen van God beseffen dat zij de bladeren zijn van één boom, de bloemen in één tuin, de druppels in één zee en de zonen en dochters van één Vader, Wiens naam Liefde is!⁴⁹⁵ ‘Abdu’l-Bahá verzocht de bahá’ís in zijn testament nadrukkelijk om door middel van hun daden deze eenheid duidelijk te maken. “In deze heilige Beschikking” zegt hij “zijn tweedracht en strijd op generlei wijze toegestaan”:

Het is een ieders plicht aan alle volkeren en bewoners der aarde, hetzij vriend of vreemdeling, de grootste liefde, correct optreden en eerlijke en oprechte vriendschap te betonen. De geest van liefde en vriendschap moet zo intens zijn, dat de vreemdeling zich een vriend, en de vijand zich een ware broeder zal voelen....⁴⁹⁶

De bahá’ís beseffen dat dit niet altijd gemakkelijk zal zijn, omdat menselijke onvolmaaktheid soms gevoelens oproept die conflicteren. Bovendien kan eigen onvolmaaktheid er de oorzaak van zijn dat men terugschrikt voor wat bindt. Dergelijke belemmeringen verdwijnen vanzelf als men nadenkt over het feit dat mensen zijn geschapen naar Gods beeld en gelijkenis en dat ook zij door middel van opvoeding en opleiding hun potentiële eigenschappen en hoedanigheden kunnen ontwikkelen. Daarom zegt ‘Abdu’l-Bahá in zijn toespraken “Overal waar u de hoedanigheden van God vindt” hebt die persoon lief, of hij nu tot uw familie behoort, tot uw land, uw ras of uw politieke partij, of tot een andere natie, kleur of politieke overtuiging.⁴⁹⁷ Door deze liefde wordt de kracht van opvoeding benadrukt en wordt men in staat gesteld om de navolgende uitspraak van ‘Abdu’l-Bahá te begrijpen:

Sommigen zijn als kinderen die onwetend zijn en moeten worden opgevoed tot zij volwassen zijn. Anderen zijn als zieken en moeten met tedere zorg worden behandeld. Geen van hen is slecht of kwaadwillig! Wij moeten ons niet laten afstoten door deze arme kinderen. Wij moeten hen bijzonder vriendelijk bejegenen door de onwetenden te onderrichten en de zieken liefdevol te verzorgen.⁴⁹⁸

De Bahá’í-geschriften leggen de nadruk op de gelijkwaardigheid van ieder mens, de afschaffing van vooroordelen en de diversiteit van ras en cultuur. Racisme, nationalisme, hiërarchie op basis van kasten en sociale klassen of geslacht, worden gezien als kunstmatige belemmeringen voor eenheid. De eenwording van de mensheid is van essentieel belang voor de religieuze en politieke omstandigheden van deze wereld.

Net zoals de verschillende delen van het menselijk lichaam worden gecoördineerd en verenigd door de geest van de mens, zo kunnen de volkeren van de wereld worden gecoördineerd en verenigd door de kracht van God.

---

494 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 93.

495 Idem, p. 32-33.

496 ‘Abdu’l-Bahá, (1976), *Testamenten van Bahá’u’lláh en ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 16.

497 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 41-42. Zie ook: Ferraby, J. (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 73-74.

498 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 156.

Vanuit bahá'í oogpunt wordt de mensheid gezien als een verscheidenheid, zoals een tuin met gevarieerde bloemen, die eenheid vereist maar geen uniformiteit. Kijk naar een tuin vol bloemen, struiken en bomen, zegt 'Abdu'l-Bahá, waar elke bloem een andere charme heeft, een bijzondere schoonheid, haar eigen verrukkelijke geur en mooie kleur. Hoe afwisselend zijn de bomen, in grootte, in groei, in bladertooi en wat een verscheidenheid aan vruchten. Toch groeien zij allemaal in dezelfde aarde, worden door dezelfde zon beschenen en valt er regen op uit dezelfde wolken. "Evenzo is het met de mensheid" en hij gaat verder met:

Zij bestaat uit vele rassen en haar volkeren zijn verschillend van huidskleur..., maar allen zijn door dezelfde God geschapen.... Deze verscheidenheid onder de mensenkinderen heeft ongelukkigerwijs niet dezelfde uitwerking als bij het plantenrijk, waar meer harmonie heerst. ...Laten wij liever kijken naar de schoonheid en harmonie in verscheidenheid en een les leren van het plantenrijk. Indien u een tuin zag waarin alle planten gelijk waren van vorm, kleur en geur, zou deze tuin u in het geheel niet mooi toeschijnen, maar veeleer eentonig en saai. De tuin die een genot is voor het oog en het hart verblijdt is die tuin, waarin naast elkaar bloemen van iedere schakering, vorm en geur groeien en het is het vrolijke kleurencontrast, dat haar charme en schoonheid uitmaakt...Naast eigen schoonheid doet elke boom, elke vrucht en elke bloem door het contrast de eigenschappen van de ander beter uitkomen, en de bijzondere lieflijkheid van ieder apart en van het geheel. Zo zou het ook onder de mensenkinderen behoren te zijn! ... Laat geen verschil van mening of een andere denkwijze u verwijderen van uw medemensen of de oorzaak van tweedracht, haat en strijd in uw hart worden. Zoekt liever naarstig naar de waarheid en maakt allen tot uw vrienden.⁴⁹⁹

Shoghi Effendi schrijft dat het meest essentiële van de beginselen van Bahá'u'lláh, die hij gedurende zijn 40 jarige beleid, tot het laatst toe in zijn geschriften heeft vervat, "de volkomen eenheid der mensheid" is. Men moet dit beschouwen als het waarmerk van Bahá'u'lláh's openbaring en de spil van zijn leringen. Dit beginsel van eenheid is van zo een groot belang, dat het uitdrukkelijk wordt genoemd in de *Kitáb-i-'Ahd* (*Boek van het Verbond*) en Bahá'u'lláh bestempelt het onvoorwaardelijk als het uitgangspunt van zijn geloof. Shoghi Effendi bevestigt deze eenheid van de mensheid, door de hieronder genoemde teksten uit geschriften van Bahá'u'lláh aan te halen: "Wij zijn waarlijk gekomen om allen die op aarde wonen te verenigen en aaneen te smeden". Verder zegt Hij, "Het licht van eenheid is zo sterk, dat het de gehele aarde kan verlichten". Met betrekking tot dit centrale thema van zijn openbaring heeft hij geschreven, "De ene keer spraken Wij in de taal van de wetgever; de andere keer in die van de waarheidszoeker en de mysticus, en toch is het altijd Ons hoogste doel en Ons vurigste verlangen geweest de glorie en verhevenheid van deze rang te onthullen". Eenheid, zegt Hij, is het doel dat "ieder ander doel overtreft" en een streven dat "de vorst van elk streven" is. Hij bevestigt verder, dat de eenmaking van de mensheid - de laatste fase in de ontwikkeling van de mensheid naar volwassenheid -

---

499 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 57-59. Zie ook: Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'is van Nederland, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 36-37 en *Bahá'í-Geloof. Officiële website van de Bahá'is van Nederland*, <http://www.bahai.nl> (geraadpleegd op 26 juli 2012).

onvermijdelijk is; dat “spoedig de huidige orde zal worden opgerold en een nieuwe in haar plaats zal worden uitgespreid”; dat “de gehele wereld thans in een staat van zwangerschap verkeert”, dat “de dag nadert, waarop ze haar edelste vruchten zal hebben voortgebracht, wanneer uit haar de fierste bomen, de betoverendste bloemen en de meest hemelse zegeningen zullen zijn voortgekomen”.⁵⁰⁰ Shoghi Effendi heeft over deze laatste fase in de ontwikkeling van de mensheid geschreven en herhaalt wat Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá daarover hebben gezegd:

'Abdu'l-Bahá heeft deze waarheid nader toegelicht met de woorden: “Al het geschapene heeft zijn graad of stadium van volwassenheid. Het stadium van volwassenheid in het leven van een boom is de tijd dat hij vruchten draagt... Het dier bereikt een stadium van geheel volgroeid zijn, en in het mensenrijk bereikt de mens zijn volwassenheid wanneer het licht van zijn verstandelijke vermogens de grootste kracht en ontwikkeling heeft bereikt. ...Evenzo zijn er perioden en fasen in het collectieve leven van de mensheid. Eerst ging zij door het kinderstadium heen, daarna door de jeugdijaren en nu is zij de lang voorzegde fase van volwassenheid binnengegaan, waarvan de bewijzen overal te zien zijn...” Dit is het stadium dat de wereld nu nadert, het stadium van wereldeenheid.... Bahá'u'lláh heeft Zelf bevestigd: “De Tong van verhevenheid heeft echter ten tijde van Zijn manifestatie verkondigd: ‘Men beroeme zich er niet op zijn vaderland lief te hebben, doch stelle er een eer in de wereld lief te hebben.’” En Hij voegt eraan toe: “Door de kracht die door deze verheven woorden vrijkwam, heeft Hij aan de vogels der mensenharten een frisse impuls en een nieuwe richting gegeven en ieder spoor van voorbehoud en beperking uit Gods heilig Boek uitgewist”.⁵⁰¹

Shoghi Effendi zegt dat dit geen uitbarsting is van naïeve emotie of de uitdrukking van een vage, vrome hoop. Ook moet dit niet worden gezien als een nieuwe geest van broederschap en welwillendheid onder de mensen en volken. Deze oproep is niet alleen toepasselijk op het individu, maar houdt zich voornamelijk bezig met de aard van de essentiële verhoudingen die alle staten en volken moeten verbinden als de leden van één mensenfamilie. Het betekent een organische verandering van de hedendaagse samenleving, een verandering zoals de wereld nog niet eerder heeft ervaren, een bewustzijn dat zich in de loop van duizenden jaren geleidelijk heeft ontplooid. Daarin werden families stammen. Stammen groeiden uit tot volkeren en volkeren sloten zich aaneen tot naties. De huidige generaties staan voor de enorme uitdaging om de aarde tot één wereld te maken. Het door Bahá'u'lláh verkondigde beginsel van de eenheid van de mensheid, draagt een plechtige verzekering in zich dat het bereiken van dit laatste stadium niet alleen noodzakelijk maar ook onvermijdelijk is en dat de verwezenlijking ervan snel naderbij komt.⁵⁰² “Eenwording van de gehele mensheid is het waarmerk van het stadium, dat de menselijke samenleving thans nadert” zegt Shoghi Effendi:

---

500 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 227-228. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 74.

501 Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 57-58.

502 Idem, p. 34-35.

Wereldeenheid is het doel waarnaar een gekwelde mensheid streeft. Het bouwen van naties is ten einde. De onafscheidelijk aan staatsgezag verbonden anarchie nadert haar hoogtepunt. Een volwassen wereld moet deze afgod prijsgeven, de eenheid die alle mensen tot één geheel moet samensmeden erkennen en eens en voor al het mechanisme oprichten, dat dit fundamentele levensbeginsel het beste kan belichamen.⁵⁰³

Volgens de verklaring “De Welvaart van de Mensheid” (1995) van de Bahá’í International Community moet de grondslag van een strategie die de wereldbevolking kan activeren om de verantwoordelijkheid voor haar collectieve bestemming op te nemen, het besef van de eenheid van de mensheid zijn. Zij verwijzen naar een brief, die Bahá’u’lláh ruim een eeuw geleden aan Koningin Victoria schreef, waarin hij de wereld vergelijkt met het menselijk lichaam. De samenleving is niet slechts opgebouwd uit een grote hoeveelheid cellen die zich verschillend ontwikkelen, maar “uit relaties tussen individuen die elk begiftigd zijn met intelligentie en wil”. De manier van functioneren die typerend is voor de biologische natuur van de mens, illustreert niettemin de essentiële principes van het bestaan. Het belangrijkste hiervan is het principe van “eenheid in verscheidenheid” (als patroon).

Wat geldt voor het leven van het individu geldt op gelijke wijze voor de menselijke samenleving. De menselijke soort is een organisch geheel, de hoogste schakel in het evolutieproces. Het feit dat menselijk bewustzijn noodzakelijkerwijs werkt door middel van een oneindige verscheidenheid aan individuele denkwijzen en motiveringen doet op geen enkele wijze afbreuk aan zijn wezenlijke eenheid. Zeker, het is juist een inherente verscheidenheid die eenheid onderscheidt van homogeniteit of uniformiteit.⁵⁰⁴

Volgens Bahá’u’lláh is datgene “wat de volkeren van de wereld” nu doormaken, hun collectieve volwassenwording en het is door “deze groeiende volwassenheid... dat het principe van eenheid in verscheidenheid ten volle tot uitdrukking zal komen”.⁵⁰⁵ Men is immers niet slechts burger van zijn geboorteland, maar tevens bewoner van de aarde als geheel.⁵⁰⁶ Hij zegt:

Richt uw gedachten en uw wil op de opvoeding van de volkeren en geslachten der aarde, zodat ...tweedracht die hen verdeelt uit hun midden moge verdwijnen en de gehele mensheid ... de bewoners van één Stad zullen worden.⁵⁰⁷

Terwijl de ontwikkeling van eenheid in de samenleving als een gekoesterd doel recht overeind staat, vereist de uitvoering daarvan onder andere een morele opvoeding, van jongs af aan. Zoals in het handvest van de UNESCO

---

⁵⁰³ Idem, p. 50.

⁵⁰⁴ The Bahá’í International Community, (1995), *De Welvaart van de Mensheid. Een verklaring van de Internationale Bahá’í-gemeenschap*, New York, p. 10-12.

⁵⁰⁵ Idem, p. 12.

⁵⁰⁶ Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 148. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 70-71 en The Bahá’í International Community, (1995), *Een Wereld-Een Volk. De vereisten voor een betere internationale samenleving*, New York, p. 1.

⁵⁰⁷ Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 196.

officieel is vastgelegd, begint oorlog eerst in de gedachten van mensen en het is in de gedachten van mensen waar het moet stoppen en worden uitgeroeid.⁵⁰⁸ Dit zal in de opvoeding bereikt moeten worden door een evenwichtige, onpartijdige en duidelijke, universele kennis van geloofsovertuigingen, rassen en culturen. Hierbij is onder meer begrip noodzakelijk voor de essentie van de wereldgodsdiensten, waardoor de eenheid daarvan zal worden aangetoond en daardoor godsdienstconflicten kunnen worden uitgeroeid. In de wereld van vandaag neemt men, naast alle conflicten, ook pogingen waar die tot een grotere internationale verbondenheid en samenwerking kunnen leiden.

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft dat Bahá'u'lláh zijn boodschap in de negentiende eeuw aan de wereld heeft verkondigd en duidelijk heeft gemaakt dat haar eenwording, de eerste voorwaarde voor vrede en vooruitgang van de mensheid is. Zoals hij zegt, “Het welzijn der mensheid, haar vrede en veiligheid zijn onbereikbaar, tenzij haar eenheid blijvend tot stand is gebracht”.⁵⁰⁹ Tot op heden houden de meeste mensen het echter op het tegenovergestelde standpunt. Zij zien eenheid als een uitiem, vrijwel niet haalbaar doel en concentreren zich eerst op het verhelpen van de kwalen van de mensheid terwijl, vanuit de bahá'í-visie, die kwalen slechts verschillende symptomen en gevolgen zijn van de basisziekte, namelijk onenigheid.⁵¹⁰ Volgens hen blijft het dus symptoombestrijding. Het werken aan éénwording van de mensheid moet prioriteit krijgen en dat vereist onder andere universele opvoeding en opleiding die toegankelijk moet zijn voor iedereen. Dit belangrijke uitgangspunt van eenheid van de mensheid begint in het gezin, dat de hoeksteen van de samenleving is.

3.3 Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn

Bahá'u'lláh heeft de mensen aangespoord in het huwelijk te treden. Daarnaast heeft hij het krijgen van kinderen als een belangrijk doel van het huwelijk sterk benadrukt en opvoeding en opleiding centraal gesteld.⁵¹¹ Zoals in het tweede hoofdstuk is vermeld, komt een huwelijk in het Bahá'í-geloof tot stand doordat beide huwelijkspartners dezelfde huwelijksbelofte uitspreken, waarmee de gelijkheid van beide partners wordt benadrukt. Zij getuigen dat zij zullen leven naar de wil van God, zoals die door Bahá'u'lláh voor dit tijdperk is geopenbaard.⁵¹² Bahá'u'lláh noemt het huwelijk “een bolwerk voor welzijn en heil”⁵¹³ en ‘Abdu’l-Bahá schrijft:

Weet dat het huwelijksgebod eeuwig is. Het zal nimmer worden veranderd of gewijzigd. Dit is een goddelijke schepping en er is niet de

508 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, (UNESCO), (2002), *Manual of the General Conference, Paris*, p. 7, <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001255/125590e.pdf#constitution> (geraadpleegd op 23 maart 2009).

509 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 21 (1^e druk in Nederlands in 1997).

510 The Universal House of Justice, (1969), *Wellspring of Guidance; Messages of the Universal House of Justice 1963-68*, Wilmette, p. 131 en The Universal House of Justice, (1996), *Messages from the Universal House of Justice 1963-86*, Wilmette, p. 125.

511 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 51 (1^e druk in Nederlands in 1997).

512 Idem, v. 3, p. 111. Zie ook: Mohammad Hosseini, N., (2008), *Concordance to the Kitáb-i-Aqdas*, Australia, p. 406-407 en hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*.

513 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 2-15.

geringste kans dat deze goddelijke schepping aan verandering of wijziging onderhevig zal zijn....⁵¹⁴

In de Bahá'í-geschriften is het huwelijk een aspect van het Goddelijk plan en fundamenteel voor de groei en het voortbestaan van de beschaving. "Alle mensen zijn geschapen om een immer voortschrijdende beschaving uit te dragen" en volgens Bahá'u'lláh zijn de deugden die bij zijn waardigheid passen onder andere "verdraagzaamheid, barmhartigheid, mededogen en naastenliefde jegens alle volkeren en de geslachten der aarde".⁵¹⁵

De verhouding tussen man en vrouw in het huwelijk moet gezien worden in de context van het bahá'í-ideaal van het gezinsleven en de saamenhorigheid tussen de leden en hun gelijkwaardigheid. Volgens de bahá'í-leer kwam Bahá'u'lláh met zijn openbaring om aan de wereld de eenheid van de mensheid te brengen en daarin de wezenlijke eenheid van het gezin, als hoeksteen van de samenleving. De bahá'í-leringen benadrukken de gelijkwaardigheid van man en vrouw en dat deze gelijkwaardigheid de eenheid en de stabiliteit van het gezin bevordert. Het zal in dit hoofdstuk nader worden uitgewerkt.

In het Bahá'í-geloof heeft het huwelijk twee aspecten, namelijk niet alleen een fysiek/lichamelijk maar ook een geestelijk aspect. Het geestelijke aspect van deze eenheid is belangrijker dan het fysieke. Het eerste doel in een huwelijk is het bereiken van een staat van geestelijke eenheid en kameraadschap. De eenheid van het gezin is daarom een fundament van de eenheid van de maatschappij, die Bahá'u'lláh wil bewerkstelligen. 'Abdu'l-Bahá zegt over het bahá'í-huwelijk dat het "de verbinding is van een hartelijke toegenegenheid tussen twee partijen"⁵¹⁶ en heeft het huwelijk als volgt beschreven:

Het ware huwelijk van bahá'ís houdt in, dat man en vrouw zowel fysiek als geestelijk moeten zijn verenigd, dat zij steeds elkaars geestelijk leven zullen verbeteren en zich zullen verheugen in een eeuwigdurende eenheid door alle werelden van God heen. Dit is het bahá'í-huwelijk.⁵¹⁷

Volgens hem is het huwelijk voor veel mensen een lichamelijke verbintenis. Het huwelijk moet echter een verbintenis zijn van zowel lichaam als geest. De echtgenoten genieten dan eveneens sterke en blijvende banden in de stoffelijke wereld, want indien het huwelijk op zowel de geest alsook op het lichaam is gebaseerd, is het een waarachtig huwelijk en daarom blijvend. Als het alleen een fysieke band is en niets anders, dan is deze beslist van tijdelijke aard en zal onverbiddeijk in een scheiding eindigen.⁵¹⁸

Shoghi Effendi schrijft, op 20 januari 1943, aan een bahá'í dat hoewel het seksuele aspect van het huwelijk niet onbelangrijk is, de geestelijke kant ervan veel belangrijker, terwijl het een normaal fysiek leven op geen enkele manier uitsluit. Dat twee mensen in liefde en harmonie het leven delen is

514 'Abdu'l-Bahá, (1988), *Een vesting voor welzijn*, Den Haag, p. 6.

515 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 129.

516 Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p.83.

517 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 86, p.125.

518 Idem, 84, p.124.

van veel groter belang dan dat zij verteerd worden door hartstocht voor elkaar. Het ene is een grote rots van kracht, waarop men in tijd van nood kan steunen; het andere een tijdelijk iets, dat ieder moment kan ophouden te bestaan.⁵¹⁹ Als een paar slaagt in het bereiken van deze staat van geestelijke harmonie, dan zullen zij in hun huwelijk gelukkig zijn, anders zullen er zich problemen voordoen volgens een waarschuwing van ‘Abdu’l-Bahá:

De Heer, ..., heeft man en vrouw gemaakt om met elkaar in de innigste kameraadschap te leven en zelfs als één enkele ziel te zijn. Zij zijn twee levensgezellen, twee intieme vrienden, die zich moeten bekommeren om elkanders welzijn. Als zij zo leven, zullen zij in volmaakte tevredenheid, gelukzaligheid en met vrede in hun hart door deze wereld gaan en het voorwerp worden van goddelijk genade en gunst in het hemelse Koninkrijk.⁵²⁰

De Bahá’í-geschriften veroordelen echtscheiding als factor die tot sociale desintegratie leidt en een verstoring is van het gezinsleven dat belangrijk is voor het succesvol opvoeden en opleiden van kinderen. Zoals in hoofdstuk twee al is vermeld zou het slechts als laatste middel overwogen mogen worden.

Beide echtgenoten zullen zelf een vesting voor welzijn moeten bouwen. De bahá’ís zien het huwelijk niet alleen als een overeenkomst tussen twee partijen. Het is een “bijzonder heilige instelling” en Bahá’u’lláh geeft aan dat het doel daarvan is om “eenheid te bevorderen”.⁵²¹ Zijn leringen worden gezien als een beslissende factor voor het slagen van een huwelijk en een gezin, omdat ze inhoud geven aan de opvattingen van het echtpaar over het doel van het leven en hoe daaraan beantwoord kan worden. Met het oog op de verbondenheid en de eenheid van het gezin, waar opvoeding en opleiding plaatsvindt, zegt ‘Abdu’l-Bahá:

Door hun onderlinge eensgezindheid, kameraadschap en liefde worden grote resultaten geboekt in de wereld, zowel materieel als geestelijk. Het geestelijke resultaat bestaat uit het verschijnen van goddelijke milddadigheden. Het stoffelijke resultaat zijn de kinderen die worden geboren in de wieg van de liefde van God, die worden gevoed aan de borst van de kennis van God, die worden grootgebracht aan de boezem van de gave van God en die verzorgd worden in de schoot van de goddelijke opvoeding. Deze kinderen zijn het waarvan Christus heeft gezegd: Waarlijk, zij zijn de kinderen van het Koninkrijk!⁵²²

‘Abdu’l-Bahá vergelijkt de landen (naties) met de leden van een gezin. Een gezin is een land in het klein. Als men eenvoudigweg de kring van het gezin vergroot dan krijgt men een land. Vergroot men de kring van de landen dan heeft men de gehele mensheid. De omstandigheden waarin een gezin

---

519 Shoghi Effendi, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 34.

520 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 11-12.

521 Shoghi Effendi, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 41.

522 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 49. Zie ook: The Bahá’í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

verkeert, daarin verkeert ook een land. De gebeurtenissen in een gezin zijn ook de gebeurtenissen in het leven van de landen. Zou het de vooruitgang en ontwikkeling van een gezin ten goede komen als zich onenigheid onder de leden voordoet, zij elkaar bevechten, beroven, jaloers zijn en wraakzuchtig omdat hen onrecht is aangedaan en zij bedacht zijn op eigen voordeel? Neen, dit zou de oorzaak zijn van het verdwijnen van vooruitgang en ontwikkeling. Zo is het ook in de grote familie van landen, want landen zijn slechts een verzameling van gezinnen.⁵²³ Daarom wijst ‘Abdu’l-Bahá er op hoe gemakkelijk de familiezaken worden behandeld in een gezin waar eenheid bestaat. Wat voor vooruitgang de leden van dat gezin maken en hoe voorspoedig zij zijn in de wereld. Hun aangelegenheden zijn in orde en zij genieten gerieflijkheid en rust. Een dergelijk gezin vergroot dag aan dag haar prestige en staat blijvend in aanzien.⁵²⁴

Opvoeding begint in het gezin en is een belangrijk fundament van de openbaring van Bahá’u’lláh. De ouders heeft hij opgelegd hun “zoon en dochter in de kunst van het lezen en schrijven te onderrichten, alsmede in alles wat in de Heilige Tafel is opgetekend”. Hij vond dit zo belangrijk dat als ouders door welke reden dan ook zich onttrekken aan zijn geboden “dan valt de kwestie toe aan het Huis van Gerechtigheid”. Hij heeft daaraan toegevoegd dat als men het eigen kind of het kind van een ander opvoedt, het is alsof zij een van zijn kinderen, namelijk van Bahá’u’lláh, hebben opgevoed.⁵²⁵ Hij vond opvoeding van zo groot belang dat hij op een vraag van een gelovige reageerde met de uitspraak dat God ouders gemaand heeft hun kinderen op te voeden. Als ouders geen acht mochten slaan op “dit zeer gewichtige gebod dat door de Pen van de Eeuwige Koning is neergeschreven in de *Kitáb-i-Aqdas*”, verspelen zij hun rechten op het ouderschap en worden voor God schuldig bevonden.⁵²⁶

‘Abdu’l-Bahá vestigt in zijn geschriften de aandacht op de ouderlijke verantwoordelijkheid al hun kinderen te onderwijzen. Daarnaast noemt hij ook duidelijk dat de “opleiding en de ontwikkeling van dochters noodzakelijker is dan die van zonen”, want meisjes zullen eens moeder zijn en moeders zijn de eerste opvoeders van de nieuwe generatie. Als het voor een gezin niet mogelijk is om alle kinderen te onderwijzen, hebben de dochters de voorkeur omdat door ontwikkelde moeders de voordelen van kennis zeer effectief en snel in de gehele samenleving kunnen doordringen.⁵²⁷ Dit wordt later nader uitgewerkt.

‘Abdu’l-Bahá zegt “ieder kind is potentieel het licht van de wereld en tegelijkertijd de duisternis ervan”. De opvoeding van kinderen is daarom uitermate belangrijk en ieder kind moet volgens hem daarom vanaf “de

---

523 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 217.

524 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 12-13.

525 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 (1e druk in Nederlands in 1997).

Zie ook: Shoghi Effendi, (1973), *Synopsis en Codificatie van de Wetten en Verordeningen van de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 29. en Bahá’u’lláh, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 6. en Esslemont, J. E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 154. en Mohammad Hosseini, N., (2008), *Concordance to the Kitáb-i-Aqdas*, Australia, p. 338.

526 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 143 (1e druk in Nederlands in 1997).

527 Idem, n. 76, p. 215.

vroegste jeugd” worden gekoesterd aan de liefde van God en gevoed worden in omarming van Zijn kennis. Dit moet zodanig gebeuren “opdat hij licht moge uitstralen, geestelijk moge groeien, vervuld moge worden van wijsheid en kennis en de kenmerken van de engelschare moge aannemen”.⁵²⁸

In veel maatschappijen is het idee gegroeid dat het proces van opvoeding de verantwoordelijkheid van scholen is. Volgens de bahá’í-opvatting begint het proces van opvoeding echter bij de geboorte van het kind, of nog nauwkeuriger gezegd, zelfs vóór dat moment en is en blijft het de eerste verantwoordelijkheid van de ouders. Daarom moeten de ouders, zich op de opvoeding van hun kinderen voorbereiden, zelfs voordat zij geboren zijn. De Bahá’í-geschriften laten zien hoe de bahá’ís, van jongs af aan en vanuit verschillende invalshoeken voorbereid worden op hun rol in de samenleving.⁵²⁹ In de Bahá’í-geschriften wordt de structuur en de samenstelling van het gezin niet voorgeschreven. Het wordt aan de ouders overgelaten hoeveel kinderen ze willen krijgen.⁵³⁰ De nadruk ligt op de opvoeding en op de processen en verhoudingen binnen het gezin. Shoghi Effendi zegt dat Bahá’u’lláh in de *Kitáb-i-Aqdas* de nadruk legt “op de noodzaak om de middelen te verschaffen voor het onderwijs aan kinderen, ...”.⁵³¹ Bahá’u’lláh heeft in de “Tafel van de Wereld” zelf voorzien dat vrouwen en mannen samen kostwinner zouden zijn. Hij verklaart dat “een ieder, hetzij man of vrouw, een gedeelte van wat hij of zij door handel, landbouw, of een ander beroep verdient” moet bestemmen voor de opvoeding en de opleiding van hun kinderen, “met medeweten van de Gevolmachtigden van het Huis van Gerechtigheid”.⁵³²

De verhoudingen binnen het gezin zouden een weerspiegeling moeten zijn van wat als norm geldt in de Bahá’í-gemeenschap, dat er “niet dictatoriaal gezag is, maar nederige broederschap; niet willekeurige macht, maar de geest van openhartig en liefdevol overleg”.⁵³³ Met andere woorden, de sfeer binnen een gezin maar ook binnen een gemeenschap, moet een

---

528 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 103, p. 130-131.

529 Bahá’u’lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi, (1986), *Bahá’í jongeren. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag. Zie ook: Hornby, H., (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 628-640 en Momen, M., (2002), *The Bahá’í Faith*, Oxford, p. 31 en Furútan, A., (1980), *Mothers, Fathers and Children. Practical Advice to Parents*, Oxford.

530 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 347. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 509.

531 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 25 en 158 (1e druk in Nederlands in 1997) (Als één van zijn aandachtspunten heeft Bahá’u’lláh zijn voorkeur aangegeven waarbij, als er geen testament is, bij het verdelen van een erfenis, een deel moet worden bestemd voor de leraren. Hiermee benadrukt hij de aandacht voor het belang van de rol van leraren, maar ook van voldoende financiële middelen voor het onderwijs. In het geval er geen testament is, wordt een erfenis verdeeld in de volgende categorieën: 1. kinderen, 2. man of vrouw, 3. vader, 4. moeder, 5. broer, 6. zuster, 7. leraar).

532 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 73. Zie ook: Bahá’u’lláh, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 225-226. en Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 51. en Momen, M., (2002), *The Bahá’í Faith*, Oxford, p. 27.

533 Shoghi Effendi, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 15. Zie ook: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 48 en The Bahá’í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

weerspiegeling van de bahá'í-leer zijn. Een van de sleutels tot het versterken van eenheid is liefdevolle consultatie, dat in het tweede hoofdstuk is behandeld en waarover Bahá'u'lláh zegt:

Geen mens kan zijn ware staat bereiken dan door rechtvaardig te zijn.
Er kan geen kracht bestaan dan door eenheid. Er kan geen voorspoed
en geen welzijn worden verkregen dan door consultatie.⁵³⁴

‘Abdu’l-Bahá zegt over consultatie dat het “één der belangrijkste elementen van het fundament van de wet van God” is. Ook de consultatie van ouders met hun kinderen en van kinderen met hun ouders. “Er is niets beters. De mens moet over alle dingen consulteren”, want dat leidt hem tot de bodem van elk probleem en stelt hem in staat de juiste oplossing te vinden.⁵³⁵

Het is iets dat geleerd moet worden. Ieder kind zou er van jongs af aan mee vertrouwd moeten worden gemaakt, want de kunst van het beraadslagen beperkt zich niet alleen tot bahá'í-instellingen. Van jongs af aan maken bahá'í kinderen de consultatieve momenten mee tussen hun ouders en tussen familieleden. Ook tijdens de bahá'í kinderklassen die rond hun reguliere schoolopleiding worden gegeven en bij deelname met hun ouders aan het gemeenschapsleven, zoals het Negentiendaagsfeest en seminars over diverse actuele onderwerpen. Consultatie is iets dat op alle gebieden van het leven zijn vruchten afwerpt mits het goed wordt toegepast. Het kan plaatsvinden tussen ouders en kinderen, tussen man en vrouw, kortom gezamenlijke beraadslaging is een absoluut vereiste voor alle situaties waarin mensen samenwerken.⁵³⁶

De Bahá'í International Community schrijft ter gelegenheid van het internationale jaar van het gezin (1993) dat, evenals de wereld als geheel, ook het gezin zich in een overgangperiode bevindt, want:

In elke cultuur vallen gezinnen uiteen, zij versplinteren onder economische druk en politieke beroeringen en zij verzwakken door de morele en geestelijke verwarring.⁵³⁷

De bahá'ís zien deze verstoringen als tekenen van de moeizame vooruitgang van de mensheid in haar collectieve ontwikkeling naar een nieuw tijdperk, een tijdperk van volwassenheid. Het gezin, als basiseenheid van de samenleving, moet in dit proces hervormd en nieuw leven gegeven worden volgens dezelfde principes die de beschaving als geheel aan het herscheppen zijn. Het hoofdprincipe voor deze nieuwe dag is “de eenheid van de mensheid”. De bahá'í benadering van de eenheid van het gezin combineert “elementen van traditionele wijsheid met progressieve principes en praktische hulpmiddelen”. Trouw aan deze leringen biedt een vesting tegen

---

534 Bahá'u'lláh, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 1.

535 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 10. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

536 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 446.

537 The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

de desintegrerende krachten en een kader voor het scheppen van sterke, gezonde en verenigde gezinnen. Het fundament en een eerste vereiste voor een bahá'í gezin is de liefdevolle relatie tussen man en vrouw, waarbij moeders, als dragers en eerste opvoeders van kinderen, in de eerste plaats, maar niet uitsluitend, verantwoordelijk zijn voor hun geestelijke opvoeding en voor het scheppen van een liefdevol en koesterend thuis. Vaders dragen de primaire verantwoordelijkheid, maar wederom niet uitsluitend, voor het financiële welzijn van het gezin en voor de scholing van de kinderen. In sommige gezinnen wordt de keuze gemaakt dat de vrouw het inkomen verdient en de man voor de kinderen zorgt. De verantwoordelijkheid voor de opvoeding van de kinderen blijft echter altijd bij beide ouders berusten. Het is aan hen om te beslissen wat de beste manier is om deze in te vullen. Het belang van de opvoeding kan betekenen dat ouders soms andere activiteiten moeten opofferen. De persoonlijke morele waarden die door de bahá'í-leringen worden bevorderd, "veroordelen vele van de zaken die er toe bijdragen dat gezinnen uiteenvallen".⁵³⁸

Het principe van de gelijkwaardigheid van man en vrouw transformeert de verhoudingen binnen het bahá'í huwelijk. Omdat zij gelijkwaardige partners zijn, mag noch de man noch de vrouw overheersen. Het nemen van beslissingen moet gedeeld worden. Erkenning van gelijkwaardigheid en het gebruik van beraadslaging stellen een man en vrouw in staat om de eisen van een snel veranderende wereld flexibel tegemoet te treden. Hoewel mannen en vrouwen aanvullende capaciteiten en taken op bepaalde gebieden hebben, zijn de rollen niet star gedefinieerd en kunnen deze, wanneer dat nodig is, worden aangepast om aan de noden van elk gezinslid en het gezin als geheel te voldoen. Terwijl vrouwen worden aangemoedigd om hun eigen loopbaan te volgen, is dit op een wijze die niet strijdig is met hun rol als moeders. Vaders zijn niet vrijgesteld van huishoudelijke taken en het grootbrengen van de kinderen. Wanneer met de juiste achting voor rechtvaardigheid met de gezinsrelaties wordt omgegaan, zal dit een belangrijke factor zijn bij het tot stand brengen van vrede in de wereld.

Wanneer binnen het gezin de vrouwen gelijkwaardigheid en respect wordt onthouden, ontwikkelen mannen en jongens schadelijke houdingen en gewoonten die zij meenemen naar hun werkplek, het politieke leven en uiteindelijk de internationale verhoudingen. Als er steeds meer kinderen opgroeien in gezinnen waarin de rechten van alle leden worden gerespecteerd en de problemen worden opgelost met behulp van beraadslaging, verbeteren de vooruitzichten op vrede in de wereld.⁵³⁹

Thuis wordt het karakter van het kind grotendeels ontwikkeld en zijn morele en geestelijke houding gevormd, hoewel het kind op school zijn onderwijs ontvangt. Daarom moet het gezin "in alle deugden worden onderwezen". Geduld, trouw, betrouwbaarheid, rechtvaardigheid, eerlijkheid - zulke deugden als deze vormen de bouwstenen van het karakter.

---

⁵³⁸ Idem.

⁵³⁹ The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

De deugden die door alle heilige tradities als de gemeenschappelijke elementen van geestelijkheid genoemd worden, zijn de weerspiegeling van de Godheid in elke persoon. Gelijktijdig met het ontwikkelen van de beste eigenschappen en waarden van elk gezinslid, moeten ouders ook zorgen voor de geïntegreerde ontwikkeling van alle capaciteiten van hun kinderen - geestelijk, moreel, intellectueel, emotioneel en lichamelijk.⁵⁴⁰

3.4 Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders

De Bahá'í-geschriften laten het belang zien van de rol van opvoeders in de ontwikkeling van kinderen, zowel in woorden als in voorbeeldgedrag.⁵⁴¹ Bahá'u'lláh benadrukt in zijn geschriften: “Hoe verheven is de staat die een mens kan bereiken, indien hij slechts de vervulling van zijn hoge bestemming verkiest”,⁵⁴² maar ook: “Gebrek aan een juiste opvoeding heeft hem evenwel ontnomen wat hij van nature bezit”.⁵⁴³ Op een andere plaats zegt hij:

De mens is gelijk staal, waarvan de essentie verborgen is; met vermaningen en uitleg, goede raad en opvoeding zal die essentie aan het licht gebracht worden. Als hem echter wordt toegestaan in zijn oorspronkelijke toestand te blijven, zal de aantasting van lusten en begeerten hem in feite vernietigen.⁵⁴⁴

Door ‘Abdu’l-Bahá wordt herhaaldelijk onder de aandacht gebracht dat het de plicht van de ouders ten opzichte van hun kinderen is, om hen vanaf hun eerste kinderjaren op te voeden en op te leiden. Hen daarmee op een hoger niveau te brengen en in alle opzichten en onder alle omstandigheden voor hen te zorgen. Hij benadrukt dat dit een “belangrijke zaak en een hoge en verheven taak” is. Het is niet geoorloofd dit ook maar enigszins te veronachtzamen. “Als u dit rechte pad bewandelt, zult u voor de kinderen zowel geestelijk als lichamelijk” een ware opvoeder worden.⁵⁴⁵ De bahá'í-opvatting is namelijk dat materiële beschaving, hoe goed dan ook, alleen niet voldoende is voor het welzijn van de samenleving. Materiële beschaving moet samen gaan met de goddelijke beschaving. Dat is een van de redenen dat de bahá'ís, naast andere ontwikkelingsgebieden⁵⁴⁶ ook aandacht hebben voor godsdienstige opvoeding:

...materiële beschaving weerhoudt de mensen van misdadig optreden door het gezag van straf en vergeldingswetten, en niettegenstaande dat, terwijl de wetten om te vergelden en een mens te straffen onafgebroken in aantal toenemen zoals u kunt zien, bestaat er geen enkele wet om hem te belonen. In alle steden van Europa en Amerika zijn enorm grote gebouwen opgericht om als gevangenis te dienen voor misdadigers. Goddelijke beschaving, evenwel, vormt ieder lid van de maatschappij

---

⁵⁴⁰ Idem.

⁵⁴¹ Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel* en Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 (1e druk in Nederlands in 1997).

⁵⁴² Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 124.

⁵⁴³ Idem, p. 155.

⁵⁴⁴ Bahá'u'lláh, (1986), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 7.

⁵⁴⁵ ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 52.

⁵⁴⁶ Zie voor meer informatie over deze ontwikkelingsgebieden: hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

zodanig, dat niemand, uitgezonderd enige niet noemenswaardige gevallen, een misdaad zal begaan.⁵⁴⁷

‘Abdu’l-Bahá concludeert dat er zo een groot verschil is, tussen het voorkomen van misdaden door maatregelen die vergeldend zijn en het zodanig opvoeden en opleiden van mensen dat zij, zonder enige angst voor straf of wraakneming, alle misdaden zullen schuwen. Zij zullen het begaan van een misdaad als een grote schande en daarom als de strengste straf beschouwen:

Zij zullen bekoord worden door menselijke volmaaktheden en zullen hun leven wijden aan alles wat licht zal brengen aan de wereld en die eigenschappen bevorderen...Zie nu hoe groot het verschil is tussen materiële en goddelijke beschaving....⁵⁴⁸

Hij zegt dat het gezin, volgens Bahá’u’lláh’s leringen, een menselijke eenheid is die, “naar de regels van heiligheid” en wederzijds respect “in alle deugden” opgevoed en opgeleid moet worden. De integriteit in een gezin moet voortdurend in het oog worden gehouden. De rechten en voorrechten van de kinderen en de ouders mogen geen van alle overschreden en geen van deze mag willekeurig zijn.⁵⁴⁹ Iedereen in een gezin moet worden gerespecteerd, met liefde behandeld en mogelijkheden gegeven om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. ‘Abdu’l-Bahá vermaant de ouders: “Laten zij zich in dit opzicht alle moeite getroosten, want als de twijg groen en jong is zal deze groeien zoals gij hem hebt geleid”. Laten zij zich dag en nacht inspannen om in hun kinderen geloof, zekerheid en karaktertrekken hecht te vestigen. Hij zegt dat ouders telkens wanneer zij zien dat hun kind iets goed heeft gedaan, laten zij het dan prijzen en toejuichen en hun hart verblijden. Als zich de geringste ongewenste karaktertrek zou vertonen, laten zij het kind dan raadgeven en middelen gebruiken die het verstand aanspreken en indien nodig, een lichte berisping. “Het is evenwel niet toelaatbaar een kind te slaan of hem uit te schelden, want het karakter van het kind zal volkomen worden bedorven als hij onderworpen zou worden aan slaag of beschimpingen”. Geweld naar of het belasteren of vernederen van een van de gezinsleden is geen aanvaardbaar deel van het gezinsleven.⁵⁵⁰

Op hun beurt wordt de kinderen opgedragen om respectvol en gehoorzaam naar hun ouders te zijn en om te waarderen wat voor hen wordt gedaan.⁵⁵¹

Bahá’u’lláh zegt:

---

547 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 105, p. 139-140. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 23.

548 Idem.

549 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 232-233. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 59, Shoghi Effendi (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 37, The Bahá’í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

550 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 95, p. 132. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 51-52 en De Báb, (z. j.), *De Perzische Bayán*, Perzië, p. 217.

551 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 201.

De vruchten die het beste bij de boom van het menselijk leven passen zijn betrouwbaarheid en godsvrucht, waarachtigheid en oprechtheid; maar groter dan alles, na het erkennen van de eenheid van God, verheven en verheerlijkt zij Hij, is respect voor de rechten die men zijn ouders verschuldigd is. Deze lering is in alle Boeken van God vermeld en opnieuw door de Meest Verheven Pen bevestigd.⁵⁵²

Het wordt aanbevolen om kinderen te leren dat zij na elk gebed God om barmhartigheid voor hun ouders vragen.⁵⁵³ Kinderen moeten volgens ‘Abdu’l-Bahá worden opgevoed met goddelijke vermaningen, zodat zij vertrouwen hebben in wat God hun heeft gegeven:

Voed deze kinderen op... Leg vanaf hun kinderjaren in hun hart de liefde voor God...Leer hen zichzelf te ontdoen van menselijke onvolmaaktheden en de goddelijke volmaaktheden te verkrijgen, die sluimeren in het menselijke hart. Het leven van de mens heeft nut als hij de volmaaktheden van de mens bereikt...Doe daarom wat in uw vermogen ligt, opdat deze kinderen goed onderwezen en opgevoed mogen worden en ieder van hen volmaaktheid moge bereiken in de wereld der mensen. Ken de waarde van deze kinderen, want zij zijn allen Mijn kinderen.⁵⁵⁴ Laat de liefde van God, samen met de moedermelk, hun diepste wezen doordringen.⁵⁵⁵

Volgens de bahá’í-leer kan men zich geen “nobeler daad” voorstellen dan het opvoeden en opleiden van kinderen in alle menselijke volmaaktheden. Volgens ‘Abdu’l-Bahá is dit “in Gods ogen de beste manier om Hem te aanbidden”. Hij zegt dat “Als u het kind recht opvoedt, zal het recht groeien, in volmaakte symmetrie”.⁵⁵⁶ Op een andere plaats zegt hij dat de opvoeding van de mens “één van de belangrijkste geboden van God is” en de invloed daarvan dezelfde als die “van de zon op boom en vrucht”:

Kinderen moeten met de grootste zorg worden omringd, beschermd en opgevoed; daarop is waar ouderschap...gebaseerd. Anders zullen de kinderen worden tot in het wild groeiend onkruid..., die het verschil tussen goed en kwaad niet kennen en de verheven menselijke eigenschappen niet kunnen onderscheiden van al wat laag en verachtelijk is; zij zullen verwaand opgevoed worden.... Daarom is het vereist dat ieder kind dat zojuist is opgestaan in de tuin van hemelse liefde, de beste zorg en opvoeding krijgt.⁵⁵⁷

Opvoeding is de onontbeerlijke grondslag van alle menselijke voortreffelijkheid en veroorlooft de mens zich een weg te banen naar de hoogten van blijvende luister. De innerlijke werkelijkheid van de mens is een grenslijn tussen licht en schaduw. “Ieder kind is potentieel het licht van de wereld - en tegelijkertijd de duisternis ervan; daarom moet het vraagstuk

---

552 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 143 (1e druk in Nederlands in 1997).

553 De Báb, (1986), *Het Gezín. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 5.

554 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 73. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *Een Vesting voor Welzijn*, Den Haag, p. 21.

555 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 27.

556 Idem, p. 50-51.

557 Idem, p. 24.

van de opvoeding als hoogst belangrijk worden beschouwd”,⁵⁵⁸ want volgens ‘Abdu’l-Bahá is onwetendheid “de grondoorzaak van wangedrag”. Het onderrichten, de karakterverbetering en -verfijning, de bemoediging en stimulering van het kind, is volgens hem van het grootste belang zodat “de goddelijke basis zal worden gelegd en het bouwwerk van heiligheid zal worden opgetrokken”,⁵⁵⁹ want “Het is uitermate moeilijk iemand te onderrichten en zijn karakter te verfijnen, wanneer de puberteit eenmaal voorbij is”. Zoals de ervaring heeft geleerd, baat het dan in het geheel niet meer, zelfs niet wanneer alles in het werk wordt gesteld één van zijn neigingen te veranderen. Vandaag gaat hij misschien wat vooruit, maar als er een tijdje voorbij gaat, vergeet hij het en vervalt weer in zijn oude gebruikelijke toestand en doen en laten. Daarom dient in de eerste kinderjaren een hechte basis te worden gelegd. “Zolang de tak groen en teer is, kan deze gemakkelijk worden rechtgebogen”.⁵⁶⁰ Het is mijn wens zegt ‘Abdu’l-Bahá:

dat deze kinderen een bahá’í-opvoeding krijgen, zodat zij zich zowel hier als in het Koninkrijk mogen ontwikkelen en uw hart verblijden. In de toekomst zullen de zeden in buitengewone mate ontaarden. Het is onontbeerlijk dat kinderen op de bahá’í wijze worden grootgebracht... Zo niet, dan zullen zij te kampen hebben met verdriet en moeilijkheden, want menselijk geluk is gebaseerd op geestelijk gedrag.⁵⁶¹

Hij zegt dat het effect van opvoeding zo groot is, dat als men zich bij deze “gewichtige taak grote inspanning getroost”, de wereld der mensheid een grote positieve verandering teweeg kan brengen.⁵⁶² Kinderen uit gelukkige, hechte en harmonieuze gezinnen ervaren goede voorbeelden. Zij zijn beïnvloed door wat Shogi Effendi noemde “de stuwende kracht van... het voorbeeld”.⁵⁶³ Hij is ook duidelijk over de manier waarop kinderen zich zouden moeten ontwikkelen, zoals in een brief van 8 juni 1925, aan de Nationale Geestelijke Raad van Perzië:

Ieder kind, zonder uitzondering, moet...goed leren lezen en schrijven en overeenkomstig zijn eigen smaak, voorkeur en mate van zijn capaciteiten en vermogens, de grootste ijver betrachten om kennis te verwerven, nuttige kunsten en vaardigheden en verschillende talen te leren, goed te leren spreken en zich de hedendaagse technologie eigen te maken. De leden van de Geestelijke Raden zijn verplicht de kinderen van de armen te helpen deze bekwaamheden te verwerven, en in het bijzonder de basisvakken te leren; het wordt beschouwd als een van de verplichtingen die rust op het geweten....⁵⁶⁴

---

558 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 103, p. 136-138. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 31-32.

559 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 111, p. 143-145. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 25.

560 Idem. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 25-26.

561 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 100, p. 134. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 27.

562 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 31.

563 Shoghi Effendi, (1988), *Een vesting voor welzijn*, Den Haag, p. 32. zie ook: Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette, p. 45-46.

564 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 63.

Gezien de nadruk die wordt gelegd op de noodzaak dat ouders hun kinderen al in hun prille jeugd opvoeden, heeft het de voorkeur dat zij het begin van hun opvoeding thuis krijgen, van hun moeder. In de bahá'í-opvoeding is dit zo belangrijk dat Shoghi Effendi aan een gelovige schreef dat dit zoveel mogelijk moet gebeuren. Maar als de omstandigheden een bahá'í moeder er echter toe dwingen om haar kind naar een kinderopvang te brengen, dan kan hiertegen geen bezwaar zijn.⁵⁶⁵

Met de nadruk op de eenheid van het gezin waar het kind opgroeit, schreef hij over een ander vraag aan de Nationale Geestelijke Raad van India en Birma:

De kwestie van de opleiding en opvoeding van kinderen in het geval dat een van de ouders geen Bahá'í is, gaat eigenlijk alleen de ouders zelf aan, die erover moeten beslissen wat zij het beste vinden en wat het meest bevorderlijk is voor het handhaven van de eenheid in het gezin en het toekomstig welzijn van hun kinderen. Wanneer het kind echter volwassen geworden is, moet het de volle vrijheid krijgen om zijn eigen godsdienst te kiezen, ongeacht de wensen en verlangens van zijn ouders.⁵⁶⁶

Het Universele Huis van Gerechtigheid heeft regelmatig het belang van de rol van ouders naar voren gebracht. In een van haar boodschappen aan de Bahá'í-gemeenschap heeft zij opgeroepen om hun kinderen spiritueel te koesteren en hen niet te laten dwalen in een wereld in moreel verval. “Kinderen merken dat ze vervreemd zijn van ouders en andere volwassenen, of ze nu in rijke of armoedige omstandigheden leven”. Dit heeft onder andere haar wortels in “egoïsme dat voortkomt uit materialisme”. Volgens hen is sociale ontvrachting van kinderen een zeker teken van een maatschappij die in verval is. Deze situatie is “niet beperkt tot enig ras, klasse, natie of economische situatie, zij gaat daar dwars doorheen”. Nadat het Universele Huis van Gerechtigheid een aantal verschrikkingen,⁵⁶⁷ die kinderen wereldwijd gedwongen ondergaan heeft benoemd, benadrukt het vervolgens dat:

Vele van dergelijke verschrikkingen worden de kinderen aangedaan door de ouders zelf. De spirituele en psychologische schade gaat elke inschatting te boven. Onze wereldwijde gemeenschap kan aan de gevolgen van deze omstandigheden niet ontkomen. Dit besef zou ons moeten aansporen tot een dringende en aanhoudende inspanning in het belang van de kinderen en de toekomst.⁵⁶⁸

---

565 Idem, p. 72. (“Dit advies werd gegeven aan enkele moeders die hun kinderen, in de leeftijd van 2½ - 3 jaar, naar een kinderdagverblijf wilden laten gaan, omdat er geen speelkameraadjes in de buurt woonden en omdat ze meenden dat ze de eerste maanden na de geboorte van hun baby geen tijd voor de kinderen zouden hebben”).

566 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 72.

567 Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft onder andere: Het doet ons hart verdriet wanneer wij beseffen dat in zo vele delen van de wereld kinderen als soldaten gebruikt worden, als arbeiders uitgebuit worden, praktisch als slaaf verkocht worden, tot prostitutie gedwongen worden, tot voorwerp van pornografie gemaakt worden, in de steek gelaten worden door ouders die gericht zijn op hun eigen verlangens en op andere manieren tot slachtoffer gemaakt worden die te talrijk zijn om op te noemen. Zie: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2000), *Riḍván boodschap van april 2000, Bahá'í Era 157*, Haifa, alinea 24.

568 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2000), *Riḍván boodschap van april 2000, Bahá'í Era 157*, Haifa, alinea 24.

Daarom wordt spirituele opvoeding en opleiding van kinderen en jongeren benadrukt als van het hoogste belang voor de verdere vooruitgang van de Bahá'í-gemeenschap. "Kinderen zijn de kostbaarste schat die een gemeenschap kan bezitten want zij hebben de belofte en de garantie voor de toekomst in zich".⁵⁶⁹ Het Universele Huis van Gerechtigheid doet eveneens een beroep op de ouders die de eerst verantwoordelijke zijn voor het grootbrengen van hun kinderen:

Wij doen een beroep op hen om voortdurend aandacht te geven aan het spirituele onderricht van hun kinderen. Sommige ouders schijnen te denken dat dit uitsluitend de verantwoordelijkheid van de gemeenschap is, anderen geloven dat teneinde de onafhankelijkheid van de kinderen voor het onderzoeken van de waarheid te behouden, ze niet in het Geloof onderricht moeten worden. Nog weer anderen voelen zich niet in staat om zo'n taak op zich te nemen. Geen van deze opvattingen is juist. De geliefde Meester ['Abdu'l-Bahá] heeft gezegd dat "het als plicht voorgeschreven is aan de vader en de moeder om met alle mogelijke moeite de dochter en zoon op te leiden", eraan toevoegend dat "zouden ze deze zaak verwaarlozen, ze daarvoor verantwoordelijk gehouden zouden worden..." Los van hun opleidingsniveau zijn ouders in een kritieke positie om vorm te geven aan de spirituele ontwikkeling van hun kinderen. Ze moeten nooit hun vermogen om het morele karakter van hun kinderen te vormen onderschatten. Want zij oefenen een onmisbare invloed uit door de thuisomgeving die ze bewust scheppen, door hun liefde voor God, hun streven om zich aan Zijn wetten te houden, hun geest van dienstbaarheid aan Zijn Zaak, hun gebrek aan fanatisme en doordat ze vrij zijn van de verderfelijke gevolgen van roddel....⁵⁷⁰

Natuurlijk moeten de ouders ook in gedachten houden dat kinderen in een wereld leven die hen laat kennismaken met de wrede werkelijkheid. Velen van hen worden daardoor gedwongen om voortijdig volwassen te worden en daaronder zijn diegenen die op zoek zijn naar normen en discipline waarmee ze de weg kunnen vinden in hun leven. Tegen deze sombere achtergrond van een maatschappij in verval, moeten kinderen opgevoed worden zodat zij stralen als symbool van een betere toekomst.⁵⁷¹

Het is belangrijk dat de samenleving onder andere aandacht heeft voor het welzijn en de autonomie van het kind en daarin het goede voorbeeld geeft. De Nationale Geestelijke Raad van Nederland benadrukt die voorbeeldfunctie van ouders en gemeenschap en dat bij de bahá'ís eenheid en eendracht ook afhangen van het vrij zijn van vooroordelen, van vertrouwen, wederzijdse liefde en respect. Kinderen leren hoe ze kunnen vertrouwen en liefhebben uit de ervaringen die zij opdoen met hun ouders en ook met de leden van de Bahá'í-gemeenschap.⁵⁷² Vanuit de bahá'í-opvatting maken kinderen thuis onder meer kennis met de belangrijkste zaken rond de ontstaansgeschiedenis van hun geloof, met de centrale figuren daarin en met het bestuursstelsel. Zij doen mee in de consultatieve momenten en met de gebeden, niet alleen thuis, maar ook in de gemeenschap. Zo leren zij om te

---

⁵⁶⁹ Idem, alinea 25-26.

⁵⁷⁰ Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2000), *Riḍván boodschap van april 2000, Baha'i Era 157*, Haifa, alinea 28.

⁵⁷¹ Idem, alinea 28.

⁵⁷² Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1988), *Een vesting voor welzijn*, Den Haag, p. 7.

gaan met wetten en universele principes,⁵⁷³ die de basis vormen voor het leven van de bahá'ís dat gebaseerd is op “eenheid van de mensheid” en om met respect om te gaan met andere godsdiensten en met andersdenkenden. Opvoeders moeten beseffen dat ze moeten leven op de manier die zij hun kinderen willen leren. ‘Abdu’l-Bahá zegt “Besteed er de uiterste zorg aan hun hoge idealen en doelen mee te geven, zodat, wanneer zij eenmaal volwassen zijn, zij als schitterende kaarsen hun stralen op deze wereld werpen”.⁵⁷⁴ Daarnaast geeft hij aan dat kinderen vanaf hun vijfde jaar officieel onderwijs moeten gaan volgen.⁵⁷⁵

3.5 Gelijkwaardigheid van man en vrouw

In de leringen van Bahá'u'lláh is, gelijkwaardigheid een van de karakteristieke punten, “want alle andere godsdiensten hebben de man boven de vrouw geplaatst”.⁵⁷⁶ Daarom is een van de mijlpalen van zijn leer “het fundamentele bahá'í-principe van gelijkwaardigheid van man en vrouw”,⁵⁷⁷ waarover vaak geschreven en gesproken wordt en dat wereldwijd extra aandacht krijgt. Bahá'u'lláh openbaarde over gelijkwaardigheid:

O Mensenkinderen! Weet gij niet waarom Wij u allen hebben geschapen uit hetzelfde stof? Opdat geen mens zich boven de ander zou verheffen. Overweegt te allen tijde in uw hart hoe gij werd geschapen. Daar Wij u allen hebben geschapen uit één en dezelfde stof, rust op u de plicht gelijk één ziel te zijn, met gelijke voeten te lopen, met gelijke mond te eten en in hetzelfde land te verwijlen, zodat uit uw diepste wezen, door uw daden en gedragingen, de tekenen van eenheid en de kern van onthechting kenbaar worden. Dit is Mijn raad aan u, o schare van licht! Volgt deze raad, dat gij de heilige vruchten van de boom van wondere glorie kunt plukken.⁵⁷⁸

Op andere plaatsen spreekt hij over God, Die de “verschillen verwijderd heeft en harmonie heeft ingesteld”. Die tweedracht deed ophouden en samenhangendheid en eenheid verordende en allen door Zijn volmaakte gunsten en alomvattende genade een positie en rang op hetzelfde niveau heeft verleend.⁵⁷⁹

Allen dienen te weten ...in Gods ogen zijn vrouwen en mannen gelijkwaardig en zullen zij dat voor altijd zijn. De Dageraadsplaats van het Licht van God verspreidt zijn glans over allen met dezelfde straling. Voorwaar, God schiep vrouwen voor mannen en mannen voor vrouwen.⁵⁸⁰

---

573 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

574 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 110, p. 143. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 44.

575 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 40.

576 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 641.

577 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 16 (1e druk in Nederlands in 1997).

578 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 68.

579 Bahá'u'lláh, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 4.

580 Idem, p. 23-24.

Hiermee benadrukt hij, tegen de destijds gangbare tradities en gewoontes in, dat de vrouwen, die nauwelijks rechten hadden, hun rol niet moesten onderschatten omdat de goddelijke genade alle onderscheid heeft verwijderd. “De dienaren van God en Zijn dienstmaagden worden op hetzelfde vlak geacht”.⁵⁸¹ Hij beklemtoont dat zij “... niet toelaten dat zij zelf het doelwit van wreedheid en overtreding worden” dat zij moeten verhinderen “dat dergelijke tirannie de dienstmaagden van God teistert...”.⁵⁸²

Ieder individu moet als een volwaardig lid van de menselijke familie beschouwd worden, zegt ‘Abdu’l-Bahá, ongeacht huidskleur, nationaliteit, godsdienst en taal. Verder benadrukt hij de gelijke rechten voor mannen en vrouwen, als een belangrijke voorwaarde voor vooruitgang en welzijn van de mensheid naar hogere niveaus.⁵⁸³

Hij vergelijkt in een van zijn brieven de wereld der mensheid met een vogel die twee vleugels heeft - de één is de vrouw en de ander de man. Pas als beide vleugels gelijk ontwikkeld zijn kan een vogel vliegen. Als één vleugel zwak blijft, is vliegen onmogelijk. Met andere woorden wanneer de vrouwenwereld gelijkwaardig wordt aan de mannenwereld “in het verwerven van goede eigenschappen en volmaaktheden, kunnen succes en voorspoed worden bereikt zoals dat zou moeten en behoren”.⁵⁸⁴

In een ander voorbeeld zegt ‘Abdu’l-Bahá: “het menselijk lichaam heeft een rechterhand en een linkerhand, functioneel gelijkwaardig wat betreft doel en gebruik”. Als één van beide handen gebrekkig blijkt, zal het gebrek uiteraard ook betrekking hebben op de andere hand, doordat het de volkomenheid van het geheel aantast, want de prestatie is niet normaal tenzij beide volmaakt zijn. Als wij zeggen dat één hand gebrekkig is, bewijzen wij het onvermogen en de onbekwaamheid van de andere; want met één hand komt men niet tot volledige bekwaamheid. Precies zoals lichamelijke prestaties volledig zijn met twee handen, “moeten man en vrouw, de twee delen van het maatschappelijke lichaam, volmaakt zijn”. Het is niet natuurlijk dat één van de twee onontwikkeld blijft en pas wanneer beiden volmaakt zijn, kan het geluk van de menselijke wereld verwezenlijkt worden.⁵⁸⁵

Over de aandacht die van de openbaring van Bahá’u’lláh uitgaat met betrekking tot de “bekwaamheid of het vermogen van de vrouw” zegt ‘Abdu’l-Bahá:

Aangezien dit de eeuw van licht is, is het duidelijk dat de Zon der Werkelijkheid, het Woord, zich aan de gehele mensheid heeft geopenbaard. Een van de mogelijkheden die verborgen lag in het rijk der mensheid was de bekwaamheid of het vermogen van de vrouw. Door de schitterende stralen van goddelijke verlichting is het vermogen van de vrouw in dit tijdperk zodanig ontwaakt en duidelijk geworden dat gelijkwaardigheid van man en vrouw een bewezen feit is.... In deze

---

581 Idem, p. 5.

582 Idem, p. 23-24.

583 ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 35. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 149 - 152.

584 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 227, p. 315-316. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 8.

585 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 186. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 38, p. 85.

dag moet de mens de werkelijkheid onpartijdig en zonder vooroordeel onderzoeken om tot de ware kennis en gevolgtrekkingen te komen. Waaruit bestaat dan de ongelijkwaardigheid tussen man en vrouw? Beiden zijn mensen. In vermogens en functie is ieder de aanvulling van de ander. Hoogstens is het dit: dat de vrouw de mogelijkheden die de man al zo lang geniet, in het bijzonder het voorrecht van opleiding, onthouden zijn....⁵⁸⁶

De waarheid is, zegt hij verder, dat alle mensen de schepselen en dienaren van één God zijn, en volgens Zijn oordeel zijn allen menselijk. Mens is een soortnaam die van toepassing is op de hele mensheid. De bijbelse verklaring “Laat Ons mensen maken, naar ons beeld, als onze gelijkenis” betekent niet dat de vrouw niet geschapen werd. Het beeld en de gelijkenis van God zijn ook op haar van toepassing. In het Perzisch en Arabisch bestaan er twee afzonderlijke woorden die in het Engels met “man” vertaald worden: het ene betekent man en vrouw gezamenlijk, het andere onderscheidt de man als mannelijk. Het eerste woord en het voornaamwoord ervan zijn algemeen, collectief; het andere is beperkt tot het mannelijke. Dit is hetzelfde in het Hebreeuws.

“Het aanvaarden en naleven van een onderscheid dat God niet in de schepping bedoeld heeft is onwetendheid en bijgeloof...”⁵⁸⁷ ‘Abdu’l-Bahá hoopt van harte dat de banier van gelijkwaardigheid geheven mag worden in alle vijf de continenten, waar zij tot dusverre niet volledig erkend en gevestigd is. “... laat het eens te meer bekend worden gemaakt dat sociale of politieke vooruitgang hier, of waar dan ook, niet mogelijk is” voordat vrouw en man gelijkwaardigheid erkennen en verwerklijken. Pas als deze twee leden gelijk in kracht zijn, kan “de eenheid der mensheid tot stand komen” en zullen de tevredenheid en het geluk van het mensdom werkelijkheid worden. Hij merkte op dat de situatie van vrouwen in het westen beter was geworden, ten opzichte van die van vrouwen in het oosten.⁵⁸⁸

‘Abdu’l-Bahá vertelt in een van zijn toespraken dat de status van de vrouw in het oosten vroeger uiterst betreurenswaardig was, want men geloofde dat het beter was als zij onwetend zou blijven. Men gaf er de voorkeur aan dat een vrouw niet kon lezen of schrijven. De vrouw was geschapen om “kinderen groot te brengen en zich bezig te houden met de huishoudelijke taken”.⁵⁸⁹

De toestand van vrouwen was zo erg, dat zij zelfs vanuit het oogpunt van haar “anatomie en schepping”, als minder dan de man en vooral qua intelligentie als minderwaardig werden beschouwd. “In sommige landen ging men zo ver te geloven en te leren dat de vrouw van een niveau lager dan het menselijke was”.⁵⁹⁰ Het volgen van een opleiding vond men strijdig met de

---

586 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 102-103. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 8-9.

587 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 105.

588 Idem, p. 104-106 en Rássekh, B., (z. j.), *Promoting the Unity of East and West: The Role of American Women in the 1910 Establishment of the Tarbiyat School in Irán & Remembrances*, Luxembourg, p. 3-4.

589 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 230.

590 Idem, p. 184.

kuisheid; vandaar dat vrouwen gevangenen van het huishouden werden gemaakt. De huizen hadden zelfs geen ramen die uitzicht gaven op de buitenwereld. Bahá'u'lláh maakte “deze opvattingen ongedaan...” en zorgde dat vrouwen gerespecteerd werden door te gebieden dat zij allemaal opgeleid zouden moeten worden en dat er geen verschil in opleiding mocht zijn. Hij gaf aan dat naar Gods oordeel er “geen verschil tussen de seksen” is. Degeen wiens gedachten zuiver zijn, wiens opvoeding en opleiding voortreffelijk is, wiens menslievende daden uitmunten, die heeft recht op volledige rechten en erkenning, of dat nu een man of een vrouw is, blank of gekleurd, er is geen enkel onderscheid.⁵⁹¹ ‘Abdu’l-Bahá geeft aan:

Dat de vrouw geen vooruitgang heeft geboekt en geen vaardigheid heeft verworven is te wijten aan haar gebrek aan gelijke opleiding en mogelijkheden. Als deze gelijkwaardigheid haar zou zijn toegestaan, dan zou zij nu ongetwijfeld de tegenhanger van de man zijn in bekwaamheid en vermogens. Het geluk van de mensheid zal verwezenlijkt worden als vrouwen en mannen op gelijkwaardige wijze met elkaar samenwerken en vooruitgaan, want elk is de aanvulling op, en de helper van de ander.⁵⁹²

Zowel op godsdienstig als op maatschappelijk gebied vormen zij volgens ‘Abdu’l-Bahá een uiterst belangrijk element. Verder waarschuwt hij dat zolang het vrouwen wordt belet hun hoogste mogelijkheden te bereiken, mannen niet de grootheid zullen kunnen bereiken die hun deel kan zijn.⁵⁹³ “In de mensenwereld” zegt hij “...wordt het vrouwelijk geslacht behandeld alsof het inferieur is, en wordt het geen gelijke rechten en voorrechten toegestaan”:

...Als vrouwen dezelfde onderwijskansen zouden krijgen als mannen, dan zou het resultaat bewijzen dat beide geslachten gelijke capaciteiten hebben voor de wetenschap. In sommige opzichten is de vrouw de meerdere van de man. Zij is teergevoeliger, ontvankelijker en haar intuïtie is sterker.⁵⁹⁴

Bij de bahá'ís is de positie van vrouwen een belangrijk aandachtspunt. Shoghi Effendi schrijft op 7 januari 1931, aan een Nationale Geestelijke Raad, over de positie van de vrouw in het Bahá'í-geloof, dat deze, mits op de juiste wijze naar voren wordt gebracht, zeker veel aandacht zal trekken, “want het is niet alleen een wettige, maar ook een geestelijke en opvoedkundige zaak”. Verder merkt hij op: “Onze idealen zijn zo hoog en tegelijkertijd zo praktisch uitvoerbaar dat alle andere zienswijzen in vergelijking hiermee tekort zullen schieten”.⁵⁹⁵

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft in een brief van 24 juli 1975, aan een gelovige, dat ‘Abdu’l-Bahá vaak heeft uitgelegd dat de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen een fundamenteel principe van Bahá'u'lláh is. Dit betekent echter niet altijd gelijkheid van taken, omdat de

---

⁵⁹¹ Idem, p. 230.

⁵⁹² Idem, p. 253 Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 11.

⁵⁹³ ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 150.

⁵⁹⁴ Idem, p. 181-182.

⁵⁹⁵ Shoghi Effendi, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 14.

“fysiologie” dit in een aantal gevallen onmogelijk maakt. In sommige dingen overtreft de vrouw de man, voor andere zaken zijn mannen beter toegerust dan vrouwen, terwijl in heel veel dingen het verschil in sekse er in het geheel niet toe doet. Het verschil in taken is het duidelijkst in het gezinsleven. Het vermogen tot moederschap heeft veel verreikende implicaties die door de bahá’í wet worden erkend. Als het bijvoorbeeld niet mogelijk is om alle kinderen onderwijs te geven, krijgen dochters voorrang op de zoons omdat de moeders de eerste opvoeders zijn van de volgende generatie.⁵⁹⁶

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft in haar verklaring “De belofte van Wereldvrede” (1985) onder meer dat wereldorde alleen gebaseerd kan worden op een onwankelbaar bewustzijn van het één-zijn van de mensheid. Een geestelijke waarheid die door alle menswetenschappen wordt bevestigd.

Antropologie, fysiologie en psychologie erkennen slechts één menselijke soort, zij het oneindig gevarieerd in de secundaire aspecten van het leven. Erkenning van deze waarheid vereist het loslaten van vooroordeel - vooroordeel van welke soort dan ook - van ras, klasse, huidskleur, geloof, natie, sekse, graad van materiële beschaving, van alles waardoor mensen zichzelf als superieur aan anderen kunnen beschouwen. Het accepteren van het één-zijn van de mensheid is de eerste fundamentele voorwaarde voor de reorganisatie en het bestuur van de wereld als één land, het thuis van de mensheid.⁵⁹⁷

Wereldwijde acceptatie van dit geestelijke beginsel vormt een essentieel onderdeel van iedere succesvolle poging om wereldvrede te vestigen. Het moet daarom ook wereldwijd verkondigd worden en op scholen onderwezen, en voortdurend bevestigd in iedere natie, ter voorbereiding op de organische verandering in de structuur van de maatschappij, die het met zich meebrengt.⁵⁹⁸ Het schrijft over de emancipatie van de vrouw en dat het verwerven van volledige gelijkwaardigheid tussen de seksen, “één van de belangrijkste, doch minder erkende voorwaarden voor vrede” is.⁵⁹⁹ Door de ontkenning van deze gelijkwaardigheid wordt de helft van de wereldbevolking onrecht aangedaan en worden in de mannen schadelijke houdingen en gewoonten bevorderd die vanuit het gezin naar het werk, naar het politieke leven, en uiteindelijk tot in internationale verhoudingen worden megedragen.

Er zijn geen morele, praktische of biologische argumenten op basis waarvan een dergelijke ontkenning kan worden gerechtvaardigd. Eerst wanneer vrouwen volledig deelgenoot worden gemaakt in alle gebieden van menselijk streven, zal het morele en psychologische klimaat worden geschapen waarin internationale vrede kan ontstaan.⁶⁰⁰

Volgens het Universele Huis van Gerechtigheid is een heel belangrijk element om daaraan te kunnen werken, Bahá’u’lláh’s voorschrift dat

596 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 15.

597 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p. 20-21.

598 Idem, p. 21.

599 Idem, p. 18.

600 Idem, p. 18.

“jongens en meisjes op school wezenlijk hetzelfde leerprogramma moeten volgen”.⁶⁰¹

3.6 Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit

In een tijd dat er geen aandacht was voor de opvoeding en opleiding van vrouwen en meisjes, hebben de centrale figuren van het Bahá'í-geloof zich al sterk gericht op deze zwakke schakel in de keten van opvoeding.⁶⁰²

Die (zwak gehouden) schakel draagt volgens hen namelijk grote potentiële krachten in zich. Daarom werd door hen duidelijk gemaakt dat vrouwen en meisjes de mogelijkheid zouden moeten hebben om zich te ontplooiën en daartoe gemotiveerd moesten worden, omdat hun groei belangrijk zou zijn zowel voor hun eigen ontwikkeling als voor de gehele samenleving.

Door uitspraken van Bahá'u'lláh en stimulering en begeleiding door 'Abdu'l-Bahá in zijn vele brieven, komt de kijk op kinderen in een ander licht te staan. Daardoor wordt de lichamelijke, intellectuele en morele ontwikkeling van kinderen benadrukt. Op basis daarvan kwamen allereerst kinderklassen tot stand, die toegankelijk waren voor zowel jongens als meisjes. Oorspronkelijk werden deze “Dars-i-Akhláq”⁶⁰³ genoemd, wat “morele educatie” betekent en in het Nederlands “kinderklassen” genoemd worden.⁶⁰⁴ De ontwikkeling van deze kinderklassen wordt in het vierde hoofdstuk nader behandeld.

Naast alle activiteiten die al, vanaf de tijd van Bahá'u'lláh, thuis plaatsvonden in verband met de opvoeding en opleiding van kinderen, werden de bahá'ís, in de tijd van 'Abdu'l-Bahá, aangemoedigd om scholen op te richten. In 1899 werd in Teheran de eerste bahá'í-school voor jongens opgericht en daarna in 1911 voor meisjes. Deze voorbeelden werden later in andere steden door de Bahá'í-gemeenschap gevolgd. Shoghi Effendi vertelt over het opzetten van deze scholen en door wie daar les werd gegeven:

In deze periode, in een tijd dat lagere en hogere staatsscholen in feite in dat land niet bestonden en het onderwijs in bestaande religieuze instellingen jammerlijk tekort schoot, zijn de eerste Bahá'í-scholen gesticht, om te beginnen de Tarbiyat scholen in Tihrán, voor zowel jongens als meisjes, gevolg door de Ta'yid en Mawhibat scholen in Hamadán, de Vahdat-i-Bashar school in Kāshán en andere dergelijke onderwijsinstellingen in Bárfurūsh en Qazvín. In deze jaren werd tastbare en doeltreffende hulp zowel op geestelijk als op materieel gebied, in de vorm van rondreizende leraren, verpleegsters, docenten en artsen uit Europa en uit Amerika, het eerst aan de Bahá'í-gemeenschap in dat land verleend.⁶⁰⁵

601 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 22.

602 Zie hoofdstuk 2.2, *Perzië de oorsprong van het Bahá'í-geloof*. Zie ook: Rássekh, B., (z. j.), *Promoting the Unity of East and West: The Role of American Women in the 1910 Establishment of the Tarbiyat School in Irán & Remembrances*, Luxembourg, p. 3-4.

603 'Abdu'l-Bahá zoals geciteerd bij: Furútan, A., (1977), *Boek vijf. Dars-i-Akhláq*, Tehran, p. 2.

604 Zie hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

605 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 315-316 en Faizi, M.A., (1986), *The life of 'Abdu'l-Bahá. Hayát-i-Hadrat-i 'Abdu'l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, p.317-319. Vermeldenswaardig is dat deze bahá'í-scholen in 1934 in de tijd van Reza Sháh Pahlavi (1878-1944), die van 1925 tot 1941 koning van Iran (Perzië) was, op last van de overheid werden gesloten. Zie: Rássekh, B., (z. j.), *Promoting the Unity of East and West: The Role of American Women in the 1910 Establishment of the Tarbiyat School in Irán & Remembrances*, Luxembourg, p. 35-36 en The Bahá'í

Toen er nog geen regulier onderwijs was benadrukte Bahá'u'lláh dus al het belang van opvoeding en opleiding in de *Kitáb-i-Aqdas*. Zoals eerder vermeld, was dit zo belangrijk, dat hij schreef dat wanneer iemand zijn eigen kind of het kind van een ander opvoedt, het is alsof hij een van zijn (Bahá'u'lláh's) kinderen heeft opgevoed. Daarnaast gaf hij aan dat de ouders zijn gehouden om hun “zoon en dochter in de kunst van het lezen en schrijven te onderrichten, alsmede in alles wat in de Heilige Tafel is opgetekend”.⁶⁰⁶ Om deze zaak voor alle kinderen veilig te stellen schreef hij dat als de ouders door een of andere reden niet zouden (kunnen) voldoen aan deze plicht, het dan aan de bahá'í-instellingen⁶⁰⁷ is om passende maatregelen te nemen.⁶⁰⁸

Wanneer iemand zich onttrekt aan hetgeen hem is geboden ..., dan valt de kwestie toe aan het Huis van Gerechtigheid. Waarlijk, Wij hebben het tot een toevluchtsoord voor de armen en behoeftigen gemaakt.⁶⁰⁹

‘Abdu’l-Bahá benadrukt niet alleen de verantwoordelijkheid van de ouders “al hun kinderen te onderwijzen”, maar maakt ook duidelijk dat de “opleiding en de ontwikkeling van dochters noodzakelijker is dan die van zonen”. Meisjes zullen eens moeder zijn en moeders zijn de eerste opvoeders van de nieuwe generatie.⁶¹⁰ Hij zegt daarom dat, als beperkte middelen tot een keus dwingen in het “alle kinderen te onderwijzen”, de dochters dan de voorkeur hebben. Door ontwikkelde moeders kunnen de voordelen van kennis namelijk zeer effectief en snel in de gehele samenleving doordringen.⁶¹¹ Hij vraagt met nadruk bijzondere aandacht voor meisjes omdat:

...de grootheid van dit wonderbaarlijke tijdperk zal zichtbaar worden als een gevolg van vooruitgang in de vrouwenwereld. Daarom ziet u dat de vrouwenwereld in ieder land in opmars is; dit is te danken aan de invloed ...en de kracht van Gods leringen.⁶¹²

International Community, (2005), ‘The History of Bahá'í Educational Efforts in Iran’, in: *BIC Official site* (2005), Chapter III, <http://denial.bahai.org/003.php> (geraadpleegd op 2 mei 2010), (BIC vermeldt: “By 1933, just before they were closed by the government, there were at least 47 primary schools operated by Bahá'ís in Iran, of which at least eight also had secondary level classes. By one count, these schools had a combined enrollment of more than 4,700 students. They had been established in virtually every region of Iran, including in the cities of Tehran, Mashhad, Yazd, Qazvin, Káshán, Hamadan, and Salsan”). Zie ook: Sabet, A., (1997), *Tárikhchi-Yi-Madrasi-Yi-Tarbiyat-I-Banín*, New Delhi; Rástání, S., (2000), *Siyyid Hassan-i-Mu'allim va Tárikhchiyi Dars-i-Akhláq. A short history of Bahá'í Friday schools in Iran*, Hofheim-Langenhain; Ishráq Khávarí, A.H., (2004), *Tárikh-i-Amrí Yi Hamidán*, Hofheim-Langenhain; Mudarris, F., (2004), *Tárikh-i-Amr-i-Bahá'í dar Najafábád. A history of the Bahá'í Faith in Najafábád*, Darmstadt en hoofdstuk 2.2, *Perzië de oorsprong van het Bahá'í-geloof*.

606 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 (1e druk in Nederlands in 1997).

607 Zie in hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

608 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 26.

609 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 (1e druk in Nederlands in 1997).

610 Idem, p. 215.

611 Idem. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta en

http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20080306162340_Het-Gezin-in-een-wereldgemeensch.pdf (geraadpleegd op 23 maart 2009).

612 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 36.

Naast die specifieke aandacht voor meisjes, is het in de bahá'í-leer aan de vader en de moeder als plicht opgelegd, om er met alle kracht naar te streven “de dochter en de zoon” op te leiden. Om hen groot te brengen “aan de boezem van kennis en hen op te voeden aan de borst van kunsten en wetenschappen”.⁶¹³ Het is duidelijk dat een moeder die zelf onwetend is en geen opleiding heeft genoten, haar kind moeilijker naar behoren kan opvoeden.⁶¹⁴ Dus als de opvoeders onbekwaam zijn, dan heeft dit gevolgen voor de opgevoede. “Dit is duidelijk en onweerlegbaar. Kan de student uitmuntend en bedreven zijn als de leraar ongeletterd en onwetend is?”⁶¹⁵

Sommigen hebben de tegenwerping gemaakt dat de vrouw niet even bekwaam is als de man en dat zij onvolkomen geschapen is. Dat is pure verbeelding. Het verschil in bekwaamheid tussen man en vrouw is geheel te wijten aan haar gebrek aan kansen en onderwijs. Voorheen is de vrouw het recht en voorrecht van gelijke ontwikkeling onthouden. Als haar gelijke kansen gegeven zouden worden zou zij zonder twijfel de gelijke van de man zijn....⁶¹⁶

Daarom wordt in het Bahá'í-geloof ook grote aandacht en nadruk op de opvoeding en opleiding van opvoeders gelegd, zodat ook langs die weg kinderen effectiever tot ontplooiing kunnen komen. ‘Abdu’l-Bahá’s aandacht ging uit naar de ontwikkeling van zowel vrouwen als mannen, naast de ontwikkeling en vooruitgang van meisjes. Hij zegt dat als de vrouw ten volle wordt geschoold en haar dezelfde rechten worden vergund, zij “tot schitterende prestaties zal kunnen komen en zich de gelijke van de man zal tonen”. Zij is de helper van de man, zijn aanvulling en zijn levensgezellin. Beiden zijn mensen, beiden zijn “begiftigd met intellectuele vermogens en beiden belichamen menselijke deugden”. Wat betreft alle menselijke vermogens en taken zijn ze deelgenoten en elkaars gelijken. Op het ogenblik legt de vrouw op het gebied van menselijke bedrijvigheid de voorrechten van haar geboorte niet aan de dag, “ten gevolge van gebrek aan scholing en mogelijkheden. Scholing zal haar gelijkwaardigheid met mannen zonder twijfel tot stand brengen”.⁶¹⁷ Hiermee zegt hij dat meisjes onder meer moeten worden opgeleid “in de natuurwetenschappen en in andere takken van kennis” en zij zullen zich, voor zover noodzakelijk, de vele takken van kunst eigen moeten maken. Passende aandacht hiervoor in de opvoeding van meisjes is daarom noodzakelijk. “Dit is een heel belangrijk onderwerp en het moet geregeld en georganiseerd worden onder auspiciën van de Geestelijke Raad”.⁶¹⁸

‘Abdu’l-Bahá schrijft aan de docenten van een meisjesschool dat meisjes niet alleen moeten worden opgeleid in de verschillende takken van kennis, maar ook in “het aankweken van een goed karakter, kuisheid en stabiliteit, volharding, kracht, vastberadenheid, doelbewustheid”, naast de opvoeding van kinderen en alles wat speciaal betrekking heeft op de behoefte van

613 ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 24.

614 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 48-49.

615 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 185.

616 Idem, p. 187.

617 Idem, p. 189. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 19-20.

618 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 45.

meisjes. Het doel daarvan is om deze meisjes, die opgevoed zijn met alle voortreffelijke eigenschappen en een vriendelijk karakter, als “zij zelf moeder worden” hun kinderen onder andere te leren een goed karakter te hebben. Laat hen ook alles bestuderen wat “de gezondheid en het fysiek welbevinden van het lichaam kan bevorderen, en hoe zij hun kinderen tegen ziekte kunnen beschermen”.⁶¹⁹ Hij schrijft in een andere brief dat moeders hun “kinderen vanaf hun kinderjaren zogen met de melk van een universele opvoeding” en hen zo grootbrengen dat er in hun aard zelf een levenswijze verankerd wordt, die in overeenstemming is met de leringen:

Want moeders zijn...de eerste raadgevers, en waarlijk het zijn de moeders die het geluk, de toekomstige grootheid, de hoffelijke manieren, de kennis en het onderscheidingsvermogen, het begrip en het geloof van hun kleintjes bepalen.⁶²⁰ O gij liefdevolle moeders! Weet dat in Gods ogen de beste van alle manieren om Hem te aanbidden het opvoeden van kinderen en hen grootbrengen in alle voortreffelijke eigenschappen der mensheid is, en men kan zich geen edeler daad dan deze voorstellen.⁶²¹

De karakterstructuur en het vermogen om onderscheid te maken tussen goed en kwaad, of juist en onjuist, ontwikkelen kinderen vanaf de geboorte, daarom moet volgens de bahá'í-leer (morele) opvoeding, wil deze doeltreffend en blijvend zijn, dan reeds beginnen. Ouders zijn onvermijdelijk de beste voorbeelden voor hun kinderen en zij zijn een noodzakelijke factor als primaire morele opvoeders. Om dit doel te realiseren moet in het gezin de morele omgeving worden opgebouwd.

In de Bahá'í-geschriften zijn ouders en vooral de moeder, de eerste opvoeder, eerste lerares en eerste raadgever, maar ook leraren hebben een belangrijk aandeel in de opvoeding van kinderen. ‘Abdu’l-Bahá vergelijkt leraren die betrokken zijn bij de geestelijke opvoeding van een kind met de “geestelijke vader” die “zijn kind met het eeuwige leven begiftigt”. Hij legt uit dat dit de reden is waarom leraren in de “Wet van God tot de erfgenamen gerekend” worden. Bahá'u'lláh omschrijft de voorwaarden waaronder de leraar erft en het deel dat hij of zij ontvangt.⁶²² ‘Abdu’l-Bahá vindt ook de opleiding van en het zorgen voor wezen uitermate belangrijk.

Ik smeeek God dat gij een goede ouder voor weeskinderen moogt worden, hen moogt bezielen..., zodat zij de volwassen leeftijd zullen bereiken... als heldere kaarsen in de vergadering der mensheid.⁶²³

Hij heeft aan een bahá'í-school geschreven dat deze kinderen, van welke achtergrond dan ook, gratis mogen worden toegelaten en met de uiterste zorg en liefde behandeld moeten worden.⁶²⁴

---

619 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 94, p. 130-131. Zie ook: *Ishráq Khávarí*, A.H., (2004), *Tárikh-i-Amr-i Yi Hamidán*, p. 316-317.

620 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 96, p. 133.

621 Idem, 114, p. 146.

622 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 196 en 158 (1e druk in Nederlands in 1997).

623 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 112, p. 145.

624 *Ishráq Khávarí*, A.H., (2004), *Tárikh-i-Amr-i Yi Hamidán*, Hofheim-Langenhain, p. 313.

Volgens de bahá'í-leer is universele opvoeding voor ieder mens noodzakelijk. Het Universele Huis van Gerechtigheid heeft in haar verklaring “De Belofte van Wereldvrede” (1985) het belang hiervan nogmaals onderstreept. Zij geeft aan dat dit gedachtegoed al een grote groep toegewijde mensen, uit ieder geloof en land, heeft aangeworven. Ook de voorstanders zijn volgens haar wereldwijd toegenomen. Omdat “onwetendheid onbetwistbaar de hoofdoorzaak is van het verval en de ondergang van volkeren en van de bestendiging van vooroordelen”, verdient dit de grootst mogelijke ondersteuning die de regeringen in de wereld kunnen geven:

Geen enkele natie kan vooruitgang boeken, tenzij al haar burgers geschoold worden. Een gebrek aan middelen beperkt de mogelijkheid van vele naties om in deze essentiële behoefte te voorzien, waardoor er bepaalde prioriteiten gesteld moeten worden. De hierbij betrokken beslissende instanties zouden er goed aan doen te overwegen om de hoogste prioriteit te geven aan de scholing van vrouwen en meisjes, aangezien de voordelen van kennis het snelst en effectiefst verbreid kunnen worden in de samenleving door ontwikkelde moeders. In overeenstemming met de vereisten van deze tijd zou ook overwogen moeten worden om de idee van wereldburgerschap mee te geven als een deel van de standaardopvoeding van ieder kind.⁶²⁵

De Bahá'í International Community haalt in dit kader de woorden van Bahá'u'lláh aan: “In Gods ogen zijn vrouwen en mannen gelijkwaardig en zullen zij dat voor altijd zijn”. Daarom schrijft zij dat de praktische invulling daarvan nu gerechtigheid vereist en dat de maatschappij daarom haar aangelegenheden zo moet herordenen dat ze allen gelijke kansen biedt, ongeacht verschil in sekse. Indien de financiële middelen zo beperkt zijn dat er keuzes moeten worden gemaakt, dan moet het onderwijs aan meisjes voorrang krijgen boven dat aan jongens. De opvoeding van meisjes is bijzonder belangrijk omdat, alhoewel beide ouders deelhebben aan de opvoeding van de kinderen, de moeders gedurende de eerste jaren een overheersende invloed hebben. Zij zijn de belangrijkste instrumenten in het beschavingsproces.⁶²⁶

3.7 Kennis als basis van vooruitgang

Wat een individu leert is niet alleen van nut en voordeel voor de eigen ontwikkeling maar ook voor de samenleving. De verworven kennis en wijsheid hebben onder andere ook invloed op het karakter. Het leren van kennis en verwerven van vaardigheden op diverse gebieden van wetenschap, technologie en kunsten staan, bij de bahá'ís, hoog in het vaandel, krijgen veel aandacht en worden gestimuleerd tijdens de opvoeding. Bahá'u'lláh verkondigt:

De mens van volmaakte geleerdheid en de wijze begiftigd met indringende wijsheid, zijn de twee ogen voor het lichaam van de mensheid. Zo God wil, zal de aarde nimmer van deze twee grootste geschenken verstoken zijn....⁶²⁷

625 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p. 18-19.

626 The Bahá'í International Community, (1993), *De Kitáb-i-Aqdas, Een plaatsbepaling in de literatuur*, Den Haag, p. 13.

627 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 141-142.

Het verstand en redeneren zijn een van de menselijke kenmerken. Wetenschap is een van de vruchten daarvan. Bahá'u'lláh geeft aan “Kennis vormt de vleugelen van het wezen van de mens en is gelijk een ladder waarlangs hij omhoog stijgt”. Ambachten, kunsten en wetenschappen verheffen de bestaanswereld. Iedereen moet zoveel mogelijk kennis vergaren. “Waarlijk, kennis is een ware schat voor de mens” zegt hij en een bron van heerlijkheid, milddadigheid, vreugde, vervoering, geluk en blijdschap. “Gelukkig de mens die zich daaraan houdt...”⁶²⁸ Bahá'u'lláh raadt aan om slechts die wetenschappen en kunsten te bestuderen die “nuttig” zijn en “de ontwikkeling en vooruitgang” van de samenleving bevorderen. Hij waarschuwt voor wetenschappen die “beginnen met woorden en eindigen met woorden” en waarvan het najagen tot een “nutteloze woordenstrijd” leidt.⁶²⁹ Shoghi Effendi vergelijkt wetenschappen die beginnen met woorden en eindigen met woorden met “vruchteloze excursies naar metafysische haarkloverijen”. In een andere brief legt hij uit dat Bahá'u'lláh met zulke “wetenschappen” hoofdzakelijk doelde op “die theologische verhandelingen en commentaren die de menselijke geest eerder belasten dan hem helpen de waarheid te bereiken”.⁶³⁰

Het is volgens de bahá'í-leer noodzakelijk om kinderen op te voeden om een leven te leiden in overeenstemming met algemene waarden en normen die de samenleving ten goede komen. In de opvoeding moet interesse gewekt worden om zich te ontwikkelen. Men zou geen genoegen moeten nemen met een beperkte vooruitgang, maar streven naar het verwerven van zoveel mogelijk kennis en vaardigheden en het daarmee zichzelf en de samenleving een dienst bewijzen. “Bij het begin van ieder streven” zegt Bahá'u'lláh “moet men naar het doel ervan kijken”. Hij voegt daaraan toe:

Laat de kinderen ervoor kiezen uit alle kunsten en wetenschappen die te bestuderen die de mens tot voordeel strekken, zijn vooruitgang zullen verzekeren en zijn rang zullen verheffen.... De huidige geleerden moeten de mensen er toe brengen zich die takken van wetenschap eigen te maken die van nut zijn, zodat zowel de geleerden zelf als de mensheid in het algemeen er hun voordeel uit kunnen halen. Die academische verhandelingen die beginnen en eindigen met alleen maar woorden zijn nooit van enige waarde geweest en zullen dit ook nooit zijn....⁶³¹

Bahá'u'lláh heeft verkondigd dat aangezien onwetendheid en gebrek aan onderwijs obstakels zijn die de mensen van elkaar kunnen scheiden, iedereen opvoeding en opleiding moet krijgen. Door deze voorziening kan het gebrek aan wederzijds begrip verholpen en “de eenheid van de mensheid

---

628 Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the Son of the Wolf*, New Delhi, p. 313 en 316. Zie ook:

Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 42.

629 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 235 en p. 57 (1e druk in Nederlands in 1997) en Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 23.

630 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 235 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Ishráq Khávarí, A.H., (1997), *Taqrírát Dar Báryi Kitáb-i-Aqdas*, Hofheim-Langenhain, p. 133 en 188-189.

631 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 139-140.

bevorderd en vooruitgebracht worden”.⁶³² ‘Abdu’l-Bahá zegt dat universele opvoeding en opleiding “een universele wet” is⁶³³ en geeft aan dat onderwijs voor ieder kind verplicht is en dat naast een wijd verbreid onderwijs, aan “ieder kind een beroep, kunst of vak geleerd [moet] worden, zodat ieder lid van de gemeenschap in staat zal zijn in zijn eigen levensonderhoud te voorzien”.⁶³⁴ De taak van opvoeding is ook om individuen hun plaats en rol in de samenleving te laten begrijpen en hen bewust te laten worden dat zij die ook werkelijk kunnen dienen. Het is een proces van geven en nemen. “Een kind is als een jong plantje: het zal groeien op de manier waarop u het leidt ...”.⁶³⁵

Volgens de bahá'ís is het opvoeden en opleiden van mensen, evenals het ontwikkelen en oefenen van hun aangeboren begaafdheden, het hoogste doel van alle manifestaties. De opvoeder is de belangrijkste factor in de beschaving en zijn werk is het hoogste waarnaar de mens kan streven. Opvoeding begint in de moederschoot en is even oneindig als het leven van het individu en noodzakelijk voor een juiste levenswijze en het fundament van individuele en sociale welvaart. Er moet een evenwicht gevonden worden tussen enerzijds godsdienstige en morele opvoeding en anderzijds het leren van andere kennisgebieden. Want het volstampen van de hersenen met kennis van onder andere wiskunde, grammatica, aardrijkskunde en talen alleen, heeft betrekkelijk weinig resultaat bij het vormen van edele en nuttige mensen.⁶³⁶ Vanuit de bahá'í-opvatting is samenwerking tussen wetenschap en religie noodzakelijk voor toenadering tot de werkelijkheid.⁶³⁷ Ook is er geen machtiger stuwkracht voor maatschappelijke verandering, dan religie. Bahá'u'lláh heeft gezegd: “Religie is het voornaamste middel om orde in de wereld te vestigen en voor het vredige geluk van allen die daar wonen”.⁶³⁸

3.8 De aard van de mens

Bahá'u'lláh leert dat ieder mens is geboren met goddelijke juwelen van eigenschappen en hoedanigheden die tijdens het leven tot ontwikkeling en uitdrukking moeten komen, zodat ze schitteren als een sieraad voor de wereld. De mens is door God geschapen en Hij legde Zijn gelijkenis en schoonheid in hem. Gods liefde is de rede van de schepping en het belangrijkste relatiepunt tussen God en Zijn schepping, waarover Bahá'u'lláh openbaart:

O Mensenzoon! Verborgen in Mijn onheuglijk bestaan en in de aloude eeuwigheid van Mijn wezen wist Ik dat Ik u liefhad; daarom schiep Ik u,

---

632 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 417.

633 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 417.

634 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 60 en 26. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 98, p. 134; hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 5.4, *Ontwikkeling van de mens* (waar uitleg gegeven wordt over de twee kanten van menselijke opvoeding en opleiding, namelijk de verplichte en vrijwillige).

635 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 49.

636 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 153.

637 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 161.

638 The Bahá'í International Community, (1988), *De Bahá'í verklaring met betrekking tot de natuur*, Den Haag, p. 4.

legde Mijn gelijkenis in u en openbaarde u Mijn schoonheid.⁶³⁹ Met de hand van macht schiep Ik u en met de vingers van kracht vormde Ik u. In u legde Ik het wezen van Mijn licht.⁶⁴⁰ ...Heb Mij dus lief....⁶⁴¹

Verder zegt hij “Voor alles is een teken. Het teken van liefde is standvastigheid onder Mijn gebod...”.⁶⁴² In de bahá’í-opvoeding komt de relatie met God op basis van wederzijdse liefde tot stand en wordt omgezet als een belangrijke drijvende kracht in het leven van de mens, gebaseerd op verstand en hart. Over de aard en verhevenheid van de staat van de mens staat veel geschreven in de Bahá’í-geschriften. Bahá’u’lláh richt zich in zijn openbaring tot de mensen met onder meer de volgende mystieke woorden: “Gij zijt Mijn lamp en Mijn licht is in u. Wees hierdoor verlicht...”.⁶⁴³ Hij geeft ook aan wat van ieder mens verwacht wordt namelijk “Uw hart is Mijn woning, heilig het voor Mijn nederdaling. Uw geest is Mijn plaats van openbaring, zuiver hem voor Mijn verschijning”.⁶⁴⁴ “Steek uw hand in Mijn boezem, opdat Ik stralend en luisterrijk boven u verrijst”.⁶⁴⁵ Hij stimuleert de mens om zich te ontwikkelen en geeft aan dat de mens een bron van potentiële eigenschappen en hoedanigheden is en daaraan niet moet twijfelen:

...waarom maakt gij u arm? Edel vormde Ik u, waarom vernedert gij u? Uit het wezen van kennis gaf Ik u aanzijn, ...Richt uw blik op uzelf, opdat gij Mij bestendig in u vindt, krachtig, machtig en bij-zich-bestaand.⁶⁴⁶ Gij zijt Mijn rijk en Mijn rijk vergaat niet, waarom vreest gij uw ondergang? Gij zijt Mijn licht en Mijn licht zal nimmer worden gedoofd, waarom vreest gij uw uitdoving? Gij zijt Mijn glorie en Mijn glorie verbleekt niet. Gij zijt Mijn kleed en Mijn kleed zal nimmer verslijten. Volhard in uw liefde voor Mij, dat gij Mij kunt vinden in het rijk van heerlijkheid.⁶⁴⁷

Volgens de bahá’í-opvatting is de ontwikkeling van de mens het doel van het leven, waarbij de nadruk ligt op de geestelijke natuur. Dit is het basisprincipe van haar morele opvoeding. Als dit gebeurt, dan nadert de mens het doel van zijn aardse bestemming en is onder andere edel, creatief en gelukkig, wat resulteert in de vooruitgang en ontplooiing van de menselijke beschaving. Bahá’u’lláh zegt:

Alle mensen zijn geschapen om een immer voortschrijdende beschaving uit te dragen. De Almachtige is Mijn getuige: Zich te gedragen als de dieren in het veld is de mens onwaardig. De deugden die bij zijn waardigheid passen zijn: verdraagzaamheid, barmhartigheid, mededogen en naastenliefde jegens alle volkeren en geslachten der aarde.⁶⁴⁸

---

639 Bahá’u’lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 3.

640 Idem, I. 12.

641 Idem, I. 4.

642 Idem, I. 48.

643 Idem, I. 11.

644 Idem, I. 59.

645 Idem, I. 60.

646 Idem, I. 13.

647 Idem, I. 14.

648 Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 129.

Sommige bewegingen gaan uit van de natuurlijke goedheid van de mens - de nobele wilde van Rousseau⁶⁴⁹ - welke tot uitdrukking zou komen zodra politieke, sociale en economische barrières door hervorming of revolutie verdwenen zijn. Deze optimistische visie is de laatste decennia nogal beschadigd, omdat deze niet de ervaringen kan verklaren vanaf de holocaust tot aan de demoraliserende gevolgen van de welvaartsstaat. In tegenstelling tot deze visie is er een andere die de mens hoofdzakelijk ziet als hebzuchtig, egoïstisch en agressief. Die visie staat niet zover van de traditionele overtuiging van sommige christenen,⁶⁵⁰ dat de mens van nature zondig is. Dit is zeker een mening die optimistische bewegingen ondermijnt. Daarnaast slaagt men er niet in om menselijke ervaring te verklaren, zoals onder andere de afschaffing van de slavernij, de beweging van de rechten van de mens en de grote groepen mensen die zich wereldwijd in dienst stellen van de samenleving. De bahá'í-visie ligt volgens 'Abdu'l-Bahá tussen deze twee uitersten in en onderstreept dat er twee kanten zijn aan de natuur van de mens. De ene kant heeft betrekking op het fysieke, dat de mens gemeen heeft met een dier en wat onder andere te maken heeft met overleving zoals voedsel, kleding, schuilplaats en het voortbestaan van de soort. De andere kant van de mens heeft betrekking op geestelijke krachten die hem van een dier kunnen onderscheiden. Deze kunnen tot uitdrukking komen in eigenschappen als liefde en bezorgdheid voor het welzijn van anderen en voegen daarmee een hogere betekenis toe aan het louter fysieke bestaan. 'Abdu'l-Bahá zegt:

Het blijkt dan ook duidelijk dat de mens een gave heeft die het dier niet bezit.⁶⁵¹ ...er in de mens een vermogen aanwezig is ... waardoor hij zich van de dieren onderscheidt....⁶⁵²

De bahá'í-leringen laten zien dat de mens niet wordt verlaagd tot product van de zonde en ook niet tot alleen maar slechtheid is geneigd. Zij geven beslist geen pessimistische kijk op de menselijke natuur. De bahá'ís vinden het bovendien niet passend om te zeggen dat de neiging tot zonde door Adam in de wereld is gekomen. Volgens Bahá'u'lláh heeft "Gebrek aan een juiste opvoeding" de mens ontnomen wat die van nature bezit.⁶⁵³ Het individu wordt ook niet tot een soort supermens verheven, die in staat is om

649 In zijn betoog over de ongelijkheid tussen mensen (*Discours sur l'origine et les fondements de l'inégalité parmi les hommes*) uit 1755 stelt hij dat de mens van nature, dus in primitieve staat en voorafgaand aan enige opvoeding, een 'edele wilde' of 'nobile wilde' ('bon sauvage'), goed is en alleen door ervaringen in de maatschappij gecorrumpeerd kan worden. De onbedorven natuurstaat is verdwenen door het in eigendom nemen van land, bronnen, mensen en dergelijke en de oorzaak van ongelijkheid en uitbuiting. De huidige staat is een schepping van de machtigen uit eigenbelang. Zie ook: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/416988/noble-savage>

650 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 481 (Hij schrijft dat: De christelijke kerk de mens altijd heeft willen afschilderen als 'een zondaar die tot niets goeds in staat is'. "Slechts zijn geloof in Christus en zijn gehoorzaamheid aan de kerkelijke hiërarchie kon een gelovige redden van de list van de duivel. Sommige christelijke stromingen gingen zelfs zo ver dat ze meenden dat een mens, al zijn goede werken ten spijt, reeds vanaf zijn geboorte veroordeeld kon zijn tot de eeuwige verdoemenis").

651 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 165.

652 Idem, p. 166. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 108-111 en p. 13-15 en Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford, p. 406.

653 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 155. Zie ook: Bakker, P., (2002), *Bahá'ís, Serie negen wereldreligies*, Kampen, p. 31.

de raadsels van het leven te doorgronden en geheel uit eigen kennis en ervaring richting te geven. De hele bestaanswereld werd in het leven geroepen met het doel de mens bij te staan en te leiden. “Uit al het geschapene” heeft God, volgens Bahá'u'lláh:

...als blijk van Zijn bijzondere gunst de zuivere, op een juweel gelijkende werkelijkheid van de mens gekozen, en deze met het ongeëvenaarde vermogen bekleed Hem te kennen en de grootheid van Zijn heerlijkheid te weerspiegelen.⁶⁵⁴ ...een vermogen dat beschouwd moet worden als de bezielende kracht, het voornaamste doel en de grondslag van de gehele schepping....⁶⁵⁵

Zoals hierboven, maar ook in veel van zijn geschriften staat, vergelijkt Bahá'u'lláh de mens met een juweel, maar maakt tegelijk duidelijk, dat de mens niet vanzelf een juweel wordt. Hij zal moeite moeten doen om de ruwe steen van zijn karakter te polijsten tot een schitterend kleinood en wederom benadrukt hij, zoals hieronder, het belang van de kracht van de opvoeding en het volgen van zijn raadgevingen:

En nu wat uw vraag over de schepping van de mens betreft. Weet dat alle mensen zijn geschapen in de door God, de Behoeder, de Bij-Zich-Bestaande, beschikte aard. Een ieder is met voorbestemde mogelijkheden en talenten begiftigd... Al hetgeen gij potentieel bezit kan echter slechts als een gevolg van uw eigen wil zichtbaar worden. Uw eigen daden getuigen van deze waarheid.⁶⁵⁶ Wel gaat het hem die luistert naar al wat Mijn Pen van Heerlijkheid heeft verkondigd en in acht neemt hetgeen hem is gelast door de Beschikker.... Neigt uw hart, o volk van God, naar de raadgevingen van uw ware, uw weergaloze Vriend. Het Woord Gods kan worden vergeleken met een jong boompje, waarvan de wortels in de harten der mensen werden geplant. Het is uw plicht de groei ervan te bevorderen met de levende wateren van wijsheid, van gewijde en heilige woorden, opdat zijn wortel zich stevig in de aarde mag vasthechten en zijn takken zich hemelhoog en nog verder zullen uitstrekken.⁶⁵⁷

‘Abdu’l-Bahá zegt dat de mens “de kroon der schepping” vormt. Deze “met rede begiftigde ziel” is de enige in de hele schepping die het unieke vermogen heeft gekregen om zich van zijn God bewust te worden, Hem lief te hebben en een relatie met Hem aan te gaan.⁶⁵⁸ Hoewel ieder mens dus een vrije wil heeft, behoren macht en gezag alleen aan God. Daardoor kan de vrijheid van ieder mens slechts relatief zijn. “Sommige dingen zijn afhankelijk van de vrije wil van de mens”, zegt hij “zoals rechtvaardigheid, billijkheid, tirannie en onrechtvaardigheid”, met andere woorden:

goede en slechte daden; het is zonneklaar dat deze handelingen grotendeels aan de wil van de mens worden overgelaten. Maar er zijn bepaalde dingen waartoe de mens wordt aangezet en gedwongen, zoals slaap, dood, ziekte, verval van krachten, letsel en ongelukken; deze zijn

654 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 51.

655 Idem, p. 44.

656 Idem, p. 92. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 483.

657 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 77.

658 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 108.

niet onderworpen aan de menselijke wil en hij is daarvoor niet verantwoordelijk, want hij wordt gedwongen ze te ondergaan. Maar in de keuze tussen goede en slechte daden is hij vrij en hij pleegt ze overeenkomstig zijn eigen wil.⁶⁵⁹

Wanneer de mens er niet in slaagt om zijn ware bestemming te volgen en geen aandacht schenkt aan zijn hogere aard dan zal, volgens de bahá'í-leer, zijn fysieke kant dominant worden. De eigenschappen die noodzakelijk zijn voor zijn geestelijke groei krijgen dan geen kans tot ontplooiing, met als gevolg dat onder andere egoïsme, hebzucht en materieel verlangen kunnen overheersen. Binnen grenzen van tijd en plaats, omgeving, geestelijk en fysiek vermogen en gezondheid, heeft ieder mens de vrijheid om te kiezen tussen eerdergenoemde mogelijkheden. Dat brengt met zich mee dat ieder mens verantwoordelijk is voor zijn eigen daden. Men erkent dat het leven van mensen zeer verschillend is. Sommigen hebben meer moeilijkheden dan anderen. De mate van groei is echter belangrijk, maar geen absolute norm.⁶⁶⁰

Na het baanbrekend werk van Freud⁶⁶¹ is de aandacht voor de psychologische wetenschap toegenomen. Tegenwoordig is er veel literatuur over de persoonlijkheid van de mens. In de vele stromingen binnen de psychologie richt de een zich meer op de lichamelijke en driftmatige kant van de mens, de andere legt het accent meer op het feit dat de mens een relationeel wezen is of stimuleert het spirituele aspect in de mens.⁶⁶²

Vanuit bahá'í-perspectief begint menswording bij een kind en is het in feite een proces van vergeestelijking. Opvoeders en begeleiders leren kinderen hun primaire egoïsme te overwinnen door hun geestelijke vermogens tot ontwikkeling te brengen. Shoghi Effendi schrijft in een brief van 9 juli 1939 dat zij moeten proberen om:

...op een vriendelijke en geduldige wijze in hun jeugdige geest de beginselen van moreel gedrag in te prenten en hen met zo'n tactvolle en liefdevolle zorg in te wijden in de principes en leringen...en zich te ontwikkelen tot loyale en intelligente burgers.... Dit is het hoge doel dat Bahá'u'lláh Zelf als het voornaamste doel van iedere opvoeding heeft gesteld.⁶⁶³

Verder schrijft hij dat de bahá'í-opvoeding, net als ieder ander opvoedingssysteem, gebaseerd is op de veronderstelling dat er in ieder kind, hoe begaafd het ook is, "bepaalde natuurlijke tekortkomingen zijn", die zijn opvoeders moeten trachten te verhelpen:

659 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 214.

660 Idem, p. 214-216. Zie ook: Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford, p. 406.

661 Zoals bekend, was Sigmund Freud (1856–1939), "de eerste wetenschapper die aantoonde dat de menselijke psyche bepaalde groeifasen doormaakt en dat de ervaringen in de kinderjaren van grote invloed zijn op het gedrag op latere leeftijd". Hij was van mening dat de mens een puur biologisch wezen is en voornamelijk geregeerd wordt door een instinct tot voortplanting en zelfbehoud. Zijn theorieën over seksuele driften "stroken niet met de bahá'í-leer". Alfred Adler (1870–1937), was het niet eens met die theorieën van Freud over de menselijke seksualiteit. Hij benadrukte dat "de mens veel meer een sociaal, dan een biologisch wezen is". Terwijl voor Freud het onbewuste de bewaarplaats is van verdrongen seksuele impulsen, beschouwt Carl Gustav Jung (1875–1961), "het onbewuste als onontbeerlijk scheppend element". Zie Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 485-486.

662 Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 486.

663 Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 71.

De een of andere vorm van discipline, of die nu lichamelijk, moreel of intellectueel van aard is, is inderdaad onmisbaar, en van geen enkele opvoeding kan worden gezegd dat die volledig en vruchtdragend is als ze dit element verwaarloost. Als het kind wordt geboren is het verre van volmaakt. Het is niet alleen hulpeloos, maar feitelijk onvolmaakt, en zelfs van nature geneigd tot het kwade. Het moet worden geoefend, zijn natuurlijke neigingen moeten in harmonie gebracht, aangepast en onder controle gebracht, en indien nodig onderdrukt of bijgestuurd worden, teneinde zijn gezonde lichamelijke en morele ontwikkeling te verzekeren.⁶⁶⁴

Volgens de bahá'í-leer moet daarbij onderscheid gemaakt worden tussen drie ontwikkelingsgebieden in de mens.

3.9 Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk

Bahá'u'lláh beschouwt opvoeding en opleiding als één van “de meest wezenlijke factoren van een ware beschaving”. Dit moet echter, wil het adequaat en vruchtdragend zijn, een veelomvattend karakter hebben en niet alleen “de lichamelijke en intellectuele kant van de mens in aanmerking nemen, maar ook zijn geestelijke en ethische aspecten”.⁶⁶⁵

Wanneer men het bestaan in overweging neemt, dan ziet men volgens ‘Abdu’l-Bahá dat het mineralen-, planten- en dierenrijk en de wereld der mensen alle een opvoeder nodig hebben. Als de aarde niet wordt bewerkt dan wordt het een wildernis. Pas als een dier wordt afgericht, wordt het tam. Als de mens van opvoeding verstoken blijft, dan wordt hij een beest en indien overgelaten aan de heerschappij der natuur, bovendien lager dan een dier.

Met de nadruk op het effect van opvoeding en opleiding zegt hij:

Overdenk nu dat door opvoeding het oosten en het westen onder het gezag van de mens komen; door opleiding ontstaan belangrijke industrieën; door opvoeding worden er grootse kunsten en wetenschappen verbreid; ...komen nieuwe ontdekkingen en wetten aan het licht. Als er geen opvoeder was, zouden dergelijke zaken als gerief, beschaving, of menselijkheid er niet zijn. ...het is dan ook duidelijk dat er een opvoeder nodig is.⁶⁶⁶

Volgens hem moet onderscheid worden gemaakt tussen drie ontwikkelingsgebieden in de mens, namelijk een materieel (of stoffelijk), een menselijk (of verstandelijk) en een geestelijk (of goddelijk), die elk een specifieke ontwikkeling doormaken:

Materiële opvoeding houdt zich bezig met de groei en ontwikkeling van het lichaam door te zorgen voor de voeding, het materiële welzijn en het gemak van het lichaam. Deze opvoeding hebben mens en dier gemeen. Menselijke opvoeding betekent beschaving en vooruitgang, dat wil zeggen, regeren, besturen, liefdadige werken, handel, kunst en

664 Idem, p. 70-71. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 502-503.

665 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 294. Zie ook: Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 66.

666 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 13. Zie ook: Fathe’a’zam, H., (2008), *Dar Shena'sa'ieye A'iene Baba'i*, Madrid, p. 21-24 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 486 - 487.

ambacht, wetenschap, grote uitvindingen, ontdekkingen en goed doordachte instellingen, welke de handelingen zijn die essentieel zijn voor de mens, welke hem onderscheiden van het dier.^[667] Goddelijke opvoeding is die van het Koninkrijk Gods; zij bestaat uit het verwerven van goddelijke volmaaktheden, en dit is de ware opvoeding, want in deze staat wordt de mens het middelpunt van de goddelijke zegeningen, de openbaring van de woorden: “Laat Ons de mens scheppen naar Ons beeld en naar Onze gelijkenis”. Dit is het uiteindelijke doel van de wereld der mensheid.⁶⁶⁸

‘Abdu’l-Bahá zegt dat het dan zonneklaar is dat de mens een opvoeder nodig heeft die tegelijkertijd een materiële, menselijke en geestelijke opvoeder is en waarvan het gezag onder alle omstandigheden doeltreffend is:

... deze opvoeder moet in alle opzichten onbetwistbaar en onomstotelijk volmaakt en boven alle mensen verheven zijn. Anders kan hij, als hij gelijk was aan de rest van de mensheid, hun opvoeder niet zijn. In het bijzonder omdat hij tegelijkertijd hun materiële, menselijke en ook hun geestelijke opvoeder moet zijn.⁶⁶⁹

Hij voegt daaraan toe dat deze opvoeder de mensen allereerst moet leren om hun materiële c.q. “stoffelijke aangelegenheden” te organiseren en uit te voeren en een maatschappelijk organisme te vormen om samenwerking en wederzijdse hulp en bijstand in te stellen, opdat “stoffelijke zaken” onder alle voorkomende omstandigheden georganiseerd en geregeld kunnen worden. Op dezelfde wijze moet hij de verstandelijke c.q. “menselijke opvoeding” instellen. Dat wil zeggen dat hij het verstand en het denken zo moet vormen, dat ze daardoor volledig tot ontwikkeling komen, zodat “kennis en wetenschap toenemen en de werkelijkheid der dingen, de geheimen der wezens en de eigenschappen van het bestaan worden ontdekt”. En dat van dag tot dag opleidingen, uitvindingen en instellingen verbeterd worden en “uit dingen die voor de zintuigen waarneembaar zijn, conclusies betreffende verstandelijke zaken worden getrokken”.⁶⁷⁰ Want ‘Abdu’l-Bahá zegt in een toespraak dat het intellect⁶⁷¹ in waarheid de kostbaarste gave is waarmee de

---

667 Menselijke opvoeding behelst onder meer het leren van kennis en vaardigheden, ambachten, kunsten en wetenschappen en het doen van ontdekkingen en uitvindingen. Dit kan beschaving en vooruitgang bevorderen. Er zijn twee kanten aan de menselijke opvoeding. Allereerst de kennis en vaardigheden die verplicht zijn en betrekking hebben op leren lezen en schrijven en het leren van een vak waarmee het individu affiniteit heeft en waarin het “meester” kan worden, wat het leven in deze wereld vergemakkelijkt en verrijkt. Als ouders de kosten daarvan niet kunnen betalen hebben de bahá’í raden een taak om daarin te voorzien. De tweede kant heeft betrekking op studies of specialisaties op een hoger niveau, afhankelijk van de individuele vaardigheden en interesses. Deze zijn vrijwillig. In de Bahá’í-geschriften wordt iedereen aanbevolen om zoveel mogelijk verder te leren. Op basis daarvan hebben individuen, bahá’í families en instellingen de nadrukkelijke wens om mogelijkheden te creëren voor de ontwikkeling in kennis en wetenschappen voor zowel meisjes als jongens. Vertaling ontleend aan: Saiedi, N., (1993), ‘آزادی حقیقی’ [Ware vrijheid] in: *Payám-i-Bahá’í* (پیام بهائی), France, nr. 166-167 en <http://www.talimvatarbiat.org/node/58> (geraadpleegd op 27 december 2011).

668 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 13-14. Zie ook: De Bijbel, (1926), *Genesis 1: 26*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam.

669 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p.14.

670 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 14-15.

671 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 184 (Volgens hem wordt intellect gezien als het geheel van de verstandelijke vermogens van een mens. Hij onderscheidt vijf verstandelijke vermogens, het gemeenschappelijke vermogen, het voorstellingsvermogen, het denkvermogen, het begripsvermogen en het geheugen, naast vijf zintuiglijke vermogens (zien, horen, proeven, ruiken en voelen), die uiterlijke bestaansvormen

mens is begiftigd. Alleen de mens bezit dit wonderbaarlijke vermogen en kan het ontwikkelen en benutten. Door deze gave van intellect:

is hij ook in staat om de zonnestralen te benutten voor het afbeelden van mensen en dingen en zelfs de vorm van veraf zijnde hemellichamen vast te leggen. Wij zien op hoeveel manieren de mens in staat is om de natuurkrachten aan zijn wil te onderwerpen. ...God gaf dit vermogen aan de mens, opdat het zou worden benut voor de vooruitgang van de beschaving ten bate van de mensheid en om liefde, eendracht en vrede te doen toenemen. ...Ik hoop dat u uw begrip zult gebruiken om de eenheid en de rust van de mensheid te bevorderen, verlichting en beschaving aan de volkeren te brengen, liefde te betonen aan allen om u heen en universele vrede tot stand te brengen.⁶⁷²

Ook benadrukt hij het effect van het bestuderen van wetenschap en de ontwikkeling daarvan, alsmede het verwerven van kennis. “Voorzeker kan men tot het einde van zijn leven leren!” Als die vergaarde kennis ook ten bate van anderen gebruikt wordt dan “kan er een einde komen aan oorlog op deze mooie aarde en een prachtig bouwwerk van vrede en eendracht worden opgericht...”.⁶⁷³ Behalve de twee hierboven genoemde opvoedingsgebieden namelijk de materiële en verstandelijke, moet die opvoeder ook een geestelijke c.q. goddelijke opvoeding geven, zodat verstand en inzicht “de metafysische wereld” binnendringen. Hij moet het wezen van de mens zo opvoeden dat het “het middelpunt wordt van de goddelijke hoedanigheden”, en hij benadrukt “in zo’n mate dat de hoedanigheden en namen van God worden weerkaatst in de spiegel van het wezen van de mens”. Met het oog op de grote omvang van deze drie ontwikkelingsgebieden concludeert hij:

Het is duidelijk dat menselijke kracht niet in staat is zo’n hoge post te vervullen en dat de rede alleen de verantwoordelijkheid voor zo’n grote opdracht niet op zich zou kunnen nemen.⁶⁷⁴

‘Abdu’l-Bahá zegt dat wij moeten kijken naar het werk van de manifestaties van God, in hun tijd, als opvoeders en inspiratiebron van de mensheid. Welke veranderingen, die voor menselijke kracht alleen onmogelijk zijn, hebben onder andere Mozes, Jezus en Mohammed in gang gezet:

---

waarnemen. Hij legt de vijf verstandelijke vermogens als volgt uit: “De mens heeft ook verstandelijke vermogens: het voorstellingsvermogen, dat zich van dingen in de geest een beeld vormt; het denken, dat nadenkt over werkelijkheden; het begrip, dat de werkelijkheden bevat, het geheugen, dat alles wat de mens zich verbeeldt, denkt en begrijpt onthoudt. De middelaar tussen de vijf zintuiglijke vermogens en de verstandelijke vermogens is het zintuig dat ze gezamenlijk bezitten, dat wil zeggen, het zintuig dat werkt tussen de zintuiglijke en verstandelijke vermogens, dat alles wat de zintuiglijke vermogens gewaarworden overbrengt naar de verstandelijke vermogens. Men noemt het het gemeenschappelijke vermogen, omdat het de verbinding onderhoudt tussen de zintuiglijke en verstandelijke vermogens en de zintuiglijke en verstandelijke vermogens dit dus gemeen hebben. Het gezichtsvermogen bijvoorbeeld is één van de zintuiglijke vermogens; het ziet en neemt deze bloem waar en brengt deze waarneming over naar het verstand - het gemeenschappelijke vermogen - dat deze waarneming overbrengt naar het voorstellingsvermogen, dat zich op zijn beurt een beeld voorstelt en vormt en het naar het denkvermogen overbrengt; het denkvermogen overdenkt het en deelt het, na de werkelijkheid te hebben begrepen, mee aan het begripsvermogen; het begripsvermogen levert het beeld van het waargenomen voorwerp, als het dat heeft begrepen, af bij het geheugen en het geheugen bewaart het in zijn schatkamers”.

672 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 45-47.

673 Idem, p. 47.

674 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 15.

Eén heilige Ziel schenkt leven aan de wereld der mensheid, verandert het aanzien van de aardbol, veroorzaakt de vooruitgang van het verstand, wekt zielen op, legt de grondslag voor een nieuw bestaan, vestigt nieuwe instellingen, ordent de wereld, brengt natiën en godsdiensten onder de schaduw van één standaard, bevrijdt de mens uit de wereld van onvolmaaktheden en ondeugden en inspireert hem met het verlangen naar en de behoefte aan natuurlijke en verworven volmaaktheden.... Hoe kan één enkele persoon zonder hulp en zonder steun het fundament leggen van zo'n nobel bouwwerk? Hij moet zich verlaten op de hulp van de geestelijke en goddelijke kracht om deze opdracht te kunnen vervullen.⁶⁷⁵

In dit tijdperk proberen de bahá'ís, met opvoeding op basis van Bahá'u'lláh's leringen, een evenwicht te vinden tussen de drie ontwikkelingsgebieden van de mens. Op basis van dat evenwicht zegt 'Abdu'l-Bahá dat "wanneer de stoffelijke wereld in harmonie is met de goddelijke wereld, wanneer de harten hemels en de menselijke aspiraties zuiver worden", dan "zal de volmaakte verbinding plaats hebben". Deze toestand heeft effect zowel op het geestelijk als op het lichamelijk welzijn van het individu, op het gezin en de samenleving.⁶⁷⁶ De bahá'ís beschouwen het lichaam als "de tempel" van de ziel⁶⁷⁷ en worden in hun geschriften aangespoord goed voor hun gezondheid te zorgen en om deskundige medische hulp in te roepen, in geval van ziekte. "Wendt u bij ziekte tot bekwame artsen", zegt Bahá'u'lláh in de *Kitáb-i-Aqdas*.⁶⁷⁸ Met het oog op evenwicht tussen lichaam en geest benadrukt Shoghi Effendi in 1947 in een brief aan een gelovige:

U moet echter uw gezondheid niet verwaarlozen, maar deze beschouwen als het middel dat u in staat stelt te dienen. Het lichaam is als een paard dat de persoonlijkheid en de geest draagt en moet als zodanig goed worden verzorgd, zodat het zijn werk kan doen! U moet ... uzelf ertoe dwingen om de tijd te nemen, niet alleen voor gebed en meditatie, maar ook voor werkelijke rust en ontspanning. Wij hoeven niet uren achtereenvolgend te bidden en te mediteren om vergeestelijkt te worden.⁶⁷⁹

Er zijn geen voorschriften voor wat betreft voedsel, maar wel voor bescherming en welzijn van het lichaam onder andere met betrekking tot matiging van voedsel en het niet meer consumeren van vlees, wanneer dat in de toekomst mogelijk is.⁶⁸⁰ Men moet zich daarnaast goed verzorgen, omdat

---

675 Idem, p. 15-16.

676 'Abdu'l-Bahá, zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 119. Zie ook Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 294 en Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 66.

677 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 58. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 194-199 en Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 30.

678 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 68 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: *The Lawh-i-Tibb (Tablet of Medicine)*, in: Bahá'u'lláh, (1920), *Majmu'ih-yi matbu'ih-yi alváh-i mubarakih-yi Haḍrat-i Bahá'u'lláh*, Cairo, p. 222-226 (*The Lawh-i-Tibb* is door Bahá'u'lláh in 'Akká geopenbaard tussen 1870 en 1872, ter ere van Áqá Mírzá Muḥammad-Riḍá-yi-Tabib-i-Yazdí, arts) en Atai, A., (1998), *Bahai Writings about Medicine and Hygiene*, Hofheim-Langenhain, p. 16-18.

679 Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 30.

680 'Abdu'l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fáḍil-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 3, p. 30-33. Zie ook: Zarqání, Mírzá Maḥmúd, (1982), *Kitáb-i-Badáy'i'u'l-Áthár. Travels of 'Abdu'l-Bahá to the West*, Hofheim-Langenhain, vol. 2, p.303.

dit niet alleen invloed heeft op het lichaam maar ook op de geest. Er is voldoende sport of beweging, ontspanning en rust nodig voor een goed evenwicht tussen lichaam en geest. Het is daarbij belangrijk om zich te realiseren dat veel ziekten psychosomatisch zijn en door aandacht voor de psyche verholpen kunnen worden.⁶⁸¹ “Geef niet toe aan verdriet en smart”, benadrukt Bahá’u’lláh “want ze veroorzaken de grootste ellende. Jaloezie verteert het lichaam en woede verbrandt de lever; vermijdt beide gelijk gij een leeuw uit de weg zou gaan”.⁶⁸²

‘Abdu’l-Bahá onderstreepte onder andere dat (innerlijke) blijheid grote invloed heeft op gezondheid, maar ruzie en onenigheid ziekte kunnen veroorzaken. Tegen een arts zei hij dat innerlijke rust en blijheid grote invloed op het lichaam hebben en dat veel ziektes kunnen worden genezen met vreugdevol nieuws en ontspanning.⁶⁸³ “Vreugde geeft ons vleugelen” zegt hij en “In tijden van vreugde neemt onze kracht toe en is ons verstand scherper.... Maar wanneer wij door droefheid worden bezocht, verlaat onze kracht ons”. Er is geen enkel mens dat niet beroerd wordt door deze invloeden. De meeste kommer en smart die er bestaan komen voort uit de stoffelijke wereld. “De geestelijke wereld daarentegen schenkt louter vreugde”, zegt hij en als men lijdt, “dan is dit het gevolg van stoffelijke dingen; alle beproevingen en moeilijkheden komen voort uit deze denkbeeldige wereld van schijn”.⁶⁸⁴

Zoals we hierboven hebben kunnen zien, focussen de Bahá’í-geschriften zich op evenwicht tussen de materiële, verstandelijke en geestelijke kant van de mens. Voor het materiële en verstandelijke is er over het algemeen meer aandacht, maar voor het geestelijke niet. Daarom geven de bahá’ís speciale aandacht aan geestelijke opvoeding, die in hun ogen meer aandacht vergt. ‘Abdu’l-Bahá zegt in een van zijn toespraken: “Laten wij ons liever inspannen om geestelijk goed te verwerven”.⁶⁸⁵ Zodra deze vaste morele en geestelijke fundamenteën in het karakter van het kind zijn gelegd, kunnen andere onderwerpen worden onderwezen. “Het is onontbeerlijk” volgens hem dat kinderen op de bahá’í wijze worden grootgebracht⁶⁸⁶ en wenst dat zij “een goddelijke opvoeding krijgen”.⁶⁸⁷

---

681 ‘Abdu’l-Bahá, zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 109. Zie ook: Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 294 en Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford, p. 418.

682 *The Lawh-i-Tibb* (Tablet of Medicine), in: Bahá’u’lláh, (1920), *Majmu’ih-yi matbu’ih-yi alváh-i mubarakih-yi Haḍrat-i Bahá’u’lláh*, Cairo, p. 223-224. Zie ook: Qadímí, R., (1985), *Golzar-i-Ta’álím-i-Bahá’í* (The garden of Bahá’í teachings), Hofheim-Langenhain, p.129; Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 113; Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 293-294; Atai, A., (1998), *Bahai Writings about Medicine and Hygiene*, Hofheim-Langenhain, p. 157-158. en Ayman, I., (1995), *A New Framework For Moral Education*, Darmstadt, p. 39.

683 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fāḍil-i-Māzandarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 3, p. 136.

684 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 123-124. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 114.

685 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 71.

686 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 100, p. 134. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 27.

687 Idem en Momen, M. (2002), *The Bahá’í Faith*, Oxford, p. 32.

Aan een bahá'í-school schrijft hij onder meer “dat deze tere kleintjes de Verborgen Woorden⁶⁸⁸ en de gebeden” moeten leren en wat het betekent om “Bahá'í te zijn”. Hij vergelijkt het onderwijzen van kinderen “met het werk van een liefdevolle tuinman” die in de bloeiende velden zijn jonge planten verzorgt en zegt over het resultaat daarvan:

Het lijdt geen twijfel dat dit de gewenste resultaten zal opleveren; dit is in het bijzonder waar bij het onderwijzen van de Bahá'í verplichtingen en het Bahá'í gedrag, want de jonge kinderen moeten er in hart en ziel van bewust worden gemaakt dat “Bahá'í” niet alleen maar een naam, maar een werkelijkheid is. Ieder kind moet geoefend worden in geestelijke waarden, opdat het alle deugden zal belichamen en een bron van glorie wordt voor de Zaak van God. Anders zal het woord “Bahá'í” alleen, als het geen vruchten afwerpt, geen betekenis hebben. Streeft er dan naar beste vermogen naar deze kinderen bij te brengen dat een Bahá'í iemand is die alle volmaaktheden belichaamt en dat hij licht moet verspreiden als een brandende kaars - en niet duisternis op duisternis moet zijn en toch de naam Bahá'í dragen.⁶⁸⁹

Zoals eerder is aangegeven streven de bahá'ís naar universele opvoeding en opleiding die toegankelijk is voor iedereen. “Universele opvoeding en opleiding is een universele wet”,⁶⁹⁰ zegt ‘Abdu’l-Bahá, die wereldwijd gehanteerd zou moeten worden zodat alle kinderen, als leden van één wereldgemeenschap, opvoeding en opleiding krijgen, die leidt tot eenheid van de mensheid. Dat is iets dat vandaag de dag zeker niet overal zo is, omdat dit dikwijls politiek beïnvloed wordt. ‘Abdu’l-Bahá zegt “Politiek vooroordeel is al even schadelijk, het is één van de voornaamste oorzaken van bittere strijd”.⁶⁹¹

Als men wereldwijd naar schoolboeken zou kijken, dan kan men zien dat die boeken dikwijls veranderen, zodra de politieke kleur verandert. Dat kan men bijvoorbeeld zien in Duitsland voor en na de Tweede Wereldoorlog. De bahá'ís vermijden dit soort opvoeding dat tegen de werkelijkheid is en beklemtonen de noodzaak van universele opvoeding en opleiding, met de nadruk op de eenheid van de mensheid en aandacht voor culturele verscheidenheid.

---

688 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 146-147 (Shoghi Effendi schrijft: die verrukkelijke verzameling van uitzonderlijke uitspraken..., de Verborgen Woorden, waartoe Bahá'u'lláh werd geïnspireerd, toen Hij in meditatie verzonken langs de oever van de Tigris liep. Geopenbaard in het jaar 1274 n.H., deels in het Perzisch en deels in het Arabisch geschreven, ... De betekenis van deze dynamische geestelijke zuurdesem die in het leven van de wereld werd geworpen ter heroriëntering van de geestesgesteldheid der mensen, ter stichting van hun ziel en ter verbetering van hun gedrag, kan het beste beoordeeld worden door de beschrijving van de aard van dit boek, die op de eerste bladzijden door de Auteur wordt gegeven. “Dit is hetgeen uit het rijk van heerlijkheid is neergedaald, door de tong van kracht en macht is geuit en aan de Profeten vanouds geopenbaard. Wij hebben het diepste wezen ervan genomen en in het gewaad van beknoptheid gehuld als een teken van genade voor de rechtvaardigen, opdat zij trouw blijven aan het Verbond Gods, in hun leven Zijn vertrouwen niet beschamen en in het rijk van de geest het kleinood van goddelijke deugd verwerven”).

689 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 123, p. 150-151. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 27-28.

690 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 417 en 253 en ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 60.

691 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 168.

Ik hoop dat in deze verlichte eeuw het goddelijke Licht van liefde over de gehele wereld haar stralen zal werpen, waardoor het hart wordt geraakt van ieder intelligent mens dat hiervoor openstaat, dat het licht van de Zon van Waarheid politici ertoe zal brengen alle aanspraken gestoeld op vooroordeel en bijgeloof van zich af te schudden....⁶⁹²

In 1946 beantwoordt Shoghi Effendi een brief waarin hij benadrukt dat de bahá'ís geloven dat er drie aspecten van menselijkheid zijn, namelijk een lichaam, een verstand en een onvergankelijke identiteit, ziel of geest, dat het verstand een koppeling vormt tussen de ziel en het lichaam en dat die twee op elkaar inwerken.⁶⁹³ Net als 'Abdu'l-Bahá hoopt hij, dat de bahá'ís hun "kinderen de intellectuele en geestelijke opvoeding kunnen geven die is voorgeschreven in de Geschriften van Bahá'u'lláh"⁶⁹⁴ omdat "al wat zij in dat vroege stadium van hun ontwikkeling leren, zal zijn sporen in hun hele leven nalaten. Het wordt een deel van hun wezen".⁶⁹⁵

De Bahá'í International Community heeft in haar verklaring "Naar een Ontwikkelingsmodel voor de 21e Eeuw" de nadruk gelegd op de ontwikkeling van de geestelijke aspecten van de mens, naast de materiële. Het huidige ontwikkelingsmodel, dat moet voorzien in de veiligheid en het welzijn van de volkeren, faalt door een materialistische kijk op het doel en de fundamentele aard van mens en maatschappij. Om economische en sociale rechtvaardigheid te bevorderen moet worden voorzien in materiële behoeften, in onderwijs voor iedereen en in democratische structuren en wetgeving op elk niveau van de wereldgemeenschap. Dit zijn essentiële elementen voor een universeel ontwikkelingsmodel voor de 21e eeuw, maar het is niet voldoende.

Totdat zowel de materiële als de geestelijke noden en aspiraties van de mensen erkend zullen worden, zullen de inspanningen voor ontwikkeling grotendeels blijven falen. Geluk, veiligheid en welzijn voor de mens, sociale verbondenheid en economische rechtvaardigheid, zijn niet slechts de bijprodukten van materieel succes. Integendeel, zij komen voort uit een complex en dynamisch samenspel tussen de bevrediging van de materiële en sociale behoeften die de mens heeft en zijn geestelijke vervulling.⁶⁹⁶

Zij schrijft verder dat door het koppelen van materiële vooruitgang aan geestelijke aspiraties en universele waarden, mensen in staat gesteld worden om boven hun eigenbelang uit te stijgen. Daardoor kunnen hoogstaande idealen en principes worden omgezet in constructieve, duurzame acties voor het eigen welzijn, maar ook voor de verbetering van hun gemeenschappen. Een ontwikkelingsmodel dat wereldwijde welvaart tracht te bevorderen moet daarom rekening houden met zowel de geestelijke als de materiële aard van

692 Idem, p. 169 en Fathe'a'zam, H. (2008), *Dar Shena'sa'ieye A'iene Baba'i*, Madrid, p. 137-138.

693 Shoghi Effendi, (1982), *Letters from Shoghi Effendi to New Zealand*, Fiji Islands, n. 82, p. 89.

694 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 294.

695 Idem, p. 294-295.

696 The Bahá'í International Community, (1994), *Naar een Ontwikkelingsmodel voor de 21e Eeuw. Commentaar op de ontwerpverklaring en het ontwerp-actieprogramma voor sociale ontwikkeling*, Den Haag. Zie ook: <http://www.bahai.be/cnl/boeken/brochures/Ontwikkelingsmodel-21ste-Eeuw.pdf> (geraadpleegd op 23 februari 2010).

mens en maatschappij en moet tegelijkertijd ingaan op de toenemende onderlinge afhankelijkheid van de volkeren en naties:

De Bahá'í-geschriften kondigen de opkomst van een nieuw ontwikkelingsmodel aan, naarmate de gebieden van de wereld zich verenigen om elkaar het ontbrekende te verschaffen. Deze verbintenis zal, is ons verzekerd, een ware beschaving brengen, waarin het geestelijke tot uitdrukking komt en uitgevoerd wordt in het materiële.⁶⁹⁷

3.10 Muziek, gebed en meditatie

In de Bahá'í-geschriften nemen muziek, gebed en meditatie een bijzondere plaats in, omdat zij effect kunnen hebben op het evenwicht van de mens. Zij kunnen zorgen voor lichamelijke gezondheid en geestelijke groei, rust en welzijn. Vanuit opvoedkundig perspectief wordt deze positieve invloed onder de aandacht van opvoeders gebracht, met het accent op 'gematigdheid in alle aangelegenheden'.⁶⁹⁸ In een tijd dat "In het oosten" muziek "als laakbaar beschouwd" werd,⁶⁹⁹ heeft Bahá'u'lláh gezegd "Wij hebben u toegestaan naar muziek en zang te luisteren" en daaraan toegevoegd "Waakt er evenwel voor dat u door ernaar te luisteren de grenzen der welvoeglijkheid en waardigheid niet overschrijdt...":

Wij hebben waarlijk muziek tot een ladder voor uw ziel gemaakt, een middel waardoor de ziel kan opstijgen naar het rijk in den hoge; maakt de muziek derhalve niet tot vleugels voor zelfzucht en hartstocht....⁷⁰⁰
Zing, ...opdat de zoetheid van uw melodie uw eigen ziel mag doen ontbranden en het hart aller mensen mag aantrekken....⁷⁰¹

'Abdu'l-Bahá bevestigt dat "Muziek is een belangrijk middel voor de opvoeding en ontwikkeling van de mensheid"⁷⁰² en benadrukt dit bij verschillende gelegenheden onder meer met: "Muziek is een van de belangrijke kunsten. Ze heeft een grote invloed op de geest van de mens".⁷⁰³ "...een muzikale en melodieuze stem schenkt leven aan een bekoord hart..."⁷⁰⁴ en met betrekking tot de grote invloed op het tot ontplooiing brengen van verschillende talenten van kinderen zegt hij:

...De muziekkunst is goddelijk en indrukwekkend. Ze is het voedsel voor de ziel en de geest. Door de kracht en charme van muziek wordt de geest van de mens in vervoering gebracht. Ze heeft een wonderbaarlijke invloed en uitwerking op het hart van kinderen, want hun hart is zuiver en melodieuze hebben grote invloed op hen. De sluimerende talenten

⁶⁹⁷ Idem.

⁶⁹⁸ Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 55-56 en 140.

⁶⁹⁹ 'Abdu'l-Bahá, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p.7. Zie ook: Ishráq Khávarí, A.H., (1997), *Taqrírát Dar Báriyi Kitáb-i-Aqdas*, Hofheim-Langenhain, p. 140-141.

⁷⁰⁰ Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 48 (1e druk in Nederlands in 1997).

⁷⁰¹ Bahá'u'lláh, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. I. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p.5.

⁷⁰² 'Abdu'l-Bahá, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p.15.

⁷⁰³ Idem, p.14.

⁷⁰⁴ Idem, p.9.

waarmee het hart van deze kinderen is begiftigd zullen door de kunstvorm muziek tot uitdrukking komen.⁷⁰⁵

Daarom zullen kinderen, volgens hem, moeten kennis maken met muziek en legt hij het accent op muzieklessen op school:

Daarom moet u zich inspannen om hen te bekwamen, leer hen voortreffelijk en op indrukwekkende wijze te zingen. Het is de plicht van ieder kind iets van muziek te weten, want zonder kennis van deze kunst kan men niet op de juiste wijze van de melodieën en stemmen genieten. Het is eveneens noodzakelijk dat de scholen muziekonderricht geven opdat de ziel en het hart van de leerlingen tot leven gewekt en verblijd worden en hun leven straalt van vreugde.⁷⁰⁶

Volgens de bahá'í-leer staan stoffelijke zaken en geestelijke werkelijkheden in de wereld van bestaan met elkaar in verband. “Een van deze dingen is de stem die in verbinding staat met de geest”, zegt ‘Abdu’l-Bahá en de geest zal door dit middel in “vervoering gebracht worden”. Ofschoon “de stem iets fysieks is, behoort ze tot de stoffelijke, natuurlijke ordeningen, en heeft daarom uitwerking”. Hij zegt dat als mooie muziek wordt gezongen en “de stem zuiver is, werkt dit in op het zenuwstelsel en dat beïnvloedt het hart en de geest”.⁷⁰⁷

Over het gebruik van muziek tijdens “de Negentiendaagse feesten” zegt Shoghi Effendi dat hij een dergelijke werkwijze “niet alleen goedkeurt, maar het zelfs raadzaam” acht.⁷⁰⁸ In een brief schrijft hij: “Muziek moet tot spiritualiteit leiden, en mits het een dergelijke atmosfeer schept, kan er geen bezwaar tegen bestaan”.⁷⁰⁹ Aan de Nationale Geestelijke Raad van de Verenigde Staten antwoordt hij dat als er muziek wordt geschreven op de heilige geschriften, dan zijn de vrienden vrij er gebruik van te maken, maar het “moet nimmer als een vereiste worden beschouwd” om dergelijke muziek op bahá'í bijeenkomsten te gebruiken.

Hoe verder de vrienden zich verwijderd houden van iedere stereotiepe vorm des te beter, want zij moeten beseffen dat de Zaak volmaakt universeel is, en wat een prachtige aanvulling lijkt op hun manier om een Feest etc. te vieren, zou in de oren van mensen van een ander land misschien als een onaangenaam geluid kunnen klinken én omgekeerd. Zo lang men muziek heeft omwille van de muziek is het in orde, maar men moet het niet als Bahá'í muziek beschouwen.⁷¹⁰

Naast muziek, kunnen gebed en meditatie een belangrijke invloed hebben op de geestelijke kant van de mens en hierdoor op zijn rust en welzijn. In de

---

705 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 71-72. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 217 (1e druk in Nederlands in 1997).

706 Idem.

707 ‘Abdu’l-Bahá, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 16-17.

708 Shoghi Effendi, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 20. Zie ook: hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest*.

709 Shoghi Effendi, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 20.

710 Idem, p. 21. Zie ook: liedjes die voor de kinderklassen gebruikt kunnen worden; <http://david-hunt-music.com/album/ruhi-book-3-songs-teaching-childrens-classes-grade-1-karaoke> (geraadpleegd op 16 januari 2011).

Bahá'í-geschriften is hier veel aandacht voor, onder andere in verband met het opvoedkundig effect op evenwicht en geestelijke groei van kinderen. Daarom wordt geadviseerd om kinderen in hun vroege jaren te leren bidden.⁷¹¹

“Leert uw kinderen de verzen die zijn geopenbaard”⁷¹² zegt Bahá'u'lláh. “Dit is een zeer prijzenswaardige daad en brengt vreugde aan het kinderhart”, zoals door ‘Abdu’l-Bahá wordt benadrukt en zij kunnen “met de lieflijkste stemmen de gebeden zingen en zeggen”, want deze kinderen zijn net als jonge plantjes. Hen de gebeden leren is hetzelfde als de regen op hen neer te laten komen, zodat zij “teder en fris mogen opgroeien en de zachte bries van de liefde van God over hen mag waaien, waardoor zij zullen beven van vreugde”.⁷¹³ Naast deze aanbeveling is de geest waarin dit plaatsvindt belangrijk en niet de hoeveelheid tekst of gebeden. Ook hier wordt gematigdheid aanbevolen. “Beroemt u niet op het vele lezen van de verzen” zegt Bahá'u'lláh “want zou iemand één enkel vers met stralende vreugde lezen, dan is dat beter...”:

Leest de heilige verzen in die mate dat gij niet wordt overmand door apathie en zwaarmoedigheid. Belast uw ziel niet met hetgeen haar vermoeit en terneerdrukt, maar geeft haar veeleer hetgeen haar verlicht en in vervoering brengt....⁷¹⁴

Gebed wordt onder andere gezien als een geestelijke toestand die moet worden ontwikkeld, door zich “minder op het stoffelijke en meer op het geestelijke te richten”. Het afstand nemen van het ene, betekent het dichterbij komen van het andere.⁷¹⁵ Tevens is een gebed een middel om in gesprek te treden met je Geliefde, ook met je eigen woorden. In een van zijn gebeden over deze toestand zegt ‘Abdu’l-Bahá dat gebed zelfs zou kunnen uitstijgen boven woorden en klanken:

...Openbaar dan Uzelf, o Heer, door Uw barmhartig woord en door het mysterie van Uw goddelijk Wezen, opdat de heilige bezieling van gebed onze zielen vervulle - een gebed dat boven woorden en letters zal uitstijgen en het gemurmur van lettergrepen en klanken te boven zal gaan - en alle dingen in het niet verzinken voor de openbaring van Uw pracht.⁷¹⁶

“In de hoogste vorm van gebed bidt de mens slechts om de liefde”, zegt ‘Abdu’l-Bahá en niet omdat hij angst heeft voor God, of de hel, of slechts

---

711 Voor diverse gelegenheden zijn veel gebeden van de hand van centrale figuren van het Bahá'í-geloof waarvan een deel daarvan te vinden is in het *Bahá'í-gebedenboek*. Er zijn ook gebeden voor kinderen, zoals: ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 93 (“O Heer! Ik ben een kind; laat mij groeien onder de schaduw van Uw goedertierenheid. Ik ben een teer plantje; voed mij met de uitstorting uit de wolken van Uw milddadigheid. Ik ben een jong boompje in de tuin van liefde; laat mij een vruchtdragende boom worden. Gij zijt de Machtige en de Krachtige, en Gij zijt de Liefderijke, de Alwetende, de Alziende”). Zie ook: Báb, Bahá'u'lláh, ‘Abdu’l-Bahá, Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

712 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 80 (1e druk in Nederlands in 1997).

713 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 115, p. 147. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 13.

714 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 80 (1e druk in Nederlands in 1997).

715 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 19-20. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 96.

716 ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 54.

hoopt op de hemel of de zegeningen Gods. Wanneer de ene mens liefde opvat voor de andere, is het hem onmogelijk de naam zijner geliefde niet te noemen.⁷¹⁷

Aan iemand die vroeg of gebed noodzakelijk was, daar God immers de wensen van ieder mens kent, gaf ‘Abdu’l-Bahā als antwoord:

Als een vriend liefde voelt voor een ander, is het dan niet natuurlijk dat hij deze wil uiten? Ofschoon hij weet dat de vriend zijn liefde kent, zal hij hem er dan toch niet van willen getuigen? ... Weliswaar kent God de wensen van alle harten, maar bidden is een natuurlijke impuls die voortvloeit uit de liefde van de mens tot God. ...Gebed behoeft geen woorden, maar kan in gedachten en daden worden geuit. Maar indien deze liefde en dit verlangen ontbreken, is het nutteloos deze te willen forceren. Woorden zonder liefde hebben geen betekenis. Indien iemand u slechts uit plichtsgevoel aanspreekt, zonder liefde en blijdschap, wenst gij dan met hem te praten?⁷¹⁸

Shoghi Effendi voegt daaraan toe “bid en mediteer erover”⁷¹⁹ en benadrukt dat gebed en meditatie zeer belangrijke factoren zijn voor “de verdieping van het geestelijke leven van een ieder”. Dit moet echter gepaard gaan “met actie en voorbeeld geven, want ze zijn de tastbare resultaten van het voorafgaande. Beide zijn essentieel”.⁷²⁰

3.11 Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap

Aan het eind van dit hoofdstuk wordt een aantal door de centrale figuren genoemde onderwerpen naar voren gebracht, die betrekking hebben op de visie van Bahá’u’lláh ten aanzien van de nieuwe wereldorde. Deze term “nieuwe wereldorde” heeft voor de bahá’is een speciale betekenis. Bahá’u’lláh heeft deze uitdrukking gebruikt om een toekomstige reeks van gewichtige veranderingen in de wereld aan te geven, waar de bahá’is zich wereldwijd voor inzetten.

Deze onderwerpen hebben in eerste instantie betrekking op het wereldbeeld van de opvoeders en hun manier van denken als begeleiders van kinderen en het voorbeeldgedrag dat zij laten zien. Deze maken de richting duidelijk waarin opvoeding en opleiding plaatsvindt. Het betreft onderwerpen zoals wereldorde en wereldvrede en het belang van een wereldhulptaal, waarmee kinderen gaandeweg thuis al kennismaken, maar ook eenheid in verscheidenheid, een opperste gerechtshof, een wereldparlement en het verdwijnen van uitersten van armoede en rijkdom.

De bahá’is beschouwen het bereiken van wereldeenheden, als het specifieke doel van de openbaring van Bahá’u’lláh. Voor hen is dat niet alleen de opkomst van een sterk gevoel van broederschap en liefde tussen alle volkeren. Het moet ook betrekking hebben op de oprichting van universele instellingen, die nodig zijn voor eenheid van de mensheid. Bahá’u’lláh zegt:

717 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 20. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 101.

718 Idem, p. 100-101.

719 Shoghi Effendi, (1987), *Het Gebed*, Den Haag, p.12. Zie ook: Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, P. 22.

720 Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 28.

O gij mensen van wijsheid onder de naties! Sluit uw ogen voor vervreemding, richt dan uw blik op eenheid. Klem u krachtig vast aan datgene wat zal leiden tot het welzijn en rust van de gehele mensheid. Deze gehele aarde is slechts een vaderland en een woonplaats. Het past u alle grootspraak die verwijdering veroorzaakt op te geven en uw harten te zetten op alles wat harmonie veilig stelt. In het oordeel van het volk van Bahá ligt 's mensen roem in zijn kennis, zijn oprecht gedrag, zijn prijzenswaardig karakter, zijn wijsheid en niet in zijn nationaliteit of klasse.⁷²¹ ...Men beroeme er zich niet op zijn vaderland lief te hebben, doch stelle er een eer in de mensheid lief te hebben. Wat dit betreft hebben Wij eerder geopenbaard wat het middel is voor het herstel van de wereld en de eenheid der volkeren.⁷²²

Vanuit bahá'í-optiek moet oorlog worden uitgebannen en universele vrede tussen naties en gemeenschappen gevestigd en stevig verankerd worden. In de Bahá'í-geschriften wordt Bahá'u'lláh's visie op de toekomstige wereld, "de wereldorde van Bahá'u'lláh" genoemd. Dit doel zal door de meeste mensen worden onderstreept, maar velen zullen het zien als een onbereikbare utopie.⁷²³ De bahá'ís zijn ervan overtuigd dat nu de tijd van eenheid van de mensheid is aangebroken. Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft in haar verklaring, "De belofte van wereldvrede" (1985), dat:

De Grote Vrede waarnaar het hart van mensen van goede wil door de eeuwen heen is uitgegaan, waarvan zieners en dichters ontelbare generaties lang in visioenen hebben getuigd en die door de heilige geschriften van de mensheid keer op keer werd beloofd, is nu ten langen leste binnen het bereik der naties gekomen.⁷²⁴

Het voegt daaraan toe, dat het voor het eerst in de geschiedenis mogelijk is om de gehele planeet, met al haar volkeren in hun eindeloze verscheidenheid, in één perspectief te overzien:

Wereldvrede is niet alleen mogelijk, maar zelfs onvermijdelijk. Ze is het volgende stadium in de evolutie van onze planeet, ... "de planetisering van de mensheid"⁷²⁵ ... "Eenwording van de gehele mensheid is het waarmerk van het stadium dat de menselijke samenleving thans nadert. Eenheid van gezin, van stam, van stad-staat en natie zijn achtereenvolgens met succes beproefd en volledig gevestigd. Wereldeenheid is het doel waarnaar een gekwelde mensheid streeft. Het bouwen van natiën is ten einde. De anarchie die aan nationale soevereiniteit inherent is nadert haar hoogtepunt. Een volwassen wordende wereld moet deze afgod prijsgeven, erkennen dat menselijke verhoudingen één geheel vormen, en eens en voor al het mechanisme oprichten dat dit fundamentele levensbeginsel het beste kan belichamen".⁷²⁶

---

721 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 54-55.

722 Idem, p. 105.

723 Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 130.

724 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p. 3.

725 Idem, p. 3.

726 Shoghi Effendi, zoals geciteerd bij: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p. 27.

Zoals eerder is behandeld, wordt de openbaring van Bahá'u'lláh gezien als een instrument voor de mens, om eenheid van de mensheid te kunnen bereiken.⁷²⁷ Het bevat twee verschillende soorten referenties met betrekking tot het vraagstuk van 'de meest rechtvaardige sociale orde'. De ene komt tot uiting in de geopenbaarde brieven aan de koningen,⁷²⁸ die het probleem van bestuur behandelen zoals dit tijdens Bahá'u'lláh's leven bestond. De andere betreft de nieuwe orde, die in de Bahá'i-gemeenschap tot ontwikkeling moet worden gebracht.⁷²⁹ Hij richt zich in bovengenoemde brieven tot de "heersers der aarde" en vermaant en waarschuwt hen:

De tijd zal komen dat men algemeen de gebiedende noodzaak zal beseffen voor het houden van een grote en alle mensen omvattende vergadering. De koningen en heersers der aarde moeten deze bijwonen en, door deelneming aan de beraadslagingen, wegen en middelen beramen die de grondslag zullen leggen voor de grote Wereldvrede onder de mensen. Zulk een vrede eist dat de grote mogendheden, ter wille van de rust onder de volkeren op aarde, besluiten tot volledige overeenstemming te komen. Indien een koning de wapens opneemt tegen een andere, moeten allen eendrachtig opstaan en hem dit beletten. Als men dit doet, zullen de volkeren der wereld alleen bewapening nodig hebben om de veiligheid in hun gebied te bewaren en de binnenlandse orde te handhaven. Dit zal de vrede en rust van ieder volk, iedere regering en natie waarborgen.⁷³⁰

Ergens anders schrijft Bahá'u'lláh: "In alle aangelegenheden is gematigdheid wenselijk", en voegt daaraan toe dat "Als iets tot het uiterste wordt doorgevoerd, zal het een bron van kwaad blijken te zijn". Vervolgens zegt Hij:

Overweegt hoe de beschaving van het westen de volkeren der wereld heeft verontrust en in opschudding gebracht. Een helse machine is ontworpen en heeft bewezen zo'n wreed vernietigingswapen te zijn, dat nog nooit iemand iets dergelijks heeft gezien of gehoord. De uitbanning van zulke diepgewortelde en vernietigende misbruiken kan slechts tot stand worden gebracht, als de volkeren der wereld zich verenigen om één gemeenschappelijk doel na te streven en één universeel geloof te omhelzen....⁷³¹

727 Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 130-131.

728 Zoals eerder is vermeld: In Edirna (van eind 1863 tot 1868) en later vanuit 'Akká begon hij met zijn openbare verkondiging die in hoofdzaak gericht was tot de heersers van de wereld afzonderlijk en soms gezamenlijk. Enkele van deze leiders waren paus Pius IX, keizer Napoleon III van Frankrijk, tsaar Alexander II van Rusland, koning Willem I van Duitsland, koningin Victoria van het Verenigd Koninkrijk, keizer Franz Joseph van Oostenrijk-Hongarije, sultán 'Abdu'l-'Azíz van het Ottomaanse Rijk en Náşiru'd-Dín Sháh Qájár van Perzië. Daarmee heeft hij hen op de hoogte gesteld van zijn goddelijke plan, hen vermaand en gewaarschuwd. In deze brieven had Bahá'u'lláh aan deze leiders gevraagd om bij elkaar te komen en samen te werken om geschillen op te lossen en te streven naar verbetering van de wereld en haar bevolking. Hij benadrukt onder andere dat voor de oplossing van de problemen tussen naties een wereldgemenebest zou moeten worden gerealiseerd. Zie hoofdstuk 2.3.2, *Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter*; Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De boveniers van God*, Nieuwegein, p. 64; Hatcher, W.S., en Martin, J. D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p.44; Saiedi, N., (2000), *Logos and Civilization. Spirit, History, and Order in the Writings of Bahá'u'lláh*, Maryland, Bethesda, p. 303 e.v. en Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 51-70.

729 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 139.

730 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 147-148.

731 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 55-56.

Hij gaat verder met: “Neig uw oor naar de Roep van deze Verguisde” en benadrukt het belang van het stichten van wereldvrede en geeft de volgende waarschuwing:

...Vreemde en verbazingwekkende dingen bestaan er in de aarde, maar deze zijn verborgen voor het verstand en het begrip der mensen. Deze dingen zijn in staat de hele dampkring van de aarde te veranderen en besmetting erdoor zal dodelijk blijken te zijn. Grote God! Wij hebben een verbazingwekkend iets waargenomen. Bliksem of een gelijkwaardige kracht wordt beheerst door een uitvoerder en beweegt op zijn gezag.⁷³²

Op de vraag hoe hij het beste de belangen van zijn regering en volk zou kunnen bevorderen, antwoordt ‘Abdu’l-Bahá in 1912 een hoge ambtenaar in dienst van het federale bestuur van de Verenigde Staten van Amerika, dat hij zijn land:

het beste kon dienen als hij in zijn hoedanigheid van wereldburger trachtte mee te werken aan het uiteindelijk toepassen van het federale grondbeginsel, waarop het bestuur van zijn eigen land berust, op de tussen de volkeren en landen van de wereld bestaande verhoudingen.⁷³³

Enerzijds zegt ‘Abdu’l-Bahá daarmee dat het landsbelang het beste gediend kan worden door te werken aan het wereldbelang en anderzijds dat er een wereldfederatie nodig is. Het bahá’i-wereldbeeld wordt onder andere tijdens opvoeding en opleiding bijgebracht, waardoor wereldburgerschap en een nieuwe wereldorde een duidelijk en evenwichtig perspectief worden. Bahá’u’lláh geeft aspecten aan die nodig zijn voor de nieuwe wereldorde en Shoghi Effendi legt in grote lijnen uit wat deze zijn, zoals een:

- Wereldgemenebest,
- Mondiaal wetgevende macht,
- Internationaal leger,
- Wereldgerechtshof,
- Intercontinentaal communicatiesysteem, vrij van nationale beperkingen,
- Wereldmetropolis,
- Wereldtaal, gekozen of ontworpen, één wereldschrift en wereldliteratuur, één wereldmuntstelsel en wereldwijd uniforme maten en gewichten,
- Harmonie tussen wetenschap en religie,
- Persvrijheid en openheid en het
- Organiseren van economische hulpbronnen en het verwijderen van uitersten van armoede en rijkdom.⁷³⁴

---

⁷³² Idem, p. 56.

⁷³³ Shoghi Effendi, (1986), *Vrede. Een compilatie uit de Bahá’i geschriften*, Den Haag, p. 44. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 266.

⁷³⁴ Shoghi Effendi, (1985), *Opreep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 51-53. Zie ook: Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 125-132.

Bovenstaande aspecten worden op de komende pagina's stapsgewijs naar voren gebracht, waarbij het krachtige beeld en taalgebruik van Shoghi Effendi centraal staat. Volgens hem houdt de orde van Bahá'u'lláh, waaronder de eenheid van de mensheid, de oprichting in van een *wereldgemenebest*, waar "alle natiën, rassen, geloven en klassen nauw en duurzaam worden verenigd" en "de autonomie van zijn lidstaten en de persoonlijke vrijheid en het initiatief van de onderdanen definitief en volledig worden gewaarborgd". Dit gemenebest zal bestaan uit een *mondiaal wetgevende macht*. Zij zijn de gevolmachtigden van de gehele mensheid en zullen uiteindelijk het beheer voeren over alle hulpbronnen "van de samenstellende natiën" en wetten uitvaardigen "om het leven te ordenen, aan de behoeften te voldoen en de verhouding tussen alle rassen en volkeren onderling in goede banen te leiden". Een mondiaal uitvoerende macht zal, gesteund door een *internationaal leger*, "de genomen besluiten uitvoeren en de wetten, uitgevaardigd door deze mondiaal wetgevende macht, in toepassing brengen en de organische eenheid van het gemenebest waarborgen". Een *wereldgerechtshof* zal uitspraak doen en een eindvonnis wijzen over "elk meningsverschil dat eventueel rijst tussen de verschillende delen, waaruit dit universele stelsel bestaat". Een *intercontinentaal communicatiesysteem* zal ontworpen worden, dat de gehele aarde omvat, "vrij is van alle nationale hinderpalen en beperkingen, en dat met wonderbaarlijke snelheid en volmaakte regelmaat zal functioneren". Een *wereldmetropolis* zal als zenuwcentrum van een wereldbeschaving dienen, "het brandpunt waar de verenigde levenskrachten samenkomen en van waaruit de bezielende invloeden zullen uitstralen". Een *wereldtaal* zal óf uitgevonden óf gekozen worden uit de bestaande talen en "zal op de scholen van alle natiën behorende tot de statenbond, onderwezen worden als hulptaal naast de moedertaal". Een *wereldschrift*, een *wereldliteratuur*, een *wereldmuntstelsel* en *uniforme maten en gewichten* zullen het verkeer en het begrip tussen natiën en volkeren vereenvoudigen en vergemakkelijken. In een dergelijke wereldgemeenschap zullen *wetenschap en religie*, "de twee machtigste krachten in het leven van de mens", zich met elkaar verzoenen, samenwerken en zich harmonieus ontwikkelen. De *pers* zal binnen zo'n stelsel de uitingen van "de verschillende inzichten en overtuigingen van de mensen tot hun recht laten komen, en niet langer op schadelijke wijze gehanteerd worden door de gevestigde belangen", zij het persoonlijke, zij het algemene, en "zal vrij zijn van de invloed van wedijverende regeringen en volkeren". De *economische hulpbronnen* over de gehele wereld zullen worden georganiseerd, de bronnen van grondstoffen zullen worden aangeboord en ten volle worden benut, de markten daarvan zullen worden gebundeld en ontwikkeld en "de verdeling van de producten zal rechtvaardig worden geregeld". Nationale wedijver, haat en intriges zullen ophouden te bestaan, "terwijl rassenvriendschap, begrip en samenwerking de plaats zullen innemen van rassenhaat en vooroordeel". De oorzaken van godsdiensttwisten zullen voorgoed verdwijnen, economische barrières en restricties zullen volledig worden afgeschaft en buitensporige klassentegenstellingen zullen vervagen. "*Uiterste armoede aan de ene kant en grove opeenhoping van privé-bezit aan de andere kant* zullen

verdwijnen”.⁷³⁵ Shoghi Effendi voegt er verder aan toe dat in een dergelijke wereld:

De reusachtige krachtsinspanningen, verkwist en verspild aan oorlog, zij het economisch of politiek, zullen gewijd worden aan die doeleinden, welke de reeks van uitvindingen en de technische ontwikkelingen zullen vergroten, de productiviteit van de mens zullen doen toenemen, aan het uitbannen van ziekte, de uitbreiding van wetenschappelijk onderzoek, het verhogen van het gezondheidspeil, het verscherpen en verfijnen van de menselijke geest, het exploiteren van ongebruikte en niet vermoede hulpbronnen op aarde, het verlengen van de levensduur van de mens en aan de bevordering van ieder hulpmiddel dat het intellectuele, morele en geestelijke leven van het gehele mensenras kan stimuleren. Een wereldomvattend federaal systeem, dat de gehele aarde bestuurt en een onbetwistbaar gezag uitoefent over de onvoorstelbaar grote hulpbronnen, de idealen van oost en west vermengt en in zich verenigt, vrijgemaakt van de vloek en de ellende van oorlog, en gericht op de exploitatie van alle beschikbare energiebronnen op de aarde, een systeem, waarin macht tot de dienaar van gerechtigheid is gemaakt, welks bestaan wordt geschraagd door de universele erkenning van één God en de trouw aan één gemeenschappelijke Openbaring - dit is het doel waarnaar de mensheid, gedreven door de verenigde levenskrachten, zich beweegt.⁷³⁶

Als ten slotte een wereldgemeenschap waarin “de woede van een grillig en strijdvaardig nationalisme zal zijn veranderd in een blijvend bewustzijn van wereldburgerschap”, dan zal in grote lijnen “de Orde zoals door Bahá’u’lláh voorzien, een Orde die later als de gaafste vrucht van een langzaam rijpend tijdperk zal worden beschouwd”, verschijnen. Onder het motto “eenheid in verscheidenheid” schrijft Shoghi Effendi over het wereldwijde doel van de openbaring van Bahá’u’lláh en dat men er geen twijfel over moet laten bestaan dat het:

...er naar streeft zijn basis te verbreden, zijn instellingen te hervormen op een wijze die in overeenstemming is met de behoeften van een gedurig veranderende wereld. Deze Orde kan met geen trouw aan de wettige regering in strijd komen, en evenmin de noodzakelijke loyaliteit ondermijnen. Het doel ervan is niet om de vlam van een gezonde en begrijpelijke vaderlandsliefde in het hart van de mensen te verstikken, en evenmin om het systeem van nationale autonomie af te schaffen dat zo noodzakelijk is, wil men het kwaad van overdreven centralisatie vermijden.⁷³⁷

Shoghi Effendi voegt daaraan toe dat deze ook niet de ongelijkheid van etnische oorsprong verwaarloost, van klimaat, van geschiedenis, van taal en traditie, van denkwijze en gewoonten, die de volkeren en naties van de wereld onderscheiden en tracht die ook niet te onderdrukken, maar “roept

---

735 Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 51-52. Zie ook: Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 125-129; Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 265-272 en 137-157; Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Bábá’i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne, p. 127 e.v. en Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 85-96.

736 Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 52-53 en Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 129-130.

737 Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 32-33.

echter op tot een grotere trouw, een ruimer streven dan ooit het mensdom bezielde” en dringt aan op de onderschikking van nationale impulsen en belangen aan de noodzakelijke aanspraken van een verenigde wereld. “Ze wijst aan de ene kant overdadige centralisatie af en verwerpt aan de andere kant alle pogingen tot uniformiteit”. Het wachtwoord is eenheid in verscheidenheid, zoals ‘Abdu’l-Bahá zelf heeft uitgelegd:

Aanschouw de bloemen van een tuin. Ofschoon verschillend van soort, kleur, vorm en uiterlijk, toch, aangezien ze worden verkwikt door wateren van één bron, nieuw leven krijgen door dezelfde wind, worden versterkt door de stralen van één zon, vergroot deze verscheidenheid hun bekoring en draagt bij tot hun schoonheid. Hoe onaantrekkelijk zou het voor het oog zijn als alle bloemen en planten, de bladeren en bloesems, de vruchten, de takken en de bomen in die tuin dezelfde vorm en kleur zouden hebben! Een verscheidenheid in tint, vorm en uiterlijk verrijkt en siert de tuin en verhoogt het effect ervan. Op dezelfde manier zal, wanneer diverse denkwijzen, verschillende temperamenten en karakters bijeengebracht zijn onder de kracht en de invloed van één centrale macht, de schoonheid en voortreffelijkheid van de menselijke volmaaktheden worden geopenbaard en aan het licht gebracht....⁷³⁸

Volgens ‘Abdu’l-Bahá is één van de belangrijke stappen naar wereldvrede het instellen van één wereld[hulp]taal.⁷³⁹ Bahá’u’lláh zegt:

Vanaf het begin der tijden heeft het licht van eenheid zijn goddelijke stralen over de wereld uitgestort en het beste middel voor de bevordering van die eenheid is, dat de volkeren der wereld elkaars schrift en taal begrijpen. ...Zo zal de aarde beschouwd worden als één land en één huis. ...De heerlijkste vrucht van de boom van kennis is dit verheven woord: Gij zijt de vruchten van één boom en de bladeren van één tak.⁷⁴⁰

De bahá’ís zijn van mening dat het in het verleden bijna niet mogelijk was dat de mens zich over de eenheid van de mensheid of de wereld als één land, een voorstelling kon maken, laat staan over het hebben van één universele taal. Vandaag de dag is de behoefte tot het schrijven in en het spreken van één taal, niet alleen voelbaar geworden, zodat men elkaar wereldwijd kan begrijpen, maar in de praktijk is het bestaan van één universele taal een van de werkelijkheden geworden. Toen Bahá’u’lláh dit in de tweede helft van de negentiende eeuw openbaarde, was de behoefte daaraan voor nog maar weinig mensen voelbaar.⁷⁴¹ Hij zegt onder andere:

Tot de dingen die bevorderlijk zijn voor eenheid en eendracht en die ertoe zullen leiden dat de gehele aarde als één land wordt beschouwd, behoort dat de verschillende talen worden teruggebracht tot één taal en dat op dezelfde wijze de in de wereld in gebruik zijnde schriften worden beperkt tot één enkel schrift. Alle natiën zijn verplicht enige verstandige

738 Idem, p. 33. Zie ook: Nationale Geestelijke Raad van de Bahá’ís van Nederland, (1988), *Bahá’í Gebeden*, Den Haag, p. 36-37.

739 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 175.

740 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 105.

741 Fathe’zam, H., (2008), *Dar Shena’sa’iye A’iene Baha’i*, Madrid, p. 125-126.

en erudiete mensen aan te wijzen die een vergadering bijeenroepen en door gezamenlijke beraadslaging een taal uit de bestaande talen kiezen, of een nieuwe taal creëren, die aan de kinderen in alle scholen van de wereld moet worden onderwezen. De dag nadert waarop alle volkeren der wereld één wereldtaal en één gemeenschappelijk schrift zullen hebben aangenomen. Wanneer dit bereikt is, zal iemand waarheen hij ook reist, het gevoel hebben zijn eigen huis binnen te gaan. Deze dingen zijn verplicht en absoluut essentieel. Het is de plicht van ieder mens met inzicht en begrip alles in het werk te stellen om hetgeen is neergeschreven te verwezenlijken en in daden om te zetten.⁷⁴²

Zowel in de *Kitáb-i-Aqdas*, alsook in andere tafelen benadrukt Bahá'u'lláh herhaaldelijk het belang van deze stap:

O parlementsleden overal ter wereld! Kiest één enkele taal die door allen op aarde zal worden gebruikt, en neemt eveneens een gemeenschappelijk schrift aan. God maakt u waarlijk duidelijk hetgeen u zal baten en u in staat zal stellen onafhankelijk van anderen te zijn. Hij is voorwaar de Milddadigste, de Alwetende, de Welingelichte. Dit zal tot eenheid leiden, kon gij het slechts bevatten, en het voornaamste instrument zijn ter bevordering van harmonie en beschaving, hoe wenste Ik dat gij het mocht begrijpen!⁷⁴³

De geschriften van Bahá'u'lláh laten echter twee stadia in dit proces zien. “Het eerste stadium moet bestaan uit het kiezen van een bestaande taal of een kunsttaal die dan op alle scholen van de wereld zou worden onderwezen”, als hulptaal naast de moedertaal. De regeringen van de wereld worden via hun parlementen opgeroepen deze gewichtige verordening te bewerkstelligen. “Het tweede stadium, in de verre toekomst, zou zijn het uiteindelijke aannemen van één enkele taal en één gemeenschappelijk schrift voor allen op aarde”.⁷⁴⁴

...zodat de levens van mensen niet worden verspild en verkwist in het leren van verschillende talen. Aldus zal de hele aarde gezien worden als een stad en een land.⁷⁴⁵

Het belang van het bovenstaande wordt al meer dan 150 jaar benadrukt, van generatie op generatie, in kinderklassen, jongerengroepen en andere bahá'í bijeenkomsten, in de richting van de bahá'í-idealen zoals, wereldvrede, wereldburgerschap en eenheid van de mensheid, om uiteindelijk de nieuwe wereldorde van Bahá'u'lláh dichterbij te naderen. In de inleiding van *De Toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs* wordt geschreven dat de snelheid waarmee de door Bahá'u'lláh verkondigde denkbeelden zich over de aardbol verspreidden, “één van de meest ongewone verschijnselen van deze eeuw” is.

In de huidige tijd verzetten weinig nadenkende mensen zich tegen beginselen als de gelijkwaardigheid van man en vrouw, de eenheid van naties - bijgestaan door veel nieuwe ontdekkingen, het samenstellen

⁷⁴² Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 137.

⁷⁴³ Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 93 (1^e druk in Nederlands in 1997).

⁷⁴⁴ Idem, p. 280.

⁷⁴⁵ Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 55.

van een wereldhulptaal, een wereldparlement dat het afstand doen van een mate van nationale soevereiniteit met zich meebrengt, de instelling van collectieve veiligheid en erkenning van de eenheid der mensheid met de daaruit voortvloeiende onmogelijkheid de problemen ervan op plaatselijke schaal op te lossen.⁷⁴⁶

‘Abdu’l-Bahá zegt dat taalverschillen één van de grootste oorzaken van afkeer en wantrouwen is die er bestaan tussen natiën, die méér dan door enige andere reden gescheiden gehouden worden door het onvermogen elkaars taal te begrijpen. “Als iedereen één taal kon spreken, hoeveel gemakkelijker zou het dan zijn de mensheid te dienen!”⁷⁴⁷

Volgens hem is het noodzakelijk voor de wereld om een einde te maken aan de bestaande misverstanden onder volkeren, dat tot stand kan komen door de eenheid van taal. Hij zegt dat:

Tenzij de eenheid der talen is verwezenlijkt, kan de Allergrootste Vrede en de eenheid der mensheid niet daadwerkelijk worden georganiseerd en gevestigd, omdat het de functie van de taal is de mysteriën en de geheimen van het mensenhart uit te beelden. Het hart is gelijk een doos, waarvan de taal de sleutel is. Alleen door de sleutel te gebruiken, kunnen wij de doos openen en de juwelen die ze bevat, zien. Daarom is de kwestie van een wereldhulptaal van het allergrootste belang.⁷⁴⁸

Volgens ‘Abdu’l-Bahá wordt op deze manier “internationale educatie” mogelijk.⁷⁴⁹ In een toespraak zegt hij dat er een internationaal congres bijeengeroepen zou moeten worden, “dat uit afgevaardigden van ieder land ter wereld bestaat, zowel de oosterse als de westerse landen”. Het hoofddoel van dit congres moet het bevorderen van één wereldhulptaal zijn, waar óf een bestaande taal gekozen óf een nieuwe taal ontworpen zal worden.⁷⁵⁰

In een andere toespraak in Parijs, eind 1911, merkt ‘Abdu’l-Bahá op dat Bahá’u’lláh dit “veertig jaar geleden in de *Kitáb-i-Aqdas* geopenbaard” heeft. Daarin wordt uiteengezet, dat het vraagstuk van de grote verscheidenheid aan talen een moeilijk vraagstuk is en geen mens ze allemaal zou kunnen leren.

De mensenrassen zijn niet meer van elkaar gescheiden, zoals in vroeger tijden. Welnu, om in nauwe relatie te staan met alle landen is het nodig dat men hun taal kan spreken. Een wereldtaal zou omgang met ieder land mogelijk maken. Bijgevolg zou het nodig zijn slechts twee talen te kennen, de moedertaal en de wereldtaal. De laatstgenoemde zou iemand in staat stellen met ieder mens op aarde te communiceren! Een derde taal zou niet nodig zijn. Wat nuttig en rustgevend voor allen om met een lid van ieder ras en land te kunnen spreken zonder een tolk nodig te hebben!⁷⁵¹

---

746 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 9.

747 Idem, p. 176.

748 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 83.

749 Idem, p. 83.

750 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 176.

751 Idem, p. 175-176.

Een van de ideeën in die richting was destijds de ontwikkeling van Esperanto, waarover ‘Abdu’l-Bahá zegt:

Esperanto is ontworpen met het oog hierop: het is een mooie uitvinding en een prachtig stuk werk, maar het moet vervolmaakt worden. Zoals Esperanto nu is, is het voor sommige mensen heel moeilijk.⁷⁵²

Shoghi Effendi vertelt in 1937 over het feit dat ‘Abdu’l-Bahá over Esperanto heeft gesproken,⁷⁵³ als een ontwikkeling in de richting van Bahá’u’lláh’s wens. Hij heeft weliswaar het gebruik daarvan gestimuleerd, maar noch Bahá’u’lláh noch ‘Abdu’l-Bahá hebben ooit verklaard dat Esperanto de wereldhulptaal zou worden.⁷⁵⁴ Zo’n verklaring kan ook niet gevonden worden in de geschriften van Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid.⁷⁵⁵

Shoghi Effendi schrijft over de brieven van Bahá’u’lláh aan de heersers der aarde, onder wie koningin Victoria, de leden van de Britse wetgevende macht - de oorsprong van het instituut “Parlement” - en aan de gekozen volksvertegenwoordigers in andere landen. Daarin verklaart Bahá’u’lláh dat het zijn doel is om de wereld nieuw leven in te blazen en alle volken te verenigen en hij maant:

de wetgevers “zich tezamen te beraden” en zich slechts bezig te houden “met wat de mens kan baten”, en verzekert dat “het hoogste geneesmiddel” voor de “genezing van de gehele wereld” “de vereniging” is “van alle volkeren in één universele Zaak, één gemeenschappelijk Geloof”; dat “niet anders verworven kan worden dan door de kracht van een kundig, alwetend en bezield Geneesheer”. Hij heeft bovendien in Zijn Heiligste Boek het kiezen van een wereldhulptaal en een algemeen geldend schrift voorgeschreven, een opdracht die, wanneer ze in werking treedt, zoals Hij zelf in dat Boek verzekert, een van de tekenen zal zijn dat “de mensheid mondig is geworden”.⁷⁵⁶

Verder vertelt Shoghi Effendi dat Bahá’u’lláh de nadruk legt op het bevel om “met alle mensen in een geest van vriendschap en kameraadschap om te gaan”, en noemt zo’n verhouding absoluut bevorderlijk voor “eenheid en eendracht” die de steunpilaren van de orde in de wereld en de bezielers van de volkeren zijn.⁷⁵⁷

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft onder andere in haar verklaring, “De belofte van wereldvrede” (1985), dat alle pogingen in de

---

⁷⁵² Idem, p. 176-177.

⁷⁵³ Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 164 (Hij schrijft dat: In de tijd van de openbaring van Bahá’u’lláh’s over een wereldhulptaal, in Polen Ludovic Zamenhof (1859–1917) werd geboren, die een belangrijke rol zou spelen in de verwezenlijking van dit ideaal. Het ideaal van een wereldtaal werd een overheersend motief in zijn leven en het resultaat was de uitvinding en verspreiding van een taal, bekend onder de naam Esperanto, dat zich vele jaren heeft kunnen handhaven en een zeer bevredigend hulpmiddel in het internationale verkeer is gebleken. Het grote voordeel is, dat men het twintig maal zo snel kan leren als Engels, Frans of Duits).

⁷⁵⁴ Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 340-341.

⁷⁵⁵ Smith, P., (2000), *Esperanto. A concise encyclopedia of the Bahá’í Faith*, Oxford, p.134-135.

⁷⁵⁶ Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 221-222.

⁷⁵⁷ Idem, p. 229.

richting van wereldvrede ernstig worden ondermijnd door een fundamenteel gebrek aan communicatie tussen de volkeren. Het invoeren van een internationale hulptaal zou de oplossing van dit probleem een heel stuk naderbij brengen, en verdient daarom zeer dringend de aandacht.⁷⁵⁸ Ook schrijft het dat:

Het accepteren van het één-zijn van de mensheid is de eerste fundamentele voorwaarde voor de reorganisatie en het bestuur van de wereld als één land, het thuis van de mensheid. Wereldwijde acceptatie van dit geestelijk beginsel vormt een essentieel onderdeel van iedere succesvolle poging om wereldvrede te vestigen.⁷⁵⁹

Dit één-zijn van de mensheid moet daarom wereldwijd worden verkondigd, worden onderwezen op scholen, en voortdurend worden bevestigd in iedere natie “ter voorbereiding op de organische verandering in de structuur van de maatschappij die het met zich meebrengt”. In de bahá’í-visie vereist de erkenning van het één-zijn der mensheid:

niet minder dan de reorganisatie en de demilitarisatie van de gehele beschaafde wereld - een wereld die organisch is verenigd in alle essentiële aspecten van het leven, het politieke apparaat, het geestelijke streven, handel en financiën, schrift en taal, en toch met een oneindige verscheidenheid in de nationale kenmerken van de federale eenheden.⁷⁶⁰

---

758 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p. 19.

759 Idem, p. 21.

760 Idem, p. 21.

Hoofdstuk 4: Godsdienst, wetenschap en morele leringen

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt vooral stilgestaan bij de godsdienstige perspectieven van de bahá'í-opvoeding en opleiding, als vervolg op de in eerdere hoofdstukken behandelde onderwerpen. In de navolgende tekst komt de richting van die opvoeding, in de woorden van Shoghi Effendi, in grote lijnen tot uiting:

Het Geloof dat vereenzelvigd is met de naam Bahá'u'lláh ontkent iedere poging om enige Hem voorafgaande Profeet te kleineren, afbreuk te doen aan hun leringen, ook maar in de geringste mate de glans van hun openbaringen te verduisteren, hen uit het hart van hun volgelingen te verdringen, de grondslagen van hun leerstellingen op te heffen, ook maar iets in hun geopenbaarde boeken te verwerpen, of het rechtmatige streven van hun aanhangers te onderdrukken. Door de aanspraak van enige religie dat zij de laatste openbaring van God aan de mensen zou zijn te verwerpen, en dit ook voor Zijn eigen Openbaring te doen, scherpt Bahá'u'lláh het grondbeginsel in van de betrekkelijkheid van religieuze waarheid, de continuïteit van goddelijke Openbaring en de voortschrijding van religieuze ervaring. Het is Zijn bedoeling de basis van alle geopenbaarde religies te verbreden en de mysteriën van hun geschriften te ontrafelen. Hij dringt aan op de onvoorwaardelijke erkenning van de eenheid van hun bedoelingen, bevestigt opnieuw de eeuwige waarheden die erin liggen opgesloten, coördineert hun functies, maakt onderscheid tussen het wezenlijke, het authentieke, niet-essentiële en het onechte in hun leringen, scheidt de van God gegeven waarheden van de bijgeloven waartoe de priesters hebben aangespoord en verkondigt op deze gronden de mogelijkheid en voorzegt zelfs de onvermijdelijkheid van hun vereniging, en de vervulling van hun hoogste verwachtingen....⁷⁶¹

Evenmin moet men, aldus Shoghi Effendi, ook maar “voor een ogenblik” denken dat de volgelingen van Bahá'u'lláh er op uit zijn “de rang van 's werlds religieuze leiders uit christelijke, moslim of enige andere geloofsrichting”, te willen ontluisteren of te verkleinen “zolang hun gedrag in overeenstemming is met hun opdracht, en zij hun taak met waardigheid vervullen”. Hij gaat verder met dat Bahá'u'lláh heeft bevestigd:

Die godgeleerden die werkelijk getooid zijn met het ornament van kennis en een voortreffelijk karakter bezitten zijn, voorwaar, als het hoofd op het lichaam van de wereld en als ogen voor de natiën. De leiding der mensen was en is te allen tijde afhankelijk geweest van deze gezegende zielen.⁷⁶²

‘Abdu’l-Bahá waarschuwt ook tegen de verkeerde voorstelling van religie die sommige godsdienstleiders en leraren ervan geven, evenals tegen het opvoeden en opleiden met vooroordeel. Hij benadrukt dat deze de belangrijkste oorzaak zijn van verdeeldheid en daardoor een belemmering vormen op weg naar eenheid:

---

⁷⁶¹ Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 20.

⁷⁶² Idem, p. 20-21.

De basis van de Leer van Bahá'u'lláh is de Eenheid der Mensheid, en het was Zijn grootste verlangen dat liefde en welwillendheid in het hart der mensen zouden wonen. Daar Hij de mensen aanspoorde om strijd en tweedracht de wereld uit te helpen, wil ik de voornaamste reden van onrust onder de volkeren aan u uitleggen. De hoofdoorzaak is de verkeerde voorstelling van religie die de godsdienstleiders en leraren ervan geven. Zij leren hun volgelingen te geloven dat hun eigen vorm van godsdienst de enige is welke God behaagt en dat volgelingen van elke andere gezindte door de Al-liefderijke Vader worden veroordeeld en van Zijn barmhartigheid en genade zijn verstoken. Dit is de reden dat afkeuring, minachting, twist en haat tussen de volkeren ontstaan. Indien deze godsdienstige oordelen konden worden weggevaagd, zouden de volkeren zich weldra in vrede en eenheid verheugen.⁷⁶³

“Gedurende 1300 jaar zijn Christenen en Moslims aan het twisten” zegt hij vervolgens, terwijl zij “met heel weinig inspanning hun verschillen en woordenstrijd” zouden kunnen overwinnen. Daardoor zou er “vrede en harmonie tussen hen” kunnen zijn en rust in de wereld.⁷⁶⁴

Volgens ‘Abdu’l-Bahá moet men onafhankelijk leren zoeken naar de waarheid. Dan zal men er achter komen dat ‘de essentie’ van de wereldgodsdiensten één is en dat onenigheid ontstaat door tijd en plaats gebonden, dus ‘niet essentiële’, aspecten daarvan. Verder zal men ontdekken dat elk van deze goddelijke opvoeders een blijde tijding heeft gebracht over de komst van zijn opvolger en dat deze, degene die aan hem voorafging heeft bekrachtigd. Dat alle manifestaties van God in vrede met elkaar zijn en liefde tot elkaar hebben. Waarom zouden hun volgelingen het dan met elkaar oneens moeten zijn?⁷⁶⁵

In een toespraak in het nationaal museum van Boedapest op 15 april 1913 verwijst hij onder andere naar een van zijn lezingen in een joodse synagoge en zegt:

Ik heb in de joodse synagoge in San Francisco [12 oktober 1912] verteld dat er tussen jullie en christenen een misverstand is en hierdoor onrust. Jullie gaan uit van Christus als vijand van Mozes, terwijl Mozes geen grotere vriend had dan Christus. Christus verheft de naam van Mozes en verspreidt de Thora in de gehele wereld en maakte de profeten van de kinderen van Israël daar bekend. Als Christus er niet was geweest, hoe zou dan de Thora in Europa en Amerika verspreid zijn? Dus Christus is een vriend van Mozes. De christenen zeggen dat Mozes een profeet van God is. Wat is er mis mee als jullie ook zouden zeggen dat Christus het woord van God is, zodat tweeduizend jaar twist beëindigd kan worden? Eveneens wordt in de *Koran* in uiterste verhevenheid over Christus gesproken. Ik vertel geen verhaal, want het staat helder en duidelijk in de *Koran*, dat hij het Woord van God is, de Geest Gods en van de Heilige Geest. Er is zelfs een soera [hoofdstuk] over Maria. Waarlijk, er staan meer lofwaardige uitspraken in de *Koran* over Christus, dan in de *Bijbel*.⁷⁶⁶ (Eigen vertaling)

---

763 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 50.

764 Idem, p. 51.

765 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *Khitábát. Talks of ‘Abdu’l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, Vol. 3, p. 96-97.

766 Idem, p. 97. Zie verder: p. 307-318.

‘Abdu’l-Bahá herhaalt vervolgens ‘dat het dan duidelijk is dat de manifestaties van God in volkomen vrede met elkaar zijn. Zij prijzen elkaar. Nu dat zo is, waarom volgen wij hen dan niet? Als men zoekt naar de waarheid van hun leer dan zal men er achter komen dat de essentie van de leer van Mozes, Zaratoestra, Jezus en Mohammed één is’.⁷⁶⁷

Dus, naast de principes en leringen die in de voorgaande hoofdstukken behandeld worden, zijn de bahá’i-opvoeding en opleiding ook gericht op vrede en harmonie tussen de verschillende religies, zoals onder meer tussen Hindoeïsme, Boeddhisme, Jodendom, Zoroastrisme, Christendom en Islam. ‘Abdu’l-Bahá geeft aan hoe les gegeven moet worden zodat wereldeenheid kan zegevieren, door wederzijdse verdraagzaamheid, begrip, liefde en eenheid:

Het volk van de Islam werd geleerd zich te realiseren hoe Jezus van God kwam en uit de Geest werd geboren en dat Hij door alle mensen moest worden verheerlijkt. Mozes was een Profeet van God en openbaarde in Zijn tijd aan het volk tot wie Hij werd gezonden het Boek van God. Mohammed erkende de verheven grootheid van Christus en de grootheid van Mozes en de profeten. ...Het volk van de Islam dat Christus verheerlijkt, wordt niet vernederd door dit te doen. Christus was de Profeet van de Christenen, Mozes van de Joden - waarom zouden de volgelingen van iedere Profeet ook de andere Profeten niet erkennen en eren? Indien de mensen slechts de les van wederzijdse verdraagzaamheid, begrip en broederliefde konden leren, zou wereldeenheid weldra een voldongen feit zijn. Bahá’u’lláh besteedde Zijn leven aan het onderrichten van deze les van Liefde en Eenheid. Laat ons dan alle vooroordeel en onverdraagzaamheid van ons afzetten en met hart en ziel ernaar streven om begrip en eenheid te brengen....⁷⁶⁸

Om het doel van dit hoofdstuk, namelijk het bahá’i-perspectief op godsdienstige opvoeding en opleiding, te realiseren worden stapsgewijs de bijbehorende onderwerpen behandeld. In paragraaf 4.2, “Bahá’u’lláh en andere manifestaties van God”. In 4.2.1, “Abraham en Mozes”, in 4.2.2 “Jezus” en in 4.2.3, “Mohammed”. In deze paragrafen worden zij, deze “Zonnen van Waarheid”,⁷⁶⁹ deze “Opvoeders” der mensheid,⁷⁷⁰ vanuit de Bahá’i-geschriften in het kort behandeld. Daardoor kan men een indruk krijgen van de manier waarop, allereerst de centrale figuren, over hen, hun heilige boeken en hun aanhangers hebben geschreven en gesproken. Deze geschriften en gedachtegang vormen de bron van opvoeding en opleiding voor de opvoeders, die op hun beurt weer de opvoeding en opleiding van kinderen starten en begeleiden.

Hierbij heb ik mij beperkt tot een aantal manifestaties van God, zoals Abraham, Mozes, Jezus en Mohammed. In de voetnoten wordt voor verdere informatie verwezen naar meerdere bronnen, ook voor de religies, die hier

767 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *Khitábát. Talks of ‘Abdu’l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, Vol. 3, p. 97 en 307-318. Zie ook: Ghadimi, R.K., (1990), *His Holiness Jesus Christ. Christianity and its denominations*, Toronto, p. 386-387.

768 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 53-54.

769 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 25.

770 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 143 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by Abdul-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 579-584.

niet specifiek worden behandeld, zoals Hindoeïsme, Boeddhisme en Zoroastrisme, want deze worden in de bahá'í-leer op dezelfde wijze benaderd.

Voorts zullen in dit hoofdstuk andere essentiële principes, die deel uitmaken van hun godsdienstige opvoeding en opleiding, worden belicht. Daaruit spreekt voor de bahá'ís de onweerlegbare eenheid van God en Zijn manifestaties en de overtuiging dat Gods openbaring progressief is. Dit zijn fundamentele essenties, die helpen bij het bereiken van eenheid van de mensheid en zijn van jongs af aan onderwerp van gesprek. Hierdoor zijn zij niet bezig met de nadruk op de verschillen tussen de manifestaties van God, met het feit dat de ene boven de andere zou uitstijgen of dat sommigen als valse profeten worden bestempeld. In plaats daarvan horen zij dat er maar één God is, die van tijd tot tijd goddelijke leraren naar deze wereld stuurt voor groei, ontwikkeling, begeleiding en het bereiken van de eenheid der mensheid. Deze leraren hebben getracht om, aan de hand van het bevattingsvermogen en de behoeften van de mensen in hun tijd, hen verder te helpen in hun ontwikkelingsproces. Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft in haar verklaring “Één Gemeenschappelijk Geloof” (2005):

Durven oordelen over de Boodschappers van God en de een daarbij boven de ander verheffen, zou inhouden dat we toegeven aan de illusie dat de Eeuwige en Alomvattende onderworpen is aan de grillen van menselijke voorkeur. “Het is u overduidelijk”, luiden Bahá'u'lláh's exacte woorden, “dat alle Profeten de Tempels zijn van Gods Zaak, verschenen in verschillende stoffelijke omhulsels. Indien gij met scherpziende blik wilt waarnemen, dan zult gij zien dat zij allen verblijven in dezelfde tabernakel, zich verheffen in dezelfde hemel, gezeten zijn op dezelfde troon, dezelfde taal spreken en hetzelfde Geloof verkondigen”.⁷⁷¹

Dit zal worden behandeld in paragraaf 4.3, “God en Zijn manifestaties”, respectievelijk 4.4, “De manifestaties; de goddelijke opvoeders” en 4.5, “De progressieve openbaring van God”.

Volgens de bahá'í-leringen beschikt de mens over een geest, “een hemels juweel”,⁷⁷² die onder meer als “rationele ziel” wordt aangeduid.⁷⁷³ Het doel van het leven is geestelijke ontwikkeling, met aandacht voor een evenwichtige materiële en intellectuele ontplooiing,⁷⁷⁴ waardoor het welzijn van de mens in deze wereld voortschrijdt en men zich tegelijkertijd voorbereidt op het leven hierna. Dit betekent de ontwikkeling van het besef

---

771 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 25, http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070817153621_Een-Gemeenschappelijk-Geloof-geautoriseerd.pdf (geraadpleegd op 9 juli 2011). Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 37.

772 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 97. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 183.

773 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 207.

774 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

dat de dood niet het einde betekent van het bestaan, maar juist het begin van een geestelijke vorm van leven.

De bahá'ís zijn van mening dat met aandacht voor wetenschap en religie veel ongegronde ideeën terzijde gelegd kunnen worden. Zij bekennen tegelijkertijd dat sommige godsdienstige aspecten, zoals de werkelijkheid van God en het bestaan van de menselijke ziel, moeilijk te bewijzen zijn. Ondanks dat worden vraagstukken vanuit dit tweeledige kennissysteem (religie en wetenschap) benaderd. Zij behoren elkaar aan te vullen en dit is een onvermijdelijke factor bij opvoeding en opleiding, die als maatstaf geïntroduceerd moet worden. 'Abdu'l-Bahá zegt:

Religie en wetenschap zijn de twee vleugels waarop 's mensen verstand omhoog kan wieken, waarmee de mensenziel vooruit kan gaan. Het is niet mogelijk met slechts één vleugel te vliegen! Zou een mens trachten te vliegen met alléén de vleugel van religie, dan zou hij snel terechtkomen in de poel van bijgeloof, terwijl hij anderzijds met alleen de vleugel van wetenschap ook niet vooruit zou komen, maar in het troosteloze moeras van materialisme zou wegzinken.⁷⁷⁵ ...God heeft religie en wetenschap als het ware tot maatstaf gemaakt van ons begrip. Hoedt u ervoor, dat u zulk een prachtig vermogen niet verwaarloost. Weegt alle dingen in déze weegschaal. ...Brengt uw gehele geloofsovertuiging in harmonie met de wetenschap. Er kan geen tegenstelling zijn, want waarheid is één.⁷⁷⁶

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft dat Bahá'u'lláh benadrukt: "Religie is religie, zoals wetenschap wetenschap is". De een onderscheidt en verwoordt de waarden die zich stap voor stap ontwikkelen via goddelijke openbaring, de ander is het instrument waardoor het menselijk verstand onderzoekt en in staat is om zijn invloed op de wereld van verschijnselen steeds nauwkeuriger uit te oefenen. De een definieert doelen die het evolutionaire proces dienen, de ander helpt om ze te behalen. Deze vormen samen het tweeledige kennissysteem dat tot de vooruitgang van de beschaving aanzet. Elk van beide wordt door 'Abdu'l-Bahá geprezen als een "straal van de Zon van Waarheid".⁷⁷⁷ Vanuit de bahá'ï-opvatting wordt dringend aanbevolen om bij onderzoek naar de waarheid van beide gebruik te maken:

...Wetenschap moet worden aanvaard. Geen enkele waarheid kan in strijd zijn met een andere waarheid. Licht is goed in welke lamp het ook schijnt! Een roos is mooi in welke tuin zij ook bloeit! Een ster heeft dezelfde schittering of ze nu vanuit het oosten of vanuit het westen schijnt. Weest vrij van vooroordeel, want zo zult u de Zon van Waarheid liefhebben vanuit welk punt aan de horizon hij ook mag opkomen! U zult zich realiseren dat, als het goddelijke licht van waarheid in Jezus Christus scheen, het ook in Mozes en in Boeddha scheen. De ernstige zoeker zal tot deze waarheid komen. Dit nu wordt bedoeld met "het zoeken naar de waarheid". Het betekent óók, dat wij bereid moeten zijn

⁷⁷⁵ 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 161.

⁷⁷⁶ Idem, p. 164.

⁷⁷⁷ Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 43.

alles uit de weg te ruimen wat wij voordien hebben geleerd, alles wat onze schreden op de weg naar waarheid zou belemmeren.⁷⁷⁸

Het leren ontwikkelen van een krachtig onderscheidingsvermogen is een belangrijk bestanddeel van morele c.q. godsdienstige opvoeding. Een van de centrale thema's, waaraan veel aandacht wordt besteed, is het principe van onafhankelijk onderzoek naar de waarheid, waarvoor onbevooroordeeld zijn een eerste vereiste is.

De bovenstaande onderwerpen zullen in paragraaf 4.6, "Leven na de dood", respectievelijk 4.7, "Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding", 4.8, "Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof" en 4.9, "Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid", aan bod komen.

De start, het ontwikkelingsproces en de inhoud van bahá'í-educatie nam een aanvang in een moeilijke tijd, toen er nog geen regulier onderwijs in Perzië functioneerde en er geen aandacht was voor opvoeding en opleiding, zoals deze in de Bahá'í-geschriften voorzien is voor zowel opvoeders als kinderen. Om dit proces van opvoeding en opleiding te bevorderen en om daarin vertraging te voorkomen, heeft Bahá'u'lláh destijds verschillende maatregelen voorgeschreven, die door 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid zijn uitgewerkt en in praktijk gebracht, zoals onder andere:

- het thema om universele opvoeding en opleiding voor iedereen te bereiken, dus ook voor wezen en behoeftigen,
- de nadruk op de opvoeding van de opvoeders, hun rol en voorbeeldfunctie en via hen de opvoeding van de kinderen,
- geestelijke opvoeding, naast lichamelijke en intellectuele/verstandelijke. Wat geestelijke/morele leringen en idealen voor de opvoeding betreft, dit wordt als aparte paragraaf en als laatste behandeld,
- de noodzaak om in de benodigde financiële middelen te voorzien van een educatief fonds,
- het ontwikkelen van de "Dars-i-Akhláq", morele educatie, waarvoor in het Nederlands de naam kinderklassen wordt gebruikt als de eerste nucleus van bahá'í-educatie, naast het ontwikkelen van leerkrachten en een 12-delige boekenreeks, voor 12 jaar cyclische en progressieve lessen. Verder het nemen en vastleggen van adequate maatregelen, die de uitvoering en voortgang waarborgen,
- naast bovenstaande lessen, heeft 'Abdu'l-Bahá de bahá'ís al in een eerder stadium aangemoedigd, om een ander proces op gang te brengen, door na te denken over het oprichten van eigen scholen. Als gevolg daarvan werd, rond 1899, de Tarbiyat school voor jongens in Teheran opgericht en in 1911 voor meisjes,
- de rechten van de mens en gelijkwaardigheid van man en vrouw, waarbij speciale aandacht wordt gevraagd voor de opvoeding en

---

⁷⁷⁸ 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 154.

opleiding van meisjes, zodat zij een gelijkwaardige kans tot ontwikkeling en ontplooiing krijgen en

- de leerstellingen, die universeel van karakter zijn, de richting van opvoeding en opleiding thematiseren en gericht zijn op wereldvrede, mondiale ethiek en eenheid van de mensheid.⁷⁷⁹

Bovenstaande maatregelen worden in 4.10, “Belangrijke voorzieningen in Bahá’u’lláh’s geschriften”, behandeld. Aan het einde van dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de volgende onderwerpen: “Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding”, in paragraaf 4.10.1 en “Ethiek en moreel gedrag” in 4.10.1.1, waarbij de drie verschillende karakters van de mens worden toegelicht, namelijk het ‘ingeboren’, het ‘overgeërfde’ en het ‘aangeleerde’ karakter dat met opvoeding verkregen wordt. In 4.10.1.2 komen “Liefde, geloof, daden en morele leringen” aan bod. Bahá’u’lláh schrijft over de aard van zijn openbaring:

...Het onderscheidende kenmerk, dat het bijzondere karakter van deze meest voortreffelijke Openbaring tekent, bestaat hieruit, dat Wij enerzijds, al datgene wat de oorzaak is geweest van strijd, kwaadwilligheid en onheil onder de mensenkinderen uit de bladzijden van Gods heilig Boek hebben uitgewist en anderzijds de essentiële vereisten voor eendracht, begrip en voor volledige en blijvende eenheid hebben vastgesteld. Wel gaat het hen die Mijn wetten nakomen.⁷⁸⁰

4.2 Bahá’u’lláh en andere manifestaties van God

Zoals we eerder hebben kunnen zien draait Bahá’u’lláh’s leer om eenheid van de mensheid. Hij zegt: “Gij zijt de vruchten van één boom en de bladeren van één tak”.⁷⁸¹ “Men beroeme zich er niet op zijn vaderland lief te hebben, doch stelle er een eer in de wereld lief te hebben”.⁷⁸² Hij richt zich tot de koningen en heersers van de aarde, de godgeleerden en religieuze leiders. Tot een grote verscheidenheid aan mensen, maar ook tot de opvoeders en opleiders, via zijn leringen en principes, zoals in voorgaande hoofdstukken is behandeld. Bahá’u’lláh schrijft aan de koningen van zijn tijd onder andere:

O koningen der aarde! Hij Die de soevereine Heer van allen is, is gekomen. Het Koninkrijk is aan God, de almachtige Beschermers.... Dit is een Openbaring waarmee niets wat gij bezit ooit kan worden vergeleken, wist gij het slechts.... De schatten die gij hebt verzameld hebben u ver van uw uiteindelijke doel afgebracht. Dit betaamt u niet, kon gij het slechts begrijpen. Reinigt uw hart van alle aardse smetten, ...⁷⁸³ Gij zijt slechts vazallen, O koningen der aarde! Hij Die de Koning der Koningen is, is verschenen, getooid met Zijn meest wondere heerlijkheid, en Hij ontbiedt u bij Zich, de Helper in Nood, de Bij-Zich-Bestaande. Hoedt u dat trots u er niet van weerhoudt de Bron van Openbaring te erkennen en dat de dingen van deze wereld u niet als door een sluier afscheiden van Hem Die de Schepper der hemelen is.⁷⁸⁴

⁷⁷⁹ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4.

⁷⁸⁰ Zie hoofdstuk 2.12, *Bahá’í-wetten*. Zie ook: Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 77.

⁷⁸¹ Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 131 en 171.

⁷⁸² Idem, p. 61 en 148.

⁷⁸³ Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 57 (1^e druk in Nederlands in 1997).

⁷⁸⁴ Idem, p. 58.

Aan de Sháh van Perzië verklaart hij dat hij spreekt door Gods wil en niet uit zichzelf. Shoghi Effendi schrijft over de status van Bahá'u'lláh en haalt diens epistel aan Násiru'd-Dín Sháh Qájár (1848-1896) aan, dat geopenbaard werd op het hoogtepunt van de verkondiging van zijn boodschap, met een passage, die nog meer licht werpt op de goddelijke oorsprong van zijn zending:

O Koning, ik was waarlijk een mens gelijk alle anderen, sluimerend op Mijn legerstede en zie! de ruisende winden van de Alglorierijke gingen over Mij en deden Mij al hetgeen geweest was kennen. Deze kennis is niet van Mij, doch van Een die Almachtig en Alwetend is. En Hij gebod Mij Mijn stem tussen aarde en hemel te verheffen en om deze reden geschiedde Mij hetgeen de tranen van allen die weten, deed vloeien.... Zijn onweerstaanbare oproep bereikte Mij en deed Mij Zijn lof onder de mensen verkondigen. Voorwaar, ik was gelijk een dode, toen Zijn bevel werd geuit. De hand van de wil van Uw Heer, de Meedogende, de Barmhartige, veranderde Mij.⁷⁸⁵

Volgens de Bahá'í-geschriften doet deze verklaring denken aan het gezegde van Jezus, toen hij refereerde aan de "Geest der Waarheid" en daaraan toevoegde: "want hij zal van zichzelf niet spreken, maar zoo wat hij zal gehoord hebben, zal hij spreken en de toekomstige dingen zal hij u verkondigen".⁷⁸⁶ In een passage gericht aan de koningen van het Christendom, herinnert Bahá'u'lláh hen aan deze profetie over de wederkomst van Christus 'op de wolken des hemels'. Bahá'u'lláh claimt stellig de wederkomst van Christus te zijn. Shoghi Effendi schrijft:

Bahá'u'lláh berispt de christelijke koningen ...nog meer in het bijzonder, daar zij in gebreke zijn gebleven Hem te "verwelkomen", en Hem te "naderen" Die de "Geest der waarheid" is, en volharden in het zich vermaken met hun "zinloos tijdverdrijf en hersenschimmen", en verkondigt hun dat zij "ter verantwoording" zullen worden geroepen voor hun daden "in de aanwezigheid van Hem Die de gehele schepping om Zich heen verzamelt".⁷⁸⁷

In de bahá'í-opvoeding zijn de eenheid van de manifestaties van God en Zijn progressieve openbaring een vanzelfsprekend fundament. In deze opvoeding wordt Bahá'u'lláh niet alleen beschouwd als wederkomst van Jezus, maar ook als vervulling van onder andere de voorspellingen in zowel het *Oude Testament*, als de *Koran*.

Dit aspect is in de geschriften van de centrale figuren vele malen belicht, maar ook onderzoekers hebben zich daarin verdiept en daaraan in hun geschriften aandacht besteed.⁷⁸⁸

⁷⁸⁵ Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 107.

⁷⁸⁶ De Bijbel, (1926), *Johannes 16: 13*, Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam.

⁷⁸⁷ Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 179-180. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 51-54.

⁷⁸⁸ Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag; Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fáḍil-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain, Vols. 1-4; The Báb, (1982), *Selections From the Writings of the Báb*, Wilmette, (De eerste uitgave was in 1976 door het Universele Huis van Gerechtigheid, Haifa, Israël); 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag; 'Abdu'l-Bahá, (1988), *New keys to the book of Revelation*, Compiled by Moffett, R.J., New Delhi, India; Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag; Arjumande Hamadani,

Zoals ook in het tweede hoofdstuk is beschreven, verwachten de mensen, afhankelijk van hun religie, de komst van hun redder(s) en hebben verschillende benamingen en (symbolische) beschrijvingen voor deze bijzondere gebeurtenis en de tijd waarin deze zal plaatsvinden.⁷⁸⁹ Vanuit bahá'í-optiek is het logisch dat deze vergelijkbare voorspellingen allemaal naar een uniek tijdperk verwijzen, waarin de mensheid, na een turbulente periode, “een louteringsproces voor de gehele mensheid”, geleidelijk zal worden verenigd in “een organische, ondeelbare, wereldomvattende gemeenschap”.⁷⁹⁰ De bahá'ís zijn van mening dat deze voorspellingen de openbaring van Bahá'u'lláh en zijn voorloper de Báb betreffen. Naar aanleiding van deze verwachtingen haalt Shoghi Effendi de woorden van ‘Abdu’l-Bahá aan en schrijft:

“Alle volkeren ter wereld verwachten twee Manifestaties, die gelijktijdig moeten komen; allen wachten op de vervulling van deze belofte”. En verder, “Het essentiële feit is, dat aan allen twee Manifestaties worden beloofd, die na elkaar zullen komen”.⁷⁹¹

De komst van de Báb wordt gezien als de beëindiging van de zogenoemde “profetische tijdkring” en de aanvang van de “cyclus van vervulling”.⁷⁹² Met andere woorden, alle manifestaties van God, van Adam tot en met Mohammed, hebben dit keerpunt in de geschiedenis van de mensheid voorspeld. Hún tijd was de tijd van voorspellingen en Mohammed het zegel van de profeten; het einde van de “profetische tijdkring”.

De Báb is het keerpunt en de aanvang van het nieuwe tijdperk en met de openbaring van Bahá'u'lláh is de “cyclus van vervulling” begonnen, de tijd

---

M., (1982), *Gulshan Haqáyi*, Los Angeles; Momen, M., (1997), *Scripture & Revelation, Bahá'í Studies Volume III*, Oxford; Sears, W., (1981), *Thief in the Night, or The Strange Case of the missing millennium*, Oxford; Ghadimi, R.K., (1990), *His Holiness Jesus Christ. Christianity and its denominations*, Toronto; Schaefer, U., (1980), *The light shineth in darkness. Five studies in revelation after Christ*, Oxford; Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag; Ghadimi, R.K., (1988), *Siyid-i-Rasul. His Holiness Muhammad. Islam and its branches*, Toronto; Momen, M., (1985), *An Introduction to Shi'i Islam, History and Doctrines of Twelver Shi'ism*, Oxford; Momen, M., (2000), *Islam and the Baha'i Faith*, Oxford; Momen, M., (2001), *Hinduism & the Baha'i Faith*, Oxford; Fozdar, J., (1995), *The God of Buddha*, Italy; Momen, M., (1995), *Buddhism and the Baha'i Faith*, Oxford; Nabíl-i-Zarandí, (1932), *The Dawn-Breakers: Nabíl's Narrative of the Early Days of the Bahá'í Revelation*, Wilmette; Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada; Ghadimi, R.K., (1987), *The King of Messengers. The Báb. The Lord, the most exalted*, Toronto; Faydí, M.A., (1987), *Haḍrat-i-Nuqṭay-i úlá. The Life Of The Báb*, Hofheim-Langenhain; Gulpáygání, Mírzá Abu'l-Faḍl, (2001), *Kitábu'l-Fará'id*, Hofheim-Langenhain; Taherzadeh, A., (1974), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Baghdád 1853-63*, Oxford, vol. 1; Taherzadeh, A., (1977), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Adrianople 1863-68*, Oxford, vol. 2; Taherzadeh, A., (1983), *The Revelation of Bahá'u'lláh, 'Akká, The Early Years 1868-77*, Oxford, vol. 3; Taherzadeh, A., (1987), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Maṣra'ih & Bahjí 1877-92*, Oxford, vol. 4; Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen.

⁷⁸⁹ Zie hoofdstuk 2.3.1, *De Báb (1819-1850), de voorloper*. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 54.

⁷⁹⁰ Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 14. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 417.

⁷⁹¹ ‘Abdu’l-Bahá zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 96-97. Zie ook: Gulpáygání, Mírzá Abu'l-Faḍl, (2001), *Kitábu'l-Fará'id*, Hofheim-Langenhain, p. 205-207 en hoofdstuk 2.3.1, *De Báb (1819-1850), de voorloper*.

⁷⁹² ‘Abdu’l-Bahá zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 61. Zie ook in hoofdstuk 2.3.1, *De Báb (1819-1850), de voorloper*.

op de drempel waarvan de mensheid nu staat.⁷⁹³ Dit is in hoofdstuk twee schematisch weergegeven.⁷⁹⁴ Over de voorspellingen betreffende Bahá'u'lláh en “de verhevenheid van Zijn Openbaring” staat de volgende verklaring in de noten van de *Kitáb-i-Aqdas*, waarbij door het Universele Huis van Gerechtigheid Shoghi Effendi wordt aangehaald:

Betreffende de uniciteit van Bahá'u'lláh's rang en de verhevenheid van Zijn Openbaring, bevestigt Shoghi Effendi dat de profetische verklaringen over de “Dag van God” die in de Heilige Geschriften van voorgaande Beschikkingen te vinden zijn, vervuld worden door de komst van Bahá'u'lláh: Voor Israël [Jodendom] betekende Hij niet minder dan de vleeswording van de “Eeuwige Vader”, de “Heer der Heerscharen”, nedergedaald “met tienduizend heiligen”; voor het Christendom de Christus weergekeerd “in de heerlijkheid van de Vader”; voor de *shī'ih*-islám de wederkomst van de Imám Husayn; voor de sunnī-islám de nederdaling van de “Geest van God” [Jezus Christus]; voor de zoroastriërs de beloofde *Sháh-Bahrám*; voor de hindoes de reïncarnatie van Krishna; voor de boeddhisten de vijfde Boeddha.⁷⁹⁵

Terwijl de manifestaties de namen en hoedanigheden van God onthullen en door hen de mensheid toegang heeft tot de kennis van God en Zijn Openbaring, verklaart Shoghi Effendi dat de manifestaties “nooit... geïdentificeerd moeten worden met die onzichtbare Werkelijkheid, de Essentie van Goddelijkheid zelf”.

Ook met betrekking tot Bahá'u'lláh schrijft hij, dat de “menselijke tempel die het voertuig is geweest van een zo overweldigende Openbaring” niet geïdentificeerd moet worden met de “Werkelijkheid” van God.⁷⁹⁶

“Evenals de Manifestaties van God die voor Hem waren, is Hij zowel de Stem van God als het menselijke kanaal ervan” schrijft de Bahá'í International Community bij de herdenking van de honderdste sterfdag van Bahá'u'lláh (29 mei 1992) en voegt de volgende citaten van Bahá'u'lláh zelf er aan toe:

Beschouw ik, O mijn God, de verhouding welke mij aan u bindt, dan gevoel ik mij gedrongen al het geschapene te verkondigen: ‘Waarlijk, Ik ben God!’; en ziet, als ik mijzelf beschouw, bevind ik mij grover dan klei! ...Onder u zijn er die hebben gezegd: ‘Hij is het die er aanspraak op maakt God te zijn’. Bij God! Dit is grove laster. Ik ben slechts een dienaar van God die in Hem en Zijn tekenen gelooft.... Mijn tong en Mijn hart en Mijn gehele wezen getuigen dat er geen God is buiten Hem, dat alle anderen op Zijn bevel zijn geschapen, en gevormd door de werking van Zijn Wil.... Ik ben Degeen die de gunsten waarmee God Mij door Zijn Milddadigheid heeft bevoorrecht wijd en zijd bekend maakte.

793 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 61. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 56, ‘Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 140-141 en hoofdstuk 2.3.1, *De Báb (1819-1850), de voorloper*.

794 Zie hoofdstuk 2.3.1, *De Báb (1819-1850), de voorloper*.

795 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 259-260 (1^e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 98 en 93-108; Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 55-57 en The Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 44-45.

796 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 259 (1^e druk in Nederlands in 1997).

Als dat Mijn overtreding zou zijn, dan ben Ik, waarlijk, de eerste aller overtreders....⁷⁹⁷

Bahá'u'lláh maakt in zijn geschriften gebruik van een veelheid aan metaforen bij de pogingen om de paradox die ten grondslag ligt aan het verschijnsel van Gods openbaring van Zijn Wil tot uitdrukking te brengen:

“Ik ben de koninklijke Valk op de arm van de Almachtige. Ik spreid de neerhangende vleugels van iedere geknakte vogel uit en help hem zijn vlucht te beginnen”.⁷⁹⁸ Ook zegt hij “Dit is slechts een blad, bewogen door de bries van de wil van Uw Heer, de Almachtige, de Algeprezene. Kan het stil blijven als er stormwinden waaien?” en vervolgt “Nee, bij Hem, Die de Heer is aller Namen en Eigenschappen! Zij bewegen het naar hun believen...”.⁷⁹⁹

In de (godsdienstige) opvoeding en opleiding krijgt het bovenstaande een centrale plaats, met als belangrijk aandachtspunt, dat door de komst van Bahá'u'lláh en zijn voorloper de Báb, die te vergelijken is met de komst van Johannes de Doper, als voorloper van Jezus Christus, een nieuw tijdperk in de menselijke ontwikkeling van start is gegaan. De bahá'is zijn van mening dat, op basis van onafhankelijk onderzoek, de claim van Bahá'u'lláh rationeel is, of men die nu wel of niet accepteert, dat zijn leer beantwoordt aan de behoeften en eisen van de huidige tijd en dit het uitgangspunt vormt voor eenheid van de mensheid. Volgens hen maakt Bahá'u'lláh er geen aanspraak op dat hij beter of nobeler zou zijn dan de andere manifestaties van God, die hem voorafgingen. Hij zegt onder meer dat de mensheid een cruciaal punt heeft bereikt in haar ontwikkeling, namelijk dat zij in haar ontwikkelingsfase nu het stadium van volwassenheid en beschaving nadert en alleen:

door het bereiken van ware eenheid...paradoxaal genoeg- haar verscheidenheid en haar individualiteit ten volle [kan] ontwikkelen. Dit doel dienden de opdrachten van alle Manifestaties van God die in de geschiedenis bekend zijn, de Dag van “één kudde, één herder” [Johannes 10:16]. Dit te bereiken, zegt Bahá'u'lláh, is dat stadium van beschaving waar de mens nu aan begint.⁸⁰⁰

Die thema's lopen als een rode draad door de geschriften van Bahá'u'lláh en vanzelfsprekend ook door de bahá'i-opvoeding en opleiding. Deze volwassenwording moet daarom een algehele transformatie van de samenleving tot gevolg hebben, waardoor de mensheid in staat zal zijn om volledig gebruik te maken van de diversiteit en het scala van talenten en inzichten, die door duizenden jaren van culturele ervaring zijn verfijnd.⁸⁰¹ Over dit stadium van menselijke ontwikkeling en de verantwoordelijkheid daarin, zegt Bahá'u'lláh:

---

797 The Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 44-45.

798 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 140. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 45.

799 Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the Son of the Wolf*, New Delhi, p. 309. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 45.

800 The Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 26.

801 Idem, p. 27-28.

Waarlijk Ik zeg u, dit is de Dag waarin de mensheid het Aangezicht kan aanschouwen en de stem kan horen van de Beloofde. De roep van God is aangeheven en het licht van Zijn aanschijn verlicht de mensen. Het betaamt ieder mens om elk spoor van ijdele woorden van de tafel van zijn hart uit te wissen en, open en onbevooroordeeld, de blik te richten op de tekenen van Zijn Openbaring, de bewijzen van Zijn Zending en de zinnebeelden van Zijn heerlijkheid. Groots is waarlijk deze Dag! De zinspelingen die in alle heilige Geschriften hierop zijn gemaakt als de Dag van God, getuigen van de grootheid ervan. De ziel van iedere Profeet Gods, van iedere goddelijke Boodschapper, heeft naar deze wonderbare Dag gesmacht. De verscheidene volkeren op aarde hebben allen eveneens vurig verlangd deze te beleven. ...God geve dat het licht van eenheid de gehele aarde moge omgeven en dat het zegel "Het Koninkrijk is Gods" gestempeld moge worden op het voorhoofd van alle volkeren.⁸⁰² ...Het is de plicht van alle volkeren ter wereld hun geschillen bij te leggen en in volmaakte eenheid en vrede onder de schaduw van de Boom van Zijn zorg en goedertierenheid te verblijven. ...Spoedig zal de huidige orde worden opgerold en een nieuwe in haar plaats worden uitgespreid. Waarlijk, uw Heer spreekt de waarheid en is de Kenner van ongeziene dingen.⁸⁰³

Bahá'u'lláh heeft zijn hele leven het grootste respect voor alle manifestaties van God getoond, zoals voor Mozes, Jezus en Mohammed en voor hun openbaringen, evenals voor de heilige boeken, zoals de *Pentateuch*, de *Bijbel* en de *Koran*.

Vanuit bahá'í-optiek manifesteren alle dingen meer of minder duidelijk Gods weldaden, evenals alle stoffelijke voorwerpen, blootgesteld aan de zon, zijn licht in meerdere of mindere mate weerkaatsen. Roet weerkaatst weinig, een steen weerkaatst meer, een stuk krijt nog meer, doch in geen van deze weerkaatsingen kan men vorm en kleuren van de heerlijke lichtbron nagaan.

Een volmaakte spiegel echter weerkaatst de juiste vorm en kleur van de zon, zodat als men in de spiegel kijkt het is alsof men naar de zon zelf kijkt. De spiegels van de mensen zijn dof geworden door de vlekken en het stof van zelfzucht en vooroordeel, maar de spiegels van de manifestaties zijn zuiver en smetteloos, geheel en al toegewijd aan de wereld van God. Zo worden de profeten de grootste opvoeders van de mensheid. Ieder van hen was het kanaal voor elk hart dat Gods milddadigheid wilde ontvangen. Ieder van hen had zijn rol te spelen in het grote goddelijke plan voor de verheffing van de mensheid.⁸⁰⁴ Bahá'u'lláh zegt "Deze Zonnen van Waarheid":

zijn de universele Manifestaties van God in de werelden van Zijn hoedanigheden en namen; evenals de zichtbare zon die op bevel van God, de Ware, de Aangebedene, helpt bij de ontwikkeling van alle aardse dingen, zoals de bomen, de vruchten en de kleuren, de mineralen en alles wat men in de wereld der schepping kan waarnemen, zo maken de goddelijke Hemellichten door hun liefhebbende zorg en opvoedende invloed, dat de bomen van goddelijke eenheid, de vruchten van Zijn éénheid, de bladeren van onthechting, de bloesems van kennis en zekerheid en de mirten van wijsheid en uiting

802 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 11.

803 Idem, p. 9. zie ook: The Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 28.

804 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 201-202.

tot leven komen en zichtbaar worden. Zo wordt door de opkomst van deze Hemellichten van God de wereld nieuw, ...Door de warmte van deze Hemellichten van God en het onsterfelijke vuur dat zij doen ontvlammen, laait het licht van de liefde Gods op in het hart der mensheid. ...De zichtbare zon is zonder twijfel slechts een teken van de pracht van die Zon der Waarheid, een Zon die nimmer haar weerga of een mededinger kan hebben. Door Hem leven en bewegen alle dingen, en hebben hun bestaan.⁸⁰⁵

Ook al is de werkelijkheid van God onkenbaar, de uitingen van Zijn genade zijn overal zichtbaar en al kan de “eerste oorzaak” niet worden begrepen, zijn gevolgen oefenen toch invloed uit op elk van de menselijke vermogens. Zoals Rembrandts schilderijen aan de kunstkenner de ware kennis van de schilder geeft, op dezelfde wijze is de kennis van het heelal in ieder van zijn aspecten, “kennis van Gods handwerk” en geeft “de zoeker naar goddelijke waarheid een duidelijke kennis van Zijn glorie”.⁸⁰⁶

Volgens de bahá'ís is kennis over God en zijn manifestatie een belangrijke uitdaging in het leven, die door onafhankelijk onderzoek, zorgvuldig en onderzoeksmatig moet plaatsvinden, maar die niet automatisch door geboorte moet worden overgenomen of door het blindelings volgen van de voetstappen van anderen.

De volgende uitspraak van Bahá'u'lláh geeft de voorwaarden en eigenschappen die belangrijk zijn voor “een waar zoeker” die “besluit zijn voet te zetten op de weg van onderzoek die leidt naar de kennis van de Aloude der Dagen”:

dan moet hij voor alles zijn hart dat de zetel is van de openbaring der diepste mysteriën Gods, zuiveren van het duistermakende stof van alle verworven kennis, en van de ingevingen der belichamingen van duivelse verbeelding. Hij moet zijn gemoed dat het heiligdom is van de blijvende liefde van de Geliefde van iedere smet ontdoen en zijn ziel heiligen van al hetgeen tot water en leem behoort, en van alle vage en kortstondige gehechtheden. Hij moet zijn hart zo louteren dat geen spoor van liefde of haat erin achterblijft, opdat deze liefde hem niet blindelings tot dwaling doet neigen of deze haat hem wegvoert van de waarheid. ...Die zoeker moet te allen tijde zijn vertrouwen stellen in God, zich afkeren van de volkeren der aarde, zich losmaken van de stoffelijke wereld en Hem aanhangen die de Heer der Heren is. Hij moet nooit trachten zich boven een ander te verheffen, moet ieder spoor van trots en ijdelheid uitwissen van de tafel van zijn hart, geduld en berusting oefenen, zwijgen in acht nemen en zich onthouden van ijdel gepraat. ...Die zoeker moet eveneens kwaadspreken als een ernstige dwaling beschouwen en zich hiervan afzijdig houden, aangezien kwaadspreken het licht van het hart en het leven van de ziel uitblust. Hij moet zich met weinig tevreden stellen en vrij zijn van alle buitensporige verlangens....⁸⁰⁷

805 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 25.

806 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 200-201.

807 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 108-109 en 110 (In vervolg op deze tekst noemt Bahá'u'lláh meer eigenschappen die nodig zijn voor een zoeker op het pad van geestelijke kennis, zoals “Hij moet het gezelschap van hen die zich van de wereld afkeren op prijs stellen en het als een groot voorrecht beschouwen opschepperige en wereldse mensen te mijden. Bij het aanbreken van iedere dag moet hij zich in gebed tot God keren en met geheel zijn ziel volharden in het zoeken naar zijn Geliefde. Hij moet iedere eigenzinnige gedachte verteren met de vlam van de liefdevolle vermelding van Zijn naam en met de snelheid van het licht aan alles buiten Hem voorbijgaan. Hij moet de misdeelden te hulp komen en de hulpbehoevenden nimmer zijn gunst onthouden. Hij

Naast het bovenstaande, leren de Bahá'í-geschriften dat men in het leven moet streven naar geestelijke en morele eigenschappen, waaronder liefde, rechtvaardigheid, geduld en verdraagzaamheid, betrouwbaarheid en eerlijkheid, zoals die in het derde hoofdstuk behandeld zijn. Deze aanbevelingen en richtinggevende kwaliteiten zijn ook van belang voor de opvoeding van de opvoeders, vanwege het belang van de geestelijke en morele opvoeding en opleiding van kinderen; de jonge zoekers.

In de volgende mystieke bewoordingen zegt Bahá'u'lláh, wat een ware zoeker door het volgen van zijn adviezen kan verwerven:

Wanneer de menselijke ziel is gereinigd van alle wereldse en belemmerende gehechtheden, zal deze zeker de adem van de Geliefde over onmetelijke afstanden waarnemen en, door zijn geur geleid, de Stad van Zekerheid bereiken en binnengaan. Daar binnen zal hij de wonderen van Zijn aloude wijsheid bespeuren en alle verborgen leringen waarnemen uit de ritselende bladeren van de Boom die in de Stad bloeit. Met zijn innerlijk en zijn uiterlijk oor zal hij de hymnen van glorie en lof vanuit het stof horen opstijgen naar de Heer der Heren, en met zijn innerlijk oog zal hij de geheimen van “wederkeer” en “wederopleving” ontdekken. Hoe onbeschrijflijk glorieus zijn de tekenen, de bewijzen, de openbaringen en luister welke Hij, Die de Koning van namen en attributen is, heeft bestemd voor die Stad! Het bereiken van deze Stad leest dorst zonder water en ontsteekt de liefde voor God zonder vuur. ...Prachtige tulpen ontvouwen het mysterie van de Brandende Braamstruik en hun zoete aroma van heiligheid ademt de geur van de Messiaanse Geest. Deze Stad schenkt rijkdom zonder goud en onsterfelijkheid zonder dood. ...Eens in ongeveer duizend jaar zal deze Stad worden vernieuwd en opnieuw getooid.⁸⁰⁸

Vervolgens licht Bahá'u'lláh toe dat deze stad de heilige geschriften “het Woord Gods” zijn:

Daarom...behoren wij ons tot het uiterste in te spannen om die Stad te bereiken en, door Gods genade en Zijn goedertierenheid, de “sluiers van roem” vaneen te scheuren; zodat wij met onbuigzame standvastigheid onze kwijnende ziel mogen offeren in het pad van de Nieuwe Geliefde. ... Die stad is geen andere dan het Woord Gods, geopenbaard in ieder tijdperk en iedere beschikking. In de dagen van Mozes was het de *Pentateuch*; in de dagen van Jezus het *Evangelie*; in de dagen van Mohammed...de *Koran*; in deze dag de *Bayán*; en in de Beschikking van Hem dien God zal openbaren, Zijn eigen Boek, - het Boek waar alle Boeken van vroegere Beschikkingen beslist naar verwijzen, het Boek dat van al deze Boeken het meest verheven is.^[809] In deze Steden wordt

---

moet goed zijn voor dieren, hoeveel te meer voor zijn medemens die met het vermogen van spraak is begiftigd. Hij moet niet aarzelen zijn leven te offeren voor zijn Geliefde, noch toestaan dat de kritiek der mensen hem van de Waarheid doet afkeren. Hij moet voor anderen niet wensen wat hij niet voor zichzelf wenst, noch beloven wat hij niet nakomt. Met zijn gehele hart moet de zoeker de omgang met boosdoeners vermijden en bidden voor de vergeving van hun zonden. Hij moet de zondaar vergiffenis schenken en nimmer diens lage staat verachten, want niemand weet hoe hij zelf zal eindigen. ...Dit alles behoort tot de eigenschappen van de verhevenen en vormt het kenmerk van de geestelijk gezinden”.

808 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 111-112.

809 Op het moment dat Bahá'u'lláh dit schrijft in *Het Boek van Zekerheid* (1862), had zijn eigen openbaring nog niet in het openbaar plaatsgevonden. Dat gebeurde pas in de tuin van Ridván op 21 april 1863. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 5.

geestelijk voedsel overvloedig verstrekt en zijn onvergankelijke vreugden beschikt. Het voedsel dat zij verstrekken is het brood des hemels en de Geest welke zij schenken is Gods onvergankelijke zegen. Onthechte zielen begiftigen zij met de gave van Eenheid, zij verrijken de behoeftigen, en bieden de beker van kennis aan hen die dwalen in de wildernis van onwetendheid. Alle leiding, zegeningen, kennis, begrip, geloof en zekerheid, geschonken aan al wat in de hemel en op aarde is, zijn in deze Steden verborgen en zorgvuldig bewaard.⁸¹⁰

De profeten van God kwamen volgens ‘Abdu’l-Bahá, met hun geschriften, om liefde, eenheid en vrede onder de mensheid te brengen en in een toespraak in Parijs zegt hij:

Alle Profeten van God kwamen uit liefde voor dit ene, grote doel. Ziet, hoe Abraham ernaar streefde geloof en liefde onder het volk te brengen, hoe Mozes probeerde de mensen te verenigen met wijze wetten, hoe Christus, de Heer, tot Zijn dood toe heeft geleden om het licht van liefde en waarheid te brengen in een duistere wereld; hoe Mohammed heeft getracht eenheid en vrede te brengen tussen de verschillende onbeschaafde stammen onder wie Hij woonde. En ten slotte heeft Bahá’u’lláh veertig jaar lang voor dezelfde Zaak geleden - het nobele doel alleen maar liefde te verspreiden onder de mensenkinderen - en voor de vrede en eenheid in de wereld gaf de Báb Zijn leven. Spant u zich dus in het voorbeeld te volgen van deze goddelijke Wezens, drinkt uit hun bron, weest verlicht door hun licht en weest voor deze wereld als symbolen van de Barmhartigheid en Liefde Gods. Weest voor de wereld als de regen en de wolken van barmhartigheid, als zonnen van waarheid; weest een hemels leger en u zult voorzeker de stad van het hart veroveren.⁸¹¹

Ondanks deze verheven doelen wordt het de manifestaties van God, na hun verkondiging, moeilijk gemaakt. De mensen van hun tijd kwamen tegen hen in opstand, in woord en daad. “Denk aan de vroegere generaties” zegt Bahá’u’lláh:

Zie hoe iedere keer wanneer de Dagster van goddelijke Milddadigheid het licht van Zijn Openbaring over de wereld verspreidde, de mensen van Zijn Dag tegen Hem opstonden en Zijn waarheid verloochenden. Zij die beschouwd werden als de leiders der mensen hebben zonder uitzondering gepoogd hun volgelingen te beletten zich tot Hem...te keren. Zie hoe de mensen, tengevolge van het oordeel uitgesproken door de godgeleerden van Zijn tijd, Abraham, de Vriend van God, hebben verworpen; hoe Mozes, Hij die met de Almachtige sprak, openlijk werd veroordeeld als een leugenaar en een lasteraar. Bedenk hoe Jezus, de Geest van God, ondanks Zijn buitengewone zachtmoedigheid en volkomen teerhartigheid, door Zijn vijanden werd behandeld. Zo meedogenloos was het verzet waar Hij, de Essentie van het Bestaan en Heer van het zichtbare en onzichtbare, tegenover stond, dat Hij nergens Zijn hoofd kon neerleggen. Hij zwierf voortdurend van de ene plaats naar de andere, verstoken van een vaste woonplaats. Overweeg datgene wat Mohammed overkwam, het Zegel der Profeten.... Hoe zwaar waren de rampspoeden die de leiders...en de afgodendienaren lieten neerdalen op Hem, die de Opperheer van allen is, tengevolge van Zijn

---

810 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 112.

811 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 193.

verkondiging van de eenheid van God en van de waarheid van Zijn Boodschap!⁸¹²

Bahá'u'lláh verwoordt onder meer hun innerlijke en geestelijke rijkdom, ondanks bovenstaande moeilijkheden en belemmeringen tijdens hun aardse leven, op de volgende wijze:

Weet daarom voorzeker dat, ofschoon deze Lichten van hemelse majesteit hun woning hebben in het stof, nochtans hun ware woonplaats de zetel van glorie is in de rijken in den hoge. Ofschoon verstoken van alle aardse bezittingen, verheffen zij zich hoog in de rijken van onmetelijke rijkdom. En hoewel smartelijk beproefd in de greep van de vijand, zijn zij aan de rechterhand van macht en hemelse heerschappij gezeten. Te midden van de duisternis van hun vernedering schijnt het licht van onvergankelijke glorie op hen, en over hun hulpeloosheid worden de tekenen van een onoverwinnelijke soevereiniteit uitgestort.⁸¹³

Shoghi Effendi schrijft hoe de Báb zijn eerste volgelingen ten afscheid heeft toegesproken, onder andere over de overwinningen van de manifestaties van God:

voor zij uiteengingen, bij de Báb geroepen, Die tot hen Zijn afscheidswaarden richtte.... Hij bracht hun de waarden in herinnering, die Jezus tot Zijn discipelen had gesproken en legde de nadruk op de onovertroffen grootheid van de nieuwe Dag.... Hij maakte een toespeling op het geheim en kondigde de komst aan van een nog machtiger Dag en gebood hun zich op de komst daarvan voor te bereiden. Hij herinnerde hen aan de overwinning van Abraham op Nimrod, van Mozes op de Farao, van Jezus op het joodse volk en van Mohammed op de stammen van Arabië, en verzekerde hun de onvermijdelijke en uiteindelijke overheersende invloed van Zijn eigen Openbaring.⁸¹⁴

De manifestaties van God, zijn volgens de Bahá'í-geschriften verbonden in Gods liefde. Dit komt onder meer tot uitdrukking in een toespraak van 'Abdu'l-Bahá in Parijs waarin hij zegt:

Er bestaat niets verheveners en zegenrijkers dan de Liefde van God! Ze schenkt de zieken genezing, de gewonden balsem, alle mensen vreugde en troost en alleen hierdoor kan de mens eeuwig Leven verkrijgen. De essentie van alle godsdiensten is de Liefde Gods en deze is het fundament van alle heilige leringen. Het was de Liefde van God die Abraham, Isaak en Jakob leidde, die Jozef in Egypte kracht verleende, en Mozes moed en geduld schonk. Door de Liefde Gods werd Christus met Zijn bezielend voorbeeld van een volmaakt leven vol zelfopoffering en toewijding in de wereld gezonden, en bracht Hij de boodschap van eeuwig Leven aan de mensen. Het was de Liefde Gods die Mohammed de kracht schonk om de Arabieren uit een staat van dierlijke ontaarding te verheffen en hen naar een hogere trap van bestaan te voeren. Het was Gods liefde die de Báb heeft geschraagd, Hem tot Zijn hoogste offer bracht en Zijn borst tot willig mikpunt voor een duizendtal kogels maakte. Tenslotte was het de Liefde van God, die aan het oosten

812 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 39.

813 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 76-77.

814 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 8.

Bahá'u'lláh schonk en die nu het licht van Zijn Leer tot ver in het westen en van pool tot pool brengt.⁸¹⁵

Volgens de bahá'í-leer worden de manifestaties van God beschouwd als de opvoeders der mensheid.

4.2.1 Abraham en Mozes

Eén van de opvoeders die deze kracht bezat en er door werd bijgestaan was Abraham. Hij wordt gezien als de stamvader van de godsdienststichters uit de Semitische lijn, zoals het Jodendom, het Christendom, de Islam en het Bahá'í-geloof. “Onder de Boodschappers was Abraham, de Vriend van God”, zegt Bahá'u'lláh:

Voordat Hij Zich manifesteerde, had Nimrod^[816] een droom. Daarop riep hij de waarzeggers tot zich, die hem inlichtten over de opkomst van een ster aan de hemel. Eveneens verscheen er een heraut die door het hele land de komst van Abraham aankondigde.⁸¹⁷

In de Bahá'í-geschriften wordt Abraham door de centrale figuren verder onder andere beschreven als: “de schoonheid van het aangezicht van de Vriend van God = جمال خليل”,⁸¹⁸ “de lamp van God onder de mensen = سراج”,⁸¹⁹ en “de Vader van de gelovigen = پدرمؤمنين”.⁸²⁰ Bahá'u'lláh verwijst naar de verhevenheid van zijn rang en openbaring, naar de moeilijke omstandigheden waarin hij verkeerde, alsmede naar het brengen van een andere standaard en naar zijn verbanning:

Later verscheen de schoonheid van het aangezicht van de Vriend van God van achter de sluier en werd er een andere standaard van goddelijke leiding gehesen. Hij noodde de volkeren der aarde tot het licht van rechtvaardigheid. Hoe hartstochtelijker Hij hen aanspoorde, hoe heviger de afgunst en eigenzinnigheid van het volk toenam, behalve van diegenen die zich geheel losmaakten van alles buiten God en op de vleugelen van zekerheid omhoogwielden tot de staat die God boven het menselijk begrip heeft verheven. Het is bekend welk een schare van vijanden Hem belegerde, totdat tenslotte het vuur van afgunst en opstand tegen Hem werd ontstoken. En na de episode van het vuur, werd Hij, de lamp van God onder de mensen, verbannen uit zijn stad, zoals staat opgetekend in alle boeken en kronieken.⁸²¹

Volgens 'Abdu'l-Bahá was Abraham een volmaakte opvoeder, die bijgestaan werd door goddelijke kracht. “En het bewijs hiervan was dat Hij geboren

815 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 92-93.

816 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 211 (1^e druk in Nederlands in 1997). (De Nimrod waarnaar in dit vers verwezen wordt is in zowel de joodse als islamitische traditie een koning die Abraham vervolgde en wiens naam een zinnebeeld werd van grote trots. Ontleend aan: http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070821201045_Woordenlijst.pdf (geraadpleegd op 16 september 2011)).

817 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 40. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 291.

818 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 13.

819 Idem, p. 13.

820 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 99.

821 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 13.

werd in Mesopotamië en uit een familie kwam die niet afwist van de Eenheid Gods”:

Hij kwam in opstand tegen Zijn eigen land en volk en zelfs tegen Zijn eigen familie, door al hun goden te verwerpen. Alleen en zonder hulp weerstond Hij een machtige stam, een taak die noch eenvoudig noch gemakkelijk is. ...Deze mensen geloofden niet in één God, maar in vele goden, aan wie zij wonderen toeschreven; daarom stonden zij allen tegen Hem op, en niemand steunde Hem, behalve Lot, de zoon van Zijn broer en nog één of twee onbelangrijke mensen. Toen Hij door de tegenstand van Zijn vijanden in uiterste ellende was komen te verkeren, was Hij tenslotte genoodzaakt Zijn geboorteland te verlaten. In werkelijkheid verbanden zij Hem, opdat Hij zou worden verpletterd en vernietigd, en er geen spoor van Hem zou overblijven.⁸²²

Hij bereikte “het gebied van het heilige Land”. Zijn vijanden waren van mening dat “zijn verbanning tot zijn vernietiging en ondergang zou leiden”. Het leek hen onmogelijk, dat iemand die uit zijn geboorteland was verbannen, beroofd van zijn rechten, en aan alle kanten verdrukt, aan verdelging kon ontsnappen:

Maar Abraham hield stand en legde buitengewone vastberadenheid aan de dag; en God maakte deze verbanning tot Zijn eeuwig sieraad, omdat Hij de eenheid Gods vestigde onder een polytheïstische generatie. Door deze verbanning kwamen de nakomelingen van Abraham tot vooruitgang en werd hun het heilige Land gegeven. Dit had tot gevolg dat de leringen van Abraham werden verbreid, er een Jakob onder Zijn nakomelingen verscheen en een Jozef die heerser in Egypte werd. Ten gevolge van Zijn verbanning werden er uit Zijn nageslacht een Mozes en een wezen als Christus geopenbaard en vond men Hagar, uit wie Ismaël werd geboren, van wie Mohammed één van de nakomelingen was. Ten gevolge van Zijn verbanning verscheen de Báb uit Zijn nageslacht,⁸²³ en bevonden de profeten van Israël zich onder de nakomelingen van Abraham. En zo zal het eeuwig doorgaan. Ten slotte kwamen ten gevolge van Zijn verbanning heel Europa en het grootste gedeelte van Azië onder de beschermende schaduw van de God van Israël. Zie door wat voor een kracht iemand die uit Zijn land was gevlucht, in staat werd gesteld om zo'n familie te stichten, zo'n geloof te vestigen en zulke leringen te verkondigen.⁸²⁴

“Is er iemand die kan zeggen dat dit alles toevallig gebeurde?”, vraagt ‘Abdu’l-Bahá en vervolgens “Wij moeten rechtvaardig zijn - was deze man een opvoeder of niet?”. Ten slotte concludeert hij: “Zie wat een volmaakte opvoeder Abraham was!”.⁸²⁵

Hij vertelt dat het een bijzondere zegening is dat uit de afstammelingen van Abraham alle profeten van de kinderen Israëls gekomen zijn. Dit is een zegening die God aan dit geslacht heeft verleend: aan Mozes uit Zijn vader en moeder, aan Christus uit de lijn van Zijn moeder, ook aan Mohammed en de Báb en aan alle Profeten en de heilige manifestaties Israëls.

822 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 17. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 291-302.

823 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 18 (De Báb is een afstammeling van Mohammed).

824 Idem, p. 17-18.

825 Idem, p. 18.

De gezegende Schoonheid [Bahá'u'lláh]⁸²⁶ is eveneens een rechtstreekse afstammeling van Abraham, want Abraham had behalve Ismaël en Izaäk nog andere zonen die in die dagen naar Perzië en Afghanistan trokken en de Gezegende Schoonheid is een van hun afstammelingen.⁸²⁷

Volgens de Bahá'í-geschriften verkondigt Abraham, tegen de gevestigde orde van zijn tijd in, het bestaan van één God die boven de natuur staat en die een God is van alle mensen op aarde. Deze gedachten hebben, via de joodse profeten, in de loop van de geschiedenis ook effect gehad op de Griekse filosofen. 'Abdu'l-Bahá schrijft:

...dat Socrates naar Palestina en Syrië reisde⁸²⁸ en dàar, van mensen die bekend waren met de dingen van God, zekere geestelijke waarheden verwierf, zodat hij toen hij terugkeerde naar Griekenland twee geloofsovertuigingen verkondigde; ten eerste de eenheid van God en ten tweede de onsterfelijkheid van de ziel na haar scheiding van het lichaam; dat deze begrippen, zo vreemd aan hun denkbelden, een grote beroering opwekten onder de Grieken, totdat zij hem tenslotte vergif toedienden en hem doodden. ...want de Grieken geloofden in vele goden en Socrates stelde het feit vast, dat God één is wat duidelijk in strijd was met het Griekse geloof. De Stichter van het monotheïsme was Abraham, de oorsprong van dit begrip ligt bij Hem, en dit geloof was gangbaar bij de kinderen Israëls, zelfs ten tijde van Socrates. Het bovenstaande kan echter niet in de joodse geschiedenis worden gevonden, er zijn veel feiten die niet zijn opgenomen in de joodse geschiedenis.⁸²⁹

Op een ander plaats zegt 'Abdu'l-Bahá dat Socrates, zonder enige twijfel, deze waarheden ontleende “aan de Joodse wijzen waarmee hij in contact was getreden”. Ook “Hippocrates en andere Griekse filosofen bezochten Palestina en deden hun wijsheid op bij de Joodse profeten”, ze bestudeerden “de beginselen van de ethiek en de zedenleer, en keerden naar hun land terug met een schat aan wijsheden die Griekenland roem bezorgden”.⁸³⁰

Na Abraham kwam Mozes, de grote wetgever, “Hij die met God sprak”.⁸³¹ Hij hernieuwde het goddelijk verbond met het joodse volk en bevrijdde de Israëlieten uit hun slavernij onder de Egyptische farao's. Bahá'u'lláh verwijst

---

826 Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 99 (Hij schrijft dat: Bahá'u'lláh “stamde aan de ene kant af van Abraham (de Vader van de gelovigen) door zijn vrouw Ketûra en aan de andere kant van Zoroaster alsmede van Yazdigird, de laatste koning van de Sásaníyán dynastie. Hij was bovendien een nakomeling van Isaï en behoorde via Zijn vader, Mírzá 'Abbás, beter bekend als Mírzá Buzurg - een edelman, die in nauwe relatie stond met de ministeriële kringen aan het hof van Fath-'Alí Sháh - tot de oudste en aanzienlijkste families van Mázindarán”). Zie ook: Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 473.

827 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 186.

828 Volgens 'Abdu'l-Bahá bezocht ook de beroemde Griekse filosoof Socrates [geboren in 469 voor Christus] het Heilige Land, hoewel men algemeen aanneemt dat hij Athene nooit zou hebben verlaten. Zie: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 301 en 374.

829 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selection of the writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, p. 59.

830 'Abdu'l-Bahá, (1976), *Bahá'í World Faith*, US, p. 271-272. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 374-375 en <http://reference.bahai.org/en/t/c/BWF/bwf-17.html#pg271> (geraadpleegd op 3 juli 2011).

831 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 40.

naar de voorspellingen over en de gebeurtenissen rondom de geboorte van Mozes, als heraut van zijn komst, zowel bij zijn eigen volk als daarbuiten:

De waarzeggers van Zijn tijd waarschuwdens Farao met deze woorden: “Een ster is opgekomen aan de hemel en zie! Zij voorspelt de ontvangst van een Kind dat uw lot en het lot van uw volk in Zijn hand houdt.” Eveneens verscheen er een wijze die, in de duisternis van de nacht, een boodschap van vreugde bracht aan het volk van Israël, en daarmee vertroosting aan hun ziel en zekerheid aan hun hart gaf. Hiervan leggen de optekeningen in de heilige boeken getuigenis af. Zouden alle bijzonderheden worden vermeld, dan zou deze brief aangroeien tot een boek.⁸³²

In de Bahá’í-geschriften wordt Mozes door de centrale figuren verder onder andere beschreven als: “die gezegende Boom = شجرة طيبة”,⁸³³ “het vuur van die heilige Boom = نار سدره ربانيه”,⁸³⁴ “Mozes..., zoon van Imrán, één der verheven Profeten en auteur van een goddelijk geopenbaard Boek = موسی بن عمران یکی از انبیا معظم و صاحب کتاب”.⁸³⁵ Bahá’u’lláh benadrukt de rang van Mozes en zijn openbaring en de moeilijkheden waarin hij verkeerde:

En toen Zijn dagen beëindigd waren [Abraham], kwam Mozes. Gewapend met de staf van hemelse heerschappij, getooid met de blanke hand van goddelijke kennis, en komend uit de Paran van Gods liefde, hanteerde Hij de slang van macht en eeuwigdurende majesteit en bescheen de wereld vanuit de Sinaï van licht. Hij riep alle volkeren en geslachten der aarde op tot het Koninkrijk van eeuwigheid en noodde hen deel te hebben aan de vrucht van de boom van waar geloof. U^[836] bent voorzeker op de hoogte van de heftige tegenstand van Farao en zijn volk, en van de stenen van nutteloze verbeelding die de handen der ongelovigen naar die gezegende Boom wierpen. Zozeer, dat Farao en zijn volk tenslotte alles in het werk stelden om met de wateren van bedrog en verloochening het vuur van die heilige Boom te blussen, met voorbijzien van het feit, dat geen aards water de vlam van goddelijke wijsheid kan blussen noch sterfelijke rukwinden de lamp van eeuwige heerschappij kunnen doven. Neen, veeleer kan zulk water de vlam nog feller doen branden en de rukwinden het behoud van de lamp slechts veilig stellen....⁸³⁷

Hij gaat verder over de omstandigheden waaronder Mozes, “zoon van Imrán”, en auteur van “een goddelijk geopenbaard Boek” tot één der “verheven Profeten” werd verheven:

Terwijl Hij in Zijn jonge jaren, voordat Hij tot Zijn opdracht werd geroepen, op een dag over de markt liep, zag Hij twee mannen die aan het vechten waren. Eén van hen riep de hulp van Mozes in tegen zijn opponent. Waarop Mozes tussenbeide kwam en de laatste dood sloeg. Hiervan getuigt hetgeen in het heilige Boek is opgetekend. ...Het

832 Idem, p. 40.

833 Idem, p. 13.

834 Idem, p. 13.

835 Idem, p. 35.

836 Met “U” wordt bedoeld een oom van moederszijde van de Báb, Hájí Mirzá Siyyid Muhammed, die aan Bahá’u’lláh vragen stelde over de claim van de Báb, zijn neef. Zie ook: Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 5.

837 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 13.

gerucht van dit voorval verspreidde zich door de hele stad en Mozes was zeer bevreesd, waarvan de tekst van het Boek getuigt. En...ging Hij weg uit de stad en verbleef in Midian^[838]...Bij Zijn terugkeer kwam Mozes in de heilige vallei, gelegen in de Sinaï woestijn en daar zag Hij de verschijning van de Koning van heerlijkheid vanaf de “Boom die noch tot het Oosten noch tot het Westen behoort”. Daar hoorde Hij de zielsontroerende Stem van de Geest, sprekend vanuit het aangestoken Vuur, Hem opdragend over Farao’sche zielen het licht van goddelijke leiding uit te storten; zodat Hij, hen bevrijdend uit de schaduwen van de vallei van eigenliefde en begeerte, hen in staat mocht stellen de weiden van hemelse vreugde te bereiken, en hen met de Salsibil van zelfverloochening verlossend uit de verbijstering van veraf zijn, doen binnengaan in de vredige stad van goddelijke tegenwoordigheid.⁸³⁹

‘Abdu’l-Bahá licht de situatie toe, waarin Mozes is grootgebracht en wat hij desondanks met zijn leer heeft bereikt. “Oppervlakkig gezien was hij een man die in een tiranniek gezin was grootgebracht”, die “onder de mensen bekend stond als iemand die een moord had begaan en schaapherder was geworden”:

Door de regering en het volk van de Farao werd Hij zeer gehaat en verafschuwde. Een man als deze bevrijdde een groot volk uit de ketenen van gevangenschap, maakte het tevreden, voerde het weg uit Egypte en leidde het naar het heilige Land. Dit volk werd uit de diepten van vernedering opgeheven en tot grote roem gebracht. ...het behoorde tot de meest onwetenden der volkeren, het werd het meest wijze volk. Als gevolg van de wetten die Mozes het gaf, verwierf het zich een ereplaats onder alle volkeren en verspreidde zijn faam zich naar alle landen, ja, zozeer dat, als men in de omliggende landen iemand wilde prijzen, men zei, ‘Hij komt stellig uit Israël’. Mozes stelde wetten en verordeningen in, waardoor het volk van Israël werd geboren en het in die tijd naar de hoogst mogelijke graad van beschaving werd geleid.⁸⁴⁰

Zoals ‘Abdu’l-Bahá eerder heeft gezegd bereikte het volk van Israël, als gevolg van de leer van Mozes, een zodanig hoge ontwikkeling, dat de Griekse wijsgeren naar de geleerden van Israël kwamen om kennis te vergaren. Hij stelt vervolgens de vraag: Hoe kan iemand “die stotterde”, die in het “huis van de Farao was grootgebracht”, die onder de mensen “als moordenaar bekend stond”, die zich “uit angst lange tijd verborgen had gehouden” en die “schaapherder geworden was” - zo’n grote zaak vestigen, terwijl de meest wijze filosofen ter wereld nog niet één duizendste deel van deze invloed ten toon hebben gespreid? Dit is met recht een wonder, concludeert hij:

Materialistische filosofen, Griekse denkers en de grote mannen van Rome werden in de wereld beroemd, hoewel elk van hen zich maar op één tak van wetenschap had toegelegd. Zo werden Galenus en

---

838 Een stad en een gebied aan de Rode Zee, zuidoostelijk van de Sinaï, bewoond door de nakomelingen van Midian, zoon van Abraham en Keturah [Qur’án, surah 7,83]. Toen Mozes uit Egypte vluchtte omdat hij een Egyptenaar gedood had, kwam hij bij een Midianietische stam. Hij ontmoette daar Zippora, de dochter van Jethro (priester van Midian) en trouwde haar. Zie ook:

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/393555/Moses/12588/Moses-in-Midian> en http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070821201045_Woordenlijst.pdf (geraadpleegd op 22 augustus 2011).

839 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 35-36.

840 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 19.

Hippocrates beroemd in de geneeskunde, Aristoteles in de logica en het beredeneren en Plato in de ethiek en de theologie. Hoe kon een schaapherder zich al die kennis verwerven? ...Hoe wonderschoon werd Hij niet door een bovennatuurlijke kracht geleid - ondanks Zijn slechte reputatie - bij het vestigen van Zijn grote verordeningen en wetten!⁸⁴¹

‘Abdu’l-Bahá beredeneert wat de rol van Mozes is geweest in de menselijke beschaving en bij het toenemen van kennis, terwijl de kinderen van Israëel vierhonderd jaar “in slavernij en gevangenschap in het land van Egypte” waren en zegt:

Hoewel Hij slechts een schaapherder was, werd er door de kracht van het geloof zulk een majesteit, zulk een pracht en daadkracht in Hem zichtbaar, dat Zijn invloed tot op heden merkbaar is. Zijn profeetschap werd door het hele land erkend en de wet van Zijn Woord werd verheven tot de grondwet van de natiën. Deze unieke persoonlijkheid bevrijdde geheel alleen de kinderen van Israëel uit hun knechtschap door de kracht van de religieuze training en discipline. Hij leidde hen naar het Heilige Land en stichtte daar een schitterende, duurzame beschaving die grote vermaardheid kreeg en de mensen de hoogste graad van eer en glorie bracht. ...Hij vervulde hen met vooruitstrevende en loffelijke eigenschappen. Zij bleken beschaafde mensen te zijn die gevoel hadden voor opvoeding en onderwijs. Hun filosofie werd beroemd; hun nijverheidsproducten werden door alle landen hoog gewaardeerd. Op alle gebieden waarop een volk vooruitstrevend kan zijn, verwierven zij aanzien.⁸⁴²

Als antwoord op een vraag betreffende de toekomst van de joden verwijst Shoghi Effendi naar ‘Abdu’l-Bahá, die met nadruk heeft verklaard dat zij zeker een grote spirituele toekomst tegemoet gaan.⁸⁴³

4.2.2 Jezus

Oppervlakkig gezien was Jezus van Nazareth, de zoon van een eenvoudige timmerman. Hij was verstoken van aardse bezittingen en verkeerde te midden van onbeduidende mensen.

Ondanks zijn liefdevolle leringen en het feit dat hij als persoon vriendelijk en zachtmoedig was, werd hij door velen in zijn tijd veracht en vervolgd, zodat hij gedwongen was om als een zwerver te leven en moest hij van plaats naar plaats trekken om zijn leer te verkondigen om de mensen voor te bereiden op de komst van het koninkrijk. Bahá'u'lláh zegt:

Bedenk hoe Jezus, de Geest van God, ondanks Zijn buitengewone zachtmoedigheid en volkomen teerhartigheid, door Zijn vijanden werd behandeld. Zo meedogenloos was het verzet waar Hij, de Essentie van het Bestaan en Heer van het zichtbare en onzichtbare, tegenover stond, dat Hij nergens Zijn hoofd kon neerleggen. Hij zwierf voortdurend van de ene plaats naar de andere, verstoken van een vaste woonplaats.⁸⁴⁴

---

841 Idem, p. 19-20.

842 ‘Abdu’l-Bahá, (1976), *Bahá’i World Faith*, US, p. 271-272; Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 374-375 en <http://reference.bahai.org/en/t/c/BWF/bwf-17.html#pg271> (geraadpleegd op 3 juli 2011).

843 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’i reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 500.

844 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 39.

In de Bahá'í-geschriften wordt Jezus door de centrale figuren verder onder andere beschreven als: “Die de Dagster was aan de hemel van goddelijke Openbaring = ”آن خورشید سما معانی”,⁸⁴⁵ “Jezus, Zoon van Maria = ”عیسی بن مریم”,⁸⁴⁶ “de Dagster van de schoonheid van Jezus = ”شمس جمال عیسی”,⁸⁴⁷ “de Manifestatie Gods = ”ظهور الهی”,⁸⁴⁸ “de Zon van Christus = ”شمس مسیحائی”,⁸⁴⁹ “de Zon der Waarheid = ”شمس حقیقت”,⁸⁵⁰ en “een ware opvoeder van de wereld der mensheid = ”مربی حقیقی عالم انسانی”.⁸⁵¹

Bahá'u'lláh verwijst naar de verhevenheid van de rang van Jezus en zijn openbaring, de innerlijke rijkdom en de werkelijke betekenis daarvan, onder de moeilijke omstandigheden waarin hij verkeerde:

Jezus, Zoon van Maria, sprak op een dag in de trant van de Heilige Geest, woorden zoals deze: “O mensen! Het voedsel waarmee Ik mijn honger stil is het gras van het veld. Mijn bed is het stof, Mijn lamp in de nacht het licht van de maan en Mijn voeten zijn Mijn ros. Zie, wie is er op aarde rijker dan Ik?” Bij de rechtvaardigheid Gods! Duizenden schatten omringen deze armoede en ontelbare koninkrijken van heerlijkheid smachten naar zulk een vernedering!⁸⁵²

Bahá'u'lláh legt uit: “Met “rijkdom” wordt derhalve bedoeld onafhankelijkheid van alles buiten God...”⁸⁵³ daardoor en doordat “Hij naar de uiterlijke schijn ontbloot was van alle macht” had Jezus de “innerlijke goddelijke macht die alles wat in de hemel en op aarde is, omvat”⁸⁵⁴ en hij gaat verder met:

Denk ook aan de dag waarop de Joden, die Jezus, Zoon van Maria, omringden, er bij Hem op aandrongen om te bekennen dat Hij er aanspraak op maakte de Messias te zijn en Gods Profeet, zodat zij Hem tot een ongelovige konden verklaren en ter dood veroordelen. Toen leidden zij Hem, Die de Dagster was aan de hemel van goddelijke Openbaring, weg naar Pilatus en Kajafas, die de voornaamste schriftgeleerde was van die tijd. De hogepriesters waren allen in het paleis samengekomen, evenals een menigte mensen die samengestroomd waren om getuige te zijn van Zijn lijden en om Hem te bespotten en te krenken. Ofschoon zij Hem herhaaldelijk ondervroegen, in de hoop dat Hij Zijn aanspraak zou bekennen, bleef Jezus toch kalm en sprak niet. Tenslotte stond een door God vervloekte op, en, Jezus naderend, bezwoer hij Hem: “Hebt gij niet beweerd de goddelijke Messias te zijn? Hebt gij niet gezegd: Ik ben de Koning der Koningen, Mijn woord is het Woord van God en Ik ben de verbreker van de Sabbat?”. Daarop hief Jezus Zijn hoofd op en zeide: “Ziet gij niet de Zoon des Mensen, gezeten aan de rechterhand van kracht en macht”? Dit waren Zijn woorden en toch, overweeg hoe Hij naar de uiterlijke schijn ontbloot was van alle macht behalve die innerlijke goddelijke macht die alles wat in de hemel en op aarde is, omvat. Hoe kan ik alles

845 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 77.

846 Idem, p. 20.

847 Idem, p. 54.

848 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 132.

849 Idem, p. 22.

850 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selection of the writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, p. 49.

851 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 22.

852 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 77.

853 Idem, p. 77.

854 Idem, p. 78.

verhalen wat Hem overkwam, nadat Hij deze woorden had gesproken?
Hoe zal Ik hun gruwelijke gedrag jegens Hem beschrijven?...⁸⁵⁵

Dit terwijl, rond zijn tijd, de mensen smeekten om de komst van een verlosser en keken naar de verwezenlijking van de tekenen en voorspellingen in de heilige boeken. Omdat deze meestal symbolisch zijn en niet letterlijk bedoeld, hebben zij hem niet herkend. Daarom spreekt Bahá'u'lláh daarover en vermaant:

Denk aan degenen die de Geest [Jezus] hebben verworpen toen Hij met duidelijke heerschappij tot hen kwam. Hoe talrijk waren de farizeeërs die zichzelf in Zijn naam in de synagogen hadden afgezonderd, weeklagend over het van Hem gescheiden zijn, en toch, toen de deuren van hereniging wijd geopend werden en het goddelijke Licht overvloedig vanuit de Dageraad van schoonheid scheen, geloofden zij niet in God, de Verhevene, de Machtige. Zij slaagden er niet in Zijn tegenwoordigheid te bereiken, niettegenstaande Zijn komst hun in het Boek Jesaja evenals in de Boeken van de Profeten en Boodschappers was beloofd. Geen van hen keerde zijn gelaat naar de Dageraad van goddelijke milddadigheid behalve degenen die verstoken waren van enige macht onder de mensen. En toch, vandaag beroemt ieder mens, bekleed met macht en soevereiniteit, zich op Zijn Naam. Herinnert u bovendien degene die Jezus ter dood veroordeelde. Hij was de meest geleerde van zijn tijd in zijn eigen land, terwijl hij die slechts een visser was in Hem geloofde. Hoedt u en behoort tot hen die deze waarschuwing ter harte nemen.⁸⁵⁶

‘Abdu’l-Bahá vertelt dat Christus zei: ‘Ik ben geboren uit de heilige Geest’. Hoewel het voor de christenen nu gemakkelijk is om deze verklaring te geloven, was het in die tijd heel moeilijk. Volgens de tekst van het *Evangelie* zeiden de farizeeën, ‘Is dit niet de zoon van Jozef van Nazareth die wij kennen? Hoe kan hij daarom zeggen: Ik kwam uit de hemel?’ In het kort, deze man, die duidelijk, en in de ogen van allen, van lage afkomst was, stond met zo’n macht op “dat Hij een godsdienst die vijftienhonderd jaar had bestaan, afschafte, in een tijd dat de geringste afwijking daarvan de overtreder aan gevaar of dood blootstelde”. In de dagen van Christus waren bovendien de algemene moraal en de toestand van de Israëlieten volkomen verward en corrupt geworden, en was Israël in een toestand van de diepste vernedering, ellende en slavernij vervallen. Er was een tijd dat zij gevangengenomen waren door de Chaldeeën en Perzen, dan weer werden zij aan slavernij onderworpen door de Assyriërs, vervolgens werden zij de onderdanen en vazallen van de Grieken en ten slotte werden zij overheerst en veracht door de Romeinen.⁸⁵⁷

Deze jonge man, Christus, bijgestaan door een bovennatuurlijke kracht, schafte de oude mozaïsche Wet af, verbeterde de openbare zeden en legde nogmaals het fundament voor blijvende roem voor de Israëlieten. Bovendien bracht Hij de mensheid de blijde tijding van universele vrede en verspreidde leringen die niet alleen voor Israël

855 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 77-78.

856 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 10-11.

857 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 21.

waren bestemd, maar bedoeld waren voor het geluk van het hele mensenras.⁸⁵⁸

‘Abdu’l-Bahá zegt verder dat degenen die het eerste ernaar streefden om hem uit de weg te ruimen, de Israëlieten waren, zijn eigen verwanten. Uiterlijk gezien hadden ze hem overwonnen en hem de verschrikkelijkste smart bezorgd:

Maar Christus, naar het scheen in de diepste ellende en smart, verkondigde: ‘Deze Zon zal stralen, dit Licht zal schijnen, mijn genade zal de wereld omgeven en al mijn vijanden zullen vernederd worden’. En zo Hij zei, zo geschiedde, want geen der koningen op aarde heeft Hem kunnen weerstaan. Neen, al hun standaarden zijn omvergeworpen, terwijl de banier van die Verdrukte naar het zenit is geheven. Maar dit is in tegenstelling tot alle regels van het menselijk verstand. Dan wordt het zonneklaar dat dit glorieus Wezen een waar opvoeder van de wereld der mensheid was en dat Hij door goddelijke kracht werd bijgestaan en bekrachtigd.⁸⁵⁹

Hij legt uit dat toen Christus twintig eeuwen geleden verscheen, de joden met verlangen zijn komst hadden afgewacht en iedere dag met tranen in de ogen gebeden: “O God, verhaast de Openbaring van de Messias”. Toen “de Zon van Waarheid” echter opkwam, loochenden zij hem, stonden met de grootste vijandigheid tegen hem op, en tenslotte kruisigden zij “deze goddelijke Geest, het Woord Gods en noemden Hem Beëlzebub, de boze”, zoals in het *Evangelie* beschreven is. De reden hiervoor was, dat zij zeiden:

De Openbaring van Christus zal, volgens de duidelijke tekst van de Thora, worden bevestigd door bepaalde tekenen; zolang deze tekenen niet zijn verschenen, is een ieder die verklaart een Messias te zijn, een bedrieger. Een van deze tekenen is, dat de Messias van een onbekende plaats zal komen. Wij allen kennen het huis van deze man in Nazareth en kan er iets goeds uit Nazareth komen? Het tweede teken is, dat Hij met een ijzeren staf zal heersen. Dit betekent, dat Hij het zwaard zal dragen, doch deze Messias heeft zelfs geen houten staf. Een andere voorwaarde en teken is, dat Hij op de troon van David moet zitten en Davids heerschappij moet bevestigen. Maar deze man heeft geen troon, ja zelfs niet een mat om op te zitten. Een andere voorwaarde is dat Hij de wetten van de Thora zal verbreiden, maar integendeel, deze man heeft wetten afgeschaft en heeft zelfs de sabbat verbroken, ofschoon duidelijk in de Thora staat vermeld, dat wie aanspraak maakt op de rang van Profeet en wonderen verricht en de sabbat verbreekt, ter dood moet worden gebracht. Een ander teken is, dat tijdens zijn bewind gerechtigheid zo ver doorgedrongen zal zijn, dat rechtschapenheid en goede daden uit de wereld van de mens zich tot de dierenwereld zullen uitstrekken: de slang en de muis zullen samen een hol delen, de adelaar en de patrijs één nest, de leeuw en de gazelle zullen in één weide wonen en de wolf en de geit zullen uit één bron drinken. Toch zijn ongerechtigheid en tirannie in Zijn tijd zo toegenomen, dat zij Hem hebben gekruisigd. Een andere voorwaarde is, dat in de dagen van de Messias de Joden voorspoed zullen genieten en over alle volkeren der wereld zullen zegevieren, maar nu leven ze in uiterste vernedering en

---

⁸⁵⁸ Idem, p. 21.

⁸⁵⁹ Idem, p. 21-22.

knechtschap in het Romeinse Keizerrijk. Hoe kan dit dan de Messias zijn, die beloofd is in de Thora?.⁸⁶⁰

Zo verzetten zij zich tegen “de Zon der Waarheid, ofschoon Hij inderdaad de Geest Gods was”, die in de Thora was beloofd. Daar zij de juiste uitleg van de tekenen niet wisten, kruisigden zij het “Woord Gods”. De bahá’ís menen, dat de vermelde tekenen wel werkelijkheid zijn geworden in de heerschappij van Christus, hoewel niet in de zin als de joden hadden begrepen, daar de beschrijving in de Thora zinnebeeldig is. Eén der tekenen is bijvoorbeeld soevereiniteit, waarvan in de Bahá’i-geschriften staat:

dat de soevereiniteit van Christus een hemelse, goddelijke, eeuwigdurende soevereiniteit is en geen Napoleontische heerschappij, die na korte tijd verdwijnt. Immers, deze soevereiniteit van Christus werd bijna tweeduizend jaar geleden gesticht, toch duurt zij nog voort en zal dit heilige Wezen tot in alle eeuwigheid op een eeuwigdurende troon zetelen.⁸⁶¹

Want Jezus was, volgens ‘Abdu’l-Bahá, het geestelijke brandpunt:

Overdenk de Geest [Jezus]: omdat Hij het brandpunt van geestkracht was, de bron van goddelijke milddadigheden en ofschoon Hij in het begin slechts enkele mensen om zich heen verzamelde, was Hij vanwege de albeheersende kracht die Hij had, later in staat alle onderscheidende sekten te verenigen binnen het beschuttende tabernakel van het Christendom. Vergelijk het heden met het verleden en zie hoe groot het verschil is; zo kunt gij waarheid en zekerheid bereiken.⁸⁶²

Aan deze punten wordt in de bahá’i-opvoeding aandacht besteed en benadrukt wat de manifestaties van God hebben gedaan voor de eenheid en verandering van de wereld en het teweegbrengen van een nieuwe beschaving en ontwikkeling van de mensheid. Om dat hoge ideaal te realiseren, waren de manifestaties bereid een hoge prijs te betalen:

Dit is de reden waarom de universele Manifestaties van God Hun aangezicht laten zien aan de mens, ieder onheil en bitter leed verdragen en Hun leven geven als losprijs; dit is om juist deze mensen, de bereidstaanden, degenen die de mogelijkheden hebben, tot de dageraad van licht te maken en hun het leven dat nimmer vergaat te geven. Dit is het ware offer: de zelfopoffering, evenals Christus deed, als een losprijs voor het leven van de wereld.⁸⁶³

‘Abdu’l-Bahá vergelijkt het grote werk van Jezus met zaad dat een vruchtdragende boom geworden is, want “Hoe klein het zaadje in het begin ook is, toch wordt het tenslotte een machtige boom”:

Kijk niet naar het zaadje, kijk naar de boom, de bloesems, de bladeren en de vruchten ervan. Overweeg de dagen van Christus, toen alleen een

---

860 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selection of the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, p. 48-49.

861 Idem, p. 49-50.

862 Idem, p. 67-68.

863 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selection of the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, p. 69.

kleine groep Hem volgde; zie dan wat een machtige boom dat zaadje is geworden, en aanschouw de vruchten ervan.⁸⁶⁴

Hij zegt in een van zijn toespraken, dat toen Christus verscheen, hij zich in Jeruzalem openbaarde. Hij riep de mensen op tot “het Koninkrijk Gods”, noodde hen tot “het eeuwige Leven” en leerde hen menselijke volmaaktheden te verwerven:

Deze fonkelende Ster straalde het Licht van leiding uit en tenslotte offerde Hij Zijn leven voor de mensheid. Tijdens heel Zijn gezegende leven doorstond Hij onderdrukking en ontberingen, en ondanks dit alles waren de mensen Hem vijandig gezind! Zij verloochenden en verguisden Hem, zij mishandelden en vervloekten Hem. Hij werd onmenselijk behandeld en toch was Hij niettegenstaande dit alles de belichaming van erbarmen en van verheven goedheid en liefde. Hij hield van de gehele mensheid, maar men behandelde Hem als een vijand en was niet bij machte Hem te waarderen. Men hechtte geen waarde aan Zijn woorden en men werd niet verlicht door het vuur van Zijn liefde.⁸⁶⁵

‘Abdu’l-Bahá geeft aan dat Jezus het heilige en goddelijke licht was en dat zijn woorden het eeuwige leven in zich borgen. “Zijn hart was vervuld van liefde voor de gehele wereld, Zijn goedheid was voor elkeen bestemd - en toen men zich hiervan bewust werd kwam het berouw - maar toen was Hij reeds gekruisigd!”:

Vele jaren na Zijn hemelvaart begreep men pas wie Hij was, maar ten tijde van Zijn hemelvaart had Hij slechts een handjevol discipelen; slechts een betrekkelijk gering aantal volgelingen geloofde in Zijn voorschriften en leefde Zijn wetten na. De onwetenden zeiden ‘Wie is deze figuur? Hij heeft maar een paar volgelingen!’ Maar degenen die het begrepen zeiden: ‘Hij is de Zon, die zowel in het oosten als in het westen zal schijnen. Hij is de Manifestatie Gods die de wereld nieuw leven zal geven’.⁸⁶⁶

Hij benadrukt dat menselijke kracht niet bij machte is om de resultaten van de missie van Jezus te bereiken. Hoe kan één enkele persoon zonder hulp en steun het fundament leggen van zo’n nobel bouwwerk? Hij moet zich verlaten op de hulp van de geestelijke en goddelijke kracht om deze opdracht te kunnen vervullen:

Eén heilige Ziel schenkt leven aan de wereld der mensheid, verandert het aanzien van de aardbol, veroorzaakt de vooruitgang van het verstand, wekt zielen op, legt de grondslag voor een nieuw bestaan, vestigt nieuwe instellingen, ordent de wereld, brengt natiën en godsdiensten onder de schaduw van één standaard, bevrijdt de mens uit de wereld van onvolmaaktheden en ondeugden en inspireert hem met het verlangen naar en de behoefte aan natuurlijke en verworven volmaaktheden. Stellig zal alléén een goddelijke kracht zo’n groot werk kunnen volbrengen. Wij dienen dit met rechtvaardigheid te bezien, want dit is de taak van rechtvaardigheid.⁸⁶⁷

---

⁸⁶⁴ Idem, p. 87-88.

⁸⁶⁵ ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 131-132.

⁸⁶⁶ Idem, p. 132.

⁸⁶⁷ ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 15.

Zoals in het derde hoofdstuk is behandeld, moet volgens ‘Abdu’l-Bahá, een universele opvoeder tegelijkertijd een fysieke, menselijke en geestelijke opvoeder zijn en een bovennatuurlijke kracht bezitten, opdat hij de plaats kan innemen van een goddelijke leraar. Als hij die heilige kracht niet blijkt te bezitten, zal hij niet kunnen opvoeden, want als hij onvolmaakt zou zijn, hoe kan hij dan een volmaakte opvoeding geven? Als hij onwetend zou zijn, hoe kan hij anderen dan wijs maken? Als hij onrechtvaardig zou zijn, hoe kan hij anderen dan rechtvaardig maken? Als hij aards zou zijn, hoe kan hij anderen dan godvruchtig maken?⁸⁶⁸

Kan dit door menselijke kracht geschieden? Neen, in de naam van God! Christus, bijvoorbeeld, hief, alleen en eenzaam, de standaard van vrede en rechtvaardigheid, een werk waartoe geen der zegevierende regeringen met al hun legerscharen in staat was. Overweeg wat het lot was van zo vele en verschillende rijken en volkeren: het Romeinse Rijk, Frankrijk, Duitsland, Rusland, Engeland, enz., alle werden onder dezelfde tent samengebracht, dat wil zeggen, de komst van Christus bracht een eenheid tot stand onder deze verschillende landen, waarvan er enkele, onder de invloed van het Christendom, zo vereend raakten dat zij hun leven en bezittingen voor elkaar opgaven. Na de tijd van Constantijn, die de voorvechter van het Christendom was, brak er verdeeldheid onder hen uit. Het punt is dat Christus deze landen verenigde, maar regeringen na enige tijd de oorzaak van onenigheid werden. Wat ik zeggen wil, is dat Christus een Zaak hooghield die geen der koningen op aarde kon vestigen! Hij verenigde de verschillende godsdiensten en oude gebruiken. Overweeg welke grote verschillen er bestonden tussen Romeinen, Grieken, Syriërs, Egyptenaren, Feniciërs, Israëlieten en andere volken van Europa. Christus liet deze verschillen verdwijnen en werd de oorzaak van liefde tussen deze gemeenschappen. Hoewel na enige tijd regeringen deze eenheid vernietigden, was het werk van Christus volbracht.⁸⁶⁹

Zijn leer passeert de grenzen van zijn geboorteland, dringt in de hele wereld door, zegt ‘Abdu’l-Bahá op een andere plaats en het bereikt de gehele mensheid, zowel in het Oosten als in het Westen:

ofschoon de Zon van Christus in het oosten opkwam, was de straling ervan in het westen zichtbaar, alwaar de pracht van Zijn heerlijkheid duidelijker werd gezien. Het goddelijke licht van Zijn Leer scheen met grotere kracht in de westerse wereld, waar het sneller voortgang maakte dan in Zijn geboorteland.⁸⁷⁰

Het *Evangelie* was het middel ter verspreiding van zijn zaak, waarover Bahá’u’lláh in de volgende bewoordingen spreekt:

Dit zijn de melodieuze, gezongen door Jezus, Zoon van Maria, in woorden van majestueuze macht in de Ridván [Paradijs] van het

---

⁸⁶⁸ Idem, p. 16.

⁸⁶⁹ ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 15-16. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selection of the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, p. 67-68.

⁸⁷⁰ ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 22-23.

Evangelie, daarbij de tekenen openbarend die de komst van de Manifestatie nà Hem moesten aankondigen.⁸⁷¹

‘Abdu’l-Bahá zegt over de verhevenheid van het *Evangelie* en de diepgaande betekenis van haar woorden:

Kijkt naar het *Evangelie* van Christus en ziet hoe prachtig het is! Toch zijn, zelfs in deze tijd, de mensen niet in staat de onschatbare schoonheid ervan te begrijpen en worden zijn woorden van wijsheid verkeerd uitgelegd.⁸⁷²

Hij spreekt op 10 september 1911, de eerste zondag na zijn aankomst in Engeland, in de “City Tempel” de mensen toe, op speciaal verzoek van de pastor, dominee R. J. Campbell. Voor hij de kerk weer verlaat, schrijft hij in de oude *Bijbel*, die al door generaties van predikanten werd gebruikt, de volgende woorden: ‘Dit boek is het heilige boek van God, van hemelse inspiratie. Het is de *Bijbel* van verlossing, het nobele *Evangelie*. Het is het mysterie van het koninkrijk en zijn licht. Het is de goddelijke genade, het teken van de begeleiding door God’.⁸⁷³

‘Abdu’l-Bahá stimuleert het lezen van en het zich verdiepen in de *Bijbel*. Bij een groot aantal bijeenkomsten geeft hij uitleg over verschillende passages en dikwijls schriftelijk antwoord op de hem gestelde vragen, zoals: ‘Gij hebt geschreven dat gij de *Bijbel* liefhebt. Ongetwijfeld, zouden de gelovigen van de Genadevolle de waarde van de *Bijbel* moeten weten ...’.⁸⁷⁴

Hij stelt bij een andere gelegenheid het aantonen van de ware betekenis van de *Bijbel* centraal: ‘Ik smeeek God dat gij, door de bekrachtiging en de hulp van de Enig Ware, de grootste welsprekendheid, bekwaamheid en vaardigheid in het onderwijzen van de ware betekenis van de *Bijbel* moogt tonen’.⁸⁷⁵

Shoghi Effendi noemt de relatie tussen Christus en Bahá’u’lláh, die beschreven wordt in het laatste boek van George Townshend,⁸⁷⁶ verhelderend. Dit boek, dat “Christus en Bahá’u’lláh”⁸⁷⁷ heet, maakt ook duidelijk ‘hoe de bahá’is werken voor de vestiging van het Koninkrijk van God, waar christenen op wachten’.⁸⁷⁸ Verder zegt hij ‘de bahá’is zijn vurige

871 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 20.

872 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 53.

873 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *‘Abdu’l-Bahá in London*, UK, p. 17-18. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *New keys to the book of Revelation, Compiled by Moffett, R.J.*, New Delhi, India, p. VII (Words of ‘Abdu’l-Bahá about the Holy Bible).

874 ‘Abdu’l-Bahá, (1909), *Tablets of ‘Abdu’l-Bahá*, vol. 1, Chicago, p. 139.

875 ‘Abdu’l-Bahá, (1919), *Tablets of ‘Abdu’l-Bahá*, vol. 2, Chicago, p. 154.

876 George Townshend(1876-1957): is vele jaren kanunnik geweest aan de kathedraal van Sint Patrick in Dublin. Hij werd bahá’í, en wel op gedegen christelijke gronden. Met zijn boek opent hij de deur voor anderen die zich afvragen wat er met onze tijd aan de hand is. Zie: https://docs.google.com/Doc?id=dxdmq6m_144gcg6nd (geraadpleegd op 27 juni 2011).

877 Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá’u’lláh*, Den Haag. (Op de achterzijde van het boek staat: “Alle grote godsdiensten verwachten de komst van de Vorst van het Koninkrijk van Vrede en Gerechtigheid. Zijn komst zal de mensheid de zo verlangde eenheid brengen. Terwijl wij zien dat de aarde ondersteboven wordt gekeerd, beseffen niet allen wat dat betekent: dat die voorspelde Vredesvorst het wereldgebeuren reeds beheerst! De schrijver van dit boek toont met bijbelse gegevens aan, dat Bahá’u’lláh en Jezus Christus in wezen identiek zijn, ook al verschillen Zij in naam”). Zie ook: https://docs.google.com/Doc?id=dxdmq6m_144gcg6nd (geraadpleegd op 27 juni 2011).

878 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 474.

gelovigen in Christus⁸⁷⁹ en roept de bahá'ís in het Westen eveneens op om te streven naar een betere kennis en begrip van de Islam. Hij vindt dat die kennis een essentiële achtergrond is voor een beter begrip.⁸⁸⁰

4.2.3 Mohammed

Een leraar zal in zijn lessen rekening houden met de voorkennis van zijn leerlingen en hun omstandigheden, zoals onder andere hun bevattingsvermogen en opvoeding. Goddelijke leraren zullen zich ook aanpassen aan het volk, waaraan zij hun boodschap willen brengen. Zo zullen zij rekening houden met plaats en tijd gebonden aspecten, die voor het grootste deel de verschillen verklaren tussen de manier waarop onder andere Abraham, Mozes, Christus, Mohammed en Bahá'u'lláh hun leringen hebben verkondigd. Daarom heeft bijvoorbeeld Mohammed de Arabische volkeren op een andere wijze benaderd en aangesproken dan Christus het Joodse volk.

In de Bahá'í-geschriften staat veel over Mohammed en de situatie van zijn tijd geschreven:

Mohammed verscheen op het Arabische schiereiland in de Hijáz^[881] woestijn, wat een troesteloze, onvruchtbare woestenij was, zandig en onbewoond. Sommige gedeelten, zoals Mekka en Medina, zijn buitengewoon heet; de mensen zijn nomaden met de zeden en gewoonten van de woestijnbewoner en zijn geheel verstoken van opvoeding en wetenschap.⁸⁸²

In deze geschriften wordt Mohammed door de centrale figuren onder andere beschreven als: “de Boodschapper van God = رسول الله”,⁸⁸³ “de schoonheid van de Boodschapper Mohammed = جمال محمدی”,⁸⁸⁴ “de Zon der Profeten = شمس نبوت”,⁸⁸⁵ “dit goddelijke Hemellicht = شمس هویت”,⁸⁸⁶ “de Ongeziene, de Eeuwige, de goddelijke Kern, de Dagster van Mohammed = غیب ازلی وساذج هویت شمس”,⁸⁸⁷ “die weergaloze Schoonheid = جمال بیمثال”,⁸⁸⁸ “die Essentie van waarheidsliefde = آن جوهر صدق”,⁸⁸⁹ “die onsterfelijke Schoonheid = آن جمال ازلی”,⁸⁸⁹

879 Idem, p. 160.

880 Idem, p. 561.

881 Hijáz: In het Arabisch Al-Hijáz Hejaz, maar het wordt ook geschreven als Hedjaz en Hidjaz: Een gebied in het zuidwesten van Arabië, dat beschouwd kan worden als het heilige land van de Moslims, daar de heilige steden Medina en Mekka en vele andere plaatsen, verbonden met de geschiedenis van Mohammed, daarin liggen. Ontleend aan: http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070821201045_Woordenlijst.pdf en <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/259797/Hejaz> (geraadpleegd op 11 augustus 2011).

882 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 26. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 407-426; Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá'í Faith*, Oxford, p. 1-10 e.v.; Ghadimi, R.K., (1988), *Siyid-i-Rusul. His Holiness Muhammad. Islam and its branches*, Toronto, p. 1-15 e.v.; Derkse, R., (1988), *Islam: de onbegrepen religie*, Den Haag, p.25-57 e.v. en Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag p. 31-41.

883 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 112.

884 Idem, p. 28.

885 Idem, p. 33 en 79.

886 Idem, p. 41.

887 Idem, p. 79.

888 Idem, p. 86.

889 Idem, p. 93.

“de Heer van het bestaan = سيّد وجود”,⁸⁹⁰ “de schoonheid van de Koning van heerlijkheid = جمال سلطان جلال”,⁸⁹¹ en als “een volmaakte opvoeder = مربى كل”.⁸⁹² Bahá'u'lláh heeft tijdens zijn leven veel respect getoond voor Mohammed, voor de Islam en voor de *Koran*. Hij zegt over de rang van Mohammed “Zegen en vrede zij met Hem”⁸⁹³ en over de gevolgen van zijn komst uit “Mekka”:

Hij Die kwam om mensen te beschermen tegen datgene wat hen kwaad zou doen in de wereld hier beneden. Verheven, onmetelijk verheven is Zijn rang boven de verheerlijking door alle wezens en geheiligd boven de lof van de gehele schepping. Door Zijn komst werd het tabernakel van stabiliteit en orde opgericht in de gehele wereld en de vlag van kennis gehesen onder de volkeren. Mogen zegeningen ook rusten op Zijn verwanten en Zijn metgezellen door wie de standaard van de eenheid van God en van Zijn enig zijn werd opgericht en de banieren van hemelse triomf werden ontvouwd. Door hen werd de religie van God stevig gevestigd onder Zijn schepselen en Zijn naam verheerlijkt onder Zijn dienaren.⁸⁹⁴

Over zowel het bindende als het scheidende effect van het woord van God en over de kracht daarvan, schrijft Bahá'u'lláh met betrekking tot Mohammed, “de Dagster der Waarheid”: “Het volgende is een bewijs van de soevereiniteit door Mohammed... uitgeoefend. Hebt gij niet gehoord hoe Hij met één enkel vers licht scheidde van duisternis,...?” en “de gelovigen van de ongelovigen? ... Deze geopenbaarde woorden waren een zegen voor de rechtvaardigen...” maar “Ze waren een vloek voor de onrechtvaardigen...”. Hij voegt er aan toe:

Overweeg aan de andere kant de samenbindende kracht van Zijn Woord. Zie hoe zij,... zo sterk verenigd werden door hun trouw aan deze wonderbaarlijke en allesovertreffende Openbaring dat het scheen alsof zij uit dezelfde schoot waren voortgekomen. Zo groot is de bindende kracht van het Woord van God dat de harten verenigt van hen, die afstand hebben gedaan van alles buiten Hem.... Hoe talrijk zijn bovendien de volkeren van de verschillende geloven, met elkaar in strijd zijnde gezindten en tegengestelde temperamenten die, door de opwekkende geur van de goddelijke lente... zijn getooid met het nieuwe kleed van goddelijke Eenheid en hebben gedronken uit de beker van Zijn eenzijn!⁸⁹⁵

De zelfopoffering en verdraagzaamheid van Mohammed, “het Zegel der Profeten”, en het lijden dat hij te verduren heeft gehad, beschrijft Bahá'u'lláh als volgt:

Om deze reden riep Mohammed uit: “Geen Profeet van God is zoveel kwaad aangedaan als Mij is aangedaan”. En in de *Koran* zijn alle lasteringen en verwijten opgetekend die tegen Hem werden geuit, evenals alle smarten die Hij heeft geleden. Raadpleeg ze, opdat gij

---

890 Idem, p. 103.

891 Idem, p. 21.

892 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 28.

893 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 134.

894 Idem, p. 134.

895 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 66-67 en Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá'í Faith*, Oxford, p. 1-3.

wellicht moogt worden ingelicht omtrent hetgeen Zijn Openbaring is overkomen. Zo smartelijk was Zijn lot dat allen een tijdlang ophielden omgang te hebben met Hem en Zijn metgezellen. Al wie zich met Hem verbond werd het slachtoffer van de meedogenloze wreedheid van Zijn vijanden. Wij zullen in dit verband slechts één vers uit dat Boek aanhalen. ...Dat vers werd geopenbaard in de tijd dat Mohammed uitgeput en bedroefd wegwijnde onder de last van de tegenstand van het volk en hun onophoudelijke folteringen. Midden in Zijn pijnlijke strijd werd de stem van Gabriël gehoord,...“Maar indien hun weerstand U te machtig zou zijn - zoek dan, indien Gij kunt, een opening in de aarde of een ladder naar de hemel”....⁸⁹⁶ Overweeg...Hoe zwaar waren de rampspoeden die de leiders ...en de afgodendienaren lieten neerdalen op Hem, die de Opperheer van allen is, ten gevolge van Zijn verkondiging van de eenheid van God en van de waarheid van Zijn Boodschap! Bij de gerechtigheid van Mijn Zaak! Mijn Pen kreunt...ten gevolge van de kwellingen die Hij onderging door toedoen van hen die het Verbond Gods hebben verbroken, Zijn testament ontwijfd, Zijn bewijzen verworpen, en Zijn tekenen betwist.⁸⁹⁷

‘Abdu’l-Bahá spreekt met waardering en lof over Mohammed en vertelt over de werkelijkheid van zijn leer en de omstandigheden waaronder hij deze verkondigde. “Deze bijzonderheden geven de toestand aan van het volk tot wie Mohammed gezonden werd”⁸⁹⁸:

De Arabieren waren in de grootst mogelijke staat van verwildering. Zij waren bloeddorstig.... De natie bestond uit strijdende, vijandige volksstammen, die het uitgestrekte Arabisch schiereiland bevolkten en hun tijdsbesteding bestond uit vechten en plunderen, het roven van vrouwen en kinderen en het doden van elkaar.⁸⁹⁹ Deze roemrijke persoon werd in de Arabische woestijn geboren te midden van onwetende nomaden en Hij groeide met hen op totdat hij de volwassen leeftijd had bereikt....⁹⁰⁰

In zo’n omgeving en te midden van zulke vijandige volksstammen, verscheen Mohammed, “een ongeletterde met een Boek” waarin Hij, “in een perfecte en welsprekende stijl, de goddelijke eigenschappen en volmaaktheden, het Profeetschap van de Boodschappers van God, de goddelijke wetten verklaarde”,⁹⁰¹ een wereldgodsdienst stichtte, deed hij “een aantal opmerkelijk heldere uitspraken over wetenschappelijke vraagstukken” en:

bracht vanuit het diepste punt van onwetendheid en barbarisme een schitterende gemeenschap tot stand, die opklom tot het hoogtepunt van beschaving en voorspoed. Onder Zijn invloed maakten gedurende de

896 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 65-66. Zie ook: de Koran, *Het Vee (Al- An'am)* 6: 35.

897 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 39.

898 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 26.

899 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by Abdul-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 490. Zie ook: Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá'í Faith*, Oxford, p. 4.

900 ‘Abdu’l-Bahá, (1911), *Star of the West*, Vol. 2, Issue 15, USA., p. 7 en 16. Zie ook:

http://en.bahaitext.org/Star_of_the_West/Volume_2/Issue_15 (geraadpleegd op 1 augustus 2011) en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 408.

901 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 26. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 407-426; Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá'í Faith*, Oxford, p. 1-10 e.v.; Ghadimi, R.K., (1988), *Sijyid-i-Rusul. His Holiness Mubammad. Islam and its branches*, Toronto, p. 1-15 e.v.; Derkse, R., (1988), *Islam: de onbegrepen religie*, Den Haag, p.25-57 e.v. en Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag p. 31-41.

Middeleeuwen de wetenschap, de literatuur, de filosofie, handel en industrie een enorme ontwikkeling door in Andalusië en Baghdád.⁹⁰²

Volgens ‘Abdu’l-Bahá is “het meest volmaakte bewijs van de echtheid van het Profeetschap van Mohammed”⁹⁰³ dat hij “Een eind aan hun bloedvergieten” heeft kunnen maken, hen heeft verenigd⁹⁰⁴ en deze “figuren tot zulke hoogten van menselijk kunnen” heeft ontwikkeld.⁹⁰⁵

Zoals wij tot nu toe hebben kunnen zien, respecteren de bahá’ís de manifestaties van God en hun geschriften. Naast hun eigen geschriften, gebruiken de bahá’ís citaten uit verschillende openbaringen bij diverse gelegenheden, zoals bij kinderklassen, jongeren- en multiculturele bijeenkomsten. Men kan dus zeggen dat kinderen van jongs af aan met respect daarvoor worden grootgebracht.

Bovendien verdiepen zij zich in die geschriften en maken er ook al automatisch kennis mee doordat de centrale figuren bij hun antwoorden op vragen, dikwijls refereren aan de geschriften waarin de vragenstellers geloven of mee zijn opgevoed. Waar nodig wordt geciteerd uit passages in de heilige boeken of andere bronnen en het verband daarmee aangegeven.

Dit respect komt ook tot uitdrukking door de status, positie en verhevenheid van de *Koran* in de Bahá’í-geschriften, onder andere bij: “dit Boek is waarlijk het rechte Pad”,⁹⁰⁶ “wat de genadige Heer... heeft geopenbaard”,⁹⁰⁷ “het onfeilbaar getuigenis van God aan zowel Oost als West”⁹⁰⁸ en “een onneembare vesting voor het volk van Mohammed. Al wie er in Zijn tijd binnenging was beschermd...”.⁹⁰⁹ Over de *Koran* zegt Bahá’u’lláh verder:

Overdenk, hoe Hij dit zelfde Boek, de *Koran* als een gids heeft aangewezen en voorgeschreven aan allen die in de hemel en op aarde zijn. Hij, het goddelijke Wezen en de onkenbare Essentie, heeft Zelf getuigd dat dit Boek zonder enige twijfel de gids is voor alle mensen tot de Dag der Opstanding”.⁹¹⁰ ...Alle dingen die de mensen nodig hadden in verband met de Openbaring van Mohammed en Zijn wetten, waren geopenbaard en duidelijk te vinden in die Ridván [Paradijs] van schitterende heerlijkheid. Dat Boek vormt een blijvend getuigenis voor het volk nà Mohammed...⁹¹¹

Wat betreft eerdergenoemde verwijzing naar wetenschappelijke feiten in de *Koran*, noemt ‘Abdu’l-Bahá teksten die betrekking hebben op astronomie:

902 ‘Abdu’l-Bahá, (1911), *Star of the West*, Vol. 2, Issue 15, USA., p. 7 en 16. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 408.

903 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *‘Abdu’l-Bahá in London*, UK, p. 42-43. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 422 en Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá’í Faith*, Oxford, p. 4.

904 ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by Abdul-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 490.

905 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *‘Abdu’l-Bahá in London*, UK, p. 42-43. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 422 en Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá’í Faith*, Oxford, p. 4.

906 Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 30.

907 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 117 en 260 (1e druk in Nederlands in 1997).

908 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 118.

909 Idem, p. 113.

910 Idem, p. 114.

911 Idem, p. 113 en 115.

Zo weet u dat vóór de waarnemingen van de moderne tijd, dat wil zeggen, tijdens de eerste eeuwen en tot aan de vijftiende eeuw van de Christelijke jaartelling toe, alle wiskundigen op de wereld het erover eens waren dat de aarde het middelpunt van het heelal vormde, en dat de zon bewoog.⁹¹² Maar er zijn in de *Koran* een paar verzen geopenbaard waaraan de theorie van het ptolemeïsche systeem tegengesteld is. Eén hiervan luidt: ‘De zon beweegt op een vaste plaats’,⁹¹³ waaruit blijkt dat de zon op een vaste plaats staat en om zijn as draait. Evenzo, in een ander vers: ‘En elke ster beweegt zich in zijn eigen hemel’.⁹¹⁴ Aldus is de beweging van de zon, van de maan, van de aarde en van andere hemellichamen verklaard. Toen de *Koran* verscheen, spotten alle wiskundigen met deze uitspraken en schreven de theorie toe aan onwetendheid. Zelfs de geleerden van de Islám waren genoodzaakt ze weg te redeneren, toen ze zagen dat deze verzen tegengesteld waren aan het aanvaarde ptolemeïsche systeem. Pas na de vijftiende eeuw van de christelijke jaartelling, bijna negenhonderd jaar na Mohammed, deed een beroemd astronoom [Galilei] nieuwe waarnemingen en belangrijke ontdekkingen met behulp van de telescoop die hij had uitgevonden. Het ronddraaien van de aarde, de vaste plaats van de zon, en ook het draaien van de zon om een as, werden ontdekt. Het werd zonneklaar dat de verzen van de *Koran* overeenstemden met bestaande feiten en dat het ptolemeïsche systeem een hersenschim was.⁹¹⁵

Naast het bevorderen van eenheid onder zijn eigen volk en tegelijkertijd met de aanhangers van andere godsdiensten, heeft hij rekening gehouden met hun bevattingsvermogen en voorkennis. “In de *Koran* lezen wij”, zegt ‘Abdu’l-Bahá:

dat Mohammed tot Zijn volgelingen sprak: Waarom gelooft gij niet in Christus en in het *Evangelie*? Waarom wilt gij Mozes en de profeten niet aanvaarden? Want voorzeker is de *Bijbel* het Boek van God. In waarheid was Mozes een verheven Profeet en was Jezus vervuld van de Heilige Geest. Hij kwam op aarde door Gods Macht, geboren uit de Heilige Geest en uit de gezegende Maagd Maria. Maria, Zijn moeder, was een heilige uit de Hemel. ...Voorzeker maakte God Maria verheven boven alle vrouwen. Dit leerde Mohammed Zijn volk wat Jezus en Mozes betreft, en Hij verweet hen hun gebrek aan geloof in deze grote Leraren en onderwees hun de lessen van waarheid en verdraagzaamheid. ...Hij leerde het volk dat afgoderij verkeerd was, maar dat zij Christus, Mozes en de profeten moesten eren. Onder Zijn invloed werden zij een meer verlicht en beschaafder volk en stegen zij

---

912 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 27. (Hij zegt dat de beroemde astronoom [Copernicus], “die de voorvechter was van de nieuwe theorie, ontdekte dat de aarde bewoog en de zon stilstond. Tot aan zijn tijd volgden alle astronomen en filosofen op de wereld het ptolemeïsche systeem en een ieder die daar iets tegenin bracht werd als onwetend beschouwd. Alhoewel Pythagoras, en Plato op latere leeftijd, de theorie aannamen dat de jaarlijkse kringloop van de zon om de dierenriem niet van de zon uitgaat, maar veeleer komt door de beweging van de aarde om de zon, was deze theorie volkomen vergeten en het ptolemeïsche systeem werd door alle wiskundigen aanvaard”).

913 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 27. Zie ook: de *Koran*, *Jasin* 36: 37.

914 Idem. Zie ook: de *Koran*, *Jasin* 36: 38.

915 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 27.

uit boven de vernederende toestand waarin Hij hen aantrof. Was dit geen goed werk en alle lof, respect en liefde waard?⁹¹⁶

Hij wijst met nadruk op het feit dat Mohammed zelf, christenen altijd met grote vriendelijkheid en aandacht heeft behandeld en dat dit ook het beleid in de vroege Islam is geweest. Later is pas de haat tussen sommige aanhangers van de Islam en het Christendom ontstaan:

Mohammed heeft nooit tegen de Christenen gevochten, integendeel, Hij behandelde hen vriendelijk en verleende hun volkomen vrijheid. In Najran^[917] woonde een Christengemeenschap die onder Zijn zorg en bescherming stond. Mohammed sprak: 'Indien er iemand inbreuk maakt op hun rechten, dan zal Ikzelf zijn vijand zijn, en in tegenwoordigheid van God zal Ik een klacht tegen hem indienen'. In de edicten welke Hij uitvaardigde, staat duidelijk vermeld dat het leven, de bezittingen en eer van de Christenen en Joden onder de bescherming staan van God; en dat als een Moslim een Christen trouwde, de echtgenoot haar niet moest verhinderen naar de kerk te gaan, noch haar verplichten een sluier te dragen; en dat als zij overleed, hij haar stoffelijke resten aan de zorg van de Christelijke geestelijkheid moest toevertrouwen. Zouden de Christenen een kerk willen bouwen, dan behoorde de Islâm hen te helpen.⁹¹⁸

'Abdu'l-Bahá zegt dat de Europese beschaving ook is beïnvloed door de islamitische. Hij verklaart dat de impulsen en ideeën die de renaissance in de 14e en 15e eeuw in Europa met zich meebracht, hun oorsprong hebben in de islamitische wereld. Deze vonden plaats door de onderlinge contacten tussen christenen en moslims en daarnaast door de kruistochten, gedurende bijna tweehonderd jaar. Samenvattend kan gezegd worden dat:

tussen 490 A.H.^[919] en 693 [1097-1294 n. Chr.] koningen, veldheren en andere leiders van Europa voortdurend vanuit het Westen naar Egypte en Syrië kwamen en dat, toen ze uiteindelijk allen naar huis keerden, zij in Europa, datgene verbreidden wat zij in de loop van bijna 200 jaar op het gebied van staatskunst, van de sociale ontwikkeling en vorming, van het volks- en hogeschoolonderwijs en van de verfijning van het leven in de islamitische landen hadden leren kennen. De beschaving van Europa gaat op deze tijd terug.⁹²⁰

Shoghi Effendi betreurt dat er "zo veel misverstand over de Islam in het Westen" is.⁹²¹ Volgens hem waren de Arabieren, tijdens de (Europese)

916 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 51-53. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 26 en 'Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by Abdul-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 281.

917 Najran is een stad in Saoedi-Arabië en de hoofdstad van de provincie Najran. Zie ook:

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/401988/Najran> (geraadpleegd op 9 augustus 2011).

918 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 25. Zie ook: Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag p.42-45.

919 A.H.: "Na Hedsjra", datum van Mohammeds verhuizing van Mekka naar Medina en het begin van de islamitische tijdrekening. Zie ook: http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070821201045_Woordenlijst.pdf en <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/26370/anno-Hegirae> (geraadpleegd op 11 augustus 2011).

920 'Abdu'l-Bahá, (1990), *The Secret of Divine Civilization*, Wilmette, p. 89-91. Zie ook: Derkse, R., (1988), *Islam: de onbegrepen religie*, Den Haag, p.100-101; Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá'í Faith*, Oxford, p. 7-8 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 417-423.

921 Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 495.

middeleeuwen, al druk bezig met het vernieuwen, transformeren en het vestigen van een beschaving, door de drijvende kracht die vrijgekomen was door de religie van Mohammed. 'Het was door hen dat filosofie, wetenschap en cultuur, die de oude Grieken hadden ontwikkeld, hun weg naar Europa vonden. De Arabieren waren de bekwaamste vertalers en taalkundigen van hun tijd, en het is aan hen te danken dat de geschriften van bekende denkers als Socrates, Plato en Aristoteles ter beschikking kwamen voor de westerlingen'. Het is niet juist om de bloei van de Europese cultuur, gedurende de renaissance, alleen toe te schrijven aan de invloed van het Christendom. Het was ook het gevolg van de krachten die vrijkwamen in de bloeitijd van de Islam.⁹²² Op een andere plaats zegt Shoghi Effendi:

Het geloof van de Islam voerde, in de opeenvolgende schakels van goddelijke Openbaringen, zoals Bahá'u'lláh Zelf getuigt, het idee in van de natie als een organische eenheid en als een essentiële stap in de organisatie van de menselijke samenleving, en maakte het een deel van Zijn leer. Dit is wat bedoeld wordt met de korte, zeer belangrijke en verhelderende uitspraak van Bahá'u'lláh: "Vroeger is geopenbaard: "Liefde voor het vaderland is een bestanddeel van het Godsgeloof".⁹²³ Dit beginsel werd gevestigd en benadrukt door de Apostel van God [Mohammed] omdat de evolutie van de menselijke samenleving dit noodzakelijk maakte. Men kon zich toen nog geen volgend stadium voorstellen omdat de omstandigheden in die tijd het nog niet toelieten een hogere organisatievorm te bereiken. We kunnen dus stellen dat het nationalisme en het vestigen van een nationale staat een van de meest in het oog springende kenmerken is van de Beschikking van Mohammed; na verloop van tijd werden ook andere naties en rassen in de wereld, in het bijzonder in Europa en Amerika tot een natie verenigd en verkregen hun politieke onafhankelijkheid.⁹²⁴

Mohammed noemde zichzelf 'het zegel der profeten'. Hij was de laatste profeet die de komst van de 'Heer der Heerscharen' zou aankondigen. Hij voorspelde dat er een 'Dag des Oordeels' zou komen, waarin God de gehele mensheid zou verzamelen om recht te spreken en om waarheid van leugen te scheiden. Shoghi Effendi zegt:

Dit oordeel van God is volgens degenen die Bahá'u'lláh als Zijn Spreekbuis op aarde hebben erkend, ...een louteringsproces voor de gehele mensheid. ...en smeedt anderzijds de samenstellende delen aaneen tot een organische, ondeelbare, wereldomvattende gemeenschap....⁹²⁵

Na de behandeling van bovenstaande grondleggers van wereldgodsdiensten, wordt in het kort het denken, handelen, schrijven en spreken van de centrale figuren hieromtrent weergegeven. Dit vormt de maatstaf voor de

---

⁹²² Idem, p. 495.

⁹²³ Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 61.

⁹²⁴ Shoghi Effendi, (1980), *The Promised Day Is Come*, USA, p. 121. Zie ook:

<http://reference.bahai.org/en/t/se/PDC/pdc-33.html#pg120> (geraadpleegd op 5 augustus 2011) en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen p. 416.

⁹²⁵ Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 14. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 417.

(godsdiensstige) opvoeding van de opvoeders, in het verlengde waarvan die van de kinderen plaatsvindt.

Daarnaast wil ik, voordat de volgende paragrafen van dit hoofdstuk aan bod komen, dit deel eindigen met de noodzakelijke samenwerking tussen Oost en West, vanuit de bahá'í-leer. Deze gaat uit van het feit dat het Oosten en het Westen elkaar moeten omhelzen en samenwerken voor de opbouw van de gehele wereld, in al haar verscheidenheid. Deze samenwerking zal het welzijn van de gehele mensheid tot gevolg hebben. Bovendien staat samenwerking tussen wetenschap en religie, als twee belangrijke kennissystemen, hoog in haar vaandel. Beide zijn noodzakelijk voor toenadering tot de werkelijkheid en zijn daarmee dus belangrijke aandachtspunten voor opvoeding en opleiding. Dit wordt onder meer in de volgende paragrafen behandeld.

‘Abdu’l-Bahá benadrukt dat de manifestaties van God, als de opvoeders van de mensheid, die tot nu toe uit het Oosten gekomen zijn, het meeste effect hebben in het Westen:

Zowel in het verleden als in het heden heeft de geestelijke Zon van Waarheid altijd vanuit de horizon van het Oosten geschenen. Abraham verscheen in het Oosten. In het Oosten stond Mozes op om Zijn volk te leiden en te onderrichten. Aan de oosterse horizon verrees Christus, de Here. Mohammed werd naar een oosters volk gezonden. De Báb verrees in het oosterse land Perzië. Bahá'u'lláh woonde en onderrichtte in het Oosten. Alle grote geestelijke Leermeesters verrezen in de oosterse wereld.⁹²⁶

Hij gebruikt Christus als voorbeeld en zegt dat het Westen steeds geestelijke verlichting uit het Oosten heeft ontvangen. Het “Lied van het Koninkrijk” is het eerst in het Oosten gehoord, maar in het Westen barstte het grotere geluidsvolume los over hen die er oor voor hadden:

Christus ... verrees gelijk een stralende ster aan de oosterkim, maar het licht van Zijn Leer scheen volmaakter in het Westen, waar Zijn invloed dieper is geworteld en Zijn Geloof in grotere mate is verspreid dan in het land van Zijn geboorte. De melodie van het Lied van Christus heeft zijn echo doen klinken over alle landen van de westerse wereld en heeft toegang gevonden in het hart van zijn bewoners.⁹²⁷

De Bahá'í-geschriften laten zien dat er in de opvoeding en opleiding aandacht moet zijn voor het bereiken van eenheid tussen de wereldgodsdiensstige, naast het besef dat, voor het welzijn en de vooruitgang in de gehele wereld, het Oosten en het Westen elkaar nodig hebben. De aarde zal dan als één land worden beschouwd, waarvan alle mensen de burgers zijn. Deze geschriften bieden ondersteuning aan de opvoeders en geven richtlijnen voor het opvoeden. ‘Abdu’l-Bahá zegt:

In deze tijd heeft het Oosten behoefte aan stoffelijke vooruitgang en het Westen heeft een geestelijk ideaal nodig. Het zou goed zijn voor de

---

926 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 22.

927 Idem, p. 36.

westerse wereld zich naar het Oosten te keren om verlichting en in ruil daarvoor haar wetenschappelijke kennis te geven. Er moet deze uitwisseling van gaven zijn. Het Oosten en het Westen moeten zich verenigen om elkaar het ontbrekende te geven. Deze eenwording zal een werkelijke beschaving tot stand brengen, een beschaving waarin het geestelijke tot uitdrukking komt en in het stoffelijke wordt verwerkelijkt. Wanneer op deze wijze de één van de ander ontvangt, zal de grootste harmonie heersen, zullen alle mensen worden verenigd, zal een toestand van grote volmaaktheid worden bereikt, zal er een hechte samenvoeging zijn en zal deze wereld tot een stralende spiegel worden ter weerkaatsing van de hoedanigheden van God.⁹²⁸

Hij zegt verder dat alle landen, zowel de oosterse als de westerse, dag en nacht met hart en ziel ernaar moeten streven dit hoge ideaal te verwezenlijken om de eenheid tussen alle landen op aarde tot stand te brengen. “Het hart van een ieder zal dan verkwikt worden, aller ogen zullen worden geopend, de wonderbaarlijkste kracht zal gegeven worden en het geluk der mensheid zal gewaarborgd zijn”. ‘Abdu’l-Bahá eindigt dit betoog met:

De beginselen van de Leringen van Bahá’u’lláh moeten één voor één zorgvuldig worden bestudeerd, totdat zij zowel door het hart als door het verstand worden beseft en begrepen.⁹²⁹

4.3 God en Zijn manifestaties

Het Bahá’i-geloof is een monotheïstische godsdienst, waarin morele, geestelijke en sociaal-maatschappelijke leringen⁹³⁰ zijn gefundeerd, die onder andere de grondslag voor universele opvoeding en opleiding zijn. God is de Schepper in de monotheïstische godsdiensten zoals het Jodendom, het Christendom en de Islam en de God van iedereen, die profeten stuurt om wetten, principes en leringen aan de wereld te geven. In het Bahá’i-geloof worden zij gezien als goddelijke opvoeders van de mensheid.

In voorafgaande godsdiensten zijn over de komst van deze opvoeders vaak voorspellingen gedaan of aanwijzingen gegeven en aanbevelingen tot onderzoek. Het is de bedoeling dat de mensen die profeten, nadat zij zich geopenbaard hebben, erkennen en (na onderzoek) gaan leven volgens de wetten en principes van die (nieuwe) opvoeder. Daarmee wordt het gedrag van de samenleving stapsgewijs een nieuwe impuls voorwaarts gegeven.

De basis in Bahá’u’lláh’s leer is dat de absolute kennis over God voor mensen onbereikbaar is, omdat die kennis boven het menselijke begrip en bevattingsvermogen uitstijgt. Met andere woorden het beperkte menselijke verstand kan de onbeperkte goddelijke werkelijkheid niet bevatten.

Zo volmaakt en veelomvattend is Zijn schepping dat noch verstand noch hart, hoe scherp en zuiver ook, ooit de aard van het meest onbeduidende van Zijn schepselen kan begrijpen en nog minder het mysterie van Hem Die de Dagster van waarheid, Die de onzichtbare en onkenbare Essentie is, kan doorgronden.⁹³¹

---

⁹²⁸ Idem, p. 23.

⁹²⁹ Idem, p. 23-24.

⁹³⁰ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

⁹³¹ Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 42.

Gezien het feit dat er geen absolute kennis van de essentie van God mogelijk is, worden alle pogingen om God te beschrijven, beperkt tot het bevattingsvermogen van die schrijver. Waar een mens zich een beeld vormt van God, is dat een product van de eigen mening en kan het dus nooit de oneindige en onbeperkte aard van God omvatten. Bahá'u'lláh zegt:

Alles wat de wijzen en mystici hebben gezegd of geschreven, heeft de begrenzingen waaraan het beperkte verstand van de mens streng onderworpen is, nooit overschreden noch kunnen zij dit ooit verwachten. Tot welke hoogten het verstand van de meest verheven mens zich ook mag verheffen, hoe groot ook de diepten waarin het onthechte en begrijpende hart kan doordringen, een dergelijk verstand en hart kunnen nooit de vrucht van hun eigen opvattingen en denkbeelden te boven gaan.⁹³²

Volgens de bahá'í-leer hebben de mensen, zowel van het oosten als van het westen, verschillende denkbeelden over God. Dit betekent echter niet dat er een verschil is in de realiteit die ze beschrijven, want de godsdienstige verschillen liggen veel meer in het feit dat de werkelijkheid vanuit een ander perspectief wordt bekeken. 'Abdu'l-Bahá zegt:

...De verschillen tussen de godsdiensten van de wereld zijn te wijten aan de uiteenlopende soorten opvattingen. Zolang er verschillende verstandelijke vermogens zijn, is het zeker dat 's mensen oordeel en inzichten onderling zullen verschillen.⁹³³

Hij zegt dat al deze mensen zich een god in het "rijk van het verstand" hebben voorgesteld en zij aanbidden het beeld dat zij voor zichzelf hebben gemaakt. Bedenk dan hoe alle volkeren van de wereld de knieën buigen voor een hersenschim van hun eigen bedenksel, hoe zij in hun eigen geest een schepper hebben geschapen en zij noemen deze "de Maker van al hetgeen is - terwijl het in waarheid slechts een begoocheling is". Dus aanbidden de mensen slechts een waandenkbeeld.

En toch wordt dat beeld begrepen, daar het menselijk verstand deze heeft gemaakt en het verstand voorzeker groter is dan datgene wat binnen zijn bereik ligt, want verbeelding is slechts de tak, terwijl het verstand de wortel is, en de wortel is gewis groter dan de tak. ... Maar die Essentie der Essenties, die Onzichtbare der Onzichtbaren is geheiligd boven alle menselijke bespiegelingen en kan nooit worden overstemd door 's mensen verstand. Nooit zal die onvergankelijke Werkelijkheid huizen binnen het bereik van een vergankelijk wezen. Zijn rijk is een ander rijk en van dat rijk kan geen begrip worden verkregen.... Op zijn hoogst kan men zeggen dat Zijn bestaan kan worden bewezen, maar de condities van Zijn bestaan zijn onbekend.⁹³⁴

Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá benadrukken dus dat mensen niet bij machte zijn om God naar behoren te beschrijven. "Voor ieder scherpziend en verlicht hart is het" volgens Bahá'u'lláh "duidelijk dat God, de onkenbare Essentie,

932 Idem, p. 187. Zie ook: Ferraby, J. (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 36-37.

933 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selection of the writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, p. 68.

934 Idem, p. 57-58. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 25.

het goddelijk Wezen”, onmetelijk verheven is boven iedere menselijke eigenschap, zoals “lichamelijk bestaan, stijgen en neerdalen, vooruitgang en teruggang” en geeft aan:

Verre zij het van Zijn heerlijkheid dat de menselijke tong Zijn lof naar behoren kan verkondigen of het mensenhart Zijn onpeilbaar mysterie bevatten. Hij is en was altijd verborgen in de aloude eeuwigheid van Zijn wezen en zal eeuwigdurend in Zijn Werkelijkheid verborgen blijven voor het menselijk oog....⁹³⁵

De enige verbinding die de mensen met God hebben is volgens hem via de profeten, die de grondleggers zijn van de wereldgodsdiensten. Hoewel deze personen “verschijnen in de edele vorm van de menselijke tempel en zich aan alle mensen openbaren”, zijn zij in werkelijkheid de tussenpersonen tussen God en de mensheid. Slechts door hen kan men iets te weten komen over deze verheven Werkelijkheid.⁹³⁶ Bovendien zegt ‘Abdu’l-Bahá:

...Indien er evenwel één enkele universeel waarnemende kracht komt - een kracht die al het overige omvat, dan zullen de verschillende inzichten samensmelten en zal er een geestelijke harmonie en eenheid zichtbaar worden.⁹³⁷

Bahá’u’lláh veroordeelt niet de diverse beschrijvingen over God, die door de verschillende godsdiensten zijn gemaakt. Hij verklaart dat zij slechts beperkt en relatief zijn. In de heilige geschriften van verschillende godsdiensten worden aan God menselijke eigenschappen toegeschreven zoals het boos zijn op de ene mens en het tevreden zijn over een ander. Ook komen en gaan, spreken of het hebben van ledematen zoals een gezicht of handen, hebben geen enkele betrekking op de Essentie van God. In feite zijn dit allemaal verwijzingen naar de geestelijke hoedanigheden van de profeten en stichters van de wereldgodsdiensten. Omdat deze profeten en stichters alle namen en attributen van God weerspiegelen, noemt Bahá’u’lláh hen manifestaties van God. “Door hun verschijning wordt de Openbaring van God kenbaar gemaakt, en door hun aanschijn wordt de Schoonheid van God geopenbaard”.⁹³⁸ Deze goddelijke vertegenwoordigers, zijn de dagsterren van Zijn goddelijke leiding in deze wereld:

Als teken van Zijn barmhartigheid en als bewijs van Zijn goedertierenheid heeft Hij evenwel de Dagsterren van Zijn goddelijke leiding, de Zinnebeelden van Zijn goddelijke eenheid geopenbaard en bepaald dat de kennis van deze heilige Wezens identiek is aan de kennis van Zijn eigen Wezen. Al wie Hen herkent, heeft God erkend. En al wie gehoor geeft aan Hun roepstem, heeft gehoor gegeven aan de Stem van God, en al wie getuigt van de waarheid van Hun openbaring, heeft getuigd van de waarheid van God Zelf. Al wie zich van Hen afwendt, heeft zich van God afgewend, en al wie niet in Hen gelooft, heeft niet aan God geloofd. Ieder van Hen is de weg tot God welke deze wereld verbindt met de rijken in den hoge, en de Maatstaf van Zijn

935 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 59.

936 Idem, p. 60. Zie ook: Ferraby, J. (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 38-39.

937 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selection of the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, p. 68.

938 Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 37.

waarheid voor een ieder in de koninkrijken van hemel en aarde. Zij zijn de Manifestaties van God onder de mensen, de bewijzen van Zijn waarheid en de tekenen van Zijn heerlijkheid.⁹³⁹

Aangezien de mensen dus geen directe kennis of begrip van God kunnen hebben, wordt veelvuldig herhaald dat deze manifestaties van God al datgene zijn wat menselijke wezens kunnen weten van God in deze wereld. Alle eigenschappen van God, die in de heilige geschriften zijn opgetekend, kan men in Zijn manifestaties terugvinden.

4.4 De manifestaties; de goddelijke opvoeders

Vanuit de bahá'í-opvatting heeft niet alleen de mens een hoogste niveau van groei, maar alle dingen in deze wereld. De bezitter van die dingen moet trachten om deze hun hoogst mogelijke groei te laten bereiken.⁹⁴⁰ Daarom is gepaste verzorging, opvoeding, opleiding en begeleiding onontbeerlijk, waarbij de mens een speciale plaats inneemt. Bahá'u'lláh heeft in mystieke bewoordingen over de schepping van de mens en de rol van de manifestaties van God in hun opvoeding gezegd:

Uit de ijle ruimte van het niets, met het leem van Mijn gebod riep Ik u in het leven. Elk atoom dat bestaat en de essentie van alle geschapen dingen heb Ik beschikt voor uw opvoeding. Nog voor gij uit de moederschoot kwam, bestemde Ik voor u twee bronnen van parelende melk, ogen om over u te waken en harten om u lief te hebben. Uit Mijn liefderijkheid, onder de beschutting van Mijn barmhartigheid voedde Ik u, en behoedde u door het diepste wezen van Mijn genade en gunst. Ik beoogde met dit alles dat gij Mijn eeuwige rijk zoudt bereiken en Mijn onzichtbare gaven waard zoudt worden....⁹⁴¹

Bahá'u'lláh openbaart over Gods verwachtingen van de mens en zegt “De uitgelezenste vruchten heb Ik voor u bestemd aan de boom van stralende heerlijkheid”⁹⁴², “Edel schiep Ik u”⁹⁴³, “Ik wens uw metgezel te zijn”⁹⁴⁴, “Te allen tijde ben Ik u nabij, maar gij zijt steeds ver van Mij”.⁹⁴⁵ Hij vermaant de mens met een waarschuwing “Keer terug naar hetgeen beter voor u is in het koninkrijk in den hoge”⁹⁴⁶ en “laat uw kans niet teloorgaan”.⁹⁴⁷ Om de mensen te helpen zond God Zijn profeten, Zijn manifestaties om de mensen te onderrichten en op te voeden:

De Profeten en Uitverkorenen hebben allen van de Ene Ware God, geprezen zij Zijn heerlijkheid, de opdracht de bomen van het menselijk bestaan te voeden met de levende wateren van rechtschapenheid en begrip, opdat zij blijk geven van wat God in hun diepste innerlijk heeft neergelegd. Zoals men geredelijk kan waarnemen brengt elke boom een

939 Idem, p. 34-35. Zie ook: Dávudí, A.M., (1991), *Ulúhýyyat va Maḍbarrýyyat. Falsafih va 'irfán*, Compiled and edited by Vahid Rafati, Canada, vol. 2, p. 20-28.

940 De Báb, (z. j.), *De Perzische Bayán*, Perzië, p. 132-133.

941 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 29.

942 Idem, I. 21.

943 Idem, I. 22.

944 Idem, II. 21.

945 Idem.

946 Idem, I. 21.

947 Idem, II. 21.

bepaalde vrucht voort, en is een boom die geen vruchten draagt slechts geschikt voor het vuur. Het doel dat deze Opvoeders hadden met alles wat zij zeiden en onderwezen, was om de verheven rang van de mens te behouden.⁹⁴⁸

Zij leren dat de mens iets in zich herbergt, onzichtbaar voor het oog, dat het meest wezenlijke is van de mens en bekend staat als de menselijke ziel. Deze is de oorsprong van het verstand, van het menselijk geweten, van alle menselijke deugden en volmaaktheden. Het is ook de drijfveer achter de mysterieuze aard van de mens die hem altijd weer doet neigen naar de goddelijke bron van het bestaan. Bahá'u'lláh schrijft over de vele raadselen die in de menselijke ziel besloten liggen en maakt tegelijkertijd duidelijk dat, ook al zou men zich zijn hele leven wijden aan het ontrafelen hiervan, dan “Zoudt gij er niet in slagen het mysterie ervan te begrijpen of de verdienste ervan ook maar te schatten” en merkt daarbij op:

Bij erkenning van uw machteloosheid om te komen tot een toereikend begrip van die Werkelijkheid welke in u woont, zult gij het nutteloze van zulke, door u ondernomen, pogingen om het mysterie van de levende God,... te doorgronden, geredelijk toegeven. Het belijden van hulpeloosheid, waartoe ieder verstand na aandachtige bespiegeling uiteindelijk wordt gedwongen, is als zodanig het hoogtepunt van menselijk begrip en kenmerkt het hoogtepunt van 's mensen ontwikkeling.⁹⁴⁹

Al zal het wezen van de menselijke ziel altijd een onoplosbaar mysterie blijven, dit ontslaat niemand van de plicht om de eigenschappen en kwaliteiten die latent in de ziel verborgen liggen tijdens het leven tot ontwikkeling te brengen. Dit is nu juist het doel waarvoor God de mens heeft geschapen. Bahá'u'lláh zegt: “Het doel van de ene ware God,... is altijd geweest om de verborgen edelstenen uit de mijn van de menselijke ziel te voorschijn te brengen”.⁹⁵⁰

Volgens de bahá'ís zou de wereld doordrongen moeten zijn van dit streven en ook de beoefenaars van de menswetenschappen – zoals psychologen, pedagogen en sociologen - zouden zich bewust moeten inzetten om dit hoge ideaal te verwezenlijken. Dit is in feite de betekenis van de spiritualisatie van de samenleving; het tot ontwikkeling brengen van de geestelijke eigenschappen van de mens. Daarom heeft de menselijke geest ook behoefte aan een opvoeder, die in de bahá'ï-opvoeding centraal staat. De geestelijke opvoeders van de mensheid zijn de manifestaties van God en Bahá'u'lláh zegt dat de vooruitgang van alle wezens in de wereld, van hen afhangt.

Overdenkt bijvoorbeeld de openbaring van het licht van de Naam van God, de Opvoeder. Ziet, hoe de bewijzen van zulk een openbaring in alle dingen zichtbaar zijn, hoe de vooruitgang van alle wezens hiervan afhangt. Deze opvoeding is van tweeërlei aard. De ene is universeel. Haar invloed doortrekt alle dingen en schraagt ze. Om deze reden nam

948 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 143 (1e druk in Nederlands in 1997).

949 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 101. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 484-485 en Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 95-96.

950 Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the Son of the Wolf*, New Delhi, p. 310 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 485.

God de titel “Heer aller werelden” aan. De andere is voorbehouden aan hen die zich onder de schaduw van deze Naam hebben geschaard en de beschutting hebben gezocht van deze machtigste Openbaring....⁹⁵¹

De aard en de rang van de goddelijke opvoeders zijn sinds lange tijd een bron van conflict. Het meningsverschil over de kwestie van of zij hoofdzakelijk goddelijk of menselijk zijn of een dubbele aard hebben, heeft geresulteerd in scheuring, geweld en bloedvergieten onder gelovigen. Zoals men heeft kunnen zien, noemt Bahá'u'lláh deze goddelijke opvoeders de manifestaties van God, omdat zij de goddelijke volmaaktheden, milddadigheden en eigenschappen in hun tijd kenbaar hebben gemaakt. Zij hebben enerzijds de taak om menselijke bewustwording en cognitieve ontwikkeling verder op gang te brengen en anderzijds alles te doen om het tot stand komen van vrede, rust en welzijn te stimuleren en te verzekeren. Bahá'u'lláh zegt:

Aan iedere Profeet die de almachtige en weergaloze Schepper besloot tot de volkeren der aarde te zenden, werd een Boodschap toevertrouwd en de opdracht gegeven op een wijze te handelen die het beste beantwoordde aan de eisen van de tijd waarin Hij verscheen. Gods plan met het zenden van Zijn Profeten naar de mensen is tweeledig. Ten eerste om de mensenkinderen van het duister der onwetendheid te bevrijden en hen naar het licht van waar begrip te leiden. Ten tweede om de vrede en rust van de mensheid te verzekeren en in alle middelen te voorzien waardoor deze tot stand gebracht kunnen worden.⁹⁵²

Vanuit de bahá'í-opvatting zijn de stichters van de wereldgodsdiensten in wezen de manifestaties van één Waarheid, “Want zij drinken allen uit de ene Beker van Gods liefde en allen hebben deel aan de vruchten van dezelfde Boom van Eenheid”. Hieruit volgt dat zij de mensen fundamenteel langs één weg begeleiden, de weg waarlangs zij zich evenwichtig kunnen ontwikkelen.⁹⁵³ Bahá'u'lláh heeft zijn aanhangers en die van de verschillende godsdiensten aangespoord om hun verschillen terzijde te leggen en om deel uit te maken van de geest van godsdienstige verzoening en harmonie en zegt:

Het fundamentele doel dat het Geloof van God en Zijn Religie bezielt, is de belangen van de mensheid te beveiligen, de eenheid der mensheid te bevorderen en de geest van liefde en kameraadschap onder de mensen aan te kweken. Laat het niet een bron van onenigheid en strijd, van haat en vijandschap worden.⁹⁵⁴

‘Abdu’l-Bahá zegt dat de manifestaties niet alleen maar vooraanstaande mensen waren vanwege wat ze tot stand hebben gebracht, maar dat het onmogelijk is dit alleen door menselijke kracht te bereiken. Hij zegt:

Een Zaak die géén der regeringen en volkeren op aarde met al hun machten en legers kunnen verkondigen en verspreiden, kan één heilige

951 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 114.

952 Idem, p. 52. Zie ook: Ma'súmián, F., and Ma'súmián, B., (2005), *Divine Educators*, Oxford, p. 22.

953 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 88 en p. 100.

954 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 114.

Ziel zonder hulp of steun bevorderen! Kan dit door menselijke kracht geschieden? Neen... Christus, bijvoorbeeld, hief, alleen en eenzaam, de standaard van vrede en rechtvaardigheid, een werk waartoe geen der zegerierende regeringen met al hun legerscharen in staat was.⁹⁵⁵

Hij benadrukt verder de grootsheid van zijn werk en dat hij door zijn leer verschillende rijken en volkeren samenbracht en er eenheid onder hen tot stand kwam, een zaak hoog hield die geen koning op aarde zou kunnen vestigen en “de verschillende godsdiensten en oude gebruiken” verenigde. Ook verwijst ‘Abdu’l-Bahá naar de grote verschillen die er bestonden tussen Romeinen, Grieken, Syriërs, Egyptenaren, Israëlieten en andere volken en dat Christus deze verschillen liet verdwijnen en de oorzaak van liefde tussen deze gemeenschappen werd. Hoewel na enige tijd regeringen deze eenheid vernietigden, was het werk van Christus volbracht. ‘Abdu’l-Bahá zegt:

Daarom moet de universele opvoeder tegelijkertijd een fysieke, menselijke en geestelijke opvoeder zijn en hij moet een bovennatuurlijke kracht bezitten, opdat hij de plaats kan innemen van een goddelijke leraar. Als hij die heilige kracht niet blijkt te bezitten, zal hij niet kunnen opvoeden, want als hij onvolmaakt zou zijn, hoe kan hij dan een volmaakte opvoeding geven? Als hij onwetend zou zijn, hoe kan hij anderen dan wijs maken? Als hij onrechtvaardig zou zijn, hoe kan hij anderen dan rechtvaardig maken? Als hij aards zou zijn, hoe kan hij anderen dan godvruchtig maken? Nu moeten wij rechtvaardig overwegen: bezaten deze goddelijke Manifestaties, die verschenen zijn, al deze eigenschappen of niet? Als zij deze eigenschappen en deze volmaaktheden niet bezaten, waren zij geen echte opvoeders.⁹⁵⁶

Met het oog op de eenheid van deze opvoeders, ook in hun dienstbaarheid aan de mensheid, benadrukt hij dat deze manifestaties, de boodschappers van God, door de eeuwen heen naar de aarde zijn gezonden om de zaak van waarheid te dienen. “Mozes bracht de wet van waarheid”. Alle profeten van Israël, die na hem kwamen, hebben getracht deze te verspreiden. Toen Jezus kwam, “deed Hij de toorts van waarheid ontvlammen en droeg deze hoog met zich”. Na hem kwamen zijn “uitverkoren apostelen”, die het licht van de leer in een duistere wereld brachten. Daarna kwam Mohammed die “in Zijn tijd en op Zijn wijze de kennis van waarheid onder een wild volk verspreidde”. Toen ten slotte Bahá’u’lláh in Perzië opstond, was het zijn “vurigste wens om het afnemende licht van waarheid in ieder land opnieuw te doen ontbranden”.⁹⁵⁷ Dit fundamentele besef van leiding door verschillende manifestaties in de loop van de geschiedenis én de eenheid van hun doel en plan is een zeer belangrijk aandachtspunt in de bahá’í-opvoeding. Het gaat dus niet om de uiterlijke vormen van de wereldgodsdiensten, want die kunnen alleen maar voor meer verdeeldheid zorgen. Want alle verdeeldheid, meningsverschillen en tegenstellingen worden, volgens ‘Abdu’l-Bahá, veroorzaakt door het feit dat de mensen zich vastklampen aan “riten en uiterlijke vormen” en de eenvoudige waarheid die eraan ten grondslag ligt vergeten. Juist die “uiterlijke godsdiensttoefeningen” die zo van elkaar

⁹⁵⁵ ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 15.

⁹⁵⁶ Idem, p. 16.

⁹⁵⁷ ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 134-135.

verschillen, veroorzaken de meningsverschillen en vijandschap “terwijl de werkelijkheid steeds één en dezelfde is. De Werkelijkheid is de Waarheid en waarheid is ondeelbaar”. De waarheid is Gods leiding, is het licht van de wereld, is liefde, is barmhartigheid.

Alle Manifestaties die God naar de aarde heeft gezonden, hebben lijden en verschrikkelijke ontberingen doorstaan met als enige verwachting waarheid, eenheid en harmonie onder de mensen te verspreiden.⁹⁵⁸

In de natuurlijke orde is, volgens de bahá'í-leer, deskundige hulp een middel om de hoogste staat van volmaaktheid te kunnen bereiken. Door goede en gepaste zorg, van een tuinier, kan een woestijngebied in een vruchtbare boomgaard of een wildernis in een mooie en harmonieuze tuin veranderen.⁹⁵⁹ ‘Abdu’l-Bahá heeft op 17 december 1919 een brief aan de Centrale Organisatie voor Duurzame Vrede te Den Haag geschreven. Hij schrijft daarin onder meer dat ieder afhankelijk wezen is samengesteld uit talrijke verschillende elementen en het bestaan van alles is een gevolg daarvan. Dat betekent, dat wanneer tussen enkelvoudige elementen samenstelling plaatsvindt een wezen ontstaat; “de schepping van wezens vindt op deze manier plaats”. En wanneer die samenstelling ongedaan gemaakt wordt, wordt zij gevolgd door ontbinding, de elementen vallen uit elkaar en dat wezen wordt vernietigd. Dat betekent dat “de vernietiging van alles bestaat uit de ontbinding en de scheiding van elementen”. Kort gezegd:

Aantrekkingskracht en harmonie van dingen zijn er de oorzaak van dat vruchten en nuttige resultaten worden voortgebracht, terwijl afstoting en disharmonie de oorzaak zijn van verwarring en vernietiging. Uit harmonie en aantrekkingskracht worden alle levende, afhankelijke wezens zoals planten, dieren en mensen verwezenlijkt en vanuit disharmonie en afstoting zet het verval in en wordt vernietiging duidelijk zichtbaar.⁹⁶⁰

Daarom zegt hij, al wat de oorzaak is van harmonie, aantrekkingskracht en eenheid onder mensen is het leven van de wereld der mensheid en al wat de oorzaak is van geschillen, van afstoting en van scheiding is de oorzaak van de dood der mensheid. Hiermee wordt gezegd dat eenheid in verscheidenheid tussen verschillende elementen leven betekent en onenigheid dood.

...Wanneer u een tuin voorbijkomt waarin groentebedden en planten, bloemen en geurige kruiden allemaal samengevoegd zijn om één harmonieus geheel te vormen, bewijst dit dat deze beplanting en deze rozentuin met zorg bewerkt en geordend zijn door een volmaakte tuinman, terwijl wanneer u een wanordelijke tuin ziet, waar orde aan ontbreekt en die rommelig is, wijst dat erop dat zij de zorg heeft ontbeerd van een bekwame tuinman,... Het is daarom bewezen dat kameraadschap en harmonie wijzen op onderricht door de echte

---

958 Idem, p. 136-137.

959 ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 57. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 13.

960 ‘Abdu’l-Bahá, (1999), *Het vraagstuk van Universele vrede, De Tafel aan Den Haag door ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 18.

Leraar, terwijl scheiding en verstrooiing en verwildering een ontbreken van Goddelijk onderricht aantonen.⁹⁶¹

De relatie tussen God en deze leraren, Zijn manifestaties, wordt door ‘Abdu’l-Bahá onder meer vergeleken met de zon die in een perfecte spiegel schijnt. “Alle volmaaktheden, milddadigheden en luister die van God komen”, zijn duidelijk zichtbaar in de werkelijkheid van de heilige manifestaties, “gelijk de zon die... in een glanzend gepolijste spiegel schijnt”. Als er wordt gezegd dat de spiegels de manifestatie zijn van de zon en “de dageraadplaats van de opkomende ster”, dan betekent dit niet dat de zon is afgedaald of met de spiegel gelijk is. Dit betekent evenmin dat God - “de onbegrensde Werkelijkheid” tot deze plaats van verschijnen is beperkt.

...voor deze Essentie der essenties, deze Waarheid der waarheden, dit Mysterie der mysteriën, zijn er in de bestaanswereld de weerspiegelingen, dageraden, verschijnselen en uitstralingen. De dageraadplaats van deze luister, de plaats van de weerspiegelingen en de verschijning van deze openbaringen, zijn de heilige dageraadplaatsen, de universele Werkelijkheden en de goddelijke Wezens, die de ware spiegels zijn van de geheiligde Essentie van God.⁹⁶²

‘Abdu’l-Bahá geeft als voorbeeld dat de zon leven geeft aan het fysieke lichaam van alle schepselen op aarde en dat zonder zijn warmte hun groei zou worden belemmerd en hun ontwikkeling tegengehouden. Zij zouden aftakelen en sterven. Op gelijke wijze hebben de zielen van de mensen de “stralen van de Zon van Waarheid” nodig voor hun ontwikkeling, opvoeding en voor aanmoediging. Dat is de essentie van de leer van de goddelijke opvoeders en speciaal die van de leer van Bahá’u’lláh voor dit tijdperk. “Wat de zon is voor het lichaam van de mens, is de Zon van Waarheid voor zijn ziel”.⁹⁶³ Maar er is weinig aandacht voor geestelijke ontwikkeling, want volgens hem is het grootste deel van de wereld verzonken in materialisme. Een “waarachtig geestelijk gevoel” komt weinig voor en de vooruitgang in de wereld is merendeels van stoffelijke aard. “Alle tweedracht en meningsverschillen die ons van alle kanten ter ore komen, leiden slechts tot een toename van het materialisme”.⁹⁶⁴ Hij vermaant de mensen om evenwichtiger te leven, om zich te bevrijden uit het moeras van materialisme en zich te richten op de geestelijke kant van het leven, want “alleen dit kan ons bevrijden!”⁹⁶⁵

Alle manifestaties van God kwamen met het doel om de mensen naar “het pad der deugd te leiden”. Zij hebben het licht van liefde en eenheid over de wereld verspreid opdat “het duister van materialisme zou verdwijnen en het licht van vergeestelijking” kon schijnen. Daarmee zouden haat, laster en moord verdwijnen en in plaats daarvan liefde, eenheid en vrede heersen.⁹⁶⁶

---

⁹⁶¹ Idem, p.18-19.

⁹⁶² ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 129. Zie ook: Ma’súmián, F., and Ma’súmián, B., (2005), *Divine Educators*, Oxford, p. 22-24.

⁹⁶³ ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 33.

⁹⁶⁴ Idem, p. 137-138.

⁹⁶⁵ Idem, p. 124.

⁹⁶⁶ Idem, p. 135.

In plaats van vergelding, wraakneming en haat, zoals dat eeuwenlang het geval was, kan er volgens de bahá'í-leer, onder meer door universele opvoeding en opleiding, daadwerkelijk worden gewerkt aan de tot stand koming van een evenwichtige menselijke ontwikkeling en het bereiken van eenheid van de mensheid, op deze kleine aarde (The Global Village). In zijn testament schrijft 'Abdu'l-Bahá onder andere:

...gaat met alle volkeren, rassen en godsdiensten der wereld om met de grootste waarheidsliefde, oprechtheid, trouw, vriendelijkheid, goedheid en welwillendheid, ...opdat onwetendheid, vijandschap, haat en wrok uit de wereld mogen verdwijnen.... Als andere volkeren en staten u ontrouw zijn, betoont hun uw trouw; als zij onrechtvaardig zijn jegens u, toont hun uw rechtvaardigheid; als zij zich vijandig tonen, weest vriendelijk tegen hen.... Dat zijn de eigenschappen van de oprechte! Dat zijn de hoedanigheden van de waarheidslievende.⁹⁶⁷

In de bahá'í-leringen komt een groot respect en waardering voor de manifestaties tot uitdrukking. Zij nemen een zeer verheven plaats in, want wat de mensen van God kunnen weten komt door hen. Daarom zijn zij voor de mensen de vertegenwoordigers van God op aarde.

Bahá'u'lláh heeft in de *Kitáb-i-Aqdas* geschreven dat "De eerste plicht die God... voorschrijft" is de erkenning van Zijn manifestatie en de tweede om "elk gebod van hem... in acht te nemen". Hij zegt dat deze twee plichten niet van elkaar te scheiden zijn; "De ene is niet aanvaardbaar zonder de andere. Aldus is bevolen door Hem Die de Bron van goddelijke inspiratie is".⁹⁶⁸ Bahá'u'lláh vergeleek de manifestaties met deskundige artsen.

De Profeten Gods moeten beschouwd worden als geneesheren wier taak het is het welzijn van de wereld en haar volkeren te bevorderen, opdat zij door de geest van eenheid de ziekte van een verdeelde wereld kunnen genezen. Niemand heeft het recht hun woorden in twijfel te trekken of hun handelwijze te kleineren, want zij zijn de enigen die er aanspraak op kunnen maken de ziekte te begrijpen en zijn kwalen feilloos te onderkennen. Geen mens, hoe scherpzinnig zijn inzicht ook mag zijn, kan ooit hopen de hoogte van wijsheid en begrip van de goddelijke Geneesheer te bereiken. Geen wonder dus dat de in deze tijd door de geneesheer voorgeschreven behandeling niet geheel gelijk is aan die welke Hij vroeger voorschreef. Hoe zou het anders kunnen zijn, dat de kwalen waaraan de zieke lijdt in ieder stadium van zijn ziekte een speciaal geneesmiddel vereisen. Op dezelfde wijze hebben de Profeten Gods iedere keer dat zij de wereld hebben verlicht met de luisterrijke straling van de Dagster van goddelijke kennis, telkens weer de volkeren opgeroepen Gods licht te aanvaarden door die middelen, welke het beste beantwoorden aan de eisen van de tijd waarin Zij verschenen. Aldus waren Zij in staat het duister van onwetendheid te verdrijven en de luister van hun kennis over de wereld te doen schijnen.⁹⁶⁹

De Bahá'í International Community schrijft dat Gods Openbaring, voor "het tijdperk van de collectieve volwassenheid van de mensheid" - Bahá'u'lláh -

⁹⁶⁷ 'Abdu'l-Bahá, (1976), *Testamenten van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 17.

⁹⁶⁸ Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 31 (1e druk in Nederlands in 1997).

⁹⁶⁹ Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 53.

de verschillende sektarische systemen te boven gaat, die uit voorbije tijden zijn overgenomen. Daar er maar één ultieme Werkelijkheid is en maar één mensheid die onze planeet bewoont, is hun relatie altijd één en ononderbroken geweest.

Het hoofddoel van Gods Boodschappers was niet verschillende godsdiensten te brengen, maar stap voor stap een groter scala aan capaciteiten in het menselijk bewustzijn en de menselijke samenleving te ontsluiten. De Profeten... hebben allen de opdracht van de ene ware God... de bomen van het menselijk bestaan te verzorgen met de levende wateren van oprechtheid en begrip....⁹⁷⁰

4.5 De progressieve openbaring van God

Eén van de leringen in het Bahá'í-geloof is de progressieve openbaring van God. De betekenis daarvan is dat religieuze waarheid geleidelijk aan door God wordt onthuld via Zijn manifestaties en iedere openbaring dus de vervulling is van de voorgaande. Naast het bahá'í-perspectief over God en de eenheid van zijn manifestaties, creëert de progressieve openbaring van God onder andere een belangrijk element in opvoeding en opleiding in een multiculturele samenleving, zowel voor opvoeders als voor kinderen.

Volgens de bahá'í-opvatting zijn de verschillen tussen de leer van de stichters van de wereldgodsdiensten ontstaan omdat zij naar verschillende delen van de wereld zijn gekomen. Zij kwamen dus naar diverse culturen in verschillende tijden. Daarom moesten zij hun boodschap op een andere manier brengen, afhankelijk van de cultuur waar die boodschap gebracht werd en het bevattingsvermogen van de mensen in die tijd. Een nog belangrijkere reden voor verschil is het feit dat de behoeften van de mensheid in de loop van de eeuwen is veranderd. Als voorbeeld geldt dat de wereld van vandaag erg verschillend is met die van eeuwen geleden. Daarom veranderde de boodschap van God in overeenstemming met deze verschillen, namelijk aan de hand van de eisen en de behoeften van de betreffende tijd. Bahá'u'lláh legt dit op de volgende manier uit:

...Weet dat zij die waarlijk wijs zijn de wereld hebben vergeleken met de menselijke tempel. Evenals het lichaam van de mens kleding heeft, moet ook het lichaam van de mensheid worden getooid met de mantel van gerechtigheid en wijsheid. Zijn kleed is de Openbaring die God hem geschonken heeft. Wanneer dit kleed aan het doel beantwoordt heeft, zal de Almachtige het voorzeker vernieuwen. Want ieder tijdperk heeft behoefte aan een nieuwe gave van het licht Gods. Iedere goddelijke Openbaring werd zo neergezonden dat zij beantwoordde aan de omstandigheden van de tijd waarin zij verscheen.⁹⁷¹

Dit proces van elkaar opvolgende religies wordt progressieve of voortschrijdende openbaring genoemd. Vanuit dit perspectief wordt religieuze geschiedenis gezien als een reeks openbaringen, waarbij elke

970 The Bahá'í International Community, (1993), *De Kitáb-i-Aqdas. Een plaatsbepaling in de Bahá'í literatuur*, Den Haag, p. 11. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta en

http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20080306162340_Het-Gezin-in-een-wereldgemeensch.pdf (geraadpleegd op 23 maart 2009).

971 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 53.

manifestatie een openbaring brengt, die van toepassing is voor de betreffende tijd en plaats. Deze hebben onder andere plaats gevonden door Mozes, Jezus, Mohammed en Bahá'u'lláh. De manifestaties van God, de stichters van de wereldgodsdiensten, zijn volgens Bahá'u'lláh de opeenvolgende verschijningen van dezelfde goddelijke werkelijkheid in deze wereld. Zij zijn daarom in essentie één, maar hij legt uit dat zij een tweevoudige rang hebben. “De ene is die van louter vergeestelijking en wezenlijke eenheid” met God, zodat men kan spreken van de eenheid van de boodschappers van God. Zij zijn immers allen de manifestaties van Zijn wil, en de vertolkers van Zijn woord. In hun geestelijke werkelijkheid zijn deze stichters van de wereldgodsdiensten één en hetzelfde:

In dit opzicht wijkt gij niet af van de waarheid, indien gij hen allen bij één naam noemt en aan hen allen dezelfde attributen toeschrijft.... Want zij allen roepen de volkeren der aarde op tot erkenning van de Eenheid van God... Zij zijn allen bekleed met het gewaad van Profeet en geëerd met de mantel van heerlijkheid.... Zou daarom één van deze Manifestaties van Heiligheid verkondigen: “Ik ben de wederkeer van alle Profeten”, dan spreekt Hij waarlijk de waarheid.⁹⁷²

Deze opvatting dat de manifestaties in essentie één zijn, leidt niet tot versmelting, daar de andere rang die van verscheidenheid is. Hierdoor bezit iedere manifestatie van God een onderscheiden individualiteit en een specifieke roeping. Zij verschillen in hun externe aspecten, hun naam, het tijdperk waarin zij kwamen en de specifieke boodschap die zij brachten. Dit is hun tweede rang, de rang van onderscheid, die behoort bij deze wereld en haar menselijke beperkingen.

In dit opzicht bezit iedere Manifestatie van God een onderscheiden persoonlijkheid, heeft een duidelijk voorgeschreven opdracht, een voorbeschikte Openbaring en speciaal afgebakende beperkingen. Een ieder van hen wordt onder een andere naam gekend, wordt gekenmerkt door een speciale hoedanigheid, vervult een bepaalde Zending en is een eigen Openbaring toevertrouwd.⁹⁷³

Bahá'u'lláh gebruikt de analogie van de zon om dit uit te leggen: Als de zon vandaag zegt: “Ik ben de zon van gisteren”, dan zou zij de waarheid spreken. Zou zij, denkend aan het tijdsverloop, er aanspraak op maken de zon van een andere dag te zijn, dan zou zij ook de waarheid spreken. Indien eveneens gezegd zou worden dat de zon op alle dagen gelijk is, dan is ook dit volkomen juist. Wanneer ten opzichte van hun bijzondere namen (de zon van maandag, de zon van dinsdag, enz.) gezegd wordt dat zij verschillen, dan is ook dat waar. Ofschoon “zij gelijk zijn, kent men toch aan iedere dag een aparte bestemming, een specifiek kenmerk, een eigen karakter toe”. Hij gaat verder met:

---

⁹⁷² Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 88-89. Zie ook: Kazemzadeh, F., (1980), *Het Babá'í-geloof. Zoals beschreven in de Encyclopaedia Britannica*, Macropaedia, vol 2, 15e editie, Den Haag, p. 6.

⁹⁷³ Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 100. Zie ook: Kazemzadeh, F., (1980), *Het Babá'í-geloof. Zoals beschreven in de Encyclopaedia Britannica*, Macropaedia, vol 2, 15e editie, Den Haag, p. 6. Zie ook: Ma'súmián, F., and Ma'súmián, B., (2005), *Divine Educators*, Oxford, p. 23-24.

Stel u dienovereenkomstig het onderscheid, de verscheidenheid en de eenheid voor, die eigen zijn aan de verschillende Manifestaties..., opdat gij de zinspelingen zult begrijpen die de schepper van alle namen en hoedanigheden heeft gemaakt op de mysteries van verscheidenheid en eenheid, en gij dan het antwoord zult vinden op de vraag waarom die altyddurende Schoonheid Zich op verschillende tijden met verschillende namen en titels heeft genoemd.⁹⁷⁴

Gezien hun essentiële eenheid, verklaarde hij dat het verkeerd zou zijn om één van deze stichters van de wereldgodsdiensten boven een andere te verheffen:

Weet voorzeker dat in wezen alle Profeten Gods een en dezelfde zijn. Hun eenheid is volkomen...Er is geen enkel onderscheid tussen de Dragers van Mijn Boodschap. Allen hebben zij slechts één doel; hun geheim is hetzelfde geheim. Eén van hen grotere eer te bewijzen of enkelen boven anderen te verheffen, is geenszins geoorloofd. Iedere ware Profeet beschouwde Zijn Boodschap als in wezen gelijk aan de Openbaring van iedere andere voor Hem verschenen Profeet. Indien daarom enig mens faalt deze waarheid te begrijpen en zich dientengevolge ijdele en ongepaste taal veroorlooft, mag niemand wiens inzicht juist en wiens begrip verlicht is, ooit toelaten dat zulk ijdel gepraat hem in zijn geloof doet wankelen.⁹⁷⁵

Deze tweede rang, die van onderscheid tussen de manifestaties, heeft de mensheid verward en gezorgd voor tegenstrijdigheden tussen gelovigen. Door dit verschil in rang en zending komt het, dat de woorden en uitspraken, die voortvloeien uit deze bronnen van goddelijke kennis, schijnbaar uiteenlopen en verschillen.

...Daar de meeste mensen deze rangen, waarnaar Wij hebben verwezen, niet naar waarde hebben geschat, voelen zij zich verward en ontmoedigd door de uiteenlopende uitspraken die zijn verkondigd door de Manifestaties, uitspraken die in wezen dezelfde betekenis hebben.⁹⁷⁶

Om verwarring te voorkomen, is het een taak van ouders en opvoeders, maar ook van de gemeenschap waarin de kinderen opgroeien, dat dit goed en duidelijk wordt uitgelegd en door voorbeeldgedrag wordt onderstreept. Daarmee wordt de basis van liefde en eenheid in verscheidenheid gelegd. Bij de bahá'í-instellingen is op allerlei niveaus en van kinds af aan in de opvoeding, extra aandacht voor bovengenoemde punten, die als essentieel worden gezien. Bahá'u'lláh benadrukt het belang daarvan op verschillende manieren in zijn tafelen, met de bedoeling dat "... het tumult van godsdienstige onenigheid en strijd ... gestild en ieder spoor volledig uitgewist kan worden". Fanatieke godsdienstijver en haat zijn, volgens hem, "een wereldverslindend vuur waarvan niemand het geweld kan blussen". Slechts "de Hand van goddelijke Macht kan de mensheid van deze vernietigende ramp bevrijden ...".⁹⁷⁷

974 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 18-19.

975 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 51-52.

976 Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 100-101.

977 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 170-171 en Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the son of the wolf*, New Delhi, p. 310. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1982), *Lawh-i mubárak*

In de bahá'í-opvatting heeft iedere manifestatie op de boodschap van zijn voorganger voortgeborduurd en de mensheid naar een volgend stadium gebracht, in zijn sociale en geestelijke evolutie. Dat dit voortschrijdend heeft plaatsgevonden en niet in één keer de hele boodschap van God is gegeven komt volgens Bahá'u'lláh omdat de mensheid slechts in staat is om één stap tegelijkertijd vooruit te gaan.

O Volk! Woorden worden geopenbaard in overeenstemming met het begripsvermogen van de mens opdat de beginnelingen vorderingen kunnen maken. De melk moet met mate worden gegeven, opdat het kind der wereld het Koninkrijk van Verhevenheid kan binnentreden en in het Hof van Eenheid bekrachtigd kan worden.⁹⁷⁸

Om dit proces verder toe te lichten, gebruikt hij wederom het voorbeeld van de zon: “Hoe zwak zijn zijn stralen op het ogenblik dat hij boven de horizon verrijst”. Hoe geleidelijk nemen zijn warmte en kracht toe, naarmate hij het hoogste punt nadert en “al het geschapene in staat stelt om zich aan te passen aan de toenemende sterkte van zijn licht”. Hoe het licht gestadig vermindert tot hij het punt bereikt waarop hij ondergaat. Zou hij plotseling alle krachten die in hem verborgen zijn onthullen, dan zou hij ongetwijfeld al het geschapene schade toebrengen:

...Als de Zon der Waarheid, in het beginstadium van zijn openbaring, de vermogens welke de voorzienigheid van de Almachtige hem hebben verleend, plotseling in zijn geheel zou openbaren, zou op dezelfde wijze de aarde van menselijk verstand verwoest en vernietigd worden; want ‘s mensen hart zou noch de sterkte van zijn openbaring kunnen verdragen, noch zou het in staat zijn de glans van zijn licht te weerspiegelen.⁹⁷⁹

“In het licht van deze duidelijke en onweerlegbare verklaringen” van Bahá'u'lláh zegt Shoghi Effendi, is het onze dure plicht om iedere zoeker naar de waarheid ondubbelzinnig aan te tonen:

dat vanaf “het begin dat geen begin heeft” de Profeten van de ene, de onkenbare God, waaronder Bahá'u'lláh Zelf, als de kanalen van Gods genade, als de exponenten van Zijn eenheid, als de spiegels van Zijn licht en de openbaarders van Zijn doel, allen tezamen de opdracht ontvingen aan de mensheid in steeds toenemende mate Zijn waarheid, Zijn ondoorgrondelijke wil en goddelijke leiding te onthullen en dat zij zullen voortgaan met het geven van steeds vollere en machtigere openbaringen van Zijn onbegrensde macht en glorie “tot het einde dat geen einde heeft”.⁹⁸⁰

Ḳhatáb bib Shāykh Muḥammad-Taqí Isfáhání, ma'rúf bib Najafí (Tablet of Bahá'u'lláh to Shāykh Muḥammad Taqí Najafí), Hofheim-Langenhain, p. 9-10.

978 Bahá'u'lláh, (1986), *Amr va Ḳhalq. Compiled by Fáḍil-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 3, p. 104. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1985), *Daryáy-i-Danish. Selected from the Tablets of Bahá'u'lláh*, New Delhi, p. 7 en Bahá'u'lláh, zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 127.

979 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 57. Zie ook: Bahá'u'lláh zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p.26-27.

980 Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 27.

Om het bovenstaande helder te maken gebruiken de bahá'ís het voorbeeld van leraren die op dezelfde school lesgeven. Zoals een wijze leraar zijn lessen aanpast aan het bevattingsvermogen en omstandigheden van zijn leerlingen en rekening houdt met hun voorkennis, zo heeft elk van deze goddelijke opvoeders leringen gegeven die overeenstemmen met het begripsvermogen van de mensen van zijn tijd. De lessen die gegeven worden aan een klas met kleine kinderen, kunnen niet dezelfde zijn als die welke aan oudere leerlingen gegeven worden, zelfs als de leraren van beide groepen hun opleiding aan dezelfde universiteit hebben genoten en dezelfde hoeveelheid kennis bezitten. Deze leraren prijzen het werk van hun voorganger, stimuleren de leerlingen, herinneren aan de essentie van de lessen van de vorige klas en geven een nieuwe les en daarmee een impuls voorwaarts. Bovendien maken zij duidelijk dat zij in die klas gedurende dat jaar de eerste en de laatste leraar zullen zijn. Daarnaast herinneren ze hun leerlingen eraan, dat als zij de lessen goed volgen, zij het volgende jaar bij een andere leraar de lessen kunnen voortzetten.⁹⁸¹

‘Abdu’l-Bahá vertelt dat elk van deze goddelijke opvoeders een blijde tijding heeft gebracht over de komst van zijn opvolger en iedere opvolger degene die aan hem voorafging, heeft bekrachtigd.

Zij allen hebben steeds de grootste eenheid gevormd, maar onder Hun volgelingen heerst onenigheid. Mozes, bijvoorbeeld, bracht de blijde boodschap van de komst van Christus, terwijl Christus de rang van Mozes, zijn voorganger, bekrachtigde. Tussen Mozes en Jezus bestaat geen verschil of tegenspraak. Tussen Hen bestaat volmaakte eenheid, maar tussen Jood en Christen heerst onenigheid. Zodra dus de christelijke en joodse volkeren de werkelijkheid onderzoeken waarop de leringen van hun profeten berusten, zal hun instelling ten opzichte van elkaar veranderen en zullen zij in de grootste liefde met elkaar omgaan; immers de werkelijkheid is één en niet twee- of meervoudig.⁹⁸²

Hij voegt er aan toe dat als dit onderzoek naar de werkelijkheid algemeen wordt, dat dan de verschillende “volkeren en naties die nu verdeeld zijn, alle profeten van God zullen erkennen, evenals hun heilige boeken”. Dan zal aan alle strijd en wrok een einde komen en er werkelijk eenheid in de wereld zijn. Door dit onderzoek kunnen ze er bijvoorbeeld achterkomen dat alle grote godsdiensten twee soorten wetten omvatten. “Ten eerste de wetten die betrekking hebben op de geestelijke ontvankelijkheid van de mens, de ontwikkeling van zedelijke beginselen en opwekking van het geweten”. Deze wetten zijn essentieel en fundamenteel, “ze zijn in alle godsdiensten gelijk”. Ze zijn onveranderlijk en eeuwig, een niet aan verandering onderhevige werkelijkheid. Abraham kondigde deze werkelijkheid aan, Mozes verbreidde haar en Jezus Christus vestigde haar in de wereld. Alle profeten en boodschappers van God waren “de werktuigen en de kanalen” voor deze eeuwige essentiële waarheid. “De tweede soort van wetten in de godsdiensten heeft betrekking op de materiële aangelegenheden van de mensheid”. Het zijn de materiële of bijkomende wetten die in ieder nieuw

---

⁹⁸¹ Derkse, R., (1984), *Het Babá’í-geloof. Beschreven voor jongeren rond de veertien*, Den Haag, p. 37-38. Zie ook: Faizi, G., (1974), *Het Babá’í-geloof. Een Introductie*, Den Haag, p. 39-40 en Fathe’a’zam, H., (1977), *De Nieuwe Tuin*, Den Haag, p. 18-20.

⁹⁸² ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Babá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 17-18.

tijdperk van openbaring aan verandering onderhevig zijn in overeenstemming met de eisen van de tijd, de omstandigheden en het verschil in bevattingvermogen van de mensen.⁹⁸³

Volgens de Bahá'í-geschriften zijn de meeste mensen bereid de grondlegger van hun eigen geloof te aanvaarden als de spreekbuis of manifestatie van God op aarde. Velen zijn van mening dat zijn rang uniek is en schrijven zo'n finaliteit aan die persoon toe, dat de stichters van andere godsdiensten hem nooit kunnen evenaren. Bovendien worden volgende generaties soms opgevoed met het idee dat die anderen profeten, valse profeten zijn en andere gelovigen onrein. 'Abdu'l-Bahá zegt dat Bahá'u'lláh een einde aan deze zienswijze heeft gemaakt "door de eenheid van de mensheid te verkondigen", terwijl "Alle voorgaande godsdienstige leringen" de mensheid uitbeelden alsof deze in tweeën is verdeeld:

het ene deel het volk van het Boek Gods of de goede boom, het andere deel het volk van ongeloof en dwaling of de kwade boom. M.a.w. het ene deel was de gemeenschap der gelovigen en het andere deel de schare van ongelovigen en trouwelozen. De eersten ontvangen Gods barmhartigheid, de laatste zijn het voorwerp van de toorn van de Schepper.⁹⁸⁴

Met kinderen, die direct of indirect zo worden opgevoed, kan men moeilijk over respect voor andere grondleggers of religies praten. De boodschappers van God moet men niet zien als rivalen die elkaar bestrijden, zegt 'Abdu'l-Bahá, maar integendeel "De profeten zijn verenigd in volmaakte liefde"⁹⁸⁵ en hij bidt voor die eenheid van de mensheid:

O Gij, liefderijk Heer! Verenig allen. Laat de godsdiensten eensgezind zijn; maak de volkeren één, zodat zij elkaar als één familie zullen beschouwen en de gehele aarde als één thuis. Mogen zij in eenheid en eendracht met elkaar omgaan....⁹⁸⁶

De religies van God zijn volgens hem, de één na de ander, geopenbaard en elk ervan vervulde haar vastgestelde functie, "gaf de mensheid nieuw leven en voorzag in opvoeding en verlichting". Zij bevrijdden de mensen uit het duister van de wereld der natuur en leidden hen naar geestelijke groei en welzijn. Naarmate ieder opvolgend geloof en wet werd geopenbaard bleven ze enkele eeuwen lang een vruchtbare boom vol overvloed en het geluk der mensheid was daarmee verbonden. De eeuwen gingen echter voorbij en de boom verouderde, hij stond niet meer in bloei en gaf geen vruchten meer.⁹⁸⁷

Uit het zaad der werkelijkheid is een boom gegroeid, de boom van religie, die takken en bladeren, bloesems en vruchten draagt. Na verloop van tijd wordt de boom oud en gaat achteruit. De bladeren en bloesems verwelken en vergaan; de boom wordt te oud en brengt geen vruchten meer voort. Het is niet redelijk als de mens aan de oude boom

---

⁹⁸³ Idem, p. 18 en 14.

⁹⁸⁴ Idem, p. 21.

⁹⁸⁵ Idem, p. 17.

⁹⁸⁶ 'Abdu'l-Bahá, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 36.

⁹⁸⁷ 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 23, p. 55-56.

blijft hechten met de bewering dat zijn levenskracht onverminderd is, hij weergaloze vruchten voortbrengt en eeuwig blijft bestaan. Het zaad der werkelijkheid moet opnieuw gezaaid worden in het hart der mensen, opdat er een nieuwe boom uit groeit en nieuwe goddelijke vruchten de wereld verkwikken....⁹⁸⁸

‘Abdu’l-Bahá zegt “de religie van God is één en ze is de opvoeder der mensheid”, maar toch is het “noodzakelijk dat ze wordt vernieuwd”. Religie is bovendien “geen opeenvolging van geloofsovertuigingen, geen serie gebruiken; religie is de Leer van de Here God”. Leringen die het ware leven van de mensheid vormen en die “de geest tot verheven gedachten aanzetten, het karakter verfijnen, en de basis leggen voor ’s mensen eeuwigdurende eer”.⁹⁸⁹ De tijd is volgens hem nabij dat alle godsdiensten in de wereld zich zullen verenigen, “want in de grond zijn zij reeds één”. Dus verdeeldheid is onnodig. Het enige dat hen van elkaar scheidt zijn “de uiterlijke vormen” die voor het merendeel in de loop van de geschiedenis tot stand zijn gekomen.⁹⁹⁰ Daarom moet aan het bevorderen van eenheid van de mensheid hard gewerkt worden. Hij benadrukt verder sterk de rol van de godsdienstleiders hierin en vermaant hen:

Er werden godsdienstleraren aangesteld om... eenheid onder de volkeren te bewerkstelligen. Indien zij de oorzaak worden van verdeeldheid, kunnen zij beter niet bestaan! Men geeft een geneesmiddel om een ziekte te genezen, maar als de kwaal erdoor verergerd kan men het beter laten staan. Wordt godsdienst alleen maar de oorzaak van onenigheid, dan kan hij beter niet bestaan.⁹⁹¹ ...Laten wij de tweedracht zaaiende argumenten over de uiterlijke vormen terzijde schuiven en de handen ineenslaan om de goddelijke Zaak van eenheid te bespoedigen, tot de gehele mensheid zich één familie weet die in liefde met elkaar is verbonden.⁹⁹²

Alle mensen moeten hun vooroordelen prijsgeven en elkaars kerken en moskeeën bezoeken, zegt ‘Abdu’l-Bahá “want in al deze plaatsen wordt Gods Naam genoemd”. De moslims moeten naar de kerken van de christenen en de synagogen van de joden gaan en omgekeerd moeten de anderen de moskeeën van de moslims bezoeken. “Ik ging in Amerika naar joodse synagogen en christelijke kerken en overal zag ik hen God aanbidden”.⁹⁹³

In een document “De Beschikking van Bahá’u’lláh” schrijft ook Shoghi Effendi onder andere over het principe van progressieve openbaring van God. Namelijk dat iedere manifestatie van God de mensheid een mate van goddelijke leiding verleent die vollediger is dan die men uit een voorgaand tijdperk heeft kunnen ontvangen:

Het Geloof van Bahá’u’lláh dient werkelijk, als wij getrouw willen zijn aan het overweldigende dat deze Boodschap omvat, te worden

988 ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 13.

989 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 23, p. 56-57.

990 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 136.

991 ‘Idem, p. 137.

992 ‘Idem, p. 139-140.

993 ‘Abdu’l-Bahá, (1918), *Star of the West*, USA., vol. IX, no. 3, p. 37.

beschouwd als het hoogtepunt van een tijdkring, de laatste fase in een reeks van achtereenvolgende, voorbereidende en voortschrijdende openbaringen.⁹⁹⁴

Shoghi Effendi vertelt verder dat Bahá'u'lláh in zijn geschriften openbaart dat hij, in lijn met de progressieve openbaring van God, stichter van een nieuwe wereldgodsdienst is, de meest recente. De opdracht aan hem is om de mensheid naar het volgende stadium van zijn ontwikkeling te brengen. Zijn sociale en geestelijke leer is om de wereld te verenigen en de voorspellingen te vervullen, die in alle wereldgodsdiensten gevonden worden over een grote dag, wanneer er een gouden eeuw voor de mensheid zal beginnen. Namelijk, de uiteindelijke en hoogste vervulling van Gods openbaring. Bahá'u'lláh verkondigt:

Ik getuig voor God van de grootheid, de ondoorgrondelijke grootheid van deze Openbaring. Steeds weer hebben Wij in de meeste van onze Tafelen getuigenis van deze waarheid afgelegd, opdat de mensheid uit zijn onachtzaamheid moge ontwaken.” Ondubbelzinnig verklaart Hij: “In deze machtige Openbaring vinden alle Godsbeschikkingen uit het verleden haar hoogste, haar uiteindelijke vervulling.” “Wat in deze verhevenste Openbaring werd onthuld, is zonder weerga in de geschiedenis ...”.⁹⁹⁵

Bahá'u'lláh nodigt de mensen uit om onafhankelijk onderzoek te doen naar de waarheid. De bahá'ís claimen dat hij de verwachte persoon is, die in de heilige geschriften van alle wereldgodsdiensten wordt genoemd. Shoghi Effendi schrijft dat hij, in een zinsnede die betrekking heeft op de groei en toekomstige ontwikkeling van het Geloof, verklaart:

De dag zal spoedig aanbreken, dat het licht van goddelijke eenheid zowel oost als west zodanig zal hebben doordrongen, dat geen mens dit langer zal durven ontkennen. ...Al wat in het binnenste van deze heilige cyclus verborgen is, zal geleidelijk te voorschijn komen en worden onthuld, want thans staat men aan het begin van zijn groei en aan de dageraad van de openbaring zijner tekenen....⁹⁹⁶

In het kader van de hierboven beschreven opvattingen over de progressieve openbaring, beschouwt Bahá'u'lláh zich niet als de laatste manifestatie van God. Dit is een belangrijk punt dat in de bahá'í-opvoeding naar voren wordt gebracht. Shoghi Effendi schrijft dat Bahá'u'lláh “met nadruk de aanspraak afwijst als zou dit de laatste openbaring van Gods wil en doel voor de mensheid zijn”. Een andere opvatting zou daarom gelijk staan aan het “ontkennen van de waarheid”. Dit komt dan noodzakelijkerwijs in botsing met het grondbeginsel dat “de hoeksteen van het Bahá'í-geloof vormt”. Namelijk het beginsel dat religieuze waarheid “niet absoluut, doch relatief is, dat goddelijke Openbaring geordend, onafgebroken en progressief is en niet in vlagen geschiedt of eindig is”. Deze “categorische afwijzing” door de

⁹⁹⁴ Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 8.

⁹⁹⁵ Bahá'u'lláh zoals geciteerd bij: Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 9.

⁹⁹⁶ Idem, p. 18.

bahá'ís van de aanspraak op finaliteit, wordt wel door verschillende andere godsdiensten uitgedragen:

Te geloven, dat alle openbaring voorbij is, dat de poorten van goddelijke barmhartigheid gesloten zijn, dat uit de dageraad van eeuwige heiligheid geen zon meer zal opkomen, dat de oceaan van eeuwigdurende milddadigheid voor immer bewegingloos is, en dat de Boodschappers van God niet meer worden geopenbaard uit het tabernakel van aloude glorie....⁹⁹⁷

Deze gedachte moet, volgens Shoghi Effendi, “in de ogen van iedere volgeling van het geloof” als een ernstige en onvergeeflijke afwijking van een van de “dierbaarste en meest fundamentele grondbeginselen ervan worden beschouwd”⁹⁹⁸ en hij schrijft verder dat Bahá'u'lláh in een van zijn tafelen de Suriy-i-sabr⁹⁹⁹ verzekert: “God heeft Zijn boodschappers naar de aarde gezonden om Mozes en Jezus op te volgen, en alzo zal Hij voortgaan ‘tot het einde dat geen einde heeft’...”.¹⁰⁰⁰ Bahá'u'lláh maakt ook duidelijk dat zijn beschikking zal duren tot de komst van de volgende manifestatie van God, wiens komst niet zal plaatsvinden alvorens tenminste “duizend jaar ten volle” verstreken zullen zijn.¹⁰⁰¹

Al wie aanspraak maakt op een Openbaring rechtstreeks van God alvorens duizend jaar ten volle zijn verstreken, is voorzeker een leugenaar en een bedrieger.¹⁰⁰²

Shoghi Effendi schrijft dat Bahá'u'lláh niet bezorgd was voor zichzelf maar wel over degene die hem na die duizend jaar zal opvolgen. “Mijn angsten gelden Hem die u gezonden zal worden na Mij - Hem die met grote soevereiniteit en machtige heerschappij zal worden bekleed”:

“Met de woorden die Ik heb geopenbaard, ben Ikzelf niet bedoeld, maar veeleer Hij die na Mij zal komen. God is hiervan getuige, Hij de

997 Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 24.

998 Idem.

999 In 1863, op de eerste dag van zijn aankomst in de tuin van Ridván, openbaarde Bahá'u'lláh een belangrijke tafel die bekend staat als Suriy-i Sabr (Surih van geduld), of Lawh-i Ayyub (de tafel van Job).

1000 Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 24-26.

1001 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 210 (1e druk in Nederlands in 1997), (“Bahá'u'lláh waarschuwt ervoor aan “dit vers” iets anders dan “zijn duidelijke betekenis” toe te schrijven, en in één van Zijn Tafelen geeft Hij aan dat “elk jaar” van deze duizendjarige periode bestaat uit “twaalf maanden volgens de Qur'án en uit negentien maanden van negentien dagen elk, volgens de Bayán”. De aanzegging van Zijn openbaring die Bahá'u'lláh in oktober 1852 in de Síyáh-Chál van Tíhrán ontving, markeert de geboorte van Zijn Profetische Missie en daarmee het begin van de duizend jaar of meer die moeten verstrijken alvorens de volgende Manifestatie van God zal verschijnen”).

1002 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 42 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fádíl-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 4, p. 296 en 308 en Kazemzadeh, F., (1980), *Het Bahá'í-geloof. Zoals beschreven in de Encyclopaedia Britannica*, Macropaedia, vol 2, 15e editie, Den Haag, p. 6. (“Terwijl dus het wezen van alle religies één is, vertonen zij kenmerkende trekken die in verband staan met de noden van bepaalde tijden en ruimten en met het peil van de beschaving waarin een manifestatie verschijnt. Daar religieuze waarheid als betrekkelijk, openbaring als voortschrijdend en vóórtduend worden beschouwd, gaan de bahá'ís ervan uit dat ook in de toekomst manifestaties zullen verschijnen. Volgens Bahá'u'lláh echter niet voordat een volle duizend jaar verstreken zijn na zijn openbaring”).

Alwetende”. “Handel niet met Hem”, zegt hij verder, “zoals gij Mij hebt behandeld”.¹⁰⁰³

Shoghi Effendi geeft aan dat Bahá'u'lláh veel meer te vertellen had en citeert de volgende citaten van hem:

Al hetgeen Ik u met de tong van gezag heb geopenbaard en voor u met de pen van macht heb neergeschreven, was in overeenstemming met uw ontvankelijkheid en inzicht, niet met Mijn staat en de melodie van Mijn stem.¹⁰⁰⁴ Weet waarlijk dat de sluier welke Ons aangezicht verborgen houdt niet geheel opgeheven is. Wij hebben ons Wezen onthuld in een mate welke overeenkomt met het bevattingsvermogen van de mensheid van Onze tijd. Zo de Aloude Schoonheid in de volheid van Zijn heerlijkheid onthuld werd, zou het sterfelijk oog verblind worden door de schitterende intensiteit van Zijn openbaring.¹⁰⁰⁵

In haar verklaring “Één Gemeenschappelijk Geloof” (2005) benadrukt het Universele Huis van Gerechtigheid onder andere het belang van het concept van progressieve openbaring. Opeenvolgende beschikkingen van een liefdevolle en doelbewuste Schepper hebben de inwoners van de aarde tot “aan de drempel van hun collectieve volwassenwording als één volk gebracht”.¹⁰⁰⁶ Bahá'u'lláh spoort de mensheid nu aan om haar erfenis te aanvaarden:

Wat de Heer heeft voorgeschreven als de voortreffelijkste remedie en het machtigste werktuig tot genezing van de gehele wereld is de vereniging van alle volkeren in één universele Zaak, één gemeenschappelijk Geloof.¹⁰⁰⁷

De kwestie waar het om gaat is, volgens het Universele Huis van Gerechtigheid, niet het verleden, maar de gevolgtrekkingen voor het heden. Er ontstaan problemen als volgelingen van een van de wereldgodsdiensten niet in staat blijken om “een onderscheid te maken tussen zijn eeuwige en tijdelijke kenmerken” en proberen om aan de samenleving “gedragsregels op te leggen die al lang aan hun doel hebben beantwoord”.¹⁰⁰⁸ Dit uitgangspunt, dat het dus om het heden gaat, is essentieel voor het begrip van de sociale rol van religie: “Het geneesmiddel dat de wereld in haar huidige lijden van node heeft, kan nooit hetzelfde zijn als dat waaraan een later tijdperk behoefte zal hebben” brengt Bahá'u'lláh naar voren. “Houdt u zich vol zorg bezig met de noden van de tijd waarin gij leeft, en maakt zijn noden en behoeften tot het middelpunt van uw overwegingen”.¹⁰⁰⁹

1003 Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 24-26.

1004 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 67.

1005 Shoghi Effendi, (1981), *De Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 25.

1006 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 73, http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070817153621_Een-Gemeenschappelijk-Geloof-geautoriseerd.pdf (geraadpleegd op 22 maart 2010).

1007 Bahá'u'lláh, zoals geciteerd bij: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 73. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 151.

1008 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 49.

1009 Bahá'u'lláh, zoals geciteerd bij: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 49. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 128.

4.6 Leven na de dood

Een van de belangrijke aspecten in de bahá'í-opvoeding is de ontwikkeling van het besef dat de dood niet het einde betekent van het bestaan. De dood is juist het begin van een geestelijke vorm van leven. Bahá'u'lláh getuigt, zoals andere manifestaties in het verleden, van het bestaan van een hogere werkelijkheid dan die van menselijke zintuigen en denkbeelden. Een wereld waarin de werkelijkheid van de mens, de menselijke ziel, eeuwig voort gaat. “Gij zijt Mijn rijk, en Mijn rijk vergaat niet”.¹⁰¹⁰ zegt Bahá'u'lláh en beantwoordt een vraag over de aard van de ziel:

Gij hebt Mij over de aard van de ziel gevraagd. Weet waarlijk dat de ziel een teken Gods is, een hemels juweel, waarvan de geleerdsten onder de mensen niet in staat zijn de realiteit te begrijpen en welks mysterie geen verstand, hoe scherpzinnig ook, ooit zal kunnen ontrafelen...¹⁰¹¹

Het verschil tussen deze wereld en het hiernamaals is volgens de Bahá'í-geschriften onmetelijk. Deze bevestigen het bestaan van het geestelijke leven, een eeuwige ziel, die aan elk menselijk wezen wordt verbonden. Het gaat over een ander niveau dan het materiële (aardse) bestaan. Bahá'u'lláh zegt:

Weet waarlijk dat de ziel na gescheiden te zijn van het lichaam zich verder ontwikkelt... in een staat en toestand die noch het verloop van jaren en eeuwen noch de veranderingen en wisselvalligheden van deze wereld kunnen wijzigen. ...De beweging van Mijn Pen stukt, wanneer zij tracht een passende beschrijving te geven van de verhevenheid en heerlijkheid van zulk een hoge staat. De eer waarmede de Hand van Genade de ziel zal bekleden, kan geen tong passend schilderen noch enig ander aards middel weergeven. Gezegend de ziel die op het uur van scheiding van het lichaam bevrijd is van de ijdele verbeeldingen der wereldse mensen. ...De gesteldheid van de ziel na de dood kan nooit worden beschreven, en evenmin is het gepast of geoorloofd haar gehele wezen aan 's mensen oog te onthullen.¹⁰¹²

De Bahá'í-geschriften leren dat de mens beschikt over een geest (roeh = روح), die onder meer als “rationele ziel” (nafse aghele = نفس عاقله – nafse natege = نفس ناطقه) wordt aangeduid.¹⁰¹³ Beide termen gaan over de geestelijke hoedanigheid van de mens; over zijn ondeelbare en onsterfelijke deel, over zijn essentie die hoe dan ook niet naar behoren te omschrijven is. In de oorspronkelijke Bahá'í-geschriften (Perzisch en/of Arabisch) komen deze woorden meestal voor in combinatie met een ander woord, dat de toestand

1010 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 14.

1011 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 97. Zie ook: Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 183.

1012 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 95-96. Zie ook: Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford, p. 407.

1013 Het is vermeldenswaardig dat de woorden roeh (روح) en nafs (نفس) over het algemeen geest respectievelijk ziel betekenen. De menselijke geest en ziel zijn in de meest gebruikte betekenis de niet-materiële, niet tastbare, component van de mens. In diverse religies en filosofieën worden deze termen (geest en ziel) soms als begrip verwisseld of anders geïnterpreteerd. In de sfeer van deze begrippen komen in vele talen woorden voor die onder andere adem(en), lucht, wind en ruiken betekenen. Zie verder: Dávudí, A.M., (1987), *Ensan dar A'iene Bahá'í. Falsafih va 'irfán*, Compiled and edited by Vahid Rafati, Los Angeles, vol. 1, P.104-110 en Guharríz, A., (1996), *Rúh va Inkishafát-i-Rúháníyyi*, New Delhi, India, p. 57-66 en 130.

en het niveau van ontwikkeling aanduidt. Bovendien maken deze (bahá'í) teksten duidelijk wat precies bedoeld wordt. Als voorbeeld van deze combinatie enkele woorden die met geest (roeh) respectievelijk ziel (nafs) gebruikt worden: de menselijke geest (roehḥ insāni = روح انسانی), de geest van geloof (roehḥ imaani = روح ایمانی) en de Heilige Geest (Roeh Al-Qoedoes = روح القدس)¹⁰¹⁴ en het vuur van eigenliefde (nafse nari = نفس ناری) of de geïnspireerde (nafse mulhama = نفس ملهمه).¹⁰¹⁵ Afhankelijk van hoe het niveau van de menselijke geest zich ontwikkelt, in relatie tot de materiële en geestelijke kant van deze wereld, veranderen de vruchten van deze verbondenheid op de menselijke boom.¹⁰¹⁶ Volgens de bahá'í-leringen is het doel van het leven geestelijke ontwikkeling, met aandacht voor een evenwichtige materiële en intellectuele ontplooiing,¹⁰¹⁷ waardoor het welzijn van de mens in deze wereld voortschrijdt en men zich tegelijkertijd voorbereidt op het leven hierna. Door deze zienswijze, komt het leven na de dood in een ander perspectief te staan. Bahá'u'lláh benadrukt dat:

De Profeten en Boodschappers van God zijn neergezonden met het enige doel de mensheid te leiden naar het rechte Pad der Waarheid. Het doel dat aan hun openbaring ten grondslag ligt, is alle mensen op te voeden, zodat zij in het stervensuur in de uiterste zuiverheid en heiligheid en volkomen onthecht op kunnen stijgen naar de troon van de Allerhoogste.¹⁰¹⁸

Volgens 'Abdu'l-Bahá moet men zich door opvoeding bevrijden van onvolmaaktheden. “De Profeten Gods zijn gezonden en de heilige Boeken zijn geschreven, opdat de mensen hiervan zullen worden bevrijd”. Evenals de mens in deze onvolmaakte wereld wordt geboren uit de schoot van zijn fysieke moeder, “zo wordt hij in de wereld van de geest geboren door goddelijke opvoeding”. Wanneer een mens wordt geboren in de wereld der

1014 Wat geest (roeh = روح) betreft, zie de volgende termen die in de Bahá'í-geschriften voorkomen, zoals: Spirit, soul, ghost (روح) - The vegetable spirit (روح نباتی) - The animal spirit (روح حیوانی) - The human spirit (روح انسانی) - The spirit of faith (روح ایمانی) - The Holy Spirit - The Holy Ghost (روح القدس) - The heavenly spirit (روح آسمانی) - The spirit of faith (روح اطمینان) - The spirit of truth (روح حقیقت) - The satanic spirit (روح شیطانی) - The innermost Spirit of Spirits (روح الارواح) - The supreme Spirit (روح الاعظم) - The Spirit of God (روح الامین) - The spirit of Glory (روح القدس) - The holy and everlasting Spirit (روح القدس صمدانی) - The perfume of the Messianic Spirit (روح جانی، روحی، روحانی) - Spiritual (روح جدید معانی) - A new life (روح عیسوی - روح مسیحائی) - The Messianic Spirit (روح عیسوی) - (معنوی) en Spirituality (روحانیت). Ontleend aan: Manoochehri, P., (2005), *Farid Dictionary. The English equivalent of common and important Persian words & phrases in Bahá'í literature*, Australia, p. 76-77 en Ghadimi, R.K., (1986), *An Arabic Persian Dictionary of Selected Words*, Canada, University of Toronto, p. 347-348.

1015 Wat ziel (Nafs = نفس) betreft, zie de volgende termen die in de Bahá'í-geschriften voorkomen, zoals: Soul, self, spirit, ego (نفس) - The concupiscence (نفس اماره) - The rational soul - The rational faculty (نفس ناطقه) - The irascibility (نفس لوامه) - The benevolence (نفس مطمئنه) - The inspiration (نفس ملهمه) - The fire of self (نفس ناری) - The darkened self (نفس ظلمانی) - A single breath of purity (نفس پاک) - The contentment (نفس راضیه) - The holy Breath - The spirit of mercy (نفس رحمانی) - The sanctified spirit (نفس زکیه) - The evanescent soul (نفس فانی) - The divine Soul (نفس مقدس) - The divine good-pleasure (نفس مرضیه) - The evil and corrupt desires (نفس هوی) - Souls (نفوس) - The sanctified souls (نفوس مقدسیه) - The feeble brain (نفس ضعیفه) - The sanctified Beings - The sanctified souls (نفس موقنه) - The true believer - The believers (نفس موقنه). Ontleend aan: Manoochehri, P., (2005), *Farid Dictionary. The English equivalent of common and important Persian words & phrases in Bahá'í literature*, Australia, p. 182-183 en Ghadimi, R.K., (1986), *An Arabic Persian Dictionary of Selected Words*, Canada, University of Toronto, p. 998-999.

1016 Taherzadeh, A., (1996), *Bahá'í Studies Number 11. The Human Soul*, Canada, p. 19-20. Zie ook: Ma'ani, D., (1993), *Kanẓ-i Asrār*, Hofheim-Langenhain, vol 1, p. 47-48.

1017 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1018 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 95-96.

verschijnselen, “ontdekt hij het heelal”; wordt hij vanuit deze wereld geboren in de wereld van de geest, dan “ontdekt hij het Koninkrijk”.¹⁰¹⁹ Volgens de bahá’í-leer heeft de mens, in zijn materiële bestaan, de mogelijkheid gekregen om zijn geestelijke kwaliteiten te ontwikkelen, die hij in het hiernamaals nodig heeft.

Leven na de dood is een belangrijk discussiepunt binnen verschillende wereldgodsdiensten. Men kan zich niet gemakkelijk voorstellen hoe lichaam en geest met elkaar verbonden zijn, of de geest binnen het lichaam zit opgesloten en of deze het lichaam bij de dood weer zal verlaten. Volgens ‘Abdu’l-Bahá daalt de geest echter niet neer in het lichaam, omdat neerdalen en verlaten lichamelijke kenmerken zijn:

...de rationele ziel (nafse aghele = نفّس عاقله of nafse natege = نفّس ناطقه), met andere woorden de menselijke geest (roeh insâni = روح انسانی), daalt niet neer in het lichaam, dat wil zeggen, hij treedt er niet binnen, want neerdaling en binnentreden zijn kenmerken van lichamen en de rationele ziel is hiervan vrijgesteld. De geest is dit lichaam nooit binnengetreten, dus als hij het verlaat, heeft hij geen verblijfplaats nodig; neen, de geest is met het lichaam verbonden....¹⁰²⁰

Hij maakt duidelijk dat het verband “tussen de geest en het lichaam is als tussen de zon en de spiegel”. Hoewel de zon in de spiegel schijnt, ligt hij er in werkelijkheid niet in besloten. Als de spiegel stoffig wordt of breekt doet dat aan de zon geen afbreuk. Zo is het ook met de geest; zij leeft dan voort onafhankelijk van het lichaam. Hiermee zegt hij dat de menselijke geest zich steeds in dezelfde toestand bevindt. Hij wordt niet ziek door de ziekten van het lichaam, maar geneest evenmin door de gezondheid ervan. “Hij wordt niet ziek, noch zwak, noch ellendig, noch arm, noch licht, noch klein”. Hij ondervindt geen schade van de gebreken van het lichaam en hij zal nergens iets van merken, zelfs al verzwakt het lichaam, verliest het ledematen, het gehoor of het gezichtsvermogen.

Daarom is het duidelijk en zeker dat de geest niet hetzelfde is als het lichaam en dat zijn levensduur onafhankelijk is van die van het lichaam; in tegendeel, de geest heerst in de wereld van het lichaam in al zijn grootheid en zijn kracht en invloed zijn, evenals de milddadigheid van de zon in de spiegel, duidelijk zichtbaar.¹⁰²¹

‘Abdu’l-Bahá gebruikt verschillende voorbeelden om de voortgang van het leven na de dood te verduidelijken. Als men denkt dat met de dood van het lichaam ook de geest vergaat, dan is dat hetzelfde als het zich voorstellen dat “een vogel in een kooi er het leven bij laat als de kooi stukgaat”. Hoewel de vogel niets te vrezen heeft van het stukgaan van de kooi. Integendeel, de gevoelens van de vogel zullen zelfs sterker zijn, zijn waarnemingsvermogen scherper en zijn geluk zal zijn toegenomen, omdat er voor de dankbare vogel niets mooier is dan van de kooi bevrijd te zijn. Hiermee zegt hij dat “ons lichaam is als de kooi en de geest is als de vogel”. In andere voorbeelden

1019 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 200.

1020 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 207. Zie ook: Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford, p. 407-408 en Vieten, G.C., (1975), *De onsterfelijke mens*, Den Haag, p. 5.

1021 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 199.

gebruikt hij onder meer de relatie tussen instrument en de eigenaar ervan, zoals indien “het instrument terzijde wordt gelegd, dan blijft de bezitter van het instrument doorwerken”. Ook als “de pen terzijde wordt gelegd, of stuk is” of als “een huis wordt verwoest”, blijven de schrijver en de eigenaar in leven.¹⁰²²

Volgens de bahá'í-leer is het leven op aarde slechts de embryonale fase van het bestaan en kan het worden vergeleken met dat van een ongeboren kind in de moederschoot. Bahá'u'lláh zegt: “Het hiernamaals verschilt evenveel van deze wereld als deze wereld verschilt van die van het kind dat nog in de moederschoot is”.¹⁰²³ Er is volgens de Bahá'í-geschriften namelijk een belangrijk verschil tussen het ongeboren kind en een denkend mens. Het ongeboren kind kan zijn ontwikkeling niet zelf regelen en is dus ook niet verantwoordelijk voor zijn gezonde lichaamsgroei. Dit in tegenstelling tot het leven buiten de moederschoot, dat wel verantwoordelijkheid met zich mee brengt en bedoeld is om op aarde te leven en zich voor te bereiden op het hiernamaals. Wanneer men dit leven verlaat, legt men het lichaam af, zoals een reiziger het voertuig achter zich laat dat hem naar zijn bestemming heeft gebracht. Daarom is het enige wat van belang is, de ontwikkeling van de geest die zal blijven voortbestaan. ‘Abdu’l-Bahá legt zowel het voorbereiden op het aardse bestaan als op het hiernamaals uit:

In het begin van zijn menselijke leven was de mens een embryo in de moederschoot. Daar ontving hij de capaciteiten en gaven voor de werkelijkheid van het menselijk bestaan. ...Evenzo is het nodig dat de mens zich in deze wereld voorbereidt op het leven in het hiernamaals. Wat hij in de wereld van het Koninkrijk nodig heeft, moet hij hier verwerven. Gelijk hij zich in de wereld van de moederschoot voorbereidde door krachten te verwerven die nodig zijn in dit domein van het bestaan, zo moeten ook in deze wereld de onmisbare krachten van het goddelijke bestaan in aanleg verworven worden.¹⁰²⁴

Zoals een baby bij de geboorte als het ware wordt bevrijd uit de duisternis van de moederschoot en in een wereld van ruimte en licht wordt geboren, zo bevrijdt de dood de mens van de beperkingen waaraan men in dit leven is onderworpen. Ondanks het feit dat er geen onweerlegbaar bewijs is van het leven na de dood geeft Bahá'u'lláh op verschillende plaatsen het fenomeen van dromen als bewijs van het bestaan van werelden buiten deze wereld.

In verschillende van Onze Tafelen hebben Wij melding gemaakt van dit onderwerp en de diverse stadia in de ontwikkeling der ziel uiteengezet. Waarlijk, Ik zeg u dat de ziel van de mens verheven is boven alle gaan en komen. Zij is in rust, en toch wiekt ze omhoog; zij beweegt zich en toch is ze in rust. Zij is als zodanig een bewijs dat zowel getuigt van het bestaan van een vergankelijke wereld als van de realiteit van een wereld

---

¹⁰²² Idem, p. 198.

¹⁰²³ Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 96. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 186.

¹⁰²⁴ ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by Abdul-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 315-316. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá'í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 56-57. Zie ook: Faizi, G., (1974), *Het Bahá'í-geloof. Een Introductie*, Den Haag, p. 69-70 en Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen, p. 183.

die begin noch einde kent. Zie hoe de droom die gij had zich na verloop van vele jaren weer voor uw ogen afspeelt. Bedenk hoe vreemd de wereld is die in uw droom verschijnt. Overpeins in uw hart de onnaspeurlijke wijsheid van God, en denk diep na over de veelvuldige openbaringen hiervan.... Zie de wonderbaarlijke bewijzen van Gods werken en overdenk omvang en aard hiervan.¹⁰²⁵

Omdat het hiernamaals een wereld van heiligheid en luister is, is het volgens ‘Abdu’l-Bahá noodzakelijk dat de mens voorbereidingen treft in deze wereld en goddelijke eigenschappen verwerft. Die goddelijke wereld is duidelijk een wereld van licht, daarom heeft de mens in deze wereld verlichting nodig. De goddelijke wereld is een wereld van liefde; “de liefde Gods is onontbeerlijk”. Het is een wereld van volmaaktheden, dus moet de mens deugden en volmaaktheden verwerven. “Dit nu is het koninkrijk van eeuwig leven” en dit eeuwige leven moet worden verworven gedurende dit vergankelijke bestaan.¹⁰²⁶ Daarnaast vertelt hij op welke wijze men bovenstaande deugden en hoedanigheden kan verwerven:

Ten eerste door de kennis van God. Ten tweede door de liefde Gods. Ten derde door geloof. Ten vierde door menslievende daden. Ten vijfde door zelfopoffering. Ten zesde door onthechting aan deze Wereld. Ten zevende door een zuiver en heilig leven....¹⁰²⁷

Volgens de bahá’í-leer zijn de mensen van oorsprong geestelijke schepselen en slechts voor een korte tijd lichamelijk gebonden. Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen datgene wat men hier zaait en wat men daar oogst. Het is daarom belangrijk dat er in de opvoeding en opleiding aandacht wordt geschonken aan het besef van leven na de dood en specifiek aan de ontwikkeling van geestelijke en morele eigenschappen, die ieder individu in deze wereld moet verwerven. Voor de realisering daarvan is de rol van ouders, opvoeders en opleiders onontbeerlijk. Aan hun voorbeeldgedrag spiegelen kinderen zich. Bahá’u’lláh zegt: “Tot het eeuwige roep Ik u, toch zoekt gij het vergankelijke”.¹⁰²⁸ ‘Abdu’l-Bahá vindt het jammer dat zo weinig mensen aandacht besteden aan de geestelijke kant van hun leven. Ondanks het feit dat de mens geschapen is voor de kennis en de liefde van God, streeft hij naar kennis van alles, behalve die van God. Doet hij veel moeite om aardse geheimen te doorgronden, maar is niet betrokken bij de onbegrensde gebieden van de eeuwige wereld of het ontdekken van de geheimen van de goddelijke werkelijkheid.¹⁰²⁹ Daarom wordt in de bahá’í-opvoeding over het algemeen extra aandacht geschonken aan die aspecten die weinig of geen aandacht

¹⁰²⁵ Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 99.

¹⁰²⁶ ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 57. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by Abdul-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 315-316.

¹⁰²⁷ ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, Den Haag, p. 57-58.

¹⁰²⁸ Bahá’u’lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 23. Zie ook: Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford, p. 408 en Vieten, G.C., (1975), *De onsterfelijke mens*, Den Haag, p. 8.

¹⁰²⁹ ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by Abdul-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 317.

krijgen, zodat alle ontwikkelingsgebieden evenwichtig tot ontplooiing kunnen komen.

In de bahá'í-leer worden hemel en hel gezien als een geestelijke staat, namelijk het dichterbij of het verder af zijn van God, en niet als fysieke plaatsen van beloning en straf na de dood. Wanneer men leeft volgens de leer van Zijn manifestatie in dit tijdperk, hem erkent en gehoorzaamt, komt men dichterbij God. Wanneer een mens sterft, gaat zijn geest over naar de volgende wereld, waar haar geestelijke ontwikkeling in deze wereld, de basis voor verdere vooruitgang is.

Verder kennen de bahá'ís geen dodenverering, maar hun overledenen worden met respect behandeld en herdacht. Intermenselijke wisselwerking blijft over het graf heen bestaan, ook al verkeren de overledenen in een eigen sfeer. De nabestaanden kunnen hen herdenken en bidden voor hun geestelijke groei, want deze werelden zijn slechts door de zintuigen van elkaar gescheiden, omdat zij behoren tot één allesomvattende schepping, die uit oneindig veel sferen is samengesteld. Bahá'u'lláh zegt: "Gij zijt slechts één schrede verwijderd van de heerlijke hoogten ...".¹⁰³⁰ In de Bahá'í-geschriften zijn diverse gebeden voor overledenen waaronder het volgende gebed van hem:

Vergun, o mijn Heer, dat zij die naar U zijn opgestegen zich mogen begeven naar Hem Die de verhevenste Metgezel is, en onder de schaduw van het Tabernakel van Uw heerschappij en het Heiligdom van Uw heerlijkheid mogen verwijlen. Besprenkel hen, o mijn Heer, uit de oceaan Uwer vergeving met hetgeen hen waardig zal maken om, zolang Uw eigen soevereiniteit voortduurt, in Uw verhevenste Koninkrijk en Uw allerhoogste gebied te verwijlen. Machtig zijt Gij te doen naar Uw behagen.¹⁰³¹

4.7 Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding

Een vaak gestelde vraag gaat over de rol en de functie van godsdienst in morele opvoeding. Manifestaties van de verschillende godsdiensten zijn volgens Bahá'u'lláh de opvoeders van de mensheid. Wat zowel godsdienst als opvoeding voorstaan is om het beste bij mensen naar boven te halen. Volgens de bahá'í-leer is ieder mens als een mijn vol met juwelen van eigenschappen en hoedanigheden. Morele of geestelijke opvoeding geeft het individu de kracht om deze potentiële rijkdom tot ontwikkeling te brengen en een briljante karakterstructuur meester te worden. Bahá'u'lláh zegt:

Het Doel van de ene ware God - verheven zij Zijn glorie - wanneer Hij Zich aan de mensen openbaart, is de juwelen bloot te leggen die in de mijn van hun ware en diepste wezen verborgen liggen.¹⁰³²

Hij vindt dat religie zo belangrijk is dat kinderen in de eerste plaats moeten worden opgevoed en opgeleid "in de beginselen der religie...die in de boeken van God zijn vermeld". Maar dit moet op een manier gebeuren "dat het de

1030 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 7.

1031 Bahá'u'lláh, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 151.

1032 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 170-171 en Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the son of the wolf*, New Delhi, p. 310.

kinderen geen kwaad doet doordat het uitloopt op dom fanatisme en dweepzucht”.¹⁰³³ Hij benadrukt dit vervolgens met:

Het doel van religie, is eenheid en eendracht te vestigen onder de volkeren van de wereld.... De religie van God en Zijn goddelijke wet zijn de krachtigste werktuigen en de zekerste van alle middelen voor... eenheid onder de mensen. ...Religie schenkt de mens de kostbaarste van alle gaven....¹⁰³⁴

Religie wordt gezien als het werktuig voor de vestiging van orde in de wereld, “een stralend licht en een onaantastbare vesting” voor de bescherming en het welzijn van de mensen. Zou de lamp van religie verduisterd worden, dan zullen daar, volgens Bahá’u’lláh, “chaos en verwarring” uit voortkomen en de “lichten van eerlijkheid en rechtvaardigheid, van rust en vrede” zullen ophouden te schijnen.¹⁰³⁵

...Het verval van de pijlers van religie heeft de dwazen gesterkt en hen aangemoedigd en aanmatigender gemaakt. Waarlijk ik zeg: Hoe groter het verval van religie, hoe ernstiger de eigenzinnigheid.... Dit kan uiteindelijk slechts tot wanorde en verwarring leiden. Hoort Mij, o mensen met inzicht, en weest gewaarschuwd.¹⁰³⁶

De functie en het effect van godsdienst hangt echter grotendeels af van wat met godsdienst wordt bedoeld. Volgens ‘Abdu’l-Bahá is godsdienst “de vorm waarin de goddelijke werkelijkheid tot uitdrukking komt”. Daarom moet godsdienst levend, bezielend, soepel en evoluerend zijn. “Als hij star is en niet vooruitgaat, is hij zonder goddelijk leven, is hij dood”. De goddelijke wetten zijn volgens hem voortdurend werkzaam en ontwikkelen zich gestaag, daarom moet ook de openbaring van die wetten onafgebroken en voortschrijdend zijn, want “alles is aan verandering onderhevig”. Wetenschap, kunst, nijverheid, industrie en onderzoek ondergaan vernieuwing. De wetgeving is gewijzigd en de moraal veranderd.¹⁰³⁷ Volgens het Bahá’i-geloof zijn de elementen of bestanddelen van godsdienst organisch met elkaar verbonden. Ze hebben een wezenlijke relatie met elkaar en ook met het geheel en brengen eenheid in verscheidenheid, dus verbondenheid, tot stand. Het Latijnse woord religare betekent onder andere ook verbinden.¹⁰³⁸ De manifestaties van God zijn zich volgens ‘Abdu’l-Bahá bewust van de werkelijkheid van de mysteries van alle wezens. Daarom stellen zij wetten in die geschikt zijn voor en aangepast aan de behoefte van de wereld der mensheid. Daarmee zorgen ze voor verbondenheid tussen diversiteit in de samenleving zodat eenheid van de mensheid kan zegevieren:

Want religie is de wezenlijke verbinding welke voortvloeit uit de werkelijkheid der dingen. Uitsluitend wanneer de Manifestatie, dat wil

1033 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 55.

1034 Idem, p. 107.

1035 Idem, p. 103.

1036 Idem, p. 51.

1037 ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’i-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 12.

1038 Religie heeft te maken met Religare (Latijn), dat onder andere verbinden betekent. Meestal wordt daaronder een vorm van betekenisvolle verbindingen, verstaan. Bij monotheïstische religies wordt voor het woord religie ook het begrip godsdienst gebruikt, <http://www.encyclo.nl/begrip/religie> (geraadpleegd op 8 april 2009).

zeggen de heilige Wetgever, zich bewust is van de werkelijkheid van wezens, zal Hij de wezenlijke verbinding welke voortvloeit uit de werkelijkheid der dingen begrijpen en zal Hij in staat zijn een religie te vestigen in overeenstemming met de feiten en aangepast aan de omstandigheden.¹⁰³⁹

Om het bovenstaande duidelijk te maken vergelijkt hij de manifestaties met “bekwame geneesheren”, de vergankelijke wereld met het lichaam van de mens en de goddelijke wetten met geneesmiddelen en therapie, die voor de heling ervan kunnen zorgen.¹⁰⁴⁰ Volgens hem is de gehele mensenwereld ziek. Het middel voor haar gezondmaking is “de eenheid van de mensheid”. De allergrootste vrede is haar leven, zij wordt verlicht en tot leven gewekt door liefde. Haar geluk ligt in het “verwerven van geestelijke volmaaktheden”.¹⁰⁴¹ ‘Abdu’l-Bahá zegt nadrukkelijk dat een belangrijk kenmerk van religie is om alle harten te verenigen, oorlog en tweedracht te laten verdwijnen, vergeestelijking te laten ontstaan en leven en licht te geven aan elk hart:

Als religie de oorzaak wordt van afkeer, haat en verdeeldheid, zou ze er beter niet kunnen zijn, en zich uit een dergelijke religie terug te trekken zou een werkelijk religieuze daad zijn. Want het is duidelijk, dat het doel van een geneesmiddel is om te genezen, maar als het middel de kwaal slechts verergert, kan het beter worden nagelaten. Iedere religie die geen liefde en eenheid veroorzaakt is geen religie....¹⁰⁴²

Naast het bovenstaande is het principe van harmonie tussen wetenschap en godsdienst/religie een belangrijk punt in de leringen van Bahá’u’lláh. Zij behoren elkaar aan te vullen en dit is een onvermijdelijke factor bij opvoeding en opleiding, die als maatstaf geïntroduceerd moet worden.

God heeft religie en wetenschap als het ware tot maatstaf gemaakt van ons begrip. Hoedt u ervoor, dat u zulk een prachtig vermogen niet verwaarloost. Weegt alle dingen in deze weegschaal. ...Brengt uw gehele geloofsovertuiging in harmonie met de wetenschap. Er kan geen tegenstelling zijn, want waarheid is één.¹⁰⁴³

Er is geen tegenstelling tussen “ware religie en wetenschap” zegt ‘Abdu’l-Bahá, want wanneer religie in tegenspraak is met wetenschap, wordt ze “louter bijgeloof” omdat “datgene dat in tegenspraak is met kennis is onwetendheid”. Hoe kan een mens in iets geloven waarvan de wetenschap heeft bewezen dat het onmogelijk is. Als hij het toch gelooft, ondanks zijn redelijk denkvermogen is dit, volgens hem, veeleer bijgeloof.

De ware beginselen van alle religies zijn in overeenstemming met wat de wetenschap leert. Ze leren aan de ene kant dat men het goede moet doen en edelmoedig, oprecht, waarheidlievend, getrouw aan de wet en gelovig moet

1039 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 139.

1040 Idem.

1041 ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 10-11.

1042 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 146-147. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 160 en Fatheazam, H. (2008), *Dar Shena’sa’iye A’iene Baba’i*, Madrid, p. 44-45.

1043 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 164.

zijn. Aan de andere kant leren ze wetten “aangepast aan het volk voor wie ze zijn gemaakt en voor het tijdvak waarin ze moeten worden gehoorzaamd”. Volgens de bahá'í leer bestaan, zoals hierboven is aangegeven, de godsdiensten oorspronkelijk uit twee hoofdbestanddelen, namelijk het geestelijke dat niet verandert en het praktische dat onderhevig is aan verandering:

Het geestelijke deel verandert nooit. Alle Manifestaties van God en Zijn profeten hebben dezelfde waarheden onderwezen en dezelfde geestelijke wet gegeven. Zij allen geven dezelfde wetten voor het zedelijke gedrag. Er bestaat geen verdeeldheid in de waarheid. De Zon heeft vele stralen neergezonden, teneinde het menselijke verstand te verlichten, maar het licht is altijd hetzelfde licht. Het praktische deel van religie behandelt de uiterlijke vormen en plechtigheden en de soorten straf voor bepaalde vergrijpen. Dit is de stoffelijke kant van de wet en is een leidraad voor de zeden en gewoonten der mensen.¹⁰⁴⁴

Om dit punt te verduidelijken geeft 'Abdu'l-Bahá aan dat ten tijde van Mozes er tien misdaden waren die met de dood werden bestraft. Toen Christus kwam werd dit veranderd. Het oude axioma, van oog om oog, tand om tand, werd omgezet in hebt uw vijanden lief, doe hen goed die u haten, waardoor de strenge oude wet werd veranderd in een wet van liefde, genade en verdraagzaamheid. In deze tijd mag iemand die zijn vader vervloekt blijven leven, terwijl hij vroeger ter dood zou zijn gebracht. In een andere tijd bestond de straf voor diefstal uit het afhakken van de rechterhand, maar tegenwoordig mag deze wet niet meer worden toegepast.

Het is daarom duidelijk dat, terwijl de geestelijke wet nooit verandert, de toepassing van de praktische levensregels moet veranderen naargelang de noden van de tijd.¹⁰⁴⁵

Zoals in de voorbeelden hierboven wordt aangegeven houden, volgens de bahá'í-leer, de meeste godsdiensten geen rekening met dit logische onderscheid en vooral niet met het praktische deel, dat verandert met de komst van een nieuwe manifestatie. Bovendien wordt gesuggereerd dat deze twee delen eeuwig en onveranderlijk van kracht zijn, soms onbewust, maar vaak door het te negeren c.q. om daar niet over te praten. Deze paradox, maar vooral de wetten, ongegronde ideeën en gebruiken die uit de tijd zijn, zijn er de oorzaak van dat vele gelovigen afstand nemen van de godsdienst die hun lief is, of een onverschillige houding aannemen. Daarnaast zijn er gelovigen die hun godsdienst als het laatste woord van God beschouwen, dat eeuwig van toepassing zal blijven. Zij willen hun overtuiging daadwerkelijk in de praktijk brengen en ook aan anderen opleggen, tegen welke prijs dan ook, tegen het logische besef in, dat alles in deze wereld onderhevig aan verandering is. Behalve bovengenoemde door de manifestaties van God geopenbaarde oorspronkelijk leerstellingen - het geestelijke en het praktische - is er ook datgene wat later door de godsdienstleiders en de vernieuwers, die elke godsdienst heeft, is toegevoegd. Deze toevoegingen zijn

---

¹⁰⁴⁴ Idem, p. 159-160.

¹⁰⁴⁵ Idem, p. 160-161.

vaak de oorzaak van tweedracht tussen verschillende godsdiensten, maar ook binnen één en dezelfde godsdienst.

Volgens ‘Abdu’l-Bahá denken veel godsdienstleiders dat het belang van religie hoofdzakelijk ligt in het zich houden aan een verzameling van bepaalde “dogma's en het uitoefenen van riten en ceremoniën”. Zij houden hardnekkig vast aan de “uiterlijke vormen die zij verwarren met de innerlijke waarheid”.

Bovendien spreken, binnen een godsdienst en haar stromingen, de riten en gebruiken elkaar zelfs tegen, waardoor er disharmonie, haat en onenigheid ontstaat. “Alle hedendaagse godsdiensten zijn verzeild geraakt in bijgelovige praktijken”, evenzeer in disharmonie met de ware beginselen van de leer die ze vertegenwoordigen, als met de wetenschappelijke ontdekkingen van deze tijd.¹⁰⁴⁶ “Het resultaat van al deze verdeeldheid” is volgens hem:

dat veel ontwikkelde mensen geloven dat religie en wetenschap tegenstrijdige begrippen zijn, dat men over religie niet hoeft na te denken en dat deze op generlei wijze door de wetenschap geordend moet worden, maar noodzakelijkerwijs de één in strijd moet zijn met de andere. Het ongelukkige gevolg hiervan is, dat wetenschap is vervreemd van religie en dat religie volkomen blindelings en min of meer apathisch de voorschriften van bepaalde godsdienstleraren is gaan volgen, die erop staan dat hun eigen geliefkoosde dogma's worden aanvaard, zelfs als ze in strijd zijn met de wetenschap. Dit is dwaasheid, want het is volkomen duidelijk, dat... ware religie niet strijdig met kennis [is].¹⁰⁴⁷

Volgens de bahá'ís kan men daarom de reactie van velen begrijpen, die denken dat religie in strijd is met wetenschap en dus hoofdzakelijk bedrog, terwijl godsdienst als een potentiële en progressieve kracht voor de vooruitgang van de wereld zou kunnen worden beschouwd. Deze negatieve invalshoek komt ook doordat de meeste godsdiensten en hun stromingen overtuigingen en gebruiken hebben, die met wetenschappelijk bewijsmateriaal in strijd lijken te zijn. Bijvoorbeeld de vervolging van Galilei toen hij wetenschappelijk bewijs leverde dat de aarde rond de zon draaide en niet andersom, zoals men toen dacht. Men bleef volhouden dat hemel en aarde in werkelijkheid 6.000 jaar geleden zijn gecreëerd, letterlijk tijdens een periode van zes dagen, met de zevende als rustdag.

Bahá'u'lláh en ‘Abdu’l-Bahá leggen vele onderwerpen uit en geven antwoord op vragen onder andere over de allegorische verzen¹⁰⁴⁸ en de betekenis van teksten in de verschillende heilige boeken. Veel vragen zijn onder andere behandeld in *Het Boek van Zekerheid*¹⁰⁴⁹ van Bahá'u'lláh en in *Beantwoorde*

---

¹⁰⁴⁶ Idem, p. 161-162.

¹⁰⁴⁷ ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 162. Zie ook: Ayman, I., (1995), *A new framework for moral education*, Darmstadt, p. 19.

¹⁰⁴⁸ Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 243 (1e druk in Nederlands in 1997) (In verschillende geschriften onderstreept Bahá'u'lláh “het onderscheid tussen allegorische verzen, die onderhevig zijn aan interpretatie, en die verzen die betrekking hebben op onderwerpen zoals de wetten en verordeningen, aanbedding en religieuze voorschriften, waarvan de betekenis duidelijk is en die naleving van de gelovigen eisen”). Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fáḍil-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 2, p. 141-239.

¹⁰⁴⁹ Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag.

*Vragen*¹⁰⁵⁰ van ‘Abdu’l-Bahá. Daarin lichten zij onduidelijkheden toe die aanleiding kunnen zijn voor misverstanden of voor tweedracht tussen godsdiensten en binnen de diverse stromingen daarvan.

Om godsdienstige overtuiging te zuiveren van ongegronde ideeën zou godsdienst, volgens de bahá’í-leer, met wetenschappelijke feiten en rede (gezond verstand) in harmonie moeten zijn. Dit uitgangspunt moet als principieel in de universele opvoeding en opleiding worden beschouwd. “Overweegt”, zegt ‘Abdu’l-Bahá:

...wat de mens onderscheidt van alle geschapen wezens en hem tot een uniek schepsel maakt. Is dat niet zijn denkvermogen, zijn verstand? Zal hij hiervan geen gebruik maken bij het bestuderen van religie? Ik zeg u: weegt in de balans van rede en wetenschap zorgvuldig alles af wat u als religie wordt aangeboden. Als het deze test doorstaat, aanvaardt het dan, want het is de waarheid! Zo niet, verwerpt het dan, want het is onwetendheid! ...enkel en alleen mondelinge overlevering. Kijkt om u heen en neemt waar hoe de wereld van vandaag verdrinkt in bijgeloof en uiterlijke vormen!¹⁰⁵¹

Veel disharmonie en verdeeldheid zijn ontstaan door deze, “door mensen gemaakte, tegenstellingen en tegenstrijdigheden”. Daarom adviseert hij “Brenkt uw gehele geloofsovertuiging in harmonie” met wetenschap en rede. Er kan “geen tegenstelling zijn, want waarheid is één”. Als religie, “ontdaan van bijgeloof, tradities en onbegrijpelijke dogma's” haar overeenkomst toont met de wetenschap en rede, dan zal volgens hem “veel bitterheid en haat die nu het mensenras ellende bezorgt tot het verleden behoren”. Er zal in de wereld een grote éénmakende, reinigende kracht zijn die alle oorlogen, onenigheid, tweedracht en strijd wegvaagt, waardoor de mensheid verenigd wordt in de kracht van de Liefde Gods.¹⁰⁵²

Het Universele Huis van Gerechtigheid heeft een document geschreven “Aan de religieuze leiders van de wereld” (2002). Het schrijft daarin onder meer over wetenschap en religie en benadrukt dat de religieuze leiders niet zullen ontkomen aan het feit dat religie en wetenschap de twee onmisbare kennissystemen zijn, waardoor de potentiële vermogens van het bewustzijn zich ontwikkelen:

Verre van in strijd te zijn met elkaar, zijn deze twee fundamentele wijzen waarop de geest de werkelijkheid onderzoekt, van elkaar afhankelijk en hebben ze uiterst vruchtbaar kunnen samenwerken.... De inzichten en vaardigheden die het resultaat zijn van de wetenschappelijke vooruitgang zullen voor hun juiste toepassing altijd aan spirituele en morele waarden moeten worden getoetst; en religieuze overtuigingen, hoe dierbaar ook, dienen zich gewillig en dankbaar te onderwerpen aan een onafhankelijke toets met behulp van wetenschappelijke methodes.¹⁰⁵³

1050 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *New keys to the book of Revelation, Compiled by Moffett, R.J.*, New Delhi, India.

1051 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 163.

1052 Idem, p. 163-164.

1053 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2002), *Aan de Religieuze Leiders van de Wereld*, Den Haag, p. 6.

Het brengt in hetzelfde document haar grote bezorgdheid tot uitdrukking over religieuze vooringenomenheid en benadrukt dat:

Met elke dag die voorbijgaat groeit het gevaar dat de oplaaiende vuren van religieuze vooringenomenheid een wereldwijde brand zullen veroorzaken waarvan de gevolgen onvoorstelbaar zijn.¹⁰⁵⁴

Volgens het Universele Huis van Gerechtigheid vraagt deze crisis aan de religieuze leiders een breuk met het verleden. Een breuk die even radicaal is als die de weg voor de samenleving effende, om af te rekenen met de ondermijnende vooroordelen op het gebied van ras, sekse en nationaliteit. De enige rechtvaardiging voor het uitoefenen van invloed in gewetenszaken is gelegen in het dienen van het welzijn van de mensheid. Zij benadrukt dat de Bahá'í-gemeenschap van meet af aan interreligieuze activiteiten krachtig heeft bevorderd. Afgezien van de dierbare vriendschappen die door deze activiteiten worden gekweekt, zien de bahá'ís in de inspanning van diverse religies om nader tot elkaar te komen een antwoord op de goddelijke Wil ten behoeve van een mensheid die haar collectieve volwassenheid nadert.

Wij zijn het echter aan onze partners in deze gezamenlijke inspanning verplicht om duidelijk te stellen dat wij ervan overtuigd zijn dat de interreligieuze dialoog, wil hij een zinvolle bijdrage leveren aan het genezen van de kwalen van een wanhopige mensheid, zich nu op een eerlijke manier en zonder uitvluchten moet richten op de implicaties van de alles overkoepelende waarheid die de ontstaansreden van de beweging is: dat God één is en dat, ongeacht alle verschillende vormen van culturele expressie en menselijke interpretatie, religie evenzo één is.¹⁰⁵⁵

De Bahá'í International Community schrijft in haar verklaring "De welvaart van de mensheid" (1995) dat de taken die de ontwikkeling van een wereldgemeenschap met zich meebrengt, vragen om bekwaamheden op een peil dat ver uitsteekt boven wat de mensheid zich tot nu toe eigen heeft kunnen maken. Het bereiken van een dergelijk niveau vraagt een enorme uitbreiding van de toegang tot kennis, zowel voor wat betreft individuen als voor sociale organisaties. Zij gaat in op universeel (wereldwijd) onderwijs en schrijft:

Universeel onderwijs zal een onmisbare bijdrage leveren aan dit proces van ontwikkeling van bekwaamheden, maar de inspanning zal alleen slagen als de menselijke aangelegenheden zodanig gereorganiseerd worden dat zowel individuen als groepen in elke sector van de maatschappij in staat gesteld worden kennis te vergaren en toe te passen bij het vorm geven van de menselijke aangelegenheden. Door de hele vastgelegde geschiedenis heen is het menselijk bewustzijn afhankelijk geweest van twee fundamentele kennissystemen waardoor zijn potentiële vermogens op progressieve wijze tot uitdrukking zijn gekomen: wetenschap en religie. Door middel van deze twee stelsels werd de ervaring van het ras ingedeeld, werd zijn omgeving verklaard,

---

¹⁰⁵⁴ Idem, p. 7.

¹⁰⁵⁵ Idem.

werden zijn latente krachten onderzocht en werd zijn morele en intellectuele leven gevormd.¹⁰⁵⁶

Deze uitdaging, de versterking van de vermogens van de mensheid, door middel van een geweldige uitbreiding van de toegang tot kennis, moet opgebouwd worden rondom een voortgaande en steeds krachtiger wordende dialoog tussen wetenschap en religie.¹⁰⁵⁷

4.8 Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof

Het wegnemen van vooroordelen is een principieel aandachtspunt in de bahá'í-opvoeding, waaraan vanaf de prille jeugd aandacht wordt gegeven. Hiermee wordt geprobeerd om een belangrijke barrière in de samenleving op de weg van eenwording en samenhang uit te bannen, iets dat op latere leeftijd moeilijker is, zo niet onmogelijk wordt. In de Bahá'í-geschriften zijn de oorzaken van vooroordelen besproken en aan het wegnemen daarvan wordt gewerkt, zowel individueel als collectief. Bahá'u'lláh nodigt de mensen uit om zich onbevooroordeeld in zijn verkondiging te verdiepen:

Het betaamt ieder mens om elk spoor van ijdele woorden van de tafel van zijn hart uit te wissen en, open en onbevooroordeeld, de blik te richten op de tekenen van Zijn Openbaring, de bewijzen van Zijn Zending en de zinnebeelden van Zijn heerlijkheid.¹⁰⁵⁸ ...Laten zij dergelijke gezegden en geschriften liever benaderen met een onbevooroordeelde geest en liefdevolle sympathie.¹⁰⁵⁹

'Abdu'l-Bahá vertelt dat de basis van Bahá'u'lláh's leer de "Eenheid der Mensheid" is. Zijn grootste verlangen "dat liefde en welwillendheid in het hart der mensen zouden wonen" en dat hij de mensen aanspoort om strijd en tweedracht uit de wereld te helpen. Hij legt de voornaamste reden van onrust onder de volkeren uit:

De hoofdoorzaak is de verkeerde voorstelling van religie die de godsdienstleiders en leraren ervan geven. Zij leren hun volgelingen te geloven dat hun eigen vorm van godsdienst de enige is welke God behaagt en dat volgelingen van elke andere gezindte door de Al-liefderijke Vader worden veroordeeld en van Zijn barmhartigheid en genade zijn verstoken. Dit is de reden dat afkeuring, minachting, twist en haat tussen de volkeren ontstaan. Indien deze godsdienstige vooroordelen konden worden weggevaagd, zouden de volkeren zich weldra in vrede en eenheid verheugen.¹⁰⁶⁰

In de bahá'í-opvoeding wordt het als onjuist gezien als opvoeders hun kinderen zouden opvoeden met de gedachte dat hun godsdienst ten opzichte van die van anderen de enige ware is. Dit is een onjuiste voorstelling van de werkelijkheid, zeker in een samenleving die meer en meer toegroeit naar verbondenheid. Vooroordelen vernietigen het fundament van de mensheid,

1056 The Bahá'í International Community, (1995), *De Welvaart van de Mensheid. Een verklaring van de Internationale Bahá'í-gemeenschap*, New York, p. 19.

1057 Idem, p. 22.

1058 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 11.

1059 Idem, p. 193.

1060 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 50.

zo verklaart ‘Abdu’l-Bahá, omdat alle verdeeldheid, haat, oorlog en bloedvergieten in de wereld vaak door één vooroordeel worden veroorzaakt. De gehele wereld moet worden gezien als één land, alle naties als één natie en alle mensen als tot één ras behorend. Deze verdeling in godsdiensten, rassen en natiën zijn volgens hem allemaal “van louter menselijke makelij” en alleen maar naar menselijke ideeën nodig:

Voor God zijn er geen Perzen, Arabieren, Fransen of Engelsen. God is er voor allen en voor Hem is de gehele schepping één. Wij moeten God gehoorzamen en ons inspannen Hem te volgen door al onze vooroordelen uit te bannen en vrede op aarde tot stand te brengen.¹⁰⁶¹

‘Abdu’l-Bahá zegt in een andere toespraak dat de mensen afstand moeten doen van alle vooroordelen zoals “van religie, ras, politiek of natie”, want “deze hebben de wereld verziekt”. Hij gaat verder met:

Het is een ernstige ziekte die, tenzij tot staan gebracht, in staat is het gehele mensenras te vernietigen.... De betreurenswaardige oorlogen die in deze tijd plaatsvinden, worden veroorzaakt door de fanatieke godsdiensthaat van het ene volk jegens het andere, of de vooroordelen ten aanzien van ras of kleur. Totdat al deze door vooroordeel opgeworpen barrières worden opgeruimd, is het niet mogelijk dat de mensheid tot rust komt. Om die reden heeft Bahá’u’lláh gezegd: “Deze vooroordelen zijn vernietigend voor de mensheid”.¹⁰⁶²

De religieuze vooroordelen behandelt ‘Abdu’l-Bahá als eerste onderwerp. Hij verwijst naar de landen met zogenaamd godsdienstige mensen en zegt dat als zij werkelijk aanbidders van God waren, dan zouden zij Zijn wet die hun verbiedt elkaar te doden, gehoorzamen. Als godsdienstleiders werkelijk de God van liefde vereerden dan zouden zij hun mensen leren het voornaamste gebod na te komen, namelijk “liefde en naastenliefde te betonen aan alle mensen”. Maar het tegendeel is waar, want het zijn vaak de geestelijken die landen tot onlusten en vechten aanmoedigen. “Godsdiensthaat is altijd het wreedst!” zegt hij:

Alle religies leren dat wij elkaar lief moeten hebben, dat wij onze eigen tekortkomingen eerst moeten opsporen, vóórdat wij ons aanmatigen de fouten van anderen te veroordelen en dat wij ons niet de meerdere van onze medemens moeten beschouwen! Wij moeten oppassen ons niet te verhogen, opdat wij niet vernederd worden. Wie zijn wij, om te oordelen? Hoe weten wij nu wie in de ogen van God de meest rechtschapen mens is? Gods gedachten zijn niet als onze gedachten! Hoeveel mensen die in de ogen van hun vrienden als heiligen leken te zijn, zijn niet tot de diepste vernedering vervallen.¹⁰⁶³

Als voorbeeld wijst hij naar het Christendom en hoe daar over Judas Iskariot wordt gedacht. Die begon goed, maar herinnert u zich zijn einde? Anderzijds de discipel Paulus, in zijn jonge dagen een vijand van Christus, terwijl hij later zijn trouwste dienaar werd. Hoe kan men zich dan op de

---

¹⁰⁶¹ Idem, p. 148.

¹⁰⁶² Idem, p. 165.

¹⁰⁶³ Idem, p. 165-166.

borst slaan en anderen minachten? ‘Abdu’l-Bahá zegt daarom dat men nederig moet zijn, zonder vooroordelen en het welzijn van anderen moet kiezen boven het eigen, ongeacht religie, ras of andere kenmerken. “Wij hebben niet het recht” zegt hij om “onze medemensen als slecht te beschouwen” en wat betreft “het vooroordeel van ras” legt hij uit dat:

...dit is een zinsbegoocheling, eenvoudigweg bijgeloof! Want God heeft ons allen als één ras geschapen. Aanvankelijk waren er geen verschillen .... In het begin waren er óók geen beperkingen en grenzen tussen de verschillende landen; geen enkel deel van de aarde behoorde méér aan het ene dan aan het andere volk. In de ogen van God is er geen verschil tussen de diverse rassen. Waarom moest de mens zo’n vooroordeel bedenken? Hoe kunnen wij de oorlog verdedigen, veroorzaakt door een zinsbegoocheling? ¹⁰⁶⁴

Mensen zijn niet geschapen om elkaar te vernietigen; “Alle rassen, stammen, sekten en klassen hebben een gelijk aandeel in de milddadigheid van hun hemelse Vader”. Het enige verschil ligt in de graad van trouw, van gehoorzaamheid aan de wetten van God. “Sommigen zijn als lichtfakkels, anderen stralen als sterren aan de hemel der mensheid”. In Gods ogen zijn de voortreffelijkste mensen zij die, van welk volk, geloof of kleur zij ook zijn, “de mensheid liefhebben”. Vervolgens zegt ‘Abdu’l-Bahá dat God niet zal vragen “bent u Engels, Frans of misschien Perzisch? Komt u uit het oosten of het westen? ”. Enerzijds zijn er zelfopofferende mensen, die uit liefde voor God harmonie en eenheid brengen en vrede en welzijn onderrichten. Anderzijds zelfzuchtige mensen die hun broeders haten, bij wie in het hart vooroordeel de plaats inneemt van liefdevolle genegenheid en waarvan de invloed disharmonie en strijd veroorzaakt:

Tot welk ras of tot welke huidskleur behoren deze twee indelingen van de mens, tot het blanke, tot het gele, tot het zwarte ras, tot het oosten of tot het westen, tot het noorden of tot het zuiden? Als genoemde indelingen van God zijn, waarom zouden wij dan andere verzinnen? ¹⁰⁶⁵

Hij gaat verder met zijn betoog en vertelt dat politieke vooroordelen al even schadelijk zijn. Het is één van de voornaamste oorzaken van bittere strijd onder de mensen. Er zijn mensen die er genoeg in beleven om onenigheid te veroorzaken, die zich voortdurend zullen inspannen om hun land op te hitsen om oorlog te voeren tegen andere landen, om zichzelf te kunnen bevoordelen. Zij sturen legers om een land te bestoken en te vernietigen, om beroemd te worden. Uit veroveringszucht, opdat er gezegd kan worden dat een land een ander land verslagen heeft en “het onder het juk gebracht van hun sterkere en voortreffelijke heerschappij”. Een dergelijke overwinning, behaald ten koste van veel bloedvergieten, is nooit blijvend.

Op zeker dag zal de veroveraar worden veroverd, en zullen de onderdrukten zegevieren! Denkt aan de geschiedenis uit het verleden: veroverde Frankrijk niet méér dan eens Duitsland - en overwon Duitsland daarna niet Frankrijk? Ons werd óók geleerd dat Frankrijk

---

1064 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 166-167.

1065 Idem, p. 167-168.

Engeland veroverde; later behaalde Engeland de overwinning op Frankrijk!¹⁰⁶⁶

Volgens hem zijn deze veroveringen kortstondig. Waarom wordt er zoveel belang gehecht aan de roem ervan, dat mensen zelfs bereid zijn bloed te vergieten om dit te bereiken? Is er een overwinning, die de onvermijdelijke nasleep van het veroorzaakte onheil waard is; het verdriet, de ellende en het verderf waaronder zo veel gezinnen van beide landen worden bedolven? “Want het is onmogelijk dat slechts één land moet lijden”.

‘Abdu’l-Bahá hoopt dat in deze “verlichte eeuw het goddelijke Licht van liefde” over de gehele wereld haar stralen zal werpen, waardoor het hart van ieder intelligent mens dat hiervoor openstaat, zal worden geraakt. Dat politici geïnspireerd worden door Bahá’u’lláh. Dat dit hen ertoe zal brengen de waarheid te onderzoeken en dat zij daardoor alle aanspraken, gestoeld op vooroordeel en bijgeloof, van zich afschudden en met een bevrijde geest de politiek van God volgen.¹⁰⁶⁷

Shoghi Effendi geeft de bahá’ís aan dat zij steeds voor ogen moeten houden dat zij in zeker opzicht te vergelijken zijn met soldaten in de vuurlinie. Hij waarschuwt dat de wereld zich momenteel bevindt in een in geestelijk opzicht uitzonderlijk sombere toestand. Dat haat en vooroordeel in iedere denkbare vorm de wereld letterlijk aan stukken scheurt:

Wij zijn echter de bewaarders van de tegengestelde krachten, de krachten van liefde, eenheid, vrede en integratie en wij moeten als individu, als raad of als gemeenschap voortdurend op onze hoede zijn dat deze destructieve, negatieve krachten niet via ons in ons midden komen.¹⁰⁶⁸

Hij zegt dat de bahá’ís er goed op moeten letten dat de duisternis van de samenleving niet in hun daden en gedragingen tot uitdrukking komt. Liefde tot elkaar en de diepe overtuiging dat zij een nieuw organisme zijn, de baanbrekers van een nieuwe wereldorde, dienen voortdurend hun leven te bezielen. Zij moeten bidden dat zij beschermd worden tegen de aantasting door een samenleving die zo verziekt is door vooroordeel.¹⁰⁶⁹

...Deze vereisten zijn geen andere dan een diep besef van morele rechtschapenheid in hun sociale en bestuurlijke activiteiten, absolute kuisheid in hun persoonlijk leven, en volkomen vrijheid van vooroordeel in hun omgang met mensen van een ander ras, klasse, geloof of kleur.¹⁰⁷⁰

4.9 Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid

In deze wereld ontkomt men vaak niet aan het maken van keuzes tussen wat gepast en ongepast is of aangenaam en onaangenaam. Het leren ontwikkelen van een krachtig onderscheidingsvermogen is volgens de bahá’i-

¹⁰⁶⁶ Idem, p. 168-169.

¹⁰⁶⁷ ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 169. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 159-162 en Bakker, P., (2002), *Bahá’ís, Serie negen wereldreligies*, Kampen, p. 42-45.

¹⁰⁶⁸ Shoghi Effendi, (1995), *Het Bahá’í Leven. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 90.

¹⁰⁶⁹ Idem, p. 90-91. Zie ook: hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

¹⁰⁷⁰ Shoghi Effendi, (1995), *Het Bahá’í Leven. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 50.

opvatting een belangrijk bestanddeel van morele en godsdienstige opvoeding. Een van de centrale thema's in de leringen, waar veel aandacht aan wordt besteed, is het principe van onafhankelijk onderzoek naar de waarheid. Daarvoor is onbevooroordeeld zijn een eerste vereiste, naast het leren ontwikkelen van een onderzoekende en reflexieve houding in het leven. "Terwijl het verstand naar rationele zekerheid zoekt, verlangt de ziel naar het bereiken van innerlijke zekerheid". Innerlijke overtuiging is het hoogste doel van al het geestelijk zoeken, ongeacht hoe snel of geleidelijk dat proces ook verloopt.¹⁰⁷¹

Vanuit het bahá'í-perspectief moet ieder mens zelf over allerlei zaken leren nadenken en mediteren, zowel rationeel/verstandelijk als geestelijk, maar ook over wat hij wel en niet gelooft. Hun mening is dat verdeeldheid en godsdiensthaut in opvoeding en opleiding kan worden uitgebannen. Dat doen zij onder andere door veel aandacht te besteden aan de overeenkomsten tussen de verschillende godsdiensten, aan de opvoeding en opleiding van de opvoeders en daarmee aan die van de kinderen. Daarvoor is onafhankelijk onderzoek naar de waarheid principieel. Dit houdt onder andere persoonlijk onderzoek in naar de bron van de godsdiensten, namelijk de manifestaties van God, hun leringen en maatstaven en de toepasbaarheid van datgene wat zij voorstellen (in dit tijdperk). Bahá'u'lláh benadrukt in verschillende tafelen belangrijke voorwaarden voor het onafhankelijk zoeken naar de waarheid:

O vriend! In de *Bayán* gaven Wij iedereen in deze Grootste Openbaring de opdracht met eigen ogen te zien en met zijn eigen oren te horen.¹⁰⁷² ...Zuivert uw blik, opdat gij zijn luister met uw eigen ogen moge aanschouwen, en verlaat u niet op de ogen van een ander, behalve uzelf, want God belast geen mens ooit boven zijn kracht.¹⁰⁷³ ...Het meest geliefde in Mijn ogen is rechtvaardigheid. Keer u niet van haar af indien gij Mij begeert, en veronachtzaam haar niet, zodat Ik u Mijn vertrouwen kan schenken. Met haar hulp zult gij met uw eigen ogen zien en niet door de ogen van anderen, uit eigen kennis weten en niet door de kennis van uw naaste.¹⁰⁷⁴

In een van zijn mystieke werken, *De Zeven Valleien*, geeft hij aan dat op zoekers de plicht rust om:

...hun hart dat de bron is van goddelijke schatten, te ontdoen van ieder merkteken en zich af te wenden van alle navolging, hetgeen betekent de weg die hun vaders en voorvaders gingen en de deur van vriendschap zowel als vijandschap jegens alle mensen op aarde te sluiten.¹⁰⁷⁵

Door het bovenstaande komt men er achter dat, naast rechtvaardigheid, zien met eigen ogen en horen met eigen oren nodig zijn en het zich uitsluitend op eigen kennis beroepen, evenals het vermijden van het blindelings volgen van de voetstappen van anderen. Andere belangrijke

1071 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 68.

1072 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 189.

1073 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 67.

1074 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 2.

1075 Bahá'u'lláh, (1976), *De Zeven Valleien*, Den Haag, p. 16-17.

aandachtspunten en eigenschappen die noodzakelijk zijn voor het herkennen van de manifestaties van God worden onder meer behandeld in *Het boek van Zekerheid*:

...zij die dorsten naar de wijn van zekerheid, moeten zich zuiveren van al het aardse - hun oren van ijdele praat, hun gemoed van nutteloze verbeeldingen, hun hart van wereldse begeerten, hun ogen van dat, wat vergaat. Zij moeten hun vertrouwen stellen in God en, aan Hem vasthoudend, Zijn weg volgen. Dan zullen zij de stralende glorie van de zon van goddelijke kennis en begrip waardig zijn....¹⁰⁷⁶

Met betrekking tot de oorzaken waardoor de manifestaties van God in verschillende tijden, niet werden geaccepteerd voegt hij eraan toe:

Ga het verleden na. Hoevelen, hoog en laag, hebben te allen tijde vol verlangen gewacht op de komst van de Manifestaties van God in de geheiligde personen van Zijn Uitverkorenen. Hoe dikwijls hebben zij Zijn komst verwacht, hoe veelvuldig hebben zij gebeden dat de koelte van goddelijke barmhartigheid mocht waaien, en de beloofde Schoonheid van achter de sluier van verborgenheid tevoorschijn mocht komen en kenbaar worden gemaakt aan de gehele wereld. En telkens wanneer de poorten van genade opengingen, de wolken van goddelijke barmhartigheid op de mensheid neerregenden en het licht van de Ongeziene boven de horizon van hemelse macht scheen, verloochenden zij Hem allen.... Wendt u, om de juistheid van deze waarheid na te gaan, tot hetgeen is opgetekend in ieder heilig Boek. Denk er eens goed over na wat de reden is geweest voor een dergelijke verloochening door hen die met zoveel ernst en verlangen hebben gezocht.¹⁰⁷⁷

Volgens de bahá'ís heeft men sinds mensenheugenis gezocht naar de kennis en liefde van God en op zoek daarnaar verschillende wegen bewandeld. Soms heeft deze zoektocht de mens dichter naar de waarheid geleid, soms verder daar vanaf. Mensen, trots op hun geleerdheid, hadden het dikwijls moeilijk om tot begrip van de waarheid te komen, terwijl mensen die veracht werden door dit soort geleerden, rozen in de tuin van waarheid werden. Jezus werd voorgesteld als zoon van een ongeletterde timmerman en Kajafas was een geleerde hogepriester. Maar de kennis van Jezus was ten opzichte van die van Kajafas als het licht van de zon ten opzichte van het licht van een kaars. Kajafas werd geëerd en bewonderd door de geestelijke leiders van Israël, omdat hun kennis van dezelfde aard was. Het is hiermee duidelijk dat het bestuderen van overtuigingen van deze geestelijken alleen, geen overtuigend middel is om de werkelijkheid van Gods openbaring te kennen. Iedere studie die gedaan wordt, moet kritisch zijn en vrij van blinde navolging. Nog minder is het blind accepteren van ouderwetse standpunten een betrouwbare weg naar die kennis. Dergelijke, niet kritische, onderzoekmethoden zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de problemen in de wereld. Als een mens zonder te onderzoeken gelooft, heeft hij moeite om zijn overtuiging te verdedigen of deze aan te passen aan nieuwe ontdekkingen. Als die een waarheid tegenkomt, dan moet hij die

---

¹⁰⁷⁶ Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 9 en p. 108-111.

¹⁰⁷⁷ Idem, p. 9-10.

afwijzen of zijn overtuiging de rug toekeren.¹⁰⁷⁸ Volgens de bahá'í-leer zou men in plaats van zonder nadenken anderen te volgen, een onderscheidingsvermogen moeten leren ontwikkelen om in verschillende omstandigheden onafhankelijk te kunnen zoeken naar de waarheid. Op deze manier kan men zelf, het juiste besluit en de juiste actie nemen.

Over de houding en eigenschappen van een ware zoeker zegt 'Abdu'l-Bahá dat de toestand waarin men zich moet bevinden om serieus naar de waarheid te zoeken die is "van een dorstige, brandende ziel die naar het water des levens verlangt" of "van de vis die met moeite de zee poogt te bereiken" of "van het uit de koers geraakte en zwervende schip, dat de redding brengende kust tracht te bereiken":

De zoeker moet daarom met bepaalde kwaliteiten zijn begiftigd. Allereerst moet hij rechtvaardig zijn en onthecht aan alles buiten God, moet zijn hart volkomen gericht zijn op de allerhoogste horizon, moet hij vrij zijn van de slavernij van de ik-zucht en hartstocht, want dat zijn allemaal belemmeringen; voorts moet hij alle ontberingen kunnen verdragen, moet hij absoluut zuiver en geheiligd zijn en vrij van de liefde of de haat voor de bewoners der aarde. Waarom? Omdat het feit van zijn liefde voor iemand of iets hem ervan zou kunnen weerhouden de waarheid te herkennen in iemand of iets anders, en zo zou haat jegens iets een hinderpaal kunnen zijn om de waarheid te zien. Dit is de voorwaarde voor het zoeken en de zoeker moet deze hoedanigheden en eigenschappen bezitten. Pas wanneer hij aan deze voorwaarde voldoet, is het hem mogelijk de Zon van Werkelijkheid te bereiken.¹⁰⁷⁹

'Abdu'l-Bahá zegt dat de mens daarom de zoeker naar de werkelijkheid moet zijn en hij zal die werkelijkheid in iedere geheiligde ziel vinden. Hij moet geboeid en in vervoering gebracht worden en worden aangetrokken tot de goddelijke milddadigheid. Hij moet als de vlinder zijn die het licht bemint uit welke lamp het ook schijnt en als de nachtegaal die de roos bemint in welke tuin hij ook groeit:

Als de zon in het westen zou opkomen, zou het nóg altijd de zon zijn; men moet zich er niet van afkeren op grond van de plaats van zijn opkomst, noch het westen beschouwen als de plaats waar de zon altijd ondergaat. Zo moet men ook de hemelse milddadigheden zoeken .... In iedere plaats waar hij verschijnt, moet men zijn verrukte minnaar worden. Overweeg, dat als de joden zich niet naar de horizon van Mozes waren blijven keren en alleen naar de Zon van Werkelijkheid hadden gekeken, zij zonder enige twijfel de Zon herkend zouden hebben in de dageraadplaats van de werkelijkheid van Christus, in de grootste goddelijke pracht. Maar helaas! duizendmaal helaas! daar zij zich hechtten aan de uiterlijke betekenis van de woorden van Mozes, waren zij verstoken van de goddelijke milddadigheden en de heerlijke pracht.¹⁰⁸⁰

In het Bahá'í-geloof worden kinderen van jongs af aan opgevoed om een kritische en onderzoekende houding te ontwikkelen. Zij worden onder andere opgevoed met kennis over de diverse wereldgodsdiensten en allerlei

1078 Ferraby, J. (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 127-128.

1079 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 41.

1080 Idem, p. 70.

onderwerpen die te maken hebben met de progressieve openbaring van God, maar ook over de openbaring van Bahá'u'lláh zoals onder andere in het tweede hoofdstuk beschreven is. Zo kunnen zij op volwassen leeftijd zonder vooroordeel zijn en zelfstandig en in vrijheid kiezen of ze daadwerkelijk van de Bahá'i-gemeenschap deel willen uitmaken.

'Abdu'l-Bahá vertelt dat het zoeken naar de waarheid het eerste beginsel van de leer van Bahá'u'lláh is. Als een mens wil slagen op deze weg dan moet hij in de eerste plaats zijn ogen sluiten "voor alle traditionele bijgeloven uit het verleden". Als voorbeeld zegt hij:

De Joden hebben traditionele bijgelovigheden, de Boeddhisten en de Zoroastriërs zijn er niet vrij van en de Christenen evenmin! Alle religies zijn allengs geketend aan traditie en dogma. Allen beschouwen zich respectievelijk als de enige behoeders van de waarheid, en denken dat iedere andere religie uit dwalingen bestaat. Zelf hebben zij gelijk, alle anderen hebben ongelijk! De Joden geloven de enigen te zijn die de waarheid bezitten en zij veroordelen alle andere religies. De Christenen verzekeren dat hun religie de enige ware is en dat alle andere vals zijn. Allen beperken zich tot zichzelf....¹⁰⁸¹

'Abdu'l-Bahá merkt op dat, als allen elkaar veroordelen, waar moet men dan naar de waarheid zoeken? Hij voegt daaraan toe "daar allen elkaar tegenspreken, kunnen ze geen van allen waar zijn". Als een ieder gelooft dat zijn eigen religie de enig ware is, sluit hij zijn ogen voor de waarheid van de andere. Als bijvoorbeeld een jood gebonden is aan de uiterlijke vormen van zijn godsdienst, staat hij zichzelf niet toe in te zien dat er waarheid kan bestaan in enige andere religie; "alles moet vervat zijn in zijn eigen religie!" Daarom moet men zich, volgens 'Abdu'l-Bahá, "losmaken van de uiterlijke vormen en gebruiken van godsdiensten". Men moet afstand doen van de vooroordelen die op traditie berusten, wil men erin slagen de waarheid te vinden in de kern van alle religies. Hij zegt dat als er vijf mensen samenkomen om naar de waarheid te zoeken, dan moeten zij hun vooroordelen en hun eigen onbelangrijke, onbeduidende denkbeelden opgeven. Essentieel is een open, ontvankelijke geest.

Het feit dat wij ons inbeelden gelijk te hebben en ieder ander ongelijk, is de grootste hinderpaal op de weg naar eenheid, en eenheid is noodzakelijk, willen wij tot de waarheid komen, want de waarheid is één. Daarom is het noodzakelijk afstand te doen van onze persoonlijke vooroordelen en vormen van bijgeloof....¹⁰⁸²

'Abdu'l-Bahá zegt "willen wij in alle ernst zoeken naar de waarheid" en daarin slagen, dan moet men in gedachten enerzijds onderscheid maken tussen dogma, bijgeloof en vooroordeel en anderzijds waarheid. Bovendien moet van het tweeledige kennissysteem gebruikt gemaakt worden, namelijk religie en wetenschap.

Bahá'u'lláh benadrukt dat er slechts één religie bestaat. "Religie is religie, zoals wetenschap, wetenschap is". De een onderscheidt en verwoordt de waarden die zich stap voor stap ontwikkelen via goddelijke openbaring, de

1081 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 152.

1082 Idem, p. 153-154.

ander is het instrument waardoor het menselijk verstand onderzoekt en in staat is om zijn invloed op de wereld van verschijnselen steeds nauwkeuriger uit te oefenen. De een definieert doelen die het evolutionaire proces dienen, de ander helpt om ze te behalen. Deze vormen samen het tweeledige kennissysteem dat tot de vooruitgang van de beschaving aanzet. Elk van beide wordt door ‘Abdu’l-Bahá geprezen als een “straal van de Zon van Waarheid”.¹⁰⁸³ Vanuit de bahá’i-opvatting wordt dringend aanbevolen om bij onderzoek naar de waarheid van dit tweeledige kennissysteem gebruik te maken:

...Wetenschap moet worden aanvaard. Geen enkele waarheid kan in strijd zijn met een andere waarheid. Licht is goed in welke lamp het ook schijnt! Een roos is mooi in welke tuin zij ook bloeit! Een ster heeft dezelfde schittering of ze nu vanuit het oosten of vanuit het westen schijnt. Weest vrij van vooroordeel, want zo zult u de Zon van Waarheid liefhebben vanuit welk punt aan de horizon hij ook mag opkomen! U zult zich realiseren dat, als het goddelijke licht van waarheid in Jezus Christus scheen, het ook in Mozes en in Boeddha scheen. De ernstige zoeker zal tot deze waarheid komen. Dit nu wordt bedoeld met “het zoeken naar de waarheid.” Het betekent óók, dat wij bereid moeten zijn alles uit de weg te ruimen wat wij voordien hebben geleerd, alles wat onze schreden op de weg naar waarheid zou belemmeren.¹⁰⁸⁴

Hij voegt er aan toe “wij moeten er niet tegenop zien om, zo nodig, onze opvoeding geheel opnieuw te beginnen”. Men moet niet toestaan dat zijn liefde voor een religie of een persoonlijkheid zijn ogen zo verblindt dat men gekluisterd wordt door bijgeloof. Wanneer men zich van al deze banden heeft bevrijd en met een vrije geest zoekt, dan zal men in staat zijn om zijn doel te bereiken. “Zoekt de waarheid, want de waarheid zal u vrij maken”. Op deze wijze zal men “de waarheid zien in alle religies, want alle bevatten waarheid en de waarheid is één!”¹⁰⁸⁵ Daar de waarheid één is, kan deze niet worden verdeeld en “de verschillen die blijken vóór te komen tussen de natiën zijn slechts het resultaat van het vasthouden aan vooroordelen”. Zochten de mensen slechts naar de waarheid, dan zouden zij zich verenigd weten.¹⁰⁸⁶ ‘Abdu’l-Bahá beklemtoont “...wanneer u mensen ontmoet wier opvattingen van de uwe verschillen, keert u zich dan niet van hen af”. Allen zoeken de waarheid en er zijn vele wegen die erheen leiden. “Waarheid heeft verschillende aspecten, maar zij blijft altijd en eeuwig één”. Laat geen verschil van mening of een andere denkwijze u verwijderen van uw medemensen of de oorzaak van tweedracht, haat en strijd in uw hart worden. “Zoekt liever naarstig naar de waarheid en maakt allen tot uw vrienden”.¹⁰⁸⁷

Ten slotte speelt dit fundamentele principe van zelfstandig onderzoek ook een belangrijk rol in het Bahá’i-bestuursstelsel. Zo bestaat er voor verkiezingen geen kandidaatstelling, geen nominatie en geen campagne.

1083 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa, nr. 43.

1084 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 154.

1085 Idem, p. 155. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 199.

1086 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 145.

1087 Idem, p. 59.

Zelfs iedere zinspeling op personen om anderen te beïnvloeden is verboden. Shoghi Effendi schrijft in 1943 aan de Nationale Geestelijke Raad van Perzië:

De kiezers... moeten devoot en toegewijd en na meditatie en overdenking trouwe, oprechte, ervaren, kundige en competente mensen kiezen die het lidmaatschap waardig zijn....¹⁰⁸⁸

Verder kennen de bahá'ís geen priesterschap of geestelijkheid, maar organiseren de bahá'ís onder meer gesprek en reflectiebijeenkomsten, studieklassen, leerkringen en cursussen waar zij en belangstellenden nader op een onderwerp kunnen ingaan. Over diverse thema's worden regelmatig conferenties en seminars gehouden, zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau.¹⁰⁸⁹

4.10 Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften

Zoals men uit het bovenstaande kan afleiden heeft Bahá'u'lláh duidelijk gemaakt dat zijn leer op 'eenheid der mensheid' berust en dat dit het 'waarmerk van zijn openbaring' is. Het moet tot uiting komen in universele opvoeding en opleiding voor iedereen. Om dit proces te bevorderen en om daarin vertraging te voorkomen, heeft hij verschillende maatregelen genomen, die door 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid zijn uitgewerkt en in praktijk gebracht, waarvan enkele punten hieronder naar voren zullen komen.

1- Allereerst wordt in de Bahá'í-geschriften de nadruk gelegd op een thema dat "universele opvoeding en opleiding voor iedereen" wordt genoemd en dat een mijlpaal is in de openbaring van Bahá'u'lláh. Hierdoor zou iedereen de kans tot persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing moeten krijgen, wat invloed heeft op de samenleving als geheel. Daar wordt eveneens het accent gelegd op aandacht voor wezen en behoeften.¹⁰⁹⁰ 'Abdu'l-Bahá heeft aan een bahá'í-school in Perzië geschreven dat deze kinderen, van welke achtergrond dan ook, gratis mogen worden toegelaten en met de uiterste zorg en liefde behandeld moeten worden.¹⁰⁹¹

2- Als tweede maken deze geschriften het belang duidelijk van de opvoedkundige rol en het effect van de voorbeeldfunctie van opvoeders,

1088 Shoghi Effendi, (1993), *Bahá'í Verkiezingen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 11. Zie ook in hoofdstuk 2.6 *Het huidige bestuursstelsel*.

1089 Zie het Bahá'í World Congress van 1992 te New York, waar zo'n 35.000 bahá'ís van over de hele Wereld aanwezig waren, http://www.google.nl/#q=Baha%27i+World+Congress,+New+York,+1992+Bahai+world&hl=nl&prmd=v&source=univ&tbs=vid:1&tbo=u&ei=UdMITPDsKo_64AaVo92KAQ&sa=X&oi=video_result_group&ct=title&resnum=1&ved=0CB4QqwQwAA&fp=5f38b0a992e05d94 (geraadpleegd op 5 januari 2011). In 2008-2009 werden wereldwijd 41 regionale conferenties gehouden. In februari 2009 namen 350 bahá'ís vanuit Nederland deel aan een conferentie in Frankfurt, Duitsland, waar 4600 mensen uit 11 landen aanwezig waren, <http://news.bahai.org/community-news/regional-conferences/>, en <http://news.bahai.org/community-news/regional-conferences/frankfurt.html> (Geraadpleegd op 5 januari 2011).

1090 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 (1e druk in Nederlands in 1997).

1091 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: Ishráq Khávarí, A.H., (2004), *Tárikh-i-Amrí Yi Hamidán*, Hofheim-Langenhain, p. 313.

opleiders en de gemeenschap, waarin het kind opgroeit.¹⁰⁹² Daarom richten de bahá'ís zich op de opvoeding van de opvoeders en opleiders en parallel daaraan op de kinderen. In veel maatschappijen is het idee gegroeid dat het proces van opvoeding de verantwoordelijkheid van scholen is. Volgens de bahá'í-opvatting begint het proces van opvoeding echter bij de geboorte van het kind, of nog nauwkeuriger gezegd, zelfs vóór dat moment en is en blijft het de eerste verantwoordelijkheid van de ouders. Daarom moeten de ouders, zich op de opvoeding van hun kinderen voorbereiden, zelfs voordat zij geboren zijn. De Bahá'í-geschriften laten zien hoe zij, van jongs af aan en vanuit verschillende invalshoeken voorbereid worden op hun rol in de samenleving.¹⁰⁹³ Kinderen “moeten voortdurend bemoedigd en gestimuleerd worden om alle hoogtepunten van menselijke verworvenheden te verkrijgen....”.¹⁰⁹⁴ Het belang van eenheid van beide ouders, liefde en consultatie in het gezin, het stimuleren van hun kinderen en gematigdheid in alle opzichten worden benadrukt.¹⁰⁹⁵

Met het afschaffen van het priesterschap¹⁰⁹⁶ en het in die tijd ontbreken van scholen, vraagt Bahá'u'lláh aandacht voor en stimuleert als eerste stap het leren lezen en schrijven, zowel voor jongens als meisjes. Hij vindt dat zo belangrijk, dat hij het dagelijks lezen van en het zich verdiepen in zijn geschriften, als een teken van trouw beschouwt.¹⁰⁹⁷

Hij geeft aan dat van ouders verwacht wordt dat zij zowel hun zonen als hun dochters opvoeden en begeleiden in alles wat in de Bahá'í-geschriften is vastgelegd, niet alleen in woorden, maar ook in hun voorbeeldgedrag. Als de ouders door een of andere reden niet zouden (kunnen) voldoen aan deze plicht, dan moeten zij de hulp inroepen van de bahá'í-instellingen,¹⁰⁹⁸ om passende maatregelen te nemen.¹⁰⁹⁹

Wanneer iemand zich onttrekt aan hetgeen hem is geboden ..., dan valt de kwestie toe aan het Huis van Gerechtigheid. Waarlijk, Wij hebben het tot een toevluchtsoord voor de armen en behoeftigen gemaakt.¹¹⁰⁰

Hij voegt daaraan toe, dat als iemand het kind van een ander opvoedt, het is alsof hij een van zijn kinderen heeft opgevoed¹¹⁰¹ en benadrukt:

1092 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1093 Idem. Zie ook: Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi, (1986), *Bahá'í jongeren. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag; Hornby, H., (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 628-640; Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 31 en Furútan, A., (1980), *Mothers, Fathers and Children. Practical Advice to Parents*, Oxford.

1094 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 111, p. 142-143. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 44.

1095 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 2.14, *Consultatie*, hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn* en hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*.

1096 Zie hoofdstuk 2.12, *Bahá'í-wetten* en hoofdstuk 2.17 *Leerstellingen*. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag, p. 225; Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 24 (1e druk in Nederlands in 1997) en Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 90.

1097 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 en 80 (1e druk in Nederlands in 1997).

1098 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

1099 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 26.

1100 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 (1e druk in Nederlands in 1997).

Hoe verheven is de staat die een mens kan bereiken, indien hij slechts de vervulling van zijn hoge bestemming verkiest.¹¹⁰² Gebrek aan een juiste opvoeding heeft hem evenwel ontnomen wat hij van nature bezit. ...¹¹⁰³ De mens is gelijk staal, waarvan de essentie verborgen is; met vermaningen en uitleg, goede raad en opvoeding zal die essentie aan het licht gebracht worden. Als hem echter wordt toegestaan in zijn oorspronkelijke toestand te blijven, zal de aantasting van lusten en begeerten hem in feite vernietigen.¹¹⁰⁴

Vanuit de bahá'í-leer kan men zich geen “nobeler daad” voorstellen dan het opvoeden en opleiden van kinderen in alle menselijke volmaaktheden. Dit is volgens ‘Abdu’l-Bahá “in Gods ogen de beste manier om Hem te aanbidden”. Hij zegt dat “Als u het kind recht opvoedt, zal het recht groeien, in volmaakte symmetrie”.¹¹⁰⁵ Kinderen moeten met de grootste zorg worden omringd, beschermd en opgevoed; daarop is waar ouderschap gebaseerd. Het is een vereiste dat ieder kind de beste zorg en opvoeding krijgt. Volgens ‘Abdu’l-Bahá is de opvoeding van de mens “één van de belangrijkste geboden van God”. Hij zegt “dat de invloed van zo’n opvoeding dezelfde is als die van de zon op boom en vrucht”.¹¹⁰⁶ Aan een bahá'í-school schrijft hij onder meer “dat deze tere kleintjes de Verborgen Woorden¹¹⁰⁷ en de gebeden” moeten leren en wat het betekent om “Bahá'í te zijn”. Hij vergelijkt het onderwijzen van kinderen “met het werk van een liefdevolle tuinman” die in de bloeiende velden zijn jonge planten verzorgt en zegt over het resultaat daarvan:

Het lijdt geen twijfel dat dit de gewenste resultaten zal opleveren; dit is in het bijzonder waar bij het onderwijzen van de Bahá'í verplichtingen en het Bahá'í gedrag, want de jonge kinderen moeten er in hart en ziel van bewust worden gemaakt dat “Bahá'í” niet alleen maar een naam, maar een werkelijkheid is. Ieder kind moet geoefend worden in geestelijke waarden, opdat het alle deugden zal belichamen en een bron van glorie wordt voor de Zaak van God. Anders zal het woord “Bahá'í” alleen, als het geen vruchten afwerpt, geen betekenis hebben. Streeft er dan naar beste vermogen naar deze kinderen bij te brengen dat een Bahá'í iemand is die alle volmaaktheden belichaamt en dat hij licht moet verspreiden als een brandende kaars - en niet duisternis op duisternis moet zijn en toch de naam Bahá'í dragen.¹¹⁰⁸

1101 Zie hoofdstuk 3.4, Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders. Zie ook: Shoghi Effendi, (1973), *Synopsis en Codificatie van de Wetten en Verordeningen van de Kitáb-i-Aqdas*, Haifa, p. 29 en Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 154.

1102 Zie hoofdstuk 3.4, Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 124.

1103 Idem, p. 155.

1104 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1986), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 7.

1105 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 50-51.

1106 Idem, p. 24.

1107 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 146-147.

1108 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 123, p. 150-151 en ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 27-28.

Uit de geschriften blijkt een groot respect voor leraren. ‘Abdu’l-Bahá vergelijkt leraren die betrokken zijn bij de geestelijke opvoeding van een kind met de “geestelijke vader” die “zijn kind met het eeuwige leven begiftigt”. Hij legt uit dat dit de reden is waarom leraren in de “Wet van God tot de erfgenamen gerekend” worden.¹¹⁰⁹ Tenslotte benadrukt ‘Abdu’l-Bahá, met het oog op de gezondheid van de kinderen “De school moet op een plaats staan waar de lucht zuiver is”.¹¹¹⁰

3- Als derde punt op het terrein van de verschillende ontwikkelingsgebieden¹¹¹¹ wordt in de Bahá’i-geschriften het accent gelegd op godsdienstige, geestelijke en ethische aspecten van opvoeding en opleiding. Morele opvoeding is gericht op de ontwikkeling van gedrag. Een dergelijk opvoedingsproces gaat uit van en wordt geleid door een reeks normen of principes. Dit zal hieronder in verschillende paragrafen verder worden uitgewerkt, namelijk in:

- Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding,
- Ethiek en moreel gedrag en
- Liefde, geloof, daden en morele leringen.

4- Als vierde punt wordt ingegaan op de noodzaak om in de benodigde financiële middelen te voorzien van een educatief fonds. Shoghi Effendi zegt dat Bahá’u’lláh in de *Kitáb-i-Aqdas* de nadruk legt “op de noodzaak om de middelen te verschaffen voor het onderwijs aan kinderen, ...”.¹¹¹² Als één van zijn aandachtpunten heeft Bahá’u’lláh zijn voorkeur aangegeven waarbij, als er geen testament is, bij het verdelen van een erfenis, een deel moet worden bestemd voor de leraren. Hiermee benadrukt hij de aandacht voor het belang van de rol van een leraar, maar ook van voldoende financiële middelen voor het onderwijs.¹¹¹³ Verder heeft Bahá’u’lláh in de “Tafel van de Wereld” voorzien dat vrouwen en mannen samen kostwinner zouden zijn. Hij verklaart dat “een ieder, hetzij man of vrouw, moet een gedeelte van wat hij of zij door handel, landbouw, of een ander beroep verdient” bestemmen voor de opvoeding en de opleiding van hun kinderen “met medeweten van de Gevolmachtigden van het Huis van Gerechtigheid”.¹¹¹⁴

1109 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 196 en p. 158 (1e druk in Nederlands in 1997).

1110 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 111, p. 142-143. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’i geschriften*, Den Haag, p. 44.

1111 Zie in hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens* en 3.9 *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk*.

1112 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*. Zie ook: Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 25 (1e druk in Nederlands in 1997).

1113 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*. Zie ook: Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 158 (1e druk in Nederlands in 1997) (De methode van verdelen van onroerend goed wordt toegepast wanneer er geen testament is. Een erfenis wordt verdeeld in de volgende categorieën: 1. kinderen, 2. man of vrouw, 3. vader, 4. moeder, 5. broer, 6. zuster, 7. leraar).

1114 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*. Zie ook: Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 73; Bahá’u’lláh, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’i reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 225-226; Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’i geschriften*, Den Haag, p. 51. en Momen, M., (2002), *The Bahá’i Faith*, Oxford, p. 27.

5- Het vijfde punt heeft te maken met de aanzet tot het ontwikkelen van de eerste nucleus van bahá'í-educatie, eerst in haar startfase in Perzië en in een later stadium in andere landen. In een tijd dat er nog geen regulier onderwijs was en er anders naar kinderen gekeken werd, zeker naar kinderen van bahá'í's, benadrukt Bahá'u'lláh al het belang van opvoeding en opleiding in de *Kitáb-i-Aqdas*. Zoals men heeft kunnen zien vindt hij dit zo belangrijk, dat hij schrijft dat wanneer iemand het kind van een ander opvoedt, het is alsof hij een van zijn kinderen heeft opgevoed. Ook gaf hij aan dat ouders zijn gehouden om hun “zoon en dochter in de kunst van het lezen en schrijven te onderrichten, alsmede in alles wat in de Heilige Tafel is opgetekend”.¹¹¹⁵

Door aanwijzingen van Bahá'u'lláh (in ballingschap) en stimulering en het geven van structuur door 'Abdu'l-Bahá in zijn vele brieven, komt de kijk op kinderen in een ander licht te staan en wordt hun lichamelijke, intellectuele en morele ontwikkeling benadrukt. Als gevolg van vele activiteiten kwamen kinderclassen tot stand die “Dars-i-Akhlâq”¹¹¹⁶ worden genoemd, wat “morele educatie” betekent en die in het Nederlands kinderclassen worden genoemd.

Als degene die een belangrijke rol bij de totstandkoming hiervan heeft gespeeld, wordt Siyyid Hassan-i-Hashemizadeh (1882-1957) gezien.¹¹¹⁷ Aanvankelijk begon hij in zijn eigen huis met het geven van lessen voor kinderen, onder de naam “Sawad Amoezi”, dat leren lezen en schrijven betekent. Hij leerde dit de kinderen op basis van korte teksten van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá, legde de betekenis ervan uit en hielp hen om sommige van deze teksten en gebeden uit het hoofd te leren.

Onder toezicht en aanwijzing van 'Abdu'l-Bahá wordt de naam van deze lessen in 1898 veranderd in “Dars-i-Akhlâq”, oftewel morele educatie, die vanaf dat moment op vrijdagochtend gegeven worden. Hij krijgt van 'Abdu'l-Bahá de titel Mu'allim, dat leraar betekent. Door de toename van het aantal leerlingen koos hij twee van de beste leerlingen, om ook les te gaan geven.¹¹¹⁸ Het aantal leerlingen bleef toenemen en daardoor werd ook het aantal leraren uitgebreid en ontstond langzamerhand de noodzaak om meer adequate maatregelen te nemen, zoals:

- Het houden van wekelijkse teamvergaderingen door de leerkrachten,
- Het instellen van een motiveringscomité voor het houden van enquêtes op basis van gesprekken met de leerlingen en om hen te stimuleren,
- Het instellen van een “comité van dienstverlening” voor de kinderen, dat toezicht moest houden op het leerproces. Vanaf de komst van “de Nationale Geestelijke Raad” (NGR)¹¹¹⁹ van Perzië (Teheran), werkte genoemd comité onder hun toezicht en kreeg het de naam “comité nationale opvoeding”. Later kwamen in andere steden ook soortgelijke

1115 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 47 (1e druk in Nederlands in 1997).

1116 'Abdu'l-Bahá zoals geciteerd bij: Furútan, A., (1977), *Boek vijf. Dars-i-Akhlâq*, Tehran, p. 2.

1117 Rástání, S., (2000), *Siyyid Hassan-i-Mu'allim va Tárikhchiyi Dars-i-Akhlâq. A short history of Bahá'í friday schools in Iran*, Hofheim-Langenhain, p. 4 en 31.

1118 Idem, p. 7, 11 en 15.

1119 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

plaatselijke comités tot stand, onder toezicht van de betreffende “Plaatselijke Geestelijke Raad” (PGR),¹¹²⁰

- Het in het leven roepen van een “comité van assistenten”. Hiertoe behoorden jongeren die docenten hielpen en te gelijker tijd leerden, hoe ze les moesten geven en
- Het organiseren van bijeenkomsten voor leerkrachten en ouders. Soms ook voor alle docenten in het land, om onder andere te praten over opvoedkundige dilemma’s.¹¹²¹

Het verzamelen en verder ontwikkelen van lesmateriaal werd noodzakelijk. Zo kwamen stapsgewijs de leermiddelen voor de verschillende leeftijdsgroepen tot stand, die cyclisch en progressief waren en uiteindelijk 12 leerjaren besloegen. Het ontwikkelingsproces bestond onder andere uit de volgende stappen:

- “*Tweeënvijftig lessen van Hashemizadeh*” (پنجاه و دو درس هاشمی زاده), over tweeënvijftig van de bahá’i-leringen die Siyyid Hassan-i-Hashemizadeh zelf, sinds het begin van de kinderklassen uit de geschriften bijeen had gebracht,
- Het “*Eerste en tweede deel van morele educatie*” (القسم الاول و الثاني من الدروس الاخلاقية) was het volgende boek dat rond 1918 door Mirza Monier Nabilzadeh tot stand kwam en
- Rond 1919 kwamen twee andere verzamelingen van de geschriften in het Perzisch en/of Arabisch gereed voor de derde klassen, waarvan de focus meer op de geschiedenis van het Bahá’i-geloof en andere wereldgodsdiensten was gericht.

In de hogere klassen werd de volgende literatuur gebruikt:

- “*De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*” (كتاب اقدس),¹¹²² “*Het Boek Van Zekerheid*” (كتاب ايقان)¹¹²³ en “*Verborgene Woorden*” (كلمات مكنونه)¹¹²⁴ van Bahá’u’lláh,
- “*Beantwoorde Vragen*” (كتاب مفاوضات)¹¹²⁵ en “*Maqáliyyih Shakhshí Sayyáh* (A Traveller’s Narrative)” (مقاله شخصی سیاح)¹¹²⁶ van ‘Abdu’l-Bahá en
- “*Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*” (بهاء الله و عصر جدید) van J.E. Esslemont¹¹²⁷ en
- “*Godsdienst lessen*” (الدروس الديانية) van Aqa Shaykh Mohammed-‘Ali Qaíní, dat vooral voor de vijfde en zesde klas bestemd was.¹¹²⁸

1120 Idem.

1121 Rástání, S., (2000), *Siyyid Hassan-i-Mu’allim va Tárikhchiyyi Dars-i-Akhláq. A short history of Bahá’i friday schools in Iran*, Hofheim-Langenhain, p. 11-34.

1122 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, (1^e druk in Nederlands in 1997).

1123 Bahá’u’lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag.

1124 Bahá’u’lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag.

1125 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag.

1126 ‘Abdu’l-Bahá, (2001), *Maqáliyyih Shakhshí Sayyáh. “A Traveller’s Narrative”, Written to Illustrate the Episode of the Báb*, Hofheim-Langenhain.

1127 Esslemont, J.E., (1961), *Bahá’u’lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette.

1128 Rástání, S., (2000), *Siyyid Hassan-i-Mu’allim va Tárikhchiyyi Dars-i-Akhláq. A short history of Bahá’i friday schools in Iran*, Hofheim-Langenhain, p. 109-112.

Door A. Furútan, kinderpsycholoog en opvoedkundige, tevens één van “de Handen van de Zaak van God”¹¹²⁹ wordt sinds 1934, dus in de tijd van Shoghi Effendi, een 12-delige boekenreeks ontwikkeld, voor 12 jaar. Dit wordt gezien als een belangrijke omwenteling in de geschiedenis van de kinderklassen c.q. “morele educatie” in heel Perzië. Deze boeken zorgden in dit land voor de eenheid van het lesmateriaal in de gehele Bahá’i-gemeenschap.¹¹³⁰ Vervolgens werden, gebaseerd op de bahá’i-leringen, diverse methodische boeken uitgegeven en gepubliceerd voor opvoeding en opleiding van de opvoeders, door wie die van de kinderen plaatsvindt, zoals:

- *De grondbeginselen voor het geven van morele educatie* (اصول تدریس دروس اخلاقیه),
- *De manier van omgaan met kinderen* (طرز رفتار با کودکان) en
- *Het boek van morele educatie voor 5 jarigen. Een wegwijzer voor de opvoeder* (کتاب درس اخلاق برای پنجساله. راهنمای مربی).¹¹³¹

Tot slot; in de Bahá’i-geschriften worden morele, geestelijke en intellectuele¹¹³² ontwikkeling vaak naast elkaar gebruikt. In de praktijk wordt gezocht naar evenwicht met lichamelijke ontwikkeling,¹¹³³ om “kinderen de intellectuele en geestelijke opvoeding” te kunnen geven, “die is voorgeschreven in de Geschriften van Bahá’u’lláh”.¹¹³⁴ Aan de morele ontwikkeling van het kind wordt in de wekelijkse kinderklassen aandacht geschonken. Maar in de Bahá’i-geschriften wordt daarnaast ook de normale dagelijkse scholing aangemoedigd waar, door de verschillende opleidingen, de intellectuele ontwikkeling meer kans tot ontplooiing krijgt, met de bedoeling dat de kinderen:

...alle deugden en prijzenswaardige eigenschappen van de mensheid tot de hunne maken en een gedegen kennis van de verschillende takken van wetenschap verwerven,....¹¹³⁵

1129 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*, hoofdstuk 2.3.4, *Shoghi Effendi Rabbání (1897-1957) de beoeder en* hoofdstuk 3.1, *Inleiding*.

1130 Rástání, S., (2000), *Síyyid Hassan-i-Mu’allim va Tárikhchiyi Dars-i-Akhláq. A short history of Bahá’í Friday schools in Iran*, Hofheim-Langenhain, p. 113-115.

1131 Idem, p. 99-104 en 109-115.

1132 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 184. (Hij zegt dat: Intellect wordt gezien als het geheel van de verstandelijke vermogens van een mens. Hij onderscheidt vijf verstandelijke vermogens, het gemeenschappelijke vermogen, het voorstellingsvermogen, het denkvermogen, het begripsvermogen en het geheugen, naast vijf zintuiglijke vermogens (zien, horen, proeven, ruiken en voelen), die uiterlijke bestaansvormen waarnemen.

1133 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*. Zie ook: hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*, hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*, hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen* en hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

1134 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*. Zie ook: Shoghi Effendi, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá’í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi, p. 294.

1135 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 122, p. 150. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá(1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 28.

Naast de ontwikkeling van kinderklassen, heeft ‘Abdu’l-Bahá de bahá’ís al in een eerder stadium aangemoedigd, om een ander proces op gang te brengen, door na te denken over het oprichten van eigen scholen.

6- Het zesde punt behandelt globaal de totstandkoming van de bahá’i-scholen in Perzië. In die tijd was het traditionele onderwijs gebaseerd op lessen door lokale religieuze leiders (mullás) en de lessen waren gericht op het uit het hoofd leren van de *Koran* en van gedichten. Er was geen overheidstoezicht daarop en de (huidige) onderwijsmethoden waren onbekend.

Zowel Bahá’u’lláh als ‘Abdu’l-Bahá hebben onder andere het leren van kennis, vaardigheden en wetenschappen aangemoedigd,¹¹³⁶ die toentertijd geen deel uitmaakten van het traditionele onderwijs.

De bahá’ís werden geïnspireerd door de vooruitstrevende principes van hun geloof en stonden daarmee in de voorhoede van de educatieve vooruitgang in Perzië, die plaatsvond tussen het einde van de 19de en het begin van de vroege 20ste eeuw.

De eerste bahá’i-school in Perzië werd opgericht rond 1899 en was de Tarbiyat school voor jongens in Teheran die uitging van moderne onderwijsmethoden en al snel bekend werd als een van de beste scholen in het land. In 1911 werd de Tarbiyat school voor meisjes opgericht, die eveneens leidend werd in onderwijsvernieuwing. Het oprichten van scholen door de Bahá’i-gemeenschap werd later in andere steden gevolgd. Zij werkten hard, zodat adequaat onderwijs zou kunnen worden gerealiseerd.

In een tijd dat de vrouwenwereld nog beperkt was tot de huishouding werden zij aangemoedigd om hun aandacht te richten op wetenschap, nijverheid en onderwerpen die de menselijke omstandigheden zouden verbeteren.

Door deze ontwikkelingen werden de meisjesscholen gezien als een radicale breuk met de normen van de samenleving als geheel.¹¹³⁷

In veel plaatsen was, na vijftig jaar van vervolging, het stichten van bahá’i-scholen de eerste keer dat de bahá’ís in het openbaar konden treden. De scholen waren dus voor velen het eerste zichtbare teken van het bestaan van de Bahá’i-gemeenschap.¹¹³⁸

De bahá’i-scholen werden geconfronteerd met tegenwerking en hadden last van de onwetendheid en vooroordelen van de massa, die werd opgehitst door de religieuze leiders. De bahá’ís namen alle mogelijke stappen om de

1136 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang* en hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*. Zie ook: Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 235 (1e druk in Nederlands in 1997), Bahá’u’lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá’i geschriften*, Den Haag, Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 32 en 42, Bahá’u’lláh, (1986), *Writings of Bahá’u’lláh: Epistle to the Son of the Wolf*, New Delhi, p. 313 en 316, ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá’i geschriften*, Den Haag, p. 24, ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’i geschriften*, Den Haag, p. 45 en ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 13.

1137 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook Sabet, A., (1997), *Tárikhchi-Yi-Madrisi-Yi-Tarbiyat-I-Banin*, New Delhi P.142-147; The Bahá’i International Community, (2005), ‘The History of Bahá’i Educational Efforts in Iran’, in: *BIC Official site* (2005), Chapter III, <http://denial.bahai.org/003.php> (geraadpleegd op 2 mei 2010) en Rássekh, B., (z. j.), *Promoting the Unity of East and West: The Role of American Women in the 1910 Establishment of the Tarbiyat School in Iran & Remembrances*, Luxembourg, p. 3-4.

1138 Idem.

oppositie tot bedaren te brengen. Lessen over het Bahá'í-geloof werden bijvoorbeeld niet onderwezen op de bahá'í-scholen zelf, maar zoals eerder vermeld, kregen hun kinderen morele educatie op vrijdagochtend, tijdens de kinderklassen. De scholen waren voorzichtig, door de overheidsbesluiten in het kader van hun leerplan op te volgen. Ondanks deze maatregelen, bleven het verzet en de aanvallen op de scholen toenemen. Toch groeide het netwerk van deze scholen in aantal en in omvang. Aanvankelijk waren het basisscholen, maar later werd, aan de scholen in de steden, middelbaar onderwijs toegevoegd. De Vahdat-i-Bashar school in Káshán begon bijvoorbeeld, in 1909, als lagere school met zes leerjaren en daaraan werd middelbaar onderwijs toegevoegd in 1913-1914. Rond 1910 had de Tarbíyat school in Teheran ongeveer 270 leerlingen en werd geschiedenis, natuurkunde, scheikunde en plantkunde aangeboden, in aanvulling op Perzisch, Arabisch en Engels. Tegen 1933, net voordat ze door de overheid werden gesloten, waren er tenminste 47 basisscholen die door de bahá'ís in Perzië werden geleid, waarvan ten minste acht scholen ook middelbaar onderwijs gaven. Op basis van een telling is gebleken dat deze scholen samen meer dan 4700 leerlingen hadden. Zij waren gevestigd in vrijwel elke regio van Perzië.¹¹³⁹ Shoghi Effendi vertelt over het opzetten van deze scholen en door wie daar les werd gegeven:

In deze periode, in een tijd dat lagere en hogere staatsscholen in feite in dat land niet bestonden en het onderwijs in bestaande religieuze instellingen jammerlijk tekort schoot, zijn de eerste Bahá'í-scholen gesticht, om te beginnen de Tarbiyat scholen in Tihrán, voor zowel jongens als meisjes, gevolg door de Ta'yid en Mawhibat scholen in Hamadán, de Vahdat-i-Bashar school in Káshán en andere dergelijke onderwijsinstellingen in Bárfurúsh en Qazvín. In deze jaren werd tastbare en doeltreffende hulp zowel op geestelijk als op materieel gebied, in de vorm van rondreizende leraren, verpleegsters, docenten en artsen uit Europa en uit Amerika, het eerst aan de Bahá'í-gemeenschap in dat land verleend.¹¹⁴⁰

In 1934 werden deze scholen op last van de toenmalige overheid gesloten.¹¹⁴¹ Zoals eerder genoemd organiseren de bahá'ís tot op de dag van vandaag de kinderklassen. Deze zijn nu wereldwijd verspreid en maken een eigen ontwikkeling door, steeds gebaseerd op de bahá'í-leringen.¹¹⁴² Tijdens deze

1139 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 2.2, *Perzië de oorsprong van het Bahá'í-geloof*. Zie ook: The Bahá'í International Community, (2005), 'The History of Bahá'í Educational Efforts in Iran', in: *BIC Official site* (2005), Chapter III; Sabet, A., (1997), *Tárikhchi-Yi-Madrisi-Yi-Tarbiyat-I-Banín*, New Delhi; Rástání, S., (2000), *Síyyid Hassan-i-Mu'allim va Tárikhchiyi Dars-i-Akhláq. A short history of Bahá'í Friday schools in Iran*, Hofheim-Langenhain; Ishráq Khávarí, A.H., (2004), *Tárikh-i-Amr-i-Yi Hamidán*, Hofheim-Langenhain en Mudarris, F., (2004), *Tárikh-i-Amr-i-Bahá'í dar Najafábád. A history of the Bahá'í Faith in Najafábád*, Darmstadt.

1140 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 315-316; Faizi, M.A., (1986), *The life of 'Abdu'l-Bahá. Hayát-i-Hadrat-i 'Abdu'l-Bahá*, Hofheim-Langenhain, p.317-319 en Rássekh, B., (z. j.), *Promoting the Unity of East and West: The Role of American Women in the 1910 Establishment of the Tarbiyat School in Iran & Remembrances*, Luxembourg, p. 35-36.

1141 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* (De bahá'í-scholen werden in 1934 in de tijd van Reza Sháh Pahlavi (1878 - 1944), die van 1925 tot 1941 koning van Iran (Perzië) was, op last van de overheid gesloten).

1142 Stichting Bahá'í Literatuur, (2012), *Kinderklassen geven- Niveau 1*. Interim en Voorpublicatie Editie. Ruhi-Instituut, Boek 3, Den Haag; Stichting Bahá'í Literatuur, (2005/2006), *Kinderklassen geven- Niveau 2*. Voorlopige conceptuele versie. Ruhi-Instituut, Boek 3A, zonder plaats; Stichting Bahá'í Literatuur, (zonder datum), *Kinderklassen*

kinderklassen wordt de nadruk gelegd op het zich eigen maken en in praktijk brengen van de leringen en worden verschillende activiteiten ontplooid. De kinderen kunnen het vervolgens in hun eigen leefomgeving toepassen.

7- Als zevende punt vraagt hij, naast de rechten van de mens en gelijkwaardigheid van man en vrouw,¹¹⁴³ speciale aandacht voor de opvoeding en opleiding van meisjes, zodat zij een gelijkwaardige kans tot ontwikkeling en ontplooiing krijgen. In een tijd dat er geen enkele aandacht was voor de opvoeding en opleiding van vrouwen en meisjes, hebben de centrale figuren van het Bahá'í-geloof zich al sterk gericht op deze zwakke schakel in de keten van opvoeding.¹¹⁴⁴ Die (zwak gehouden) schakel draagt volgens hen namelijk grote potentiële krachten in zich. Daarom maken zij duidelijk dat vrouwen en meisjes de mogelijkheid zouden moeten hebben om zich te kunnen ontplooien en dat zij daartoe gemotiveerd zouden moeten worden, omdat hun groei belangrijk wordt geacht voor zowel hun eigen ontwikkeling als voor de ontwikkeling van de gehele samenleving.

‘Abdu’l-Bahá benadrukt niet alleen de verantwoordelijkheid van de ouders “al hun kinderen te onderwijzen”, maar maakt ook duidelijk dat de “opleiding en de ontwikkeling van dochters noodzakelijker is dan die van zonen”. Hij zegt daarom dat als beperkte middelen tot een keus dwingen, aan de dochters, als de potentiële opvoeders van de volgende generatie, het prioriteitsrecht op onderwijs verleend moet worden, vóór de zonen. Want meisjes zullen eens moeder zijn en moeders zijn de eerste opvoeders. Door ontwikkelde moeders kunnen de voordelen van kennis namelijk zeer effectief en snel in de gehele samenleving doordringen.¹¹⁴⁵ Naast die specifieke aandacht voor meisjes, is het in de bahá'í-leer aan de vader en de moeder als plicht opgelegd, om er met alle kracht naar te streven “de dochter en de zoon” op te leiden. Om hen groot te brengen “aan de boezem van kennis en hen op te voeden aan de borst van kunsten en wetenschappen”.¹¹⁴⁶ Het is duidelijk dat een moeder die zelf onwetend is en geen opleiding heeft genoten, haar kind moeilijker naar behoren kan opvoeden.¹¹⁴⁷

Sommigen hebben de tegenwerping gemaakt dat de vrouw niet even bekwaam is als de man en dat zij onvolkomen geschapen is. Dat is pure verbeelding. Het verschil in bekwaamheid tussen man en vrouw is geheel te wijten aan haar gebrek aan kansen en onderwijs. Voorheen is de vrouw het recht en voorrecht van gelijke ontwikkeling onthouden.

---

geven- Niveau 3. Ruhi-Instituut, Boek 3, zonder plaats en Stichting Bahá'í Literatuur, (29 april 2009), *Het Vrijmaken van de Vermogens van de Jeugd, onderdeel 1*. Voorpublicatie uitgave. Materiaal in ontwikkeling, versie 6.3.1 PP. Ruhi-Instituut, Boek 5, zonder plaats.

1143 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1144 Zie hoofdstuk 2.2, *Perzië de oorsprong van het Bahá'í-geloof*.

1145 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 215 (1e druk in Nederlands in 1997), The Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

1146 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 24.

1147 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 48-49.

Als haar gelijke kansen gegeven zouden worden zou zij zonder twijfel de gelijke van de man zijn....¹¹⁴⁸

Daarom wordt in het Bahá'í-geloof ook grote aandacht en nadruk op de opvoeding en opleiding van opvoeders gelegd, zodat ook langs die weg kinderen effectiever tot ontplooiing kunnen komen. 'Abdu'l-Bahá's aandacht ging uit naar de ontwikkeling van zowel vrouwen als mannen, naast het accent op de ontwikkeling en vooruitgang van meisjes. Hij zegt dat als de vrouw ten volle wordt geschoold en haar dezelfde rechten worden vergund, zij "tot schitterende prestaties zal kunnen komen en zich de gelijke van de man zal tonen". Zij is de helper van de man, zijn aanvulling en zijn levensgezellin. Beiden zijn mensen, beiden zijn "begiftigd met intellectuele vermogens en beiden belichamen menselijke deugden". Wat betreft alle menselijke vermogens en taken zijn ze deelgenoten en elkaars gelijken. Op het ogenblik legt de vrouw op het gebied van menselijke bedrijvigheid de voorrechten van haar geboorte niet aan de dag, "ten gevolge van gebrek aan scholing en mogelijkheden. Scholing zal haar gelijkwaardigheid met mannen zonder twijfel tot stand brengen".¹¹⁴⁹ Hiermee zegt hij dat meisjes onder meer moeten worden opgeleid "in de natuurwetenschappen en in andere takken van kennis" en zij zullen zich, voor zover noodzakelijk, de vele takken van kunst eigen moeten maken. Passende aandacht hiervoor in de opvoeding van meisjes is daarom noodzakelijk. "Dit is een heel belangrijk onderwerp en het moet geregeld en georganiseerd worden onder auspiciën van de Geestelijke Raad".¹¹⁵⁰

Aan de docenten van een bahá'í meisjesschool in Perzië schrijft 'Abdu'l-Bahá, dat meisjes niet alleen moeten worden opgeleid in de verschillende takken van kennis, maar ook in goed gedrag, een juiste levenswijze, "het aankweken van een goed karakter, kuisheid en stabiliteit, volharding, kracht, vastberadenheid, doelbewustheid", de opvoeding van de kinderen en alles wat speciaal betrekking heeft op de behoefte van meisjes met het doel hen, die opgevoed zijn in het bolwerk van alle voortreffelijke eigenschappen, en met de bescherming van een vriendelijk karakter, wanneer zij zelf moeder worden hun kinderen vanaf de prille jaren leren een goed karakter te hebben en zich goed te gedragen. Laat hen ook alles bestuderen wat "de gezondheid en het fysiek welbevinden van het lichaam kan bevorderen, en hoe zij hun kinderen tegen ziekte kunnen beschermen".¹¹⁵¹ Hij schrijft in een andere brief dat moeders hun "kinderen vanaf hun kinderjaren zogen met de melk van een universele opvoeding" en hen zo grootbrengen dat er in hun aard zelf een levenswijze verankerd wordt, die in overeenstemming is met de leringen:

1148 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 187.

1149 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 189 en 'Abdu'l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 19-20.

1150 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 45.

1151 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 94, p. 130-131 en Ishráq Khávarí, A.H., (2004), *Tárikh-i-Amrí Yí Hamidán*, p. 316-317.

Want moeders zijn... de eerste raadgevers, en waarlijk het zijn de moeders die het geluk, de toekomstige grootheid, de hoffelijke manieren, de kennis en het onderscheidingsvermogen, het begrip en het geloof van hun kleintjes bepalen.¹¹⁵² O gij liefdevolle moeders! Weet dat in Gods ogen de beste van alle manieren om Hem te aanbidden het opvoeden van kinderen en hen grootbrengen in alle voortreffelijke eigenschappen der mensheid is, en men kan zich geen edeler daad dan deze voorstellen.¹¹⁵³

In de Bahá'í-geschriften zijn ouders en vooral de moeder, de eerste opvoeder, eerste lerares en eerste raadgever, maar ook leraren hebben een belangrijk aandeel in de opvoeding van kinderen.¹¹⁵⁴

Volgens de bahá'í-leer is universele opvoeding voor ieder mens noodzakelijk. Het Universele Huis van Gerechtigheid heeft in haar verklaring "De Belofte van Wereldvrede" (1985) het belang hiervan nogmaals onderstreept. Het zegt dat de zaak van universele opvoeding, die reeds een leger toegewijde mensen, uit ieder geloof en land, heeft aangeworven, "verdient de grootste mogelijke ondersteuning die de regeringen der wereld kunnen verlenen", omdat onwetendheid onbetwistbaar de hoofdoorzaak is van het verval en de ondergang van volkeren en van de bestendiging van vooroordelen:

Geen enkele natie kan vooruitgang boeken, tenzij al haar burgers geschoold worden. Een gebrek aan middelen beperkt de mogelijkheid van vele naties om in deze essentiële behoefte te voorzien, waardoor er bepaalde prioriteiten gesteld moeten worden. De hierbij betrokken beslissende instanties zouden er goed aan doen te overwegen om de hoogste prioriteit te geven aan de scholing van vrouwen en meisjes, aangezien de voordelen van kennis het snelst en effectiefst verbreid kunnen worden in de samenleving door ontwikkelde moeders. In overeenstemming met de vereisten van deze tijd zou ook overwogen moeten worden om de idee van wereldburgerschap mee te geven als een deel van de standaardopvoeding van ieder kind.¹¹⁵⁵

De Bahá'í International Community haalt in dit kader de woorden van Bahá'u'lláh aan: "In Gods ogen zijn vrouwen en mannen gelijkwaardig en zullen zij dat voor altijd zijn". Daarom schrijft zij, dat de praktische invulling daarvan nu gerechtigheid vereist en dat de maatschappij daarom haar aangelegenheden zo moet herordenen dat ze allen gelijke kansen biedt, ongeacht verschil in sekse. De opvoeding van meisjes is bijzonder belangrijk omdat, alhoewel beide ouders deelhebben aan de opvoeding van de kinderen, de moeders gedurende de eerste jaren een overheersende invloed hebben. Zij zijn de belangrijkste instrumenten in het beschavingsproces.¹¹⁵⁶

8- Een laatste punt zijn de leerstellingen in de geschriften van Bahá'u'lláh. Zij draaien om "eenheid van de mensheid" en thematiseren de richting van opvoeding en opleiding. Zij zijn door Bahá'u'lláh verkondigd en door 'Abdu'l-

1152 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 96, p. 133.

1153 Idem, 114, p. 146.

1154 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*.

1155 Idem. Zie ook: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p. 18-19.

1156 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1993), *De Kitáb-i-Aqdas, Een plaatsbepaling in de literatuur*, Den Haag, p. 13.

Bahá en Shoghi Effendi verder uiteengezet en tot op de dag van vandaag, ook onderwerp van wereldwijde studies en verdiepingsbijeenkomsten voor opvoeders en opleiders. Volgens de bahá'ís zijn zij van universele waarde en vormen ook de fundamentele thema's in de lessen die wereldwijd in de kinderklassen worden behandeld, ontvouwd, verdiept en daarmee doorgegeven aan de volgende generatie. In de voorgaande hoofdstukken zijn deze al benoemd c.q. apart toegelicht in diverse paragrafen.¹¹⁵⁷

4.10.1 Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding

Door de bahá'ís wordt de openbaring van Bahá'u'lláh, als manifestatie van God, gezien als de bron van inspiratie voor opvoeders en opleiders in dit tijdperk. Men vindt in zijn geschriften uitgangspunten en blauwdrukken die de richting van opvoeding en opleiding verhelderen. Zoals we eerder hebben gezien, hebben deze betrekking op de diverse ontwikkelingsgebieden van de mens. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de ontwikkeling van het gedrag en karakter van de mens, vanuit de bahá'í-leringen en morele idealen.

Deze leringen maken duidelijk dat door geestelijke of morele opvoeding er een passende ontwikkeling van gedrag en karakter kan plaatsvinden en dat daarvoor een aantal aspecten noodzakelijk zijn, die door de opvoeding tot bloei zullen moeten komen, zoals het overtuigd zijn van:

- De Bron van het bestaan (God),¹¹⁵⁸
- De relatie tussen deze Bron en de mensheid (via de manifestatie van God),¹¹⁵⁹
- Het bestaan van een eeuwige innerlijke werkelijkheid en de ontwikkeling daarvan (ziel en geestelijke groei),¹¹⁶⁰
- Het leven na de dood¹¹⁶¹ en
- De vrijheid van ieder mens, waardoor die zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen keuzes (vrije wil).¹¹⁶²

Deze fundamentele aspecten creëren een basis en maken het mogelijk dat morele opvoeding haar doel effectiever kan bereiken en dat de eigenschappen van de mens, die in de tuin van het geweten potentieel aanwezig zijn, tot bloei kunnen komen. Met dit bewustwordingsproces ontwikkelt men geleidelijk een evenwichtige, innerlijke en rationele maatstaf, om in het leven passende keuzes te kunnen maken en moreel handelen tot zijn recht komt.

---

¹¹⁵⁷ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4.

¹¹⁵⁸ Zie hoofdstuk 4.3, *God en Zijn manifestaties*.

¹¹⁵⁹ Idem, hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders*, hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God* en hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*.

¹¹⁶⁰ Zie hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood*, hoofdstuk 3.10, *Muziek, gebed en meditatie* en hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*.

¹¹⁶¹ Zie hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

¹¹⁶² Zie hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*, hoofdstuk 2.4, *Het verbond*, hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest*, hoofdstuk 2.14, *Consultatie*, hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*. Zie ook 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 214.

4.10.1.1 Ethiek en moreel gedrag

Opvoeding vindt op veel manieren plaats maar vertegenwoordigt altijd een aspect van groei en ontwikkeling. Dit proces kan op de verschillende aspecten van de menselijke ontwikkeling worden geconcentreerd, namelijk op fysieke, intellectuele en geestelijke opvoeding.

In de bahá'í-leer wordt geestelijke opvoeding als morele opvoeding gezien. Moreel gedrag is de manier waarop men zijn leven leidt. Het is gebaseerd op waardeoordelen van wat juist en niet juist is. Dergelijke oordelen vestigen normen of gedragscodes. Dit laat de relativiteit zien van wat met ethiek of morele praktijken wordt bedoeld. Er is een verscheidenheid aan factoren die de ontwikkeling van dergelijke waarden beïnvloeden. Cultuur, traditie, ideologieën en religies zijn de belangrijkste factoren die ethiek in de samenleving vorm geven. Deze ethiek brengt een normatief proces voort dat de ontwikkeling en het uitvoeren van gedrag controleert.¹¹⁶³

Een baby is vanaf het begin van zijn leven in contact met familieleden en wordt daardoor uiteindelijk een sociaal wezen, als gevolg van sociale interactie, die in de vorm van socialisatie en leringen tot uitdrukking komt. In de familie leert het kind voor het eerst dat anderen ook rechten hebben en dat die gerespecteerd moeten worden. Thuis begint de eerste ontwikkeling van het karakter en het gedrag van het kind. Over het belang van gedrag en karakter schrijft Bahá'u'lláh in veel van zijn tafelen en geeft daarmee richting aan opvoeders en wat zij voor ogen moeten houden:

...vastbesloten en met volledig vertrouwen hun ogen gericht houden op de Dageraad van Heerlijkheid [Bahá'u'lláh] en zich bezighouden met al hetgeen kan leiden tot de verbetering der wereld en de opvoeding van haar volkeren. Alles wat Ons in het verleden is overkomen, heeft de belangen van Onze Openbaring bevorderd en haar faam luister bijgezet; en alles wat Ons in de toekomst mag overkomen, zal eenzelfde resultaat hebben. Blijft tot in het diepst van uw hart trouw.... Wij hebben met de grootste voorkomendheid en barmhartigheid alle volkeren en natiën opgeroepen en hun de weg gewezen naar hetgeen hun waarlijk tot voordeel zal strekken. ...Zij die het volk Gods zijn, hebben als enig streven de wereld te vernieuwen, haar leven te adelen en haar volkeren tot nieuw leven te brengen. Waarheidsliefde en welwillendheid hebben te allen tijde de betrekkingen tussen alle mensen gekenmerkt. Hun uiterlijk gedrag is slechts een afspiegeling van hun innerlijk leven, en hun innerlijk leven een spiegel van hun uiterlijk gedrag. ...Hun daden bevestigen de waarheid van deze woorden. ...O vrienden! Helpt de ene ware God, verheven zij Zijn glorie, met uitnemende daden, en met een dusdanig gedrag en karakter dat dit aanvaardbaar is in Zijn ogen. Degene die in deze Dag een helper van God tracht te zijn.... Laat hem ophouden zich bezig te houden met hetgeen hem voordeel brengt, en...

1163 Schaefer, U., (2007), *Bahá'í Ethics In Light Of Scripture*, Oxford, p. IX (Ethiek is ook praktische filosofie, de academische discipline die ethiek behandelt. Ethiek omvat gebieden zoals gedragsnormen en moreel oordeel, het menselijk karakter en -gedrag (voor zover deze gebieden afhankelijk zijn van (algemene) principes), de rationele verklaring van de meta-ethische fundamentele van moraal en ten slotte de discussie waarvan de morele principes en waarden zelf en de rechtvaardiging van hun objectieve geldigheid, afhangen. Religieuze ethiek heeft zijn fundament in de heilige teksten van geopenbaarde godsdiensten, het bindende kader van verwijzing naar morele richtlijnen. In tegenstelling tot dit, wordt filosofische ethiek gekenmerkt door zijn logische en methodische onafhankelijkheid, los van openbaringen. Ethiek is geen absolute maar eerder een normatieve discipline).

zijn hart zuiveren van alle boze hartstochten en verdorven begeerten....¹¹⁶⁴

Op een andere plaats zegt hij “Het zwaard van een deugdzaam karakter en oprecht gedrag is scherper dan een blad van staal...” en voegt daaraan toe “Dit volk heeft geen vernietigingswapenen van node”, omdat zij zich hebben toegerust voor de vernieuwing van de wereld. “Hun leger is de schare van goede daden, hun wapens bestaan uit hun rechtschapen gedrag....”¹¹⁶⁵ Bahá'u'lláh wil onder meer bereiken dat mensen door middel van opvoeding evenwicht bereiken tussen woorden en daden. Hij zegt “hen wier daden overeenstemmen met hun woorden en wier uiterlijk gedrag in overeenstemming is met hun innerlijk leven”, is aannemelijk en de aandacht waard. “Het verstand raakt verbijsterd door hun daden en de ziel verwondert zich over hun geestkracht en lichamelijk uithoudingsvermogen”.¹¹⁶⁶ Hij benadrukt het belang van een gezonde en oprechte geest, waarschuwt onder meer voor de verstoringen en tweedracht in de maatschappij en de noodzaak van bewustwording van de mensheid:

De windvlagen van wanhoop waaien helaas uit alle richtingen, en de strijd die de mensheid verdeelt en teistert neemt met de dag toe. Men kan de tekenen van dreigende ontreddeing en chaos nu waarnemen, aangezien de bestaande orde betreurenswaardig gebrekkig blijkt te zijn. Ik smeeek God, verheven zij Zijn glorie, dat Hij de volkeren der aarde genadiglijk moge doen ontwaken, moge geven dat hun gedrag hun uiteindelijk ten goede zal komen en hen helpen te volbrengen hetgeen hun staat betaamt.¹¹⁶⁷

Voorts vermaant hij herhaaldelijk om elke vorm van ondeugd te schuwen en zegt “begaat niet hetgeen u te schande zal maken of de Zaak van God zal ontoren” in de ogen der mensen en behoort niet tot de onruststokers. “Vermijdt de dingen die uw verstand veroordeelt”:

Weest eerlijk jegens uzelf en jegens anderen, opdat door uw daden, de bewijzen van gerechtigheid mogen worden onthuld onder Onze trouwe dienaren. Hoedt u dat gij u het bezit van uw naaste niet toeëigent.¹¹⁶⁸ ...Het meest geliefde in Mijn ogen is rechtvaardigheid. Keer u niet van haar af indien gij Mij begeert, en veronachtzaam haar niet... Met haar hulp zult gij met uw eigen ogen zien en niet door de ogen van anderen, uit eigen kennis weten en niet door de kennis van uw naaste. Overweeg in uw hart hoe het u betaamt te zijn.¹¹⁶⁹

Bahá'u'lláh schrijft in de *Kitáb-i-Aqdas* dat het ontoelaatbaar is “dat de mens, die met rede begiftigd is, datgene gebruikt waardoor die rede hem ontstolen wordt”. Neen, zegt hij, “veeleer past het hem zich te gedragen op een wijze die de menselijke rang waardig is, en niet overeenkomstig de

---

1164 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 161-162. Zie ook: Mohammad Hosseini, N., (2008), *Concordance to the Kitáb-i-Aqdas*, Australia, p. 350.

1165 Bahá'u'lláh, (1995), *Het Bahá'í Leven. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 10.

1166 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 110.

1167 Idem, p. 130.

1168 Idem, p. 165.

1169 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 2.

wandaden van de achtelozen en de weifelenden”.¹¹⁷⁰ Hij voegt daaraan toe “Laat er in uw optreden niets zijn dat een gezonde en oprechte geest zou afkeuren, en maakt uzelf niet tot de speelbal der onwetenden”.¹¹⁷¹ Met het oog op het welzijn en het geluk van de samenleving benadrukt hij dat het collectieve belang boven het individuele staat; waar iedereen op zijn beurt weer deelgenoot van is. Bahá'u'lláh zegt dat men zich niet alleen moet bezighouden met eigenbelang, maar dat het denken gericht moet zijn op “hetgeen de mensheid geluk en welzijn brengt en het hart en ziel der mensen heiligt”. Dit kan het beste worden bereikt “door zuivere daden, door een deugdzzaam leven en een goed gedrag”:

...Houdt u aan rechtvaardigheid, o volk van Bahá. Dit waarlijk is het gebod dat deze Verguisde u geeft, en het eerste dat Zijn onbeperkte Wil voor een ieder van u uitkoos. O vrienden! Het betaamt u uw ziel te verkwikken en te verlevendigen door de genadige gunsten die in deze goddelijke, deze zielvervoerende Lente over u worden uitgestort.¹¹⁷²

Morele opvoeding is gericht op de ontwikkeling van gedrag. Een dergelijk opvoedingsproces gaat uit van en wordt geleid door een reeks normen of principes. De levensvatbaarheid, de duurzaamheid en de kracht van moreel gedrag hangen af van de sterkte, de rechtvaardiging en dynamiek van deze leidende principes. Bahá'u'lláh heeft zijn wetten en principes geopenbaard en deze worden wereldwijd door de bahá'ís gehanteerd. Zij zijn richtlijnen en vormen een handvat voor de opvoeders, zodat zij hun kinderen kunnen opvoeden en opleiden op basis van deze universele wetten en principes.¹¹⁷³

Uit de volgende twee benaderingen, voor de ontwikkeling van en het toezicht op moreel gedrag, hebben de bahá'ís een eigen voorkeur.

De eerste benadering is het ontwikkelen van gedragsregels voor elke situatie en een mechanisme dat nodig is om te voorkomen dat ze geschonden worden. Met andere woorden, vanaf het moment dat die regels zijn opgelegd, vereist dat een gestandaardiseerd gezag om deze regels te kunnen handhaven. Omdat het externe regels zijn, vergt die handhaving, controle en systemen die onafhankelijk zijn van de individuen, die deze regels moeten volgen. Extern gestandaardiseerd gezag, met de bijbehorende wet- en regelgeving en controle, splitst de samenleving in twee klassen; namelijk in degenen die deze wet- en regelgeving maken en de gedragsregels afdwingen en in hen die dat moeten volgen. Hierdoor zullen enerzijds de verantwoordelijken die moreel gedrag controleren, worden gedreven tot het ontwikkelen van een soort professionalisme. Zij zullen daardoor hun beroep en voorrechten beschermen, in plaats van te letten op de oorspronkelijke doelstelling, die een verbetering van de manier van leven zou moeten zijn.

Anderzijds zullen de mensen die volgens de gedragscode moeten leven, liever proberen om zich aan de formaliteiten te houden zodat zij de straffen vermijden die in het controlesysteem zijn voorzien, dan feitelijk te leven naar

---

1170 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p.69 (1e druk in Nederlands in 1997).

1171 Idem, p.83.

1172 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 60.

1173 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

de geest en de letter van de regels. Daarom streeft dit proces van normering en normhandhaving zijn doel voorbij.

De andere benadering is om individuen in staat te stellen om persoonlijk het juiste besluit te nemen en om daarnaar te handelen, zelfs als zij daarmee hun directe belangen opofferen. Een dergelijke instelling vraagt om een ander kader voor morele opvoeding en opleiding. In dit alternatief dient men van binnenuit een bewustwording te ontwikkelen, een mechanisme van zelfcontrole, dat het morele geweten genoemd wordt. Volgens de bahá'ís vereist dit dat een individu wordt opgevoed en toegerust met een innerlijke én rationele overtuiging. Een betrokkenheid bij de Hoogste Oorsprong, God, die de bron is van al het goede en met zijn openbaring, een gids is voor het geweten van de mens. Bahá'u'lláh zegt:

De bron van al het goede is vertrouwen in God, onderwerping aan Zijn gebod en tevredenheid met Zijn heilige wil en behagen. ...De essentie van religie is te getuigen van wat de Heer heeft geopenbaard en datgene na te volgen wat Hij in Zijn machtige Boek heeft verordend.¹¹⁷⁴

Volgens de bahá'í-leer voorkomt een dergelijke godsdienstige overtuiging dat een individu zijn morele principes in ongunstige omstandigheden verloochent. 'Abdu'l-Bahá beantwoordt een vraag over de opvoeding van kinderen, waarin hij de volgende ontwikkelingsgebieden benadrukt; "Het betaamt u hen te koesteren aan de boezem van de liefde Gods" en hen aan te sporen tot geestelijke aspecten en eigenschappen:

opdat hun manieren mogen overeenkomen met de regels van goed gedrag en hun karakter voor dat van niemand onderdoet, opdat zij alle deugden en prijzenswaardige eigenschappen van de mensheid tot de hunne maken en een gedegen kennis van de verschillende takken van wetenschap verwerven, zodat zij vanaf de allereerste levensjaren geestelijke wezens... mogen worden, ...en een opvoeding mogen ontvangen die godsdienstig en geestelijk is....¹¹⁷⁵

Op deze wijze zal een mens, los van het volgen van eerdergenoemde, extern opgelegde en gedetailleerde regels, van binnenuit inzicht, onderscheidingsvermogen en een gevoel van persoonlijke verantwoordelijkheid ontwikkelen. Om dit te kunnen bereiken is volgens de bahá'ís betrokkenheid bij fundamentele en universele grondbeginselen en inzicht in en visie op een gezonde manier van leven vereist. Die kunnen een mens en de gemeenschap ondersteunen om beslissingen te nemen over gedrag,¹¹⁷⁶ waarmee een gezonde en vooruitstrevende manier van leven wordt bevorderd. Dus in plaats van het dicteren van algemene regels, is morele opvoeding en opleiding van kinderen van groot belang om hun potentiële eigenschappen te ontwikkelen en zo te leren handelen dat het als moreel kan worden beschouwd. Met andere woorden dan zal men geleid worden door innerlijke overtuiging en een afweging kunnen maken tussen de eigen

1174 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 129.

1175 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 122, p. 150. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 28 en Ayman, I., (1995), *A new framework for moral education*, Darmstadt, p. 13-14.

1176 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

vrijheid en verantwoordelijkheid en die van anderen. Er is dan geen behoefte meer aan een dominante klasse van morele leiders en een ondergeschikte massa. Volgens de bahá'ís is dat het teken voor de mensheid dat zij het stadium van volwassenheid nadert.

Sommige mensen denken, volgens 'Abdu'l-Bahá, dat "een ingeboren besef van menselijke waardigheid" de mens van slechte daden zal weerhouden en zijn "geestelijke en stoffelijke volmaaktheid zal garanderen". Dat wil zeggen dat iemand die gekenmerkt wordt door aangeboren intelligentie, een grote vastberadenheid en een vurige ijver, "zonder rekening te houden met de zware straffen die uit slechte daden voortvloeien of met de grote beloning voor rechtschapenheid", zich er instinctief van zal onthouden zijn medemensen kwaad te doen en zal hongeren en dorsten om goed te doen:

En toch, als wij de lessen van de geschiedenis overdenken zal het duidelijk worden dat juist ditzelfde eergevoel en besef van waardigheid op zichzelf al behoren tot de milddadigheden die voortkomen uit de leringen van de Profeten van God. Wij nemen ook bij kleine kinderen de tekenen van agressie en bandeloosheid waar en we zien dat als een kind de lessen van een onderwijzer moet ontberen, zijn ongewenste eigenschappen van het ene op het andere moment toenemen. Het is derhalve duidelijk dat het aan de dag treden van dit aangeboren gevoel van menselijke waardigheid en eer het gevolg is van opvoeding.¹¹⁷⁷

Hij voegt daaraan toe, dat als men aanneemt dat "intuïtieve intelligentie en een aangeboren moraal" in staat zouden zijn kwaad te voorkomen, "dan is het duidelijk dat mensen die deze kenmerken dragen even zeldzaam zijn als de steen der wijzen". Een veronderstelling als deze kan niet alleen maar met woorden worden bekrachtigd, ze moet door feiten worden ondersteund. "Laten wij eens zien welke krachten in de schepping de grote massa aanzetten tot rechtschapen doelen en daden!". Maar afgezien daarvan, als die zeldzame persoon die een dergelijk vermogen ten toon spreidt ook nog de belichaming van de liefde tot God zou worden, dan staat het vast dat zijn streven naar rechtvaardigheid zonder meer versterkt zou worden.¹¹⁷⁸

De bahá'ís zijn van mening dat liefde tot God, die via Bahá'u'lláh's leer in dit tijdperk tot stand komt, de bron van kracht is, die het hele leven, gedrag en karakter van mensen beïnvloedt. Bovendien zorgt het ervoor dat men vrijwillig handelt binnen een kader van universele leerstellingen en principes, die gebaseerd zijn op rede en religie.

Als antwoord op een vraag over "de oorzaken van de verschillen in het karakter der mensen" en de verscheidenheid daarin, antwoordt 'Abdu'l-Bahá, dat de mens:

- het "ingeboren",

1177 'Abdu'l-Bahá, (1990), *The Secret of Divine Civilization*, Wilmette, p. 97-98. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá(1991), *Opvoeding, Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 18 en Ayman, I., (1995), *A new framework for moral education*, Darmstadt, p. 15.

1178 'Abdu'l-Bahá, (1990), *The Secret of Divine Civilization*, Wilmette, p. 97-98. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá(1991), *Opvoeding, Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 18-19.

- het “overgeërfde” en
- het “aangeleerde” karakter heeft.

Met betrekking tot “het ingeboren karakter”, zegt hij dat:

alhoewel de goddelijke schepping louter goed is, komt toch de verscheidenheid van de natuurlijke eigenschappen van de mens voort uit graduele verschillen; alle zijn uitstekend, maar ze zijn dit in mindere of meerdere mate, al naar gelang de graad. Dus de gehele mensheid bezit intelligentie en bekwaamheden, maar de intelligentie, de bekwaamheid en de waardigheid van mensen verschilt. Dit is duidelijk.

1179

Als voorbeeld neemt hij een aantal kinderen uit één gezin, uit één plaats, op één school, die les krijgen van één leraar, worden grootgebracht met hetzelfde voedsel, in hetzelfde klimaat, dezelfde kleding en dezelfde lessen hebben. Het is zeker dat er onder deze kinderen een aantal goed kan leren, anderen middelmatig begaafd zijn en weer anderen niet. Hij trekt de conclusie dat het duidelijk is “dat er in het oorspronkelijke karakter een verschil in graad bestaat en verschil in waardigheid en bekwaamheid. Dit verschil houdt geen goed of kwaad in”, maar is eenvoudig een gradueel verschil. Het ene kind bezit de hoogste graad, de ander de middelste en weer een ander de laagste. Hij gaat verder en zegt:

Dus de mens bestaat, het dier, de plant en het mineraal bestaan ook - maar de graad van deze vier bestaansvormen verschilt. Wat een verschil tussen het bestaan van de mens en dat van het dier! Toch zijn beide vormen van bestaan. Het is duidelijk dat er in het bestaan graduele verschillen zijn.¹¹⁸⁰

Volgens ‘Abdu’l-Bahá zal men misschien zeggen dat, aangezien de bekwaamheid en de waardigheid van mensen verschillen, daarom het verschil in bekwaamheid zeker het verschil in karakter veroorzaakt. Maar dat is niet zo, want er bestaan twee soorten bekwaamheden, namelijk de “natuurlijke bekwaamheid” en de “aangeleerde bekwaamheid”, die met opvoeding te maken heeft. Hij benadrukt dat natuurlijke bekwaamheid alleen maar goed is en er geen kwaad in schuilt, maar “aangeleerde bekwaamheid is de oorzaak geworden van het kwaad”. Dit kan door het gebrek aan opvoeding komen.

Hij benadrukt dat men door opvoeding (aangeleerde bekwaamheid) het ingeboren karakter (natuurlijke bekwaamheid) kan veranderen, zowel in positieve als in negatieve zin. Hij gebruikt het volgende voorbeeld:

God heeft bijvoorbeeld alle mensen zo geschapen en heeft hun zo’n gestel en zulke vermogens gegeven dat zij baat vinden bij suiker en honing en vergif hen schaadt en aantast. Deze aard en dit gestel is ingeboren en God heeft het in gelijke mate aan de gehele mensheid gegeven. Maar de mens begint zich beetje bij beetje aan vergif te wennen door elke dag een kleine hoeveelheid te nemen en deze

---

1179 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 185.

1180 Idem.

langzamerhand te vergroten, totdat hij het punt bereikt dat hij geen dag zonder een gram opium kan. De natuurlijke vermogens worden zodoende geheel verstoord.¹¹⁸¹

Volgens de bahá'í-opvatting zijn het ingeboren karakter (nature) en de opvoeding¹¹⁸² (nurture) beide te vergelijken met twee ballerina's die samen een evenwichtige en mooie dans proberen uit te voeren. In de Bahá'í-geschriften neemt 'Abdu'l-Bahá vaak het voorbeeld van een tuin.¹¹⁸³ Met 'in de schepping bestaat geen kwaad, alles is goed'¹¹⁸⁴ wordt bijvoorbeeld het geweten, dat de bron en plaats van gedrag is, met een tuin vergeleken. Daarin wordt zaad van diverse bloemen gezaaid. Deze moeten transformeren tot prachtige bloemen. Maar de voorwaarden voor deze transformatie zijn, zonlicht, genoeg water en voedsel, evenals de juiste zorg. Als het aan deze voorwaarden ontbreekt, dan zullen deze zaden of plantjes uitdrogen en veranderen in onkruid. De zaden van eigenschappen en karakter zijn potentieel aanwezig in de tuin van het geweten van kinderen. Ook zij hebben noodzakelijkerwijs van een deskundige tuinier, de opvoeder, passende opvoeding, opleiding en zorg nodig om hun eigenschappen goed te kunnen ontwikkelen, om daarmee het eigen leven en dat van de gemeenschap te verrijken. "Daarom is het vereist dat ieder kind dat zojuist is opgestaan in de tuin van hemelse liefde, de beste zorg en opvoeding krijgt".¹¹⁸⁵ Zonder die opvoeding wordt het kind verwaarloosd en kan het in onaangepast gedrag vervallen. Hij zegt dat:

...de geestelijke werkelijkheden, zoals alle eigenschappen en bewonderenswaardige volmaaktheden van de mens, zijn louter goed, en bestaan. Het kwaad is eenvoudig het niet bestaan daarvan. Onwetendheid is dus een gebrek aan kennis, dwaling het gebrek aan leiding, vergeetachtigheid het gebrek aan geheugen, domheid het gebrek aan gezond verstand. Al deze dingen hebben geen werkelijk bestaan.¹¹⁸⁶

Wat betreft de verschillen in "het overgeërfd karakter", deze komen via het erfelijke materiaal van de ouders tot stand. "Zo heeft ook ...bloed een grote invloed", zegt 'Abdu'l-Bahá. Deze verschillen hebben effect op de ontwikkeling van de karaktereigenschappen van de mens, zowel in positieve als in negatieve zin, zoals op hun lichamelijke of geestelijke welzijn, zenuwen, geduld, weerstand, besluitvaardigheid en doorzettingsvermogen. In de bahá'í-leer wordt, naast "het ingeboren-" en "het overgeërfd karakter", grote nadruk gelegd op "het aangeleerde karakter" dat met opvoeding verkregen wordt. "Het verschil in eigenschappen met betrekking tot

1181 Idem, p. 186-187.

1182 Volgens de bahá'í-leer bestaat opvoeding uit drie ontwikkelingsgebieden, namelijk uit een materieel (of stoffelijk), een menselijk (of verstandelijk) en een geestelijk (of goddelijk). Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1183 'Abdu'l-Bahá, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 93. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 45, p. 93, 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 32-33 en 57-59 en 'Abdu'l-Bahá, (1999), *Het vraagstuk van Universele vrede*, De Tafel aan Den Haag door 'Abdu'l-Bahá, Den Haag, p. 18-19.

1184 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 185-186.

1185 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 24.

1186 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 225.

beschaving is erg groot”, want opvoeding heeft, volgens ‘Abdu’l-Bahá, grote invloed. Door opvoeding krijgt de onwetende kennis en wordt de laffe dapper. Door goede verzorging wordt de kromme tak recht en worden de zure vruchten uit de bergen en bossen zoet en smakelijk.¹¹⁸⁷

Door opvoeding worden onbeschaafde volken beschaafd en worden zelfs dieren tam. Opvoeding moet als zeer belangrijk worden beschouwd, daar ziekten in de wereld van de lichamen uiterst besmettelijk zijn, zo zijn evenzo eigenschappen van geest en hart uiterst besmettelijk. Van opvoeding gaat een universele invloed uit en de erdoor veroorzaakte verschillen zijn erg groot.¹¹⁸⁸ Weet dat deze zaak van onderricht, van karakterverbetering en -verfijning, van bemoediging en stimulering van het kind van het grootste belang is, want dat zijn grondbeginselen van God.¹¹⁸⁹

Zoals men eerder heeft kunnen zien werken de bahá’ís aan universele opvoeding en opleiding voor iedereen en zetten zich wereldwijd daarvoor in, aan de hand van Bahá’u’lláh’s leringen, die zowel gericht zijn op de opvoeders en opleiders als op de opvoeding van de kinderen. Opvoeding gebeurt aanvankelijk thuis en in locale en regionale kinderklassen en later naast de reguliere school. Vervolgens wordt daarop voortgebouwd tijdens regionale en (inter-) nationale activiteiten voor diverse leeftijdsgroepen. Volgens de bahá’ís kan iedereen zich, door morele opvoeding, die is gebaseerd op twee pijlers, zo ontplooien dat men in staat is om de grenzen van ware vrijheid te zoeken. Aan de ene kant een gezonde, progressieve, hechte, verstandelijke en innerlijke overtuiging, als resultaat van onafhankelijk onderzoek,¹¹⁹⁰ en aan de andere kant leidende principes als deel van die overtuiging. Deze zienswijze, zelfvertrouwen en een gevoel van ware vrijheid, kunnen niet in mensen worden ingeprent. Het vergt een opvoeding- en ontwikkelingsproces. Daarom staat bij de bahá’ís morele/geestelijke opvoeding in prioriteit boven lichamelijke en intellectuele opvoeding. Als men slechts zijn dierlijke behoeften vervult dan laat dit, volgens de bahá’í-leer, de andere kant van de menselijke aard onvervuld, namelijk de menselijke geest. Deze manier van leven kan nooit leiden tot tevredenheid en geluk, dat men slechts kan bereiken door zijn geestelijke aard te ontwikkelen. Bahá’u’lláh zegt:

Vrijheid moet uiteindelijk leiden tot opstand, en niemand kan de vlammen daarvan doven. ...Weet dat het dier de belichaming en het symbool van vrijheid is. Hetgeen de mens betaamt is onderwerping aan die beperkingen die hem beschermen tegen zijn eigen onwetendheid, en die hem behoeden voor het kwaad van de onruststoker. Vrijheid maakt dat de mens de grenzen van welvoeglijkheid overschrijdt en de waardigheid van zijn staat schendt. Hij wordt erdoor verlaagd tot het peil van uiterste ontaarding en verdorvenheid.¹¹⁹¹ ...de vrijheid die u zal

---

1187 Idem, p. 185-186.

1188 Idem, p. 186.

1189 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 111, p. 144. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 25.

1190 Zie hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid*.

1191 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 70 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Ayman, I., (1995), *A new framework for moral education*, Darmstadt, p. 15-16.

baten is nergens te vinden dan in volkomen dienstbaarheid aan God, de Eeuwige Waarheid. Al wie die zoetheid heeft geproefd, zal haar voor alle heerschappij in de hemel en op aarde niet willen ruilen.¹¹⁹²

Volgens de bahá'ís kan men vanuit twee perspectieven naar morele opvoeding kijken. Het ene perspectief gaat uit van het intellect van de mens, objectief en vrij van bijgeloof. Het bestaan van de geest, als een niet materieel aspect van het leven, wordt ontkend evenals het voortbestaan na de dood. Met andere woorden dit is de mens als dier, dat ondergeschikt is aan de natuur.

Het andere perspectief houdt vast aan het feit dat de mens is begiftigd met een geest. Deze stelt een mens in staat God te erkennen via zijn manifestaties en hun leringen te volgen. Onder andere door gebruik te maken van zijn denkvermogen, door erkenning van en gehoorzaamheid aan God en dienstbaarheid aan de mensheid, gebed en meditatie, ontwikkelt de menselijke geest zich en komt dichterbij God. Dit wil zeggen dat de mens een dubbele aard heeft, met de materiële kant van het dierlijke leven en daarnaast een menselijke geest die het mogelijk maakt om voorbij de grenzen van het dierenrijk te stijgen. Het is dan mogelijk om zichzelf te bevrijden van de gehechtheid aan het materiële en om te streven naar verheven c.q. geestelijke doelstellingen. Een dergelijke manier van leven is bevorderlijk voor een altijd voortgaande beschaving. Dit is een belangrijk basisprincipe van morele opvoeding. 'Abdu'l-Bahá zegt:

De werkelijkheid van de mens is zijn denkvermogen, niet zijn stoffelijk lichaam. De denkkraft en de dierlijke kracht werken naast elkaar. Hoewel de mens deel uitmaakt van de dierenwereld, bezit hij een denkvermogen dat ver uitsteekt boven dat van alle andere geschapen wezens. Indien de gedachten van een mens zich voortdurend richten op hemelse onderwerpen, dan wordt hij gelijk een heilige, indien anderzijds zijn denken zich niet verheft, maar benedenwaarts is gericht om zich op wereldse zaken te concentreren, dan wordt hij hoe langer hoe meer materialistisch, totdat hij in een toestand geraakt die weinig beter is dan die van het dier.¹¹⁹³

Eén van de meest terugkerende thema's is de wens van individuen om zich vrij te kunnen ontwikkelen. De bahá'í-leer geeft aan dat ware vrijheid geestelijk van aard is en dat men zich moet bevrijden uit het gevangen zitten in de eigen dierlijke natuur.

De dieren zijn gevangen van de stof, God heeft de mens vrijheid gegeven. Het dier kan niet ontkomen aan de wetten der natuur, daarentegen kan de mens ze beheersen, want hij kan, daar hij de natuur in zich heeft, zich erboven verheffen. ...de intelligentie..., heeft hem in staat gesteld middelen te ontdekken, teneinde vele natuurwetten aan zijn wil te onderwerpen. Hij vliegt door de lucht, drijft op de zee en beweegt zich zelfs onder water voort. Dit alles bewijst hoe de menselijke intelligentie in staat is zich te bevrijden van de

1192 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 197.

1193 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 18. Zie ook: Ayman, I., (1995), *A new framework for moral education*, Darmstadt, p. 16-17.

beperkingen van de natuur en vele van haar geheimen op te lossen. De mens heeft, tot op zekere hoogte, de ketenen van de stof verbroken.¹¹⁹⁴

Mensen kunnen de behoeften, van hun dierlijke natuur, zoals voedsel en warmte, uiteraard niet negeren. Als men er echter constant naar streeft om deze behoeften te blijven bevredigen en dit andere zaken laat overheersen, dan zijn ze door deze houding gevangen in dit dierlijke. Het lijkt er dan op dat zij alleen op die manier gelukkig kunnen zijn maar zij voeden en cultiveren in werkelijkheid slechts de kant van hen die onder meer kan leiden tot arrogantie, ambitie, hebzucht en sensuele hartstochten. Hoeveel materiële zaken een individu op deze wereld ook heeft, hij zal niet snel voldaan zijn en altijd een wens voor meer blijven houden. Deze dierlijke kant is moeilijk te verzadigen. In sommige opzichten zijn mensen dan minder dan dieren omdat zij, in tegenstelling tot dieren, andere keuzes kunnen maken. ‘Abdu’l-Bahá zegt dat de mensen er constant voor moeten zorgen dat de goddelijke kracht in de mens, die zijn werkelijke volmaaktheid is, de lagere overwint. Dan wordt hij “de uitmuntendste onder de schepselen”, maar als de lagere kracht de goddelijke overwint, wordt hij “de laagste onder de schepselen”.¹¹⁹⁵ Volgens Shoghi Effendi trachten de bahá’ís een voorbeeld te geven door een zuiver leven te leiden en onder meer bescheiden, fatsoenlijk, gematigd en zuiver van geest te zijn en matig in kleding, taal en vermaak. Ook onthouden zij zich van alcohol en drugsgebruik, van buitenechtelijke relaties en ontucht. De bahá’í-leer berust op matigheid, niet op ascetisme. Genieten van het goede en schone in het leven, zowel stoffelijk als geestelijk, wordt zelfs aanbevolen. Men kan dus van het leven genieten als de motieven zuiver zijn en men zich onthoudt van wat door God verboden is.¹¹⁹⁶ De bahá’ís hebben bijvoorbeeld geen bezwaar tegen muziek, dansen of openbaar vermaak, zolang deze de grenzen van welvoeglijkheid niet overschrijden en de waardigheid van hun staat niet schendt.¹¹⁹⁷ Hun huizen moeten toevluchtsoorden van vrede, vreugde en blijdschap zijn. ‘Abdu’l-Bahá zegt:

Mijn huis is het huis van vrede. Mijn huis is het huis van vreugde en blijdschap. Mijn huis is het huis van gelach en opgetogenheid. Al wie de poorten van dit huis binnengaat, moet het met een blij hart weer verlaten. Dit is het huis van licht; al wie hier binnengaat, moet wel verlicht worden.¹¹⁹⁸

Hij spreekt bij een gelegenheid over “hoe de Perzen door de heilige ademtucht van Bahá’u’lláh de mensheid nu welgezind tegemoet treden”, in vergelijking met vroeger. Als zij toen iemand van een ander ras ontmoetten, waren zij vervuld van vijandschap, haat en boosaardigheid. “Zij verbrandden het *Evangelie* en het *Oude Testament* en wasten hun handen als deze waren verontreinigd doordat zij deze boeken hadden aangeraakt”, terwijl de inhoud van die twee boeken nu, afhankelijk van de gelegenheid, door degenen die

1194 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 41.

1195 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 204. Zie ook: Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford, p. 406-407.

1196 Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette, p. 45 en p. 50.

1197 Bahá’u’lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 70 (1e druk in Nederlands in 1997).

1198 ‘Abdu’l-Bahá, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá’í geschriften*, Den Haag, p. 22.

bahá'í geworden zijn, in hun bijeenkomsten wordt gelezen en de diepere betekenis daarvan besproken. Hij voegt daaraan toe:

Zij betonen hun vijanden gastvrijheid. Zij behandelen de bloeddorstige wolven met zachtheid als waren het gazellen op de vlakten van de liefde tot God. U heeft hun gewoonten en gebruiken gezien en u heeft van de gewoonten van de vroegere Perzen gehoord. Zijn deze verandering van zeden, deze verbetering van gedrag en van woordkeus anders mogelijk dan door de liefde tot God? Neen, in de naam van God. Als wij deze zeden en gebruiken met behulp van wetenschap en kennis zouden willen invoeren, zou dit waarlijk zo'n duizend jaar duren en dan nóg zouden ze niet onder alle mensen zijn verspreid. Vandaag de dag komt men er, dankzij de liefde tot God, met het grootste gemak toe.¹¹⁹⁹

Volgens de bahá'ís moet de mens een duidelijk inzicht hebben in zijn verantwoordelijkheden, voorrechten en bekwaamheden, zijn manier van leven kunnen plannen en zich zeker voelen dat de wijze waarop hij leeft, zijn eigen leven of dat van anderen niet belemmert.

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft in haar verklaring “De Belofte van Wereldvrede” (1985) dat vrede in de kern voortkomt uit een innerlijke toestand die wordt gedragen door “een geestelijke of morele gedragswijze”. De mogelijkheid van blijvende oplossingen is voornamelijk te vinden in het oproepen van deze gedragswijze. Zij gaan in dezelfde verklaring verder met:

Er zijn geestelijke beginselen, of wat sommigen menselijke waarden noemen, met behulp waarvan oplossingen kunnen worden gevonden voor ieder maatschappelijk probleem. Iedere groep met goede bedoelingen kan wel een algemeen idee geven voor praktische oplossingen van zijn problemen, maar goede bedoelingen en praktische kennis zijn doorgaans niet voldoende. De essentiële verdienste van geestelijke beginselen is dat zij niet alleen een perspectief bieden dat overeenstemt met wat inherent is aan de menselijke aard, maar ook een houding, een dynamiek, een wil, een aspiratie opwekken die het ontdekken en toepassen van praktische maatregelen vereenvoudigt. Regeringsleiders en allen die leiding geven zouden er veel baat bij hebben als zij, bij hun pogingen om problemen op te lossen, eerst zouden trachten de betreffende beginselen te identificeren om zich er vervolgens door te laten leiden.¹²⁰⁰

De Bahá'í International Community heeft haar visie op “Wereldburgerschap” (1994) gegeven, in een gelijknamige verklaring. Deze visie is onder andere belangrijk bij het ontwikkelen van een wereldomvattende ethiek, waarmee de Verenigde Naties bezig is in het kader van “Agenda 21” (duurzame ontwikkeling).¹²⁰¹ De grootste uitdaging is het vrijmaken van de benodigde financiële, technische, menselijke en morele middelen.

Deze middelen zullen slechts vrijgemaakt worden naarmate de volkeren van de wereld een diep geworteld gevoel van verantwoordelijkheid voor

1199 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 258. Zie ook: Ayman, I., (1995), *A new framework for moral education*, Darmstadt, p. 15-16.

1200 Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p.19-20.

1201 Agenda 21 (verwijst naar de 21e eeuw) is een programma van de Verenigde Naties met betrekking tot duurzame ontwikkeling. Zie ook: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/8983/Agenda-21>, (geraadpleegd op 19 juli 2010).

het lot van de planeet en voor het welzijn van de gehele menselijke familie ontwikkelen. Dit verantwoordelijkheidsgevoel kan alleen voortkomen uit het aanvaarden van de eenheid van de mensheid en zal alleen gedragen worden door een verenigende visie van een vreedzame, voorspoedige wereldgemeenschap. Zonder zo'n wereldomvattende ethiek zullen mensen niet in staat zijn om actieve en constructieve deelnemers aan het wereldwijde proces van duurzame ontwikkeling te worden.¹²⁰²

Volgens de Bahá'í International Community is de wereldgemeenschap¹²⁰³ al tot een basisovereenkomst gekomen over de noodzaak voor een wereldomvattende ethiek om Agenda 21 te bezielen. Zij stelt voor dat de term “wereldburgerschap” wordt aangenomen om “het stelsel van principes, waarden, houdingen en gedrag te omvatten” dat de mensen van de wereld moeten omarmen om “duurzame ontwikkeling te verwerkelijken”. Wereldburgerschap begint met het aanvaarden van “de eenheid van de menselijke familie” en de onderlinge verbondenheid van de naties van “de aarde, ons thuis”. Het stimuleert een gezonde en gerechtvaardigde vaderlandsliefde en dringt tegelijkertijd aan op ruimere loyaliteit en liefde voor de mensheid. Het betekent echter niet “het verlaten van gerechtvaardigde loyaliteiten, het onderdrukken van culturele verscheidenheid, het afschaffen van nationale autonomie of het opleggen van uniformiteit”. De Bahá'í International Community geeft aan dat het motto van wereldburgerschap “eenheid in verscheidenheid” is:

Wereldburgerschap omvat de beginselen van sociale en economische rechtvaardigheid, zowel binnen als tussen landen; het conflictvrij nemen van beslissingen in alle lagen van de samenleving; gelijkwaardigheid van man en vrouw; goede verstandhoudingen tussen ras, etnische afkomst, nationaliteit en religie en de bereidheid om offers te brengen voor het algehele welzijn. Andere facetten van wereldburgerschap - die alle de menselijke eer en waardigheid, begrip, vriendschap, samenwerking, betrouwbaarheid, medeleven en een wens tot dienstbaarheid aanmoedigen - kunnen uit het hierboven reeds vermelde worden afgeleid.¹²⁰⁴

Zij benadrukken verder dat het aanmoedigen van wereldburgerschap een praktische strategie biedt voor het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Zolang “verdeeldheid, antagonisme en provincialisme de sociale, politieke en economische betrekkingen binnen en tussen de naties kenmerken”, is het niet mogelijk om wereldwijd een duurzaam ontwikkelingspatroon te

---

1202 Bahá'í International Community, (1994), *Wereldburgerschap. Een wereldomvattende ethiek voor duurzame ontwikkeling*, Den Haag, p. 1-2. Zie ook: http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070802191330_Wereldburgerschap.pdf (geraadpleegd op 19 juli 2010).

1203 Idem, p. 2 (BIC schrijft dat: Hoewel Agenda 21 een onmisbaar raamwerk van wetenschappelijke kennis en technische knowhow voor de implementatie van duurzame ontwikkeling verschaft, inspireert het geen persoonlijke betrokkenheid bij een wereldomvattende ethiek. Dit wil niet zeggen dat waarden en normen tijdens de Verenigde Naties Conferentie over Milieu en Ontwikkeling (UNCED) genegeerd zijn. De roep voor de verenigende waarden was gedurende dit proces te horen van Staatshoofden tot VN-functionarissen tot vertegenwoordigers van Niet-Overheidsinstellingen (NGO's) en individuele burgers. In het bijzonder werden de concepten van “eenheid in verscheidenheid”, “wereldburgerschap” en “ons gemeenschappelijk menszijn” ingeroepen om als ethische ondersteuning voor Agenda 21 en de Rio Verklaring te dienen).

1204 Bahá'í International Community, (1994), *Wereldburgerschap. Een wereldomvattende ethiek voor duurzame ontwikkeling*, Den Haag, p. 2.

vestigen. Bahá'u'lláh waarschuwde zo'n anderhalve eeuw geleden: "het welzijn der mensheid, haar vrede en veiligheid zijn onbereikbaar, tenzij haar eenheid blijvend tot stand is gebracht". Een duurzame wereldgemeenschap kan alleen worden bereikt "op basis van oprechte eenheid, harmonie en begrip tussen de verschillende volkeren en naties van de wereld" en de Bahá'í International Community adviseert:

dat het wereldburgerschap in elke school wordt onderwezen en dat de eenheid van de mensheid - het onderliggende principe van wereldburgerschap - voortdurend in elke natie wordt bevestigd.¹²⁰⁵

In dezelfde verklaring stellen zij onder meer een campagne voor om wereldburgerschap te bevorderen, die "naadloos past in het raamwerk van het heroriënteren van onderwijs, publiek bewustzijn en het trainen naar duurzame ontwikkeling"¹²⁰⁶ en gaan verder met:

Onderwijs - openbaar, bijzonder en informeel - is onmiskenbaar de meest effectieve manier om waarden, houdingen, gedrag en vaardigheden te vormen die de mensen van de wereld zullen uitrusten om in lijn met de lange termijn belangen van de planeet en de mensheid als geheel, te handelen. De VN, regeringen en onderwijsinstellingen zouden ernaar moeten streven om het principe van wereldburgerschap deel van het basis onderwijspakket van elk kind te maken. De details van de onderwijsprogramma's en -activiteiten die dit beginsel opnemen, zullen in ruime mate variëren binnen en tussen de landen. Echter om wereldburgerschap als universeel beginsel te kunnen zien, moeten alle programma's bepaalde aspecten gemeen hebben. Gebaseerd op het beginsel van de eenheid van het menselijk ras, moeten zij tolerantie en broederschap cultiveren, waardering bevorderen voor de rijkdom en het belang van de diverse culturele, religieuze en sociale systemen van de wereld, en die tradities versterken die bijdragen aan een duurzame wereldbeschaving. Zij zouden het beginsel van "eenheid in verscheidenheid" als de sleutel tot kracht en rijkdom voor naties en voor de wereldgemeenschap moeten onderrichten. Zij zouden een ethiek van dienstbaarheid aan het algemeen belang moeten aankweken en een begrip van zowel de rechten als de verantwoordelijkheden van wereldburgerschap moeten overdragen.¹²⁰⁷

Deze programma's en activiteiten kunnen, volgens de Bahá'í International Community, voortbouwen op de positieve inspanningen van het land en de eventueel al behaalde resultaten, inclusief de modellen van "eenheid van ras, religie, nationale en etnische eenheid". Daarnaast kunnen die programma's het belang van de VN bij het promoten van wereldwijde samenwerking en een beter begrip bevorderen, haar rechtstreekse betrokkenheid bij de volkeren en landen van de wereld en de rol die zij steeds meer moet aannemen in een steeds kleiner wordende wereld.

...Het VN secretariaat zou zelfs kunnen kiezen voor het oprichten van een Wereldburgerschap Eenheid ... om deze richtlijnen te ontwikkelen

---

¹²⁰⁵ Idem, p. 3.

¹²⁰⁶ Volgens de Bahá'í International Community: Zoals gepresenteerd in hoofdstuk 36 van Agenda 21.

¹²⁰⁷ Bahá'í International Community, (1994), *Wereldburgerschap. Een wereldomvattende ethiek voor duurzame ontwikkeling*, Den Haag, p. 3-4.

en de stelselmatige implementatie van wereldburgerschap-onderwijs te coördineren. Ongeacht welke van deze wegen men ook kiest, deze taak moet een hoge prioriteit gegeven worden. ...Wij zouden willen aanbevelen dat, in geest van wereldburgerschap, het stereotyperen op grond van religie, cultuur, ras, klasse, nationaliteit en etniciteit ook uitgebannen wordt.¹²⁰⁸

In opvoeding en opleiding zou geleerd moeten worden dat ieder mens zichzelf moet zien als wereldburger en dat zij hun persoonlijke verantwoordelijkheid, om duurzame ontwikkeling te bevorderen, moeten begrijpen. De Bahá'í International Community, "die sinds meer dan een eeuw wereldburgerschap aanmoedigt", geeft ten slotte aan dat wereldburgerschap een even uitdagend en dynamisch begrip is, als de mogelijkheden die de wereldgemeenschap confronteren en is graag bereid om:

de Commissie, regeringen, NGO's en anderen te helpen om de concepten die dit document bevat verder te ontwikkelen; praktische modellen van raciale, religieuze, nationale en etnische eenheid voor een duurzame ontwikkeling ter beschikking te stellen; en deel te nemen aan beraadslagingen over dit cruciale thema. Als een wereldgemeenschap die de verscheidenheid van de mensheid omvat en die een gemeenschappelijke visie deelt, zal de internationale Bahá'í-gemeenschap doorgaan met het bevorderen van duurzame ontwikkeling door mensen aan te moedigen zichzelf als burgers van een wereld en bouwers van een rechtvaardige en welvarende wereldbeschaving te zien.¹²⁰⁹

4.10.1.2 Liefde, geloof, daden en morele leringen

Door de eeuwen heen hebben verschillende filosofen en denkers benadrukt dat de mens dicht bij de dierenwereld staat en vooral veel overeenkomst met apen vertoont. In de bahá'í-leer komt tot uitdrukking dat de menselijke soort geestelijk van aard is en dus anders dan de dieren.¹²¹⁰ Bahá'u'lláh zegt dat alles in de schepping enkele goddelijke eigenschappen kan weerspiegelen, maar dat alleen de mens in staat is om alle eigenschappen van God te weerspiegelen:

Op de diepste werkelijkheid van ieder geschapen ding heeft Hij het licht van één Zijner namen laten schijnen en het ontvankelijk gemaakt voor de heerlijkheid van één van Zijn hoedanigheden. Op de wezenlijkheid van de mens echter richtte Hij de glans van al Zijn namen en hoedanigheden en maakte hem tot een spiegel van Zijn eigen wezen. Uit al het geschapene werd alleen de mens voor zulk een grote gunst, zulk een blijvende milddadigheid uitverkoren.¹²¹¹

Een van de belangrijkste functies van godsdienst is om mensen van de dominantie van hun materiële (dierlijke) verlangens te bevrijden en hen mee te nemen naar de onbegrensde werelden van geestelijke ontwikkeling. Dit kan worden gerealiseerd door morele opvoeding en ontwikkeling van moreel gedrag.

---

¹²⁰⁸ Idem, p. 4.

¹²⁰⁹ Idem, p. 5 en 7.

¹²¹⁰ 'Abdu'l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 164-168.

¹²¹¹ Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 44.

De bahá'ís zijn er van overtuigd dat de openbaring van Bahá'u'lláh in overeenstemming is met de behoeften voor deze tijd. Door deze leer te bestuderen en daarnaar te leven, begint een toenemend bewustzijn van wat leven als een bahá'í betekent. Door deze ontwikkelingen komt een verstandelijke en innerlijke omwenteling tot stand en als gevolg daarvan komen nieuwe waarden in de mens tot uitdrukking in de vorm van gedrag en morele houding, met een duidelijk effect op het individu en zijn sociale omgeving. Aan 'Abdu'l-Bahá werd gevraagd wat een bahá'í is:

Een Bahá'í te zijn betekent eenvoudig, de wereld liefhebben, de mensheid liefhebben en trachten haar te dienen en voor wereldvrede en universele broederschap werken. ...iemand begiftigd met alle volmaaktheden van een actief mens. ...Hij die leeft volgens de leringen van Bahá'u'lláh is reeds een Bahá'í. Anderzijds kan iemand zich vijftig jaar lang Bahá'í noemen, maar als hij het Bahá'í leven niet leeft, is hij toch geen Bahá'í.¹²¹²

Liefde, geloof en daden zijn belangrijke vereisten om het leven van een bahá'í te kunnen leiden en hebben nauw met elkaar te maken. In de Bahá'í-geschriften wordt aan deze punten veel aandacht besteed. Erkenning van God, via Zijn manifestatie, wederzijdse liefde en geloof door vertrouwen in Zijn openbaring gaan gepaard met het volgen van Zijn leer. "De ene is niet aanvaardbaar zonder de andere...".¹²¹³

De mens is door God geschapen en Hij legde Zijn gelijkenis en schoonheid in hem. Gods liefde is de rede van de schepping en het belangrijkste relatiepunt tussen God en Zijn schepping, waarover Bahá'u'lláh openbaart:

Verborgen in Mijn onheuglijk bestaan en in de aloude eeuwigheid van Mijn wezen wist Ik dat Ik u liefhad; daarom schiep Ik u, legde Mijn gelijkenis in u en openbaarde u Mijn schoonheid.¹²¹⁴ Met de hand van macht schiep Ik u en met de vingers van kracht vormde Ik u. In u legde Ik het wezen van Mijn licht.¹²¹⁵

Verder zegt hij "Heb Mij dus lief..."¹²¹⁶ en daarmee functioneert wederzijdse liefde als een belangrijke drijfveer. Hij voegt daaraan toe wat het kenmerk van deze liefde is, namelijk "Voor alles is een teken. Het teken van liefde is standvastigheid onder Mijn gebod...".¹²¹⁷ Het in de praktijk brengen van Zijn leer biedt een veilige schuilplaats: "Mijn liefde is Mijn burcht, wie daar binnentreedt, is veilig en beschut...".¹²¹⁸

Door Gods liefde wordt het individu in staat gesteld om deugden te ontwikkelen en daarmee transformeert zijn aardse leven. Dit leidt tot het zich gedragen volgens een overeenkomst met de Schepper en Zijn

1212 'Abdu'l-Bahá zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E. (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 79. Zie ook: Ayman, I., (1995), *A New Framework For Moral Education*, Darmstadt, p. 23-24.

1213 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 31 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Smith, P., (1998), *The Bahá'í Religion*, Oxford, p. 30.

1214 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 3.

1215 Idem, I. 12.

1216 Idem, I. 4.

1217 Idem, I. 48.

1218 Idem, I. 9.

manifestatie, een overeenkomst die op wederzijdse liefde en vertrouwen is gebaseerd en vooral niet op een gevoel van schuld en vrees.

In de geschriften van Bahá'u'lláh kan men zijn fundamentele uitspraak vinden dat moreel inzicht en morele samenhang alleen verschijnen als een geschenk van die Godheid die:

verkoos...de mens te onderscheiden door hem het unieke vermogen te verlenen Hem te kennen en lief te hebben; een vermogen dat beschouwd moet worden als de bezielende kracht... en de grondslag van de gehele schepping.¹²¹⁹

Deze liefde tussen God en de mensheid gaat, via Zijn manifestatie, verder tussen mensen onderling, waarover Bahá'u'lláh zegt “Weest uitermate liefdevol jegens elkaar” en “gaat met een verheugd en stralend gelaat met uw naaste om”, want “Uw gedrag jegens uw naaste moet van dien aard zijn dat het duidelijk de tekenen openbaart van de ene ware God, ...”¹²²⁰

‘Abdu’l-Bahá zegt dat de “liefde het voornaamste” en “de basis van alles” is,¹²²¹ dat er vele manieren zijn om het beginsel van liefde uit te drukken, waarvan hij diverse vormen heeft uitgelegd. Liefde heeft in deze wereld dus vele vormen. Hij noemt onder andere de liefde voor de familie, voor het vaderland, voor het ras en politieke geestdrift. Dit zijn wegen en middelen om de kracht van de liefde te laten zien. Hij waarschuwt echter dat deze uitdrukkingen van liefde van beperkte aard zijn en kunnen omslaan in haat. “Familieliefde is beperkt”. Dikwijls passen leden van dezelfde familie niet bij elkaar en soms haten ze elkaar zelfs. “Vaderlandsliefde is eindig”. De liefde voor een land, die soms de oorzaak is van haat voor alle andere landen, is geen volmaakte liefde! Ook landgenoten zijn niet vrij van ruzies onder elkaar. “Rassenliefde is beperkt”. Het liefhebben van het eigen ras kan het haten van alle andere rassen betekenen en zelfs mensen van hetzelfde ras houden dikwijls niet van elkaar. “Politieke liefde is ook sterk verbonden met haat” van de éne partij ten opzichte van de andere. Deze liefde is zeer begrensd en onzeker. “Al deze liefdesbanden zijn onvolmaakt” en “Het is duidelijk, dat beperkte stoffelijke banden onvoldoende zijn om de universele liefde doelmatig uit te drukken”.¹²²² De echte liefde is geestelijke liefde, waarnaar de mensen zouden moeten streven en deze zou onbeperkt en universeel moeten zijn. ‘Abdu’l-Bahá zegt:

Liefde is onbeperkt, onbegrensd, oneindig! Stoffelijke dingen zijn begrensd, vastomlijnd, eindig. U kunt onbegrensde liefde niet op toereikende wijze uitdrukken met begrensde middelen. De volmaakte liefde heeft een onzelfzuchtig werktuig nodig, volkomen bevrijd van ketenen van welke aard ook. ...De grote onzelfzuchtige liefde voor de mensheid is aan geen...onvolmaakte, half-zelfzuchtige banden gebonden; deze liefde is de enige volmaakte liefde die voor de gehele mensheid mogelijk is en zij kan alleen worden verkregen door de kracht

---

1219 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 44. Zie ook: The Bahá'í International Community, (1993), *De Kitáb-i-Aqdas, Een plaatsbepaling in de Bahá'í literatuur*, Den Haag, p. 10-11.

1220 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p.186.

1221 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 31, p. 70.

1222 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 38-40.

van de goddelijke Geest. Geen enkele aardse kracht kan de universele liefde tot stand brengen.¹²²³

Gebonden aan liefde, is het geloof in en de kennis van God. Bij de bahá'ís komt dit geloof door “onafhankelijk onderzoek naar de waarheid” tot stand en in het volgen van Zijn leer tot uiting. Bahá'u'lláh zegt dat het fundamentele doel, dat het geloof van God en Zijn religie bezielt, is:

...de belangen van de mensheid te beveiligen, de eenheid der mensheid te bevorderen en de geest van liefde en kameraadschap onder de mensen aan te kweken. Laat het niet een bron van onenigheid en strijd, van haat en vijandschap worden. Dit is het rechte Pad, het hechte en onwrikbare fundament. Alles wat op dit fundament wordt opgericht, kan door de wisselvalligheden der wereld nooit aan kracht verliezen, noch zal het verloop van talloze eeuwen haar structuur ondermijnen.¹²²⁴

‘Abdu’l-Bahá zegt dat het geloof van de Gezegende Schoonheid (Bahá'u'lláh) de mensheid oproept “tot veiligheid en liefde, vriendschap en vrede” en zijn roep tot “alle natiën” richt. “De minnaars van God” moeten daarom “de waarde van dit kostbare Geloof” kennen, aan de leringen daarvan gehoorzamen en daarmee deze rechtgebaande weg bewandelen en tonen aan alle mensen, zodat “deze wereld in een andere wereld zal veranderen”.¹²²⁵

Gehoorzaamt de leringen Gods door de kracht van geloof en laat al uw daden in overeenstemming zijn met Zijn wetten. Leest... overdenkt de innerlijke betekenis ervan en handelt in overeenstemming daarmee.... Zo kan een ieder van u worden gelijk een kaars die haar licht laat schijnen, het middelpunt van aantrekkingskracht overal waar mensen samenkomen, en zich van u, gelijk uit een bloembed, zoete geuren verspreiden. ... Dooft de vuren van oorlog uit, heft hoog de banieren der vrede, werkt voor de eenheid der mensheid en houdt in gedachten, dat religie het kanaal van liefde jegens alle mensen is.¹²²⁶

Met het toepassen hiervan streven de bahá'ís naar evenwicht. Hen wordt opgedragen om in deze wereld te leven en hun leer stimuleert hen tot onthechting van materiële belangen en tot matigheid, maar verworpt tegelijkertijd extreem ascetisch gedrag of afzondering.¹²²⁷ Bahá'u'lláh zegt “Al hetgeen in de hemel en op aarde is, heb Ik voor u bestemd behalve het menselijk hart dat Ik tot verblijf van Mijn schoonheid en heerlijkheid heb gemaakt ....¹²²⁸ ...heilig het voor Mijn nederdaling. Uw geest is Mijn plaats van openbaring, zuiver hem voor Mijn verschijning”.¹²²⁹ Hij zegt verder:

1223 Idem, p. 39-40.

1224 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 129. Zie ook: Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 139.

1225 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 1, p. 4-5.

1226 Idem, 17, p. 39.

1227 Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette, p. 50. Zie ook: Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijft Voorbij*, Den Haag, p. 225 en Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford, p. 18-19.

1228 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 27.

1229 Idem, I. 59.

Als iemand zich met wereldse sieraden en kleding wil tooien of wil genieten van al het goede der aarde, kan hem dit niet schaden, zolang hij niet toelaat dat er iets tussen hem en God komt....¹²³⁰

Door op God te vertrouwen, verhoogt men zijn afhankelijkheid van Hem en vermindert men zijn eigen beperkingen. Men kan zich onthechten van de materiële wereld en moeilijkheden en beproevingen beter verdragen. Als men zich richt op God dan wordt men zich meer bewust van Zijn Wil en in staat gesteld om het eigen onvermogen te overtreffen. Door die kennis van God of beter gezegd door de openbaringen van Zijn manifestaties, neemt de kennis over Zijn bedoelingen toe.

Daden zijn een ander belangrijk element in het leiden van een bahá'í leven en dus ook in opvoeding en opleiding. “Hoedt u, o volk van Bahá”, zegt Bahá'u'lláh:

dat gij niet de wegen bewandelt van hen wier woorden verschillen van hun daden. Spant u in dat gij in staat moogt zijn de tekenen Gods bekend te maken aan de volkeren der aarde, en Zijn geboden te weerspiegelen. Laat uw daden een richtsnoer zijn voor de gehele mensheid, want de betuigingen van de meesten, hoog of laag, verschillen van hun gedrag. Door uw daden kunt gij u onderscheiden van anderen. Door uw daden kan de helderheid van uw licht over de gehele aarde worden uitgegoten. Gelukkig is de mens die Mijn raad ter harte neemt, en zich houdt aan de leringen die zijn voorgeschreven door Hem Die de Alwetende, de Alwijze is.¹²³¹

De Bahá'í-geschriften benadrukken dat het resultaat van geestelijke groei en inspanningen, uit iemands karakter moet blijken en door zijn acties. Bahá'u'lláh vraagt zijn aanhangers om hun woorden in daden om te zetten. Om niet alleen genoeg te nemen met het zich bahá'í noemen, “Laat daden, niet woorden u sieren”,¹²³² want “De essentie van geloof is een schaarste aan woorden en een overvloed aan daden...”.¹²³³

Hij is waarlijk mens die zich heden ten dage in dienst stelt van de gehele mensheid. ...Gezegend en gelukkig is degene die opstaat om de hoogste belangen van de volkeren en geslachten der aarde te bevorderen.¹²³⁴ Het geven van leiding geschiedde steeds met woorden, nu geschiedt dit door daden. Een ieder moet daden verrichten die zuiver en heilig zijn, want woorden zijn het eigendom van allen, terwijl daden als deze bij onze geliefden behoren. Tracht dus met hart en ziel u door uw daden te onderscheiden....¹²³⁵ Groot is de rang van de mens. Groot moeten ook zijn inspanningen zijn voor het herstel van de wereld en het welzijn der volkeren. Ik smeed de Ene ware God om u genadiglijk

---

1230 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 164.

1231 Idem, p. 180.

1232 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 5.

1233 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 130. Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 93.

1234 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 138. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 55 (1e druk in Nederlands in 1997).

1235 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 76.

te bevestigen in datgene wat de rang van de mens betaamt. Wees geleid door wijsheid onder alle omstandigheden,....¹²³⁶

Een belangrijk kenmerk van geestelijke groei is dienstbaarheid. Dat is volgens Bahá'u'lláh de eigenschap van een echt mens en verklaart dat het belangrijkste uitgangspunt universele opvoeding en opleiding is, dat tot universele verbondenheid zal leiden. Hij zegt:

Men beroeme zich er niet op zijn vaderland lief te hebben, maar stelle er een eer in de gehele wereld lief te hebben. De aarde is slechts één land, waarvan alle mensen de burgers zijn.¹²³⁷

Ook verplicht hij mannen zowel als vrouwen, om één of ander nuttig beroep te leren.¹²³⁸ “Wij hebben het verrichten van zulk werk verheven tot de rang van aanbidding van de ene ware God”. Daarom moet een mens zijn tijd niet verspillen of in “ledigheid en luiheid” doorbrengen, maar zich bezig houden met wat hem zelf en anderen tot voordeel strekt....¹²³⁹

‘Abdu’l-Bahá zegt dat men overal ter wereld fraaie uitspraken hoort prijzen en nobele voorschriften bewonderen, maar dat het alleen daarbij blijft zonder werkelijk inhoud:

Alle mensen zeggen dat zij het goede beminnen en alle kwaad haten! Eerlijkheid dient bewonderd, leugens daarentegen dienen veracht te worden. Trouw is een deugd en verraad strekt de mensheid tot schande. Het hart van de mensen te verblijden is een zegen en het veroorzaken van verdriet is verkeerd. Vriendelijk en barmhartig te zijn is juist, te haten daarentegen zondig. ...Het is iemands plicht medelevend te zijn en geen mens te kwetsen, terwijl jaloezie en wrok ten koste van alles vermeden moeten worden. ...Er bestaan talloze van dergelijke voorbeelden. Maar al deze uitspraken zijn louter woorden en wij zien er maar bitter weinig van omgezet in daden. Integendeel, wij bemerken dat de mensen door begeerte en zelfzucht worden meegesleept en een ieder alleen denkt aan datgene, wat hem zelf ten voordele kan zijn, zelfs wanneer dit de ondergang van zijn broeder betekent. Zij zijn allen begerig naar eigen voorspoed en bekommeren zich weinig of niet om het welzijn van anderen. ...Helaas is dit de weg die de meeste mensen bewandelen.¹²⁴⁰

Men heeft vaak geen aandacht voor het voorbeeldeffect van gedrag van opvoeders op kinderen en hun omgeving. Hij zegt dat de bahá'is niet zo mogen zijn. Zij moeten zich boven deze toestand verheffen, zodat daden méér betekenen dan woorden. “Zij moeten met daden barmhartig zijn en niet alleen maar met woorden” en onder alle omstandigheden door hun daden bevestigen, wat zij met woorden verkondigen.

Hun daden moeten hun trouw bewijzen en hun handelingen het goddelijke licht laten zien. Laten uw daden de wereld luide toeroepen

1236 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Babá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 145.

1237 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Babá'u'lláh*, Den Haag, p. 148. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 70-71.

1238 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 55 (1e druk in Nederlands in 1997).

1239 Idem, p. 41. Zie ook: Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi, p. 102.

1240 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 88-89.

dat u werkelijk Bahá'ís bent, want het zijn de daden die de wereld aanspreken en de oorzaak zijn van de vooruitgang der mensheid.¹²⁴¹ De mens bevindt zich in de hoogste graad van stoffelijkheid en aan het begin van vergeestelijking .... Hij heeft zowel een dierlijke kant als een engelachtige kant, en het doel van een opvoeder is om menselijke zielen zó op te voeden dat hun engelachtige kant hun dierlijke kant kan overwinnen. Dan, als de goddelijke kracht in de mens, die zijn werkelijke volmaaktheid is, de duivelse kracht, die absolute onvolmaaktheid is, overwint, wordt hij de uitmuntendste onder de schepselen, maar als de duivelse kracht de goddelijke kracht overwint, wordt hij de laagste onder de schepselen.¹²⁴²

Ook volgens Shoghi Effendi moet een bahá'í-opvoeding gericht zijn op daden, want “De wereld heeft genoeg van woorden, ze wil een voorbeeld...”.¹²⁴³ Het is onder andere de taak van ouders en opvoeders om daarin te voorzien. Volgens de bahá'í-leer is, naast eerdergenoemde ‘wederzijdse liefde’, die een belangrijke drijfveer vormt én ‘geloofsovertuiging’, als gevolg van ‘zelfstandig onderzoek naar de waarheid’, het in praktijk brengen van de leringen (daden) essentieel. Godsdienstige opvoeding (en overtuiging) moet resulteren in het bereiken van fundamentele waarden,¹²⁴⁴ zoals rechtvaardigheid¹²⁴⁵ en eerlijkheid,¹²⁴⁶ werkelijkheidszin¹²⁴⁷ en waarheidsliefde,¹²⁴⁸ vrijheid¹²⁴⁹ en bevrijding,¹²⁵⁰ vriendelijkheid en een liefdevolle houding,¹²⁵¹ maar ook

---

1241 Idem, p. 89-90.

1242 ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 204.

1243 Shoghi Effendi, (1986), *Bahá'í Jongeren. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 12.

1244 ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 123, p. 150-151. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 27-28.

1245 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 2. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 180; Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 109-110; Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 28 en National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 55-58 en 66-70.

1246 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 31-32 en 33. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 175-176 en ‘Abdu’l-Bahá, zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 93.

1247 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 231 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 51 en 44; ‘Abdu’l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 102-103; ‘Abdu’l-Bahá, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 8-9; ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 123, p. 150-151; ‘Abdu’l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 27-28; ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 18; ‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag, p. 14-15 en Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1248 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 161-162. Zie ook: ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 35, p. 74-75; ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 57-59; Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag, p. 20-21; ‘Abdu’l-Bahá, zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 93 en National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 71-73.

1249 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 70 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 197; Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 72 en 76; ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 41; ‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette, 15, p. 34-36; ‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá'í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 36-38; Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag, p. 30-31 en Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 72.

1250 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 52 en 95-96; Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the son of the wolf*, New Delhi, p. 310-311; en ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van*

waardigheid (hoffelijkheid) en respect.¹²⁵² Verder benadrukt ‘Abdu’l-Bahá dat godsdienst is bedoeld om eenheid onder de volkeren te bewerkstelligen, maar “Indien zij de oorzaak worden van verdeeldheid, kunnen zij beter niet bestaan!”¹²⁵³ Hij maakt de volgende vergelijking:

Men geeft een geneesmiddel om een ziekte te genezen, maar als de kwaal erdoor verergert kan men het beter laten staan. Wordt godsdienst alleen maar de oorzaak van onenigheid, dan kan hij beter niet bestaan.¹²⁵⁴

Morele en geestelijke opvoeding van kinderen, die op zingeving is gebaseerd, is van fundamenteel belang om de menselijke eigenschappen verder tot ontwikkeling te brengen. Om dit te realiseren zijn de bahá’ís van het begin af aan actief bezig met het moreel opvoeden van hun kinderen, zelfs in de moeilijke omstandigheden in hun land van herkomst. Wereldwijd namen de nieuwe Bahá’i-gemeenschappen dit over, eerst onder toezicht en begeleiding van Bahá’u’lláh, ‘Abdu’l-Bahá, Shoghi Effendi en na hen door het Universele Huis van Gerechtigheid. Zoals eerder is verteld, kwamen op basis van de initiatieven van deze centrale figuren, klassen tot stand, de “Dars-i-Akhláq”,¹²⁵⁵ wat morele educatie betekent. In Nederland heten deze “kinderklassen”. De benodigde boeken en lessen zijn samengesteld op basis van de bahá’i-leringen voor de verschillende leeftijdsgroepen. De lessen worden naast school of zelfs in plaats van een reguliere school gegeven, omdat kinderen soms vanwege hun religie niet tot school worden toegelaten. Dit gebeurt tot op de dag van vandaag. De bahá’ís organiseren deze klassen voor kinderen van alle achtergronden, om deugden en eigenschappen zoals eerlijkheid, discipline en vriendelijkheid te ontwikkelen. Het gaat erom dat kinderen moreel, geestelijk en intellectueel sterk worden.

Volgens de bahá’i-leer moet morele opvoeding, wil deze doeltreffend en blijvend zijn, bij de geboorte van elk individu beginnen. De ontwikkeling van de karakterstructuur en het vermogen om onderscheid te maken tussen goed en kwaad, of juist en onjuist, krijgen hun vorm vanaf de geboorte. Ouders zijn onvermijdelijk de beste voorbeelden voor hun kinderen en zij zijn een noodzakelijke factor als primaire morele opvoeders. Om dit doel te realiseren moet in het gezin de morele omgeving worden opgebouwd.¹²⁵⁶

Op verschillende manieren wordt morele opvoeding toegepast onder andere op basis van verhalen, gelijkenissen en verbanden, parabels, spreuken,

---

‘Abdu’l-Bahá in Parijs, Den Haag, p. 39-40, 124, 169 en 200. Zie ook: Bahá’u’lláh, (1982), *Lan’-i mubarak khatáb bih Shaykh Muhammad-Taqi Isfahání, ma’rif bih Najafí* (Tablet of Bahá’u’lláh to Shaykh Muhammad Taqi Najafí), Hofheim-Langenhain, p. 9-10.

1251 Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 175. zie ook: Bahá’u’lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 8 en 3; Bahá’u’lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá’u’lláh*, Den Haag, p. 131; ‘Abdu’l-Bahá, (1976), *Testamenten van Bahá’u’lláh en ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag, p. 17; Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette, p. 34; Shoghi Effendi, (1995), *Het Bahá’i Leven. Een compilatie uit de Bahá’i geschriften*, Den Haag, p. 23 en National Spiritual Assembly of the Bahá’ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 137-140.

1252 Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 71-72. Zie ook de rest van deze paragraaf over het onderwerp respect.

1253 ‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 137.

1254 Idem.

1255 ‘Abdu’l-Bahá zoals geciteerd bij: Furútan, A., (1977), *Boek vijf. Dars-i-Akhláq*, Tehran, p. 2.

1256 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*.

gezegden en uitspraken, die door ouders aan hun kinderen worden verteld. Deze gaan voornamelijk over de leefwijze van de centrale figuren binnen hun eigen geloof en de essentie van andere godsdiensten en hun heilige boeken (die een morele boodschap bevatten). Verder wordt bij verschillende gelegenheden gebruik gemaakt van toneel en rollenspellen, spelletjes, muziek, liedjes, gedichten en boeken voor kinderen om zelf te lezen,¹²⁵⁷ maar ook door uitleg, vermaningen en goede raad¹²⁵⁸ en zoals eerder naar voren is gekomen door onderricht, karakterverbetering en -verfijning, bemoediging en stimulering van het kind.¹²⁵⁹ De morele leringen, de vermaningen in de Bahá'í-geschriften en de verwachtingen van de centrale figuren, gaan onder meer over de volgende thema's:

- Rechtvaardigheid,¹²⁶⁰
- Waardigheid en respect,¹²⁶¹

1257 De boeken die voor diverse leeftijdsgroepen gebruikt kunnen worden zijn onder andere: Garst, H., (1983), *Van berg tot berg. Veertig verhalen over Bahá'u'lláh*, Den Haag; Ford, R.E., (1983), *Bahá'í beginselen voor kinderen*, Den Haag; Reed, B., (1978), *Pokka's verhalen over Bahá'u'lláh*, Den Haag; Lee, A., (1983), *de Zwarte ROOS. Een verhaal over 'Abdu'l-Bahá in Amerika*, Den Haag; Lee, A., (1983), *De Hoeksteen. Een verhaal over 'Abdu'l-Bahá in Amerika*, Den Haag; Lee, A., (1983), *De Schotse Bezoekers. Een verhaal over 'Abdu'l-Bahá in Engeland*, Den Haag; Derkse, R., (1984), *Het Bahá'í-geloof. Beschreven voor jongeren rond de veertien*, Den Haag; Meyer, Z., (1968), *Een Nieuwe Dag breekt aan! Verhalen voor kinderen*, Den Haag; Hofman, D., (1982), *De Boodschappers Van God*, Den Haag; Perkins, M., (1989), *Percival the Piano. A Story for Naw-Rúz*, Oxford; Faizi, A.Q., (1985), *De wonderlamp*, Den Haag; Taherzadeh, A., (1974), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Baghdad 1853-63*, Oxford, vol. 1; Taherzadeh, A., (1977), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Adrianople 1863-68*, Oxford, vol. 2; Taherzadeh, A., (1983), *The Revelation of Bahá'u'lláh, 'Akká, The Early Years 1868-77*, Oxford, vol. 3; Taherzadeh, A. (1987), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Mazra'ih & Bahjí 1877-92*, Oxford, vol. 4; Fathe'zam, H., (1977), *De Nieuwe Tuin*, Den Haag; Nabil-i-Zarandí, (1932), *The Dawn-Breakers: Nabil's Narrative of the Early Days of the Bahá'í Revelation*, Wilmette; Faizi, M.A., (1986), *The life of 'Abdu'l-Bahá. Hayát-i-Hadrat-i 'Abdu'l-Bahá*, Hofheim-Langenhain; Furútan, A., (1980), *Mothers, Fathers and Children. Practical Advice to Parents*, Oxford; Golmohammadi, B., en Sadeqzadeh, S., (1993), *Núr-i-Ímân: A treasury of Bahá'í stories*, Praha, Czech Republic; Stichting Bahá'í Literatuur, (2012), *Kinderklassen geven- Niveau 1. Interim en Voorpublicatie Editie*. Ruhi-Instituut, Boek 3, Den Haag; Stichting Bahá'í Literatuur, (2005/2006), *Kinderklassen geven- Niveau 2. Voorlopige conceptuele versie*. Ruhi-Instituut, Boek 3A, zonder plaats; Stichting Bahá'í Literatuur, (zonder datum), *Kinderklassen geven- Niveau 3*. Ruhi-Instituut, Boek 3, zonder plaats en Stichting Bahá'í Literatuur, (29 april 2009), *Het Vrijmaken van de Vermogens van de Jeugd, onderdeel 1*. Voorpublicatie uitgave. Materiaal in ontwikkeling, versie 6.3.1 PP. Ruhi-Instituut, Boek 5, zonder plaats. Zie ook hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláhs geschriften: het ontwikkelen van de "Dars-i-Akhláq"*, (morele educatie of kinderklassen).

1258 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders en Bahá'u'lláh*, (1986), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 7.

1259 'Abdu'l-Bahá, (1996), *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá*, Wilmette, 111, p. 144. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 25.

1260 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 2. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 180; Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag, p. 109-110 en Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 28.

1261 In de Bahá'í-geschriften zijn vele citaten die met respect en waardigheid verband houden, direct maar soms indirect. Zoals respect tonen voor:

- God en Zijn manifestaties (Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 34-35. Zie ook: Dávudí, A.M., (1991), *Ulúhýyyat va Mađharrýyyat. Falsafih va 'irfán*, Compiled and edited by Vahid Rafati, Canada, vol. 2, p. 20-28);
- voor de leraar, die wordt gezien als de belangrijkste factor in de beschaving, wiens werk het hoogste is waarnaar een mens kan streven (Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 196 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 153);
- voor de natuur, het milieu en de dieren (Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 118. en p. 73. Zie ook: citaten van Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi in: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1994), *Onze Natuurlijke Bronnen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag; The Bahá'í International Community, (1988), *De Bahá'í verklaring met betrekking tot de*

- Verdraagzaamheid,¹²⁶²
- Eerlijkheid, betrouwbaarheid en oprechtheid,¹²⁶³
- Vriendelijkheid, hartelijkheid en broederschap,¹²⁶⁴
- Wijsheid,¹²⁶⁵
- Morele zuiverheid en zuivere gedachten,¹²⁶⁶
- Dienstbaarheid,¹²⁶⁷
- Gematigdheid,¹²⁶⁸

---

natuur, Den Haag en National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 189-192);

- voor kunstenaars, waar bahá'ís worden aangespoord erudiete en deskundige mensen te respecteren (Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, noot 110, p. 235 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag; Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 32 en 42 en Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the Son of the Wolf*, New Delhi, p. 313 en 316);
- voor universele mensenrechten ('Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 252 en 451); voor de verscheidenheid van de mens ('Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 57-59);
- voor de wet (Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 143 en p. 189 (1e druk in Nederlands in 1997));
- voor scheiding van religie en staat ('Abdu'l-Bahá, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fāḍil-i-Māẓindarání*, Hofheim-Langenhain, Vol. 4, p. 351);
- voor de rechten van het kind ('Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 232-233. Zie ook: 'Abdu'l-Bahá, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 59 en Shoghi Effendi (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 37);
- voor de ouders (Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 143 (1e druk in Nederlands in 1997));
- voor de huwelijkspartners tegenover elkaar ('Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 230),
- voor de overledenen ('Abdu'l-Bahá, (2007), *Promulgation of Universal Peace. Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette, p. 315-319);
- Men dient respect en waardering te tonen in woorden (Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 143-144) en
- daden en gedrag (Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 142. Zie ook: National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 193-197).

1262 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 48 en Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 29.

1263 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 31-32 en 33. zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 175-176 en 'Abdu'l-Bahá, zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 93.

1264 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 175. zie ook: Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 8; Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 3; Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 131; 'Abdu'l-Bahá, (1976), *Testamenten van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag, p. 17; Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette, p. 34 en Shoghi Effendi, (1995), *Het Bahá'í Leven. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 23.

1265 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 53 en 45.

1266 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 44. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 74; Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 231 (1e druk in Nederlands in 1997) en National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 103-107.

1267 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 145. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 197 en Bahá'í International Community, (1994), *Wereldburgerschap. Een wereldomvattende ethiek voor duurzame ontwikkeling*, Den Haag, p. 2 en p. 3-4.

- Nederigheid,¹²⁶⁹
- Onthechtheid,¹²⁷⁰
- Respect voor de natuur en diervriendelijkheid.¹²⁷¹

Deze en andere eigenschappen zijn potentieel in ieder kind/mens aanwezig en kunnen door opvoeding en begeleiding tot ontwikkeling worden gebracht. Volgens de bahá'í-leer is het zeer belangrijk dat de mens zich bewust wordt van de grootsheid van zijn rang. Bahá'u'lláh zegt:

Zou de mens de grootsheid van zijn rang en de verhevenheid van zijn bestemming naar waarde schatten dan zou hij niets anders aan de dag leggen dan een uitnemend karakter, zuivere daden en betamelijk en prijzenswaardig gedrag.¹²⁷²

Hij heeft geschreven 'het licht van een goed karakter overtreft het licht van de zon'¹²⁷³ en "Plant in de tuin van uw hart slechts de roos der liefde en laat de nachtegaal van genegenheid en verlangen niet los...".¹²⁷⁴

Leef dus de dagen van uw leven, die korter zijn dan een vluchtig ogenblik, vlekkeloos van geest, rein van hart, met zuivere gedachten en een geheiligde aard, dat gij in staat zult zijn vrij en tevreden dit stoffelijk omhulsel af te leggen, u naar het mystieke paradijs te begeven en voor immer in het eeuwige koninkrijk te verwijlen.¹²⁷⁵

Door het volgende citaat van Bahá'u'lláh krijgt men een indruk van zijn opvatting over moreel gedrag en zijn verwachtingen:

Weest vrijgevig in voorspoed en dankbaar in tegenspoed. Weest het vertrouwen van uw naaste waardig en beziet hem met een stralend en liefdevol gelaat. Weest een schat voor de arme, een vermaner voor de rijke. Beantwoordt de roep van de behoeftige, houdt u aan de heiligheid van uw belofte. Weest rechtvaardig in uw oordeel en behoedzaam in uw spreken. Behandelt niemand onrechtvaardig en weest zachtmoedig jegens alle mensen. Weest gelijk een lamp voor hen die in duisternis dwalen, een vreugde voor de bedroefden, een bron voor de dorstigen, een haven voor hen die in nood verkeren, een steun en verdediger voor het slachtoffer van verdrukking. Laat eerlijkheid en oprechtheid al uw daden kenmerken. Weest een tehuis voor de vreemdeling, een balsem voor de lijdende, een toevlucht voor de vluchteling. Weest het oog voor

---

1268 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 55-56, 119 en 140. Zie ook: National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette, p. 113-116.

1269 Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag, p. 78 (1e druk in Nederlands in 1997). Zie ook: Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 169.

1270 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 119. Zie ook: Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, I. 68 en 'Abdu'l-Bahá, (1984), *De toespraken van 'Abdu'l-Bahá in Parijs*, Den Haag, p. 82.

1271 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 118. en p. 73. Zie ook: citaten van Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi in: Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1994), *Onze Natuurlijke Bronnen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag en de The Bahá'í International Community, (1988), *De Bahá'í verklaring met betrekking tot de natuur*, Den Haag.

1272 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 142.

1273 Bahá'u'lláh, (1995), *Het Bahá'í Leven. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag, p. 31.

1274 Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgene Woorden*, Den Haag, II. 3.

1275 Idem, II. 44.

de blinde en een lichtbaken voor de dwalende. Weest een sieraad voor het aangezicht der waarheid, een kroon op het hoofd van trouw, een zuil van de tempel van rechtschapenheid, een levensadem voor het lichaam der mensheid, een vaandel van de heerscharen der gerechtigheid, een ster boven de horizon van deugd, dauw voor de bodem van het menselijk hart, een ark op de zee van kennis, een zon aan de hemel van milddadigheid, een juweel in de diadeem van wijsheid, een stralend licht aan het firmament van uw generatie en een vrucht aan de boom van nederigheid.¹²⁷⁶

Volgens de bahá'ís heeft moreel gedrag niets te maken met fanatisme, dweepziek zijn of een puriteins leven. De bahá'í-leer berust op matigheid, niet op ascetisme. Genieten van het goede en schone in het leven zowel stoffelijk als geestelijk, wordt niet alleen aangemoedigd, maar zelfs bevolen. Bahá'u'lláh zegt: “berooft uzelf niet van hetgeen voor u is geschapen”. Ook zegt hij: “Het betaamt u de vreugde van de blijde boodschap van uw gelaat te doen afstralen”.¹²⁷⁷ Tot slot zegt hij dat zijn openbaring voor de gehele wereld is en dat deze de rust en veiligheid voor de hele mensheid zal betekenen:

De oproep en boodschap die Wij gaven, waren nooit bedoeld om slechts één land of één volk te bereiken of te bevoordelen. De mensheid in haar geheel moet zich vastberaden houden aan al hetgeen haar werd geopenbaard en geschonken. Dan, slechts dan zal zij ware vrijheid bereiken.¹²⁷⁸ ...Geef gehoor aan datgene wat, indien het in acht wordt genomen, de vrijheid, het welzijn, de rust, de verheffing en de vooruitgang van alle mensen zal verzekeren.¹²⁷⁹ O vriend! Men moet onder alle omstandigheden elk middel aangrijpen dat veiligheid en rust bevordert onder de volkeren der wereld.¹²⁸⁰

1276 Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag, p. 169.

1277 Bahá'u'lláh zoals geciteerd bij: Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette, p. 108.

1278 Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 72.

1279 Idem, p. 76.

1280 Idem, p. 142.

Hoofdstuk 5: Recapitulatie en evaluatie

5.1 Inleiding

De aanleiding voor dit recapitulerende en evaluerende hoofdstuk is de grote hoeveelheid teksten en de uitgebreidheid van de onderwerpen. Het betreft de richting van opvoeding en opleiding die belicht wordt vanuit bahá'ï-perspectief. De inhoud, informatie en onderzoeksresultaten uit de vorige hoofdstukken worden hier met elkaar in verband gebracht, om in het verlengde daarvan conclusies te kunnen trekken en te reflecteren.

Het is belangrijk om aan te geven dat de bahá'ï-opvoeding en opleiding allereerst gericht is op de opvoeders, hun rol en voorbeeldfunctie en parallel daaraan op de kinderen.¹²⁸¹ Leringen, onderwerpen en uitgangspunten hebben hierdoor betrekking op verschillende doelgroepen en niet alleen op de kinderen. Om aan het doel van dit hoofdstuk gestalte te geven worden in 5.2 “Belangrijke kaders”, een aantal van de essentiële onderwerpen, die van fundamenteel belang zijn voor de beeldvorming, zoals de centrale figuren, het verbond, het democratisch bestuursstelsel, het Negentiendaagsfeest, consultatie en kinderklassen, puntsgewijs naar voren gebracht. In 5.3 “Het gezin als bakermat van opvoeding en opleiding”, wordt beschreven hoe Bahá'u'lláh's “bolwerk voor welzijn en heil”¹²⁸² eruit zou moeten zien en waar opvoeders en kinderen zich ontwikkelen. Het gezin is de hoeksteen van de samenleving, alsmede de bron van en drijfveer achter de ontwikkelingsgebieden van de mens.¹²⁸³ Het effect van opvoeding en opleiding op de beschaving is een belangrijk aandachtspunt. De rol van de ouders is daarbij onontbeerlijk. Daarnaast is de rol van de moeder, als eerste opvoeder, zeker in de beginfase van de ontwikkeling van het kind, van groot belang. Universele opvoeding en opleiding voor iedereen behelzen alle principes en leringen en zijn een middel om Bahá'u'lláh's doelen en idealen te realiseren. Hijzelf wordt beschouwd als de opvoeder van de mensheid en staat met zijn openbaring centraal in opvoeding en opleiding, waarop alle andere opvoeders zijn gericht. Met zijn leringen, die berusten op “eenheid van de mensheid”, wil hij wereldvrede realiseren en een “nieuwe wereldorde” bereiken.¹²⁸⁴ De mens staat centraal met drie ontwikkelingsgebieden, in 5.4 “Ontwikkeling van de mens”. De bahá'ï-leer legt, naast aandacht voor de lichamelijke en intellectuele kant van de mens, de nadruk op de geestelijke en ethische aspecten van zijn opvoeding. In 5.5 “Bahá'ï-educatie en godsdienstige onderwerpen” wordt stilgestaan bij de thema's, die betrekking hebben op religieuze aspecten in de bahá'ï-opvoeding en opleiding. Dat zijn onder meer God en Zijn manifestaties/de goddelijke opvoeders, De progressieve openbaring van God, Leven na de dood en Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding.

1281 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1282 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1283 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*.

1284 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid* en hoofdstuk 3.11, *Wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

Uit de godsdienstige opvoeding en opleiding van de bahá'ís spreekt voor hen de onweerlegbare eenheid van God en Zijn manifestaties en de overtuiging dat Gods openbaring progressief is. Dit zijn fundamentele essenties, die helpen bij het bereiken van eenheid van de mensheid en zijn van jongs af aan onderwerp van gesprek. Hierdoor zijn zij niet bezig met de nadruk op de verschillen tussen de manifestaties van God, met het feit dat de ene boven de andere zou uitstijgen of dat sommigen als valse profeten worden bestempeld. In plaats daarvan horen zij dat er maar één God is, die van tijd tot tijd goddelijke leraren naar deze wereld stuurt voor groei, ontwikkeling, begeleiding en het bereiken van de eenheid der mensheid. Deze leraren hebben getracht om, aan de hand van het bevattingsvermogen en de behoeften van de mensen in hun tijd, hen verder te helpen in hun ontwikkelingsproces:

...“Het is u overduidelijk”, luiden Bahá'u'lláh's exacte woorden, “dat alle Profeten de Tempels zijn van Gods Zaak, verschenen in verschillende stoffelijke omhulsels. Indien gij met scherpziende blik wilt waarnemen, dan zult gij zien dat zij allen verblijven in dezelfde tabernakel, zich verheffen in dezelfde hemel, gezeten zijn op dezelfde troon, dezelfde taal spreken en hetzelfde Geloof verkondigen”.¹²⁸⁵

Vóórdat in hoofdstuk 6, “Conclusie en reflectie”, conclusies worden getrokken en een reflectie wordt gegeven op de informatie met betrekking tot educatie in de geraadpleegde bronnen, wordt eerst nog stilgestaan bij 5.6 “Morele/geestelijke thema's”. Opvoeding is gericht op geestelijke groei en de geschriften benadrukken dat het resultaat van geestelijke groei en inspanningen, uit iemands karakter moet blijken en door zijn acties. Bahá'u'lláh vraagt zijn aanhangers om hun woorden in daden om te zetten. Om niet alleen genoeg te nemen met het zich bahá'í noemen, “Laat daden, niet woorden u sieren”, want “De essentie van geloof is een schaarste aan woorden en een overvloed aan daden...”.¹²⁸⁶

Hij is waarlijk mens die zich heden ten dage in dienst stelt van de gehele mensheid. ...Gezegend en gelukkig is degene die opstaat om de hoogste belangen van de volkeren en geslachten der aarde te bevorderen. Het geven van leiding geschiedde steeds met woorden, nu geschiedt dit door daden. ...Tracht dus met hart en ziel u door uw daden te onderscheiden.... Groot is de rang van de mens. Groot moeten ook zijn inspanningen zijn voor het herstel van de wereld en het welzijn der volkeren.¹²⁸⁷

5.2 Belangrijke kaders

De door Bahá'u'lláh gestichte godsdienst is in 1844 ontstaan en vastgelegd in zijn openbaring.¹²⁸⁸ Hij heeft in zijn leven meer dan honderd werken geschreven¹²⁸⁹ en de basis voor een nieuwe wereldorde gelegd, die gebaseerd

---

¹²⁸⁵ Zie hoofdstuk 4.1, *Inleiding*.

¹²⁸⁶ Zie hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

¹²⁸⁷ Idem.

¹²⁸⁸ Zie hoofdstuk 2.3.1, *De Báb (1819-1850), de voorloper*, hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God* en hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid*.

¹²⁸⁹ Zie hoofdstuk 2.3.2, *Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter*, hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God* en hoofdstuk 2.1, *Inleiding*.

is op de eenheid van de mensheid.¹²⁹⁰ Voor zijn overlijden heeft hij een schriftelijk verbond met zijn volgelingen gesloten, dat zij na hem de door hem benoemde opvolger, ‘Abdu’l-Bahá als het Middelpunt van het Verbond, zouden aanvaarden. Daarnaast stelt Bahá’u’lláh in dat het Universele Huis van Gerechtigheid, dat alle bahá’ís ter wereld vertegenwoordigt, moet worden gekozen om toezicht te houden op alle aangelegenheden. ‘Abdu’l-Bahá benoemt in zijn testament Shoghi Effendi tot de Behoeder van het geloof én zijn opvolger en machtigt hem de geschriften uit te leggen. In de inleiding van de *Kitáb-i-Aqdas* schrijft het Universele Huis van Gerechtigheid:

Het geopenbaarde Woord van Bahá’u’lláh vormt, tezamen met de uitleg en uiteenzettingen van het Middelpunt van het Verbond [‘Abdu’l-Bahá] en de Behoeder van de Zaak [Shoghi Effendi], het bindende referentiekader van het Universele Huis van Gerechtigheid en zijn vaste grondslag.¹²⁹¹

Met andere woorden Bahá’u’lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi en de besluiten van het Universele Huis van Gerechtigheid zijn het gezag waarnaar alle bahá’ís zich voor leiding moeten wenden.¹²⁹² Het verbond is de kern van het Bahá’i-geloof: “De kracht van het Verbond zal de Zaak van Bahá’u’lláh beschermen tegen de twijfel van het volk van dwaling”.¹²⁹³ ‘Abdu’l-Bahá noemt het de “spil van de eenheid van de wereld der mensheid”, omdat het de eenheid en de zuiverheid van het geloof zelf bewaart en het beschermt tegen scheuring, een lot dat alle openbaringen in het verleden was beschoren.¹²⁹⁴ Volgens de bahá’ís heeft Bahá’u’lláh morele, geestelijke en sociaal-maatschappelijke leringen en wetten geopenbaard, die de mensheid nodig heeft om de problemen van deze tijd op te lossen.¹²⁹⁵

In de Bahá’i-gemeenschap bestaat geen priesterschap of geestelijkheid.¹²⁹⁶ De bahá’ís hebben een wereldwijd bestuursstelsel, op plaatselijk, nationaal en internationaal niveau dat, zonder verkiezingscampagne, democratisch en voor een bepaalde tijd, wordt gekozen.¹²⁹⁷ In plaats van het concentreren van macht bij één persoon, is spreiding van macht een kenmerk in het Bahá’i-

1290 Zie hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap* en hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1291 Zie hoofdstuk 2.4, *Het verbond*.

1292 Zie hoofdstuk 2.3.3, *‘Abdu’l-Bahá(1844-1921) de opvolger* en hoofdstuk 2.4, *Het verbond*.

1293 Zie hoofdstuk 2.4, *Het verbond*.

1294 Idem.

1295 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen* en hoofdstuk 2.12, *Bahá’i-wetten*.

1296 Zie hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu’l-Adhikár)*, hoofdstuk 2.12, *Bahá’i-wetten* en hoofdstuk 2.17 *Leerstellingen*.

1297 De Plaatselijke Geestelijke Raad (PGR) organiseert sociale activiteiten in de eigen regio - meestal een stad - en zorgt ervoor dat de heilige dagen evenals de feestdagen zo goed mogelijk worden nageleefd. Ook organiseert zij kinderklassen en studiebijeenkomsten waarop onder andere informatie over het geloof wordt gegeven. De Nationale Geestelijke Raden (NGR) plannen en ondersteunen activiteiten die op nationaal niveau moeten plaatsvinden, zoals publicaties, bijeenkomsten en seminars over actuele onderwerpen, het verzorgen van educatieve of ontwikkelingsprogramma’s en het onderhouden van betrekkingen met overheidsinstanties. Het Universele Huis van Gerechtigheid (UHV) dat voor het eerst in 1963 werd gekozen, is het hoogste bestuursorgaan van de Bahá’i-gemeenschap. Het leidt de Bahá’i-wereldgemeenschap in alle bestuurlijke en geestelijke aangelegenheden. In overeenstemming met het verbond van Bahá’u’lláh kan het bepalingen en wetten maken en/of aanpassen voor situaties waarin in de geschriften niet is voorzien. Volgens de bahá’ís houdt dit in dat het Bahá’i-geloof altijd in beweging blijft met de veranderende wereld. Zie ook: hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

bestuursstelsel. Het heeft geruime tijd gekost om dit bestuursstelsel, waarover de Báb (de voorloper van Bahá'u'lláh) al een voorspelling deed en dat ontleend is aan de leer van Bahá'u'lláh, definitief gestalte te geven. De oorsprong ervan ligt in de *Kitáb-i-Aqdas*. *Het Heiligste Boek* van Bahá'u'lláh, is nader toegelicht door 'Abdu'l-Bahá in zijn testament en door Shoghi Effendi, die als de Behoeder van het geloof hieraan uitvoering heeft gegeven. Het Bahá'í-bestuursstelsel is onlosmakelijk verbonden met de bahá'í-leringen en wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de openbaring van Bahá'u'lláh.¹²⁹⁸

Het Negentiendaagsfeest vormt de kern van een actief sociaal leven in de Bahá'í-gemeenschap en is essentieel voor sociale cohesie. Dit Negentiendaagsfeest is een instelling die door Bahá'u'lláh is bevestigd¹²⁹⁹ en door Shoghi Effendi beschreven als grondslag van een nieuwe Wereldorde.¹³⁰⁰ Ze worden (wereldwijd) gehouden op de eerste dag van iedere bahá'í maand, waar alle bahá'ís in een bepaald gebied aanwezig proberen te zijn.¹³⁰¹ Over het belang van dit feest en zijn relatie tot het bestuursstelsel schrijft Shoghi Effendi:

Andere factoren die de ontwikkeling van dat Stelsel bevorderen en bijdragen tot de consolidatie ervan, zijn onder andere de vaste instelling van het Negentiendaagse Feest, zoals dat in de...Bahá'í-gemeenschappen in Oost en West wordt gehouden, met de drievoudige nadruk op de geestelijke, de consultatieve en de sociale aspecten van het Bahá'í-gemeenschapsleven.¹³⁰²

Het Negentiendaagsfeest bestaat dus uit drie delen, het meditatieve, het consultatieve en het sociale gedeelte van het feest. Tijdens dit derde gedeelte is er gelegenheid om elkaar te ontmoeten en vriendschapsbanden met elkaar aan te knopen en om deze te versterken. Wanneer het in de juiste sfeer wordt gevierd, dan is het volgens 'Abdu'l-Bahá:

...een brenger van vreugde. Het is de grondslag van overeenstemming en eenheid. Het is de sleutel tot genegenheid en kameraadschap. Het verspreidt de eenheid onder de mensheid.¹³⁰³

1298 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

1299 Zie hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest* ("In de Arabische *Bayán* riep de Báb zijn volgelingen op om eens per negentien dagen samen te komen voor het betonen van gastvrijheid en kameraadschap. Bahá'u'lláh bekrachtigt dit hier en vestigt de aandacht op de verenigende functie van zulke gelegenheden. 'Abdu'l-Bahá en na hem Shoghi Effendi hebben geleidelijk aan de institutionele betekenis van dit gebod ontwikkeld. 'Abdu'l-Bahá benadrukte het belang van het geestelijke en stichtelijke karakter van deze bijeenkomsten. Shoghi Effendi heeft, naast het verder uitwerken van de stichtelijke en sociale aspecten van het feest, het bestuurlijke element van zulke bijeenkomsten ontwikkeld en door het feest systematisch in te voeren heeft hij voorzien in een tijd voor beraadslaging over de zaken van de Bahá'í-gemeenschap, evenals voor het meedelen van nieuws en berichten").

1300 Zie hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

1301 Zie hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest* ("Aanwezig zijn op het Negentiendaagsfeest is niet verplicht maar wel zeer belangrijk" en iedere bahá'í zal het als een voorrecht beschouwen om bij zulke gelegenheden aanwezig te zijn.).

1302 Zie hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest*.

1303 Idem.

Afhankelijk van hun leeftijd doen kinderen mee aan verschillende delen van deze feesten. Meestal is er voor de kinderen in de grotere gemeenschappen, na het meditatieve gedeelte waarbij zij ook aanwezig zijn, een passend programma onder begeleiding georganiseerd.

Na het consultatieve gedeelte sluiten zij weer aan bij het sociale deel en krijgen zij meestal de gelegenheid om te vertellen wat ze gehoord of gedaan hebben tijdens hun eigen programma.

Het hele feest staat onder begeleiding van een voorzitter en het consultatieve gedeelte wordt genotuleerd, zoals de bij meerderheid van stemmen aangenomen voorstellen en de vragen en opmerkingen, die voor behandeling worden doorgegeven aan de Plaatselijke Geestelijke Raad.¹³⁰⁴

Een van de meest wezenlijke elementen van het Bahá'í-bestuursstelsel is het principe van consultatie. Het wordt gezien als een sleutel om tot de juiste conclusies te komen en is een manier waarop mensen met elkaar kunnen samenwerken zonder dat dit tot spanningen en conflicten leidt. Bahá'u'lláh zegt:

Consultatie verleent een ruimer bewustzijn en verandert gissingen in zekerheid. Ze is een stralend licht dat in een duistere wereld de weg wijst en leiding geeft. Voor alles is er, en dat zal steeds zo blijven, een staat van vervolmaking en rijping. De volmaaktheid van de gave van begrip komt tot uiting door consultatie.¹³⁰⁵

Consultatie heeft het onderzoek naar de waarheid ten doel. In de Bahá'í-gemeenschap is iedereen op alle niveaus (gezin, plaatselijk, nationaal en internationaal) betrokken bij consultatie. Degene die een mening onder woorden brengt moet die niet als de enig juiste naar voren brengen, maar als een bijdrage tot het bereiken van eenstemmigheid, want het licht van werkelijkheid wordt zichtbaar, als meningen overeenstemmen.¹³⁰⁶

Naast diverse bijeenkomsten over onderwerpen zoals milieu, welzijn, de positie van vrouwen en opvoeding en opleiding is de Bahá'í-gemeenschap onder andere door bahá'í nieuws met elkaar verbonden en op de hoogte van de ontwikkelingen op allerlei gebieden. Het Universele Huis van Gerechtigheid,¹³⁰⁷ het International Teaching Centre en de Bahá'í International Community¹³⁰⁸ hebben contact met de gehele gemeenschap en daarnaast ook met diverse internationale instellingen.

De kinderen maken thuis en in de kinderklassen onder meer kennis met de bahá'í-leringen en raken daarmee gaandeweg vertrouwd. Zij leren, afhankelijk van hun leeftijd, cyclisch en voortschrijdend, over de ontstaansgeschiedenis en de ontwikkeling van het bestuursstelsel. Ook over de omstandigheden waarin de openbaring heeft plaatsgevonden en de fasen van groei. De biografie van de centrale figuren, hun levenswijze, eigenschappen en karakters krijgen bijzondere aandacht, naast de plaats

---

¹³⁰⁴ Idem.

¹³⁰⁵ Zie hoofdstuk 2.14, *Consultatie*.

¹³⁰⁶ Idem.

¹³⁰⁷ Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

¹³⁰⁸ Zie hoofdstuk 2.8, *Gemeenschap en structuren*.

van verkondiging van de Báb en de openbaring van Bahá'u'lláh.¹³⁰⁹ Ook hun laatste rustplaats, zoals het mausoleum van de Báb op de berg Karmel te Haifa en de shrine van Bahá'u'lláh in Bahjí, net buiten 'Akká in Israël, de plaats waar hij tot 1892 als gevangene leefde.¹³¹⁰ Tevens leren zij waarom het hoogste bestuursorgaan van de Bahá'í-wereldgemeenschap, het Universele Huis van Gerechtigheid, zetelt op de berg Karmel in Israël.¹³¹¹

Dit leren gebeurt in hun vrije tijd en meestal op zaterdag en/of zondag en afhankelijk van de mogelijkheden en leeftijdsgroepen, gecombineerd met kinderen uit andere plaatsen in hun woonomgeving.

In de praktijk doen zij ook mee in de consultatieve momenten en met de gebeden, niet alleen thuis, maar ook in de gemeenschap. Zo leren zij om te gaan met de wetten en universele principes,¹³¹² die de basis vormen voor het leven van de bahá'ís, dat gebaseerd is op "eenheid van de mensheid".¹³¹³ Ook wordt de betekenis van progressieve openbaring en gaandeweg de inhoud en betekenis van andere godsdiensten uitgelegd, evenals de essentiële verbanden daartussen en leren zij om met respect met die godsdiensten en andersdenkenden om te gaan.¹³¹⁴

Strikt genomen kennen de bahá'ís geen tempels of kerkgebouwen en zoals eerder aangegeven ook geen priesterschap of geestelijkheid. De meeste bahá'í bijeenkomsten vinden plaats in bahá'í centra, de huizen van individuen, of gehuurde ruimten.

In de *Kitáb-i-Aqdas* schrijft Bahá'u'lláh wel over het bouwen van "Huizen van Aanbidding". Hij geeft aan deze gebouwen de naam *Mashriqu'l-Adhikár*, wat letterlijk betekent dageraadplaatsen voor het gedenken van God. In het Nederlands spreekt men over een Huis van Aanbidding. Deze zijn bedoeld voor gebed en meditatie en zijn toegankelijk voor iedereen. In zijn toespraak bij het leggen van de hoeksteen van het Huis van Aanbidding in Wilmette, vertelt 'Abdu'l-Bahá over de bedoeling van een dergelijke plek:

...waar verschillende volkeren, verschillende rassen en de mensen van elk niveau kunnen samenkomen, opdat de liefde en de overeenkomst tussen hen duidelijk zou zegevieren...dat alle godsdiensten, rassen en sekten samen zouden kunnen komen in een universele schuilplaats.¹³¹⁵

In de visie van Bahá'u'lláh zijn ze verder bedoeld als geestelijk centrum, met daaromheen verschillende instellingen. Shoghi Effendi geeft aan dat hierdoor de integratie van "bahá'í-aanbidding en dienstbaarheid" op tastbare wijze geïllustreerd zal worden en zegt verder:

Het Huis van Aanbidding vormt het centrale gebouw..., een complex dat, naarmate het zich in de toekomst zal ontplooien, behalve het Huis

1309 Zie hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen* (de boeken die onder meer gebruikt worden voor diverse leeftijdsgroepen). Zie ook: hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláhs geschriften*: het ontwikkelen van de "Dars-i-Akhlaq" (morele educatie, waarvoor in het Nederlands de naam kinderclasses wordt gebruikt).

1310 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 2.3, *Centrale figuren in het Bahá'í-geloof*.
1311 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

1312 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1313 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1314 Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

1315 Zie hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhikár)*.

van Aanbidding tevens een aantal bijgebouwen zal omvatten die aan sociale, humanitaire, educatieve en wetenschappelijke activiteiten gewijd zullen zijn.¹³¹⁶

Hierdoor komen wetenschap en religie tevens harmonieus in dienst van de samenleving. In het kader van “eenheid in verscheidenheid”, staan zij dus open voor alle mensen, ongeacht ras of religie. Iedereen kan dus binnengaan om zich te bezinnen of om te bidden, als men daaraan behoefte heeft. Er worden geen lange diensten gehouden en er is geen sprake van riten of speciale gebruiken. De programma’s zijn eenvoudig en bestaan uit gebeden, meditatie en het lezen van gedeelten uit de heilige geschriften van het Bahá’í-geloof en van de andere wereldgodsdiensten, soms met passende muziek of een koor.¹³¹⁷ De bahá’ís hebben een eigen kalender, nemen hun feestdagen in acht, wenden zich in gebed tot God en mediteren.¹³¹⁸ In de Bahá’í-geschriften nemen muziek, gebed en meditatie een speciale plaats in, omdat mensen daardoor in een meer evenwichtige toestand kunnen komen. Het kan zorgen voor lichamelijke gezondheid en geestelijke groei, rust en welzijn. Vanuit opvoedkundig perspectief wordt deze positieve invloed onder de aandacht van opvoeders gebracht, met het accent op ‘gematigdheid in alle aangelegenheden’. Bahá’u’lláh zegt:

Wij hebben waarlijk muziek tot een ladder voor uw ziel gemaakt, een middel waardoor de ziel kan opstijgen naar het rijk in den hoge; maakt de muziek derhalve niet tot vleugels voor zelfzucht en hartstocht....¹³¹⁹

‘Abdu’l-Bahá bevestigt: “Muziek is een belangrijk middel voor de opvoeding en ontwikkeling van de mensheid” en benadrukt dit bij verschillende gelegenheden onder meer met “Muziek is een van de belangrijke kunsten. Ze heeft een grote invloed op de geest van de mens” en met betrekking tot de grote invloed op het tot ontplooiing brengen van verschillende talenten van kinderen zegt hij:

De muziekkunst is goddelijk en indrukwekkend. Ze is het voedsel voor de ziel en de geest. ...Het is de plicht van ieder kind iets van muziek te weten.¹³²⁰

Daarom zullen kinderen, volgens hem, moeten kennismaken met muziek en legt hij het accent op muzieklessen op school. Er is geen uniformiteit in de keuze van muziek binnen de wereldwijde Bahá’í-gemeenschap, waarover Shoghi Effendi schrijft:

Hoe verder de vrienden zich verwijderd houden van iedere stereotiepe vorm des te beter, want zij moeten beseffen dat de Zaak volmaakt universeel is, en wat een prachtige aanvulling lijkt op hun manier om een Feest etc. te vieren, zou in de oren van mensen van een ander land misschien als een onaangenaam geluid kunnen klinken én omgekeerd.

---

¹³¹⁶ Idem.

¹³¹⁷ Idem.

¹³¹⁸ Zie hoofdstuk 2.13, *Gebed, meditatie en vasten*.

¹³¹⁹ Zie hoofdstuk 3.10, *Muziek, gebed en meditatie*.

¹³²⁰ Idem.

Zo lang men muziek heeft omwille van de muziek is het in orde, maar men moet het niet als Bahá'í muziek beschouwen.¹³²¹

Volgens de bahá'í-leer hebben niet alleen muziek maar ook gebed en meditatie een belangrijke invloed op de geestelijke kant van de mens en hierdoor op zijn rust en welzijn. In de Bahá'í-geschriften is hier veel aandacht voor, onder andere in verband met het opvoedkundig effect op evenwicht en geestelijke groei van kinderen. Daarom wordt geadviseerd om kinderen in hun vroege jaren te leren bidden.¹³²² “Leert uw kinderen de verzen die zijn geopenbaard” zegt Bahá'u'lláh. ‘Abdu’l-Bahá benadrukt: “Dit is een zeer prijzenswaardige daad en brengt vreugde aan het kinderhart” en zij kunnen “met de lieflijkste stemmen de gebeden zingen en zeggen”, want deze kinderen zijn net als jonge plantjes. Hen de gebeden leren is hetzelfde als de regen op hen neer te laten komen, zodat zij “teder en fris mogen opgroeien en de zachte bries van de liefde van God over hen mag waaien, waardoor zij zullen beven van vreugde”.¹³²³

Naast deze aanbeveling is de geest waarin dit plaatsvindt belangrijk en niet de hoeveelheid tekst of gebeden. Ook hier wordt gematigdheid aanbevolen. “Beroemt u niet op het vele lezen van de verzen” zegt Bahá'u'lláh “want zou iemand één enkel vers met stralende vreugde lezen, dan is dat beter...”:

Leest de heilige verzen in die mate dat gij niet wordt overmand door apathie en zwaarmoedigheid. Belast uw ziel niet met hetgeen haar vermoeit en terneerdrukt, maar geeft haar veeleer hetgeen haar verlicht en in vervoering brengt....¹³²⁴

Een gebed is een middel om in gesprek te treden met je Geliefde, ook met je eigen woorden. In een van zijn gebeden over deze toestand zegt ‘Abdu’l-Bahá dat gebed zelfs zou kunnen uitstijgen boven woorden en klanken:

...Openbaar dan Uzelf, o Heer, door Uw barmhartig woord en door het mysterie van Uw goddelijk Wezen, opdat de heilige bezieling van gebed onze zielen vervulle - een gebed dat boven woorden en letters zal uitstijgen en het gemurmur van lettergrepen en klanken te boven zal gaan - en alle dingen in het niet verzinken voor de openbaring van Uw pracht.¹³²⁵

“In de hoogste vorm van gebed bidt de mens slechts om de liefde”, zegt ‘Abdu’l-Bahá en niet omdat hij angst heeft voor God, of de hel, of slechts hoopt op de hemel of de zegeningen Gods. Wanneer de ene mens liefde opvat voor de andere, is het hem onmogelijk de naam zijner geliefde niet te

---

1321 Idem.

1322 Voor diverse gelegenheden zijn veel gebeden van de hand van centrale figuren van het Bahá'í-geloof waarvan een deel daarvan te vinden is in het bahá'í-gebedenboek. Er zijn ook gebeden voor kinderen, zoals: ‘Abdu’l-Bahá, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag, p. 93 (“O Heer! Ik ben een kind; laat mij groeien onder de schaduw van Uw goedertierenheid. Ik ben een teer plantje; voed mij met de uitstorting uit de wolken van Uw milddadigheid. Ik ben een jong boompje in de tuin van liefde; laat mij een vruchtdragende boom worden. Gij zijt de Machtige en de Krachtige, en Gij zijt de Liefderijke, de Alwetende, de Alziende”). Zie ook: Báb, Bahá'u'lláh, ‘Abdu’l-Bahá, Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

1323 Zie hoofdstuk 3.10, *Muziek, gebed en meditatie*.

1324 Idem.

1325 Idem.

noemen. Shoghi Effendi voegt daaraan toe “bid en mediteer erover” en benadrukt dat gebed en meditatie zeer belangrijke factoren zijn voor “de verdieping van het geestelijke leven van een ieder”. Dit moet echter gepaard gaan “met actie en voorbeeld geven, want ze zijn de tastbare resultaten van het voorafgaande. Beide zijn essentieel”.¹³²⁶

Gelijkwaardigheid van alle mensen en speciaal die van man en vrouw,¹³²⁷ is een mijlpaal in de Bahá’i-geschriften en van belang in opvoeding en opleiding. Het bahá’i-huwelijk berust op deze maatstaf en daardoor maakt het kind in de praktijk al heel vroeg kennis met dit begrip, niet alleen tussen zijn ouders, maar ook in de gemeenschap waarvan het deel uitmaakt en waarin het mede opgroeit. Volgens ‘Abdu’l-Bahá is het huwelijk niet alleen een fysieke verbondenheid maar des te meer een geestelijke eenheid, die wordt uitgedrukt “alsof zij één persoon waren”¹³²⁸ en “zelfs als één enkele ziel te zijn”.¹³²⁹ Het kind wordt als vrucht van zo’n verbondenheid gezien en opvoeding en opleiding als het belangrijkste doel daarvan. Daarom richten de bahá’is zich vooral op de opvoeding van de opvoeders en via hen op de opvoeding van de kinderen. Daarnaast wordt de bahá’i jeugd, van jongs af aan, grootgebracht met aspecten die van belang zijn voor het gezin en de samenleving. Dit vindt later ook plaats door persoonlijke verdieping in de Bahá’i-geschriften en door het volgen van diverse studieklassen en seminars op lokaal/regionaal en/of (inter-)nationaal niveau. Bij de bahá’is begint opvoeding dus in het gezin. Het huwelijk is daarvan het begin en het gezin vormt het begin van educatie in de ruimste zin en begint dus in feite bij de ouders.¹³³⁰

5.3 Het gezin als bakermat van opvoeding en opleiding

Aan het huwelijk wordt veel belang gehecht ¹³³¹ en het is een “bijzonder heilige instelling”, die op basis van gelijkwaardigheid van beide partners tot stand komt. Bahá’u’lláh geeft aan dat het doel daarvan is “eenheid te bevorderen”.¹³³² Het gezin wordt niet alleen als kleinste eenheid van de samenleving gezien, maar ook als bakermat van opvoeding en opleiding. Het effect daarvan op de beschaving is groot en bevordert stabiliteit, ontplooiing en welzijn van de leden. De bahá’is worden aangespoord om niet alleen de best mogelijke opvoeding en opleiding voor hun kinderen te verzekeren. Maar ook om, in het kader van permanente educatie, hun eigen voordeel te doen met opleidingsmogelijkheden in de maatschappij, naast het volgen van studie en verdiepingbijeenkomsten binnen de Bahá’i-gemeenschap. Volgens hen bevindt het gezin, evenals de wereld als geheel, zich in een overgangperiode. In elke cultuur vallen gezinnen uiteen, onder economische druk en politieke beroering en zij verzwakken door morele en geestelijke verwarring. ‘Abdu’l-Bahá vergelijkt de landen (naties) met de

¹³²⁶ Idem.

¹³²⁷ Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*, 3.5 en hoofdstuk *Leerstellingen*, 2.17.

¹³²⁸ Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

¹³²⁹ Idem.

¹³³⁰ Zie hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

¹³³¹ Idem.

¹³³² Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn* en hoofdstuk *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*, 3.5.

leden van een gezin. Een gezin is een land in het klein. De omstandigheden in het gezin zijn ook de omstandigheden in het leven van de natie.¹³³³ De bahá'ís zien deze verstoringen als tekenen van de moeizame vooruitgang van de mensheid in haar collectieve ontwikkeling naar een nieuw tijdperk, een tijdperk van volwassenheid.¹³³⁴ Shoghi Effendi schrijft over deze laatste fase in de ontwikkeling van de mensheid en herhaalt wat Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá daarover hebben gezegd:

...in het mensenrijk bereikt de mens zijn volwassenheid wanneer het licht van zijn verstandelijke vermogens de grootste kracht en ontwikkeling heeft bereikt. ...Evenzo zijn er perioden en fasen in het collectieve leven van de mensheid. Eerst ging zij door het kinderstadium heen, daarna door de jeugdijaren en nu is zij de lang voorzegde fase van volwassenheid binnengegaan, waarvan de bewijzen overal te zien zijn..." Dit is het stadium dat de wereld nu nadert, het stadium van werldeenheid....¹³³⁵

Het gezin, als hoeksteen van de samenleving, moet in dit proces hervormd en nieuw leven gegeven worden, volgens dezelfde principes die de beschaving als geheel aan het herscheppen zijn. De eenheid van de mensheid wordt als het basisprincipe voor deze nieuwe dag beschouwd. "Het welzijn der mensheid, haar vrede en veiligheid zijn onbereikbaar, tenzij haar eenheid blijvend tot stand is gebracht", aldus Bahá'u'lláh meer dan een eeuw geleden.¹³³⁶

Als liefde en overeenstemming in een gezin duidelijk zichtbaar zijn, dan zal dat gezin, volgens de bahá'í-leer, vooruitgang boeken, verlicht en vergeestelijkt worden. Deze benadering van de eenheid van het gezin combineert elementen van traditionele wijsheid met progressieve principes en praktische hulpmiddelen. Trouw aan deze leringen biedt een vesting tegen de desintegrerende krachten en een kader voor het scheppen van sterke, gezonde en verenigde gezinnen. Het fundament en een eerste vereiste voor een bahá'í gezin is de liefdevolle relatie tussen man en vrouw. Het huwelijk, een goddelijke schepping, heeft als doel het paar "zowel lichamelijk als geestelijk te verenigen, zodat zij steeds elkaars geestelijk leven zullen verbeteren". De huwelijksvoltrekking vindt plaats onder de hoede van "het gekozen bestuur van de gemeenschap, de Plaatselijke Geestelijke Raad",¹³³⁷ die het huwelijk voltrekt met instemming van het bruidspaar en hun ouders, waarbij bruid en bruidegom allebei, voor (twee) getuigen, de versregel herhalen: "Waarlijk, wij zullen allen verblijven bij de wil van God"¹³³⁸ en daarmee "wijden de twee zichzelf aan God en, daardoor, aan elkaar".¹³³⁹ Eén doel van het huwelijk is volgens de bahá'í-leer het scheppen van een nieuwe generatie, die God zal liefhebben en de mensheid zal dienen. Het is

---

¹³³³ Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

¹³³⁴ Idem.

¹³³⁵ Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

¹³³⁶ Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

¹³³⁷ Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

¹³³⁸ Idem en hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*.

¹³³⁹ Zie hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

daarom de taak van het gezin om een liefdevolle, harmonieuze en respectvolle relatie tussen ouders en kinderen op te bouwen. Harmonie en samenwerking worden in het gezin, evenals in de wereld, gehandhaafd door het evenwicht tussen rechten en verantwoordelijkheden. Alle gezinsleden hebben plichten en verantwoordelijkheden ten opzichte van elkaar en ten opzichte van het gezin als geheel, die van gezinslid tot gezinslid verschillen vanwege hun natuurlijke verhoudingen.¹³⁴⁰

Kinderen hebben bijvoorbeeld de plicht hun ouders te gehoorzamen. Hier tegenover staat dat zij er recht op hebben verzorgd, opgevoed en beschermd te worden. Moeders, als dragers en eerste opvoeders van kinderen, zijn in de eerste plaats, maar niet uitsluitend, verantwoordelijk voor de geestelijke opvoeding en voor het scheppen van een liefdevol en koesterend thuis.¹³⁴¹ Vaders dragen de primaire, maar wederom niet uitsluitende, verantwoordelijkheid voor het financiële welzijn van het gezin en voor de scholing van de kinderen.¹³⁴²

De persoonlijke morele waarden die door de bahá'í-leringen worden bevorderd, "veroordelen vele van de zaken die er toe bijdragen dat gezinnen uiteenvallen". Geen enkele vorm van geweld of misbruik mag ooit binnen het gezin worden getolereerd.¹³⁴³ Er moet voortdurend gelet worden op de integriteit van het gezin en de rechten van de afzonderlijke leden mogen niet worden geschonden.¹³⁴⁴ Bahá'u'lláh noemt het huwelijk "een bolwerk voor welzijn en heil".¹³⁴⁵

Het principe van gelijkwaardigheid van man en vrouw transformeert de verhoudingen binnen het huwelijk en omdat zij gelijkwaardige partners zijn, mag noch de man noch de vrouw overheersen. Het nemen van beslissingen moet gedeeld worden. Gelijkwaardigheid van de opvoeders heeft, volgens de bahá'ís, grote invloed op de opvoeding van de kinderen. Verder zou de sfeer binnen het gezin en binnen de gemeenschap als geheel, nooit uitdrukking mogen geven aan "willekeurige macht", maar steeds aan een "geest van openhartige en liefdevolle beraadslaging".¹³⁴⁶

De bahá'í-principes van consultatie zijn gereedschappen, om welk probleem zich ook binnen het gezin voordoet, het openlijk, eerlijk en met tact te bespreken. Het oogmerk is om de nadruk te leggen op de verklaring, "dat consultatie het onderzoek naar de waarheid ten doel heeft", op een wijze die het probleem zal oplossen ten voordele van allen. Wanneer consultatie door een echtpaar of een gezin wordt gebruikt, is het een krachtig middel om de eenheid te bewaren.¹³⁴⁷ Bahá'u'lláh heeft in verschillende tafelen het belang van consultatie én mededogen benadrukt:

1340 Zie hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens* en hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*.

1341 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn* en hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*.

1342 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1343 Idem. Zie ook: hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 2.13, en *Gebed, meditatie en vasten*.

1344 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

1345 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1346 Idem.

1347 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn* en hoofdstuk 2.14, *Consultatie*.

Het Verheven Wezen zegt: De hemel van goddelijke wijsheid is verlicht door de twee hemellichten consultatie en mededogen. Beraadslaagt tezamen in alle aangelegenheden, aangezien consultatie het lichtbaken is dat de weg wijst en de schenker van begrip.¹³⁴⁸

Dit geldt ook in familieverband, zoals tussen ouders onderling en tussen ouders en kinderen, zodat kinderen van jongs af aan daarmee opgroeien. “Geen mens kan zijn ware staat bereiken dan door rechtvaardig te zijn” zegt Bahá’u’lláh en voegt er aan toe “Er kan geen kracht bestaan dan door eenheid. Er kan geen voorspoed en geen welzijn worden verkregen dan door consultatie”. Het gebruik van consultatie en het uitgaan van gelijkwaardigheid stellen, vanuit bahá’í-optiek, “man en vrouw in staat om de eisen van een snel veranderende wereld flexibel tegemoet te treden”. Hoewel mannen en vrouwen aanvullende capaciteiten en taken op bepaalde gebieden hebben, “zijn de rollen niet star gedefinieerd” en kunnen deze, wanneer dat nodig is, worden aangepast om aan de noden van elk gezinslid en het gezin als geheel te voldoen. Terwijl vrouwen worden aangemoedigd om hun eigen loopbaan te volgen, is dit op een wijze die niet strijdig is met hun rol als moeders. En vaders zijn niet vrijgesteld van huishoudelijke taken en het grootbrengen van de kinderen. Wanneer met de juiste achting voor rechtvaardigheid met de gezinsrelaties wordt omgegaan, “zal dit een belangrijke factor zijn bij het tot stand brengen van vrede in de wereld”.¹³⁴⁹

Wanneer binnen het gezin de vrouwen gelijkwaardigheid en respect wordt onthouden, ontwikkelen mannen en jongens schadelijke houdingen en gewoonten die zij meenemen naar hun werkplek, het politieke leven en uiteindelijk de internationale verhoudingen.¹³⁵⁰

Als er steeds meer kinderen opgroeien in gezinnen waarin de rechten van alle leden worden gerespecteerd en de problemen worden opgelost met behulp van consultatie, “verbeteren de vooruitzichten op vrede in de wereld”.¹³⁵¹ Los van het feit dat het kind op school zijn onderwijs ontvangt, wordt thuis zijn karakter ontwikkeld en zijn morele en geestelijke houding gevormd. Daarom moet het gezin “in alle deugden worden onderwezen”. Geduld, trouw, betrouwbaarheid, rechtvaardigheid, eerlijkheid - zulke deugden als deze vormen de bouwstenen van het karakter. De deugden die door alle heilige tradities als de gemeenschappelijke elementen van geestelijkheid genoemd worden, “zijn de weerspiegeling van de Godheid in elke persoon”.¹³⁵²

Naast het ontwikkelen van de eigenschappen en waarden van elk gezinslid, moeten ouders ook zorgen voor de geïntegreerde ontwikkeling van alle

---

1348 Zie hoofdstuk 2.14, *Consultatie*. Zie ook: Bahá’u’lláh, (2009), *Tafelen van Bahá’u’lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag, p. 139 en 104.

1349 Zie hoofdstuk 3.3, *Huvelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1350 Idem en hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*.

1351 Zie hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw* en hoofdstuk 3.3, *Huvelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1352 Zie hoofdstuk 3.3, *Huvelijk en gezin; een vesting voor welzijn* en hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

capaciteiten van hun kinderen - geestelijk, moreel, intellectueel, emotioneel en lichamelijk.¹³⁵³

5.4 Ontwikkeling van de mens

In de bahá'í-leer wordt de mens als “de kroon der schepping” beschouwd. Bahá'u'lláh leert dat ieder mens is geboren met goddelijke juwelen van eigenschappen en hoedanigheden, die tijdens het leven tot ontwikkeling en uitdrukking moeten komen. De mens is door God geschapen en Hij heeft Zijn gelijkenis en schoonheid in hem gelegd. Gods liefde is de rede en tevens het belangrijkste relatiepunt tussen God en Zijn schepping. “Voor alles is een teken. Het teken van liefde is standvastigheid onder Mijn gebod.... Heb Mij dus lief...”. In de bahá'í-opvoeding komt de relatie met God op basis van wederzijdse liefde tot stand en wordt omgezet als een belangrijke drijvende kracht in het leven van de mens, gebaseerd op verstand en hart.

Gij zijt Mijn licht en Mijn licht zal nimmer worden gedoofd, waarom vreest gij uw uitdoving? Gij zijt Mijn glorie en Mijn glorie verbleekt niet. Gij zijt Mijn kleed en Mijn kleed zal nimmer verslijten. Volhard in uw liefde voor Mij, dat gij Mij kunt vinden in het rijk van heerlijkheid.¹³⁵⁴

Volgens de bahá'í-opvatting is de ontwikkeling van de mens het doel van het leven, waarbij de nadruk ligt op de geestelijke natuur. Dit is het basisprincipe van haar morele opvoeding. Als dit gebeurt, dan nadert de mens het doel van zijn aardse bestemming en is onder andere edel, creatief en gelukkig, wat resulteert in de vooruitgang en ontplooiing van de menselijke beschaving. Bahá'u'lláh zegt: “Alle mensen zijn geschapen om een immer voortschrijdende beschaving uit te dragen” en vermaant met “Zich te gedragen als de dieren in het veld is de mens onwaardig”. Hij benadrukt:

De deugden die bij zijn waardigheid passen zijn: verdraagzaamheid, barmhartigheid, mededogen en naastenliefde jegens alle volkeren en geslachten der aarde.¹³⁵⁵

De bahá'í-visie onderstreept volgens ‘Abdu’l-Bahá dat er twee kanten zijn aan de natuur van de mens. De ene kant heeft betrekking op het fysieke, dat de mens gemeen heeft met een dier en wat onder andere te maken heeft met overleving zoals voedsel, kleding, schuilplaats en het voortbestaan van de soort. De andere kant van de mens heeft betrekking op de krachten van de menselijke geest, die hem van een dier kunnen onderscheiden.

Deze kunnen tot uitdrukking komen in eigenschappen als liefde en bezorgdheid voor het welzijn van anderen en voegen daarmee een hogere betekenis toe aan het louter fysieke bestaan. ‘Abdu’l-Bahá zegt:

---

¹³⁵³ Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn* en hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

¹³⁵⁴ Zie hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*.

¹³⁵⁵ Idem.

Het blijkt dan ook duidelijk dat de mens een gave heeft die het dier niet bezit. ...er in de mens een vermogen aanwezig is... waardoor hij zich van de dieren onderscheidt....¹³⁵⁶

In veel van zijn geschriften vergelijkt Bahá'u'lláh de mens met een juweel, maar maakt tegelijk duidelijk, dat de mens niet vanzelf een juweel wordt. Hij zal moeite moeten doen om de ruwe steen van zijn karakter te polijsten tot een schitterend kleinood. Hij benadrukt de opvoedkundige kracht van het volgen van zijn raadgevingen, zodat potentiële eigenschappen en talenten, die in de mens verborgen zijn, tot uitdrukking kunnen komen, zowel bij opvoeders als bij kinderen:

...Een ieder is met voorbestemde mogelijkheden en talenten begiftigd ... Al hetgeen gij potentieel bezit kan echter slechts als een gevolg van uw eigen wil zichtbaar worden. Uw eigen daden getuigen van deze waarheid. ...Het Woord Gods kan worden vergeleken met een jong boompje, waarvan de wortels in de harten der mensen werden geplant. Het is uw plicht de groei ervan te bevorderen met de levende wateren van wijsheid, van gewijde en heilige woorden, opdat zijn wortel zich stevig in de aarde mag vasthechten en zijn takken zich hemelhoog en nog verder zullen uitstrekken.¹³⁵⁷

Wanneer de mens er niet in slaagt om zijn ware bestemming te volgen en geen aandacht schenkt aan zijn hogere aard dan zal, volgens de bahá'í-leer, zijn fysieke kant dominant worden. De eigenschappen die noodzakelijk zijn voor zijn geestelijke groei krijgen dan geen kans tot ontplooiing, met als gevolg dat onder andere egoïsme, hebzucht en materieel verlangen kunnen overheersen. Ieder mens is verantwoordelijk voor zijn eigen daden. Vanuit bahá'í-perspectief begint menswording bij een kind en is het in feite een proces van vergeestelijking. Opvoeders en begeleiders leren kinderen hun primaire egoïsme te overwinnen door hun geestelijke vermogens tot ontwikkeling te brengen. Shoghi Effendi zegt over wat opvoeders moeten proberen:

...op een vriendelijke en geduldige wijze in hun jeugdige geest de beginselen van moreel gedrag in te prenten en hen met zo'n tactvolle en liefdevolle zorg in te wijden in de principes en leringen ...en zich te ontwikkelen tot loyale en intelligente burgers.... Dit is het hoge doel dat Bahá'u'lláh Zelf als het voornaamste doel van iedere opvoeding heeft gesteld.¹³⁵⁸

Dat kleine kind leert zijn impulsen namelijk niet beheersen tenzij het van hem geëist wordt. Het kan niet terugvallen op een overgeërfd patroon om goed en onzelfzuchtig te zijn, om zijn neigingen te beheersen. Zijn ouders en opvoeders moeten hem hiertoe aansporen. Shoghi Effendi schrijft dat de bahá'í-opvoeding, net als ieder ander opvoedingssysteem gebaseerd is op de veronderstelling dat er in ieder kind, hoe begaafd het ook is, "bepaalde natuurlijke tekortkomingen zijn", die zijn opvoeders, of dat nu zijn ouders,

---

1356 Zie hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*.

1357 Idem.

1358 Idem.

onderwijzers of begeleiders zijn, moeten trachten te verhelpen en hij benadrukt dat:

...een of andere vorm van discipline, of die nu lichamelijk, moreel of intellectueel van aard is, is inderdaad onmisbaar, en van geen enkele opvoeding kan worden gezegd dat die volledig en vruchtdragend is als ze dit element verwaarloost. Als het kind wordt geboren is het verre van volmaakt. Het is niet alleen hulpeloos, maar feitelijk onvolmaakt, en zelfs van nature geneigd tot het kwade. Het moet worden geoefend, zijn natuurlijke neigingen moeten in harmonie gebracht, aangepast en onder controle gebracht, ...of bijgestuurd worden, teneinde zijn gezonde lichamelijke en morele ontwikkeling te verzekeren.¹³⁵⁹

Volgens de bahá'í-leer moet men daarbij onderscheid maken tussen drie ontwikkelingsgebieden in de mens. Bahá'u'lláh beschouwt opvoeding en opleiding als één van “de meest wezenlijke factoren van een ware beschaving”. Dit moet echter, wil het adequaat en vruchtdragend zijn, een veelomvattend karakter hebben en niet alleen “de lichamelijke en intellectuele kant van de mens in aanmerking nemen, maar ook zijn geestelijke en ethische aspecten”.

Wanneer het bestaan in overweging genomen wordt, ziet men volgens 'Abdu'l-Bahá, dat het mineralen -, planten- en dierenrijk en de wereld der mensen alle een opvoeder nodig hebben. Als de aarde niet wordt bewerkt dan wordt het een wildernis. Pas als een dier wordt afgericht, wordt het tam. Als de mens van opvoeding verstoken blijft, dan wordt hij een beest en indien overgelaten aan de heerschappij der natuur, bovendien lager dan een dier; “...het is dan ook duidelijk dat er een opvoeder nodig is”.¹³⁶⁰ Volgens hem moet er onderscheid gemaakt worden tussen drie ontwikkelingsgebieden van de mens: een materieel (of stoffelijk), een menselijk (of verstandelijk/ intellectueel) en een geestelijk (of goddelijk) ontwikkelingsgebied, die elk een specifieke ontwikkeling doormaken:

Materiële opvoeding houdt zich bezig met de groei en ontwikkeling van het lichaam door te zorgen voor de voeding, het materiële welzijn en het gemak van het lichaam. Deze opvoeding hebben mens en dier gemeen. Menselijke opvoeding betekent beschaving en vooruitgang, dat wil zeggen, regeren, besturen, liefdadige werken, handel, kunst en ambacht, wetenschap, grote uitvindingen, ontdekkingen en goed doordachte instellingen, welke de handelingen zijn die essentieel zijn voor de mens, welke hem onderscheiden van het dier.^[1361] Goddelijke opvoeding is die van het Koninkrijk Gods; zij bestaat uit het verwerven van goddelijke volmaakheden, en dit is de ware opvoeding,

---

¹³⁵⁹ Idem.

¹³⁶⁰ Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

¹³⁶¹ Idem (Menselijke opvoeding behelst onder meer het leren van kennis en vaardigheden, ambachten, kunsten en wetenschappen en het doen van ontdekkingen en uitvindingen. Dit kan beschaving en vooruitgang bevorderen. Er zijn twee kanten aan de menselijke opvoeding. Allereerst de kennis en vaardigheden die verplicht zijn en betrekking hebben op leren lezen en schrijven en het leren van een vak waarmee het individu affiniteit heeft en waarin het “meester” kan worden, wat het leven in deze wereld vergemakkelijkt en verrijkt. Als ouders de kosten daarvan niet kunnen betalen hebben de bahá'í raden een taak om daarin te voorzien. De tweede kant heeft betrekking op studies of specialisaties op een hoger niveau, afhankelijk van de individuele vaardigheden en interesses. Deze zijn vrijwillig. In de Bahá'í-geschriften wordt iedereen aanbevolen om zoveel mogelijk verder te leren. Op basis daarvan hebben individuen, bahá'í families en instellingen de nadrukkelijke wens om mogelijkheden te creëren voor de ontwikkeling in kennis en wetenschappen voor zowel meisjes als jongens).

want in deze staat wordt de mens het middelpunt van de goddelijke zegeningen, de openbaring van de woorden: “Laat Ons de mens scheppen naar Ons beeld en naar Onze gelijkenis.” Dit is het uiteindelijke doel van de wereld der mensheid.¹³⁶²

‘Abdu’l-Bahá zegt dat de mens een opvoeder nodig heeft die tegelijkertijd een materiële, menselijke en geestelijke opvoeder is en “wiens gezag onder alle omstandigheden doeltreffend” is:

...deze opvoeder moet in alle opzichten onbetwistbaar en onomstotelijk volmaakt en boven alle mensen verheven zijn. Anders kan hij, als hij gelijk was aan de rest van de mensheid, hun opvoeder niet zijn. In het bijzonder omdat hij tegelijkertijd hun materiële, menselijke en ook hun geestelijke opvoeder moet zijn.¹³⁶³

Hij voegt daaraan toe dat deze opvoeder de mensen allereerst moet leren om hun materiële c.q. “stoffelijke aangelegenheden” te organiseren en uit te voeren en een maatschappelijk organisme te vormen om samenwerking en wederzijdse hulp en bijstand in te stellen, opdat “stoffelijke zaken” onder alle voorkomende omstandigheden georganiseerd en geregeld kunnen worden. Op dezelfde wijze moet hij de verstandelijke c.q. “menselijke opvoeding” instellen. Dat wil zeggen dat hij het verstand en het denken zo moet vormen, dat ze daardoor volledig tot ontwikkeling kunnen komen. Zodat “kennis en wetenschap toenemen en de werkelijkheid der dingen, de geheimen der wezens en de eigenschappen van het bestaan worden ontdekt”. En dat van dag tot dag opleidingen, uitvindingen en instellingen verbeterd worden en “uit dingen die voor de zintuigen waarneembaar zijn, conclusies betreffende verstandelijke zaken worden getrokken”.¹³⁶⁴ Want ‘Abdu’l-Bahá zegt in een toespraak dat het intellect in waarheid, de kostbaarste gave is waarmee de mens is begiftigd. Alleen de mens bezit dit wonderbaarlijke vermogen en kan het ontwikkelen en benutten:

Door deze gave van begrip of intellect is hij ook in staat om de zonnestralen te benutten voor het afbeelden van mensen en dingen en zelfs de vorm van vèraf zijnde hemellichamen vast te leggen. Wij zien op hoeveel manieren de mens in staat is om de natuurkrachten aan zijn wil te onderwerpen. ...God gaf dit vermogen aan de mens, opdat het zou worden benut voor de vooruitgang van de beschaving ten bate van de mensheid en om liefde, eendracht en vrede te doen toenemen. ...Ik hoop dat u uw begrip zult gebruiken om de eenheid en de rust van de mensheid te bevorderen, verlichting en beschaving aan de volkeren te brengen, liefde te betonen aan allen om u heen en universele vrede tot stand te brengen.¹³⁶⁵

Ook benadrukt hij het effect van het bestuderen van wetenschap en de ontwikkeling daarvan, alsmede het verwerven van kennis. “Voorzeker kan men tot het einde van zijn leven leren!”. Als die vergaarde kennis ook ten bate van anderen gebruikt wordt, dan “kan er een einde komen aan oorlog

---

1362 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1363 Idem.

1364 Idem.

1365 Idem.

op deze mooie aarde en een prachtig bouwwerk van vrede en eendracht worden opgericht...". Behalve de twee hierboven genoemde opvoedingsgebieden, namelijk het materiële en verstandelijke, moet die opvoeder ook een geestelijke c.q. goddelijke opvoeding geven, zodat verstand en inzicht "de metafysische wereld" binnendringen. Hij moet het wezen van de mens zo opvoeden dat het "het middelpunt wordt van de goddelijke hoedanigheden" en hij benadrukt "in zo'n mate dat de hoedanigheden en namen van God worden weerkaatst in de spiegel van het wezen van de mens". Met het oog op de grote omvang van deze drie ontwikkelingsgebieden concludeert hij:

Het is duidelijk dat menselijke kracht niet in staat is zo'n hoge post te vervullen en dat de rede alleen de verantwoordelijkheid voor zo'n grote opdracht niet op zich zou kunnen nemen.¹³⁶⁶

'Abdu'l-Bahá verwijst naar het werk van de manifestaties van God, in hun tijd, als opvoeders en inspiratiebron van de mensheid. Welke veranderingen, die door menselijke kracht alleen onmogelijk zijn, hebben deze manifestaties, zoals Mozes, Jezus en Mohammed in gang gezet:

Hoe kan één enkele persoon zonder hulp en zonder steun het fundament leggen van zo'n nobel bouwwerk? Hij moet zich verlaten op de hulp van de geestelijke en goddelijke kracht om deze opdracht te kunnen vervullen.¹³⁶⁷

In dit tijdperk proberen de bahá'ís door opvoeding op basis van Bahá'u'lláh's leringen een evenwicht te vinden tussen de drie ontwikkelingsgebieden van de mens. Voor het materiële en verstandelijke is er over het algemeen meer tijd en aandacht, dan voor het geestelijke. Daarom geven de bahá'ís speciale aandacht aan geestelijke opvoeding, die in hun ogen meer aandacht vergt. 'Abdu'l-Bahá zegt in een van zijn toespraken: "Laten wij ons liever inspannen om geestelijk goed te verwerven". Hij zegt: "Het is onontbeerlijk" dat kinderen op de bahá'í wijze worden grootgebracht en wenst dat zij "een goddelijke opvoeding krijgen". Met het oog op evenwicht zegt hij dat "wanneer de stoffelijke wereld in harmonie is met de goddelijke wereld, wanneer de harten hemels en de menselijke aspiraties zuiver worden", dan "zal de volmaakte verbinding plaats hebben". Deze toestand heeft effect zowel op het geestelijk als op het lichamelijk welzijn van het individu, op het gezin en de samenleving. Shoghi Effendi benadrukt dit ook, namelijk dat de bahá'ís geloven dat er drie aspecten van menselijkheid zijn, een lichaam, een verstand en een onvergankelijke identiteit, ziel of geest. Hij voegt daaraan toe dat het verstand een koppeling vormt tussen de ziel en het lichaam en dat die twee op elkaar inwerken. Net als 'Abdu'l-Bahá hoopt hij, dat de bahá'ís hun "kinderen de intellectuele en geestelijke opvoeding kunnen geven die is voorgeschreven in de Geschriften van Bahá'u'lláh". Omdat "al wat zij in dat vroege stadium van hun ontwikkeling leren, zal zijn sporen in hun hele leven nalaten. Het wordt een deel van hun wezen".

¹³⁶⁶ Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk*.

¹³⁶⁷ Idem, hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders*, hoofdstuk 4.2.1, *Abraham en Mozes*, hoofdstuk 4.2.2, *Jezus* en hoofdstuk 4.2.3, *Mohammed*.

De Bahá'í International Community heeft in haar verklaring "Naar een Ontwikkelingsmodel voor de 21e Eeuw" (1994), ook de nadruk gelegd op de ontwikkeling van de geestelijke aspecten van de mens, naast de materiële. Het huidige ontwikkelingsmodel, dat moet voorzien in de veiligheid en het welzijn van de volkeren, faalt door een materialistische kijk op het doel en de fundamentele aard van mens en maatschappij. Om economische en sociale rechtvaardigheid te bevorderen, moet worden voorzien in materiële behoeften, in onderwijs voor iedereen en in democratische structuren en wetgeving op elk niveau van de wereldgemeenschap. Dit zijn essentiële elementen voor een universeel ontwikkelingsmodel voor de 21e eeuw, maar het is niet voldoende.

Totdat zowel de materiële als de geestelijke noden en aspiraties van de mensen erkend zullen worden, zullen de inspanningen voor ontwikkeling grotendeels blijven falen. Geluk, veiligheid en welzijn voor de mens, sociale verbondenheid en economische rechtvaardigheid, zijn niet slechts de bijprodukten van materieel succes. Integendeel, zij komen voort uit een complex en dynamisch samenspel tussen de bevrediging van de materiële en sociale behoeften die de mens heeft en zijn geestelijke vervulling.¹³⁶⁸

Zij schrijft verder dat door het koppelen van materiële vooruitgang aan geestelijke aspiraties en universele waarden, mensen in staat gesteld worden om boven hun eigenbelang uit te stijgen. Daardoor kunnen hoogstaande idealen en principes worden omgezet in constructieve, duurzame acties voor het eigen welzijn, maar ook voor de verbetering van hun gemeenschappen. Een ontwikkelingsmodel dat wereldwijde welvaart tracht te bevorderen moet daarom rekening houden met zowel de geestelijke als de materiële aard van mens en maatschappij en moet tegelijkertijd ingaan op de toenemende onderlinge afhankelijkheid van de volkeren en naties:

De Bahá'í-geschriften kondigen de opkomst van een nieuw ontwikkelingsmodel aan, naarmate de gebieden van de wereld zich verenigen om elkaar het ontbrekende te verschaffen. Deze verbintenis zal, is ons verzekerd, een ware beschaving brengen, waarin het geestelijke tot uitdrukking komt en uitgevoerd wordt in het materiële.¹³⁶⁹

Vele onderwerpen zijn in de geschriften van Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi behandeld, waaronder leerstellingen die betrekking hebben op opvoeding en opleiding van zowel kinderen, individuen als gemeenschappen. Deze leerstellingen draaien om eenheid van de mensheid. Bahá'u'lláh leert "de aarde is slechts één land, waarvan alle mensen de burgers zijn". De bahá'í-leringen omvatten onder andere de eenheid van God, het erkennen van de eenheid van de grondslagen van alle wereldgodsdiensten en hun essentiële verbondenheid. Verder behoren daartoe het bevorderen van gelijkwaardigheid tussen man en vrouw en een universele opvoeding en opleiding voor iedereen, naast de verantwoordelijkheid van ieder individu voor onafhankelijk onderzoek naar

---

¹³⁶⁸ Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

¹³⁶⁹ Idem.

de waarheid. Het uitbannen van alle vooroordelen op het gebied van ras, klasse en godsdienst en van de uitersten van armoede en rijkdom, behoort eveneens tot deze principes. Voorts het bevorderen van wereldvrede, het leren van een wereldhulptaal naast de moedertaal, het oprichten van een wereldgemenebest en een mondiaal federaal systeem dat is gebaseerd op principes van collectieve veiligheid. Daarnaast de erkenning dat wetenschap en godsdienst in harmonie met elkaar moeten zijn en elkaar aanvullen en dat bij beide ontwikkeling is vereist om vooruitgang te kunnen maken, naast geen inmenging van religie in politiek. Ook moeten de uitersten van rijkdom en armoede verdwijnen.¹³⁷⁰ Over de aard van zijn boodschap schrijft Bahá'u'lláh:

...Het onderscheidende kenmerk, dat het bijzondere karakter van deze meest voortreffelijke Openbaring tekent, bestaat hieruit, dat Wij enerzijds, al datgene wat de oorzaak is geweest van strijd, kwaadwilligheid en onheil onder de mensenkinderen uit de bladzijden van Gods heilig Boek hebben uitgewist en anderzijds de essentiële vereisten voor eendracht, begrip en voor volledige en blijvende eenheid hebben vastgesteld.¹³⁷¹

“Eenheid van de mensheid als spil van de leringen”, vormt de grondslag voor opvoeding en opleiding, die opvoeders en opleiders voor ogen houden en wereldwijd in woorden en daden doorgeven aan de volgende generatie. Op deze wijze worden mensen, volgens Bahá'u'lláh, opgevoed met het besef, dat ‘de hele aarde slechts wordt gezien als één land, waarvan alle mensen de burgers zijn’¹³⁷² en ‘de mensen als de vruchten van één boom en de bladeren van één tak’.¹³⁷³ Volgens de bahá'ís zijn de leringen van Bahá'u'lláh universeel van karakter, thematiseren zij de richting van opvoeding en opleiding en vormen de fundamentele thema's van de lessen, die onder andere in de kinderklassen worden behandeld, ontvouwd, verdiept en daarmee doorgegeven aan de volgende generatie. Zij zijn door Bahá'u'lláh verkondigd en door ‘Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi uiteengezet en in praktijk gebracht en tot op de dag van vandaag, ook onderwerp van wereldwijde studies en verdiepingsbijeenkomsten voor opvoeders en opleiders.¹³⁷⁴

De bahá'ís zijn van mening dat mensen onder andere lichamelijk en emotioneel van elkaar verschillen en verschillende talenten en capaciteiten hebben, maar “dat allen tot dezelfde familie behoren”.¹³⁷⁵ De bahá'í-leer “wijst aan de ene kant overdadige centralisatie af en verwerpt aan de andere kant alle pogingen tot uniformiteit”. Het wachtwoord is eenheid in verscheidenheid.¹³⁷⁶ De mensheid kan vergeleken worden met een tuin, waarin zij aan zij bloemen groeien van elke vorm, kleur en geur. De charme

---

1370 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4.

1371 Zie hoofdstuk 2.5, *Bahá'í-geschriften*.

1372 Zie hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1373 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1374 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen* en hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1375 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1376 Zie hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

en schoonheid van deze tuin berusten op die verscheidenheid. De bahá'ís zien alle mensen als mooie bloemen in deze tuin van de mensheid.¹³⁷⁷

5.5 Bahá'í-educatie en godsdienstige onderwerpen

De leringen van Bahá'u'lláh hebben op enigerlei wijze te maken met opvoeding en opleiding, zoals verschillende schakels functioneren die met elkaar een ring vormen. Daarom wordt bij een beperkt aantal leringen, die bekend staan onder de termen geloofsopvoeding/religieuze ontwikkeling, samenvattend stilgestaan, zoals God en Zijn manifestaties/de goddelijke opvoeders, De progressieve openbaring van God, Leven na de dood en Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding.¹³⁷⁸

Het Bahá'í-geloof is een monotheïstische godsdienst, waarin zowel moreel-geestelijke, als sociaal-maatschappelijke leringen¹³⁷⁹ zijn gefundeerd, die onder andere de grondslag voor universele opvoeding en opleiding zijn. God is de Schepper in de monotheïstische godsdiensten zoals het Jodendom, het Christendom en de Islam en de God van iedereen, die profeten stuurt om wetten, principes en leringen aan de wereld te geven. In het Bahá'í-geloof worden zij gezien als goddelijke opvoeders van de mensheid. In voorafgaande godsdiensten zijn over de komst van deze opvoeders vaak voorspellingen gedaan of aanwijzingen gegeven en aanbevelingen tot onderzoek. Het is de bedoeling dat de mensen die profeten, nadat zij zich geopenbaard hebben, erkennen en (na onderzoek) gaan leven volgens de wetten en principes van die (nieuwe) opvoeder. Daarmee wordt het gedrag van de samenleving stapsgewijs een nieuwe impuls voorwaarts gegeven.

In de navolgende tekst komen de onderwerpen, die betrekking hebben op religieuze aspecten in de bahá'í-opvoeding en opleiding, in grote lijnen tot uiting:

Het Geloof dat vereenzelvigd is met de naam Bahá'u'lláh ontkent iedere poging om enige Hem voorafgaande Profeet te kleineren, afbreuk te doen aan hun leringen, ook maar in de geringste mate de glans van hun openbaringen te verduisteren, hen uit het hart van hun volgelingen te verdringen, de grondslagen van hun leerstellingen op te heffen, ook maar iets in hun geopenbaarde boeken te verwerpen, of het rechtmatige streven van hun aanhangers te onderdrukken. Door de aanspraak van enige religie dat zij de laatste openbaring van God aan de mensen zou zijn te verwerpen, en dit ook voor Zijn eigen Openbaring te doen, scherpt Bahá'u'lláh het grondbeginsel in van de betrekkelijkheid van religieuze waarheid, de continuïteit van goddelijke Openbaring en de voortschrijding van religieuze ervaring. Het is Zijn bedoeling de basis van alle geopenbaarde religies te verbreden en de mysteriën van hun geschriften te ontrafelen. Hij dringt aan op de onvoorwaardelijke erkenning van de eenheid van hun bedoelingen, bevestigt opnieuw de eeuwige waarheden die erin liggen opgesloten, coördineert hun functies, maakt onderscheid tussen het wezenlijke, het authentieke, niet-essentiële en het onechte in hun leringen, scheidt de

1377 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

1378 Zie hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*, hoofdstuk 4.3, *God en Zijn manifestaties*, hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders*, hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*, hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood* en hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

1379 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

van God gegeven waarheden van de bijgeloven waartoe de priesters hebben aangespoord en verkondigt op deze gronden de mogelijkheid en voorzegt zelfs de onvermijdelijkheid van hun vereniging, en de vervulling van hun hoogste verwachtingen....¹³⁸⁰

Evenmin moet men, aldus Shoghi Effendi, ook maar “voor een ogenblik” denken dat de volgelingen van Bahá'u'lláh er op uit zijn “de rang van 's werelds religieuze leiders uit christelijke, moslim of enige andere geloofsrichting”, te willen ontluisteren of te verkleinen “zolang hun gedrag in overeenstemming is met hun opdracht, en zij hun taak met waardigheid vervullen”. Hij gaat verder met dat Bahá'u'lláh heeft bevestigd:

Die godgeleerden die werkelijk getooid zijn met het ornament van kennis en een voortreffelijk karakter bezitten zijn, voorwaar, als het hoofd op het lichaam van de wereld en als ogen voor de natiën. De leiding der mensen was en is te allen tijde afhankelijk geweest van deze gezegende zielen.¹³⁸¹

‘Abdu’l-Bahá waarschuwt ook tegen “de verkeerde voorstelling van religie” die sommige godsdienstleiders en leraren ervan geven, evenals tegen het opvoeden en opleiden met vooroordeel. Hij benadrukt dat deze de belangrijkste oorzaak zijn van verdeeldheid en daardoor een belemmering vormen op weg naar eenheid:

Zij leren hun volgelingen te geloven dat hun eigen vorm van godsdienst de enige is welke God behaagt en dat volgelingen van elke andere gezindte door de Al-liefderijke Vader worden veroordeeld en van Zijn barmhartigheid en genade zijn verstoken. Dit is de reden dat afkeuring, minachting, twist en haat tussen de volkeren ontstaan. Indien deze godsdienstige vooroordelen konden worden weggevaagd, zouden de volkeren zich weldra in vrede en eenheid verheugen.¹³⁸²

Volgens ‘Abdu’l-Bahá moet men ‘onafhankelijk leren zoeken naar de waarheid’. Dan zal men ontdekken dat ‘de essentie’ van de wereldgodsdiensten één is en dat onenigheid ontstaat door tijd en plaatsgebonden, dus ‘niet essentiële’, aspecten daarvan. De bahá’i-opvoeding en opleiding is gericht op vrede en harmonie tussen de verschillende religies, zoals onder meer tussen Hindoeïsme, Boeddhisme, Jodendom, Zoroastrisme, Christendom en Islam.¹³⁸³

De basis in Bahá'u'lláh's leer is dat de absolute kennis over God voor mensen onbereikbaar is, omdat die kennis boven het menselijke begrip en bevattingsvermogen uitstijgt. Met andere woorden het beperkte menselijke verstand kan de onbeperkte goddelijke werkelijkheid niet bevatten.

---

¹³⁸⁰ Zie hoofdstuk 4.1, *Inleiding*.

¹³⁸¹ Idem.

¹³⁸² Idem.

¹³⁸³ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*, hoofdstuk 4.2.1, *Abraham en Mozes*, hoofdstuk 4.2.2, *Jezus* en 4.2.3, *Mohammed*.

Zo volmaakt en veelomvattend is Zijn schepping dat noch verstand noch hart, hoe scherp en zuiver ook, ooit de aard van het meest onbeduidende van Zijn schepselen kan begrijpen....¹³⁸⁴

Gezien het feit dat er geen absolute kennis van de essentie van God mogelijk is, worden alle pogingen om God te beschrijven, beperkt tot het bevattingsvermogen van die schrijver. Waar een mens zich een beeld vormt van God, is dat een product van de eigen mening en kan het dus nooit de oneindige en onbeperkte aard van God omvatten. Bahá'u'lláh zegt:

Alles wat de wijzen en mystici hebben gezegd of geschreven, heeft de begrenzingen waaraan het beperkte verstand van de mens streng onderworpen is, nooit overschreden noch kunnen zij dit ooit verwachten. Tot welke hoogten het verstand van de meest verheven mens zich ook mag verheffen, hoe groot ook de diepten waarin het onthechte en begrijpende hart kan doordringen, een dergelijk verstand en hart kunnen nooit de vrucht van hun eigen opvattingen en denkbeelden te boven gaan.¹³⁸⁵

Volgens de bahá'í-leer hebben de mensen, zowel van het oosten als van het westen, verschillende denkbeelden over God. Dit betekent echter niet dat er een verschil is in de realiteit die ze beschrijven, want de godsdienstige verschillen liggen veel meer in het feit dat de werkelijkheid vanuit een ander perspectief wordt bekeken. 'Abdu'l-Bahá zegt: "De verschillen tussen de godsdiensten van de wereld zijn te wijten aan de uiteenlopende soorten opvattingen". Hij zegt dat al deze mensen zich een god in het "rijk van het verstand" hebben voorgesteld en zij aanbidden het beeld dat zij voor zichzelf hebben gemaakt. Bedenk dan hoe alle volkeren van de wereld de knieën buigen voor een hersenschim van hun eigen bedenksel, hoe zij in hun eigen geest een schepper hebben geschapen en zij noemen deze "de Maker van al hetgeen is - terwijl het in waarheid slechts een begoocheling is". De enige verbinding die de mensen met God hebben is volgens hem via de profeten, die de grondleggers zijn van de wereldgodsdiensten. Hoewel deze personen "verschijnen in de edele vorm van de menselijke tempel en zich aan alle mensen openbaren", zijn zij in werkelijkheid de tussenpersonen tussen God en de mensheid. Slechts door hen kan men iets te weten komen over deze verheven Werkelijkheid. Deze profeten en stichters weerspiegelen alle namen en attributen van God en daarom noemt Bahá'u'lláh hen manifestaties. "Door hun verschijning wordt de Openbaring van God kenbaar gemaakt, en door hun aanschijn wordt de Schoonheid van God geopenbaard".¹³⁸⁶ Deze goddelijke vertegenwoordigers, zijn de dagsterren van Zijn goddelijke leiding in deze wereld:

Al wie Hen herkent, heeft God erkend. En al wie gehoor geeft aan Hun roepstem, heeft gehoor gegeven aan de Stem van God, en al wie getuigt van de waarheid van Hun openbaring, heeft getuigd van de waarheid van God Zelf. ...Ieder van Hen is de weg tot God welke deze wereld verbindt met de rijken in den hoge, en de Maatstaf van Zijn waarheid

---

¹³⁸⁴ Zie hoofdstuk 4.3, *God en Zijn manifestaties*.

¹³⁸⁵ Idem.

¹³⁸⁶ Idem.

voor een ieder in de koninkrijken van hemel en aarde. Zij zijn de Manifestaties van God onder de mensen, de bewijzen van Zijn waarheid en de tekenen van Zijn heerlijkheid.¹³⁸⁷

Aangezien de mensen dus geen directe kennis of begrip van God kunnen hebben, wordt veelvuldig herhaald dat deze manifestaties van God al datgene zijn wat menselijke wezens kunnen weten van God in deze wereld. Alle eigenschappen van God, die in de heilige geschriften zijn opgetekend, kan men in Zijn manifestaties terugvinden. Om de mensen te helpen zond God deze “Zonnen van Waarheid”, deze “Opvoeders” der mensheid,¹³⁸⁸ om de mensen te onderrichten en op te voeden. De profeten hebben allen:

de opdracht de bomen van het menselijk bestaan te voeden met de levende wateren van rechtschapenheid en begrip, opdat zij blijk geven van wat God in hun diepste innerlijk heeft neergelegd. ...Het doel dat deze Opvoeders hadden met alles wat zij zeiden en onderwezen, was om de verheven rang van de mens te behouden.¹³⁸⁹

Zij benadrukken dat de mens iets in zich herbergt, onzichtbaar voor het oog, dat het meest wezenlijke is van de mens, een geest, “een hemels juweel”, die onder meer als “rationele ziel” wordt aangeduid.¹³⁹⁰ Volgens de bahá’í-leringen is het doel van het leven geestelijke ontwikkeling, met aandacht voor een evenwichtige materiële en intellectuele ontplooiing,¹³⁹¹ waardoor het welzijn van de mens in deze wereld voortschrijdt en men zich tegelijkertijd voorbereidt op het leven hierna. Een van de belangrijke aspecten in de bahá’í-opvoeding is de ontwikkeling van het besef dat de dood niet het einde betekent van het bestaan. De dood is juist het begin van een geestelijke vorm van leven. Door deze zienswijze, komt het leven na de dood in een ander perspectief te staan.¹³⁹²

Bahá’u’lláh schrijft over de vele raadselen die in de menselijke ziel besloten liggen en maakt tegelijkertijd duidelijk dat, ook al zou men zich zijn hele leven wijden aan het ontrafelen hiervan, dan “Zoudt gij er niet in slagen het mysterie ervan te begrijpen of de verdienste ervan ook maar te schatten”. Al zal het wezen van de menselijke ziel altijd een onoplosbaar mysterie blijven, dit ontslaat niemand van de plicht om de eigenschappen en kwaliteiten die latent in de ziel verborgen liggen tijdens het leven tot ontwikkeling te brengen. Dit is nu juist het doel waarvoor God de mens heeft geschapen. Bahá’u’lláh zegt: “Het doel van de ene ware God, ... is altijd geweest om de verborgen edelstenen uit de mijn van de menselijke ziel te voorschijn te brengen”. Volgens de bahá’ís zou de wereld doordrongen moeten zijn van dit streven en ook de beoefenaars van de menswetenschappen – zoals psychologen, pedagogen en sociologen – zouden zich bewust moeten inzetten om dit hoge ideaal te verwezenlijken. Dit is in feite de betekenis van de spiritualisatie van de samenleving, het tot ontwikkeling brengen van de geestelijke eigenschappen van de mens. Daarom heeft de menselijke geest

1387 Zie hoofdstuk 4.3, *God en Zijn manifestaties*.

1388 Zie hoofdstuk 4.1, *Inleiding*.

1389 Zie hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders*.

1390 Zie hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood*.

1391 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk*.

1392 Zie hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood*.

ook behoefte aan een opvoeder, die in de bahá'í-opvoeding centraal staat. De geestelijke opvoeders van de mensheid zijn de manifestaties van God en Bahá'u'lláh zegt dat de vooruitgang van alle wezens in de wereld, van hen afhangt.

...Deze opvoeding is van tweeërlei aard. De ene is universeel. Haar invloed doortrekt alle dingen en schraagt ze. ...De andere is voorbehouden aan hen die zich onder de schaduw van deze Naam hebben geschaard en de beschutting hebben gezocht van deze machtigste Openbaring....¹³⁹³

De aard en de rang van de goddelijke opvoeders zijn sinds lange tijd een bron van conflict. Het meningsverschil over de kwestie of zij hoofdzakelijk goddelijk of menselijk zijn of een dubbele aard hebben, heeft geresulteerd in scheuring, geweld en bloedvergieten onder gelovigen. Zij hebben enerzijds de taak om menselijke bewustwording en cognitieve ontwikkeling verder op gang te brengen en anderzijds alles te doen om het tot stand komen van vrede, rust en welzijn te stimuleren en te verzekeren. Bahá'u'lláh zegt:

Gods plan met het zenden van Zijn Profeten naar de mensen is tweeledig. Ten eerste om de mensenkinderen van het duister der onwetendheid te bevrijden en hen naar het licht van waar begrip te leiden. Ten tweede om de vrede en rust van de mensheid te verzekeren en in alle middelen te voorzien waardoor deze tot stand gebracht kunnen worden.¹³⁹⁴

Vanuit de bahá'í-opvatting zijn de stichters van de wereldgodsdiensten in wezen de manifestaties van één Waarheid. Bahá'u'lláh heeft zijn aanhangers en die van de andere godsdiensten aangespoord om hun verschillen terzijde te leggen en om deel uit te maken van de geest van godsdienstige verzoening en harmonie en zegt "Het fundamentele doel dat het Geloof van God en Zijn Religie bezielt", is "de belangen van de mensheid te beveiligen" en "de eenheid der mensheid te bevorderen" alsmede om "de geest van liefde en kameraadschap onder de mensen aan te kweken". De relatie tussen God en deze leraren, Zijn manifestaties, wordt door 'Abdu'l-Bahá onder meer vergeleken met de zon die in een perfecte spiegel schijnt. "Alle volmaaktheden, milddadigheden en luister die van God komen", zijn duidelijk zichtbaar in de werkelijkheid van de heilige manifestaties, "gelijk de zon die... in een glanzend gepolijste spiegel schijnt". Als er wordt gezegd dat de spiegels de manifestatie zijn van de zon en "de dageraadsplaats van de opkomende ster", dan betekent dit niet dat de zon is afgedaald of met de spiegel gelijk is. Dit betekent evenmin dat God - "de onbegrensde Werkelijkheid" tot deze plaats van verschijnen is beperkt.¹³⁹⁵

In een ander voorbeeld zegt hij dat de zon leven geeft aan het fysieke lichaam van alle schepselen op aarde en dat zonder zijn warmte hun groei zou worden belemmerd en hun ontwikkeling tegengehouden. Zij zouden aftakelen en sterven. Op gelijke wijze hebben de zielen van de mensen de

¹³⁹³ Zie hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders*.

¹³⁹⁴ Idem.

¹³⁹⁵ Idem.

“stralen van de Zon van Waarheid” nodig voor hun ontwikkeling, opvoeding en voor aanmoediging. Dat is de essentie van de leer van de goddelijke opvoeders en speciaal die van de leer van Bahá'u'lláh voor dit tijdperk. “Wat de zon is voor het lichaam van de mens, is de Zon van Waarheid voor zijn ziel”. Maar er is weinig aandacht voor geestelijke ontwikkeling, want volgens hem is het grootste deel van de wereld verzonken in materialisme. Een “waarachtig geestelijk gevoel” komt weinig voor en de vooruitgang in de wereld is merendeels van stoffelijke aard. “Alle tweedracht en meningsverschillen die ons van alle kanten ter ore komen, leiden slechts tot een toename van het materialisme”. Hij vermaant de mensen om evenwichtiger te leven, om zich te bevrijden uit het moeras van materialisme en zich te richten op de geestelijke kant van het leven, want “alleen dit kan ons bevrijden!”¹³⁹⁶

Alle manifestaties van God kwamen met het doel om de mensen naar “het pad der deugd te leiden”. Zij hebben het licht van liefde en eenheid over de wereld verspreid opdat “het duister van materialisme zou verdwijnen en het licht van vergeestelijking” kon schijnen. Daarmee zouden haat, laster en moord verdwijnen en in plaats daarvan liefde, eenheid en vrede heersen.

In plaats van vergelding, wraakneming en haat, zoals dat eeuwenlang het geval was, kan er volgens de bahá'í-leer, onder meer door universele opvoeding en opleiding, daadwerkelijk worden gewerkt aan de tot stand koming van een evenwichtige menselijke ontwikkeling en het bereiken van eenheid van de mensheid, op deze kleine aarde.

In de bahá'í-leringen komt een groot respect en waardering voor de manifestaties tot uitdrukking. Zij nemen een zeer verheven plaats in, want wat de mensen van God kunnen weten komt door hen. Daarom zijn zij voor de mensen de vertegenwoordigers van God op aarde.

Bahá'u'lláh heeft in de *Kitáb-i-Aqdas* geschreven dat “De eerste plicht die God... voorschrijft” is de erkenning van Zijn manifestatie en de tweede om “elk gebod van Hem... in acht te nemen”. Hij zegt dat deze twee plichten niet van elkaar te scheiden zijn; “De ene is niet aanvaardbaar zonder de andere. Aldus is bevolen door Hem Die de Bron van goddelijke inspiratie is”. Bahá'u'lláh vergeleek de manifestaties met deskundige artsen, “wier taak het is het welzijn van de wereld en haar volkeren te bevorderen”:

opdat zij door de geest van eenheid de ziekte van een verdeelde wereld kunnen genezen. Niemand heeft het recht hun woorden in twijfel te trekken of hun handelwijze te kleineren, want zij zijn de enigen die er aanspraak op kunnen maken de ziekte te begrijpen en zijn kwalen feilloos te onderkennen. Geen mens, hoe scherpzinnig zijn inzicht ook mag zijn, kan ooit hopen de hoogte van wijsheid en begrip van de goddelijke Geneesheer te bereiken. Geen wonder dus dat de in deze tijd door de geneesheer voorgeschreven behandeling niet geheel gelijk is aan die welke Hij vroeger voorschreef. Hoe zou het anders kunnen zijn, dat de kwalen waaraan de zieke lijdt in ieder stadium van zijn ziekte een speciaal geneesmiddel vereisen. Op dezelfde wijze hebben de Profeten Gods iedere keer dat zij de wereld hebben verlicht met de luisterrijke straling van de Dagster van goddelijke kennis, telkens weer de volkeren opgeroepen Gods licht te aanvaarden door die middelen,

---

1396 Idem.

welke het beste beantwoorden aan de eisen van de tijd waarin Zij verschenen. Aldus waren Zij in staat het duister van onwetendheid te verdrijven en de luister van hun kennis over de wereld te doen schijnen.¹³⁹⁷

De Bahá'í International Community schrijft dat Gods Openbaring, voor “het tijdperk van de collectieve volwassenheid van de mensheid” - Bahá'u'lláh - de verschillende sektarische systemen te boven gaat, die uit voorbije tijden zijn overgenomen. Daar er maar één ultieme Werkelijkheid is en maar één mensheid die onze planeet bewoont, is hun relatie altijd één en ononderbroken geweest.

Het hoofddoel van Gods Boodschappers was niet verschillende godsdiensten te brengen, maar stap voor stap een groter scala aan capaciteiten in het menselijk bewustzijn en de menselijke samenleving te ontsluiten. De Profeten ... hebben allen de opdracht van de ene ware God ... de bomen van het menselijk bestaan te verzorgen met de levende wateren van oprechtheid en begrip....¹³⁹⁸

De progressieve openbaring van God behoort tot een andere lering. De betekenis daarvan is dat religieuze waarheid geleidelijk aan door God wordt onthuld via Zijn manifestaties en iedere openbaring dus de vervulling is van de voorgaande. Naast het bahá'í-perspectief over God en de eenheid van zijn manifestaties, creëert de progressieve openbaring van God onder andere een belangrijk element in opvoeding en opleiding in een multiculturele samenleving, zowel voor opvoeders als voor kinderen. Volgens de bahá'í-opvatting zijn de verschillen tussen de leer van de stichters van de wereldgodsdiensten ontstaan omdat zij naar verschillende delen van de wereld zijn gekomen. Zij kwamen dus naar diverse culturen in verschillende tijden. Daarom moesten zij hun boodschap op een andere manier brengen, afhankelijk van de cultuur waar die boodschap gebracht werd en het bevattingsvermogen van de mensen in die tijd. Een nog belangrijkere reden voor verschil is het feit dat de behoeften van de mensheid in de loop van de eeuwen is veranderd. Als voorbeeld geldt dat de wereld van vandaag erg verschillend is met die van eeuwen geleden. Daarom veranderde de boodschap van God in overeenstemming met deze verschillen, namelijk aan de hand van de eisen en de behoeften van de betreffende tijd. Bahá'u'lláh legt dit op de volgende manier uit:

...Weet dat zij die waarlijk wijs zijn de wereld hebben vergeleken met de menselijke tempel. Evenals het lichaam van de mens kleding behoeft, moet ook het lichaam van de mensheid worden getooid met de mantel van gerechtigheid en wijsheid. Zijn kleed is de Openbaring die God hem geschonken heeft. Wanneer dit kleed aan het doel beantwoordt heeft, zal de Almachtige het voorzeker vernieuwen. Want ieder tijdperk heeft behoefte aan een nieuwe gave van het licht Gods. Iedere goddelijke Openbaring werd zo neergezonden dat zij beantwoordde aan de omstandigheden van de tijd waarin zij verscheen.¹³⁹⁹

1397 Zie hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders*.

1398 Idem.

1399 Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

Dit proces van elkaar opvolgende religies wordt progressieve of voortschrijdende openbaring genoemd. Vanuit dit perspectief wordt religieuze geschiedenis gezien als een reeks openbaringen, waarbij elke manifestatie een openbaring brengt, die van toepassing is voor de betreffende tijd en plaats. Deze hebben onder andere plaats gevonden door Mozes, Jezus, Mohammed en Bahá'u'lláh. De manifestaties van God, de stichters van de wereldgodsdiensten, zijn volgens Bahá'u'lláh de opeenvolgende verschijningen van dezelfde goddelijke werkelijkheid in deze wereld. Zij zijn daarom in essentie één, maar hij legt uit dat zij een tweevoudige rang hebben. “De ene is die van louter vergeestelijking en wezenlijke eenheid” met God, zodat men kan spreken van de eenheid van de boodschappers van God. Zij zijn immers allen de manifestaties van Zijn wil, en de vertolkers van Zijn woord. In hun geestelijke werkelijkheid zijn deze stichters van de wereldgodsdiensten één en hetzelfde. “In dit opzicht wijkt gij niet af van de waarheid, indien gij hen allen bij één naam noemt en aan hen allen dezelfde attributen toeschrijft ...” Deze opvatting dat de manifestaties in essentie één zijn, leidt niet tot versmelting, daar de andere rang die van verscheidenheid is. Hierdoor bezit iedere manifestatie van God een onderscheiden individualiteit en een specifieke roeping. Zij verschillen in hun externe aspecten, hun naam, het tijdperk waarin zij kwamen en de specifieke boodschap die zij brachten. Dit is hun tweede rang, de rang van onderscheid, die behoort bij deze wereld en haar menselijke beperkingen.

In dit opzicht bezit iedere Manifestatie van God een onderscheiden persoonlijkheid, heeft een duidelijk voorgeschreven opdracht, een voorbeschikte Openbaring en speciaal afgebakende beperkingen. Een ieder van hen wordt onder een andere naam gekend, wordt gekenmerkt door een speciale hoedanigheid, vervult een bepaalde Zending en is een eigen Openbaring toevertrouwd.¹⁴⁰⁰

Bahá'u'lláh gebruikt de analogie van de zon om dit uit te leggen: Als de zon vandaag zegt: “Ik ben de zon van gisteren”, dan zou zij de waarheid spreken. Zou zij, denkend aan het tijdsverloop, er aanspraak op maken de zon van een andere dag te zijn, dan zou zij ook de waarheid spreken. Indien eveneens gezegd zou worden dat de zon op alle dagen gelijk is, dan is ook dit volkomen juist. Wanneer ten opzichte van hun bijzondere namen (de zon van maandag, de zon van dinsdag, enz.) gezegd wordt dat zij verschillen, dan is ook dat waar. Ofschoon “zij gelijk zijn, kent men toch aan iedere dag een aparte bestemming, een specifiek kenmerk, een eigen karakter toe”. Gezien hun essentiële eenheid, verklaarde hij dat het verkeerd zou zijn om één van deze stichters van de wereldgodsdiensten boven een andere te verheffen:

Weet voorzeker dat in wezen alle Profeten Gods een en dezelfde zijn. Hun eenheid is volkomen. God, de Schepper, zegt: Er is geen enkel onderscheid tussen de Draggers van Mijn Boodschap. Allen hebben zij slechts één doel; hun geheim is hetzelfde geheim. Eén van hen grotere eer te bewijzen of enkelen boven anderen te verheffen, is geenszins geoorloofd. Iedere ware Profeet beschouwde Zijn Boodschap als in

---

¹⁴⁰⁰ Idem.

wezen gelijk aan de Openbaring van iedere andere voor Hem verschenen Profeet.¹⁴⁰¹

Deze tweede rang, die van onderscheid tussen de manifestaties, heeft de mensheid verward en gezorgd voor tegenstrijdigheden tussen gelovigen. Door dit verschil in rang en zending komt het dat de woorden en uitspraken, die voortvloeien uit deze bronnen van goddelijke kennis, schijnbaar uiteenlopen en verschillen. Om verwarring te voorkomen, is het een taak van ouders en opvoeders, maar ook van de gemeenschap waarin de kinderen opgroeien, dat dit goed en duidelijk wordt uitgelegd en door voorbeeldgedrag wordt onderstreept. Daarmee wordt de basis van liefde en eenheid in verscheidenheid gelegd. Bij de bahá'í-instellingen is op allerlei niveaus en van kinds af aan in de opvoeding extra aandacht voor bovengenoemde punten, die als essentieel worden gezien. Bahá'u'lláh benadrukt het belang daarvan op verschillende manieren in zijn tafelen, met de bedoeling dat "... het tumult van godsdienstige onenigheid en strijd ... gestild en ieder spoor volledig uitgewist kan worden". Fanatieke godsdienstijver en haat zijn volgens hem "een wereldverslindend vuur waarvan niemand het geweld kan blussen". Slechts "de Hand van goddelijke Macht kan de mensheid van deze vernietigende ramp bevrijden ...".¹⁴⁰²

In de bahá'í-opvatting heeft iedere manifestatie op de boodschap van zijn voorganger voortgeborduurd en de mensheid naar een volgend stadium gebracht, in zijn sociale en geestelijke evolutie. Dat dit voortschrijdend heeft plaatsgevonden en niet in één keer de hele boodschap van God is gegeven komt volgens Bahá'u'lláh omdat de mensheid slechts in staat is om één stap tegelijkertijd vooruit te gaan.

O Volk! Woorden worden geopenbaard in overeenstemming met het begripsvermogen van de mens opdat de beginnelingen vorderingen kunnen maken. De melk moet met mate worden gegeven, opdat het kind der wereld het Koninkrijk van Verhevenheid kan binnentreden en in het Hof van Eenheid bekrachtigd kan worden.¹⁴⁰³

De bahá'ís gebruiken het voorbeeld van leraren die op dezelfde school lesgeven. Zoals een wijze leraar zijn lessen aanpast aan het bevattingsvermogen en de omstandigheden van zijn leerlingen en rekening houdt met hun voorkennis, zo heeft elk van deze goddelijke opvoeders leringen gegeven die overeenstemmen met het begripsvermogen van de mensen van zijn tijd.

De lessen die gegeven worden aan kleine kinderen (in groep één), kunnen niet dezelfde zijn als die welke aan oudere leerlingen gegeven worden (in groep acht), zelfs als de leraren van beide groepen hun studie aan dezelfde opleiding hebben gedaan en dezelfde hoeveelheid kennis bezitten. Deze leraren prijzen het werk van hun voorganger, stimuleren de leerlingen, herinneren aan de essentie van de lessen van de vorige klas en geven een nieuwe les en daarmee een impuls voorwaarts. Bovendien maken zij

---

¹⁴⁰¹ Idem.

¹⁴⁰² Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding* en hoofdstuk 4.8, *Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof*.

¹⁴⁰³ Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

duidelijk dat zij in die klas gedurende dat jaar de eerste en de laatste leraar zullen zijn. Daarnaast herinneren ze hun leerlingen eraan, dat als zij de lessen goed volgen, zij het volgende jaar bij een andere leraar de lessen kunnen voortzetten.

‘Abdu’l-Bahá vertelt dat elk van deze goddelijke opvoeders een blijde tijding heeft gebracht over de komst van zijn opvolger en iedere opvolger degene die aan hem voorafging, heeft bekrachtigd.

Zij allen hebben steeds de grootste eenheid gevormd, maar onder Hun volgelingen heerst onenigheid. Mozes, bijvoorbeeld, bracht de blijde boodschap van de komst van Christus, terwijl Christus de rang van Mozes, zijn voorganger, bekrachtigde. Tussen Mozes en Jezus bestaat geen verschil of tegenspraak. Tussen Hen bestaat volmaakte eenheid, maar tussen Jood en Christen heerst onenigheid. Zodra dus de christelijke en joodse volkeren de werkelijkheid onderzoeken waarop de leringen van hun profeten berusten, zal hun instelling ten opzichte van elkaar veranderen en zullen zij in de grootste liefde met elkaar omgaan; immers de werkelijkheid is één en niet twee- of meervoudig.¹⁴⁰⁴

Hij voegt er aan toe dat als dit onderzoek naar de werkelijkheid algemeen wordt, dat dan de verschillende “volkeren en naties die nu verdeeld zijn, alle profeten van God zullen erkennen, evenals hun heilige boeken”. Dan zal aan alle strijd en wrok een einde komen en er werkelijk eenheid in de wereld zijn. Door dit onderzoek kunnen ze er bijvoorbeeld achterkomen dat alle grote godsdiensten twee soorten wetten omvatten. “Ten eerste de wetten die betrekking hebben op de geestelijke ontvankelijkheid van de mens, de ontwikkeling van zedelijke beginselen en opwekking van het geweten”. Deze wetten zijn essentieel en fundamenteel, “ze zijn in alle godsdiensten gelijk”. Ze zijn onveranderlijk en eeuwig, een niet aan verandering onderhevige werkelijkheid. Abraham kondigde deze werkelijkheid aan, Mozes verbreidde haar en Jezus Christus vestigde haar in de wereld. Alle profeten en boodschappers van God waren “de werktuigen en de kanalen” voor deze eeuwige essentiële waarheid. “De tweede soort van wetten in de godsdiensten heeft betrekking op de materiële aangelegenheden van de mensheid”. Het zijn de materiële of bijkomende wetten die in ieder nieuw tijdperk van openbaring aan verandering onderhevig zijn in overeenstemming met de eisen van de tijd, de omstandigheden en het verschil in bevattingvermogen van de mensen.

Volgens de Bahá’í-geschriften zijn de meeste mensen bereid de grondlegger van hun eigen geloof te aanvaarden als de spreekbuis of manifestatie van God op aarde. Velen zijn van mening dat zijn rang uniek is en schrijven zo’n finaliteit aan die persoon toe, dat de stichters van andere godsdiensten zich nooit met hem kunnen evenaren. Bovendien worden volgende generaties soms opgevoed met het idee dat die anderen profeten, valse profeten zijn en andere gelovigen onrein. ‘Abdu’l-Bahá zegt dat Bahá’u’lláh een einde aan deze zienswijze heeft gemaakt “door de eenheid van de mensheid te verkondigen”, terwijl “Alle voorgaande godsdienstige leringen” de mensheid uitbeelden alsof deze in tweeën is verdeeld:

1404 Idem.

het ene deel het volk van het Boek Gods of de goede boom, het andere deel het volk van ongelof en dwaling of de kwade boom. M.a.w. het ene deel was de gemeenschap der gelovigen en het andere deel de schare van ongelovigen en trouwelozen. De eersten ontvangen Gods barmhartigheid, de laatste zijn het voorwerp van de toorn van de Schepper.¹⁴⁰⁵

Met kinderen, die direct of indirect zo worden opgevoed, kan men moeilijk over respect voor andere grondleggers of religies praten. De boodschappers van God moet men niet zien als rivalen die elkaar bestrijden, zegt ‘Abdu’l-Bahá maar integendeel “De profeten zijn verenigd in volmaakte liefde”. Hij zegt “de religie van God is één en ze is de opvoeder der mensheid”, maar toch is het “noodzakelijk dat ze wordt vernieuwd”. Religie is bovendien “geen opeenvolging van geloofsovertuigingen, geen serie gebruiken; religie is de Leer van de Here God”. Leringen die het ware leven van de mensheid vormen en die “de geest tot verheven gedachten aanzetten, het karakter verfijnen, en de basis leggen voor ’s mensen eeuwigdurende eer”. De tijd is volgens hem nabij dat alle godsdiensten in de wereld zich zullen verenigen, “want in de grond zijn zij reeds één”. Dus verdeeldheid is onnodig. Het enige dat hen van elkaar scheidt zijn “de uiterlijke vormen” die voor het merendeel in de loop van de geschiedenis tot stand zijn gekomen. Daarom moet aan het bevorderen van eenheid van de mensheid hard gewerkt worden. ‘Abdu’l-Bahá benadrukt verder sterk de rol van de godsdienstleiders hierin en vermaant hen:

Er werden godsdienstleraren aangesteld om... eenheid onder de volkeren te bewerkstelligen. Indien zij de oorzaak worden van verdeeldheid, kunnen zij beter niet bestaan! Men geeft een geneesmiddel om een ziekte te genezen, maar als de kwaal erdoor verergert kan men het beter laten staan. Wordt godsdienst alleen maar de oorzaak van onenigheid, dan kan hij beter niet bestaan. ...Laten wij de tweedracht zaaiende argumenten over de uiterlijke vormen terzijde schuiven en de handen ineenslaan om de goddelijke Zaak van eenheid te bespoedigen, tot de gehele mensheid zich één familie weet die in liefde met elkaar is verbonden.¹⁴⁰⁶

Volgens de Bahá’i-geschriften moet godsdienstige opvoeding (en overtuiging) resulteren in het bereiken van fundamentele waarden, zoals:

- Rechtvaardigheid en eerlijkheid,
- Werkelijkheidszin en waarheidsliefde,
- Vrijheid en bevrijding,
- Vriendelijkheid en een liefdevolle houding en
- Waardigheid (hoffelijkheid) en respect.¹⁴⁰⁷

Shoghi Effendi vertelt dat Bahá’u’lláh in zijn geschriften openbaart dat hij, in lijn met de progressieve openbaring van God, stichter van een nieuwe wereldgodsdienst is, de meest recente. De opdracht aan hem is om de

---

¹⁴⁰⁵ Idem.

¹⁴⁰⁶ Idem.

¹⁴⁰⁷ Zie hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

mensheid naar het volgende stadium van zijn ontwikkeling te brengen. Zijn sociale en geestelijke leer is om de wereld te verenigen en de voorspellingen te vervullen, die in alle wereldgodsdiensten gevonden worden over een grote dag, wanneer er een gouden eeuw voor de mensheid zal beginnen. Namelijk, de uiteindelijke en hoogste vervulling van Gods openbaring. Bahá'u'lláh verkondigt:

“Ik getuig voor God van de grootheid, de ondoorgrondelijke grootheid van deze Openbaring. Steeds weer hebben Wij in de meeste van onze Tafelen getuigenis van deze waarheid afgelegd, opdat de mensheid uit zijn onachtzaamheid moge ontwaken.” Ondubbelzinnig verklaart Hij: “In deze machtige Openbaring vinden alle Godsbeschikkingen uit het verleden haar hoogste, haar uiteindelijke vervulling.” “Wat in deze verhevenste Openbaring werd onthuld, is zonder weerga in de geschiedenis ...”.¹⁴⁰⁸

In het kader van de opvattingen over de progressieve openbaring, beschouwt Bahá'u'lláh zich niet als de laatste manifestatie van God. Dit is een belangrijk punt dat in de bahá'í-opvoeding naar voren wordt gebracht. Shoghi Effendi schrijft dat Bahá'u'lláh “met nadruk de aanspraak afwijst als zou dit de laatste openbaring van Gods wil en doel voor de mensheid zijn”. Bahá'u'lláh maakt ook duidelijk dat zijn beschikking zal duren tot de komst van de volgende manifestatie van God, wiens komst niet zal plaatsvinden alvorens tenminste “duizend jaar ten volle” verstreken zullen zijn.¹⁴⁰⁹

In haar verklaring “Één Gemeenschappelijk Geloof” (2005) benadrukt het Universele Huis van Gerechtigheid onder andere het belang van het concept van progressieve openbaring. Opeenvolgende beschikkingen van een liefdevolle en doelbewuste Schepper hebben de inwoners van de aarde tot “aan de drempel van hun collectieve volwassenwording als één volk gebracht”. Bahá'u'lláh spoort de mensheid nu aan om haar erfenis te aanvaarden:

Wat de Heer heeft voorgeschreven als de voortreffelijkste remedie en het machtigste werktuig tot genezing van de gehele wereld is de vereniging van alle volkeren in één universele Zaak, één gemeenschappelijk Geloof.¹⁴¹⁰

De kwestie waar het om gaat is, volgens het Universele Huis van Gerechtigheid, niet het verleden, maar de gevolgtrekkingen voor het heden. Er ontstaan problemen als volgelingen van een van de wereldgodsdiensten niet in staat blijken om “een onderscheid te maken tussen zijn eeuwige en tijdelijke kenmerken” en proberen om aan de samenleving “gedragsregels op te leggen die al lang aan hun doel hebben beantwoord”. Dit uitgangspunt,

¹⁴⁰⁸ Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

¹⁴⁰⁹ Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God* (“Bahá'u'lláh waarschuwt ervoor aan “dit vers” iets anders dan “zijn duidelijke betekenis” toe te schrijven, en in één van Zijn Tafelen geeft Hij aan dat “elk jaar” van deze duizendjarige periode bestaat uit “twaalf maanden volgens de Qur'án en uit negentien maanden van negentien dagen elk, volgens de Bayán”. De aanzegging van Zijn openbaring die Bahá'u'lláh in oktober 1852 in de Síyáh-Chál van Tíhrán ontving, markeert de geboorte van Zijn Profetische Missie en daarmee het begin van de duizend jaar of meer die moeten verstrijken alvorens de volgende Manifestatie van God zal verschijnen”).

¹⁴¹⁰ Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

dat het dus om het heden gaat, is essentieel voor het begrip van de sociale rol van religie: “Het geneesmiddel dat de wereld in haar huidige lijden van node heeft, kan nooit hetzelfde zijn als dat waaraan een later tijdperk behoefte zal hebben” brengt Bahá’u’lláh naar voren. “Houdt u zich vol zorg bezig met de noden van de tijd waarin gij leeft, en maakt zijn noden en behoeften tot het middelpunt van uw overwegingen”.¹⁴¹¹

Zoals men kan zien, worden de manifestaties van God in de Bahá’i-geschriften vergeleken met “bekwame geneesheren”, de vergankelijke wereld met het lichaam van de mens en de goddelijke wetten met geneesmiddelen en therapie, die voor de heling ervan kunnen zorgen. Volgens ‘Abdu’l-Bahá is de gehele mensenwereld ziek. Het middel voor gezondmaking van de hele mensenwereld is “de eenheid van de mensheid”. De allergrootste vrede is haar leven, zij wordt verlicht en tot leven gewekt door liefde. Haar geluk ligt in het “verwerven van geestelijke volmaaktheden”. Hij zegt nadrukkelijk dat een belangrijk kenmerk van religie is om alle harten te verenigen, oorlog en tweedracht te laten verdwijnen, vergeestelijking te laten ontstaan en leven en licht te geven aan elk hart:

Als religie de oorzaak wordt van afkeer, haat en verdeeldheid, zou ze er beter niet kunnen zijn, en zich uit een dergelijke religie terug te trekken zou een werkelijk religieuze daad zijn. Want het is duidelijk, dat het doel van een geneesmiddel is om te genezen, maar als het middel de kwaal slechts verergert, kan het beter worden nagelaten. Iedere religie die geen liefde en eenheid veroorzaakt is geen religie....¹⁴¹²

De bahá’ís zijn van mening dat met aandacht voor wetenschap en religie veel ongegronde ideeën terzijde gelegd kunnen worden. Zij bekennen tegelijkertijd dat sommige godsdienstige aspecten, zoals de werkelijkheid van God en het bestaan van de menselijke ziel, moeilijk te bewijzen zijn. Het principe van harmonie tussen wetenschap en godsdienst/religie is een belangrijk punt in de leringen van Bahá’u’lláh. Zij behoren elkaar aan te vullen en dit is een onvermijdelijke factor bij opvoeding en opleiding, die als maatstaf geïntroduceerd moet worden.

God heeft religie en wetenschap als het ware tot maatstaf gemaakt van ons begrip. Hoedt u ervoor, dat u zulk een prachtig vermogen niet verwaarloost. Weegt alle dingen in déze weegschaal. ...Brengt uw gehele geloofsovertuiging in harmonie met de wetenschap. Er kan geen tegenstelling zijn, want waarheid is één.¹⁴¹³

Er is geen tegenstelling tussen “ware religie en wetenschap” zegt ‘Abdu’l-Bahá, want wanneer religie in tegenspraak is met wetenschap, wordt ze “louter bijgeloof” omdat “datgene dat in tegenspraak is met kennis is onwetendheid”. Hoe kan een mens in iets geloven waarvan de wetenschap heeft bewezen dat het onmogelijk is. Als hij het toch gelooft, ondanks zijn redelijk denkvermogen is dit, volgens hem, veeleer bijgeloof. De ware

---

1411 Idem.

1412 Zie hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

1413 Idem.

beginselen van alle religies zijn in overeenstemming met wat de wetenschap leert. Deze religies leren aan de ene kant dat men het goede moet doen en edelmoedig, oprecht, waarheidlievend, getrouw aan de wet en gelovig moet zijn. Aan de andere kant leren ze wetten “aangepast aan het volk voor wie ze zijn gemaakt en voor het tijdvak waarin ze moeten worden gehoorzaamd”. Volgens de bahá’í-leer bestaan de godsdiensten oorspronkelijk uit twee hoofdbestanddelen, namelijk het geestelijke dat niet verandert en het praktische dat onderhevig is aan verandering:

Het geestelijke deel verandert nooit. Alle Manifestaties van God en Zijn profeten hebben dezelfde waarheden onderwezen en dezelfde geestelijke wet gegeven. Zij allen geven dezelfde wetten voor het zedelijke gedrag. Er bestaat geen verdeeldheid in de waarheid. De Zon heeft vele stralen neergezonden, teneinde het menselijke verstand te verlichten, maar het licht is altijd hetzelfde licht. Het praktische deel van religie behandelt de uiterlijke vormen en plechtigheden en de soorten straf voor bepaalde vergrijpen. Dit is de stoffelijke kant van de wet en is een leidraad voor de zeden en gewoonten der mensen.¹⁴¹⁴

Om het bovenstaande te verduidelijken geeft ‘Abdu’l-Bahá aan dat ten tijde van Mozes er tien misdaden waren die met de dood werden bestraft. Toen Christus kwam werd dit veranderd. Het oude axioma, van oog om oog, tand om tand, werd omgezet in hebt uw vijanden lief, doe hen goed die u haten, waardoor de strenge oude wet werd veranderd in een wet van liefde, genade en verdraagzaamheid. In deze tijd mag iemand die zijn vader vervloekt blijven leven, terwijl hij vroeger ter dood zou zijn gebracht. In een andere tijd bestond de straf voor diefstal uit het afhakken van de rechterhand, maar tegenwoordig mag deze wet niet meer worden toegepast.

Het is daarom duidelijk dat, terwijl de geestelijke wet nooit verandert, de toepassing van de praktische levensregels moet veranderen naargelang de noden van de tijd.¹⁴¹⁵

Behalve bovengenoemde door de manifestaties van God geopenbaarde oorspronkelijk leerstellingen - het geestelijke en het praktische - is er ook datgene wat later door de godsdienstleiders en de vernieuwers, die elke godsdienst heeft, is toegevoegd. Deze toevoegingen zijn vaak de oorzaak van tweedracht tussen verschillende godsdiensten, maar ook binnen één en dezelfde godsdienst. Volgens ‘Abdu’l-Bahá denken veel godsdienstleiders dat het belang van religie hoofdzakelijk ligt, in het zich houden aan een verzameling van bepaalde “dogma’s en het uitoefenen van riten en ceremoniën”. Zij houden hardnekkig vast aan de “uiterlijke vormen die zij verwarren met de innerlijke waarheid”. Bovendien spreken, binnen een godsdienst en haar stromingen, de riten en gebruiken elkaar zelfs tegen, waardoor er disharmonie, haat en onenigheid ontstaat. “Alle hedendaagse godsdiensten zijn verzeild geraakt in bijgelovige praktijken”, evenzeer in disharmonie met de ware beginselen van de leer die ze vertegenwoordigen,

---

1414 Idem.

1415 Idem.

als met de wetenschappelijke ontdekkingen van deze tijd. “Het resultaat van al deze verdeeldheid” is volgens ‘Abdu’l-Bahá:

dat veel ontwikkelde mensen geloven dat religie en wetenschap tegenstrijdige begrippen zijn, dat men over religie niet hoeft na te denken en dat deze op generlei wijze door de wetenschap geordend moet worden, maar noodzakelijkerwijs de één in strijd moet zijn met de andere. Het ongelukkige gevolg hiervan is, dat wetenschap is vervreemd van religie en dat religie volkomen blindelings en min of meer apathisch de voorschriften van bepaalde godsdienstleraren is gaan volgen, die erop staan dat hun eigen geliefkoosde dogma’s worden aanvaard, zelfs als ze in strijd zijn met de wetenschap. Dit is dwaasheid, want het is volkomen duidelijk, dat ... ware religie niet strijdig met kennis [is].¹⁴¹⁶

Volgens de bahá’ís kan men daarom de reactie van velen begrijpen, die denken dat religie in strijd is met wetenschap en dus hoofdzakelijk bedrog. Terwijl godsdienst als een potentiële en progressieve kracht voor de vooruitgang van de wereld zou kunnen worden beschouwd. Deze negatieve invalshoek komt ook doordat de meeste godsdiensten en hun stromingen overtuigingen en gebruiken hebben, die met wetenschappelijk bewijsmateriaal in strijd lijken te zijn. Om godsdienstige overtuiging te zuiveren van ongegronde ideeën zou godsdienst, volgens de bahá’í-leer, met wetenschappelijke feiten en rede (gezond verstand) in harmonie moeten zijn. Dit uitgangspunt moet als principieel in de universele opvoeding en opleiding worden beschouwd. “Overweegt”, zegt ‘Abdu’l-Bahá:

wat de mens onderscheidt van alle geschapen wezens en hem tot een uniek schepsel maakt. Is dat niet zijn denkvermogen, zijn verstand? Zal hij hiervan geen gebruik maken bij het bestuderen van religie? Ik zeg u: weegt in de balans van rede en wetenschap zorgvuldig alles af wat u als religie wordt aangeboden. Als het deze test doorstaat, aanvaardt het dan, want het is de waarheid! Zo niet, verwerpt het dan, want het is onwetendheid! ...enkel en alleen mondelinge overlevering. Kijkt om u heen en neemt waar hoe de wereld van vandaag verdrinkt in bijgeloof en uiterlijke vormen!¹⁴¹⁷ ...God heeft religie en wetenschap als het ware tot maatstaf gemaakt van ons begrip.¹⁴¹⁸

Het Universele Huis van Gerechtigheid schrijft dat Bahá’u’lláh benadrukt: “Religie is religie, zoals wetenschap, wetenschap is”. De een onderscheidt en verwoordt de waarden die zich stap voor stap ontwikkelen via goddelijke openbaring, de ander is het instrument waardoor het menselijk verstand onderzoekt en in staat is om zijn invloed op de wereld van verschijnselen steeds nauwkeuriger uit te oefenen. De een definieert doelen die het evolutionaire proces dienen, de ander helpt om ze te behalen. Deze vormen samen het tweeledige kennissysteem dat tot de vooruitgang van de beschaving aanzet.¹⁴¹⁹ Het schrijft in een ander document “Aan de religieuze leiders van de wereld” (2002), onder meer over dit onderwerp en benadrukt

¹⁴¹⁶ Zie hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

¹⁴¹⁷ Idem.

¹⁴¹⁸ Idem.

¹⁴¹⁹ Zie hoofdstuk 4.1, *Inleiding*.

dat de religieuze leiders niet zullen ontkomen aan het feit dat religie en wetenschap de twee onmisbare kennissystemen zijn, waardoor de potentiële vermogens van het bewustzijn zich ontwikkelen:

Verre van in strijd te zijn met elkaar, zijn deze twee fundamentele wijzen waarop de geest de werkelijkheid onderzoekt, van elkaar afhankelijk en hebben ze uiterst vruchtbaar kunnen samenwerken.... De inzichten en vaardigheden die het resultaat zijn van de wetenschappelijke vooruitgang zullen voor hun juiste toepassing altijd aan spirituele en morele waarden moeten worden getoetst; en religieuze overtuigingen, hoe dierbaar ook, dienen zich gewillig en dankbaar te onderwerpen aan een onafhankelijke toets met behulp van wetenschappelijke methodes.¹⁴²⁰

Het brengt in hetzelfde document haar grote bezorgdheid tot uitdrukking over religieuze vooringenomenheid en benadrukt dat:

Met elke dag die voorbijgaat groeit het gevaar dat de oplaaiende vuren van religieuze vooringenomenheid een wereldwijde brand zullen veroorzaken waarvan de gevolgen onvoorstelbaar zijn.¹⁴²¹

Volgens het Universele Huis van Gerechtigheid vraagt deze crisis aan de religieuze leiders een breuk met het verleden. Een breuk die even radicaal is als die de weg voor de samenleving effende, om af te rekenen met de ondermijnende vooroordelen op het gebied van ras, sekse en nationaliteit.

De Bahá'í International Community schrijft in haar verklaring "De welvaart van de mensheid" (1995) dat de taken die de ontwikkeling van een wereldgemeenschap met zich meebrengt, vragen om bekwaamheden op een peil dat ver uitsteekt boven wat de mensheid zich tot nu toe eigen heeft kunnen maken. Het bereiken van een dergelijk niveau vraagt een enorme uitbreiding van de toegang tot kennis, zowel voor wat betreft individuen als voor sociale organisaties. Het gaat in op universeel (wereldwijd) onderwijs en schrijft:

Universeel onderwijs zal een onmisbare bijdrage leveren aan dit proces van ontwikkeling van bekwaamheden, maar de inspanning zal alleen slagen als de menselijke aangelegenheden zodanig gereorganiseerd worden dat zowel individuen als groepen in elke sector van de maatschappij in staat gesteld worden kennis te vergaren en toe te passen bij het vorm geven van de menselijke aangelegenheden. Door de hele vastgelegde geschiedenis heen is het menselijk bewustzijn afhankelijk geweest van twee fundamentele kennissystemen waardoor zijn potentiële vermogens op progressieve wijze tot uitdrukking zijn gekomen: wetenschap en religie. Door middel van deze twee stelsels werd de ervaring van het ras ingedeeld, werd zijn omgeving verklaard, werden zijn latente krachten onderzocht en werd zijn morele en intellectuele leven gevormd.¹⁴²²

1420 Zie hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

1421 Idem.

1422 Idem.

Deze uitdaging, de versterking van de vermogens van de mensheid, door middel van een geweldige uitbreiding van de toegang tot kennis, moet opgebouwd worden rondom een voortgaande en steeds krachtiger wordende dialoog tussen wetenschap en religie.

5.6 Morele/geestelijke thema's

Door de bahá'ís wordt de openbaring van Bahá'u'lláh, als manifestatie van God, gezien als de bron van inspiratie voor opvoeders en opleiders in dit tijdperk. Men vindt in zijn geschriften uitgangspunten en blauwdrukken die de richting van opvoeding en opleiding verhelderen. Zoals we eerder hebben gezien, hebben deze betrekking op de diverse ontwikkelingsgebieden van de mens. Er wordt stilgestaan bij de ontwikkeling van het gedrag en karakter van de mens, vanuit de bahá'í-leringen en morele idealen. Deze leringen maken duidelijk dat door geestelijke of morele opvoeding er een passende ontwikkeling van gedrag en karakter kan plaatsvinden. Daarvoor zijn een aantal aspecten noodzakelijk, die door de opvoeding tot bloei zullen moeten komen, zoals onder andere het overtuigd zijn van de bron van het bestaan (God), de relatie tussen deze bron en de mensheid (via de manifestatie van God) en het bestaan van een eeuwige innerlijke werkelijkheid en de ontwikkeling daarvan (ziel en geestelijke groei), alsmede het leven na de dood en de vrijheid van ieder mens, waardoor die zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen keuzes (vrije wil). Deze fundamentele aspecten creëren een basis en maken het mogelijk dat morele opvoeding haar doel effectiever kan bereiken en dat de eigenschappen van de mens, die in de tuin van het geweten potentieel aanwezig zijn, tot bloei kunnen komen. Met dit bewustwordingsproces ontwikkelt men geleidelijk een evenwichtige, innerlijke en rationele maatstaf, om in het leven passende keuzes te kunnen maken en moreel handelen tot zijn recht komt.

Met het oog op het welzijn en het geluk van de samenleving benadrukt Bahá'u'lláh dat het collectieve belang boven het individuele staat, waar iedereen op zijn beurt weer deelgenoot van is. Hij zegt dat men zich niet alleen moet bezighouden met eigenbelang, maar dat het denken gericht moet zijn op “hetgeen de mensheid geluk en welzijn brengt en het hart en ziel der mensen heiligt”. Dit kan het beste worden bereikt “door zuivere daden, door een deugdzaam leven en een goed gedrag”:

...Houdt u aan rechtvaardigheid, ...Dit waarlijk is het gebod dat deze Verguisde u geeft, en het eerste dat Zijn onbeperkte Wil voor een ieder van u uitkoos.¹⁴²³

Morele opvoeding is gericht op de ontwikkeling van gedrag. Een dergelijk opvoedingsproces gaat uit van en wordt geleid door een reeks normen of principes. De levensvatbaarheid, de duurzaamheid en de kracht van moreel gedrag hangen af van de sterkte, de rechtvaardiging en dynamiek van deze leidende principes. Bahá'u'lláh heeft zijn leringen, wetten en principes geopenbaard en deze worden wereldwijd door de bahá'ís gehanteerd. Zij zijn

---

¹⁴²³ Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

richtlijnen en vormen een handvat voor de opvoeders, zodat zij hun kinderen kunnen opvoeden en opleiden.¹⁴²⁴

Uit de volgende twee benaderingen, voor de ontwikkeling van en het toezicht op moreel gedrag, hebben de bahá'ís een eigen voorkeur.

De eerste benadering is het ontwikkelen van gedragsregels voor elke situatie en een mechanisme dat nodig is om te voorkomen dat ze geschonden worden. Met andere woorden, vanaf het moment dat die regels zijn opgelegd, vereist dat een gestandaardiseerd gezag om deze regels te kunnen handhaven. Omdat het externe regels zijn, vergt die handhaving, controle en systemen die onafhankelijk zijn van de individuen, die deze regels moeten volgen. Extern gestandaardiseerd gezag, met de bijbehorende wet- en regelgeving en controle, splitst de samenleving in twee klassen; namelijk in degenen die deze wet- en regelgeving maken en de gedragsregels afdwingen en in hen die dat moeten volgen. Hierdoor zullen enerzijds de verantwoordelijken die moreel gedrag controleren, worden gedreven tot het ontwikkelen van een soort professionalisme. Zij zullen daardoor hun beroep en voorrechten beschermen, in plaats van te letten op de oorspronkelijke doelstelling, die een verbetering van de manier van leven zou moeten zijn. Anderzijds zullen de mensen die volgens de gedragscode moeten leven, liever proberen om zich aan de formaliteiten te houden zodat zij de straffen vermijden die in het controlesysteem zijn voorzien, dan feitelijk te leven naar de geest en de letter van de regels. Daarom streeft dit proces van normering en normhandhaving zijn doel voorbij.

De andere benadering is om individuen in staat te stellen om persoonlijk het juiste besluit te nemen en om daarnaar te handelen, zelfs als zij daarmee hun directe belangen opofferen. Een dergelijke instelling vraagt om een ander kader voor morele opvoeding en opleiding. In dit alternatief dient men van binnenuit een bewustwording te ontwikkelen, een mechanisme van zelfcontrole, dat het morele geweten genoemd wordt. Volgens de bahá'ís vereist dit dat een individu wordt opgevoed en toegerust met een innerlijke én rationele overtuiging. Een betrokkenheid bij de Hoogste Oorsprong, God, die de bron is van al het goede en met zijn openbaring, een gids is voor het geweten van de mens. Bahá'u'lláh zegt:

De bron van al het goede is vertrouwen in God, onderwerping aan Zijn gebod en tevredenheid met Zijn heilige wil en behagen. ...De essentie van religie is te getuigen van wat de Heer heeft geopenbaard en datgene na te volgen wat Hij in Zijn machtige Boek heeft verordend.¹⁴²⁵

Volgens de bahá'í-leer kan een mens zich dus, als gevolg van een dergelijke overtuiging, zo ontwikkelen dat hij zelfs in ongunstige omstandigheden zijn morele principes niet verloochent. 'Abdu'l-Bahá beantwoordt een vraag over de opvoeding van kinderen, waarin hij de volgende ontwikkelingsgebieden benadrukt; "Het betaamt u hen te koesteren aan de boezem van de liefde Gods" en hen aan te sporen tot geestelijke aspecten en eigenschappen:

---

¹⁴²⁴ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

¹⁴²⁵ Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

opdat hun manieren mogen overeenkomen met de regels van goed gedrag..., opdat zij alle deugden en prijzenswaardige eigenschappen van de mensheid tot de hunne maken en een gedegen kennis van de verschillende takken van wetenschap verwerven, zodat zij vanaf de allereerste levensjaren geestelijke wezens...mogen worden, ...en een opvoeding mogen ontvangen die godsdienstig en geestelijk is....¹⁴²⁶

Op deze wijze zal een mens, los van het volgen van eerdergenoemde, extern opgelegde en gedetailleerde regels, van binnenuit inzicht, onderscheidingsvermogen en een gevoel van persoonlijke verantwoordelijkheid ontwikkelen. Om dit te kunnen bereiken is volgens de bahá'ís betrokkenheid bij fundamentele en universele grondbeginselen en inzicht in en visie op een gezonde manier van leven vereist. Die kunnen een mens en de gemeenschap ondersteunen om beslissingen te nemen over gedrag, waarmee een gezonde en vooruitstrevende manier van leven wordt bevorderd.¹⁴²⁷ Dus in plaats van het dicteren van algemene regels, is morele opvoeding en opleiding van kinderen van groot belang om hun potentiële eigenschappen te ontwikkelen en zo te leren handelen dat het als moreel kan worden beschouwd. Met andere woorden dan zal men geleid worden door innerlijke overtuiging en een afweging kunnen maken tussen de eigen vrijheid en verantwoordelijkheid en die van anderen. Er is dan geen behoefte meer aan een dominante klasse van morele leiders en een ondergeschikte massa. Volgens de bahá'ís is dat het teken voor de mensheid dat zij het stadium van volwassenheid nadert.¹⁴²⁸

Bahá'u'lláh ziet de mens als een mijn vol met eigenschappen, die door opvoeding en opleiding aan het licht moeten komen.

Beschouwt de mens als een mijn, rijk aan edelstenen van onschatbare waarde. Alleen opvoeding kan de schatten ervan aan het licht doen komen, en de mensheid in staat stellen daarvan profijt te trekken. ... Gebrek aan een juiste opvoeding heeft hem evenwel ontnomen wat hij van nature bezit.¹⁴²⁹

'Abdu'l-Bahá geeft als antwoord op een vraag aan, dat de mens "het ingeboren", "het overgeërfde" en "het aangeleerde karakter" heeft. In de bahá'í-leer wordt grote nadruk gelegd op "het aangeleerde karakter", omdat dit met opvoeding verkregen wordt. Door opvoeding krijgt de onwetende kennis en wordt de laffe dapper. Door goede verzorging wordt de kromme tak recht en worden de zure vruchten uit de bergen en bossen zoet en smakelijk.

Door opvoeding worden onbeschaafde volken beschaafd en worden zelfs dieren tam. Opvoeding moet als zeer belangrijk worden beschouwd, daar ziekten in de wereld van de lichamen uiterst besmettelijk zijn, zo zijn evenzo eigenschappen van geest en hart uiterst besmettelijk. Van

---

¹⁴²⁶ Idem.

¹⁴²⁷ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

¹⁴²⁸ Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

¹⁴²⁹ Zie hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

opvoeding gaat een universele invloed uit en de erdoor veroorzaakte verschillen zijn erg groot.¹⁴³⁰

De bahá'ís zijn aan de hand van Bahá'u'lláh's leringen wereldwijd met opvoeding en opleiding bezig, in eerste instantie door het begeleiden van de opvoeders en parallel daaraan van de kinderen. Dit gebeurt aanvankelijk thuis en in locale en regionale kinderklassen en later naast de reguliere school. Vervolgens wordt daarop voortgebouwd tijdens regionale en (inter-)nationale activiteiten voor diverse leeftijdsgroepen.

Volgens de bahá'ís kan iedereen zich door morele opvoeding, die is gebaseerd op twee pijlers, zo ontplooien dat men in staat is om de grenzen van ware vrijheid te zoeken. Aan de ene kant een gezonde, progressieve, hechte, verstandelijke en innerlijke overtuiging, als resultaat van onafhankelijk onderzoek,¹⁴³¹ en aan de andere kant leidende principes als deel van die overtuiging. Deze zienswijze, zelfvertrouwen en een gevoel van ware vrijheid, kunnen niet in mensen worden ingeprent. Het vergt een opvoeding- en ontwikkelingsproces. Daarom staat bij de bahá'ís morele/geestelijke opvoeding in prioriteit boven lichamelijke en intellectuele opvoeding. Morele/geestelijke opvoeding van kinderen is van fundamenteel belang voor het verder ontwikkelen van de menselijke eigenschappen. Om dit te realiseren zijn de bahá'ís van het begin af aan actief bezig met het moreel opvoeden van hun kinderen. De morele leringen, de vermaningen in de Bahá'í-geschriften en de verwachtingen van de centrale figuren gaan onder meer over de volgende thema's; de bouwstenen van het karakter:

- Rechtvaardigheid,
- Waardigheid en respect,
- Verdraagzaamheid,
- Eerlijkheid, betrouwbaarheid en oprechtheid,
- Vriendelijkheid, hartelijkheid en broederschap,
- Wijsheid,
- Morele zuiverheid en zuivere gedachten,
- Dienstbaarheid,
- Gematigdheid,
- Nederigheid,
- Onthechtheid,
- Respect voor de natuur en diervriendelijkheid.¹⁴³²

Op een vraag wat een bahá'í is, antwoordt 'Abdu'l-Bahá dat een bahá'í zijn eenvoudigweg betekent het liefhebben van de wereld en de mensheid, trachten haar te dienen en voor wereldvrede en universele broederschap te werken, "iemand begiftigd met alle volmaaktheden van een actief mens" en voegt daaraan toe:

---

¹⁴³⁰ Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

¹⁴³¹ Zie hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid*.

¹⁴³² Zie Hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*, hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

Hij die leeft volgens de leringen van Bahá'u'lláh is reeds een Bahá'í. Anderzijds kan iemand zich vijftig jaar lang Bahá'í noemen, maar als hij het Bahá'í leven niet leeft, is hij toch geen Bahá'í.¹⁴³³

Liefde, geloof en daden zijn belangrijke vereisten om het leven van een bahá'í te kunnen leiden en hebben nauw met elkaar te maken. In de Bahá'í-geschriften wordt aan deze punten veel aandacht besteed. Erkenning van God, via Zijn manifestatie, wederzijdse liefde en geloof door vertrouwen in Zijn openbaring gaan gepaard met het volgen van Zijn leer. “De ene is niet aanvaardbaar zonder de andere...”. Ook volgens Shoghi Effendi moet een bahá'í-opvoeding gericht zijn op daden, want “De wereld heeft genoeg van woorden, ze wil een voorbeeld...”. Dus naast ‘liefde’, die een belangrijke drijfveer vormt én ‘geloofsovertuiging’, als gevolg van ‘zelfstandig onderzoek naar de waarheid’, is het in praktijk brengen van de leringen (daden) essentieel. Bahá'u'lláh heeft geschreven ‘het licht van een goed karakter overtreft het licht van de zon’ en “Plant in de tuin van uw hart slechts de roos der liefde en laat de nachtegaal van genegenheid en verlangen niet los...”.¹⁴³⁴

Volgens de bahá'ís heeft moreel gedrag niets te maken met fanatisme, dweepziek zijn of een puriteins leven. De bahá'í-leer berust op matigheid, niet op ascetisme. Genieten van het goede en schone in het leven zowel stoffelijk als geestelijk, wordt niet alleen aangemoedigd, maar zelfs bevolen. Bahá'u'lláh zegt: “berooft uzelf niet van hetgeen voor u is geschapen”. Vanuit bahá'í-optiek is het zeer belangrijk dat de mens zich bewust wordt van “de grootsheid van zijn rang”.

Leef dus de dagen van uw leven, die korter zijn dan een vluchtig ogenblik, vlekkeloos van geest, rein van hart, met zuivere gedachten en een geheiligde aard, dat gij in staat zult zijn vrij en tevreden dit stoffelijk omhulsel af te leggen, u naar het mystieke paradijs te begeven en voor immer in het eeuwige koninkrijk te verwijlen.¹⁴³⁵

1433 Zie Hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1434 Idem.

1435 Idem.

Hoofdstuk 6: Conclusie en reflectie

6.1 Conclusie-educatie vanuit bahá'í-perspectief

In de Bahá'í-geschriften heeft universele opvoeding en opleiding¹⁴³⁶ die voor iedereen toegankelijk is, een centrale plaats.¹⁴³⁷ De leringen, die daarop betrekking hebben, zijn verspreid over vele gezaghebbende geschriften.

In het vorige hoofdstuk, “Recapitulatie en evaluatie”, zijn inhoud, informatie en onderzoeksresultaten met elkaar in verband gebracht, vanwege de grote hoeveelheid teksten en de uitgebreidheid van de onderwerpen. In het verlengde daarvan is het mogelijk om hier conclusies te trekken, te laten zien om welke aspecten de verzamelde bronnen draaien en een perspectief op de toekomst voor te stellen, zodat in een later stadium inhoudelijk vervolgonderzoek kan plaatsvinden.

Het ontstaan van het Bahá'í-geloof (1844),¹⁴³⁸ draait om enkele centrale figuren, namelijk de Báb, Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi. Bahá'u'lláh wordt beschouwd als de opvoeder van de mensheid voor dit tijdperk en staat met zijn openbaring centraal in de bahá'í-opvoeding en opleiding. Alle andere opvoeders zijn gericht op Bahá'u'lláh's leringen en plannen.¹⁴³⁹

In dit proefschrift komt naar voren dat de bahá'í-opvoeding en opleiding gericht is op de opvoeders, hun rol en voorbeeldfunctie en parallel daaraan op de kinderen.¹⁴⁴⁰ Het richt zich daarnaast onder andere op een evenwichtige groei en ontwikkeling van het kind (individueel), in een harmonieuze leefomgeving. Het betreft de geïntegreerde ontwikkeling van alle capaciteiten, zoals “geestelijk, moreel, intellectueel, emotioneel en lichamelijk”.¹⁴⁴¹ Er kan gezegd worden dat groei en ontwikkeling, als een continu proces, start bij de conceptie.¹⁴⁴² Universele opvoeding en opleiding wordt gezien als een permanent middel dat voor een evenwichtige ontplooiing op diverse ontwikkelingsgebieden kan zorgen. De bahá'ís willen de eigenschappen die in het kind potentieel aanwezig zijn tot ontwikkeling brengen. Daarvoor maken ze gebruik van de bahá'í-leringen en de geschriften van de centrale figuren, die zich onder meer op de volgende ultieme **doelen** richten, namelijk wereldburgerschap, wereldvrede, mondiale ethiek en eenheid van de mensheid.¹⁴⁴³ Uitgaande van de bahá'í-opvoeding

1436 Het is vermeldenswaardig dat deze woorden in de bahá'í-bronnen Tarbíyat (تربیت) voor opvoeding en Ta'lim (تعلیم) voor opleiding zijn. Zie verder: Inleiding van dit proefschrift.

1437 Zie hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*, 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1438 Zie hoofdstuk 2.1, *Inleiding*.

1439 Zie hoofdstuk 2.3, *Centrale figuren in het Bahá'í-geloof* en hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1440 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1441 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1442 Zie hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*.

1443 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*.

en opleiding kan, met het oog op het doel van dit bronnenonderzoek, geconcludeerd worden, dat het draait om:

- het kind en zijn ontwikkelingsgebieden,¹⁴⁴⁴
- opvoeders/opleiders¹⁴⁴⁵ (gezin, gemeenschap én hun voorbeeldfunctie),¹⁴⁴⁶
- de leringen¹⁴⁴⁷ (evenals het in praktijk brengen daarvan; daden)¹⁴⁴⁸ en
- het doel.¹⁴⁴⁹

Hierna wordt bij bovenstaande punten stilgestaan.¹⁴⁵⁰

De Bahá'í-geschriften geven een positieve kijk op **het kind**. Het kind wordt gezien als de “kostbaarste schat”¹⁴⁵¹ die “rijkelijk met talenten begiftigd”¹⁴⁵² is. Het draagt eigenschappen in zich, die latent aanwezig zijn, als parels “in de schelp der opvoeding”.¹⁴⁵³ De bahá'í-leringen laten zien dat de mens niet wordt verlaagd tot product van de zonde en ook niet tot alleen maar slechtheid is geneigd. Zij geven beslist geen pessimistische kijk op de menselijke natuur. Bahá'u'lláh heeft gezegd dat door “Gebrek aan een juiste opvoeding” de mens ontnomen kan worden, wat die van nature bezit.¹⁴⁵⁴ De mens vormt “de kroon der schepping” en heeft een “met rede begiftigde ziel”.¹⁴⁵⁵ Liefde is de rede van Zijn schepping.¹⁴⁵⁶ Hij vergelijkt de mens met “een mijn”, rijk aan juwelen van eigenschappen en hoedanigheden, die alleen door opvoeding en opleiding tot uitdrukking kunnen komen, waarvan zowel het individu als de gehele mensheid profijt kan trekken.¹⁴⁵⁷

Vanuit bahá'í-optiek heeft niet alleen de wereld der mensen een opvoeder nodig, maar alle geschapen dingen; het mineralen-, planten- en dierenrijk,¹⁴⁵⁸ want door opvoeding ‘worden onbeschaafde volken beschaafd’ en ‘worden zelfs dieren tam’.¹⁴⁵⁹ Er wordt gezegd dat door opvoeding het oosten en het westen onder het gezag van de mens komen, door opleiding

1444 Zie hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1445 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1446 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1447 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*, hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1448 Zie hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhkár)*, hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1449 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1450 Genoemde punten worden aanvankelijk voor de duidelijkheid vet weergegeven, maar het is vanzelfsprekend dat ook andere onderwerpen, die verwant zijn aan deze punten, eveneens de revue zullen passeren.

1451 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*.

1452 Zie hoofdstuk 3.1, *Inleiding*.

1453 Idem.

1454 Zie hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*, hoofdstuk 3.4 *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1455 Zie hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens*.

1456 Zie hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1457 Zie hoofdstuk 3.1, *Inleiding*.

1458 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk*.

1459 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

belangrijke industrieën ontstaan, door opvoeding er grootse kunsten en wetenschappen worden verbreid en nieuwe ontdekkingen en wetten aan het licht komen. Als er geen opvoeder was, zouden zaken als gerief, beschaving, of menselijkheid er niet zijn, “het is dan ook duidelijk dat er een opvoeder nodig is”.¹⁴⁶⁰

Bahá'u'lláh beschouwt opvoeding en opleiding als één van de meest wezenlijke factoren van een ware beschaving. Dit moet echter, wil het adequaat en vruchtdragend zijn, een veelomvattend karakter hebben en niet alleen “de lichamelijke en intellectuele kant van de mens in aanmerking nemen, maar ook zijn geestelijke en ethische aspecten”.¹⁴⁶¹ Met andere woorden, er wordt over het algemeen onderscheid gemaakt tussen drie **ontwikkelingsgebieden in de mens** namelijk een materieel, een menselijk en een geestelijk, die elk een specifieke ontwikkeling doormaken.

In de Bahá'í-geschriften wordt over deze gebieden veel geschreven en uiteengezet, vanuit verschillend perspectief. Het is belangrijk om te melden dat voor deze gebieden soms ook andere woorden worden gebruikt. Zo wordt onder meer:

- ‘het materiële’ ook wel aangeduid als het stoffelijke of lichamelijke,
- ‘het menselijke’ met het verstandelijke of intellectuele en
- ‘het geestelijke’ als het goddelijke of ethische aspect.

Het blijkt dat de bahá'ís proberen om met opvoeding, op basis van Bahá'u'lláh's leringen, een evenwicht te vinden tussen die ontwikkelingsgebieden. Met het oog op dit evenwicht zegt 'Abdu'l-Bahá dat als de stoffelijke wereld in harmonie is met de goddelijke en de harten hemels en de menselijke aspiraties zuiver worden, dan “zal de volmaakte verbinding plaats hebben”. Deze toestand heeft effect zowel op het geestelijk als op het lichamenlijk welzijn van het individu, op het gezin en de samenleving. Vermeldenswaardig is, dat de bahá'ís geloven dat van de drie aspecten van menselijkheid, ‘het verstand’ een koppeling vormt tussen de andere twee, namelijk ‘de ziel/geest’ (een onvergankelijke identiteit) en ‘het lichaam’ en dat die twee op elkaar inwerken.¹⁴⁶²

Shoghi Effendi hoopt, net als 'Abdu'l-Bahá, dat de bahá'ís hun kinderen de intellectuele en geestelijke opvoeding kunnen geven die is voorgeschreven in de geschriften van Bahá'u'lláh. Vaak wordt het advies benadrukt dat “al wat zij in dat vroege stadium van hun ontwikkeling leren, zal zijn sporen in hun hele leven nalaten. Het wordt een deel van hun wezen”,¹⁴⁶³ want “zolang de tak groen en teer is, kan deze gemakkelijk worden rechtgebogen”,¹⁴⁶⁴ en er wordt aanbevolen om kinderen vanaf hun kinderjaren te “zogen met de melk van een universele opvoeding”.¹⁴⁶⁵

De bahá'ís leggen de nadruk op de ontwikkeling van de geestelijke aspecten van de mens, naast de materiële. Zij zijn van mening dat geluk, veiligheid en

---

1460 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1461 Idem.

1462 Idem.

1463 Idem.

1464 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

1465 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*.

welzijn van de mensen, sociale verbondenheid en economische rechtvaardigheid, niet slechts de bijprodukten zijn van materieel succes. Zij komen, integendeel, echter voort uit een complex en dynamisch samenspel tussen de bevrediging van de materiële en sociale behoeften die de mens heeft en zijn geestelijke vervulling. Om economische en sociale rechtvaardigheid te bevorderen moet onder meer worden voorzien in materiële behoeften, in onderwijs voor iedereen en in democratische structuren en wetgeving op elk niveau van de wereldgemeenschap.

De Bahá'í-geschriften kondigen de opkomst van een nieuw ontwikkelingsmodel aan, naarmate de gebieden van de wereld zich verenigen om elkaar het ontbrekende te verschaffen. Dit zal “een ware beschaving brengen, waarin het geestelijke tot uitdrukking komt en uitgevoerd wordt in het materiële”.¹⁴⁶⁶

In **het gezin**, als hoeksteen van de samenleving, vindt de opvoeding plaats. Het wordt gezien als een vesting voor welzijn. De bahá'í-leringen benadrukken dat de gelijkwaardigheid van man en vrouw de eenheid en stabiliteit van het gezin bevordert. De eenheid van het gezin is een fundament van de eenheid van de maatschappij. Thuis wordt het karakter van het kind grotendeels ontwikkeld en zijn morele en geestelijke houding, hoewel het kind op school zijn onderwijs ontvangt. Het voorbereiden en in alle deugden worden onderwezen is het tactvol streven, waarbij ouders ook moeten zorgen voor de geïntegreerde ontwikkeling van alle capaciteiten van hun kinderen.¹⁴⁶⁷

Als een van de doelen van het huwelijk wordt “het scheppen van een nieuwe generatie die God zal liefhebben en de mensheid zal dienen” beschouwd.¹⁴⁶⁸ Kinderen leren uit de ervaringen die zij opdoen met hun ouders, maar ook met de leden van de Bahá'í-gemeenschap. Opvoeders moeten beseffen dat ze moeten leven op de manier die zij hun kinderen willen leren.¹⁴⁶⁹ Het is belangrijk om in het gezin een liefdevolle, respectvolle en harmonieuze relatie tussen ouders en kinderen te vestigen. Er wordt de uiterste zorg besteed om kinderen hoge idealen en doelen mee te geven zodat, wanneer zij eenmaal volwassen zijn, “zij als schitterende kaarsen hun stralen op deze wereld werpen”. ‘Abdu’l-Bahá geeft aan dat kinderen vanaf hun vijfde jaar officieel onderwijs moeten gaan volgen.¹⁴⁷⁰

Wat in de geschriften in het oog springt is dat er, naast de rechten van de mens en **gelijkwaardigheid van man en vrouw**,¹⁴⁷¹ speciale aandacht voor de **opvoeding en opleiding van meisjes** is, zodat zij een gelijkwaardige kans tot ontwikkeling en ontplooiing krijgen.

In een tijd dat er geen aandacht was voor de opvoeding en opleiding van vrouwen en meisjes, hebben de centrale figuren zich al sterk gericht op deze zwakke schakel in de keten van opvoeding.¹⁴⁷² Die (zwak gehouden) schakel draagt volgens hen namelijk grote potentiële krachten in zich. Daarom

1466 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1467 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1468 Zie hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*.

1469 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

1470 Idem.

1471 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1472 Zie hoofdstuk 2.2, *Perzië de oorsprong van het Bahá'í-geloof*.

maken zij duidelijk dat vrouwen en meisjes de mogelijkheid zouden moeten hebben om zich te kunnen ontplooien en dat zij daartoe gemotiveerd zouden moeten worden, omdat hun groei belangrijk wordt geacht voor zowel hun eigen ontwikkeling als voor de ontwikkeling van de gehele samenleving. Niet alleen de verantwoordelijkheid van de ouders om “al hun kinderen te onderwijzen” wordt benadrukt, maar ook dat de “opleiding en de ontwikkeling van dochters noodzakelijker is dan die van zonen”. ‘Abdu’l-Bahá zegt daarom dat als beperkte middelen tot een keus dwingen, aan de dochters, als de potentiële opvoeders van de volgende generatie, het prioriteitsrecht op onderwijs verleend moet worden, vóór de zonen. Want meisjes zullen eens moeder zijn en moeders zijn de eerste opvoeders. Door ontwikkelde moeders kunnen de voordelen van kennis namelijk zeer effectief en snel in de gehele samenleving doordringen.¹⁴⁷³ Naast die specifieke aandacht voor meisjes, is het in de bahá’í-leer aan de vaders en de moeders als plicht opgelegd, om er met alle kracht naar te streven “de dochter en de zoon” op te leiden. Om hen groot te brengen “aan de boezem van kennis en hen op te voeden aan de borst van kunsten en wetenschappen”.

Er wordt benadrukt dat het verschil in bekwaamheid tussen man en vrouw geheel is gekomen door het gebrek aan kansen en onderwijs. Als vrouwen gelijke kansen krijgen, dan zijn zij “zonder twijfel de gelijke van de man”.¹⁴⁷⁴ Daarom wordt onder andere veel aandacht gegeven aan de opvoeding en opleiding van opvoeders, zowel man als vrouw, zodat ook langs die weg kinderen effectiever tot ontplooiing kunnen komen. Zij hebben de Bahá’í-geschriften als basis. In deze geschriften staan **leringen**, uitgangspunten en idealen van Bahá’u’lláh, die door ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi, onder andere in diverse toespraken en geschriften, zijn behandeld en uitgelegd. Over de uitgangspunten zegt Shoghi Effendi onder meer: “deze grondbeginselen zijn voorhanden in de heilige geschriften van het Geloof”, die moeten worden bestudeerd en “langzamerhand in de programma’s van verschillende hogere scholen en universiteiten worden ingepast”. ‘Abdu’l-Bahá zegt dat deze leringen van Bahá’u’lláh van een voortreffelijke aard zijn en dat zij de essentie en de geest van dit nieuwe tijdperk vormen.¹⁴⁷⁵ De bron voor universele opvoeding en opleiding is daarmee de openbaring van Bahá’u’lláh; duizenden verzen, die vergeleken kunnen worden met meer dan honderd boeken, die ook ‘tafelen’ worden genoemd.¹⁴⁷⁶ Zijn boodschap is gericht aan de gehele mensheid en biedt de structuur om eenheid te realiseren. **Het doel** is onder andere de verwezenlijking van een morele, sociale en wetenschappelijke eenheid, de heelheid van de mensheid en de realisatie van wereldvrede; die hij *grootste vrede* noemt.¹⁴⁷⁷

In dit proefschrift zijn vele leringen naar voren gekomen, van belang voor zowel de ‘opvoeders’, als de ‘kinderen’, die op hun beurt weer de toekomstige opvoeders zullen worden. Deze leringen vormen de thema’s van diverse

---

1473 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1474 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*.

1475 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1476 Zie hoofdstuk 2.3.2, *Bahá’u’lláh (1817-1892) de stichter*.

1477 Zie hoofdstuk 2.5, *Bahá’í-geschriften*.

(wereldwijde) bijeenkomsten, onder andere in kinderklassen, leerkringen, (studie/reflectie-)bijeenkomsten voor jeugd en (jong-) volwassenen.

Sommige kernbegrippen, uitgangspunten en leringen die de inhoud en richting van bahá'í-educatie belichten, met onder andere sociaal-maatschappelijke en godsdienstige waarde, hebben betrekking op zowel opvoeders en opleiders als op kinderen en kunnen vanuit opvoedkundig perspectief in onderstaande volgorde worden gezien:

- Universele opvoeding en opleiding voor iedereen (en het streven naar een universeel curriculum);¹⁴⁷⁸
- De gelijkwaardigheid van man en vrouw;¹⁴⁷⁹
- Eenheid van het gezin, als hoeksteen van de samenleving;¹⁴⁸⁰
- Consultatie en mededogen in alle aangelegenheden (consultatie is het lichtbaken dat de weg wijst en de schenker van begrip);¹⁴⁸¹
- Onderricht, karakterverbetering en -verfijning, bemoediging en stimulering van het kind zijn van het grootste belang;¹⁴⁸²
- Intellectuele en fysieke vooruitgang is incompleet zonder geestelijke en morele ontwikkeling;¹⁴⁸³
- De positieve invloed van muziek, gebed en meditatie, evenals het effect daarvan op evenwicht, rust en welzijn;¹⁴⁸⁴
- Gematigdheid is wenselijk in alle aangelegenheden. Als iets tot het uiterste wordt doorgevoerd, zal het een bron van kwaad blijken te zijn;¹⁴⁸⁵
- De eenheid van God, de eenheid van Zijn manifestaties én Zijn progressieve openbaring;¹⁴⁸⁶
- De eenheid van de grondslagen van alle godsdiensten;¹⁴⁸⁷
- De eenheid van de mensheid;¹⁴⁸⁸

1478 Zie *Inleiding*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang* en 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1479 Zie hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1480 Zie hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1481 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*, hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest*, hoofdstuk 2.14, *Consultatie*.

1482 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*, hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1483 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood*, hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1484 Zie hoofdstuk 3.10, *Muziek, gebed en meditatie*, hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhikár)*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1485 Zie hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.10, *Muziek, gebed en meditatie* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1486 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*, hoofdstuk 4.2.1, *Abraham en Mozes*, hoofdstuk 4.2.3, *Mohammed* en hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*, hoofdstuk 2.5, *Bahá'í-geschriften* en hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?*.

1487 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God* en hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

1488 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 2.3.2, *Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter*, hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*, hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*,

- Zelfstandig (onafhankelijk) onderzoek naar de waarheid;¹⁴⁸⁹
- Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof;¹⁴⁹⁰
- Religie moet in overeenstemming zijn met wetenschap en rede;¹⁴⁹¹
- De betrekkelijkheid van religieuze waarheden;¹⁴⁹²
- Godsdienst moet de oorzaak zijn van eenheid, harmonie en eensgezindheid onder de mensen. Als dit niet het geval is, dan zou het beter zijn dat er geen godsdienst bestond;¹⁴⁹³
- Geen inmenging van religie in politiek;¹⁴⁹⁴
- Werk dat gedaan wordt in de geest van dienstbaarheid is de hoogste vorm van aanbidding;¹⁴⁹⁵
- Leven na de dood;¹⁴⁹⁶
- Universele mensenrechten;¹⁴⁹⁷
- Vrijheid van meningsuiting;¹⁴⁹⁸
- Het instellen van een wereldhulptaal (naast de moedertaal);¹⁴⁹⁹
- De uitersten van rijkdom en armoede moeten verdwijnen;¹⁵⁰⁰
- Een wereldregering en een wereldgerechtshof¹⁵⁰¹ en
- Wereldvrede.¹⁵⁰²

De leringen uit de openbaring van Bahá'u'lláh zijn als schakels met elkaar verbonden, verweven en verspreid door zijn geschriften én in de uiteenzettingen van 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi. De grote hoeveelheid

---

hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*, hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*, hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders*, hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*, hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1489 Zie hoofdstuk 2.14, *Consultatie*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1490 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen* en hoofdstuk 4.8, *Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof*.

1491 Zie hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhkár)*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.2.3, *Mohammed* en hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

1492 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen* en hoofdstuk 4.1, *Inleiding* ("Door de aanspraak van enige religie dat zij de laatste openbaring van God aan de mensen zou zijn te verwerpen, en dit ook voor Zijn eigen Openbaring te doen, scherpt Bahá'u'lláh het grondbeginsel in van de betrekkelijkheid van religieuze waarheid, de continuïteit van goddelijke Openbaring en de voortschrijding van religieuze ervaring").

1493 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*, hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1494 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen* en hoofdstuk 2.3.2, *Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter*.

1495 Zie hoofdstuk 2.9, *De kalender*, hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhkár)*, hoofdstuk 2.12, *Bahá'i-wetten*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1496 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood* en hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*.

1497 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1498 Zie hoofdstuk 2.14, *Consultatie* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1499 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

1500 Idem.

1501 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

1502 Zie hoofdstuk 2.3.3, *'Abdu'l-Bahá (1844-1921) de opvolger*, hoofdstuk 2.5, *Bahá'i-geschriften*, hoofdstuk 2.7, *Bahá'is in Nederland*, hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

Bahá'í-geschriften en de diversiteit aan onderwerpen, maken het moeilijk om, in kort bestek, een volledig beeld te geven.¹⁵⁰³ Door te lezen in deze geschriften komt men ook andere leringen tegen, zoals respect voor het milieu¹⁵⁰⁴ en aan de landbouw moet speciale aandacht worden besteed.¹⁵⁰⁵ Men dient erudiete en deskundige mensen te respecteren en kunsten en wetenschappen te bestuderen.¹⁵⁰⁶ Verder wordt het priesterschap afgeschaft en onder andere slavernij, bedelarij, ascetisme, het kloosterwezen en de biecht verboden. Monogamie wordt voorgeschreven en echtscheiding ontraden. Wreedheid tegenover dieren wordt veroordeeld, naast ledigheid, luiheid, achterklap en laster.¹⁵⁰⁷

Er wordt aangegeven dat **de mens het ingeboren, het overgeërfde en het aangeleerde karakter heeft**.¹⁵⁰⁸ In de bahá'í-leer wordt grote nadruk gelegd op het aangeleerde karakter, omdat dit met opvoeding verkregen wordt. Door opvoeding krijgt de onwetende kennis en wordt de laffe dapper. Door goede verzorging wordt de kromme tak recht en worden de zure vruchten uit de bergen en bossen zoet en smakelijk. Opvoeding moet als zeer belangrijk worden beschouwd. "Van opvoeding gaat een universele invloed uit en de erdoor veroorzaakte verschillen zijn erg groot".¹⁵⁰⁹

Waar de bahá'ís naar streven is om een hoge morele standaard in praktijk te brengen. De morele en geestelijke maatstaven en het gedrag, die nu nodig zijn voor de oplossing van de in elkaar grijpende vraagstukken, kunnen slechts uit één basis voortkomen. Namelijk het bewustzijn dat de mensheid een organische eenheid vormt. De kinderen worden opgevoed met het besef dat zij niet slechts de burgers van hun geboorteland zijn, maar tevens de bewoners van de aarde als geheel.¹⁵¹⁰

In de Bahá'í-geschriften komen ook vele **morele leringen** voor, de bouwstenen van het karakter. De eigenschappen zijn potentieel in ieder kind aanwezig en kunnen door opvoeding, opleiding en begeleiding tot ontwikkeling worden gebracht. In de opvoeding wordt onder meer de nadruk gelegd op zelfkennis en bewustwording. Want als de mens de grootsheid van zijn rang en de verhevenheid van zijn bestemming naar waarde zou schatten, dan zou hij "niets anders aan de dag leggen dan een uitnemend karakter, zuivere daden en betamelijk en prijzenswaardig gedrag". Het volgende citaat van Bahá'u'lláh geeft een indruk van zijn opvatting over moreel gedrag en zijn verwachtingen:

1503 Zie hoofdstuk 2.5, *Bahá'í-geschriften* (Het is vermeldenswaardig dat de grote hoeveelheid geschriften van de Báb, Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi in de vele duizenden lopen. Alle geschriften, ook die nog niet gepubliceerd zijn, worden bewaard in het archiefgebouw te Haifa (Israël). Daar worden deze door het Research Centre onder andere bestudeerd, geselecteerd, vertaald en verspreid onder de wereldwijde Bahá'í-gemeenschap, onder toezicht van het Universele Huis van Gerechtigheid).

1504 Zie hoofdstuk 2.8, *Gemeenschap en structuren* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1505 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1506 Idem.

1507 Zie hoofdstuk 2.12, *Bahá'í-wetten* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1508 Zie hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1509 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1510 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*; hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*; hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap* en hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

Weest vrijgevig in voorspoed en dankbaar in tegenspoed. Weest het vertrouwen van uw naaste waardig en beziet hem met een stralend en liefdevol gelaat. Weest een schat voor de arme, een vermaner voor de rijke. Beantwoordt de roep van de behoeftige, houdt u aan de heiligheid van uw belofte. Weest rechtvaardig in uw oordeel en behoedzaam in uw spreken. Behandelt niemand onrechtvaardig en weest zachtmoedig jegens alle mensen. Weest gelijk een lamp voor hen die in duisternis dwalen, een vreugde voor de bedroefden, een bron voor de dorstigen, een haven voor hen die in nood verkeren, een steun en verdediger voor het slachtoffer van verdrukking. Laat eerlijkheid en oprechtheid al uw daden kenmerken. Weest een tehuis voor de vreemdeling, een balsem voor de lijdende, een toevlucht voor de vluchteling. Weest het oog voor de blinde en een lichtbaken voor de dwalende. Weest een sieraad voor het aangezicht der waarheid, een kroon op het hoofd van trouw, een zuil van de tempel van rechtschapenheid, een levensadem voor het lichaam der mensheid, een vaandel van de heerscharen der gerechtigheid, een ster boven de horizon van deugd, dauw voor de bodem van het menselijk hart, een ark op de zee van kennis, een zon aan de hemel van milddadigheid, een juweel in de diadeem van wijsheid, een stralend licht aan het firmament van uw generatie en een vrucht aan de boom van nederigheid.¹⁵¹¹

In de opvoeding worden onder andere de bovengenoemde sociaal-maatschappelijke, godsdienstige en morele leringen, op verschillende manieren **in de praktijk** toegepast. Dit gebeurt onder meer op basis van verhalen, gelijkenissen en verbanden, parabellen, spreuken, gezegden en uitspraken, die door ouders aan hun kinderen worden verteld en voorgelezen. Deze gaan onder meer over de ontstaansgeschiedenis, de leefwijze en de geschriften van de centrale figuren en de essentie van andere godsdiensten en hun heilige boeken. Verder wordt bij verschillende gelegenheden gebruik gemaakt van toneel en rollenspellen, spelletjes, muziek, liedjes, gedichten en boeken voor kinderen om zelf te lezen.¹⁵¹² Er zijn allerlei verhalen/lessen voor verschillende leeftijdsgroepen, die bij diverse onderwerpen worden gebruikt, maar ook uitleg, vermaningen, goede raad¹⁵¹³ en onderricht, karakterverbetering en -verfijning, bemoediging en stimulering van het kind,¹⁵¹⁴ waarbij de ontwikkeling van kinderen een voorwaarde is voor hun eigen geluk, maar ook bijdraagt aan de vooruitgang van de gehele mensheid. Het gezin is, naast de school, nauw verbonden met het **bahá'í-gemeenschapsleven**.¹⁵¹⁵ Kinderen doen, samen met hun ouders, mee in de consultatieve momenten (en met de gebeden). Niet alleen thuis, maar ook in de kinderklassen, jeugd- en jongerengroepen, studiebijeenkomsten én bij het Negentiendaagsfeest, dat een belangrijke factor is in het wereldwijde Bahá'í-bestuursstelsel, met de nadruk op de *geestelijke*, de *consultatieve* en de *sociale* aspecten van het Bahá'í-gemeenschapsleven.¹⁵¹⁶ Zo leren zij om te gaan met wetten en universele

1511 Zie Hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1512 Idem.

1513 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

1514 Zie hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1515 Zie hoofdstuk 2.15, *Huwelijk en familielevens*.

1516 Zie hoofdstuk 2.10 *Het Negentiendaagsfeest* (Het Negentiendaagsfeest wordt gehouden op de eerste dag van iedere bahá'í-maand en brengt de leden samen. Ieder feest bestaat uit drie delen. Het geestelijke of meditatieve deel, bestaat uit het lezen uit de geschriften. Het tweede deel is het consultatieve, waarin wordt beraadslaagd over

principes,¹⁵¹⁷ die de basis vormen voor het leven van een bahá'í, dat gebaseerd is op eenheid van de mensheid en om met respect om te gaan met andere godsdiensten en andersdenkenden én met godsdienst en wetenschap als twee kennissystemen. Afhankelijk van de mogelijkheden in een land, worden er regelmatig op verschillende plaatsen, “Dars-i-Akhláq” gehouden, wat “morele educatie” betekent en in het Nederlands “kinderklassen” genoemd worden. Deze zijn cyclisch en progressief en toegankelijk voor alle kinderen, ook voor hen die niet uit een bahá'í gezin komen. Tijdens deze kinderklassen wordt de nadruk gelegd op het zich eigen maken en in praktijk brengen van de leringen en worden verschillende activiteiten ontplooid. De kinderen kunnen het vervolgens in hun eigen leefomgeving toepassen.¹⁵¹⁸

De eenheid in verscheidenheid van de wereldwijde Bahá'í-gemeenschap, wordt gezien als een belangrijke voorbeeldfunctie voor kinderen, jeugd, jongeren en (jong-) volwassenen. Dit komt zowel lokaal, als (inter-) nationaal in verschillende bijeenkomsten tot uiting. Opvoeders zijn daarmee zelf grootgebracht of hebben daarmee kennis gemaakt, nadat ze het Bahá'í-geloof hebben aanvaard. De bahá'ís organiseren onder meer gesprek- en reflectiebijeenkomsten, studieklassen, leerkringen en cursussen waar zij en belangstellenden nader op een onderwerp kunnen ingaan. Over diverse actuele thema's worden regelmatig conferenties en seminars gehouden, zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau.¹⁵¹⁹

In de bahá'í-leringen zijn **godsdienst en opvoeding** nauw met elkaar verbonden, brengen verandering teweeg en zijn dus beide gebaseerd op de stelling, dat het mogelijk is om de menselijke natuur te ontwikkelen. ‘Abdu’l-Bahá beantwoordt een vraag over de opvoeding van kinderen, waarin hij de volgende punten benadrukt: “Het betaamt u hen te koesteren aan de boezem van de liefde Gods” en hen aan te sporen tot geestelijke aspecten en eigenschappen zodat hun manieren overeenkomen met de regels van goed gedrag. Zijn wens is dat kinderen alle deugden en prijzenswaardige eigenschappen leren en kennis van de verschillende takken van wetenschap verwerven, opdat zij vanaf hun allereerste levensjaren geestelijke wezens mogen worden en “een opvoeding mogen ontvangen die godsdienstig en geestelijk is”.¹⁵²⁰

Door de bahá'ís wordt de openbaring van Bahá'u'lláh gezien als de bron van inspiratie voor opvoeders en opleiders. Men vindt in zijn geschriften uitgangspunten en blauwdrukken die de richting van opvoeding en opleiding verhelderen en betrekking hebben op de diverse ontwikkelingsgebieden van

---

aspecten die in de gemeenschap leven en eventueel plannen worden gemaakt. Ten slotte bestaat het sociale deel uit gezellig samenzijn, dat onder andere zorgt voor de versteviging van de onderlinge contacten), hoofdstuk 2.14, *Consultatie* en hoofdstuk 3.3, *Huvelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1517 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*, hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1518 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*, hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1519 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1520 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

de mens. Deze leringen maken duidelijk dat door geestelijke of morele opvoeding er een passende ontwikkeling van gedrag en karakter kan plaatsvinden en dat daarvoor een aantal aspecten noodzakelijk zijn, die door de opvoeding tot bloei zullen moeten komen, zoals het overtuigd zijn van:

- De Bron van het bestaan (God),
- De relatie tussen deze Bron en de mensheid (via de manifestatie van God),
- Het bestaan van een eeuwige innerlijke werkelijkheid en de ontwikkeling daarvan (ziel en geestelijke groei),
- Het leven na de dood en
- De vrijheid van ieder mens, waardoor die zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen keuzes (vrije wil).¹⁵²¹

Deze fundamentele aspecten creëren een basis en maken het mogelijk dat morele opvoeding haar doel effectiever kan bereiken en dat eigenschappen, die in de tuin van het geweten potentieel aanwezig zijn, tot bloei kunnen komen. Met dit bewustwordingsproces ontwikkelt men geleidelijk een evenwichtige, innerlijke en rationele maatstaf, om in het leven passende keuzes te kunnen maken waardoor moreel handelen tot zijn recht komt.¹⁵²²

Het principe van harmonie tussen wetenschap en godsdienst/religie is een belangrijk punt in de leringen en zij behoren elkaar aan te vullen. Dit is een onvermijdelijke factor bij opvoeding en opleiding, die als toetssteen geïntroduceerd wordt. In de bahá'í-leer worden religie en wetenschap als maatstaf van menselijk begrip gezien. “Hoedt u ervoor, dat u zulk een prachtig vermogen niet verwaarloost” zegt ‘Abdu’l-Bahá en “Weegt alle dingen in déze weegschaal”. Hij adviseert dat men zijn gehele geloofsovertuiging in harmonie met de wetenschap brengt en benadrukt dat er geen tegenstelling kan zijn, “want waarheid is één”.¹⁵²³ Religie en wetenschap worden gezien als twee vleugels, waarop 's mensen verstand omhoog kan wieken en de mensenziel vooruit kan gaan. Vanuit bahá'í-perspectief is het niet mogelijk om met slechts één vleugel te vliegen. Als een mens probeert te vliegen met “alléén de vleugel van religie”, dan zal hij snel terechtkomen in de poel van bijgeloof. Anderzijds zou hij met “alleen de vleugel van wetenschap” ook niet vooruit komen, maar in het troosteloze moeras van materialisme wegzinken.¹⁵²⁴

De progressieve openbaring van God behoort tot een andere lering, die veel aandacht krijgt. De betekenis daarvan is dat religieuze waarheid geleidelijk aan door God wordt onthuld via Zijn manifestaties en iedere openbaring dus de vervulling is van de voorgaande. Naast het bahá'í-perspectief over God en de eenheid van Zijn manifestaties, creëert de progressieve openbaring van God onder andere een belangrijk element in opvoeding en opleiding in een multiculturele samenleving, zowel voor opvoeders als voor kinderen. Het werkt als cement, omdat het de verbondenheid van de wereldgodsdiensten

¹⁵²¹ Zie hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*.

¹⁵²² Idem.

¹⁵²³ Zie hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

¹⁵²⁴ Zie hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding* en hoofdstuk 4.8, *Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof*.

weergeeft. Bahá'u'lláh openbaart in zijn geschriften dat hij, in lijn met de progressieve openbaring van God, stichter van een nieuwe wereldgodsdienst is, de meest recente.¹⁵²⁵

Het Universele Huis van Gerechtigheid benadrukt het belang van het concept van progressieve openbaring; opeenvolgende beschikkingen van een liefdevolle en doelbewuste Schepper hebben de bewoners van de aarde tot aan de drempel van 'hun collectieve volwassenwording als één volk' gebracht. Bahá'u'lláh spoort de mensheid nu aan om haar erfenis te aanvaarden om te komen tot "de vereniging van alle volkeren in één universele Zaak, één gemeenschappelijk Geloof".¹⁵²⁶

De bahá'ís kennen geen priesterschap of geestelijkheid.¹⁵²⁷ De individuele gelovige staat aan de basis van de gemeenschap en het doel is om het eigen leven op één lijn te brengen met de leringen.¹⁵²⁸ Bahá'u'lláh geeft aan dat het leven niet eindigt met de dood, omdat de ziel van de mens zich zal blijven ontwikkelen, na de scheiding van het lichaam. De geestelijke eigenschappen en hoedanigheden, die nodig zijn om die vooruitgang in de volgende wereld te bevorderen, kunnen in het leven op aarde worden ontwikkeld.¹⁵²⁹

In de ogen van 'Abdu'l-Bahá betekent het bahá'í zijn, eenvoudig het liefhebben van de wereld en de mensheid, trachten haar te dienen en te streven naar wereldvrede en universele broederschap. De nadruk ligt volgens hem op het leven volgens de leringen en niet alleen op het dragen van de naam. Want iemand kan zich vijftig jaar lang bahá'í noemen, maar als hij het bahá'í leven niet leeft, is hij toch geen bahá'í.¹⁵³⁰

Als wereldburgers proberen de bahá'ís om plaatselijk te handelen, maar om wereldomvattend te denken.¹⁵³¹ Dienstbaarheid staat centraal. Een bahá'í zal proberen zich dienstbaar op te stellen, zijn medemens te helpen en datgene te doen dat de wereldeenheden zal bevorderen. Dit is ook van belang voor de individuele ontwikkeling.¹⁵³²

Als het eerste beginsel van de leringen van Bahá'u'lláh, dat veel aandacht krijgt, wordt 'onafhankelijk onderzoek naar de waarheid' gezien. Wil een mens slagen op deze weg dan moet hij in de eerste plaats zijn ogen sluiten "voor alle traditionele bijgeloven uit het verleden".¹⁵³³ Bovendien dient hij van het tweeledige kennissysteem gebruik te maken, namelijk religie en wetenschap.

1525 Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

1526 Idem.

1527 Zie hoofdstuk 2.8, *Gemeenschap en structuren*, hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhikár)*, hoofdstuk 2.12, *Bahá'í-wetten*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1528 Zie hoofdstuk 2.8, *Gemeenschap en structuren*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1529 Zie hoofdstuk 4.6, *Leven na de dood* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1530 Zie hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1531 Zie hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap* en 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1532 Zie hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhikár)*, hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1533 Zie hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid*.

...Wetenschap moet worden aanvaard. Geen enkele waarheid kan in strijd zijn met een andere waarheid. Licht is goed in welke lamp het ook schijnt! Een roos is mooi in welke tuin zij ook bloeit! Een ster heeft dezelfde schittering of ze nu vanuit het oosten of vanuit het westen schijnt. Weest vrij van vooroordeel, want zo zult u de Zon van Waarheid liefhebben vanuit welk punt aan de horizon hij ook mag opkomen! U zult zich realiseren dat, als het goddelijke licht van waarheid in Jezus Christus scheen, het ook in Mozes en in Boeddha scheen. De ernstige zoeker zal tot deze waarheid komen. Dit nu wordt bedoeld met “het zoeken naar de waarheid.” Het betekent óók, dat wij bereid moeten zijn alles uit de weg te ruimen wat wij voordien hebben geleerd, alles wat onze schreden op de weg naar waarheid zou belemmeren.¹⁵³⁴

Niemand wordt bahá'í omdat zijn of haar ouders bahá'í zijn. Het is een eigen keuze die, na het bereiken van volwassenheid, zelf moet worden genomen. Wanneer een kind volwassen wordt moet het “de volle vrijheid krijgen om zijn eigen godsdienst te kiezen, ongeacht de wensen en verlangens van zijn ouders”.¹⁵³⁵

Het lidmaatschap van de Bahá'í-gemeenschap staat open voor mannen, vrouwen en kinderen van elk ras, religie en sociale achtergrond. Er zijn geen niveaus daarin, anders dan leeftijd. Op de leeftijd van vijftien jaar bereiken kinderen de wettelijke rijpheid en vóór deze leeftijd hoeven zij bijvoorbeeld niet te vasten. De bestuurlijke volwassenheid wordt bereikt op het eenentwintigste levensjaar. De bahá'í-jongeren krijgen dan het recht om te stemmen en om gekozen te worden. Er wordt grote nadruk gelegd op het vrijwillige karakter van het zich aansluiten bij de Bahá'í-gemeenschap. De beslissing om bahá'í te worden is daarom fundamenteel een individueel besluit.¹⁵³⁶ Volgens de bahá'í-leer zou men in plaats van zonder nadenken anderen te volgen, een onderscheidingsvermogen moeten leren ontwikkelen om in verschillende omstandigheden onafhankelijk te kunnen zoeken naar de waarheid. Op deze manier kan men zelf, het juiste besluit en de juiste actie nemen. Kinderen worden van jongs af aan opgevoed om een onderzoekende houding te ontwikkelen. Ze worden aangemoedigd om “met eigen ogen te zien” en met “eigen oren te horen” en aangespoord tot het “uit eigen kennis weten”.¹⁵³⁷ Zij worden onder andere opgevoed met kennis over de diverse wereldgodsdiensten en allerlei onderwerpen die te maken hebben met de progressieve openbaring van God, maar ook over de openbaring van Bahá'u'lláh. Zo kunnen zij vanaf de volwassen leeftijd zonder vooroordeel en zelfstandig, in vrijheid kiezen of ze daadwerkelijk van de Bahá'í-gemeenschap deel willen uitmaken.¹⁵³⁸ Ondanks het universele karakter van hun leringen, zullen de bahá'ís niemand hun overtuiging opdringen.¹⁵³⁹

Aan het eind van dit proefschrift wordt stilgestaan bij het perspectief op toekomstige onderzoeken. In deze wereld waarin, volgens de Bahá'í-geschriften, alle mensen zijn geschapen om een immer voortschrijdende

1534 Zie hoofdstuk 4.1, *Inleiding*, hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid* en hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

1535 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

1536 Zie hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest*.

1537 Zie hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1538 Zie hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid*.

1539 Zie hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?*.

beschaving uit te dragen,¹⁵⁴⁰ waar verandering een continu proces is en niets van blijvende aard, behalve verandering zelf, vindt opvoeding en opleiding plaats.¹⁵⁴¹ Het antwoord op de vraag welke kennis moet worden overgedragen en op welke manier, is in deze veranderende situatie niet gemakkelijk. Het vergt onderzoek en houdt veel denkers en deskundigen bezig. De inhoud en manier van toepassing in het verleden is namelijk anders dan de huidige, die weer anders is dan de toekomstige, omdat ook opvoeding en opleiding onderhevig is aan een continu proces.

Dit onderzoek wil een basis vormen voor vervolgstudies in de richting van theorievorming en het maakt een vergelijking met andere theorieën en opvattingen mogelijk.

De bahá'ís beschouwen het bereiken van Bahá'u'lláh's nieuwe wereldorde als een belangrijk doel van zijn openbaring. Dit kan, zoals eerder aangegeven, bereikt worden als wereldwijd opvoeding en opleiding gebaseerd is op eenheid van de mensheid, richting wereldburgerschap, wereldvrede en mondiale ethiek.

Het is belangrijk om te vermelden dat naast het werken van de bahá'ís aan universele opvoeding en opleiding voor iedereen, 'Abdu'l-Bahá wenst dat, alles wat daarop betrekking heeft over de gehele wereld in overeenstemming met elkaar wordt gebracht en "in een universeel curriculum" wordt vastgelegd, net zoals dat met ethiek het geval zou moeten zijn.¹⁵⁴²

Daarnaast antwoordde Shoghi Effendi in 1939, toen hem om gedetailleerde informatie over een bahá'í onderwijsprogramma werd gevraagd, dat er vooralsnog niet zoiets bestaat als een bahá'í-leerplan en er geen bahá'í publicaties zijn, die uitsluitend aan dit onderwerp zijn gewijd. Hij geeft aan dat de leringen van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá geen welomschreven en gedetailleerd onderwijssysteem bieden, maar slechts bepaalde uitgangspunten en een aantal idealen over onderwijs uiteenzetten. Deze moeten toekomstige bahá'í opvoedkundigen leiden om een adequaat 'onderwijsleerplan te formuleren', dat in volledige harmonie met de geest van de bahá'í-leringen is en aldus tegemoet komt aan de eisen en behoeften van de moderne tijd. Hij voegt er aan toe dat de grondbeginselen voorhanden zijn in de Bahá'í-geschriften en nauwgezet moeten worden bestudeerd:

...Maar de taak een onderwijssysteem op te zetten dat officieel door het Geloof wordt erkend en dat als zodanig door de gehele Bahá'í wereld wordt uitgevoerd, is er duidelijk een die nog niet door de huidige generatie van gelovigen kan worden ondernomen, en die geleidelijk door toekomstige Bahá'í geleerden en opvoedkundigen ten uitvoer moet worden gebracht.¹⁵⁴³

1540 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*, hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens* en hoofdstuk 5.4, *Ontwikkeling van de mens*.

1541 Zie hoofdstuk 2.4, *Het verbond* en hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding*.

1542 Zie *Inleiding*, hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*, 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1543 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

Bovenstaande wensen van ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi bieden vele onderzoeksmogelijkheden, onder andere naar de ontwikkelingen sinds 1939 tot heden, binnen de wereldwijde Bahá’i-gemeenschap, met name vanaf 1963, het jaar waarin het Universele Huis van Gerechtigheid voor de eerste maal werd gekozen.

Tot slot kan de navolgende tekst van Bahá’u’lláh als richtinggevend worden gezien:

Richt uw gedachten en uw wil op de opvoeding van de volkeren en geslachten der aarde, zodat ...tweedracht die hen verdeelt uit hun midden moge verdwijnen, en de gehele mensheid...de bewoners van één Stad zullen worden.¹⁵⁴⁴

6.2 Reflectie op de informatie met betrekking tot educatie in de geraadpleegde bronnen

In deze reflectie, die op basis van dit bronnenonderzoek naar voren komt, kunnen onder meer de volgende belangrijke punten genoemd worden, waarbij voor verdere informatie verwezen wordt naar het onderzoek. Een diepgaande, meer inhoudelijke uitwerking zal echter uit latere onderzoeken moeten komen:

Punt 1: Dit bronnenonderzoek laat zien dat “de volkomen eenheid der mensheid” het waarmerk, het onvoorwaardelijk uitgangspunt en de spil is waar de openbaring van Bahá’u’lláh om draait. Eén van zijn leringen is universele opvoeding en opleiding voor iedereen, dat tegelijkertijd een belangrijk middel is om de eenheid van de mensheid te bereiken.¹⁵⁴⁵

Punt 2: In dit onderzoek komt het belang naar voren van de opvoedkundige rol en het effect van de voorbeeldfunctie van opvoeders, opleiders en de gemeenschap, waarin het kind opgroeit.¹⁵⁴⁶ Daarom richten de bahá’ís zich op de opvoeding van de opvoeders en opleiders en parallel daaraan op de kinderen.¹⁵⁴⁷

Punt 3: Uit de teksten komt naar voren dat het gezin, als kleinste eenheid, de bakermat is van opvoeding en opleiding. Daarnaast blijkt dat opvoeding en opleiding, vanuit de visie van een organische eenheid, zoals eerder gezegd, zowel betrekking heeft op opvoeders en opleiders, als op kinderen en zich onder andere richt op een evenwichtige groei en ontwikkeling van het kind (individueel), in een harmonieuze leefomgeving.¹⁵⁴⁸ De nadruk moet liggen op het feit dat men vroeg moet beginnen met de opvoeding, het in de eerste

---

¹⁵⁴⁴ Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

¹⁵⁴⁵ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá’u’lláh’s geschriften*.

¹⁵⁴⁶ Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn* en hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

¹⁵⁴⁷ Zie hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá’u’lláh’s geschriften*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 5.4, *Ontwikkeling van de mens*.

¹⁵⁴⁸ Zie hoofdstuk 5.3, *Het gezin als bakermat van opvoeding en opleiding*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

kinderjaren leggen van een hechte basis omdat, als de puberteit eenmaal voorbij is, het moeilijk is om iemands karakter en gedrag nog te verfijnen.¹⁵⁴⁹ Groei en ontwikkeling is een continu proces dat start bij de conceptie¹⁵⁵⁰ en als men opvoeders en opleiders hierbij wil betrekken, brengt die gedachte hen zelfs in de tijd daarvóór, namelijk bij de opvoeding en opleiding van de ouders en opleiders. Volgens de leringen zijn alle mensen geschapen “om een immer voortschrijdende beschaving uit te dragen”.¹⁵⁵¹ De bahá'ís worden aangespoord om de best mogelijke opvoeding en opleiding voor hun kinderen te verzekeren en om in het kader van permanente educatie, de eigen opleidings- en bijscholingsmogelijkheden in de maatschappij te benutten. Ook wordt aanbevolen om dagelijks een stukje uit de geschriften te lezen en om zich daarin te verdiepen. Op deze manier leert men zelf, in de loop van de tijd, veel van de leringen kennen.¹⁵⁵²

Punt 4: In het midden van de 19^e eeuw toen analfabetisme wijdverbreid was en leren lezen en schrijven over het algemeen slechts voorbehouden aan een kleine elite, gebod Bahá'u'lláh ouders al om hun kinderen “in de kunst van het lezen en schrijven te onderrichten” en gaf aan, dat als iemand het kind van een ander opvoedt, het is alsof hij een kind van hem (Bahá'u'lláh) opvoedt.¹⁵⁵³ Universele opvoeding en opleiding werd door ‘Abdu’l-Bahá verheven tot “een universele wet”.¹⁵⁵⁴

Er zijn twee manieren om opleiding, waaronder leren lezen en schrijven, universeel of algemeen te maken. De eerste is dat een regering wetten kan uitvaardigen, leerplicht kan invoeren, controleren en afdwingen. Als tweede manier kan een individu of gezin, als gevolg van innerlijke overtuiging, gemotiveerd worden om aan dit proces deel te nemen, zonder dat externe controle nodig is. Hier komt dus verantwoordelijkheidsgevoel tot stand. De bahá'ís hebben vanaf het begin af aan veel aandacht voor deze tweede bron van kracht, om daardoor de eigenschappen die in de mens aanwezig zijn te ontplooiën, zodat het ten goede komt aan het individu en daarmee aan de samenleving als geheel. Bahá'u'lláh heeft in zijn tijd als het ware gebruik gemaakt van die innerlijke kracht. Hij wordt door de bahá'ís gezien als de opvoeder der mensheid voor dit tijdperk.¹⁵⁵⁵ Hij heeft de aanzet gegeven tot een proces, waardoor kinderen in eerste instantie zouden kunnen leren lezen en schrijven. Er werden mensen aangewezen, die zelf moesten leren wat zij op hun beurt weer doorgaven aan de kinderen. Zij ontwikkelden

---

1549 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 3.1, *Inleiding*.

1550 Zie hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*.

1551 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*, hoofdstuk 3.8, *De aard van de mens* en hoofdstuk 5.4, *Ontwikkeling van de mens*.

1552 Zie hoofdstuk 2.13, *Gebed, meditatie en vasten*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1553 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1554 Zie hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 3.1, *Inleiding*.

1555 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 5.5, *Bahá't-educatie en godsdienstige onderwerpen*.

materiaal, gebaseerd op de leringen, waarmee kinderen in eerste instantie thuis les kregen.¹⁵⁵⁶

Punt 5: Universele opvoeding en opleiding wordt gezien als een permanent middel dat kan zorgen voor een evenwichtige ontplooiing op diverse ontwikkelingsgebieden. Het betreft de geïntegreerde ontwikkeling van alle capaciteiten, zoals “geestelijk, moreel, intellectueel, emotioneel en lichamelijk”.¹⁵⁵⁷ Voor het materiële en verstandelijke is er over het algemeen meer tijd en aandacht, dan voor het geestelijke. Daarom geven de bahá'ís speciale aandacht aan geestelijke opvoeding, die in hun ogen meer aandacht vergt. ‘Abdu’l-Bahá zegt in een van zijn toespraken: “Laten wij ons liever inspannen om geestelijk goed te verwerven”.¹⁵⁵⁸

Morele en geestelijke opvoeding van kinderen, die op zingeving is gebaseerd, is van fundamenteel belang om de menselijke eigenschappen verder tot ontwikkeling te brengen. Om dit te realiseren zijn de bahá'ís van het begin af aan actief bezig met het moreel opvoeden van hun kinderen, zelfs in de moeilijke omstandigheden in hun land van herkomst. De nieuwe Bahá'í-gemeenschappen namen dit (wereldwijd) over, eerst onder toezicht en begeleiding van Bahá'u'lláh, ‘Abdu’l-Bahá en Shoghi Effendi en na hen door het Universele Huis van Gerechtigheid. Op basis van de initiatieven van deze centrale figuren, kwamen klassen tot stand, de “Dars-i-Akhláq”,¹⁵⁵⁹ wat morele educatie betekent en in Nederland “kinderklassen” heet. Deze klassen worden georganiseerd voor kinderen van alle achtergronden, om deugden en eigenschappen zoals eerlijkheid, discipline en vriendelijkheid te ontwikkelen. Het gaat erom dat kinderen moreel, geestelijk en intellectueel sterk worden.¹⁵⁶⁰ Het individu staat aan de basis van de gemeenschap en het doel is om zijn of haar leven op één lijn te brengen met de leringen van Bahá'u'lláh.¹⁵⁶¹ Op basis van zijn leringen en uitgangspunten, die de richting van opvoeding en opleiding thematiseren en die gebaseerd zijn op harmonie tussen wetenschap en religie, streven de bahá'ís naar wereldvrede, mondiale ethiek en een nieuwe wereldorde.¹⁵⁶²

Punt 6: De bronnen laten zien dat ieder individu als een volwaardig lid van de menselijke familie wordt beschouwd, ongeacht huidskleur, nationaliteit, godsdienst en taal. Verder worden de gelijke rechten voor mannen en vrouwen benadrukt, als een belangrijke voorwaarde voor vooruitgang en welzijn van de mensheid naar hogere niveaus.¹⁵⁶³ In de teksten wordt de wereld van de mensheid vaak vergeleken met een vogel die twee vleugels

1556 Zie hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1557 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding*.

1558 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 5.4, *Ontwikkeling van de mens*.

1559 Zie hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*, hoofdstuk 4.1, *Inleiding* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1560 Idem.

1561 Zie hoofdstuk 2.8, *Gemeenschap en structuren*.

1562 Zie hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(bulp)taal en wereldburgerschap*, hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1563 Zie hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw* en hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*.

heeft, de één is de vrouw en de ander de man. Pas als beide vleugels gelijk ontwikkeld zijn kan een vogel vliegen. Als één vleugel zwak blijft, is vliegen onmogelijk. Met andere woorden wanneer de vrouwenwereld gelijkwaardig wordt aan de mannenwereld in het verwerven van goede eigenschappen en volmaaktheden, “kunnen succes en voorspoed worden bereikt zoals dat zou moeten en behoren”.¹⁵⁶⁴ In een tijd (midden 19e eeuw) dat er geen aandacht was voor de opvoeding en opleiding van vrouwen en meisjes, hebben de centrale figuren zich al sterk gericht op deze zwakke schakel in de keten van opvoeding.¹⁵⁶⁵ Die (zwak gehouden) schakel draagt volgens hen namelijk grote potentiële krachten in zich. Daarom werd door hen duidelijk gemaakt dat vrouwen en meisjes de mogelijkheid zouden moeten hebben om zich te ontplooiën en daartoe gemotiveerd worden, omdat hun groei belangrijk zou zijn zowel voor hun eigen ontwikkeling als voor de gehele samenleving.

Verder wordt in de bronnen niet alleen de verantwoordelijkheid van de ouders “al hun kinderen te onderwijzen” benadrukt, maar ook dat als beperkte middelen tot een keus zouden dwingen, aan de dochters, als de potentiële opvoeders van de volgende generatie, het prioriteitsrecht op onderwijs verleend zou moeten worden, vóór de zonen. Want meisjes zullen eens moeder zijn en moeders zijn de eerste opvoeders. Door ontwikkelde moeders kunnen de voordelen van kennis namelijk zeer effectief en snel in de gehele samenleving doordringen.¹⁵⁶⁶ Naast die specifieke aandacht voor meisjes, is het in de bahá’í-leer aan de vader en de moeder als plicht opgelegd, om er met alle kracht naar te streven “de dochter en de zoon” op te leiden. Om hen groot te brengen “aan de boezem van kennis en hen op te voeden aan de borst van kunsten en wetenschappen”.¹⁵⁶⁷

Punt 7: In de bronnen kan men zien dat zij religieus analfabetisme op verschillende wijzen proberen tegen te gaan, door onder andere de volgende leringen door te geven aan de opvoeders en opleiders en via hen aan de kinderen: de eenheid van God, de eenheid van Zijn manifestaties én Zijn progressieve openbaring evenals de eenheid van de grondslagen van alle godsdiensten. Met andere woorden de toename van kennis over andere godsdiensten en overtuigingen wordt gezien als een belangrijk middel voor verbondenheid. Daarnaast wordt onder andere het wegnemen van allerlei vooroordelen zoals “van religie, ras, politiek of natie”¹⁵⁶⁸ geleerd, het fundament van onafhankelijk onderzoek naar de waarheid en een onderzoekende houding benadrukt, die de weg openen naar andersdenkenden en eenheid in verscheidenheid tot stand brengen.¹⁵⁶⁹

Verder blijkt dat met aandacht voor wetenschap en religie veel ongegronde ideeën terzijde gelegd kunnen worden. Het principe van harmonie tussen wetenschap en godsdienst/religie is eveneens een belangrijk punt. Zij

---

¹⁵⁶⁴ Idem.

¹⁵⁶⁵ Zie hoofdstuk 2.2, *Perzje de oorsprong van het Bahá’í-geloof* en hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*.

¹⁵⁶⁶ Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

¹⁵⁶⁷ Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*.

¹⁵⁶⁸ Zie hoofdstuk 4.8, *Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

¹⁵⁶⁹ Zie hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

behoren elkaar aan te vullen en dat is een onvermijdelijke factor bij opvoeding en opleiding, die als maatstaf geïntroduceerd wordt. Religie en wetenschap dienen als het ware als maatstaf gezien te worden van menselijk begrip en het wordt aanbevolen om de “gehele geloofsovertuiging in harmonie met de wetenschap” te brengen, want er kan “geen tegenstelling zijn, want waarheid is één”. Vanuit de bahá’i-opvatting wordt dringend aanbevolen om bij onderzoek naar de waarheid van dit tweeledige kennissysteem gebruik te maken.¹⁵⁷⁰

Voorts is een ander belangrijk punt dat als iemand bahá’i wil worden, dit niet leidt tot het afwijzen van zijn of haar vorige godsdienst, omdat de manifestaties van de wereldgodsdiensten, de openbaringen van dezelfde werkelijkheid in deze wereld zijn. De bahá’is beschouwen hun geloof als een onafhankelijke godsdienst, naast de andere wereldgodsdiensten, zoals Jodendom, Christendom, Islam, Boeddhisme, en Hindoeïsme.¹⁵⁷¹

Bahá’i worden is een eigen keuze die, na het bereiken van volwassenheid, zelf moet worden genomen (vanaf 15 jaar). Niemand wordt bahá’i omdat zijn of haar ouders bahá’i zijn. Wanneer een kind volwassen wordt moet het “de volle vrijheid krijgen om zijn eigen godsdienst te kiezen, ongeacht de wensen en verlangens van zijn ouders”. Er wordt grote nadruk gelegd op het vrijwillige karakter van het zich aansluiten bij de Bahá’i-gemeenschap en het is daarom fundamenteel een individueel besluit.¹⁵⁷²

Punt 8: In de bronnen staat wereldvrede centraal. Dat is zo belangrijk dat Bahá’u’lláh in zijn testament schrijft: “Het doel van deze Verguisde ... is niets anders geweest dan het vuur van haat en vijandschap te doven”, zodat “eendracht, en ware vrede en rust” mogen zegeviereren.¹⁵⁷³ Deze wens ziet men in de toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Europa en Amerika, tussen 1911 en 1913, en zijn geschriften terug. Hij waarschuwde dat wapens voor het behoud van vrede, ooit gebruikt zouden kunnen worden.

Teksten zoals “De aarde is slechts één land, waarvan alle mensen de burgers zijn”¹⁵⁷⁴ én “Gij zijt de vruchten van één boom en de bladeren van één tak”,¹⁵⁷⁵ worden, in universele opvoeding en opleiding voor iedereen, gezien als een belangrijk middel om vrede, harmonie en rust te bereiken. Met deze gedachten worden kinderen, van jongs af aan, vredelievend opgevoed, richting wereldburgerschap, wereldvrede en mondiale ethiek. Dit is ook in de richting van hetgeen in het handvest van UNESCO staat namelijk, dat oorlog eerst in de gedachten van mensen begint en het in de gedachten van mensen is waar het moet stoppen en worden uitgeroeid. Met andere woorden onze gedachten vormen ons doen en laten en zijn een product van onze opvoeding en opleiding. De verwachting is dat als universele opvoeding en opleiding voor iedereen niet in een universeel systeem wordt overgenomen en men in de opvoeding gefocust blijft op beperkte belangen,

---

¹⁵⁷⁰ Idem.

¹⁵⁷¹ Zie hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá’i?*

¹⁵⁷² Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest*.

¹⁵⁷³ Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

¹⁵⁷⁴ Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

¹⁵⁷⁵ Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap* 4.2, *Bahá’u’lláh en andere manifestaties van God* en hoofdstuk 5.4, *Ontwikkeling van de mens*.

de mensheid moeilijk duurzame vrede zal kunnen bereiken. In de gedachten van de mensen zouden dan de factoren van tweedracht, haat en vooroordeel kunnen blijven bestaan en daarmee de oude obstakels tot het bereiken van duurzame wereldvrede.¹⁵⁷⁶

Punt 9: Uit de bronnen blijkt dat de eenheid van de Bahá'í-gemeenschap wordt beschermd door het verbond, dat ingesteld werd door Bahá'u'lláh en essentieel is. Iedere bahá'í is namelijk vrij om de geschriften te interpreteren op basis van het eigen bevattingsvermogen. Shoghi Effendi zegt dat men onder de aandacht moet brengen dat in het Bahá'í-geloof iedereen het recht heeft om zich in vrijheid te uiten, naar wat iemands hart of verstand ingeeft.¹⁵⁷⁷ Als er geen verbond zou bestaan dan zou deze interpretatievrijheid onvermijdelijk leiden tot dogmatische chaos en de vorming van talrijke sekten op basis van de interpretaties van verschillende personen. Het verbond stelt dat, terwijl ieder individu vrij is om de Bahá'í-geschriften te interpreteren, niemand de autoriteit op het gebied van interpretatie daarvan kan claimen. Alleen de geschriften van Bahá'u'lláh en de uitleg en uiteenzettingen van 'Abdu'l-Bahá (het Middelpunt van het Verbond) en Shoghi Effendi (de Behoeder van de Zaak) zijn gezaghebbend en bindend. Daarnaast draagt Bahá'u'lláh de bahá'ís op om zich te richten op het Universele Huis van Gerechtigheid, het hoogste bestuursorgaan van de internationale Bahá'í-gemeenschap.¹⁵⁷⁸

Punt 10: Het principe van consultatie is een van de belangrijkste punten die uit de bronnen naar voren komt, een van de meest wezenlijke elementen in de Bahá'í-gemeenschap. Het wordt gezien als sleutel om tot de juiste conclusies te komen en het heeft een bindend karakter. Hierdoor kunnen mensen met elkaar samenwerken, zonder dat dit voortdurend tot spanningen en conflicten leidt.¹⁵⁷⁹ Het wordt gezien als “een stralend licht dat in een duistere wereld” de weg wijst en leiding geeft. Het verleent een ruimer bewustzijn en verandert gissingen in zekerheid. De gave van “begrip komt tot uiting door consultatie”.¹⁵⁸⁰ Het wordt gezien als een bruisende bron van inspiratie en vernieuwing die het Bahá'í-geloof in beweging houdt en dynamisch. Het komt overal in de Bahá'í-gemeenschap voor onder andere tijdens het Negentiendaagsfeest¹⁵⁸¹ dat een essentieel fundament van het bestuursstelsel¹⁵⁸² is. De gehele gemeenschap is, van groot tot klein en op alle niveaus (lokaal, nationaal en internationaal), betrokken bij consultatie over alle onderwerpen. “Consultatie en mededogen” begint in familieverband, zoals tussen ouders onderling en tussen ouders en kinderen, zodat kinderen van jongs af aan daarmee opgroeien. Bahá'u'lláh zegt “Er kan geen kracht

---

1576 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

1577 Zie hoofdstuk 2.4, *Het verbond*.

1578 Zie hoofdstuk 2.4, *Het verbond* en hoofdstuk 5.2, *Belangrijke kaders*.

1579 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*, hoofdstuk 5.2, *Belangrijke kaders* en hoofdstuk 5.3, *Het gezin als bakermat van opvoeding en opleiding*.

1580 Zie hoofdstuk 2.14, *Consultatie*. Zie ook: hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1581 Zie hoofdstuk 2.10, *Het Negentiendaagsfeest*.

1582 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel*.

bestaan dan door eenheid” en ook kan er “geen voorspoed en geen welzijn worden verkregen dan door consultatie”.¹⁵⁸³

Tot slot: in de voorgaande vijf hoofdstukken, die inventariserend en beschrijvend van karakter zijn, zijn vele teksten van de centrale figuren bestudeerd, verzameld en gepresenteerd. Het zesde hoofdstuk gaat over conclusie en reflectie.

In paragraaf 6.1 “Conclusie-educatie vanuit bahá’í-perspectief” is naar voren gebracht om welke onderwerpen, met betrekking tot opvoeding en opleiding, de voorgaande bronnen draaien. Aan het eind daarvan is een bescheiden maar concreet voorstel gedaan voor vervolgonderzoek.

In de huidige paragraaf 6.2 wordt stilgestaan bij “Reflectie op de informatie met betrekking tot educatie in de geraadpleegde bronnen”, die onder andere heeft geresulteerd in bovengenoemde 10 punten. Deze bronnen, die draaien om eenheid van de mensheid en waarvan het ontstaan teruggaat naar het midden van de 19^e eeuw, zijn gericht op wereldvrede, wereldburgerschap, mondiale ethiek en een nieuwe wereldorde. Zij zijn enerzijds gericht op de opvoeding van de opvoeders en opleiders en anderzijds, parallel daaraan op die van de kinderen. Van het begin af aan is in de Bahá’í-gemeenschap met deze idealen gewerkt, als een compleet systeem, dat organisch met elkaar verbonden is.

In de (Nederlandse) samenleving, die is samengesteld uit diverse groepen met verschillende achtergronden, overtuigingen en religies, zullen sommige onderwerpen die in de bahá’í-idealén voorkomen en die halverwege de negentiende eeuw revolutionair waren, zoals het belang van scholing van meisjes en de strijd tegen analfabetisme, deels c.q. grotendeels zijn ingevuld, terwijl er voor andere onderwerpen, zoals eenheid der mensheid en religieus analfabetisme nog een lange weg te gaan zal zijn.

Voor wat betreft de opvoeding en opleiding (ook van de kinderen) zijn de bahá’ís van mening dat de leringen in een onderwijsprogramma (gebaseerd op een universeel curriculum) richting bahá’í-idealén, zoals wereldburgerschap, wereldvrede, mondiale ethiek en een nieuwe wereldorde, moeten worden ondergebracht. Hoewel gezegd kan worden dat het belang daarvan duidelijk lijkt, moet meer inhoudelijk onderzoek uitwijzen of en, zo ja, op welke manier, voor welke leeftijdsgroepen en in welke vorm, deze idealén een rol kunnen spelen. Daarnaast kan dit onderzoek gezien worden als een platform voor inhoudelijk vervolgonderzoek op het gebied van bahá’í-educatie, en theorievorming daaromtrent vergemakkelijken. Het geeft onder andere de mogelijkheid tot een analyse van de (huidige) educatieve praktijk in de Bahá’í-(wereld-)gemeenschap, om de bahá’í-idealén kritisch en confronterend te verbinden, zoals met praktijken op scholen, in gezinnen en/of in situaties van multiculturaliteit en multireligiositeit.

De verwachting is dat de verzamelde bronnen en de conclusie mogelijk een bijdrage kunnen leveren bij het gemeenschappelijk zoeken naar een nieuw evenwicht in een multiculturele en multireligieuze samenleving.

---

¹⁵⁸³ Zie hoofdstuk 2.14, *Consultatie*. Zie ook: hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

Bibliografie

Bronnen

‘Abdu’l-Bahá, (1909), *Tablets of ‘Abdu’l-Bahá*, Vol. 1, Chicago.

‘Abdu’l-Bahá, (1911), *Star of the West*, USA.

‘Abdu’l-Bahá, (1918), *Star of the West*, USA.

‘Abdu’l-Bahá, (1919), *Tablets of ‘Abdu’l-Bahá*, Vol. 2, Chicago.

‘Abdu’l-Bahá, (1974), *Bahá’í-geloof. Een keuze uit de geschriften en toespraken van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag.

‘Abdu’l-Bahá, (1976), *Testament van ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag.

‘Abdu’l-Bahá, (1979), *Muntakhabátí az Makátíb-i Ḥaḍrat-i ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette.

‘Abdu’l-Bahá, (1981), *Tafelen van het Goddelijk plan*, Den Haag.

‘Abdu’l-Bahá, (1982), *Beantwoorde Vragen*, Den Haag.

‘Abdu’l-Bahá, (1982), *‘Abdu’l-Bahá in London*, UK.

‘Abdu’l-Bahá, (1984), *De toespraken van ‘Abdu’l-Bahá in Parijs*, Den Haag.

‘Abdu’l-Bahá, (1984), *Khitábát. Talks of ‘Abdu’l-Bahá*, Hofheim-Langenhain.

‘Abdu’l-Bahá, (1988), *New keys to the book of Revelation*. Compiled by Moffett, R.J., New Delhi, India.

‘Abdu’l-Bahá, (1990), *The Secret of Divine Civilization*, Wilmette.

‘Abdu’l-Bahá, (1996), *Selections from the writings of ‘Abdu’l-Bahá*, Wilmette.

‘Abdu’l-Bahá, (1999), *Het vraagstuk van Universele vrede, De Tafel aan Den Haag door ‘Abdu’l-Bahá*, Den Haag.

‘Abdu’l-Bahá, (2001), *Maqáliyyih Shakhshí Sayyáh. “A Traveller's Narrative”, Written to Illustrate the Episode of the Báb*, Hofheim-Langenhain.

‘Abdu’l-Bahá, (2007), *The Promulgation of Universal Peace, Talks Delivered by ‘Abdu’l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912*, Wilmette.

De Báb, (z. j.), *De Perzische Bayán*, Perzië.

The Báb, (1982), *Selections from the Writings of the Báb*, Wilmette.

De Báb, Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid, (1986), *Het Gezin. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

De Báb, Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, (1988), *Bahá'í Gebeden*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, (1873), *De Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag (1e druk in Nederlands in 1997).

Bahá'u'lláh, (1920), *Majmu'ih-yi matbu'ih-yi alváh-i mubarakih-yi Ḥaḍrat-i Bahá'u'lláh*, Cairo.

Bahá'u'lláh, (1931), *Iqtidarāt va chand Lawḥ-i Digar*, (z.p.).

Bahá'u'lláh, (1964), *Má'idíy-i-Ásmání. Compiled from the Writings by 'Abdu'l-Ḥamid-i-Ishrāq-Khávārí*, Iran.

Bahá'u'lláh, (1975), *Verborgen Woorden*, Den Haag.

Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá, (1976), *Testamenten van Bahá'u'lláh en 'Abdu'l-Bahá*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, (1976), *Het Boek Van Zekerheid*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, (1979), *Bloemlezing uit de Geschriften van Bahá'u'lláh*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, (1982), *Lawḥ-i mubárák khatáb bih Shaykh Muḥammad-Taqí Isfáhání, ma'rúf bih Najafí (Tablet of Bahá'u'lláh to Shíykh Muḥammad Taqí Najafí)*, Hofheim-Langenhain.

Bahá'u'lláh, (1985), *Daryáy-i-Danish, Selected from the Tablets of Bahá'u'lláh*, New Delhi.

Bahá'u'lláh, (1986), *Writings of Bahá'u'lláh: Epistle to the son of the wolf*, New Delhi.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi, (1986), *Amr va khalq. Compiled by Fáḍíl-i-Mázindarání*, Hofheim-Langenhain.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi, (1986), *Consultatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid, (1986), *Bahá'í jongeren. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi, (1986), *Gebed en meditatie. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid, (1986), *Vrede. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid, (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file. Compiled by Helen Hornby*, New Delhi.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid, (1988), *Een vesting voor welzijn*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid, (1989), *Vrouwen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi, (1991), *Opvoeding. Compilatie, Passages uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en Het Universele Huis van Gerechtigheid, (1992), *Het Verbond*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi, (1994), *Muziek. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá, Shoghi Effendi en het Universele Huis van Gerechtigheid, (1995), *Het Bahá'í Leven. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Bahá'u'lláh, (2009), *Tafelen van Bahá'u'lláh. Geopenbaard na de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag.

De *Bijbel*, (1926), Nederlandsch Bijbelgenootschap, Amsterdam.

De *heilige Qoer-an*[De *Koran*], (1968), Stichting Isha'at Islam Qoranfonds, Suriname.

Shoghi Effendi, (1938), *The World Order of Bahá'u'lláh*, Wilmette.

Shoghi Effendi, (1971), *Messages to the Bahá'í World, 1950-1957*, Wilmette.

Shoghi Effendi, (1973), *Synopsis en Codificatie van de Wetten en Verordeningen van de Kitáb-i-Aqdas*, Den Haag.

Shoghi Effendi, (1973), *Het Bahá'í leven leiden*, Den Haag.

Shoghi Effendi, (1974), *Bahá'í Administration*, Wilmette.

Shoghi Effendi, (1976), *Principles of Bahá'í Administration*, 4th ed., London.

Shoghi Effendi, (1980), *Citadel of Faith: Messages to America, 1947-1957*, Wilmette.

Shoghi Effendi, (1980), *The Promised Day Is Come*, USA.

Shoghi Effendi, (1981), *Beschikking van Bahá'u'lláh*, Den Haag.

Shoghi Effendi, (1982), *Letters from Shoghi Effendi to New Zealand, Fiji Islands*.

Shoghi Effendi, (1983), *God Schrijdt Voorbij*, Den Haag.

Shoghi Effendi, (1983), *The Bahá'í Life*, Wilmette.

Shoghi Effendi, (1985), *Oproep aan de volkeren der wereld*, Den Haag.

Shoghi Effendi, (1993), *Bahá'í Verkiezingen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Shoghi Effendi, (2006), *The Advent of Divine Justice*, Wilmette.

Universal House of Justice, (1969), *Wellspring of Guidance; Messages of the Universal House of Justice 1963-68*, Wilmette.

Universele Huis van Gerechtigheid, (1985), *De Belofte van Wereldvrede*, Den Haag.

Universele Huis van Gerechtigheid, (1992), *Het verbond*, (brief van 23 maart 1975) Den Haag.

Universele Huis van Gerechtigheid, (1993), *Bahá'í-Verkiezingen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Universele Huis van Gerechtigheid, (1994), *Onze Natuurlijke Bronnen. Een compilatie uit de Bahá'í geschriften*, Den Haag.

Universal House of Justice, (1996), *Messages from the Universal House of Justice 1963-86*, Wilmette.

Universele Huis van Gerechtigheid, (2000), *Riḍván boodschap van april 2000, Bahá'í Era 157*, Haifa, Israël.

Universele Huis van Gerechtigheid, (2002), *Aan de Religieuze Leiders van de Wereld*, Den Haag.

Universele Huis van Gerechtigheid, (2004), *Het instituut van de raadgevers. Een document opgesteld door Het Universele Huis van Gerechtigheid*, Den Haag.

Universele Huis van Gerechtigheid, (2005), *Één Gemeenschappelijk Geloof*, Haifa.

Universele Huis van Gerechtigheid, (2009), 'Verdieping', in: *Bahá'í Berichten, voor de bahá'ís in Nederland*, (23 september 2009), Den Haag.

Secundaire werken

Amanat, A., (1989), *Resurrection and Renewal: The Making of the Babi Movement in Iran, 1844-1850*, Ithaca and London.

Andree, T.G.I.M., (1983), *Gelovig word je niet vanzelf, Godsdienstige opvoeding van r.k. jongeren tussen 12 en 20 jaar*, Nijmegen.

Andree, T.G.I.M., (1989), 'Geloofsopvoeding en religieuze socialisatie: theorie en praktijk', in: *Praktische Theologie* (1989/2).

Arjumande Hamadani, M., (1982), *Gulshan Haqáyi*, Los Angeles.

Atai, A., (1998), *Bahai Writings about Medicine and Hygiene*, Hofheim-Langenhain.

Avest, I. ter, (2003), *Kinderen en God verteld in verhalen*, Zoetermeer.

Ayman, I., (1995), *A New Framework For Moral Education*, Darmstadt.

Bahá'í International Community, (1982), *The Baha'is in Iran, A Report on the Persecution of a religious Minority*, United Nations Office, New York.

Bahá'í International Community, (1988), *De Bahá'í verklaring met betrekking tot de natuur*, Den Haag.

Bahá'í International Community, (1992), *Bahá'u'lláh*, Den Haag.

Bahá'í International Community, (1993), *Het Gezin in een wereldgemeenschap*, ter gelegenheid van het Internationale jaar van het gezin (IYF), Malta.

Bahá'í International Community, (1993), *Sustainable Development and the Human Soul, a statement by the Bahá'í International Community*, United Nations Office, New York.

Bahá'í International Community, (1993), *De Kitáb-i-Aqdas, Een plaatsbepaling in de literatuur*, Den Haag.

Bahá'í International Community, (1994), *The Bahá'is*, United Kingdom.

Bahá'í International Community, (1994), *Wereldburgerschap. Een wereldomvattende ethiek voor duurzame ontwikkeling*, Den Haag.

Bahá'í International Community, (1994), *Naar een Ontwikkelingsmodel voor de 21e Eeuw. Commentaar op de ontwerpverklaring en het ontwerp-actieprogramma voor sociale ontwikkeling*, Den Haag.

Bahá'í International Community, (1995), *De Welvaart van de Mensheid. Een verklaring van de Internationale Bahá'í-gemeenschap*, New York.

Bahá'í International Community, (1995), *Een Wereld-Een Volk. De vereisten voor een betere internationale samenleving*, New York.

Bahá'í International Community, (2005), 'The History of Bahá'í Educational Efforts in Iran', in: *BIC Official site* (2005), Chapter III.

Bahá'í International Community, (2007), 'Situation of the Bahá'ís in Egypt. 6th Session of the Human Rights Council', in: *The Bahá'í International Community* (24 September 2007), Geneva.

Bahá'í International Community, (2011), *Inciting Hatred. Iran's media campaign to demonize Bahá'ís*, United Nations Office, New York.

Bahá'í International Community, (2012), 'In Morocco, symposium explores religion, spirituality and education' in: *Bahá'í World News service* (2 March 2012).

Bahá'í International Community, (2013), 'From Cradle to Grave. The all-encompassing nature of Iran's state-sponsored persecution of Baha'is', in: *The Bahá'í International Community* (2013), United Nations Office, New York.

Bahá'í World News Service, (2013), 'Persecution of Bahá'ís in Iran extends across all stages of life' in: *The Bahá'í International Community* (18 March 2013), Geneva.

Bakker, P., (1983), 'Bahá'í-geloof geen sekte maar wereldgodsdienst', in: *NRC Handelsblad* (8 juli 1983).

Bakker, P., (2002), *Bahá'ís, Serie wegwijst wereldreligies*, Kampen.

Bal, R., (2005), 'Islamitische Opvoeding in Nederland', in: *Tijdschrift: Acta Academica*.

Balyuzi, H. M., (1973), *The Báb. The Herald of the Day of Days*, Oxford.

Balyuzi, H.M., (1980), *Bahá'u'lláh, The King of Glory*, Worcester.

Beck, H.L., e.a., (1997), *Grondleggers van het Geloof. De levensverhalen van Mozes, Boeddha, Jezus en Mohammed*, Amsterdam.

Beck, H.L., (2011), *Samen leven in fragmenten. Religieuze diversiteit en religieuze identiteit in Nederland*, Haarlem.

Beek, A. van de, Jonge, H.J. de, Ven, J.A. van der, (2000), *De toekomst van de Theologie in Nederland*, het verslag van de discussiebijeenkomst,

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen Commissie Geesteswetenschappen (KNAW), Amsterdam.

Beerekamp, H., (2005), 'Het Beeld', in: *NRC Handelsblad* (29 april 2005).

Beliën, H., & Hoogstraten, M. van, (2003), *De Nederlandse geschiedenis in een notendop. Wat elke Nederlander van de vaderlandse geschiedenis moet weten*, Amsterdam.

Berger, P.L., (1969), *Het Hemels Baldakijn*, Utrecht.

Berliner, D., en Sarro, R., (2007), *Learning Religion. Anthropological Approaches*, New York en Oxford.

Boekholt, P.Th.F.M., en Booy, E.P. de, (1987), *Geschiedenis van de school in Nederland vanaf de middeleeuwen tot aan de huidige tijd*, Assen/Maastricht.

Braun, E., en Chance, H.E., (1983), *Een Sierlijke Kroon. Het Bahá'í Geloof en het Heilige Land*, Den Haag.

Bremmer, J.N., & Nauta, R., (2004), 'Rationaliseer godsdienst niet', in: *NRC Handelsblad* (29 december 2004).

Buck, C., (1998), 'A Symbolic Profile of the Bahá'í Faith' in: *the Journal of Bahá'í Studies* (Vol. 8 number 4 -1998).

Bureau Voorlichting, (1999), *Bahá'í Gemeenschap Nederland. Feiten en cijfers over het Bahá'í-geloof*, Den Haag.

Clarke, P.B., (1993), *Godsdiensten van de wereld*, Houten.

Coogan, M.D., (2006), *Wereld Religies*, Kerkdriel.

Dávúdí, A.M., (1987), *Ensan dar A'iene Bahá'í. Falsafih va 'irfán*, Compiled and edited by Vahid Rafati, Los Angeles.

Dávúdí, A.M., (1991), *Ulúhiyyat va Maḍharriyyat. Falsafih va 'irfán*, Compiled and edited by Vahid Rafati, Canada.

Dekker, G., (1993), *Godsdienst en Samenleving, Inleiding tot de studie van de Godsdienst-sociologie*, Kampen.

Dekker, G., (1996), *Een moeizaam gevecht: mijn geschiedenis met de kerk*, Hilversum.

Dekker, G., (2006), *Van het centrum naar de marge. De ontwikkeling van de christelijke godsdienst in Nederland*, Kampen.

Derkse, R., (1984), *Het Bahá'í-geloof. Beschreven voor jongeren rond de veertien*, Den Haag.

Derkse, R., (1988), *Islam: de onbegrepen religie*, Den Haag.

Dijkstra, A.B., & Miedema, S., (2003), *Bijzonder gemotiveerd. Een onderzoek naar de ideale school volgens dragers en vragers van confessioneel basisonderwijs*, Assen.

Driessen, H., (1997), *In het huis van de Islam*, Nijmegen.

Drunen, J.E.M. van, (2003), *Film radio en televisie: facsimile essay*, Meppel.

Elsevier, (red.), (2005), 'Beatrix: Koningschap eenzamer dan gedacht', in: *Elsevier* (29 april 2005).

Esslemont, J.E., (1961), *Bahá'u'lláh en het nieuwe tijdperk*, Wilmette.

Evers, R., (1994), 'Jong geleerd, oud gedaan', in: *Likud Nederland* (1 juni 1994).

Exel, M. van, (2011), 'Geschiedenis van de Volkskrant', in: *Is Geschiedenis. Dagelijkse historische achtergrond bij het nieuws* (2 oktober 2011).

Faizi, A.Q., (1985), *De wonderlamp*, Den Haag.

Faizi, G., (1974), *Het Bahá'í-geloof. Een Introductie*, Den Haag.

Faizi, M.A., (1986), *The life of 'Abdu'l-Bahá. Hayát-i-Ḥaḍrat-i 'Abdu'l-Bahá*, Hofheim-Langenhain.

[Faizi] Fayḍi, M.A., (1987), *Ḥaḍrat-i-Nuqṭay-i úlá. The Life Of The Báb*, Hofheim-Langenhain.

Faizi, M.A., (1990), *The life of Bahá'u'lláh. Hayát-i-Ḥaḍrat-i Bahá'u'lláh*, Hofheim-Langenhain.

Fathea'zam, H., (1977), *De Nieuwe Tuin*, Den Haag.

Fathea'zam, H., (2008), *Dar Shena'sa'ieye A'iene Baha'i*, Madrid.

Ferraby, J., (1997), *All Things Made New*, New Delhi.

Floor, Willem M., (2001), 'Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East', in: *Project MUSE* (2001), Volume 21, Number 1& 2.

Ford, R.E., (1983), *Bahá'í beginselen voor kinderen*, Den Haag.

Fozdar, J., (1995), *The God of Buddha*, Italy.

Furútan, A., (1977), *Boek vijf. Dars-i-Akhláq*, Tehran.

Furútan, A., (1980), *Mothers, Fathers and Children. Practical Advice to Parents*, Oxford.

Garst, H., (1983), *Van berg tot berg. Veertig verhalen over Bahá'u'lláh*, Den Haag.

Geerinck, I., (2006), *Identiteit als toegevoegde waarde. Het kritische heden en verleden van het godsdienstonderwijs*, Universiteit van Utrecht.

Ghadimi, R.K., (1986), *An Arabic Persian Dictionary of Selected Words*, Canada, University of Toronto.

Ghadimi, R.K., (1987), *The King of Messengers. The Báb. The Lord, the most exalted*, Toronto.

Ghadimi, R.K., (1988), *Siyyid-i-Rusul. His Holiness Muhammad. Islam and its branches*, Toronto.

Ghadimi, R.K., (1990), *His Holiness Jesus Christ. Christianity and its denominations*, Toronto.

Goeje, M. J. de, (1893), 'De Bâbî's', in: *De Gids* (Jaargang 57, oktober 1893), Amsterdam.

Golmohammadi, B., en Sadeqzadeh, S., (1993), *Núr-i-Ímán: A treasury of Bahá'í stories*, Praha, Czech Republic.

Gore, A., (1993), *De Wereld in de Waagschaal. Een Marshallplan voor de aarde*, Utrecht.

Grosheide, F.W., (1934), *Korte Christelijke encyclopedie*, Kampen.

Gouvion, C., & Jouvion, P., (1995), *De hoveniers van God*, Nieuwegein.

Guharríz, A., (1996), *Rúh va Inkishafát-i-Rúháníyyi*, New Delhi, India.

Gulpáygání, Mírzá Abu'l-Faḍl, (2001), *Kitábu'l-Fará'id*, Hofheim-Langenhain.

Hamburger, C., (1991), *Op weg naar een nieuwe wereld*, Nijmegen.

Hatcher, W.S., en Martin, J.D., (1986), *The Baha'i Faith. The Emerging Global Religion*, Melbourne.

Herweijer, L., en Vogels, R., (december 2004), *Ouders over opvoeding en onderwijs*, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Den Haag.

Hofman, D., (1982), *De Boodschappers Van God*, Den Haag.

Hoonaard, W.C. van den, (2009), 'Geschiedenis van de Nederlandsche Bahá'í-gemeenschap', in: *Bahá'í-Denkbeelden* (editie 2009).

Hornby, H., (1988), *Lights of Guidance. A Bahá'í reference file*, New Delhi.

Huddleston, J., (1989), *The search for a just society*, Oxford.

Huntington, S., (1996), *The clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, New York.

Instituut voor Interdisciplinaire Studies (IIS), (z.n.), (2006), 'Religie Nu', in: *IIS-UvA*, (5 september 2006).

Isḥrāq Khāvarī, A.H., (1997), *Taqrírát Dar Báriyi Kitáb-i-Aqdas*, Hofheim-Langenhain.

Isḥrāq Khāvarī, A.H., (1980), *Ganjinehe-e-hodud-va-Ahkam*, New Delhi.

Isḥrāq Khāvarī, A.H., (2004), *Raḥíq-i-Makhtúm*, Hofheim-Langenhain.

Isḥrāq Khāvarī, A.H., (2004), *Tárikh-i-Amrí Yi Hamidán*, Hofheim-Langenhain.

Jansen, M., (1999), *De industriële ontwikkeling in Nederland 1800-1850*, Amsterdam.

Janusz Korczak Stichting, (z.j.), 'Kinderen zijn de toekomst', Uit: *De Verklaring van de Rechten van het Kind van Janusz Korczak* (pseudoniem van Henryk Goldszmit, 1878-1942), Amsterdam.

Karagül, A., (1994), *Islamitisch godsdienstonderwijs op de basisschool in Nederland. Theorie en praktijk in vergelijking met enkele Europese en Moslimse landen*, Proefschrift UvA, Amsterdam.

Kazemzadeh, F., (1980), *Het Bahá'í-geloof. Zoals beschreven in de Encyclopaedia Britannica, Macropaedia*, vol 2, 15e editie, Den Haag.

Kok, T., (2004), 'Leerlingen moeten niet te veel geloven', in: *NRC Handelsblad* (20 december 2004).

Krüger, M., (2007), 'Adolescentie' in: *College dictaat Universiteit van Amsterdam*, (15 november 2007).

Kuijpers, J., (2006), 'God moet iets opleveren', in *NRC Handelsblad* (02 november 2006).

Kuijpers, N., (2000), *Islamitisch godsdienstonderwijs op Nederlandse basisscholen. Een gemiste kans*, Maastricht.

Küng, H., (1992), *Mondiale verantwoordelijkheid. Aanzetten voor een verbindende ethiek*, Kampen.

Küng, H. en Kuschel, K.J., (1993), *A Global Ethic. The Declaration of the Parliament of the World's Religions*, London/New York.

Laarse, R., van der, e.a., (1995), *Nederland in de twintigste eeuw*, Utrecht.

Lee, A., (1983), *de Zwarte ROOS. Een verhaal over 'Abdu'l-Bahá in Amerika*, Den Haag.

Lee, A., (1983), *De Hoeksteen. Een verhaal over 'Abdu'l-Bahá in Amerika*, Den Haag.

Lee, A., (1983), *De Schotse Bezoekers. Een verhaal over 'Abdu'l-Bahá in Engeland*, Den Haag.

Leezenberg, M., en Vries, G. de, (2001), *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*, Amsterdam.

Leezenberg, M., (2007), *Rede en religie*, Amsterdam.

Linten, H.W., e.a., (1992-1995), *Geschiedenis van de Techniek in Nederland. De wording van een moderne samenleving 1800-1890*, Zutphen.

Los, W., (2005), *Opvoeding tot mens en burger. Pedagogiek als cultuurkritiek in Nederland in de 18e eeuw*, Hilversum.

Luijten, I., (2005), *Media en Cultuur in Dubbelperspectief. Een onderzoek naar hoe media-educatie kan bijdragen aan de stimulering van interculturele communicatie tussen jongeren van verschillende etniciteiten op het VMBO*, Utrecht.

Ma'ani, D., (1993), *Kanz-i Asrár*, Hofheim-Langenhain.

Ma'súmián, F., and Ma'súmián, B., (2005), *Divine Educators*, Oxford.

Manoochehri, P., (2005), *Farid Dictionary. The English equivalent of common and important Persian words & phrases in Baha'i literature*, Australia.

McGee, A., en Boyles, A., (2005), *The Bahá'í world of 2003-2004 (160 of the Bahá'í era)*, Atlanta.

McMullen, M., (2000), *The Bahá'í. The Religious Construction of a Global Identity*, New Jersey and London.

Meijer, W.A.J., (1987), 'Godsdienst en godsdienstonderwijs. Verschillen en relaties', in: *Pedagogische Studiën*. 64 (1987) 6.

Meijer, W.A.J., (2006), *Traditie en toekomst van het islamitisch onderwijs*, Amsterdam.

Metz, K., (2012), 'Periode van verzuiling tot ontkerkelijking in Nederland', in: *Is Geschiedenis. Dagelijkse historische achtergrond bij het nieuws* (17 februari 2012).

Meyer, Z., (1968), *Een Nieuwe Dag breekt aan! Verhalen voor kinderen*, Den Haag.

Miller, W.M., (1974), *The Bahá'í Faith. Its History and Teachings*, Pasadena.

Momen, M., (1981), *The Bábí and Bahá'í Religions, 1844-1944: Some Contemporary Western Accounts*, Oxford.

Momen, M., (1985), *An Introduction to Shi'í Islam, History and Doctrines of Twelver Shi'ism*, Oxford.

Momen, M., (1991), 'The Cyprus Exiles', in: *Bahá'í Studies Bulletin*, 5-6 (June 1991).

Momen, M., (1995), *Buddhism and the Bahá'í Faith*, Oxford.

Momen, M., (1997), *Scripture & Revelation, Bahá'í Studies Volume III*, Oxford.

Momen, M., (2000), *Islam and the Bahá'í Faith*, Oxford.

Momen, M., (2001), *Hinduism & the Bahá'í Faith*, Oxford.

Momen, M., (2002), *The Bahá'í Faith*, Oxford.

Morier, J., (2001), *The Adventures of Hájjí Bábá of Ispahán*, Tehran.

Mudarris, F., (2004), *Tárikh-i-Amr-i-Bahá'í dar Najafábád. A history of the Bahá'í Faith in Najafábád*, Darmstadt.

[Mohammad Hosseini] Muhammad-Husaini, N., (1995), *The Báb: His Life, His Writings and the Disciples of the Bábí Dispensation*, Canada.

Mohammad Hosseini, N., (2008), *Concordance to the Kitáb-i-Aqdas*, Australia.

Nabíl-i-Zarandí, (1932), *The Dawn-Breakers: Nabíl's Narrative of the Early Days of the Bahá'í Revelation*, Wilmette.

Nationaal Comité Educatie van de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1999), *Studiegids ten behoeve van Kitáb-i-Aqdas. Het Heiligste Boek*, Den Haag.

Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (1991), *Wegwijzer*, Den Haag.

Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (2004), *Bahá'í-gemeenschap Nederland. Statuten*, Den Haag.

Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland, (2012), *Jaarverslag 168 BE, 21 maart 2011 t/m 20 maart 2012*, Den Haag.

National Spiritual Assembly of the Bahá'ís of the United States (1974), *The Dynamic Force of Example*, Wilmette.

Neurink, J., (2008), 'Een mysterieuze bezetting met grote gevolgen', in: *Trouw* (5 april 2008).

Onderwijsraad, (2002), *Vaste grond onder de voeten. Een verkenning inzake artikel 23 Grondwet*, Den Haag.

Oppenhuisen, J., (2000), *Een schaap in de bus? Een onderzoek naar waarden van de Nederlander*, Amsterdam.

Overheidsinformatie, (2011), 'Leerplichtwet 1969', in: *Overheidsinformatie, Wet- en regelgeving* (17 november 2011), de Rijksoverheid.

Pala, A., en Weinberg, R., (2007), *The Bahá'í world van 2005-2006* (162 of the Bahá'í era), Atlanta.

Parlementair Documentatie Centrum Universiteit Leiden(PDC), *Nederlandse Grondwet. Versies Nederlandse Grondwet vanaf 1798*.

Parlementair Documentatie Centrum Universiteit Leiden(PDC), *Nederlandse Grondwet, Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden (1848)*.

Perkins, M., (1989), *Percival the Piano. A Story for Naw-Rúz*, Oxford.

Praamsma, J.M., (1998), 'Kennis van het Koninkrijk. Geloofsopvoeding in zaakpedagogisch perspectief', in: *Traject, Periodiek orgaan van de Vereniging van Christen Pedagogen en Beroepsopvoeders*, jaargang 7 (3 december 1998), nr. 1, Amsterdam.

Qadímí, R., (1985), *Golzár-i-Ta'álím-i-Bahá'í* (The garden of Bahá'í teachings), Hofheim-Langenhain.

Rabbání, R., (1969), *The priceless pearl*, London.

[Rabbání, R.,] 'Amatu'l-Bahá Rúhíyyih Khánum, (1992), *The Ministry of the Custodians 1957-1963*, Great Britain.

Rássekh, B., (z. j.), *Promoting the Unity of East and West: The Role of American Women in the 1910 Establishment of the Tarbiyat School in Irán & Remembrances*, Luxembourg.

Rástání, S., (2000), *Siyyid Hassan-i-Mu'allim va Tárikhchiyyi Dars-i-Akhláq. A short history of Bahá'í Friday schools in Iran*, Hofheim-Langenhain.

Ravitzky, A., (1996), *Messianism, Zionism, and Jewish Religious Radicalism*, London.

Redactie, (z. j.), 'DC 34 De geschiedenis van het onderwijs in Nederland', in: *Onderwijsassistent (OA)*, Digitale Content 34.

Reed, B., (1978), *Pokka's verhalen over Bahá'u'lláh*, Den Haag;

Ringer, Monica M., (2001), *Education, Religion, and the Discourse of Cultural Reform in Qajar Iran*, Costa Mesa, California.

Roebben, B., (1995), *Een tijd van opvoeden, moraalpedagogiek in christelijk perspectief*, Leuven/Amersfoort.

Roebben, B., (2012), 'Moral and Religious Education with "Spirit"' in: *Seeking Sense in the City. Religious education and practical theology in a society on the move* (8 maart 2012).

Röling, H., e.a., (1995), *Nederland in de twintigste eeuw*, Utrecht.

Rouhani Ma'ani, B., (2009), *Leaves of the Twin Divine Trees*, Oxford.

RTL Nieuws, (2005), 'Hele interview met koningin Beatrix', in: *RTL Nieuws* (april 2005).

Sabet, A., (1997), *Tárikhchi-Yi-Madrissi-Yi-Tarbiyat-I-Banín*, New Delhi.

Saiedi, N., (1993), 'آزادي حقيقي' [Ware vrijheid]' in: *Payám-i-Bahá'í (پیام بهائی)*, France.

Saiedi, N., (2000), *Logos and Civilization. Spirit, History, and Order in the Writings of Bahá'u'lláh*, Maryland, Bethesda.

Saiedi, N., e.a., (2003), *Khoosh-i Há'i az Kharman-i-Adab va Honar*, Landegg Academy, Switzerland.

Schaefer, U., (1980), *The Light Shineth In Darkness. Five studies in revelation after Christ*, Oxford.

Schaefer, U., (1984), *Sekte of openbaringsreligie? Een plaatsbepaling van het Bahá'í Geloof binnen de godsdienstwetenschap*, Den Haag.

Schaefer, U., (1998), *Beyond the Clash of Religions. The Emergence of a New Paradigm*, Sweden.

Sears, W., (1981), *Thief in the Night, or The Strange Case of the missing millennium*, Oxford.

Smith, P., (1987), *The Babi's & Bahá'í Religions; From messianic Shi'ism to a world religion*, Cambridge.

Smith, P., (1998), *The Bahá'í Religion*, Oxford.

Smith, P., (2000), *Esperanto. A concise encyclopedia of the Bahá'í Faith*, Oxford.

Stichting Bahá'í Literatuur, (2002), *Spellingwijzer. Bahá'í-gemeenschap Nederland*, Den Haag.

Stichting Bahá'í Literatuur, (2005/2006), *Kinderklassen geven- Niveau 2. Voorlopige conceptuele versie*. Ruhi-Instituut, Boek 3A, zonder plaats.

Stichting Bahá'í Literatuur, (29 april 2009), *Het Vrijmaken van de Vermogens van de Jeugd, onderdeel 1*. Voorpublicatie uitgave. Materiaal in ontwikkeling, versie 6.3.1 PP. Ruhi-Instituut, Boek 5, zonder plaats.

Stichting Bahá'í Literatuur, (2012), *Kinderklassen geven- Niveau 1*. Interim en Voorpublicatie Editie. Ruhi-Instituut, Boek 3, Den Haag.

Stichting Bahá'í Literatuur, (zonder datum), *Kinderklassen geven- Niveau 3*. Ruhi-Instituut, Boek 3, zonder plaats.

Stuurman, S., (1995), 'Houten, Samuel van' in: *Biografisch Woordenboek van het Socialisme en de Arbeidersbeweging in Nederland (BWSA)*, VI, 1995, Amsterdam.

Taherzadeh, A., (1974), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Baghdád 1853-63*, Oxford.

Taherzadeh, A., (1977), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Adrianople 1863-68*, Oxford.

Taherzadeh, A., (1983), *The Revelation of Bahá'u'lláh, 'Akká, The Early Years 1868-77*, Oxford.

Taherzadeh, A., (1987), *The Revelation of Bahá'u'lláh, Mazra'ih & Bahjí 1877-92*, Oxford.

- Taherzadeh, A., (1992), *The Covenant of Baha'u'llah*, Oxford.
- Taherzadeh, A., (1996), *Bahá'í Studies Number 11. The Human Soul*, Canada.
- Taherzadeh, A., (1998), *Nafahát-i-Zuhur Hadrat-i-Bahá'u'lláh. The Revelation of Bahá'u'lláh, Baghdád 1853-63*, Canada.
- Taherzadeh, A., (2000), *Het Kind van het Verbond*, Oxford.
- Thurlings, J.M.G., e.a., (1980), *Institutie en beweging*, Deventer.
- Townshend, G., (1973), *Christus en Bahá'u'lláh*, Den Haag.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, (UNESCO), (2002), *Manual of the General Conference*, Paris.
- Vahman, F., (2009), *160 Years of Persecution. An overview of the persecution of the Bahá'ís of Iran*, Darmstadt, Germany.
- Veen, T. ten, (1990), *Christelijke onderwijs. Een Kostbaar Recht een Dure Verplichting*, Kampen.
- Vermeersch, E., e.a., (2003), 'Multiculturalisatie in onderwijs en opvoeding', in: *Decanensymposium. Leerling centraal in een krachtige leeromgeving* (lezingenbundel 11 september 2003), HvA - UvA.
- Veugelers, W., & Kat, E. de, (2000), *De pedagogische Opdracht van het Studiehuis, Onderzoeksalliantie 'De pedagogische dimensie'*, ILO/UvA, Amsterdam.
- Veugelers, W., (2001), 'De docent als bemiddelaar van waarden en normen', in: Vuijsje, H., (red.), *Mores leren. De overdracht van waarden en normen in het onderwijs*, Assen.
- Veugelers, W., e.a., (2002), *Onderzoek naar de pedagogische functie van het onderwijs op klas- en schoolniveau*, Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO), NWO, Den Haag.
- Veugelers, W., Miedema, S., Zwaans, A., Dam, G. ten, Klassen, C., Leeman, Y., Meijnen, W. en Slegers, P., (2002), *Onderzoek naar de pedagogische functie van het onderwijs op klas- en schoolniveau*, Programmaraad voor het Onderwijsonderzoek (PROO), NWO, Den Haag.
- Veugelers, W. & de Kat, E., (2005), *Identiteitsontwikkeling in het openbaar onderwijs*, Antwerpen-Apeldoorn.
- Vieten, G.C., (1975), *De onsterfelijke mens*, Den Haag.

Vieten, G.C., (1979), *Het Bahá'í-geloof. De kenmerken van een godsdienst*, Den Haag.

Vieten, G.C. en Mazgani, M., (2012), '50 JAAR GELEDEN. De oprichting van de Nationale Geestelijke Raad van de Bahá'ís van Nederland', in: *Bahá'í Berichten* (september 2012), Den Haag.

Vogels, R., (november 2002), *Ouders bij de les. Betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind*, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Den Haag.

Vries, J. de, (2002), *The Babi Question You Mentioned ....The Origins of the Bahá'í Community of the Netherlands, 1844-1962*, Leuven.

Waardenburg, J., (2000), *Islam. Norm, ideaal en werkelijkheid*, Houten.

Wiegers, G.A., (2005), 'Afscheid van het methodologisch agnosticisme? Godsdienstwetenschap en theologie aan het begin van de 21ste eeuw', Themanummer "Religie en haar Wetenschappen", in: *Tijdschrift voor Theologie*, 45^e jaargang (april/mei/juni).

Wiegers, G.A., en Jong, A.F. de, (2007), 'Godsdienstwetenschap in het middelbaar onderwijs', in: *Nederlands Theologisch Tijdschrift*, 61/4 november.

Wilcox, P., (1991), *Bahá'í Families. Perspectives, Principles, Practice*, Oxford.

Zarqání, Mirzá Maḥmúd, (1982), *Kitáb-i-Badáyí'u'l-Áthár. Travels of 'Abdu'l-Bahá to the West*, Hofheim-Langenhain.

Ziebertz, H., e.a., Miedema, S., Kieviet, F., en Hoeksema, J., (red.), (1999), *Tussen nabijheid en distantie. De interactie tussen leerling en leraar*, Houten/Diegem.

Nuttige bibliografie met verdere literatuurverwijzingen

Collins, W.P., (1990), *Bibliography Of English-language Works On The Bábí And Bahá'í Faiths, 1844-1985*, Oxford.

Heggie, J., (1994), *An Index of Quotations from The Bahá'í Sacred Writings*, Oxford.

Samenvatting - Eenheid van de mensheid

In het midden van de 19e eeuw is door Bahá'u'lláh, wiens naam 'Heerlijkheid van God' betekent, het Bahá'í-geloof gesticht. Zijn volgelingen worden bahá'ís genoemd.¹⁵⁸⁴ Het wordt gezien als de jongste universele wereldreligie¹⁵⁸⁵ en draait om enkele centrale figuren, namelijk de Báb, Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi. Bahá'u'lláh wordt beschouwd als de opvoeder van de mensheid voor dit tijdperk en staat met zijn openbaring centraal in opvoeding en opleiding. Alle andere opvoeders zijn gericht op zijn leringen en plannen.¹⁵⁸⁶ Deze leringen omvatten onder andere de onweerlegbare eenheid van God en Zijn manifestaties, de overtuiging dat Gods openbaring progressief is en de erkenning van de eenheid van de grondslagen van alle wereldgodsdiensten en hun essentiële verbondenheid.¹⁵⁸⁷

Een van de fundamentele beginselen van het Bahá'í-geloof is dat religieuze waarheid niet absoluut is, maar relatief.¹⁵⁸⁸ Daarnaast beveelt het een onderzoekende en reflectieve houding aan en zelfstandig en onbelemmerd onderzoek naar de waarheid en veroordeelt iedere vorm van vooroordeel en bijgeloof.¹⁵⁸⁹ Het maakt duidelijk dat religie tot doel heeft vriendschap en eendracht te bevorderen en verkondigt het onontbeerlijk samengaan van religie en wetenschap, als twee kennissystemen.¹⁵⁹⁰ Het houdt vast aan het beginsel van gelijkwaardigheid van man en vrouw en aan het uitbannen van de uitersten van armoede en rijkdom,¹⁵⁹¹ aan de invoering van een internationale hulptaal naast de moedertaal en aan universele opvoeding en opleiding voor iedereen.¹⁵⁹² Daarnaast geeft het het raamwerk voor de instellingen die wereldvrede moet grondvesten en handhaven.¹⁵⁹³

In de geschriften van de centrale figuren wordt het belang van opvoeding en opleiding, dat het onderwerp van dit proefschrift vormt, op verschillende manieren benadrukt. "Universele opvoeding en onderwijs is een universele wet"¹⁵⁹⁴ en wordt onder andere gezien als een van "de meest wezenlijke factoren van een ware beschaving"¹⁵⁹⁵ en "in Gods ogen de beste manier om Hem te aanbidden".¹⁵⁹⁶ De opvoeding van de mens wordt beschouwd als "één van de belangrijkste geboden van God",¹⁵⁹⁷ men kan zich geen edeler daad

---

1584 Zie hoofdstuk 2.3.2, *Bahá'u'lláh (1817-1892) de stichter*.

1585 Zie hoofdstuk 2.1, *Inleiding*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1586 Zie hoofdstuk 2.3, *Centrale figuren in het Bahá'í-geloof* en hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1587 Zie hoofdstuk 4.3, *God en Zijn manifestaties*, hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders* en hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

1588 Zie hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God* en hoofdstuk 4.3, *God en Zijn manifestaties*.

1589 Zie hoofdstuk 4.9, *Onafhankelijk onderzoek naar de waarheid* en hoofdstuk 4.8, *Het wegnemen van vooroordelen en bijgeloof*.

1590 Zie hoofdstuk 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding* en hoofdstuk 4.5, *De progressieve openbaring van God*.

1591 Zie hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1592 Zie hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

1593 Zie hoofdstuk 2.6, *Het huidige bestuursstelsel* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

1594 Zie hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*.

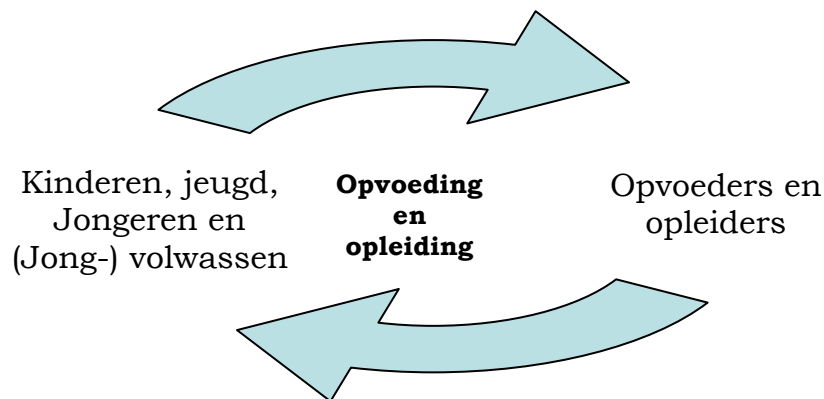
1595 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1596 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*.

1597 Idem.

dan deze voorstellen.¹⁵⁹⁸ Kinderen moeten met “de grootste zorg worden omringd, beschermd en opgevoed; daarop is waar ouderschap... gebaseerd”.¹⁵⁹⁹ Zij moeten “vanaf hun kinderjaren” worden gevoed “met de melk van een universele opvoeding”.¹⁶⁰⁰ “Onderwijs is voor ieder kind verplicht...”.¹⁶⁰¹ Deze zaak van onderricht, van karakterverbetering en -verfijning, van bemoediging en stimulering van het kind is van het grootste belang, want “dat zijn grondbeginselen van God”.¹⁶⁰²

Om het doel van dit onderzoek gestalte te geven wordt in hoofdstuk één, “Onderwijs in verleden en heden in kort bestek”, gesproken over aspecten die betrekking hebben op educatie. Het handelt daarbij onder andere over wetgeving, ouders, docenten en overheid, pedagogische inhoud en of religie/godsdienst al of niet een rol zou moeten spelen. Zowel op nationaal, Europees, als internationaal niveau, zijn onderzoekers betrokken bij de vraag hoe dit moet plaatsvinden in een snel veranderende samenleving. In hoofdstuk twee, “Sociaal en historisch raamwerk”, wordt een introductie gegeven over historische aspecten van het Bahá’i-geloof. Deze vormen onderdeel van de opvoeding en opleiding van de opvoeders, waarlangs weer die van hun kinderen plaatsvindt.

Vervolgens worden in het derde hoofdstuk “Sociaal-maatschappelijke leringen” behandeld, die de richting en inhoud van opvoeding en opleiding thematiseren. Daarnaast passeren in het vierde hoofdstuk, dat betrekking heeft op religieuze opvoeding, “Godsdienst, wetenschap en morele leringen”

1598 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 4.10 *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1599 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 4.10 *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1600 Zie hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*.

1601 Zie *Inleiding* en hoofdstuk 3.7, *Kennis als basis van vooruitgang*.

1602 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

de revue. Ik heb mij in dit onderzoek beperkt tot een aantal manifestaties van God, zoals Abraham, Mozes, Jezus en Mohammed.¹⁶⁰³

Voor een betere beeldvorming en om niet tekort te doen aan de inhoud en uitgebreidheid van de onderwerpen wordt in het vijfde hoofdstuk, “Recapitulatie en evaluatie”, een aantal belangrijke onderwerpen samengebracht, die van belang zijn voor het zesde hoofdstuk, dat gaat over conclusie (6.1) en reflectie (6.2).

De bahá'í-opvoeding en opleiding richt zich op een evenwichtige groei en ontwikkeling van het kind (individu), in een harmonieuze leefomgeving. Het betreft de geïntegreerde ontwikkeling van alle capaciteiten, zoals “geestelijk, moreel, intellectueel, emotioneel en lichamelijk”.¹⁶⁰⁴ De bahá'ís willen de potentiële eigenschappen die in het kind aanwezig zijn tot ontwikkeling brengen. Daarvoor maken ze gebruik van de bahá'í-leringen, de geschriften van de centrale figuren, die zich richten op wereldburgerschap, wereldvrede, mondiale ethiek en eenheid van de mensheid. De bahá'í-opvoeding en opleiding draait onder andere om ‘het kind en zijn ontwikkelingsgebieden’,¹⁶⁰⁵ ‘opvoeders/opleiders’¹⁶⁰⁶ (gezin, gemeenschap én hun voorbeeldfunctie),¹⁶⁰⁷ ‘de leringen’¹⁶⁰⁸ (evenals het in praktijk brengen daarvan; daden)¹⁶⁰⁹ en ‘het doel’.¹⁶¹⁰ Aan het eind van dit proefschrift wordt bij de kern van de leringen stilgestaan namelijk de ‘Eenheid van de mensheid’, waar alles om draait. Het is tevens het eerste deel van de titel van dit onderzoek, waarvan universele opvoeding en opleiding voor iedereen deel uitmaakt. In zijn testament, *de Kitáb-i-‘Ahd (Boek van het Verbond)*, legt Bahá'u'lláh het doel van zijn geopenbaarde verzen uit:

Het doel van deze Verguisde bij het doorstaan van deze rampspoeden en ontberingen, bij het openbaren van de heilige Verzen en bij het tonen van bewijzen, is niets anders geweest dan het vuur van haat en vijandschap te doven, opdat de horizon van het hart der mensen moge worden verlicht met het licht van eendracht, en ware vrede en rust moge vinden.¹⁶¹¹

1603 Zie hoofdstuk 4.2, *Bahá'u'lláh en andere manifestaties van God*, hoofdstuk 4.2.1, *Abraham en Mozes*, hoofdstuk 4.2.2, *Jezus* en 4.2.3, *Mohammed*. (In de betreffende voetnoten wordt verwezen naar andere religies, die niet specifiek worden besproken, zoals Hindoeïsme, Boeddhisme en Zoroastrisme. Deze worden in de bahá'í-leer op dezelfde wijze benaderd).

1604 Zie hoofdstuk 3.3, *Huwelijk en gezin; een vesting voor welzijn*.

1605 Zie hoofdstuk 3.1, *Inleiding*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk*, hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1606 Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit*, hoofdstuk 4.4, *De manifestaties; de goddelijke opvoeders* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften*.

1607 Zie hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1608 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*, hoofdstuk 4.10.1, *Moreel/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1609 Zie hoofdstuk 2.11, *Huizen van Aanbidding (Mashriqu'l-Adhkár)*, hoofdstuk 2.16, *Wie wordt beschouwd als een bahá'í?*, hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1610 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*, hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding; materieel, menselijk en geestelijk* en hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1611 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

Shoghi Effendi schrijft dat het meest essentiële van de beginselen van Bahá'u'lláh, die hij gedurende zijn 40 jarige beleid tot het laatst toe in zijn geschriften heeft vervat, “de volkomen eenheid der mensheid” is. Dit wordt beschouwd als het waarmerk van zijn openbaring en de spil van zijn leringen. Dit beginsel van eenheid is van zo groot belang, dat het uitdrukkelijk wordt genoemd in zijn testament. Bahá'u'lláh “bestempelt het onvoorwaardelijk als het uitgangspunt van zijn geloof”.¹⁶¹²

De geschriften, uitspraken en gebeden van de centrale figuren over dit essentiële punt worden, naast de andere leringen, bij de meeste bahá'í activiteiten en bijeenkomsten gebruikt, zoals onder meer thuis, tijdens kinderklassen,¹⁶¹³ met jongerengroepen en andere (studie/reflectie-)bijeenkomsten van hun gemeenschap. Ook wordt daarover van kinds af aan gesproken, over voorgelezen en lesgegeven, uitgebeeld, getekend, gezongen en uit het hoofd geleerd. Er zijn boeken met allerlei verhalen voor verschillende leeftijden en deze worden bij diverse onderwerpen gebruikt.¹⁶¹⁴ Bovendien wordt de ‘eenheid in verscheidenheid’ van de wereldwijde Bahá'í-gemeenschap, gezien als een belangrijke voorbeeldfunctie voor kinderen, jeugd, jongeren, en (jong-) volwassenen. Dit komt zowel lokaal, als (inter-)nationaal in verschillende bijeenkomsten tot uiting.¹⁶¹⁵ Opvoeders zijn zelf met dit uitgangspunt grootgebracht of hebben daarmee kennis gemaakt, nadat ze het Bahá'í-geloof hebben aanvaard.

De eenwording van de mensheid wordt bevestigd door de hieronder aangehaalde teksten uit geschriften van Bahá'u'lláh: “Wij zijn waarlijk gekomen om allen die op aarde wonen te verenigen en aaneen te smeden”. Verder zegt Hij “Het licht van eenheid is zo sterk, dat het de gehele aarde kan verlichten”. Eenheid, zegt Hij, is het doel dat “ieder ander doel overtreft” en een streven dat “de vorst van elk streven” is. Hij verkondigt “De wereld is slechts één land, en de mensheid haar burgers”. Hij bevestigt verder dat de eenmaking van de mensheid - de laatste fase in de ontwikkeling van de mensheid naar volwassenheid - onvermijdelijk is; dat “spoedig de huidige orde zal worden opgerold en een nieuwe in haar plaats zal worden uitgespreid”; dat “de gehele wereld thans in een staat van zwangerschap verkeert”; dat “de dag nadert, waarop ze haar edelste vruchten zal hebben voortgebracht, wanneer uit haar de fierste bomen, de betoverendste bloemen en de meest hemelse zegeningen zullen zijn voortgekomen”.¹⁶¹⁶

De geschriften laten volgens de bahá'ís niet alleen maar een mooi ideaalbeeld zien, omdat Bahá'u'lláh en de andere centrale figuren voor de realisatie daarvan strategische voorzieningen hebben getroffen, richtlijnen hebben gegeven en met de uitvoering daarvan gestart zijn.¹⁶¹⁷ Sinds anderhalve eeuw werkt de Bahá'í-gemeenschap, op verschillende manieren, aan het verwezenlijken daarvan, soms onder zeer moeilijke omstandigheden. Shoghi Effendi zegt dat dit geen uitbarsting is van naïeve emotie of de

¹⁶¹² Idem.

¹⁶¹³ Zie hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláhs geschriften*: het ontwikkelen van de “Dars-i-Akhláq” (morele educatie, waarvoor in het Nederlands de naam kinderklassen wordt gebruikt).

¹⁶¹⁴ Zie ook: hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

¹⁶¹⁵ Zie hoofdstuk 3.4, *Het belang van opvoeding en de rol van opvoeders* en hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláhs geschriften*.

¹⁶¹⁶ Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

¹⁶¹⁷ Zie hoofdstuk 4.10, *Belangrijke voorzieningen in Bahá'u'lláh's geschriften* en hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*.

uitdrukking van een vage, vrome hoop. Ook moet dit niet worden gezien als een nieuwe geest van broederschap en welwillendheid onder de mensen en volken. Deze oproep is niet alleen toepasselijk op het individu, maar houdt zich voornamelijk bezig met de aard van de essentiële verhoudingen die alle staten en volken moeten verbinden als de leden van één mensenfamilie. Het betekent een organische verandering van de hedendaagse samenleving, “een verandering zoals de wereld nog niet eerder heeft ervaren”. Vanuit bahá’i-optiek heeft het bewustzijn zich in de loop van duizenden jaren geleidelijk ontplooid en hebben langzamerhand veranderingen plaatsgevonden van eenheid van gezin, van stam, van stadstaat en natie, die achtereenvolgens zijn beproefd en bereikt.

De huidige generaties staan voor de enorme uitdaging om de aarde tot één wereld te maken. Het door Bahá’u’lláh verkondigde beginsel van de eenheid van de mensheid, draagt een plechtige verzekering in zich dat het bereiken van dit laatste stadium niet alleen noodzakelijk maar ook onvermijdelijk is en dat de verwezenlijking ervan snel naderbij komt. De eenwording van de mensheid wordt gezien als “het waarmerk van het stadium, dat de menselijke samenleving thans nadert”:

Wereldeenheden is het doel waarnaar een gekwelde mensheid streeft. Het bouwen van naties is ten einde. De onafscheidelijk aan staatsgezag verbonden anarchie nadert haar hoogtepunt. Een volwassen wereld moet deze afgod prijsgeven, de eenheid die alle mensen tot één geheel moet samensmeden erkennen en eens en voor al het mechanisme oprichten, dat dit fundamentele levensbeginsel het beste kan belichamen.¹⁶¹⁸

Het bovenstaande laat, volgens de bahá’is, zien in welk stadium de wereld van de mensheid beland is en maakt de richting van opvoeding en opleiding duidelijk namelijk eenheid van de mensheid, dat de belangrijkste opdracht voor de Bahá’i-wereldgemeenschap is. Volgens de verklaring “De Welvaart van de Mensheid” (1995) van de Bahá’i International Community moet de grondslag van een strategie die de wereldbevolking kan activeren om de verantwoordelijkheid voor haar collectieve bestemming op te nemen, het besef van de eenheid van de mensheid zijn. Zij verwijzen naar een brief die Bahá’u’lláh ruim een eeuw geleden aan Koningin Victoria schreef, waarin hij de wereld vergelijkt met het menselijk lichaam. De samenleving is niet slechts opgebouwd uit een grote hoeveelheid cellen die zich verschillend ontwikkelen, maar “uit relaties tussen individuen die elk begiftigd zijn met intelligentie en wil”. De manier van functioneren die typerend is voor de biologische natuur van de mens, illustreert niettemin de essentiële principes van het bestaan. Het belangrijkste hiervan is het principe van “eenheid in verscheidenheid” (als patroon).

Wat geldt voor het leven van het individu geldt op gelijke wijze voor de menselijke samenleving. De menselijke soort is een organisch geheel, de hoogste schakel in het evolutieproces. Het feit dat menselijk bewustzijn noodzakelijkerwijs werkt door middel van een oneindige verscheidenheid aan individuele denkwijzen en motiveringen doet op

---

1618 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

geen enkele wijze afbreuk aan zijn wezenlijke eenheid. Zeker, het is juist een inherente verscheidenheid die eenheid onderscheidt van homogeniteit of uniformiteit.¹⁶¹⁹

Volgens Bahá'u'lláh is datgene “wat de volkeren van de wereld” nu doormaken, hun collectieve volwassenwording en het is door “deze groeiende volwassenheid... dat het principe van eenheid in verscheidenheid ten volle tot uitdrukking zal komen”. Men is immers niet slechts burger van zijn geboorteland, maar tevens bewoner van de aarde als geheel, aldus Bahá'u'lláh.¹⁶²⁰

Terwijl de ontwikkeling van eenheid in de samenleving als een gekoesterd doel recht overeind staat, vereist de uitvoering daarvan onder andere een morele opvoeding, van jongs af aan. Zoals in het handvest van de UNESCO officieel is vastgelegd, begint oorlog eerst in de gedachten van mensen en het is in de gedachten van mensen waar het moet stoppen en worden uitgeroeid. Dit zal in de opvoeding bereikt moeten worden door een evenwichtige, onpartijdige en duidelijke, universele kennis van geloofsovertuigingen, rassen en culturen. Hierbij is onder meer begrip noodzakelijk voor de essentie van de wereldgodsdiensten, waardoor de eenheid daarvan zal worden aangetoond en godsdienstconflicten kunnen worden uitgeroeid. Naast alle conflicten kan men, volgens de bahá'ís, ook pogingen waarnemen die tot een grotere internationale verbondenheid en samenwerking kunnen leiden. Zij zijn van mening dat, ondanks dat Bahá'u'lláh in de negentiende eeuw eenwording als voorwaarde voor vrede en vooruitgang heeft verkondigd, de meeste mensen eenheid echter zien als een ultiem, vrijwel niet haalbaar doel. Zij concentreren zich eerst op het verhelpen van de kwalen van de mensheid, terwijl, vanuit de bahá'í-visie, die kwalen slechts verschillende symptomen en gevolgen zijn van de basisziekte, namelijk onenigheid.¹⁶²¹

Het werken aan éénwording van de mensheid moet prioriteit krijgen. Volgens Shoghi Effendi beschouwt Bahá'u'lláh, zoals eerder gezegd, opvoeding en opleiding als één van “de meest wezenlijke factoren van een ware beschaving”.¹⁶²² Het draagt alle andere leringen in zich¹⁶²³ en speelt een bijzondere rol in de Bahá'í-geschriften. Bahá'u'lláh gebruikt de term nieuwe wereldorde¹⁶²⁴ om een toekomstige reeks van mondiale veranderingen aan te geven. Dit wereldbeeld heeft ook betrekking op de oprichting van universele instellingen, die nodig zijn voor eenheid van de mensheid.

De bahá'ís beschouwen het bereiken van Bahá'u'lláh's wereldeenheden, als het specifieke doel van zijn openbaring. Dit kan onder andere bereikt worden als wereldwijd opvoeding en opleiding in de richting van wereldburgerschap en mondiale ethiek plaatsvindt. Bahá'u'lláh heeft verkondigd dat:

1619 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*, 4.7, *Godsdienst, wetenschap en rede in de opvoeding* en 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*.

1620 Zie hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*.

1621 Idem.

1622 Zie hoofdstuk 3.9, *Drie aspecten van opvoeding: materieel, menselijk en geestelijk*.

1623 Zie hoofdstuk 2.17, *Leerstellingen*, hoofdstuk 4.10.1.1, *Ethiek en moreel gedrag*, hoofdstuk 4.10.1, *Morele/geestelijke leringen en idealen voor de opvoeding* en hoofdstuk 4.10.1.2, *Liefde, geloof, daden en morele leringen*.

1624 Zie hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

Opvoeding algemeen moet zijn, hetgeen van wezenlijk belang is voor de eenheid van de mensheid, opdat iedereen, zowel jongens als meisjes, op dezelfde wijze opgevoed wordt en dezelfde opleiding ontvangt. Wanneer het onderwijs in alle scholen universeel is, zal er een perfecte communicatie tussen de leden van het mensenras tot stand zijn gebracht.¹⁶²⁵

---

¹⁶²⁵ Zie *Inleiding*, hoofdstuk 3.2, *Eenheid van de mensheid*, hoofdstuk 3.5, *Gelijkwaardigheid van man en vrouw*, hoofdstuk 3.6, *Opvoeding en opleiding van meisjes als prioriteit* en hoofdstuk 3.11, *Wereldorde, wereldvrede, wereld(hulp)taal en wereldburgerschap*.

Summary – Unity of mankind

In the middle of the 19th century Bahá'u'lláh, whose name signifies 'Glory of God', has founded the Bahá'í faith. His followers are called Bahá'ís.¹⁶²⁶ It is regarded as the newest universal religions¹⁶²⁷ and revolves around a few central figures, namely the Báb, Bahá'u'lláh, 'Abdu'l-Bahá and Shoghi Effendi. Bahá'u'lláh is regarded as the educator of mankind for this era and his revelation plays a major role in education. All other educators turn to his teachings and plans.¹⁶²⁸ These teachings include, amongst others, the irrefutable unity of God and His manifestations, the conviction of progressive revelation and the recognition of the unity of the foundations of all world religions and their essential connection.¹⁶²⁹

One of the fundamental principles of the Bahá'í faith is that religious truth is not absolute but relative.¹⁶³⁰ It also recommends an inquisitive and reflective posture and an independent and unobstructed search for truth. It condemns every form of prejudice and superstition.¹⁶³¹ It makes clear that the purpose of religion is to promote friendship and unity and announces the indispensable union of religion and science as two systems of knowledge.¹⁶³² It holds on to the principle of the equality of man and woman and to the abolition of extremes of poverty and wealth,¹⁶³³ to the introduction of an international auxiliary language besides the mother tongue and universal education for everyone.¹⁶³⁴ It also gives the framework for the institutions that have to build the foundations of world peace and maintain it.¹⁶³⁵

In the scriptures of the central figures the importance of education, which forms the subject of this dissertation, is being emphasized in different ways. "Universal education is a universal law"¹⁶³⁶ and is amongst others considered as "one of the most fundamental factors of a true civilization"¹⁶³⁷ and "in God's sight, the best of all ways to worship Him".¹⁶³⁸ The education of man is regarded as "one of the weightiest commandments of God",¹⁶³⁹ no nobler deed than this can be imagined.¹⁶⁴⁰ "Children must be most carefully watched over, protected and trained; in such consisteth true parenthood...".¹⁶⁴¹ They must "from their infancy" be fed "with the milk of a

---

1626 See chapter 2.3.2, *Bahá'u'lláh (1817-1892) the founder*.

1627 See chapter 2.1, *Introduction*, chapter 2.17, *Teachings*.

1628 See chapter 2.3, *Central figures of the Baha'i faith* en chapter 3.2, *Unity of mankind*.

1629 See chapter 4.3, *God and His manifestations*, chapter 4.4, *Manifestations; the divine educators* and chapter 4.5, *The progressive revelation of God*.

1630 See chapter 4.5, *The progressive revelation of God* and chapter 4.3, *God and His manifestations*.

1631 See chapter 4.9, *Independent investigation of truth* and chapter 4.8, *The elimination of prejudice and superstition*.

1632 See chapter 4.7, *Religion, science and reason in education* and chapter 4.5, *The progressive revelation of God*.

1633 See chapter 3.5, *Equality of men and women*, chapter 3.6, *Education of girls as a priority* and chapter 2.17, *Teachings*.

1634 See chapter 3.11, *World order, world peace, world (auxiliary) language and world citizenship* and chapter 2.17, *Teachings*.

1635 See chapter 2.6, *The present administrative order* and chapter 3.11, *World order, world peace, world (auxiliary) language and world citizenship*.

1636 See chapter 3.7, *Knowledge as a base for progress*.

1637 See chapter 3.9, *Three aspects of education; material, human and spiritual*.

1638 See chapter 3.4, *The importance of education and the role of educators*.

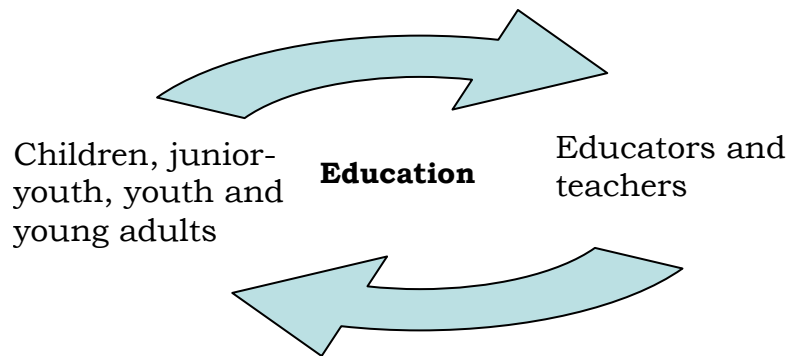
1639 Idem.

1640 See chapter 3.6, *Education of girls as a priority* and 4.10, *Important provisions in Bahá'u'lláh's writings*.

1641 See chapter 3.4, *The importance of education and the role of educators* and chapter 4.10, *Important provisions in Bahá'u'lláh's writings*.

universal education”.¹⁶⁴² “The education of each child is compulsory...”.¹⁶⁴³ This matter of instruction, of character rectification and refinement, of heartening and encouraging the child, is of the utmost importance, for such are basic principles of God”.¹⁶⁴⁴

To shape the purpose of this research, aspects related to education are being discussed in chapter one “Education in past and present in a nutshell”. It talks amongst others about legislation, parents, teachers, government, pedagogical content and whether or not religion should play a role in this. On national, European, as well as international level researchers are involved in the question how this should happen in a rapidly changing society. In chapter two “Social and historical framework” an introduction is provided concerning historical aspects of the Bahá’í faith. These are part of the education of the educators, through which in turn the education of their children takes place.

Consequently, social teachings are being treated in chapter three, which thematize the direction and content of education. In the fourth chapter that deals with religious education, “Religion, science and moral teachings” are being treated. In this research I have restricted myself to a few Manifestations of God, such as Abraham, Moses, Jesus and Mohammad.¹⁶⁴⁵ In order to have a better picture and not to fall short to the content and vastness of the subjects, a few important subjects are brought together in chapter five “Recapitulation and evaluation”, which are of importance to the sixth chapter that addresses conclusion (6.1) and reflection (6.2).

Concerning the conclusion, Bahá’í education focuses on a balanced growth and development of the child (individual), in a harmonious habitat. It deals

¹⁶⁴² See chapter 3.6, *Education of girls as a priority*.

¹⁶⁴³ See *Introduction* and chapter 3.7, *Knowledge as a base for progress*.

¹⁶⁴⁴ See chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour*.

¹⁶⁴⁵ See chapter 4.2, *Bahá’u’lláh and other manifestations of God*, chapter 4.2.1, *Abraham and Moses*, chapter 4.2.2, *Jesus* and 4.2.3, *Mohammad*. (the relevant footnotes refer to other religions that are not discussed specifically, like Hinduism, Buddhism and Zoroastrianism. These are being treated in like manner in the Bahá’í teachings).

with the integrated development of all capacities, such as spiritual, moral, intellectual, emotional, and physical capacities.¹⁶⁴⁶ The Bahá'ís wish to develop the potential qualities, present in the child. For this purpose they use the Bahá'í teachings, the writings of the central figures, which focus on world citizenship, world peace, global ethics and unity of mankind.

Bahá'í education revolves around - amongst others- 'the child and its developmental areas',¹⁶⁴⁷ 'educators/teachers'¹⁶⁴⁸ (family, community and their example),¹⁶⁴⁹ the teachings¹⁶⁵⁰ (including the practice thereof; deeds),¹⁶⁵¹ and 'the purpose'.¹⁶⁵² At the end of this dissertation the essence of the teachings are dwelt on, namely the 'Unity of mankind', where everything gravitates towards. This is also the first part of the title of this dissertation, of which universal education for everyone is a component. In his testament, the *Kitáb-i-Ahd* (Book of the Covenant) Bahá'u'lláh explains the purpose of his revealed verses:

The aim of this Wronged One in sustaining woes and tribulations, in revealing the Holy Verses and in demonstrating proofs hath been naught but to quench the flame of hate and enmity, that the horizon of the hearts of men may be illumined with the light of concord and attain real peace and tranquillity.¹⁶⁵³

Shoghi Effendi writes that the most essential of the principles of Bahá'u'lláh which he enshrined in his writings during his forty-year-long ministry, until the last moment, is "the complete unity of mankind". This is regarded as the hall-mark of his revelation and the pivot of his teachings. Of such cardinal importance is this principle of unity that it is expressly referred to in the Book of His Covenant. Bahá'u'lláh "unreservedly proclaims it as the central purpose of His Faith".¹⁶⁵⁴

The writings, quotes and prayers of the central figures about this essential point are used - next to other teachings - at most of the Bahá'í activities and gatherings, such as at home, during children's classes,¹⁶⁵⁵ in youth groups and other study or reflection meetings of their community. They are also discussed, read, taught, depicted, drawn, sung and learnt by heart from childhood onwards. There are books with different stories for different ages

---

¹⁶⁴⁶ See chapter 3.3, *Marriage and family; a fortress for well-being*.

¹⁶⁴⁷ See chapter 3.1, *Introduction*, chapter 3.9, *Three aspects of education; material, human and spiritual*, chapter 4.10, *Important provisions in Bahá'u'lláh's writings* and chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour*.

¹⁶⁴⁸ See chapter 3.4, *The importance of education and the role of educators*, chapter 3.6, *Education of girls as a priority*, chapter 4.4, *Manifestations; the divine educators* and chapter 4.10, *Important provisions in Bahá'u'lláh's writings*.

¹⁶⁴⁹ See chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour* and chapter 4.10.1.2, *Love, faith, deeds and moral teachings*.

¹⁶⁵⁰ See chapter 2.17, *Teachings*, chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour*, chapter 4.10.1, *Moral/spiritual teachings and ideals for education* and chapter 4.10.1.2, *Love, faith, deeds and moral teachings*.

¹⁶⁵¹ See chapter 2.11, *Houses of Worship (Mashriqu'l-Adhkár)*, chapter 2.16, *Who is considered as a baha'í?*, chapter 2.17, *Teachings*, chapter 3.4, *The importance of education and the role of educators*, chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour* and chapter 4.10.1.2, *Love, faith, deeds and moral teachings*.

¹⁶⁵² See chapter 3.2, *Unity of mankind*, chapter 3.11, *World order, world peace, world (auxiliary) language and world citizenship*, chapter 3.9, *Three aspects of education; material, human and spiritual* and chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour*.

¹⁶⁵³ See chapter 3.2, *Unity of mankind*.

¹⁶⁵⁴ Idem.

¹⁶⁵⁵ See chapter 4.10, *Important provisions in Bahá'u'lláh's writings*: The development of "Dars-i-Akhlaq" (moral education, which in Dutch is called 'kinderklassen').

and these are used for diverse subjects.¹⁶⁵⁶ Moreover, ‘unity in diversity’ of the worldwide Bahá’í community is regarded as an important example for children, junior youth, youth and (young) adults. This finds expression in diverse local and (inter-) national gatherings.¹⁶⁵⁷ Educators themselves have been raised with this outlook or have met it after accepting the Bahá’í faith. The unity of mankind is confirmed by the below cited texts from the writings of Bahá’u’lláh: “We, verily have come to unite and weld together all that dwell on earth.” Further He states “So potent is the light of unity that it can illuminate the whole earth.” Unity, He states, is the goal that “excelleth every goal” and an aspiration which is “the monarch of all aspirations.” “The world,” he proclaims, “is but one country and mankind its citizens.” He further affirms that the unification of mankind, the last stage in the evolution of humanity towards maturity, is inevitable, that “soon ... the present day order [will] be rolled up, and a new one spread out in its stead,” that “the whole earth is now in a state of pregnancy,” that “the day is approaching when it will have yielded its noblest fruits, when from it will have sprung forth the loftiest trees, the most enchanting blossoms, the most heavenly blessings”.¹⁶⁵⁸

According to the Bahá’ís, the writings do not only show an ideal picture; Bahá’u’lláh and the other central figures have taken strategic provisions for the realization thereof, have given guidelines and have started with its execution.¹⁶⁵⁹ Since one and a half century the Bahá’í community works on its realization in different ways under sometimes very difficult circumstances. Shoghi Effendi says that this is no mere outburst of ignorant emotionalism or an expression of vague and pious hope. Also this should not be seen as a new spirit of brotherhood and good-will amongst men and peoples. This message is applicable not only to the individual, but concerns itself primarily with the nature of those essential relationships that must bind all the states and nations as members of one human family. It implies an organic change of present-day society, “a change such as the world has not yet experienced”. From a Bahá’í point of view a conscience has been gradually developed during the course of thousands of years and gradual changes have taken place regarding unity of family, of tribe, of city-state, and nation, changes that have been attempted and established in succession.

Present-day generations are faced with the enormous challenge of unifying the earth into one country. The principle of the oneness of mankind, as proclaimed by Bahá’u’lláh, carries with it a solemn assertion that attainment to this final stage is not only necessary but inevitable, and that its realization is fast approaching. The unification of mankind is seen as “the hall-mark of the stage which human society is now approaching”:

World unity is the goal towards which a harassed humanity is striving. Nation-building has come to an end. The anarchy inherent in state sovereignty is moving towards a climax. A world, growing to maturity,

---

¹⁶⁵⁶ See chapter 4.10.1.2, *Love, faith, deeds and moral teachings*.

¹⁶⁵⁷ See chapter 3.4, *The importance of education and the role of educators* and chapter 4.10, *Important provisions in Bahá’u’lláh’s writings*.

¹⁶⁵⁸ See chapter 3.2, *Unity of mankind*.

¹⁶⁵⁹ See chapter 4.10, *Important provisions in Bahá’u’lláh’s writings* and chapter 2.17, *Teachings*.

must abandon this fetish, recognize the oneness and wholeness of human relationships, and establish once for all the machinery that can best incarnate this fundamental principle of its life.¹⁶⁶⁰

According to the Bahá'ís, the above shows at what stage the world of humanity has arrived and clarifies the direction in which education is going, namely, the unity of mankind, the most important task of the Bahá'í world community. According to the statement "Prosperity of Humankind" (1995) of the Bahá'í International Community, the bedrock of a strategy that can engage the world's population in assuming responsibility for its collective destiny, must be the consciousness of the oneness of humankind. They refer to a letter written by Bahá'u'lláh and addressed to Queen Victoria over a century ago, where he compares the world to the human body. Society is not merely composed out of a large quantity of cells that develop differently, but of associations of individuals, each one of whom is endowed with intelligence and will. The modes of operation that characterize man's biological nature illustrate nevertheless the essential principles of existence. Most important amongst these is the principle of "unity in diversity" (as a pattern).

What is true of the life of the individual has its parallels in human society. The human species is an organic whole, the leading edge of the evolutionary process. That human consciousness necessarily operates through an infinite diversity of individual minds and motivations detracts in no way from its essential unity. Indeed, it is precisely an inhering diversity that distinguishes unity from homogeneity or uniformity.¹⁶⁶¹

According to Bahá'u'lláh, "what the peoples of the world" are today experiencing, is their collective coming-of-age, and it is "through this emerging maturity ...that the principle of unity in diversity will find full expression". One is not just citizen of his own country, but also inhabitant of the whole earth, according to Bahá'u'lláh.¹⁶⁶²

While the development of unity in society stands upright as a cherished goal, its implementation requires amongst others a moral education from early childhood onwards. As is officially declared in the charter of the UNESCO, war begins primarily in the minds of men, and it is in the minds of men where it should stop and be erased.

This will have to be achieved - amongst others - by a balanced, impartial and clear, universal knowledge of religious beliefs, races and cultures.

Herewith an understanding of the essence of world religions, whereby its unity will be proved and religious conflicts can be erased, is necessary. Besides all the conflicts on can, according to the Bahá'ís, observe attempts that could lead to a greater international connectedness and cooperation.

They are of the opinion that - despite the fact that Bahá'u'lláh in the 19th century has announced unification to be a condition for peace and progress - most people look upon unity as an ultimate, almost unattainable goal. They concentrate first on remedying the ills of mankind, while - from a

---

¹⁶⁶⁰ See chapter 3.2, *Unity of mankind*.

¹⁶⁶¹ Idem, chapter 3.11, *World order, world peace, world (auxiliary) language and world citizenship*, chapter 4.7, *Religion, science and reason in education* and chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour*.

¹⁶⁶² See chapter 3.2, *Unity of mankind*.

Bahá'í point of view - these ills are but various symptoms and side effects of the basic disease, namely disunity.¹⁶⁶³

Working on the unification of mankind should have priority. According to Shoghi Effendi, Bahá'u'lláh considers, as said earlier, education as “one of the most fundamental factors of a true civilization”.¹⁶⁶⁴ It encompasses all other teachings¹⁶⁶⁵ and plays a special role in the Bahá'í scriptures. Bahá'u'lláh uses the concept new world order¹⁶⁶⁶ to convey a future series of global changes. This world vision also relates to the erection of universal institutions, which are necessary for the unity of mankind.

The Bahá'ís consider the attainment of Bahá'u'lláh's world unity as the specific goal of his revelation. This can - amongst others - be attained by global education towards world citizenship and global ethics. Bahá'u'lláh proclaimed that:

Education should be general, which is of essential importance for the unity of mankind, so that everyone, boys and girls, are raised in the same manner and receive the same education. When education is universal in every school, a perfect communication within the members of the human race will be achieved.¹⁶⁶⁷

---

¹⁶⁶³ Idem.

¹⁶⁶⁴ See chapter 3.9, *Three aspects of education; material, human and spiritual*.

¹⁶⁶⁵ See chapter 2.17, *Teachings*, chapter 4.10.1.1, *Ethics and moral behaviour*, chapter 4.10.1, *Moral/spiritual teachings and ideals for education* and chapter 4.10.1.2, *Love, faith, deeds and moral teachings*.

¹⁶⁶⁶ See chapter 3.11, *World order, world peace, world (auxiliary) language and world citizenship*.

¹⁶⁶⁷ See chapter 3.2, *Unity of mankind*, chapter 3.5, *Equality of men and women*, chapter 3.6, *Education of girls as a priority* and chapter 3.11, *World order, world peace, world (auxiliary) language and world citizenship*.